

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2065, 19. oktoober 2022, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) ⁽¹⁾ ... 1

II Muud kui seadusandlikud aktid

RAHVUSVAHELISED LEPINGUD

- ★ Nõukogu otsus (EL) 2022/2066, 21. veebruar 2022, Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektori käsitleva partnerluslepingu rakendamise protokoll (2021–2026) sõlmimise kohta 103

MÄÄRUSED

- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/2067, 25. oktoober 2022, millega muudetakse rakendusmääruse (EL) 2021/605 (milles sätestatakse sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed) I lisa ⁽¹⁾ 106
- ★ Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/2068, 26. oktoober 2022, millega kehtestatakse pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1036 artikli 11 lõike 2 kohast aegumise läbivaatamist lõplik dumpinguvastane tollimaks Hiina Rahvavabariigist ja Venemaa Föderatsioonist pärit teatavate külmaaltsitud lehtterastoodete impordi suhtes 149

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

OTSUSED

- ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2022/2069, 30. september 2022, millega tehakse Madalmaade taotluse alusel erand vastavalt nõukogu direktiivile 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (teatavaks tehtud numbri C(2022) 6859 all) 195
 - ★ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2022/2070, 26. oktoober 2022, mitte peatada rakendusmäärusega (EL) 2019/1688 Venemaalt, Trinidadist ja Tobagost ning Ameerika Ühendriikidest pärit uurea ja ammoniumnitraadi segu impordi suhtes kehtestatud lõplikke dumpinguvastaseid tollimakse 208
 - ★ Euroopa Keskpanga otsus (EL) 2022/2071, 20. oktoober 2022, Euroopa Keskpanga poolt kohustusliku reservi kohaldamise üleminekusätete kohta pärast euro kasutuselevõttu Horvaatias (EKP/2022/36) 215
-

III Muud aktid

EUROOPA MAJANDUSPIIRKOND

- ★ EFTA järelevalveameti otsus nr 029/22/COL, 9. veebruar 2022, millega muudetakse riigiabi valdkonna sisulisi eeskirju, võttes vastu uued „Kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022“ [2022/2072] 218
-

Parandused

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/719 (millega muudetakse nõukogu direktiivi 96/53/EÜ, millega kehtestatakse teatavatele ühenduses liikuvatele maanteeõidukitele siseriiklikus ja rahvusvahelises liikluses lubatud maksimaalmõõtmed ning rahvusvahelises liikluses lubatud täismass) parandus (ELT L 115, 6.5.2015) 314

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2022/2065,

19. oktoober 2022,

mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Infoühiskonna teenustest ja eriti vahendusteenustest on saanud liidu majanduse ja kodanike igapäevaelu oluline osa. 20 aasta jooksul pärast selliste teenuste kohta kehtiva õigusraamistiku vastuvõtmist Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2000/31/EÜ ⁽⁴⁾ on uued ja innovaatilised ärimudelid ja teenused, nagu internetipõhised sotsiaalvõrgustikud ja digiplatvormid, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, võimaldanud äriksutajatel ja tarbijatel teavet edastada ja saada ning uudsel viisil tehinguid teha. Enamik liidu kodanikke kasutab nüüd neid teenuseid iga päev. Digiüleminek ja nende teenuste kasutamise kasv on aga toonud kaasa ka uusi riske ja probleeme asjakohase teenuse üksikute saajate, äriühingute ja ühiskonna jaoks tervikuna.
- (2) Liikmesriigid kehtestavad üha enam õigusakte käesoleva määrusega hõlmatud küsimuste valdkonnas, millega nähakse eelkõige ette vahendusteenuste osutajate suhtes kohaldatavad hoolsusnõuded seoses ebaseadusliku sisu, internetis leviva desinformatsiooni või muude ühiskonda puudutavate ohtudega toime tulemisega või kaaluvad selliste õigusaktide kehtestamist. Need lahknevad riigisisesed õigusaktid mõjutavad negatiivselt siseturgu, mis Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artikli 26 kohaselt hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade ja teenuste vaba liikumine ja asutamisvabadus, võttes arvesse nende teenuste osutamiseks üldiselt

⁽¹⁾ ELT C 286, 16.7.2021, lk 70.

⁽²⁾ ELT C 440, 29.10.2021, lk 67.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 5. juuli 2022. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 4. oktoobri 2022. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1).

kasutatava interneti piiriülest olemust. Siseturul kehtivaid vahendusteenuste osutamise tingimusi tuleks ühtlustada, et pakkuda ettevõtjatele juurdepääsu uutele turgudele ja võimalusi siseturu eeliste kasutamiseks ning tarbijatele ja teistele teenusesaajatele rohkem valikuid. Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse teenusesaajateks ärikasutajaid, tarbijaid ja muid kasutajaid.

- (3) Vahendusteenuste osutajate vastutustundlik ja hoolas käitumine on oluline selleks, et tagada turvaline, prognoositav ja usaldusväärne internetikeskkond, ning selleks, et liidu kodanikud ja muud isikud saaksid kasutada oma põhiõigusi, mis on kehtestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga („harta“), eelkõige väljendus-, teabe- ja ettevõtlusvabadust ja õigust mittediskrimineerimisele, ning selleks, et saavutada kõrgetasemeline tarbijakaitse.
- (4) Seega tuleks siseturu toimimise tagamiseks ja parandamiseks kehtestada liidu tasandil hulk sihipäraseid, ühtseid, tõhusaid ja proportsionaalseid kohustuslikke norme. Käesoleva määrusega luuakse tingimused innovaatiliste digiteenuste tekkeks ja ulatuslikumaks kasutuseks siseturul. Vahendusteenuste osutajatele esitatavaid nõudeid käsitlevate liikmesriikide reguleerivate meetmete ühtlustamine liidu tasandil on vajalik, et hoida ära ja lõpetada siseturu killustumine ning tagada õiguskindlus, vähendades seeläbi arendajate ebakindlust ja edendades koostalitlusvõimet. Tehnoloogianeutraalsete nõuete kehtestamine peaks innovatsiooni mitte pidurdama, vaid hoogustama.
- (5) Käesolevat määrust tuleks kohaldada nende suhtes, kes osutavad teatavaid infoühiskonna teenuseid Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535⁽⁹⁾ tähenduses, st teenuseid, mida osutatakse vahemaa tagant elektroonilisel teel ja teenusesaaja isikliku taotluse alusel ning tavaliselt tasu eest. Eelkõige tuleks käesolevat määrust kohaldada vahendusteenuste osutajate suhtes ning täpsemalt vahendusteenuste suhtes, mis hõlmavad selliseid teenuseid nagu „pelk edastamine“, „vahemälli salvestamine“ ja „teabe talletamise teenus“, võttes arvesse, et selliste teenuste kasutamise hüppeline kasv peamiselt mitmesugustel seaduslikel ja sotsiaalselt kasulikel eesmärkidel on suurendanud nende rolli ka ebaseadusliku või muul viisil kahjuliku teabe ning tegevuse vahendamisel ja levitamisel.
- (6) Praktikas pakuvad teatavad vahendusteenuste osutajad oma vahendusteenust seoses teenustega, mida võib osutada nii elektrooniliste vahendite abil kui ka muul moel, näiteks infotehnoloogia kaugteenused, transpordi-, majutus- või kättemetamisteenused. Käesolevat määrust tuleks kohaldada üksnes vahendusteenuste suhtes ja see ei tohiks mõjutada liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud nõudeid, mis on seotud vahendusteenuste kaudu pakutavate toodete või teenustega, sealhulgas olukordades, kus vahendusteenus on lahutamatu osa mõnest muust teenusest, mis ei ole vahendusteenus, nagu on tunnustatud Euroopa Liidu Kohtu praktikas.
- (7) Et tagada käesolevas määruses sätestatud õigusnormide tõhusus ja võrdsed tingimused siseturul, tuleks neid õigusnorme kohaldada vahendusteenuste osutajate suhtes, olenemata nende tegevus- või asukohast, kui nad pakuvad teenuseid liidus, mida tõendab nende sisuline seos liiduga.
- (8) Niisugune sisuline seos liiduga tuleks lugeda olemasolevaks siis, kui teenuseosutajal on liidus tegevuskoht, või tegevuskoha puudumisel siis, kui tal on ühes või mitmes liikmesriigis selle liikmesriigi rahvaarvu arvestades märkimisväärne arv teenusesaajaid või kui tema tegevus on suunatud ühte või mitmesse liikmesriiki. Tegevuste ühte või mitmesse liikmesriiki suunamise saab kindlaks teha kõikide asjaomaste asjaolude põhjal, sealhulgas sellised tegurid nagu kõnealuses liikmesriigis üldiselt kasutatava keele või vääringu kasutus või kaupade või teenuste tellimise võimalus või vastava tippdomeeni kasutamine. Seda, kas tegevus on suunatud konkreetseesse liikmesriiki, peaks saama järeldada ka rakenduse kättesaadavusest selle riigi rakenduste poes, kohaliku reklaami või selles liikmesriigis räägitavas keeles reklaami pakkumisest või kliendisuhete haldamisest, näiteks klientide teenindamisest

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).

selles liikmesriigis üldiselt kasutatavas keeles. Sisulise seose olemasolu tuleks eeldada ka siis, kui teenuseosutaja suunab oma tegevuse ühte või mitmesse liikmesriiki Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1215/2012 ⁽⁶⁾ artikli 17 lõike 1 punkti c tähenduses. Samas ei saa sisulise seose olemasolu üle otsustada pelgalt selle alusel, et liidus on tehniline juurdepääs veebisaidile.

- (9) Käsitledes ebaseadusliku veebisisu levitamist ja ühiskondlikke riske, mida desinformatsiooni või muu sisu levitamine võib põhjustada, ühtlustatakse käesoleva määrusega täielikult siseturul vahendusteenuste suhtes kohaldatavad normid eesmärgiga tagada selline turvaline, prognoositav ja usaldusväärne internetikeskkond, milles hartas sätestatud põhiõigused on mõjusalt kaitstud ja mis soodustab innovatsiooni. Seepärast ei tohiks liikmesriigid võtta käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes vastu ega säilitada täiendavaid riigisiseseid nõudeid, välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses on sõnaselgelt sätestatud teisiti, kuna see mõjutaks täielikult ühtlustatud normide vahetut ja ühtset kohaldamist vahendusteenuste osutajate suhtes kooskõlas käesoleva määruse eesmärkidega. See ei tohiks välistada võimalust kohaldada muid riigisiseseid õigusakte, mida kohaldatakse vahendusteenuste osutajate suhtes kooskõlas liidu õigusega, sealhulgas direktiiviga 2000/31/EÜ, eelkõige selle artikliga 3, kui riigisisese õiguse sätetega taotletakse muid õigustatud avaliku huvi eesmärgi kui need, mida taotletakse käesoleva määrusega.
- (10) Käesolev määrus ei tohiks piirata selliste teiste liidu õigusaktide kohaldamist, millega reguleeritakse infoühiskonna teenuste osutamist üldiselt, muid vahendusteenuste siseturul osutamise aspekte või millega täpsustatakse ja täiendatakse käesolevas määruses sätestatud ühtlustatud norme, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/13/EL ⁽⁷⁾, sealhulgas selle videojagamispplatvorme käsitlevad sätted, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) 2019/1148 ⁽⁸⁾, (EL) 2019/1150 ⁽⁹⁾, (EL) 2021/784 ⁽¹⁰⁾ ja (EL) 2021/1232 ⁽¹¹⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ ⁽¹²⁾ ja nagu sätestatud määruses, mis käsitleb Euroopa andmeesitamismäärust ja Euroopa andmesäilitamismäärust elektrooniliste tõendite hankimiseks kriminaalasjades ning direktiivis, millega kehtestatakse ühtlustatud normid kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil esindajate määramise kohta.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) (ELT L 95, 15.4.2010, lk 1).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1148 lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 98/2013 (ELT L 186, 11.7.2019, lk 1).

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks (ELT L 186, 11.7.2019, lk 57).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/784, mis käsitleb võitlemist terroristliku veebisisu levitamise vastu (ELT L 172, 17.5.2021, lk 79).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1232 ajutise erandi kohta direktiivi 2002/58/EÜ teatavatest sätetest seoses tehnoloogiaga, mida numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajad kasutavad isikuandmete ja muude andmete töötlemiseks, et võidelda veebis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu (ELT L 274, 30.7.2021, lk 41).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

Samamoodi ei tohiks käesolev määrus selguse huvides piirata tarbijakaitset käsitlevat liidu õigust, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) 2017/2394⁽¹³⁾ ja (EL) 2019/1020⁽¹⁴⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/95/EÜ⁽¹⁵⁾, 2005/29/EÜ⁽¹⁶⁾, 2011/83/EL⁽¹⁷⁾ ja 2013/11/EL⁽¹⁸⁾ ning nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ⁽¹⁹⁾, ja isikuandmete kaitset käsitlevat liidu õigust, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679⁽²⁰⁾.

Käesolev määrus ei tohiks piirata ka rahvusvahelist eraõigust käsitlevate liidu normide kohaldamist, eelkõige nende normide kohaldamist, mis käsitlevad kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmisele pööramist tsiviil- ja kaubandusajades, nagu määrust (EL) nr 1215/2012, ning lepinguliste ja lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust. Üksikisikute kaitse isikuandmete töötlemisel on reguleeritud üksnes seda valdkonda käsitlevate liidu õigusaktidega, eelkõige määrusega (EL) 2016/679 ja direktiiviga 2002/58/EÜ. Käesolev määrus ei tohiks piirata ka töötingimusi käsitleva liidu õiguse ning tsiviil- ja kriminaalasjades tehtavat õigusalaalast koostööd käsitleva liidu õiguse kohaldamist. Niivõrd kui nende liidu õigusaktidega taotletakse samu eesmärgi, mis on sätestatud käesolevas määruses, tuleks käesolevat määrust siiski kohaldada küsimuste suhtes, mida kõnealustes muudes õigusaktides ei käsitleta või ei käsitleta täielikult, ning küsimuste suhtes, mille puhul kõnealused muud õigusaktid jätavad liikmesriikidele võimaluse võtta vastu teatavaid meetmeid riigi tasandil.

- (11) Tuleks selgitada, et käesolev määrus ei piira autoriõigust ega sellega seonduvaid õigusi käsitlevat liidu õigust, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/29/EÜ⁽²¹⁾, 2004/48/EÜ⁽²²⁾ ja (EL) 2019/790⁽²³⁾, millega kehtestatud erinorme ega menetlusi ei tohiks käesolev määrus mõjutada.
- (12) Et saavutada eesmärk tagada turvaline, prognoositav ja usaldusväärne internetikeskkond, tuleks käesoleva määruse kohaldamisel käsitleda mõistet „ebaseaduslik sisu“ laialt, nii et see kajastaks internetivälises keskkonnas kehtivaid norme. Eelkõige tuleks mõistet „ebaseaduslik sisu“ määratleda laialt, nii et see hõlmaks ebaseadusliku sisu, toodete, teenuste ja tegevusega seotud teavet. Täpsemalt tuleks seda mõistet mõista nii, et see osutab igasuguses vormis teabele, mis kohaldatava õiguse kohaselt on iseenesest ebaseaduslik – näiteks ebaseaduslik vaenukõne või terroristlik sisu ja ebaseaduslik diskrimineeriv sisu – või kui kohaldatavate normide kohaselt on teave ebaseaduslik, kuna see on seotud ebaseadusliku tegevusega. Sellise ebaseadusliku tegevuse näited on laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavate piltide jagamine, ebaseaduslik privaatspiltide loata jagamine, küberahistamine, nõuetele

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2394 tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamise eest vastutavate liikmesriigi asutuste vahelise koostöö kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 345, 27.12.2017, lk 1).

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (EÜT L 11, 15.1.2002, lk 4).

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (ELT L 165, 18.6.2013, lk 63).

⁽¹⁹⁾ Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29).

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10).

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT L 157, 30.4.2004, lk 45).

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/790, mis käsitleb autoriõigust ja autoriõigusega kaasnevaid õigusi digitaalsel turul ning millega muudetakse direktiive 96/9/EÜ ja 2001/29/EÜ (ELT L 130, 17.5.2019, lk 92).

mittevastavate või võltsitud toodete müük, toodete müük või teenuste osutamine tarbijakaitseõigust rikkudes, autoriõigusega kaitstud materjali loata kasutamine, ebaseaduslik majutusteenuste pakkumine või ebaseaduslik elusloomade müük. Seevastu ei tohiks võimaliku kuriteo pealtnägija videot pidada ebaseaduslikuks sisuks pelgalt seetõttu, et see kujutab ebaseaduslikku tegu, kui sellise video salvestamine või üldsusele levitamine ei ole riigisisese või liidu õiguse kohaselt ebaseaduslik. Sealjuures ei ole tähtis see, kas teabe või tegevuse ebaseaduslikkus tuleneb liidu õigusest või liidu õigusega kooskõlas olevast riigisisestest õigusest, ega see, milline on asjaomase õiguse täpne olemus või reguleerimisese.

- (13) Võttes arvesse asjaomaste teenuste eripära ja sellest tulenevat vajadust kehtestada nende teenuste osutajate suhtes teatavad erikohustused, on vaja käesolevas määruses määratletud teabe talletamise teenuste osutajate laiema kategooria raames eristada digiplatvormide alamkategooriat. Digiplatvormid, nagu sotsiaaltööstuslikud või digiplatvormid, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplemisega lepinguid sidevahendi abil, tuleks määratleda kui teabe talletamise teenuse pakkujad, kes mitte ainult ei talleta teenusesaajate taotlusel teenusesaajate esitatud teavet, vaid ka levitavad seda teavet teenusesaajate taotlusel üldsusele. Selleks et vältida ülemäära laiaulatuslike kohustuste kehtestamist, ei tuleks teabe talletamise teenuste osutajaid siiski käsitleda digiplatvormidena juhul, kui teabe üldsusele levitamine on üksnes mõne teise teenusega lahutamatu seotud vähetähtis kõrvalfunktsioon või põhiteenuse vähetähtis funktsioon, mida ei saa objektiivsetel tehnilistel põhjustel kasutada kõnealusest muust teenusest ehk põhiteenusest lahus, ning kui selle omaduse või funktsiooni integreerimise abil ei soovita vältida käesoleva määruse alusel digiplatvormide suhtes kohaldatavate õigusnormide kohaldamist. Sellise funktsiooni näitena võib tuua digiajalehe kommentaaride osa, mille puhul on selge, et see on põhiteenuse – uudiste avaldamine kirjastaja toimetuse vastutusel – kõrvalteenus. Kommentaaride talletamist sotsiaaltööstuslikus tuleks seevastu käsitleda digiplatvormi teenusena, kuna on selge, et see ei ole osutatava teenuse vähetähtis omadus, isegi kui tegemist on teenusesaajate postituste avaldamise kõrvalteenusega. Käesoleva määruse kohaldamisel ei tohiks pilvandmetöötlus- või veebimajutusteenuseid käsitleda digiplatvormina, kui konkreetse teabe üldsusele levitamine on selliste teenuste vähetähtis kõrvalomadus või vähetähtis funktsioon.

Veelgi enam, kui pilvandmetöötlus- ja veebimajutusteenused toimivad taristuna, näiteks internetipõhise rakenduse, veebisaidi või digiplatvormi talletus- ja andmetöötlustaristu teenusena, ei tohiks pilvandmetöötlus- ja veebimajutus-teenuseid endid pidada vahendiks, mille abil levitatakse üldsusele teavet, mida talletatakse või töödeldakse tema majutatava rakenduse, veebisaidi või digiplatvormi kasutaja nimel.

- (14) Käesoleva määruse kohaldamisel peaks kontseptsioon „üldsusele levitamine“ hõlmama teabe kättesaadavaks tegemist potentsiaalselt piiramatule arvule isikutele; see tähendab, et teave tehakse teenusesaajatele üldiselt kergesti juurdepääsetavaks, ilma et teabe esitanud teenusesaaja peaks selleks midagi rohkemat tegema; seejuures ei ole tähtis, kas asjaomased isikud kõnealuse teabega tegelikult tutvuvad. Sellest tulenevalt, kui teabele juurdepääs eeldab registreerimist või teenusesaajate rühma vastuvõtmist, tuleks seda teavet käsitleda üldsusele levitatuna üksnes juhul, kui teabele juurdepääsu soovivad teenusesaajad registreeritakse või võetakse rühma vastu automatiseeritult, ilma et inimene otsustaks või valiks, kellele juurdepääs anda. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/1972⁽²⁴⁾ määratletud isikutevahelise side teenused, nagu e-kirja- või erasõnumiteenused, ei kuulu digiplatvormide määratluse alla, sest neid kasutatakse isikutevaheliseks suhtluseks sõnumi saatja poolt kindlaks määratud lõpliku arvu isikute vahel. Käesoleva määrusega digiplatvormide pakkuja teade kehtestatud kohustusi võidakse siiski kohaldada selliste teenuste suhtes, mis võimaldavad teha teabe näiteks avalike rühmade või avatud kanalite kaudu kättesaadavaks potentsiaalselt piiramatule arvule saajatele, keda sõnumi saatja ei ole kindlaks määranud. Käesoleva määruse tähenduses tuleks teabe üldsusele levitamiseks käsitleda üksnes sellist teabe levitamist, mis toimub teabe esitanud teenusesaaja otsesel taotlusel.

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

- (15) Kui mõned teenuseosutaja osutatavad teenused kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse, teised aga mitte, või kui teenuseosutaja osutatavaid teenuseid käsitletakse käesoleva määruse eri jagudes, tuleks käesoleva määruse asjakohaseid sätteid kohaldada üksnes nende teenuste suhtes, mis kuuluvad nende kohaldamisalasse.
- (16) Direktiiviga 2000/31/EÜ ette nähtud vahendusteenuste osutajate tingimusliku vastutusest vabastamise horisontaalne raamistik on andnud õiguskindluse, mis on võimaldanud paljudel uudsetel teenustel siseturul tekkida ja ulatuslikumalt levida. Seega tuleks kõnealune raamistik säilitada. Võttes arvesse erinevusi asjakohaste õigusnormide ülevõtmisel ja kohaldamisel riigi tasandil ning eesmärgiga tagada selgus ja ühtlus, tuleks kõnealune raamistik siiski käesolevasse määrusesse lisada. Ühtlasi tuleks selle raamistiku teatavaid elemente täpsemalt selgitada, võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat.
- (17) Käesolevas määruses vahendusteenuse osutajate vastutust käsitlevate õigusnormidega tuleks kindlaks määrata vaid see, millal ei saa asjaomast vahendusteenuse osutajat pidada vastutavaks teenusesaajate esitatud ebaseadusliku sisu eest. Neid õigusnorme ei tohiks käsitada kui alust, mille põhjal määrata kindlaks, millal saab teenuseosutajat pidada vastutavaks – see otsustatakse kohaldatavate liidu või siseriiklike õigusnormide alusel. Lisaks tuleks käesoleva määrusega ette nähtud vastutusest vabastamist kohaldada igasugust liiki vastutuse suhtes seoses mis tahes liiki ebaseadusliku sisuga, olenemata kõnealuste õigusnormide täpsest reguleerimisest või laadist.
- (18) Käesolevas määruses sätestatud vastutusest vabastamise sätet ei tuleks kohaldada juhul, kui vahendusteenuste osutaja ei piirdu üksnes teenuste neutraalse osutamisega, mis hõlmab vaid teenusesaaja esitatud teabe tehnilist ja automatiseeritud töötlemist, vaid tal on sellega seoses aktiivne roll, mis annab talle teabest teadmise või kontrolli selle üle. Neid vabastusi ei peaks kohaldama ka sellise vastutuse puhul, mis on seotud teabega, mida ei ole andnud mitte teenusesaaja, vaid vahendusteenuste osutaja ise, sealhulgas juhul, kui selline teave on loodud kõnealuse teenuseosutaja toimetusevastutuse alusel.
- (19) Võttes arvesse „pelga edastamise“, „vahemällu salvestamise“ ja „teabe talletamisega“ seotud tegevuste erinevat laadi ning kõnealuste teenuste osutajate erinevat positsiooni ja suutlikkust, on vaja nende tegevuste suhtes kohaldatavaid õigusnorme eristada, kuivõrd käesoleva määruse alusel kohaldatakse nende suhtes erinevaid nõudeid ja tingimusi ning nende kohaldamisala on erinev, nagu on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus.
- (20) Kui vahendusteenuste osutaja teeb teenusesaajaga ebaseadusliku tegevuse huvides teadlikult koostööd, tuleks sellist teenust käsitada teenusena, mida ei ole osutatud neutraalselt ning teenuseosutaja ei peaks seega saama kasu vastutusest vabastamisest, mis on sätestatud käesolevas määruses. Nii peaks see olema näiteks juhul, kui teenuseosutaja pakutava teenuse peamine eesmärk on hõlbustada ebaseaduslikku tegevust ja näiteks ta annab selgelt mõista, et tema eesmärk on hõlbustada ebaseaduslikku tegevust või et tema teenused on selleks otstarbeks sobivad. Üksnes asjaolu, et teenus võimaldab krüpteeritud edastamist või et kasutatakse mõnda muud süsteemi, mis teeb kasutaja identifitseerimise võimatuks, ei tohiks iseenesest kvalifitseeruda ebaseadusliku tegevuse hõlbustamiseks.
- (21) Teenuseosutaja peaks saama vastutusest vabastamise võimalust kasutada „pelga edastamise“ või „vahemällu salvestamise“ teenuse puhul siis, kui ta ei ole edastatava või ligipääsetava teabega vähimalgi moel seotud. Muu hulgas on selle eelduseks asjaolu, et teenuseosutaja ei muuda teavet, mida ta edastab või millele ta pakub ligipääsu. Selle nõude puhul ei tohi siiski muutmisena tõlgendada edastamise või kättesaamise käigus toimuvaid tehnilist laadi manipulatsioone, juhul kui sellised manipulatsioonid ei muuda sellise teabe terviklust, mida edastatakse või millele pakutakse ligipääsu.
- (22) Et saada kasutada teabe talletamise teenuse osutajatele ette nähtud vastutusest vabastamise võimalust, peaks teenuseosutaja, kes on saanud teada või teadlikuks ebaseaduslikust tegevusest või ebaseaduslikust sisust, sellise sisu kiiresti eemaldama või sellele juurdepääsu tõkestama. Eemaldamine või juurdepääsu tõkestamine peaks toimuma teenusesaajate põhiõigusi, sealhulgas väljendus- ja teabevabaduse õigust järgides. Teenuseosutaja võib sisu ebaseaduslikust laadist tegelikult teada või teadlikuks saada muu hulgas omaalgatuslike uurimiste kaudu või teadete kaudu, mille üksikisikud või üksused on talle käesoleva määruse kohaselt esitanud, kui need teated on piisavalt täpsed ja asjakohaselt põhjendatud, nii et hoolikas ettevõtja saaks väidetava ebaseadusliku sisu mõistlikul viisil

kindlaks teha, seda hinnata ja asjakohasel juhul selle vastu meetmeid võtta. Sellist tegelikku teadmist või teadlikuks saamist ei saa siiski pidada tekkinuks üksnes seetõttu, et teenuseosutaja on üldiselt teadlik asjaolust, et tema teenust kasutatakse ka ebaseadusliku sisu talletamiseks. Peale selle ei ole asjaolu, et teenuseosutaja indekseerib automaatselt oma teenuse kaudu üles laaditud teavet, tal on otsingufunktsioon või ta soovib teavet teenusesaajate kasutajaprofiilide või eelistuste alusel, piisav eeldamaks, et teenuseosutajale on „konkreetselt“ teada sellel platvormil toimuv ebaseaduslik tegevus või sellel talletatud ebaseaduslik sisu.

- (23) Vastutusest vabastamise erandit ei tuleks kohaldada, kui teenusesaaja tegutseb teabe talletamise teenuse osutaja alluvuses või kontrolli all. Näiteks kui sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, määrab kindlaks kaupleva pakutavate kaupade või teenuste hinna, võib seda mõista nii, et kaupleva tegutseb selle digiplatvormi alluvuses või kontrolli all.
- (24) Et tagada internetis vahendatavate äritehingute puhul tarbijate tõhus kaitse, ei tohiks kohaldada käesoleva määrusega kehtestatud teabe talletamise teenuse osutajate vastutusest vabastamise sätet teatavate teabe talletamise teenuste osutajate, täpsemalt selliste digiplatvormide suhtes, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kui sellised digiplatvormid esitavad asjaomase tehinguga seotud andmeid sellisel moel, mis paneb tarbija arvama, et teavet pakub kas digiplatvorm ise või selle alluvuses või kontrolli all tegutsev kaupleva ja et kõnealusel digiplatvormil on teabest ülevaade ja kontroll selle üle, isegi kui see tegelikult nii ei ole. Selliste juhtumitega on näiteks tegemist siis, kui digiplatvorm ei esita selgelt kaupleva isikuandmeid nagu käesoleva määrusega nõutakse, kui digiplatvorm esitab kaupleva isiku- või kontaktandmed alles pärast kaupleva ja tarbija vahelise lepingu sõlmimist või kui ta turustab toodet või teenust oma nime all, mitte seda kaupa tarniva või teenust osutava kaupleva nimel. Sellega seoses tuleks objektiivselt ja kõigile asjakohastele asjaoludele tuginedes kindlaks teha, kas esitusviis võiks keskmise tarbija uskuma panna, et kõnealuse teabe esitas digiplatvorm ise või selle alluvuses või kontrolli all tegutsev kaupleva.
- (25) Käesoleva määrusega kehtestatud vastutusest vabastamise säte ei tohiks mõjutada võimalust teha vahendusteenuste osutajate suhtes eri laadi ettekirjutisi, isegi kui nad vastavad kõnealuste vabastustega seoses sätestatud tingimustele. Sellised ettekirjutused võidakse teha eeskätt kohtute või pädevate haldusasutuste korraldustega, mis on tehtud kooskõlas liidu õigusega ja millega nõutakse kõigi rikkumiste lõpetamist või ärahoidmist, kaasa arvatud nendes korraldustes osutatud ebaseadusliku teabe eemaldamist või sellele ligipääsu tõkestamist.
- (26) Et luua õiguskindlus ja mitte pärssida kõigi kategooriate vahendusteenuste osutajate võimalikku vabatahtlikku tegevust, mille eesmärk on avastada ja tuvastada ebaseaduslikku sisu ning tõkestada selle levikut, tuleks täpsustada, et selline vabatahtlik tegevus ei välista käesolevas määruses sätestatud vastutusest vabastamist, kui selline tegevus toimub heas usus ja hoolsuspõhimõtteid järgides. Heauskse ja hoolsuspõhimõtteid järgiva tegevuse tingimus peaks hõlmama objektiivset, mittediskrimineerivat ja proportsionaalset tegutsemist, võttes nõuetekohaselt arvesse kõigi asjaomaste poolte õigusi ja õigustatud huve, ning vajalike kaitsemeetmete kehtestamist seadusliku sisu põhjendamatult eemaldamise vastu kooskõlas käesoleva määruse eesmärgi ja nõuetega. Selleks peaksid asjaomased teenuseosutajad võtma näiteks mõistlikke meetmeid tagamaks, et kui selliseks tegevuseks kasutatakse automatiseeritud vahendeid, on kasutatav tehnoloogia piisavalt usaldusväärne, et vigade määra võimalikult suures ulatuses piirata. Lisaks on asjakohane selgitada, et ainuüksi asjaolu, et kõnealused teenuseosutajad võtavad heas usus meetmeid, et täita liidu õiguse nõudeid, sealhulgas käesolevas määruses sätestatud nõudeid, mis on seotud nende teenustingimuste rakendamisega, ei tohiks välistada käesolevas määruses sätestatud vastutusest vabastamist. Seega ei tuleks konkreetse teenuseosutaja selliseid võimalikke tegevusi ega meetmeid arvesse võtta, kui määratakse kindlaks, kas teenuseosutaja saab tugineda vastutusest vabastamise sättele, eelkõige kas teenuseosutaja osutab oma teenust neutraalselt ja saab seega kuuluda asjaomase sätte kohaldamisalasse, ilma et see tähendaks, et teenuseosutaja saab tingimata sellele tugineda. Vabatahtlikku tegevust ei tohiks kasutada selleks, et võimaldada vahendusteenuste osutajatel käesoleva määrusega kehtestatud kohustustest kõrvale hoida.

- (27) Kuigi käesoleva määruse normides, mis käsitlevad vahendusteenuse osutaja vastutust, keskendutakse vahendusteenuse osutaja vastutusest vabastamisele, on oluline meelde tuletada, et olenemata nende teenuseosutajate üldiselt tähtsast rollist ei tohiks ebaseadusliku veebisisu ja internetis toimuva tegevuse probleemi käsitleda selliselt, et keskendutakse üksnes nende kohustustele ja vastutusele. Kui see on võimalik, peaksid kolmandad isikud, keda internetis edastatav või talletatav ebaseaduslik sisu mõjutab, püüdma lahendada sellise sisuga seotud konflikte kõnealuseid vahendusteenuse osutajaid kaasamata. Teenusesaajaid tuleks pidada vastutavaks ebaseadusliku sisu eest, mida nad vahendusteenuse kaudu esitavad ja võivad levitada üldsusele, kui kõnealust vastutust käsitlevad kohaldatavad liidu ja riigisisised õigusaktid nii ette näevad. Asjakohasel juhul peaksid ka teised osalejad, näiteks suletud internetikeskkonnas tegutsevate rühmade ja eriti suurte rühmade moderaatorid aitama kooskõlas kohaldatava õigusega ära hoida ebaseadusliku sisu internetis levikut. Kui on vaja kaasata infoühiskonna teenuste osutajaid, sealhulgas vahendusteenuste osutajaid, tuleks kõik sellekohased taotlused või korraldused suunata üldjuhul konkreetsele teenuseosutajale, kes on tehniliselt ja operatiivselt suuteline konkreetsete ebaseadusliku sisu elementide vastu meetmeid võtma, et vältida ja minimeerida võimalikku negatiivset mõju sellise teabe kättesaadavusele ja juurdepääsetavusele, mis ei ole ebaseaduslik sisu.
- (28) Alates 2000. aastast on esile kerkinud uued tehnoloogiad, mis parandavad andmete internetis edastamise, leitavuse ja talletamise süsteemide kättesaadavust, tõhusust, kiirust, usaldusväärsust, võimsust ja turvalisust, luues üha keerukama interneti-ökosüsteemi. Sellega seoses tuleks meelde tuletada, et selliste teenuste osutajad, millega luuakse ja edendatakse aluseks olevat loogilist ülesehitust ning interneti, sh tehniliste abifunktsioonide toimimist, võivad samuti saada kasu käesoleva määruse vastutusest vabastamisest, niivõrd kui nende teenused kvalifitseeruvad „pelga edastamise“, „vahemällu salvestamise“ või „teabe talletamise teenusena“. Selliste teenuste hulka kuuluvad olenevalt asjaoludest traadita kohtvõrgud, domeeninimede süsteemi (DNS) teenused, tippdomeeninimede registrid, registraatorid, digisertifikaate väljastavad sertifitseerimisasutused, virtuaalsed privaatvõrgud, internetipõhised otsingumootorid, pilvetaristuteenused või sisuedastusvõrgud, mis võimaldavad või parandavad teiste vahendusteenuste osutajate funktsioone või määravad kindlaks teabe asukoha. Samuti on märkimisväärselt arenenud sidepidamiseks kasutatavad teenused ja nende osutamise tehnilised vahendid, mis on toonud turule internetipõhised teenused, nagu IP-kõne teenus, sõnumiteenused ja veebipõhised e-posti teenused, mille puhul toimub sidepidamine internetiühenduse teenuse kaudu. Ka nende teenuste puhul võib kohaldada vastutusest vabastamist, niivõrd kui need kvalifitseeruvad „pelga edastamise“, „vahemällu salvestamise“ või „teabe talletamise teenusena“.
- (29) Vahendusteenused hõlmavad mitmesuguseid majandustegevusi, millega tegeletakse internetis ja mis arenevad pidevalt, et võimaldada teabe edastamist kiirel, ohutul ja turvalisel viisil ning tagada mugavus interneti-ökosüsteemi kõigi osalejate jaoks. Näiteks hõlmavad „pelga edastamise“ vahendusteenused üldisi teenusekategoriaid, nagu interneti vahetuspunktid, traadita pääsupunktid, virtuaalsed privaatvõrgud, DNS-teenused ja resolverid, tippdomeeninimede registrid, registraatorid, digisertifikaate väljastavad sertifitseerimisasutused, IP-kõne teenus ja muud isikutevahelise side teenused, ning „vahemällu salvestamise“ teenuse üldised näited on üksnes sisuedastusvõrkude, pöördprokside või sisukohandusprokside pakkumine. Sellised teenused on väga olulised, et tagada esitatud teabe tõrgeteta ja tõhus edastamine internetis. „Teabe talletamise teenuste“ näited on sellised teenusekategoriad nagu pilvandmetöötlus, veebimajutus, tasulised viitamisteenused või teenused, mis võimaldavad teavet ja sisu internetis jagada, sealhulgas faile talletada ja jagada. Vahendusteenuseid võib osutada eraldiseisvalt, muud liiki vahendusteenuse osana või muude vahendusteenustega samaaegselt. See, kas konkreetse teenuse näol on tegemist pelga edastamise, vahemällu salvestamise või teabe talletamise teenusega, sõltub üksnes teenuse tehnilistest funktsioonidest, mis võivad ajas areneda, ning seda tuleks hinnata igal üksikjuhul eraldi.
- (30) Mis puudutab üldisi kohustusi, siis ei tohiks vahendusteenuste osutajatele panna jälgimiskohustust ei *de jure* ega *de facto*. See ei hõlma jälgimiskohustust konkreetsetel juhul, eeskätt ei mõjuta see liikmesriigi õigusaktide alusel antud liikmesriigi asutuste korraldusi, mis on kooskõlas liidu õigusega nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus ning käesolevas määruses sätestatud tingimustega. Käesolevat määrust ei tohiks tõlgendada ühelgi juhul selliselt, et sellega kehtestatakse teenuseosutajatele üldine jälgimiskohustust või üldine aktiivse andmekogumise kohustust või üldine kohustus võtta ebaseadusliku sisuga seoses ennetavaid meetmeid.

- (31) Sõltuvalt iga liikmesriigi õigussüsteemist ja asjaomase õigusvaldkonnast võivad liikmesriigi õigus- või haldusasutused, sealhulgas õiguskaitseasutused, anda vahendusteenuste osutajatele korralduse võtta ühe või mitme konkreetse ebaseadusliku sisu elemendi vastu suunatud meetmeid või esitada teatavat konkreetset teavet. Siseriiklikud õigusaktid, mille alusel selliseid korraldusi antakse, on väga erinevad ning selliste korraldustega tegeletakse üha enam piiriülestes olukordades. Selleks et neid korraldusi saaks täita tõhusalt ja tulemuslikult, eriti piiriüleses kontekstis, nii et asjaomased asutused saaksid täita oma ülesandeid ja teenuseosutajaid ei koormataks ebaproportsionaalselt, mõjutamata seejuures põhjendamatult kolmandate isikute õigusi ja õigustatud huve, on vaja kehtestada teatavad tingimused, millele need korraldused peaksid vastama, ning teatavad lisanõuded, mis on seotud nende korralduste menetlemisega. Sellest tulenevalt tuleks käesoleva määrusega ühtlustada ainult teatavad konkreetssed miinimumtingimused, millele sellised korraldused peaksid vastama, et vahendusteenuste osutajad oleksid kohustatud teavitama asjaomaseid asutusi nende korralduste suhtes võetud meetmetest. Seega ei ole käesolev määrus õiguslik alus selliste korralduste andmiseks ega reguleeri nende territoriaalset kohaldamisala või piiriülest täitmise tagamist.
- (32) Kohaldatava liidu või riigisisese õigusega, mille alusel selliseid korraldusi antakse, võidakse nõuda lisatingimuste täitmist ja need peaksid olema vastavate korralduste täitmise tagamise aluseks. Korralduse mittetäitmise korral peaks korralduse andnud liikmesriigil olema võimalik korraldus kooskõlas oma riigisisese õigusega täitmisele pöörata. Kohaldatavad riigisised õigusnormid peaksid olema kooskõlas liidu õigusega, sealhulgas harta ja ELi toimimise lepingu sätetega, mis käsitlevad asutamisevabadust ja liidus teenuste osutamise vabadust, eelkõige seoses internetipõhiste hasartmängu- ja kihlveoteenustega. Ka ei piira nende riigisiseste õigusnormide kohaldamine asjakohaste korralduste täitmise tagamiseks kohaldatavaid liidu õigusakte või liidu või liikmesriikide sõlmitud rahvusvahelisi lepinguid, mis puudutavad selliste korralduste piiriülest tunnustamist, täitmist ja täitmise tagamist eelkõige tsiviil- ja kriminaalasjades. Teisest küljest tuleks käesolevas määruses sätestatud norme kohaldada selle kohustuse täitmise suhtes, mis käsitleb asjaomaste asutuste teavitamist nimetatud korralduste alusel võetud meetmetest, mitte korralduste endi täitmise tagamise suhtes.
- (33) Vahendusteenuste osutaja peaks põhjendamatult viivitusega teavitama taotlevat asutust selliste korralduste puhul võetud järelmeetmetest, järgides asjakohases liidu või riigisiseses õiguses sätestatud tähtaegu.
- (34) Liikmesriigi asjaomastel asutustel peaks olema võimalik anda selliseid korraldusi ebaseaduslikuks peetava sisu suhtes või teabe esitamise korraldusi liidu õiguse alusel või liikmesriigi õiguse alusel kooskõlas liidu õigusega, eelkõige hartaga, ning adresseerida need vahendusteenuste osutajatele, sealhulgas neile, kelle tegevuskoht on teises liikmesriigis. Käesolev määrus ei tohiks siiski piirata liidu õigust tsiviil- ja kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas, sealhulgas määrust (EL) nr 1215/2012 ja määrust, mis käsitleb Euroopa andmesäilitismäärust ja Euroopa andmesäilitamismäärust elektrooniliste tõendite hankimiseks kriminaalasjades, ega liikmesriigi kriminaal- või tsiviilmenetlusõigust. Seega, kui nendes kriminaalmenetluse või tsiviilmenetluse valdkonna õigusaktides on ebaseadusliku sisu suhtes meetmete võtmise või teabe esitamise korraldustega seoses sätestatud käesoleva määrusega võrreldes lisatingimusi või käesoleva määrusega kokkusobimatuid tingimusi, ei pruugi käesoleva määruse tingimused olla kohaldatavad või neid tuleks kohandada. Eelkõige ei pruugi korralduse andnud asutuse liikmesriigi digiteenuste koordinaatori kohustus edastada korralduste koopiad kõigile digiteenuste koordinaatoritele olla kohaldatav kriminaalmenetluse kontekstis või seda tuleks kohandada, kui nii on sätestatud liikmesriigi kriminaalmenetluse normides.

Nõuet, et korraldused peavad sisaldama põhjendusi, milles selgitatakse, miks kujutab teave endast ebaseaduslikku sisu, tuleks kohandada, kui see on vajalik liikmesriigi kohaldatavate kriminaalmenetluse normide kohaselt kuritegude tõkestamiseks, uurimiseks, avastamiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks. Vahendusteenuste osutajatele kehtestatud teenusesaaja teavitamise kohustuse täitmist võidakse edasi lükata kooskõlas kohaldatavate liidu või liikmesriigi õigusnormidega, eelkõige kriminaal-, tsiviil- või haldusmenetluses. Lisaks tuleks korraldused anda kooskõlas määrusega (EL) 2016/679 ning käesolevas määruses sätestatud keeluga kehtestada üldine teabe jälgimise või ebaseaduslikku tegevust näitavate andmete või asjaolude aktiivse otsimise kohustus. Käesolevas määruses sätestatud tingimused ja nõuded, mida kohaldatakse ebaseadusliku sisu vastaste meetmete võtmise korralduste suhtes, ei piira muude liidu õigusaktide kohaldamist, millega nähakse ette sarnased süsteemid teatavat liiki ebaseadusliku sisu vastu võitlemiseks, näiteks määrus (EL) 2021/784, määrus (EL) 2019/1020 või määrus (EL) 2017/2394, millega antakse erivolitused nõuda liikmesriikide tarbijaõiguse valdkonna õiguskaitseasutustelt teabe esitamist, kusjuures teabe esitamise korralduste suhtes kohaldatavad tingimused ja nõuded ei piira muude liidu

õigusaktide kohaldamist, millega nähakse konkreetsete sektorite jaoks ette sarnased asjakohased normid. Kõnealused tingimused ja nõuded ei tohiks piirata liidu õigusega kooskõlas oleva kohaldatava riigisisese õiguse kohaseid säilitamisnorme ning õiguskaitseasutuste konfidentsiaalsustootlusi, mis on seotud teabe mitteavaldamisega. Kõnealused tingimused ja nõuded, ei tohiks mõjutada liikmesriigi võimalust nõuda vahendusteenuste osutajalt rikkumise ennetamist kooskõlas liidu õigusega, sh käesoleva määrusega, eelkõige üldise jälgimiskohustuse kehtestamise keeluga.

- (35) Käesolevas määruses sätestatud tingimused ja nõuded peaksid olema täidetud hiljemalt siis, kui korraldus edastatakse asjaomasele teenuseosutajale. Seetõttu võib korralduse anda ühes korralduse andnud asutuse liikmesriigi ametlikus keeles. Kui see keel ei ole aga vahendusteenuste osutaja deklareeritud keel või mõni muu liikmesriigi ametlik keel, milles korralduse andnud asutus ja vahendusteenuste osutaja on kahepoolset kokku leppinud, tuleks edastamise korral lisada korraldusele vähemalt korralduse nende elementide tõlge, mis on sätestatud käesolevas määruses. Kui vahendusteenuste osutaja on liikmesriigi asutustega kokku leppinud teatava keele kasutamises, tuleks talt paluda aktsepteerida teise liikmesriigi asutuste poolt samas keeles antud korraldusi. Korraldused peaksid sisaldama elemente, mis võimaldavad adressaadil korralduse andnud asutuse identifitseerida, sealhulgas asjakohasel juhul kõnealuse asutuse kontaktpunkti kontaktandmeid, ja korralduse ehtsust kontrollida.
- (36) Selliste ebaseadusliku veebisisu vastaste meetmete võtmise korralduste territoriaalne kohaldamisala tuleks selgelt kindlaks määrata korralduse väljaandmist võimaldava kohaldatava liidu või liikmesriigi õiguse alusel ning see ei tohiks minna kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik määruse eesmärkide saavutamiseks. Sellega seoses peaks korralduse andnud liikmesriigi õigus- või haldusasutus, milleks võib olla õiguskaitseasutus, leidma tasakaalu korralduse eesmärgi, mis on kooskõlas selle väljaandmist võimaldava õigusliku alusega, ja kõigi selliste kolmandate isikute õiguste ja õigustatud huvide (eelkõige nende hartast tulenevate põhiõiguste) vahel, keda korraldus võib mõjutada. Eelkõige piiriüleses kontekstis peaks korralduse mõju põhimõtteliselt piirduma väljastava liikmesriigi territooriumiga, välja arvatud juhul, kui sisu ebaseaduslikkus tuleneb otseselt liidu õigusest või kui korralduse andnud asutus leiab, et kaalul olevad õigused nõuavad laiemat territoriaalset kohaldamisala kooskõlas liidu ja rahvusvahelise õigusega, võttes seejuures arvesse rahvusvahelise viisakuse põhimõtteid.
- (37) Käesoleva määrusega reguleeritud teabe esitamise korraldused on seotud kindla teabe hankimisega asjaomaste üksikute vahendusteenuse saajate kohta (kes on märgitud nendes korraldustes), et teha kindlaks, kas need teenusesaajad järgivad kohaldatavaid liidu või liikmesriigi õigusnorme. Selliste korraldustega tuleks taotleda teavet, mille abil saaks teha kindlaks asjaomase teenuse saajad. Seega ei hõlma käesolevas määruses teabe esitamise kohta sätestatud nõuded selliseid korraldusi, mis puudutavad konkreetset identifitseerimata teenusesaajate rühma kohta käivat teavet, sealhulgas korraldusi esitada koondteavet statistika või tõenduspõhise poliitikakujundamise jaoks.
- (38) Ebaseadusliku sisu vastaste meetmete võtmise ja teabe esitamise korralduste suhtes kohaldatakse õigusnorme, millega kaitstakse teenuseosutaja tegevuskohajärgse liikmesriigi pädevust ning nähakse teatavatel juhtudel ette võimalikud erandid sellest pädevusest, nagu on sätestatud direktiivi 2000/31/EÜ artiklis 3 ja üksnes juhul, kui kõnealuse artikli tingimused on täidetud. Arvestades, et kõnealused korraldused on seotud kindla ebaseadusliku sisu või kindla teabega, siis – juhul, kui need on adresseeritud teises liikmesriigis asutatud vahendusteenuste osutajatele – ei piira need põhimõtteliselt kõnealuste teenuseosutajate vabadust osutada oma teenuseid piiriüleselt. Seetõttu ei kohaldata nende korralduste suhtes direktiivi 2000/31/EÜ artiklis 3 sätestatud õigusnorme, sealhulgas neid, mis käsitlevad vajadust põhjendada meetmeid, millega tehakse teatavatel kindlatel alustel erand teenuseosutaja tegevuskohajärgse liikmesriigi pädevusest, ja nendest meetmetest teatamist.

- (39) Nõue anda teavet vahendusteenuse osutaja ja sisu esitanud teenusesaaja käsutuses olevate õiguskaitsemehhanismide kohta hõlmab nõuet anda teavet kaebuste haldusõigusliku menetlemise ning kohtulike õiguskaitsevahendite kohta, sealhulgas õigusasutuste antud korralduste peale apellatsioonkaebuse esitamine. Lisaks võiksid digiteenuste koordinaatorid töötada välja riiklikud vahendid ja suunised nende territooriumil kohaldatavate kaebuste esitamise ja õiguskaitsemehhanismide kohta, et hõlbustada teenusesaajate juurdepääsu sellistele mehhanismidele. Käesoleva määruse kohaldamisel peaksid liikmesriigid austama harta artiklis 47 sätestatud põhiõigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele. Käesolev määrus ei tohiks seetõttu takistada liikmesriigi asjaomaseid õigus- ega haldusasutusi andmast kohaldatava liidu või riigisisese õiguse alusel korraldust sisu taastada, kui sisu oli vahendusteenuste osutaja teenusetingimustega kooskõlas, kuid teenuseosutaja on seda ekslikult pidanud ebaseaduslikuks ja see on eemaldatud.
- (40) Et saavutada käesoleva määruse eesmärgid ja eelkõige parandada siseturu toimimist ning tagada turvaline ja läbipaistev internetikeskkond, on vaja kehtestada vahendusteenuste osutajatele selged, tõhusad, prognoositavad ja tasakaalustatud ühtlustatud hoolsuskohustused. Nende kohustuste eesmärk peaks olema eelkõige tagada erinevate avaliku korraga seotud eesmärkide saavutamine, näiteks tagada teenusesaajate, sealhulgas tarbijate, alaealiste, samuti vaenukõne, seksuaalse ahistamise või muu diskrimineeriva käitumise sihtmärgiks saamise ohus olevate kasutajate turvalisus ja usaldus, hartas sätestatud asjakohaste põhiõiguste kaitse ja kõnealuste teenuseosutajate sisuline vastutus ning suurendada teenusesaajate ja teiste mõjutatud isikute mõjuvõimu, hõlbustades seejuures pädevate asutuste tehtavat vajalikku järelevalvet.
- (41) Sellega seoses on oluline, et hoolsuskohustusi kohandataks vastavalt asjaomase vahendusteenuse liigile, mahule ja laadile. Seega sätestatakse käesolevas määruses põhikohustused, mida kohaldatakse kõigi vahendusteenuste osutajate suhtes, ning lisakohustused teabe talletamise teenuse osutajatele, täpsemalt digiplatvormide ja väga suurte digiplatvormide ning väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatele. Kui vahendusteenuste osutajad kuuluvad teenuste laadi ja oma suuruse tõttu eri kategooriatesse, peaksid nad täitma kõiki käesolevas määruses selliste teenuste kohta sätestatud kohustusi. Kõnealuseid ühtlustatud hoolsuskohustusi, mis peaksid olema mõistlikud ega tohiks olla meelevaldsed, on vaja selleks, et täita avaliku korraga seotud kindlaksmääratud ülesandeid, nagu teenusesaajate õigustatud huvide kaitsmine, ebaseaduslike tavadega võitlemine ja hartas sätestatud põhiõiguste kaitsmine. Hoolsuskohustus on vahendusteenuse osutaja vastutuse küsimusest eraldiseisev, mistõttu tuleks seda hinnata eraldi.
- (42) Selleks et hõlbustada tõrgeteta ja tõhusat kahe-suunalist teabevahetust käesoleva määrusega hõlmatud küsimuste käsitlemisel, sealhulgas asjakohasel juhul sellise teabe kättesaamise kinnitamise kaudu, tuleks vahendusteenuste osutajatelt nõuda, et nad määraksid ühtse elektroonilise kontaktpunkti ja avaldaksid selle kontaktpunktiga seotud asjakohase teabe, märkides sealhulgas ära teabevahetuses kasutatavad keeled, ning ajakohastaksid seda teavet. Elektroonilist kontaktpunkti võivad kasutada ka usaldusväärsed teavitajad ja kutseala üksused, kes on vahendusteenuste osutajaga erisuhetes. Erinevalt seaduslikust esindajast peaks elektrooniline kontaktpunkt teenima operatiivseid märke ja selle puhul ei peaks olema nõutav füüsilise asukoha olemasolu. Vahendusteenuste osutajad võivad määrata sama ühtse kontaktpunkti käesolevast määrusest tulenevate nõuete ning muudest liidu õigusaktidest tulenevate nõuete jaoks. Suhtluskeelte täpsustamisel julgustatakse vahendusteenuste osutajaid tagama, et valitud keeled ise ei takistaks teabevahetust. Vajaduse korral peaks olema vahendusteenuse osutajal ja liikmesriigi asutusel võimalik kokku leppida, et nad sõlmivad eraldi kokkuleppe suhtluskeele kohta või püüavad leida alternatiivseid viise keelebarjääri ületamiseks, sealhulgas kasutades kõiki olemasolevaid tehnilisi vahendeid või sisemisi ja väliseid inimressursse.
- (43) Vahendusteenuste osutajatelt tuleks samuti nõuda, et nad määraksid teenusesaajatele mõeldud ühtse kontaktpunkti, mis võimaldaks kiiret, otsest ja tõhusat suhtlust, eelkõige kergesti juurdepääsetavate vahendite abil, nagu telefoninumber, e-posti aadressid, elektroonilised kontaktvormid, juturobotid ja kiirsõnumid. Kui teenusesaaja suhtleb juturobotiga, tuleks sellest selgelt teada anda. Vahendusteenuste osutajad peaksid võimaldama teenusesaajatel valida otsese ja tõhusa suhtluse vahendid, mis ei põhine ainult automatiseeritud vahenditel. Vahendusteenuste osutajad peaksid tegema mõistlikke pingutusi, tagamaks suhtluse kiireks ja tõhusaks toimimiseks piisavate inim- ja finantsressursside eraldamise.

- (44) Kolmandas riigis asutatud vahendusteenuste osutajad, kes pakuvad teenuseid liidus, peaksid määrama liidus piisavate volitustega seadusliku esindaja ja esitama asjaomastele asutustele oma seaduslike esindajate kohta käiva teabe ning tegema selle üldsusele kättesaadavaks. Selle kohustuse täitmiseks peaksid vahendusteenuste osutajad tagama ka selle, et määratud seaduslikul esindajal oleksid vajalikud õigused ja ressursid asjaomaste asutustega koostöö tegemiseks. See võib olla nii näiteks juhul, kui vahendusteenuste osutaja määrab teenuseosutajaga samasse kontserni kuuluva tütaretevõtja või, enamgi veel, oma emaettevõtja, kui kõnealuse tütaretevõtja või emaettevõtja tegevuskoht on liidus. See ei pruugi aga nii olla näiteks juhul, kui seadusliku esindaja suhtes on algatatud restruktureerimis- või pankrotimenetlus või eraisiku või äriühingu maksejõuetusmenetlus. Selline kohustus peaks võimaldama teha tõhusat järelevalvet ning vajaduse korral kohaldada nende suhtes käesoleva määruse täitmise tagamise meetmeid. Peaks olema võimalik, et seaduslikule esindajale annab riigisisese õiguse kohaselt volituse rohkem kui üks vahendusteenuste osutajat. Seaduslikul esindajal peaks olema võimalik täita ka kontaktpunkti rolli, tingimusel et käesoleva määruse asjakohased nõuded on täidetud.
- (45) Kuigi põhimõtteliselt tuleks austada vahendusteenuste osutajate lepinguvabadust, on läbipaistvuse, teenusesaajate kaitse ning ebaõiglaste või meelevaldsete tulemuste vältimise huvides asjakohane kehtestada nende teenuseosutajate teenusetingimuste sisu, kohaldamise ja täitmise tagamise suhtes teatavad nõuded. Vahendusteenuste osutajad peaksid oma teenusetingimustes sõnaselgelt välja tooma ja ajakohasena säilitama teabe tingimuste kohta, mille alusel nad võivad oma teenuse osutamist piirata. Nad peaksid eelkõige lisama teabe kõigi põhimõtete, menetluste, meetmete ja vahendite kohta, mida sisu modereerimisel kasutatakse, sealhulgas algoritmiline otsuste tegemine ja inimkontroll, ning sisemise kaebuste menetlemise süsteemi töökorra. Samuti peaksid nad lisama kergesti ligipääsetava teabe õiguse kohta teenuse kasutamine lõpetada. Vahendusteenuste osutajad võivad kasutada oma teenusetingimustes käesolevas määruses sätestatud teabele esitatavate nõuete põhielementide illustreerimiseks selliseid graafilisi elemente nagu ikoonid või pildid. Teenuseosutajad peaksid teavitama teenusesaajaid asjakohaste vahendite abil teenusetingimuste olulistest muudatustest, näiteks kui nad muudavad teenuse kohta esitatavat lubatud teavet käsitlevaid reegleid, või muudest sellistest muudatustest, mis võivad otseselt mõjutada teenusesaajate võimalusi teenust kasutada.
- (46) Eelkõige alaealistele suunatud vahendusteenuste (näiteks teenuse disaini või turustamise kaudu) või selliste teenuste, mida kasutavad peamiselt alaealised, osutajad peaksid iseäranis pingutama, et teha oma teenusetingimuste selgitus alaealistele kergesti arusaadavaks.
- (47) Nende piirangute kavandamisel, kohaldamisel ja täitmisele pööramisel peaksid vahendusteenuste osutajad tegutsema mittemeelevaldsel ja mittediskrimineerival viisil ning võtma arvesse teenusesaajate õigusi ja õigustatud huve, sealhulgas hartas sätestatud põhiõigusi. Näiteks peaksid väga suurte digiplatvormide pakkujad eelkõige võtma nõuetekohaselt arvesse väljendus- ja teabevabadust, sealhulgas meediavabadust ja pluralismi. Kõik vahendusteenuste osutajad peaksid võtma nõuetekohaselt arvesse ka asjaomaseid inimõiguste kaitse rahvusvahelisi standardeid nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted.
- (48) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite erilist rolli ja ulatust arvestades on asjakohane kehtestada lisanõuded seoses nende teenusetingimuste läbipaistvuse ja neis esitatava teabega. Sellest tulenevalt peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad esitama oma teenusetingimused kõigi nende liikmesriikide ametlikes keeltes, kus nad oma teenuseid pakuvad, ning esitama teenusesaajatele ka teenusetingimuste põhielementide lühikese ja kergesti loetava kokkuvõtte. Selles kokkuvõttes tuleks tuua välja teabele esitatavate nõuete põhielementid, sealhulgas võimalus vabatahtlikest klauslitest kergesti loobuda.

- (49) Et tagada piisav läbipaistvus ja vastutus, peaksid vahendusteenuste osutajad avalikustama kooskõlas käesoleva määruse ühtlustatud nõuetega masinloetavas vormingus aastaaruande, milles antakse ülevaade sisu modereerimise juhtumitest, sealhulgas teenusetingimuste kohaldamise ja täitmise tagamise tulemusel võetud meetmetest. Et vältida ebaproportsionaalse koormuse panemist, ei tohiks kõnealuseid läbipaistvusaruannete esitamise kohustusi siiski kohaldada teenuseosutajate suhtes, kes on komisjoni soovitus 2003/361/EÜ ⁽²⁵⁾ määratluse kohaselt mikro- või väikeettevõtjad ja kes ei ole väga suured digiplatvormid käesoleva määruse tähenduses.
- (50) Teabe talletamise teenuste pakkujatel on ebaseadusliku veebisisu vastu võitlemisel iseäranis oluline roll, kuna nad talletavad teenusesaajate taotlusel teenusesaajate esitatud teavet ning annavad tavaliselt teistele teenusesaajatele sellele juurdepääsu, mõnikord ka suures ulatuses. Oluline on, et kõik teabe talletamise teenuse pakkujad, olenemata nende suurusest, seaksid sisse kergesti ligipääsetavad ja kasutajasõbralikud teavitus- ja meetmete võtmise mehhanismid, mis hõlbustavad asjaomase teabe talletamise teenuste osutaja teavitamist konkreetsest teabest, mida teate esitanud osapool peab ebaseaduslikuks sisuks („teavitamine“) ja mille alusel saab asjaomane teenuseosutaja otsustada, kas ta nõustub kõnealuse hinnanguga või mitte ja kas ta soovib kõnealuse sisu eemaldada või sellele juurdepääsu tõkestada („meetme võtmine“). Sellised mehhanismid peaksid olema selgelt tuvastatavad, asuma kõnealuse teabe lähedal ning olema vähemalt sama hõlpsalt leitavad ja kasutatavad nagu teavituse mehhanismid, mida kasutatakse teabe talletamise teenuse osutaja teenusetingimustega vastuolus oleva sisu puhul. Kui teated vastavad esitatavatele nõuetele, peaks üksikisikutel või üksustel olema võimalik teatada ühes teates korraga mitmest konkreetsest sisust, mis on väidetavalt ebaseaduslik, et tagada teavitus- ja meetmete võtmise mehhanismide tõhus toimimine. Teavituse mehhanism peaks võimaldama, kuid mitte eeldama, teate esitanud üksikisiku või üksuse identifitseerimist. Teatavat liiki teates käsitletud teabe puhul võib olla vajalik teada teate esitanud üksikisikut või üksust, et teha kindlaks, kas asjassepuutuva teabe puhul on tegemist ebaseadusliku sisuga, nagu väidetakse. Teavitus- ja meetmete võtmise mehhanismide sisseseadmise kohustust tuleks kohaldada näiteks failide talletamise ja jagamise teenuste, veebimajutusteenuste, reklaamiserverite ja *paste bin*-teenuse suhtes, kui kõnealused pakkujad kvalifitseeruvad käesoleva määrusega hõlmatud teabe talletamise teenuste pakkujateks.
- (51) Võttes arvesse vajadust võtta nõuetekohaselt arvesse kõigi asjaomaste isikute hartaga tagatud põhiõigusi, peaksid kõik meetmed, mida teabe talletamise teenuse pakkuja võtab pärast teate saamist, olema rangelt sihipärased selles mõttes, et nende eesmärk peaks olema kõrvaldada konkreetne teave, mida peetakse ebaseaduslikuks sisuks, või tõkestada sellele juurdepääs, ilma et see kahjustaks põhjendamatult teenusesaajate väljendus- ja teabevabadust. Seepärast tuleks teated üldjuhul suunata teabe talletamise teenuse pakkujale, kelle puhul võib põhjendatult eeldada, et tal on tehniline ja operatiivne võime sellise konkreetse teabe kõrvaldamiseks meetmeid võtta. Teabe talletamise teenuse pakkuja, kes saab teate, mille kohta ta ei saa tehnilistel või operatiivsetel põhjustel konkreetset teavet eemaldada, peaks teavitama teate esitanud isikut või üksust.
- (52) Selliseid teavitus- ja meetmete võtmise mehhanisme käsitlevaid norme tuleks liidu tasandil ühtlustada, et tagada teadete õigeaegne, hoolikas ja mittemeelevaldne menetlemine ühtsete, läbipaistvate ja selgete reeglite alusel, millega nähakse ette kindlad kaitsemeetmed, et kaitsta kõigi mõjutatud isikute õigusi ja õigustatud huve, eelkõige nende hartas tagatud põhiõigusi, olenemata sellest, millises liikmesriigis on kõnealuste isikute tegevus- või elukoht, ning olenemata asjaomase õigusvaldkonnast. Need põhiõigused hõlmavad olenevalt olukorrast järgmisi õigusi ja vabadusi, kuid ei piirdu nendega: teenusesaajate puhul, õigus väljendus- ja teabevabadusele, era- ja pereelu austamisele, isikandmete kaitsmisele, mittediskrimineerimisele ja tõhusale õiguskaitsevahendile; teenuseosutajate puhul, ettevõtlusvabadus, sealhulgas lepinguvabadus; ebaseaduslikust sisust mõjutatud isikute puhul, õigus inimväärkuse asutamisele, lapse õiguste austamisele, õigus omandi, sealhulgas intellektuaalomandi kaitsmisele ning mittediskrimineerimisele. Teate saamisel peaksid teabe talletamise teenuse osutajad võtma õigeaegselt meetmeid, eelkõige võttes arvesse teatatud ebaseadusliku sisu liiki ja meetmete võtmise kiireloomulisust. Näiteks võib eeldada, et majutusteenuse osutajad võtavad viivitamatult meetmeid, kui teatakse väidetavast ebaseaduslikust sisust, millega kaasneb oht inimeste elule või turvalisusele. Teabe talletamise majutusteenuste osutajad peaksid konkreetsest sisust teada andnud üksikisikut või üksust teavitama kohe pärast seda, kui nad tegid otsuse, kas teate alusel meetmeid võtta või mitte.

⁽²⁵⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

- (53) Teavitus- ja meetmete võtmise mehhanism peaksid võimaldama esitada teateid, mis on piisavalt täpsed ja nõuetekohaselt põhjendatud, et asjaomane teabe talletamise teenuse osutaja saaks teha teates käsitletava sisu kohta teadliku ja hoolsuskohustust järgiva otsuse kooskõlas väljendus- ja teabevabadusega, eelkõige seoses sellega, kas seda sisu tuleks käsitada ebaseadusliku sisuna ja see tuleks eemaldada või sellele juurdepääs tõkestada. Need mehhanismid peaksid hõlbustama selliste teadete esitamist, milles põhjendatakse, miks teate esitanud üksikisik või üksus leiab, et sisu on ebaseaduslik, ning milles esitatakse selge viide sellise sisu asukohale. Kui teade sisaldab piisavalt teavet, mille alusel hoolikas teabe talletamise teenuse pakkuja saab ilma üksikasjaliku õigusliku kontrollita teha selgelt kindlaks sisu ebaseaduslikkuse, tuleks seda käsitada teatena, mis annab tegeliku teadmise või teadlikkuse ebaseaduslikkuse kohta. Väärkasutamise ärahoidmiseks tuleks nende mehhanismidega paluda teate esitanud üksikisikul või üksusel avalikustada oma isikuandmed, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/93/EL⁽²⁶⁾ artiklites 3–7 osutatud süütegudega seotud teadete puhul.
- (54) Kui teabe talletamise teenuste osutaja otsustab näiteks pärast teate saamist või omal algatusel teenusesaaja esitatud teabe eemaldada või sellele ligipääsu tõkestada või muul viisil selle nähtavust või sellelt tulu teenimist piirata, sealhulgas üksnes automatiseeritud vahendite abil, kuna teenusesaajate esitatud teave kujutab endast ebaseaduslikku sisu või ei ole teenusetingimustega kooskõlas, peaks asjaomane teenuseosutaja teavitama saajat selgel ja kergesti mõistetaval viisil oma otsusest, otsuse põhjustest ja otsuse vaidlustamiseks kättesaadavatest õiguskaitsevahenditest, pidades silmas selliste otsuste võimalikke negatiivseid tagajärgi teenusesaajale, sealhulgas seoses tema väljendusvabaduse õiguse kui põhiõiguse teostamisega. Seda kohustust tuleks kohaldada, olenemata otsuse põhjustest, eelkõige olenemata sellest, kas meede on võetud seetõttu, et teates käsitletud teavet peetakse ebaseaduslikuks sisuks või kohaldatavate teenusetingimustega vastuolus olevaks. Kui otsus tehti pärast teate saamist, peaks teabe talletamise teenuse pakkuja avaldama teenusesaajale teate esitanud isiku või üksuse andmed üksnes juhul, kui see teave on vajalik sisu ebaseaduslikkuse tuvastamiseks, näiteks intellektuaalomandi õiguste rikkumise korral.
- (55) Nähtavuse piiramine võib hõlmata järjestus- või soovitusüsteemides madalamale kohale viimist, samuti ühe või mitme teenusesaaja juurdepääsu piiramist või kasutaja internetikogukonnas blokeerimist, ilma et kasutaja oleks sellest teadlik (nn varikeelustamine). Teenusesaaja esitatud teabe reklaamitulude kaudu monetiseerimist võib piirata, peatades või lõpetades sellise teabega seotud rahalised maksed või tulu teenimise. Põhjendamiskohustust ei tuleks siiski kohaldada eksitava suuremahulise kaubandusliku sisu suhtes, mida levitatakse teenuse tahtliku manipuleerimise teel, eelkõige teenuse mitteautentse kasutamise, näiteks robotite või valekontode kasutamise või teenuse muu eksitava kasutamise korral. Olenemata muudest võimalustest teabe talletamise teenuste osutaja otsuse vaidlustamiseks, peaks teenusesaajal alati olema õigus alata menetlus kohtus kooskõlas siseriiklike õigusnormidega.
- (56) Teabe talletamise teenuste osutaja võib teatavatel juhtudel, näiteks teavitava isiku teate või oma vabatahtlike meetmete võtmise kaudu, saada teadlikuks teenusesaaja teatava tegevusega seotud teabest, näiteks teatavat liiki ebaseadusliku sisu pakkumisest, mis kõiki teabe talletamise teenuste osutajale teadaolevaid asjakohaseid asjaolusid arvesse võttes tekitab temas põhjendatud kahtluse, et teenusesaaja võib olla toime pannud, paneb praegu või paneb tõenäoliselt tulevikus toime süüteo, millega kaasneb oht inimese või inimeste elule või turvalisusele, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/36/EL⁽²⁷⁾, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/93/EL või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/541⁽²⁸⁾ sätestatud süüteod. Näiteks võib teatav sisu tekitada kahtluse, et eksisteerib oht üldsusele, näiteks terrorismile ohutamine direktiivi (EL) 2017/541 artikli 21 tähenduses. Sellisel juhul peaks teabe talletamise teenuste osutaja teavitama oma kahtlusest viivitamatult pädevaid õiguskait-

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK (ELT L 335, 17.12.2011, lk 1).

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

⁽²⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK (ELT L 88, 31.3.2017, lk 6).

seasutusi. Teabe talletamise teenuste osutaja peaks esitama kogu talle kättesaadava asjakohase teabe, sealhulgas asjakohasel juhul kõnealuse sisu ning sisu avaldamise aja, kui see on teada, kaasa arvatud ajavööndi, oma kahtluse põhjenduse ja teabe, mida on vaja asjaomase teenusesaaja asukoha ja isiku kindlaksmääramiseks. Käesolev määrus ei ole õiguslik alus, millele tuginedes võiks teha teenusesaajate profiilianalüüsi, et teabe talletamise teenuste osutajatel oleks võimalik süütegusid tuvastada. Teabe talletamise teenuste osutajad peaksid õiguskaitseasutuste teavitamisel järgima ka muid kohaldatavaid liidu või liikmesriigi õigusnorme, mis käsitlevad üksikisikute õiguste ja vabaduste kaitset.

- (57) Et vältida ebaproportsionaalse koormuse panemist, ei tohiks käesoleva määrusega digiplatvormide pakkujatele, sealhulgas platvormidele, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kehtestatud lisakohustusi kohaldada komisjoni soovitus 2003/361/EÜ määratletud mikro- ja väikeettevõtjate suhtes. Samal põhjusel ei tohiks neid lisakohustusi kohaldada ka selliste digiplatvormide pakkujate suhtes, kes varem kvalifitseerusid mikro- või väikeettevõtjateks, 12 kuu jooksul pärast selle staatuse kaotamist. Selliseid teenuseosutajaid ei tohiks vabastada kohustusest esitada tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori või komisjoni taotlusel teavet aktiivsete teenusesaajate igakuise keskmise arvu kohta. Võttes aga arvesse, et väga suurte digiplatvormidel või väga suurte internetipõhistel otsingumootoritel on suurem ulatus ja mõju sellele, kuidas teenusesaajad saavad teavet ja suhtlevad internetis, ei tohiks sellised teenuseosutajad sellest erandist kasu saada, olenemata sellest, kas nad kvalifitseeruvad või hiljuti kvalifitseerusid mikro- või väikeettevõtjaks. Soovitus 2003/361/EÜ sätestatud konsolideerimismõisted aitavad tagada, et nendest lisakohustustest kõrvalehoidmine on tõkestatud. Ükski käesoleva määruse säte ei takista selle erandiga hõlmatud digiplatvormide pakkujaid loomast vabatahtlikult süsteemi, mis on kooskõlas ühe või mitme kõnealuse kohustusega.
- (58) Teenusesaajatel peaks olema võimalik hõlpsalt ja tõhusalt vaidlustada teatavaid digiplatvormide pakkujate otsuseid sisu ebaseaduslikkuse või teenusetingimustele mittevastavuse kohta, mis neid negatiivselt mõjutavad. Seega tuleks digiplatvormide pakkujatel nõuda, et nad näeksid ette sisemised kaebuste menetlemise süsteemid, mis vastavad teatavatele tingimustele, mille eesmärk on tagada, et süsteemid oleksid kergesti juurdepääsetavad ning annaksid kiireid, mittediskrimineerivaid, mittemeelevaldseid ja õiglaseid tulemusi ning et automatiseeritud vahendite kasutamise korral oleks tagatud inimese tehtav kontroll. Sellised süsteemid peaksid võimaldama kõigil teenusesaajatel esitada kaebuse ja nendega ei tohiks kehtestada formaalseid nõudeid, nagu viitamine konkreetsetele asjakohastele õigusnormidele või keerukate õiguslike selgituste esitamine. Teenusesaajatel, kes on esitanud teate käesolevas määruses sätestatud teavitus- ja meetmete võtmise mehhanismi kohaselt või digiplatvormi pakkuja teenusetingimusi rikkuvast sisust teavitamise süsteemi kaudu, peaks olema õigus kasutada kaebuste esitamise süsteemi, et vaidlustada digiplatvormi pakkuja otsus nende teadete kohta, sealhulgas juhul, kui nad leiavad, et digiplatvormi pakkuja võetud meede ei olnud asjakohane. Vaidlustatud otsuse tühistamiseks peaks kaebust olema võimalik esitada vähemalt kuue kuu jooksul, mida hakatakse arvestama ajast, mil digiplatvormi pakkuja teavitas teenusesaajat tehtud otsusest.
- (59) Lisaks tuleks ette näha võimalus, et sellised vaidlused, sealhulgas need, mida ei olnud võimalik rahuldavalt lahendada sisemiste kaebuste menetlemise süsteemide kaudu, lahendatakse kohtuväliselt heas usus selliste sertifitseeritud üksuste poolt, kellel on vajalik sõltumatus, vajalikud vahendid ja teadmised, et tegutseda õiglasel, kiirel ja kulutõhusal viisil. Vaidluste kohtuvälise lahendamise organite sõltumatus tuleks tagada ka vaidluste lahendamise eest vastutavate füüsiliste isikute tasandil, sealhulgas huvide konflikti käsitlevate reeglite kaudu. Vaidluste kohtuvälise lahendamise organite võetavad tasud peaksid olema mõistlikud, nendega peaks olema võimalik tutvuda, need peaksid olema atraktiivsed, tarbijatele taskukohased ja proportsionaalsed ning need tuleks kindlaks määrata igal üksikjuhul eraldi. Kui pädev digiteenuste koordinaator sertifitseerib vaidluste kohtuvälise lahendamise organi, peaks kõnealune sertifikaat kehtima kõikides liikmesriikides. Digiplatvormide pakkujatel peaks olema võimalik keelduda käesoleva määruse kohasest kohtuvälisest vaidluste lahendamise menetlusest, kui sama vaidlus, eelkõige seoses asjaomase teabega ja vaidlustatud otsuse tegemise põhjustega, otsuse jõuga ja otsuse vaidlustamise alustega on pädevas kohtus või muus pädevas vaidluste kohtuvälise lahendamise organis juba lahendatud või läbivaatamisel.

Teenusesaajatel peaks olema võimalik valida sisemise kaebuste lahendamise mehhanismi, vaidluste kohtuvälise lahendamise ja võimaluse vahel pöörduda mis tahes etapis kohtu poole. Kuna vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse tulemus ei ole siduv, ei tohiks pooli takistada pöördumast sama vaidlusega seoses kohtu poole. Selliselt loodud võimalused digiplatvormide pakkujate otsuseid vaidlustada ei tohiks üheski aspektis mõjutada asjaomase liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud võimalust pöörduda kohtu poole ega tohiks seetõttu mõjutada harta artiklis 47 sätestatud tõhusa õiguskaitsevahendi õiguse kasutamist. Käesoleva määruse sätteid, mis käsitlevad vaidluste kohtuvälist lahendamist, ei tohiks tekitada liikmesriikidele kohustust luua selliseid vaidluste kohtuvälise lahendamise organeid.

- (60) Kaupade või teenuste ostmise lepingutest tulenevate tarbija ja ettevõtja vaheliste vaidluste jaoks on direktiiviga 2013/11/EL tagatud, et liidu tarbijatel ja ettevõtjatel on juurdepääs kvaliteedinõuetele vastavatele vaidluste kohtuvälise lahendamise üksustele. Sellega seoses tuleks selgitada, et käesoleva määruse sätteid vaidluste kohtuvälise lahendamise kohta ei piira kõnealuse direktiivi kohaldamist, sealhulgas kõnealuse direktiivi kohast tarbijate õigust menetlusest igas etapis loobuda, kui menetluse teostamise viis neid ei rahulda.
- (61) Ebaseadusliku sisu vastaseid meetmeid saab võtta kiiremini ja asjakohasemalt, kui digiplatvormide pakkujad võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et teateid, mille on käesoleva määruse kohaselt nõutavate teavitus- ja meetmete võtmise mehhanismide kaudu esitanud oma pädevusvaldkonnas tegutsevad usaldusväärsed teavitajad, käsitletakse eelisjärjekorras, ilma et see mõjutaks nõuet menetleda kõiki nende mehhanismide kaudu esitatud teateid ning teha nende kohta otsuseid õigel ajal, hoolsalt ja mittemeelevaldselt. Sellise usaldusväärse teavitaja staatuse peaks andma taotluse esitaja tegevuskohajärgse liikmesriigi digiteenuste koordinaator ning seda peaksid tunnustama kõik käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvad digiplatvormide pakkujad. Kõnealuse usaldusväärse teavitaja staatust tuleks anda ainult üksustele, mitte üksikisikutele, kes on muu hulgas tõendanud, et neil on eriteadmised ja pädevus ebaseadusliku sisu vastu võitlemiseks ning et nad töötavad hoolsalt, täpselt ja objektiivselt. Sellised üksused võivad olla oma olemuselt avalikud üksused, nagu terroristliku sisu puhul on liikmesriigi õiguskaitseasutuste või Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti (Europol) internetisisust teavitamise üksused, või valitsusvälised organisatsioonid ja erasektori või avaliku sektori osalusega üksused, näiteks INHOPE vihjeliinide võrgustikku kuuluvad organisatsioonid laste seksuaalset kuritarvitamist kujutavast internetimaterjalist teatamiseks või organisatsioonid, kes on võtnud kohustuse teatada internetis tehtavatest ebaseaduslikest rassistlikest ja ksenofoobsetest avaldustest. Et vältida sellise mehhanismi lisaväärtuse vähendamist, peaks käesoleva määruse alusel usaldusväärse teavitaja staatuse saanud üksuste koguarv olema piiratud. Eelkõige julgustatakse usaldusväärse teavitaja staatust taotlema oma liikmete huve esindavaid asjaomase valdkonna ühendusi, ilma et see piiraks eraõiguslike üksuste või üksikisikute õigust sõlmida digiplatvormide pakkujatega kahepoolseid lepinguid.
- (62) Usaldusväärsed teavitajad peaksid avaldama käesoleva määruse kohaselt esitatud teadete kohta kergesti arusaadavaid ja üksikasjalikke aruandeid. Sellised aruanded peaksid sisaldama teavet, nagu teabe talletamise teenuse osutajate, sisu liigi ja teenuseosutaja võetud meetmete kaupa liigitatud teadete arv. Võttes arvesse, et usaldusväärsed teavitajad on tõendanud oma eriteadmisi ja pädevust, on usaldusväärsete teavitajate esitatud teadete menetlemine eeldatavasti vähem koormav ja sellest tulenevalt kiirem kui teiste teenusesaajate esitatud teadete puhul. Töötlemiseks kuluv aeg võib siiski erineda sõltuvalt sellistest asjaoludest nagu muu hulgas ebaseadusliku sisu liik, teadete kvaliteet ja selliste teadete esitamiseks sisse seatud tegelikud tehnilised menetlused.

Näiteks kui internetis leviva vaenukõne vastase võitluse 2016. aasta tegevusjuhendis kehtestati osalevatele äriühingutele soovituslik eesmärk seoses ajaga, mis kulub nõuetekohaste ebaseadusliku vaenukõne eemaldamise teate menetlemiseks, võib muud liiki ebaseadusliku sisu menetlemiseks kuluda märkimisväärselt erinev aeg, sõltuvalt konkreetsetest faktidest ja asjaoludest ning asjaomase ebaseadusliku sisu liigist. Selleks et vältida usaldusväärse teavitaja staatuse ebaseaduslikust, peaks olema võimalik selline staatust peatada, kui tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator on algatanud uurimise õiguspärastel põhjustel. Käesoleva määruse norme usaldusväärsete teavitajate kohta ei tuleks mõista nii, nagu need takistaksid digiplatvormide pakkujatel käsitleda sarnaselt teateid,

mille on esitanud üksused või üksikisikud, kellele ei ole käesoleva määruse alusel antud usaldusväärse teavitaja staatust, või teha muul viisil koostööd teiste üksustega kooskõlas kohaldatava õigusega, sealhulgas käesoleva määrusega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/794 ⁽²⁹⁾. Käesoleva määruse normid ei tohiks takistada digiplatvormide pakkujaid kasutamast selliseid usaldusväärseid teavitajaid või sarnaseid mehhanisme, et võtta kiireid ja usaldusväärseid meetmeid nende teenusetingimustega vastuolus oleva sisu vastu, eelkõige sellise sisu vastu, mis on kahjulik vähekaitsitud teenusesaajatele, nagu alaealised.

- (63) Digiplatvormide väärkasutamine, pakkuks sageli ilmselt ebaseaduslikku sisu või esitades käesoleva määruse alusel loodud mehhanismide ja süsteemide kaudu sageli ilmselt põhjendamatuid teateid või kaebusi, õõnestab usaldust ning kahjustab asjaomaste isikute õigusi ja õigustatud huve. Seetõttu on vaja kehtestada sellise väärkasutamise vastu suunatud asjakohased, proportsionaalsed ja tõhusad kaitsemeetmed, millega austatakse kõigi asjaosaliste õigusi ja õigustatud huve, sealhulgas hartas sätestatud kohaldatavaid põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige väljendusvabadust. Teavet tuleks pidada ilmselt ebaseaduslikuks sisuks ning teateid või kaebusi ilmselt põhjendamatuks, kui ka vastava väljaõppeta isikule on sisulist analüüsi tegemata selge, et asjaomane sisu on ebaseaduslik või et asjaomased teated või kaebused on põhjendamatud.
- (64) Teatavatel tingimustel peaksid digiplatvormide pakkujad ajutiselt peatama oma asjaomase tegevuse isiku puhul, kes on käitunud kuritarvitavalt. See ei piira digiplatvormide pakkujate vabadust määrata kindlaks oma teenusetingimused ja kehtestada rangemad meetmed raskete kuritegudega seotud ilmselt ebaseadusliku sisu suhtes, nagu laste seksuaalset väärkohtlemist kujutav materjal. Läbipaistvuse huvides tuleks see võimalus selgelt ja piisavalt üksikasjalikult sätestada digiplatvormide teenusetingimustes. Digiplatvormide pakkujate sellekohaste otsustega seoses peaks alati olema võimalik kasutada õiguskaitsevahendeid ja nende üle peaks järelevalvet tegema pädev digiteenuste koordinaator. Digiplatvormi pakkuja peaks enne peatamisotsuse tegemist saatma eelhoiatuse, milles tuleks esitada võimaliku peatamise põhjused ja digiplatvormi pakkuja otsuse vaidlustamiseks kasutatavad õiguskaitsevahendid. Peatamisotsust tehes peaks digiplatvormi pakkuja saatma põhjendused kooskõlas käesolevas määruses sätestatud normidega. Käesoleva määruse normid väärkasutamise kohta ei tohiks takistada digiplatvormide pakkujatel võtmast kooskõlas kohaldatava liidu ja riigisisese õigusega muid meetmeid selle vastu, kui nende teenuse saajad esitavad ebaseaduslikku sisu, või nende teenuste muu väärkasutamise vastu, muu hulgas teenusetingimusi rikkudes. Need normid ei piira võimalust võtta väärkasutuses osalevaid isikuid liidu või liikmesriigi õiguse alusel vastutusele, sealhulgas kahju tekitamise eest.
- (65) Võttes arvesse digiplatvormide pakkujate erikohustusi ja -vastutust, tuleks nende suhtes kehtestada läbipaistvusaruannete esitamise kohustused, mida kohaldatakse lisaks nendele läbipaistvusaruannete esitamise kohustustele, mida käesoleva määruse alusel kohaldatakse kõigi vahendusteenuste osutajate suhtes. Et määrata kindlaks, kas digiplatvorme ja internetipõhiseid otsingumootoreid tuleks käsitleda väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootoritena, mille suhtes kohaldatakse teatavaid käesoleva määruse kohaseid lisakohustusi, peaksid digiplatvormide ja internetipõhiste otsingumootorite läbipaistvusaruannete esitamise kohustused hõlmama teatavaid kohustusi, mis on seotud teabe avaldamise ja esitamisega aktiivsete teenusesaajate igakuise keskmise arvu kohta liidus.
- (66) Selleks et tagada läbipaistvus ja võimaldada kontrollida digiplatvormi pakkuja sisu modereerimise otsuseid ning jälgida ebaseadusliku veebisisu levikut, peaks komisjon haldama ja avaldama andmebaasi, mis sisaldab digiplatvormide pakkujate otsuseid ja põhjendusi, kui nad eemaldavad teavet või piiravad muul viisil selle kättesaadavust ja sellele juurdepääsu. Selleks et andmebaasi oleks võimalik jätkuvalt ajakohastada, peaksid digiplatvormide pakkujad esitama otsused ja põhjendused standardvormingus põhjendamatute viivitusteta kohe, kui

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK (ELT L 135, 24.5.2016, lk 53)

pakkujat on otsuse teinud, et võimaldada reaajas ajakohastamist, kui see on tehniliselt võimalik ja asjaomase digiplatvormi vahenditega proportsionaalne. Struktureeritud andmebaas peaks võimaldama juurdepääsu asjakohasele teabele ja selle kohta päringute tegemist, eelkõige mis puudutab asjaomase väidetava ebaseadusliku sisu liiki.

- (67) Digiplatvormide internetipõhised eksitavad kasutajaliidesed on tavad, mis kas tahtlikult või tegelikult moonutavad või kahjustavad oluliselt teenusesaajate suutlikkust teha sõltumatuid ja teadlikke valikuid või otsuseid. Neid tavaid saab kasutada selleks, et veenda teenusesaajaid käituma soovimatult või tegema soovimatuid otsuseid, millel on neile negatiivsed tagajärjed. Seetõttu peaks digiplatvormide pakkujatel olema keelatud teenusesaajaid petta ja otsustele kallutada ning internetipõhise kasutajaliidese või selle osa struktuuri, disaini või funktsioonide kaudu teenusesaajate iseseisvust, otsuste tegemist ja valikuid moonutada ja takistada. See peaks muu hulgas hõlmama manipuleerivat disaini valiku tegemisel, mille kaudu kallutatakse teenusesaajat tegutsema nii, et see toob kasu digiplatvormide pakkujale, kuid ei pruugi olla teenusesaaja huvides, sest valikud ei ole esitatud neutraalsel viisil, näiteks tuuakse teenusesaaja otsust küsides visuaalsete, auditivsete või muude vahendite abil teatavad valikud paremini esile.

See peaks hõlmama ka olukorda, kus teenusesaajal palutakse korduvalt teha valik, kuigi see on juba tehtud, mis teeb teenuse tühistamise oluliselt tülikamaks kui kasutajaks registreerimise, või tehes teatavate valikute tegemise teistega võrreldes keerulisemaks või aeganõudvamaks, mis teeb ostu katkestamise või teatavalt digiplatvormilt väljalogimise ebamõistlikult raskeks, võimaldades tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil ning pettes teenusesaajaid, kallutades neid tegema otsuseid tehingute kohta, või kasutades vaikimisi seadeid, mida on väga raske muuta, ja mõjutades seeläbi põhjendamatult teenusesaaja otsuse tegemist viisil, mis moonutab ja kahjustab tema sõltumatust, otsuste tegemist ja valikut. Eksitavaid kasutajaliideseid ennetavaid reegleid ei tohiks aga mõista nii, et need takistavad teenuseosutajaid teenusesaajatega otse suhtlemast ja neile uusi või lisateenuseid pakkumast. Liidu õigusega kooskõlas olevaid õiguspäraseid tavaid ei tohiks iseenesest pidada eksitavateks kasutajaliidesteks. Neid eksitavaid kasutajaliideseid käsitlevaid reegleid tuleks tõlgendada nii, et need hõlmavad käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid keelatud tavaid niivõrd, kuivõrd need tavad ei ole juba hõlmatud direktiiviga 2005/29/EÜ või määrusega (EL) 2016/679.

- (68) Internetireklaamil on oluline roll internetikeskkonnas, sealhulgas seoses digiplatvormide pakkumisega, kus teenuse osutamise eest makstakse mõnikord kas täielikult või osaliselt otse või kaudselt reklaamitulust. Internetireklaamiga võivad kaasneda märkimisväärsed riskid alates sellest, et reklaamid ise võivad kujutada endast ebaseaduslikku sisu, kuni selleni, et soodustatakse rahalisi stiimuleid ebaseadusliku või muul viisil kahjuliku sisu ja tegevuse avaldamiseks või võimendamiseks internetis või soodustatakse reklaami diskrimineerivat esitamist, mis mõjutab kodanike võrdset kohtlemist ja võrdsed võimalusi. Lisaks direktiivi 2000/31/EÜ artiklist 6 tulenevatele nõuetele tuleks digiplatvormide pakkujatelt seega nõuda, et nad tagaksid teenusesaajatele teatava personaliseeritud teabe, mida neil on vaja, et mõista, millal ja kelle nimel reklaami esitatakse. Nad peaksid tagama, et teave on esile tõstetud, sealhulgas standardsete visuaalsete või heliliste märkide abil, mis on keskmise teenusesaaja jaoks selgelt äratuntavad ja üheselt mõistetavad ning mida tuleks vastavalt konkreetse teenuse internetipõhise kasutajaliidese laadile kohandada. Lisaks peaks teenusesaajatel olema selline teave peamiste parameetrite kohta, mis on otseselt kättesaadav internetipõhises kasutajaliideses, kus reklaami esitatakse ja mille alusel otsustatakse konkreetse reklaami esitamine teenusesaajatele, ning neile tuleks anda sisukaid selgitusi selleks kasutatava loogika kohta, sealhulgas siis, kui see põhineb profiilanalüüsil.

Sellised selgitused peaksid sisaldama teavet reklaami esitamiseks kasutatud meetodi kohta – näiteks kas tegemist on kontekstipõhise või muud liiki reklaamiga – ning kui see on kohaldatav, peamisi kasutatud profiilanalüüsi kriteeriume; ka tuleks saajat teavitada kõigist tema käsutuses olevatest vahenditest selliste kriteeriumide muutmiseks. Reklaamiga seotud teabe esitamist käsitlevad käesoleva määruse nõuded ei piira määruse (EL) 2016/679 asjakohaste sätete kohaldamist, eelkõige nende sätete kohaldamist, mis käsitlevad vastuväidete esitamise õigust, automatiseeritud töötlusel põhinevate üksikotsuste tegemist, sealhulgas profiilanalüüsi, ja eriti vajadust saada andmesubjekti eelnev nõusolek isikuandmete töötlemiseks suunatud reklaamimise eesmärgil. Samamoodi ei piira need direktiivi 2002/58/EÜ sätete kohaldamist, eelkõige nende sätete kohaldamist, mis

käsitlevad teabe talletamist lõppseadmetes ja juurdepääsu nendes talletatud andmetele. Lisaks täiendab käesolev määrus direktiivi 2010/13/EL, millega kehtestatakse meetmed, mis võimaldavad kasutajatel teatada, kui kasutajate loodud videod sisaldavad audiovisuaalseid ärilisi teadaandeid. Sellega täiendatakse ka kauplejate kohustusi seoses äriliste teadaannete avalikustamisega vastavalt direktiivile 2005/29/EÜ.

- (69) Kui teenusesaajatele esitatakse reklaame suunamistehnika abil nende huvidele vastavalt optimeeritult ning potentsiaalselt ära kasutades nende nõrkusi, võib sellel olla eriti tõsine negatiivne mõju. Teatavatel juhtudel võivad manipuleerivad tehnikad mõjutada negatiivselt terveid rühmi ja võimendada ühiskondlikku kahju, näiteks aidates kaasa desinformatsioonikampaaniatele või diskrimineerides teatavaid rühmi. Digiplatvormid on selliste tavade suhtes eriti tundlikud keskkonnad ja kätkevad endast suuremat ühiskondlikku riski. Sellest tulenevalt ei tohiks digiplatvormide pakkujad esitada reklaame, mis põhinevad profiilialalüüsil, nagu see on määratletud määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 4, kasutades nimetatud määruse artikli 9 lõikes 1 osutatud isikuandmete eriliike, sealhulgas kasutades nendel erikategooriatel põhinevaid profiilialalüüsi kategooriaid. See keeld ei piira kohustusi, mida kohaldatakse digiplatvormide pakkujate või muude teenuseosutajate või reklaamijate suhtes, kes on seotud reklaami levitamisega isikuandmete kaitset käsitleva liidu õiguse alusel.
- (70) Digiplatvormi ärimudeli keskne osa on viis, kuidas teavet tähtsuse järjekorda seatakse ja internetipõhises kasutajaliideses esitatakse, et hõlbustada ja optimeerida teenusesaajate juurdepääsu teabele. Seda tehakse näiteks teabe algoritmipõhise soovitamise, järjestamise ja tähtsuse järjekorda seadmise, teksti või muu visuaalse esituse põhjal eristamise või saajate esitatud teabe muul viisil käsitlemise kaudu. Sellistel soovitusüsteemidel võib olla märkimisväärne mõju teenusesaajate suutlikkusele saada internetis teavet ja suhelda sellega, sealhulgas hõlbustada teenusesaajate jaoks asjakohase teabe otsimist ja aidata kaasa kasutajakogemuse parandamisele. Neil on oluline roll ka teatavate sõnumite võimendamisel, teabe viiruslikul levitamisel ja internetikäitumise stimuleerimisel. Seega peaksid digiplatvormid järjepidevalt tagama teenusesaajate nõuetekohase teavitamise soovitusüsteemide mõjust teabe kuvamisele ning kuidas nad mõjutavad neile teabe esitamist. Nad peaksid esitama selliste soovitusüsteemide parameetrid selgel ja kergesti arusaadaval viisil, et tagada, et teenusesaajad saavad aru, kuidas teavet nende jaoks tähtsuse järjekorda seatakse. Need parameetrid peaksid hõlmama vähemalt kõige olulisemaid kriteeriume teenusesaajale soovitatava teabe kindlaksmääramiseks ja nende olulisuse põhjuseid, sealhulgas juhul, kui teave on seatud tähtsuse järjekorda profiilialalüüsi ja teenusesaaja internetikäitumise alusel.
- (71) Alaealiste kaitse on liidu poliitika oluline eesmärk. Digiplatvormi võib pidada alaealistele juurdepääsetavaks, kui platvormi teenusetingimused võimaldavad alaealistel teenust kasutada, kui teenus on suunatud alaealistele või kui selle kasutajad on peamiselt alaealised või kui teenuseosutaja on muul viisil teadlik, et mõned tema teenuse saajad on alaealised, näiteks seetõttu, et ta juba töötleb teenusesaaja isikuandmeid, mis teevad tema vanuse muudel eesmärkidel ilmsiks. Alaealiste kasutatavate digiplatvormide pakkujad peaksid võtma alaealiste kaitseks asjakohaseid ja proportsionaalseid meetmeid, näiteks disainides oma internetipõhised kasutajaliidesed või nende osad sellisel, et asjakohasel juhul on vaikimisi tagatud alaealiste eraelu puutumatuse, ohutuse ja turvalisuse kõrgeim tase, või võttes vastu alaealiste kaitse standardid või kasutades alaealiste kaitse tegevusjuhendeid. Nad peaksid võtma arvesse parimaid tavasid ja olemasolevaid suuniseid, näiteks neid, mis sisalduvad komisjoni teatistes „Laste ja noorte digikümnen: uus lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia (BIK+)“. Digiplatvormide pakkujad ei tohiks esitada reklaame, mis põhinevad teenusesaaja isikuandmeid kasutaval profiilialalüüsil, kui neil on piisav kindlus, et teenusesaaja on alaealine. Kooskõlas määrusega (EL) 2016/679, eelkõige kõnealuse määruse artikli 5 lõike 1 punktis c sätestatud võimalikult väheste andmete kogumise põhimõttega, ei tohiks see keeld panna digiplatvormi pakkujat säilitama, hankima või töötleva rohkem isikuandmeid, kui ta on juba säilitanud, hankinud või töödelnud selleks, et hinnata, kas teenusesaaja on alaealine. Seega ei tohiks see kohustus motiveerida digiplatvormide pakkujaid teenusesaaja vanust enne teenuse kasutamist kindlaks tegema. See ei tohiks piirata isikuandmete kaitset käsitlevate liidu õigusnormide kohaldamist.

- (72) Et aidata luua tarbijate ning teiste huvitatud isikute, näiteks konkureerivate kauplemise ja intellektuaalomandi õiguste omanike jaoks turvaline, usaldusväärne ja läbipaistev internetikeskkond ning heidutada kauplemise müümast tooteid või osutamast teenuseid kohaldatavaid õigusnorme rikkudes, peaksid digiplatvormid, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplemise lepinguid sidevahendi abil, tagama kauplemise jälgitavuse. Seepärast tuleks kauplemise nõuda, et ta esitaks selliste digiplatvormi pakkujatele, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplemise lepinguid sidevahendi abil, teatavat olulist teavet, sealhulgas toodete kohta käivate sõnumite reklaamimise või toodete pakumise eesmärgil. Seda nõuet tuleks kohaldada ka kauplemise suhtes, kes reklaamivad toodete või teenustega seotud sõnumeid kaubamärkide omanike nimel sellekohaste lepingute alusel. Digiplatvormide pakkujad peaksid säilitama kogu teavet turvaliselt kauplemise sõlmitud lepingulise suhte kestuse jooksul ja kuus kuud pärast seda, et oleks võimalik esitada kauplemise vastu nõudeid või täita kauplemise seotud korraldusi.

See kohustus on vajalik ja proportsionaalne selleks, et teave oleks kooskõlas kohaldatava õigusega, sealhulgas isikuandmete kaitset käsitleva õigusega, kättesaadav asutustele ja õigustatud huviga eraõiguslikele isikutele, sealhulgas käesolevas määruses osutatud teabe esitamise korralduste alusel. See kohustus ei mõjuta võimalikke liidu või riigisisestest õigusest tulenevaid kohustusi säilitada teatavat sisu pikema aja jooksul kooskõlas liidu õigusega. Ilma et see piiraks käesolevas määruses sätestatud määratluse kohaldamist, peaks kõik direktiivi 2011/83/EL artikli 6a lõike 1 punkti b ja direktiivi 2005/29/EÜ artikli 7 lõike 4 punkti f alusel kindlaks määratud kauplemise, olenemata sellest, kas nad on füüsilised või juriidilised isikud, olema jälgitavad, kui nad pakuvad toodet või teenust digiplatvormi kaudu. Direktiiviga 2000/31/EÜ kohustatakse kõiki infoühiskonna teenuste osutajaid muutma teenusesaajatele ja pädevatele asutustele hõlpsalt, otse ja alaliselt kättesaadavaks teatava teabe, mis võimaldab kõiki teenuseosutajaid identifitseerida. Jälgitavusnõuded, mis on käesolevas määruses sätestatud selliste digiplatvormide pakkujatele, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplemise lepinguid sidevahendi abil, ei mõjuta nõukogu direktiivi (EL) 2021/514⁽³⁰⁾ kohaldamist, millega taotletakse muid õiguspärase avaliku huvi eesmärke.

- (73) Et tagada kõnealuse kohustuse tõhus ja asjakohane kohaldamine ilma ebaproportsionaalset koormust panemata, peaksid selliste digiplatvormide pakkujad, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplemise lepinguid sidevahendi abil, tegema kõik endast oleneva, et hinnata asjaomaste kauplemise esitatud teabe usaldusväärsust, eelkõige kasutades vabalt kättesaadavaid ametlikke internetipõhiseid andmebaase ja kasutajaliideseid, nagu liikmesriigi äriregistrid ja käibemaksuteabe vahetamise süsteem, või nõudma asjaomastelt kauplemisel usaldusväärsed tõendavaid dokumente, nagu isikut tõendavate dokumentide koopiaid, maksekontode tõendatud väljavõtted, äriühingu registreerimistunnistused ja äriregistri tõendid. Nad võivad kasutada ka muid allikaid, mis on distantsilt kasutamiseks kättesaadavad ja tagavad selle kohustuse täitmiseks samal tasemel usaldusväärsuse. Asjaomaste digiplatvormide pakkujatel ei tohiks siiski nõuda ülemäärast või kulukat internetipõhist teabekogumist ega ebaproportsionaalsete kohapealsete kontrollide tegemist. Samuti ei tohiks seda mõista nii, et sellised pakkujad, kes on andnud endast parima käesoleva määrusega nõutud pingutuste tegemiseks, tagavad tarbijatele või teistele huvitatud isikutele teabe usaldusväärsuse.

- (74) Selliste digiplatvormide pakkujad, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplemise lepinguid sidevahendi abil, peaksid disainima ja korraldama oma internetipõhise kasutajaliidese viisil, mis võimaldab kauplemisel täita liidu õigusest tulenevaid kohustusi, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL artiklites 6 ja 8, direktiivi 2005/29/EÜ artiklis 7, direktiivi 2000/31/EÜ artiklites 5 ja 6 ning direktiivi 98/6/EÜ⁽³¹⁾ artiklis 3 sätestatud nõudeid. Selleks peaksid asjaomaste digiplatvormide pakkujad tegema kõik endast oleneva, et hinnata, kas nende teenuseid kasutavad kauplemised on täieliku teabe nende internetipõhistele kasutajaliidestele üles laadinud kooskõlas asjakohase kohaldatava liidu õigusega. Digiplatvormide pakkujad peaksid tagama, et tooteid või teenuseid ei pakuta seni, kuni selline teave ei ole täielik. See ei tohiks tähendada asjaomaste digiplatvormide pakkujate kohustust jälgida üldiselt kauplemise poolt nende teenuste kaudu pakutavaid tooteid või teenuseid ega üldist teabekogumiskohustust, eelkõige kohustust hinnata kauplemise esitatud teabe õigsust. Internetipõhised kasutajaliidised peaksid olema kasutajasõbralikud ning kauplemisele ja tarbijatele kergesti juurdepääsetavad. Ühtlasi

⁽³⁰⁾ Nõukogu 22. märtsi 2021. aasta direktiiv (EL) 2021/514, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta (ELT L 104, 25.3.2021, lk 1).

⁽³¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/6/EÜ tarbijakaitse kohta tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamisel (EÜT L 80, 18.3.1998, lk 27).

ja pärast seda, kui kauplajale on antud luba toodet või teenust pakkuda, peaksid asjaomaste digiplatvormide pakkujad tegema mõistlikke pingutusi, et pisteliselt kontrollida, kas pakutavad tooted või teenused on mõnes liikmesriigis või liidus kättesaadavas ametlikus, vabalt juurdepääsetavas ja masinloetavas digiandmebaasis või internetipõhises kasutajaliideses märgitud ebaseaduslikuks. Samuti peaks komisjon soodustama toodete jälgitavust selliste tehnoloogiliste lahenduste abil nagu digitaalselt allkirjastatud ruutkoodid (või QR-koodid) või asendamatud tokenid. Komisjon peaks edendama standardite väljatöötamist ja nende puudumise korral selliste turupõhiste lahenduste väljatöötamist, mis võivad olla asjaomastele osalistele vastuvõetavad.

- (75) Võttes arvesse väga suurte digiplatvormide tähtsust – mis tuleneb nende ulatusest, mida väljendab eelkõige teenusesaajate arv – avaliku arutelu ja majandustehingute hõlbustamisel ning teabe, arvamuste ja ideede levitamisel ning selle mõjutamisel, kuidas teenusesaajad teavet internetis saavad ja edastavad, on vaja kehtestada kõnealuste platvormide pakkujatele lisaks kõigi digiplatvormide suhtes kohaldatavatele kohustustele ka teatavad erikohustused. Nende väga tähtsa rolli tõttu teabe internetis leidmisel ja kättesaadavaks tegemisel, on vaja need kohustused kohaldatavas ulatuses kehtestada ka väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate suhtes. Need väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate lisakohustused on vajalikud kõnealuste avaliku korraga seotud küsimuste lahendamiseks, kuna puuduvad alternatiivsed ja vähem piiravad meetmed, mis annaksid sama tulemuse.
- (76) Väga suured digiplatvormid ja väga suured internetipõhised otsingumootorid võivad põhjustada ühiskondlikke riske, mille ulatus ja mõju on väiksemate platvormide omast erinev. Selliste väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatele tuleks seepärast panna kõrgeimatele standarditele vastavad hoolsuskohustused, mis on nende ühiskondliku mõjuga proportsionaalsed. Kui digiplatvormi või otsingumootori kuue kuu keskmine aktiivsete kasutajate arv moodustab märkimisväärse osa liidu elanike arvust, võib digiplatvormi või internetipõhise otsingumootoriga kaasnevatel süsteemsetel riskidel olla liidus ebaproportsionaalne mõju. Ulatus tuleks lugeda märkimisväärseks siis, kui teenusesaajate arv ületab tegevuspõhise piirmäära, mis on 45 miljonit ehk 10 % liidu elanikkonnast. Selline tegevuspõhine piirmäär tuleks hoida ajakohasena, mistõttu tuleks komisjonile anda õigus täiendada käesoleva määruse sätteid, võttes vajaduse korral vastu delegeeritud õigusakte.
- (77) Et määrata kindlaks konkreetse digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori ulatus, on vaja eraldi kindlaks määrata iga teenuse aktiivsete saajate keskmine arv. Seega peaks digiplatvormi kuu keskmine teenusesaajate arv kajastama kõiki teenusesaajaid, kes vähemalt üks kord antud ajavahemiku jooksul teenusega tegelikult kokku puutuvad, olles avatud digiplatvormi internetipõhises kasutajaliideses levitatavale teabele, näiteks selle vaatamine või kuulamine või teabe pakkumine, näiteks kauplajad digiplatvormil, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplajatega lepinguid sidevahendi abil.

Käesoleva määruse kohaldamisel ei piirdu kokkupuutumine üksnes teabele reageerimisega, klõpsates, kommenteerides, linkides, sisu jagades, ostes või tehes tehinguid digiplatvormil. Sellest tulenevalt ei lange aktiivse teenusesaaja mõiste tingimata kokku teenuse registreeritud kasutaja mõistega. Internetipõhiste otsingumootorite puhul peaks aktiivsete teenusesaajate mõiste hõlmama neid, kes vaatavad teavet oma internetipõhises kasutajaliideses, kuid mitte näiteks internetipõhise otsingumootori poolt indekseeritud veebisaitide omanikke, sest nad ei kasuta teenust aktiivselt. Aktiivsete teenusesaajate arvu hulka tuleks lugeda kõik konkreetse teenusega seotud kordumatud teenusesaajad. Selleks tuleks teenusesaajat, kes kasutab eri internetipõhiseid kasutajaliideseid, näiteks veebisaiti või rakendusi, sealhulgas juhul, kui teenustele pääseb juurde eri võrguaadresside (URLide) või domeeninimede kaudu, võimaluse korral arvesse võtta ainult üks kord. Aktiivse teenusesaaja mõiste ei tohiks siiski hõlmata teenuse juhuslikku kasutamist muude pakkujate vahendusteenuse saajate poolt, kes teevad kaudselt kättesaadavaks teabe, mida talletab digiplatvormi pakkuja või mille on linkinud või indekseerinud internetipõhise otsingumootori pakkuja. Lisaks ei nõuta käesoleva määrusega digiplatvormide või internetipõhiste otsingumootorite pakkujatel üksikisikute spetsiaalset jälgimist internetis. Kui pakkujatel on võimalik selliseid automatiseeritud kasutajaid nagu robotid või veebikaabitsad ilma isikuandmeid täiendavalt töötlemata ja jälgimata

maha arvata, võivad nad seda teha. Aktiivsete teenusesaajate arvu kindlaksmääramist võib mõjutada turu ja tehnika areng ning seepärast peaks komisjonil olema õigus täiendada käesoleva määruse sätteid, võttes vastu delegeeritud õigusakte, millega nähakse ette meetodika digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori aktiivsete teenusesaajate kindlaksmääramiseks, võttes vajaduse korral arvesse teenuse laadi ja seda, kuidas teenusesaajad seda kasutavad.

- (78) Võttes arvesse platvormimajandusele omast võrgumõju, võib digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori kasutajabaas kiiresti laieneda ja võtta väga suurele digiplatvormile või väga suurele internetipõhisele otsingumootorile vastavad mõõtmed, millega kaasneb mõju siseturule. See võib juhtuda näiteks siis, kui toimub hüppeline kasv lühikestel perioodidel või kui ulatuslik üleilmne esindatus ja suur käive võimaldavad digiplatvormil või internetipõhisel otsingumootoril võrgumõju ning mastaabi- ja mitmekülgssussäästu täielikult ära kasutada. Kasutajabaasi kiirele skaleeritavusele võib eelkõige osutada suur aastakäive või turukapitalisatsioon. Sellistel juhtudel peaks tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril või komisjonil olema võimalik nõuda digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkuvalt aktiivsete teenusekasutajate arvu aruandeid sagedamini, et ta saaks õigel ajal tuvastada hetke, mil kõnealust platvormi tuleks käesoleva määruse kohaldamisel hakata käsitama väga suure digiplatvormina või väga suure internetipõhise otsingumootorina.
- (79) Väga suuri digiplatvorme ja väga suuri internetipõhiseid otsingumootoreid võidakse kasutada viisil, mis mõjutab oluliselt turvalisust internetis, avaliku arvamuse ja arutelu kujunemist, samuti e-kaubandust. Nende teenuste disain on üldiselt optimeeritud nii, et see oleks kasulik nende sageli reklaamipõhiste ärimudelitele, ja võib tekitada ühiskondlikke murekohti. On vaja tõhusat reguleerimist ja täitmise tagamist, et tulemuslikult tuvastada ja maandada riske ning ühiskondlikku ja majanduslikku kahju, mis võivad tekkida. Käesoleva määruse kohaselt peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad seetõttu hindama süsteemseid riske, mis tulenevad nende teenuste disainist, toimimisest ja kasutamisest ning teenusesaajate võimalikust teenuse väärkasutamisest, ning võtma põhiõigusi järgides asjakohaseid riskimaandusmeetmeid. Võimaliku ebasoodsa mõju olulisuse kindlakstegemisel peaksid pakkujad võtma arvesse võimaliku mõju tõsidust ja kõigi selliste süsteemsete riskide tõenäosust. Näiteks võiksid nad hinnata, kas võimalik ebasoodne mõju võib puudutada suurt hulka inimesi, kas see võib olla pöördumatu või kui raske on probleemi lahendada või enne võimalikku mõju valitsenud olukorda taastada.
- (80) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid põhjalikult hindama nelja süsteemsete riskide kategooriat. Esimene kategooria puudutab riske, mis on seotud ebaseadusliku sisu levitamise, näiteks laste seksuaalset väärkohtlemist kujutava materjali või ebaseadusliku vaenukõne levitamine, või nende teenuste muud liiki väärkasutamisega kuritegude toimepanemiseks ja ebaseaduslikuks tegevuseks, näiteks liidu või riigisisese õigusega keelatud toodete või teenuste, sealhulgas ohtlike või võltsitud toodete müük või ebaseaduslik loomakaubandus. Näiteks võib selline levitamine või tegevus kujutada märkimisväärset süsteemset riski, kui juurdepääs ebaseaduslikule sisule võib levida kiiresti ja laialdaselt ulatusliku jälgijaskonnaga kontode või muude võimendavate vahendite kaudu. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid hindama ebaseadusliku sisu levitamise riski olenemata sellest, kas teave on või ei ole ka vastuolus nende teenusetingimustega. Hindamine ei mõjuta väga suurte digiplatvormide teenusesaaja ega väga suurte internetipõhiste otsingumootoritega indekseeritud veebisaitide omanike isiklikku vastutust oma tegevuse võimaliku ebaseaduslikkuse eest kohaldatava õiguse alusel.
- (81) Teine kategooria puudutab teenuse tegelikku või prognoositavat mõju põhiõiguste hartaga kaitstavate põhiõiguste kasutamisele, muu hulgas selliste õiguste kasutamisele, mis on seotud inimväärikuse, väljendus- ja teabevabaduse, sealhulgas meediavabaduse ja mitmekesisuse, eraelu puutumatuse, andmekaitse, mittediskrimineerimise, lapse õiguste ja tarbijakaitsega. Sellised riskid võivad tekkida näiteks seoses väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori kasutatavate algoritmiliste süsteemide disainiga või nende teenuste väärkasutamisega kuritahtlike teadete esitamiseks või muul moel sõnavabaduse piiramiseks või konkurentsi

takistamiseks. Lapse õigustega seotud riskide hindamisel peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad kaaluma näiteks seda, kui lihtsasti on teenuse disain ja toimimine alaealiste jaoks arusaadav ning kuidas alaealised võivad nende teenuse kaudu kokku puutuda sisuga, mis võib kahjustada alaealiste tervist ning füüsilist, vaimset ja kõlbelist arengut. Sellised riskid võivad tekkida näiteks seoses selliste internetipõhiste kasutajaliideste disainiga, mis kasutavad tahtlikult või tahtmatult ära alaealiste nõrkusi ja kogenematust või mis võivad põhjustada sõltuvuskäitumist.

- (82) Kolmas riskikategooria on seotud tegeliku või prognoositava ebasoodsa mõjuga demokraatlikele protsessidele, ühiskondlikule arutelule ja valimisprotsessidele ning avalikule julgeolekule.
- (83) Neljas riskikategooria tuleneb sarnastest muredest seoses väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite disaini, toimimise või kasutamisega, sealhulgas manipuleerimisega, millel on tegelik või prognoositav ebasoodne mõju rahvatervise ja alaealiste kaitsele ning tõsised negatiivsed tagajärjed isiku füüsilisele ja vaimsele heaolule või soolisele vägivallale. Sellised riskid võivad tuleneda ka rahvatervisega seotud koordineeritud desinformatsioonikampaaniatest või internetipõhise kasutajaliidese disainist, mis võib stimuleerida teenusesaajate käitumuslikku sõltuvust.
- (84) Selliste süsteemsete riskide hindamisel peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad keskenduma süsteemidele või muudele elementidele, mis võivad riske suurendada, sealhulgas kõigile algoritmilistele süsteemidele, mis võivad olla asjakohased, eelkõige nende soovitus- ja reklaamisüsteemidele, pöörates tähelepanu seotud andmekogumis- ja kasutustavadele. Samuti peaksid nad hindama seda, kas nende tingimused ja tingimuste täitmise tagamine, samuti sisu modereerimise protsessid, tehnilised vahendid ja eraldatud ressursid on asjakohased. Käesolevas määruses kindlaks määratud süsteemsete riskide hindamisel peaksid nimetatud pakkujad keskenduma ka teabele, mis ei ole ebaseaduslik, kuid mahitab käesolevas määruses kindlaks määratud süsteemseid riske. Nimetatud pakkujad peaksid seetõttu pöörama erilist tähelepanu sellele, kuidas nende teenuseid kasutatakse eksitava või petturliku sisu, sealhulgas desinformatsiooni levitamiseks või võimendamiseks. Kui teabe algoritmiline võimendamine mahitab süsteemseid riske, peaksid nimetatud pakkujad seda oma riskihindamistes nõuetekohaselt kajastama. Kui riskid on kindlaks tehtud või esineb keelelisi erinevusi, peaksid pakkujad seda oma riskihindamises arvesse võtma. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid eelkõige hindama, kuidas nende teenuse disain ja toimimine, samuti teenuste tahtlik ja sageli koordineeritud manipuleerimine ja kasutamine või teenusetingimuste süstemaatiline rikkumine suurendavad selliseid riske. Sellised riskid võivad tekkida näiteks seoses teenuse mitteautentse kasutamisega, nagu valekontode loomine, robotite kasutamine või teenuse eksitav kasutamine ja muude automatiseeritud või osaliselt automatiseeritud käitumisprotsesside rakendamine, mis võib kaasa tuua ebaseadusliku sisu või digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori teenusetingimustega vastuolus oleva teabe kiire ja laialdase leviku üldsusele, mis aitab kaasa desinformatsioonikampaaniatele.
- (85) Selleks et järgmistes riskihindamistes oleks võimalik tugineda eelnevatele hindamistele ja näidata tuvastatud riskide arengut, samuti soodustada uurimisi ja täitmise tagamist, peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad alles hoidma kõik oma riskihindamistega seotud tõendavad dokumendid, näiteks teabe hindamise ettevalmistamise kohta, alusandmed ja algoritmiliste süsteemide testimise andmed.
- (86) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid võtma kasutusele vajalikud vahendid, millega nõuetekohase hooldsusega ja põhiõigusi järgides maandada riskihindamistega tuvastatud süsteemseid riske. Kõigis võetavates meetmetes tuleks järgida käesoleva määruse hooldsuskohustuse nõudeid ning need peaksid olema mõistlikud ja tõhusad tuvastatud konkreetsete süsteemsete riskide maandamise seisukohast. Meetmed peaksid olema proportsionaalsed väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja majandusliku suutlikkusega ja vajadusega vältida tarbetuid piiranguid nende teenuste kasutamisel, võttes nõuetekohaselt arvesse võimalikku ebasoodsat mõju kõnesolevatele põhiõigustele. Nimetatud pakkujad peaksid võtma eriti arvesse mõju väljendusvabadusele.

- (87) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid selliste riskimaandusmeetmete puhul kaaluma näiteks vajaliku teenuse disaini, omaduse või toimimise, näiteks internetipõhise kasutajaliidese disaini kohandamist. Pakkujad peaksid oma tingimusi vajaduse korral kohandama ja kohaldama ning tegema seda kooskõlas käesolevas määruses sätestatud tingimusi käsitlevate normidega. Muude asjakohaste meetmete hulka võiksid kuuluda sisu modereerimise süsteemide ja siseprotsesside kohandamine või otsustusprotsessi ja ressursside, sealhulgas sisu modereerimise personali, nende koolituse ja kohaliku pädevuse kohandamine. See puudutab eelkõige teadete töötlemise kiirust ja kvaliteeti. Näiteks 2016. aasta internetis leviva vaenukõne vastase võitluse tegevusjuhendis on sätestatud soovituslik eesmärk käsitleda nõuetekohaseid teateid ebaseadusliku vaenukõne eemaldamiseks vähem kui 24 tunni jooksul. Selliste väga suurte digiplatvormide pakkujad, eelkõige selliste, mida kasutatakse peamiselt pornograafilise sisu üldsusele levitamiseks, peaksid hoolsalt täitma kõiki käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi seoses ebaseadusliku sisuga, mis kujutab endast kübervägivalda, sealhulgas ebaseaduslik pornograafiline sisu, ning eelkõige tagama, et ohvrid saaksid tõhusalt kasutada oma õigusi seoses intiimsuse või manipuleeritud materjali nõusolekuta jagamisega, käsitledes kiiresti teateid ja eemaldades sellise sisu põhjendamatult viivitusega. Muud liiki ebaseaduslikku sisu käsitlevate teadete läbivaatamiseks võib kuluda rohkem või vähem aega sõltuvalt faktidest ja asjaoludest ning asjaomase ebaseadusliku sisu liigist. Samuti võivad nimetatud pakkujad alustada või tihendada koostööd usaldusväärsete teavitajatega ning korraldada koolitusi ja teabevahetust usaldusväärsete teavitajate organisatsioonidega.
- (88) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid samuti olema hoolsad meetmetega, mida nad võtavad algoritmiliste süsteemide, eelkõige soovitusüsteemide testimiseks ja vajaduse korral kohandamiseks. Neil võib olla vaja leevendada isikupärastatud soovitude ebasoodsat mõju ja korrigeerida soovitustes kasutatavaid kriteeriume. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate kasutatavad reklaamisüsteemid võivad samuti olla süsteemsete riskide katalüsaatorid. Nimetatud pakkujad peaksid kaaluma parandusmeetmete võtmist, näiteks teatava teabe puhul reklaamitulu kaotamine, või muude meetmete võtmist, näiteks autoriteetsete teabeallikate nähtavuse parandamine, või oma reklaamisüsteemide struktuurset kohandamist. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatel võib olla vaja oma siseprotsesse või oma tegevuse järelevalvet tugevdada, eriti seoses süsteemsete riskide tuvastamisega, ning viia seoses uute funktsioonidega sagedamini või sihipärasemalt läbi riskihindamisi. Eelkõige juhul, kui eri digiplatvormidel ja internetipõhistel otsingumootoritel on ühiseid riske, peaksid nad tegema koostööd teiste teenuseosutajatega, sealhulgas algatades tegevusjuhendite vastuvõtmise leppeid või ühinedes juba kehtivate lepetega või rakendada muid enesereguleerimismeetmeid. Samuti peaksid nad kaaluma teadlikkuse suurendamise meetmete võtmist eelkõige juhul, kui riskid on seotud desinformatsioonikampaaniatega.
- (89) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid võtma arvesse alaealiste parimaid huve selliste meetmete võtmisel nagu teenuse ja internetipõhise kasutajaliidese disaini kohandamine, eelkõige juhul, kui nende teenus on mõeldud alaealistele või kui seda kasutavad valdavalt alaealised. Pakkujad peaksid tagama oma teenuste korraldamise viisil, mis annab alaealistele asjakohasel juhul hõlpsa juurdepääsu käesolevas määruses sätestatud mehhanismidele, sealhulgas teavitus- ja meetmete võtmise mehhanismile ning kaebuste esitamise mehhanismile. Samuti peaksid nad võtma meetmeid, et kaitsta alaealisi sisu eest, mis võib kahjustada nende füüsilist, vaimset või kõlbelist arengut, ning pakkuma vahendeid, mis võimaldavad sellisele teabele tingimusjuurdepääsu. Sobivate riskimaandusmeetmete valimisel võivad pakkujad kohasel juhul võtta arvesse asjaomase valdkonna parimaid tavasid, sealhulgas tavad, mis on kehtestatud eneseregulatsioonil põhinevas koostöös, nagu tegevusjuhendid, ning peaksid võtma arvesse komisjoni suuniseid.
- (90) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid tagama, et nende lähenemine riskihindamisele ja -maandamisele põhineb parimal kättesaadaval teabel ja teaduslikel teadmistel ning et nad testivad oma eeldusi rühmadega, keda riskid ja võetavad meetmed kõige rohkem mõjutavad. Selleks peaksid nad oma riskihindamise korraldamise ning riskimaandusmeetmete kavandamise kaasama asjakohasel juhul teenusesaajate esindajaid, nendest teenustest potentsiaalselt mõjutatud rühmade esindajaid, sõltumatuid eksperte ja kodanikuühiskonna organisatsioone. Nad peaksid püüdma lisada sellised konsultatsioonid, sealhulgas asjakohasel

juhul uuringud, teemarühmad, ümarlauad ning muud konsultatsiooni- ja kavandamismeetodid, riskihindamise ja -maandusmeetmete kavandamise metoodikasse. Meetme mõistlikkuse, proportsionaalsuse ja tõhususe hindamisel tuleks erilist tähelepanu pöörata väljendusvabaduse õigusele.

- (91) Kriisi ajal võib väga suurte digiplatvormide pakkujatel osutada vajalikuks võtta kiiresti teatavaid erimeetmeid lisaks meetmetele, mida nad võtavad käesolevast määrusest tulenevate muude kohustuste tõttu. Sellega seoses tuleks kriisiks lugeda selliste erakorraliste asjaolude ilmnemist, mis võivad tõsiselt ohustada avalikku julgeolekut või rahvatervist liidus või selle märkimisväärselt suurt osa. Sellised kriisid võivad tuleneda relvakonfliktidest või terroriaktidest, sealhulgas tekkivatest konfliktidest või terroriaktidest, loodusõnnetustest, nagu maavärinad ja orkaanid, samuti pandeemiast ja muudest tõsistest piiriülestest ohtudest rahvatervisele. Komisjonil peaks olema võimalik Euroopa digiteenuste nõukoja („nõukoda“) soovitusel nõuda väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatel kiiremas korras kriisile reageerimist. Meetmete hulka, mille nimetatud pakkujad võivad kindlaks määrata ja mille kohaldamist kaaluda, võivad kuuluda näiteks sisu modereerimise protsesside kohandamine ja sisu modereerimiseks ette nähtud ressursside suurendamine, teenusetingimuste, asjakohaste algoritmiliste süsteemide ja reklaamisüsteemide kohandamine, koostöö süvendamine usaldusväärsete teavitajatega, teadlikkuse suurendamise meetmete võtmine, usaldusväärse teabe edendamine ja internetipõhiste kasutajaliidest disaini kohandamine. Tuleks ette näha vajalikud nõuded tagamaks, et selliseid meetmeid võetakse väga lühikest aega ja kriisile reageerimise mehhanismi kasutatakse ainult rangelt vajalikul juhul ja vajalikus ulatuses ning et kõik selle mehhanismi alusel võetavad meetmed oleksid tõhusad ja proportsionaalsed ning nende puhul võetakse nõuetekohaselt arvesse kõigi asjaomaste poolte õigusi ja õigustatud huve. Mehhanismi kasutamine ei tohiks piirata käesoleva määruse muude, näiteks riskihindamist ja riskimaandusmeetmeid ning nende täitmise tagamist käsitlevate sätete, samuti kriisiprotokollide sätete kohaldamist.
- (92) Kuna on vaja tagada, et sõltumatud eksperdid teeksid kontrolli, peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad sõltumatute auditite alusel vastutama käesolevas määruses sätestatud kohustuste täitmise ning asjakohasel juhul tegevusjuhendite ja kriisiprotokollide alusel võetud lisakohustuste täitmise eest. Selleks et tagada auditite tulemuslik, tõhus ja õigeaegne läbiviimine, peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad tegema auditeid tegevate organisatsioonidega vajalikkude koostööd ja neid abistama, sealhulgas andma audiitorile juurdepääsu kõigile auditi nõuetekohaseks läbiviimiseks vajalikele asjakohastele andmetele ja ruumidele, sealhulgas asjakohasel juhul algoritmiliste süsteemidega seotud andmetele, ning vastama suulistele või kirjalikele küsimustele. Audiitoritel peaks olema võimalik kasutada ka muid objektiivse teabe allikaid, sealhulgas kontrollitud teadlaste uuringute andmeid. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad ei tohiks kahjustada auditi tegemist. Auditeid tuleks teha vastavalt valdkonna parimatele tavadele ja kõrgele ametialasele eetikale ning objektiivselt, võttes asjakohasel juhul igakülgset arvesse auditistandardeid ja tegevusjuhendeid. Audiitorid peaksid tagama oma ülesannete täitmisel saadava teabe, näiteks ärisaladuste konfidentsiaalsuse, turvalisuse ja tervikluse. See tagatis ei tohiks olla vahend, mille abil hoida kõrvale käesolevas määruses sätestatud auditeerimiskohustuste kohaldamisest. Audiitoritel peaksid olema vajalikud teadmised riskijuhtimise valdkonnas ja neil peaks olema algoritmide auditeerimiseks vajalik tehniline pädevus. Nad peaksid olema sõltumatud, et nad saaksid oma ülesandeid täita nõuetekohaselt ja usaldusväärselt. Nad peaksid vastama põhilistele sõltumatuse nõuetele, mis puudutavad keelatud auditiväliseid teenuseid, kindlat rotatsiooni ja tingimusteta tasusid. Kui nende sõltumatus ja tehniline pädevus ei ole väljaspool kahtlust, peaksid nad auditi tegemisest loobuma või kõrvale jääma.
- (93) Auditariuanne peaks sisaldama põhjendusi, et anda sisukas ülevaate võetud meetmetest ja tehtud järeldustest. See peaks andma teavet, mille alusel saaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad võtta meetmeid oma käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmiseks, või selles tuleks asjakohasel juhul teha ettepanekuid võetud meetmete täiustamiseks. Auditariuanne tuleks edastada tegevuskohtajärgsele digiteenuste koordinaatorile, komisjonile ja nõukojale pärast auditariuande kättesaamist. Pakkujad peaksid põhjendamatu viivitusega edastama pärast nende valmimist ka kõik riskihindamist ja riskimaandusmeetmeid käsitlevad aruanded ning väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja auditi rakendusaruande, milles näidatakse, kuidas nad on auditi soovitusi järginud. Auditariuanne peaks sisaldama auditiravamust, mis tugineb auditi tõendusmaterjali põhjal tehtud järeldustele. Positiivne arvamus tuleks esitada

juhul, kui kõik tõendid näitavad, et väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja täidab käesolevas määruses sätestatud kohustusi või asjakohasel juhul kohustusi, mis ta on võtnud tegevusjuhendi või kriisiprotokolli alusel, eelkõige tuvastades, hinnates ja maandades oma süsteemidest ja teenustest tulenevaid süsteemseid riske. Positiivsele arvamusel tuleks lisada kommentaarid, kui audiitor soovib lisada märkusi, mis ei avalda auditi tulemusel olulist mõju. Negatiivne arvamus tuleks esitada siis, kui audiitor leiab, et väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja ei täida käesoleva määruse sätteid või võetud kohustusi. Kui auditiarvamuses ei suudetud teha järeldust auditi ulatusse kuuluvate konkreetsete elementide kohta, tuleks auditiarvamusel lisada sellise järelduse saavutamata jätmise põhjused. Kui see on asjakohane, peaks aruanne sisaldama nende konkreetsete elementide kirjeldust, mida ei olnud võimalik auditeerida, ja selgitust selle kohta, miks neid ei olnud võimalik auditeerida.

- (94) Riskide hindamise ja maandamisega seotud kohustused peaksid tingima igal üksikjuhul vajaduse, et väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad hindaksid ja vajaduse korral kohandaksid oma soovitusüsteemide disaini, näiteks võttes meetmeid haavatavas olukorras olevate isikute diskrimineerimist põhjustavate eelarvamuste ennetamiseks või minimeerimiseks, eelkõige juhul, kui selline kohandamine on kooskõlas andmekaitseõigusega ja kui teave on isikustatud määruse (EL) 2016/679 artiklis 9 osutatud isikuandmete eriliikide alusel. Lisaks peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad täiendama digiplatvormide suhtes kohaldatavaid läbipaistvuskohustusi oma soovitusüsteemide osas ning järjekindlalt tagama, et teenusesaajatel on soovitusüsteemide põhiparameetrite jaoks olemas alternatiivsed võimalused, mis ei põhine profiilianalüüsil määruse (EL) 2016/679 tähenduses. Sellised valikud peaksid olema vahetult kättesaadavad internetipõhise kasutajaliidese kaudu, kus soovitusel esitatakse.
- (95) Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite kasutatavad reklaamisüsteemid kujutavad endast erilist riski ja nõuavad täiendavat avalikku ja regulatiivset järelevalvet, võttes arvesse nende ulatust ning suutlikkust olla suunatud teenusesaajatele ja jõuda nendeni lähtuvalt nende käitumisest platvormi või otsingumootori internetipõhises kasutajaliideses ja sellest väljaspool. Väga suured digiplatvormid või väga suured internetipõhised otsingumootorid peaksid tagama üldsuse juurdepääsu nende internetipõhises kasutajaliideses esitatavate reklaamide hoidlatele, et hõlbustada internetis reklaami levitamisest tulenevate uute riskide järelevalvet ja uurimist, näiteks seoses ebaseadusliku reklaami või manipuleerimistehnikate ja desinformatsiooniga, millel on tegelik ja prognoositav negatiivne mõju rahvatervisele, avalikule julgeolekule, ühiskondlikule arutelule, poliitikas osalemisele ja võrdsusele. Teabehoidlad peaksid sisaldama reklaami sisu, sealhulgas toote, teenuse või kaubamärgi nime ja reklaami sisu, ning andmeid sellega seotud reklaamija kohta – ja kui see on erinev, siis füüsilise või juriidilise isiku kohta, kes tasus reklaami eest – ja teavet reklaami esitamise kohta, eriti suunatud reklaami puhul. See teave peaks sisaldama nii teavet suunamise kriteeriumide kui ka edastamise kriteeriumide kohta, eriti juhul, kui reklaami edastatakse haavatavas olukorras olevatele isikutele, nagu alaealised.
- (96) Et nõuetekohaselt jälgida ja hinnata, kas väga suured digiplatvormid ja väga suured internetipõhised otsingumootorid täidavad käesolevas määruses sätestatud kohustusi, võib tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator või komisjon nõuda kindlatele andmetele juurdepääsu või nende andmete esitamist, sealhulgas algoritmidega seotud andmed. Selline nõue võib puudutada näiteks andmeid, mis on vajalikud väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori süsteemide põhjustatud riskide ja võimalike kahjude hindamiseks, andmeid, mis on seotud sisu modereerimiseks kasutatavate algoritmiliste süsteemide ning soovitus- ja reklaamisüsteemide täpsuse, toimimise ja testimisega, sealhulgas asjakohasel juhul treenimisandmeid ja algoritme, või andmeid protsesside ja väljundite kohta, mis on seotud sisu modereerimise või sisemiste kaebuste menetlemise süsteemidega käesoleva määruse tähenduses. Sellised andmetele juurdepääsu taotlused ei tohiks hõlmata taotlusi

esitada konkreetset teavet üksikute teenusesaajate kohta eesmärgiga teha kindlaks, kas teenusesaajad järgivad muud kohaldatavat liidu või liikmesriigi õigust. Et vähendada teabe ebaühtlust ja luua vastupidav riskimaandussüsteem, on väga olulised internetipõhiste süsteemsete riskide arengut ja tõsidust käsitlevad teadusuuringud, mis annavad teavet digiplatvormide pakkujatele, internetipõhiste otsingumootorite pakkujatele, digiteenuste koordinaatoritele, muudele pädevatele asutustele, komisjonile ja üldsusele.

- (97) Seepärast nähakse käesoleva määrusega ette raamistik, mille alusel antakse väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite andmetele juurdepääs kontrollitud teadlastele, kes on seotud teadusasutusega direktiivi (EL) 2019/790 artikli 2 tähenduses, mis võib käesoleva määruse kohaldamisel hõlmata kodanikuühiskonna organisatsioone, kes teevad teadusuuringuid, mille peamine eesmärk on toetada avaliku huviga seotud ülesandeid. Kõik kõnealuse raamistiku kohased andmetele juurdepääsu taotlused peaksid olema proportsionaalsed ning tagama väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori ja muude asjaomaste isikute, kaasa arvatud teenusesaajate õiguste ja õigustatud huvide, sealhulgas isikuandmete, ärisaladuse ja muu konfidentsiaalse teabe nõuetekohase kaitse. Selleks et tagada käesoleva määruse eesmärgi saavutamiseks, ei tohiks pakkujate ärihuvide arvessevõtmine siiski viia selleni, et käesoleva määruse kohase taotluse alusel keeldutakse andmast juurdepääsu andmetele, mis on vajalikud konkreetse uurimiseesmärgi saavutamiseks. Sellega seoses, kuid samas piiramata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/943⁽³²⁾ kohaldamist, peaksid pakkujad tagama teadlastele asjakohase juurdepääsu, sealhulgas asjakohasel juhul tehnilise kaitse, näiteks andmeseifide abil. Andmetele juurdepääsu taotlused võivad puudutada näiteks vaatamiste arvu või asjakohasel juhul teenusesaajate muud liiki juurdepääsu sisule, enne kui väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad selle eemaldavad.
- (98) Lisaks ei tohiks nimetatud pakkujad juhul, kui andmed on avalikult kättesaadavad, takistada asjakohastele kriteeriumidele vastavatel teadlastel kasutada neid andmeid teadusuuringute eesmärgil, mis aitavad kaasa süsteemsete riskide avastamisele, tuvastamisele ja mõistmisele. Nad peaksid võimaldama sellistele teadlastele juurdepääsu – ka reaajas, kui see on tehniliselt võimalik – avalikult kättesaadavatele andmetele, näiteks avalikelt veebilehtedelt, avalikelt rühmadelt või avaliku elu tegelastelt pärineva sisu koondmõju kohta, sealhulgas aktiivsused, nagu teenusesaajate reageerimised, jagamised ja kommentaaride arv. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujaid tuleks julgustada tegema koostööd teadlastega ja võimaldama laiemat juurdepääsu andmetele, et jälgida ühiskondlikke probleeme vabatahtlike jõupingutuste abil, sealhulgas tegevusjuhendite või kriisiprotokollide alusel kokku lepitud kohustuste ja menetluste abil. Nimetatud pakkujad ja teadlased peaksid pöörama erilist tähelepanu isikuandmete kaitsele ja tagama, et isikuandmete töötlemine oleks kooskõlas määrusega (EL) 2016/679. Pakkujad peaksid isikuandmed anonüümima või pseudonüümima, välja arvatud juhul, kui see teeks võimalikuks taotletava uurimiseesmärgi saavutamise.
- (99) Võttes arvesse kasutatavate süsteemide toimimise keerukust ja süsteemseid riske, mida need ühiskonnale kujutavad, peaksid väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad looma vastavuskontrolli funktsiooni, mis peaks olema pakkuja operatiivfunktsioonidest sõltumatu. Vastavuskontrolli funktsiooni juht peaks andma aru otse pakkuja juhtkonnale, muu hulgas käesoleva määruse mittejärgimist käsitlevate probleemide korral. Vastavuskontrolli funktsiooni osaks olevatel vastavuskontrolli spetsialistidel on vajalik kvalifikatsioon, vajalikud teadmised ja kogemused ning vajalik suutlikkus rakendada väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja organisatsioonis meetmeid ja jälgida käesoleva määruse täitmist. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peaksid tagama, et vastavuskontrolli funktsioon on nõuetekohaselt ja õigel ajal kaasatud kõikide käesoleva määrusega seotud küsimuste käsitlemisel, sealhulgas riskihindamis- ja riskimaandusstrateegiasse ja konkreetsetesse meetmetesse, samuti asjakohasel juhul selle hindamisse, kas pakkujad on tegutsenud kooskõlas nende poolt järgitavate tegevusjuhendite ja kriisiprotokollide alusel võetud kohustustega.

⁽³²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset (ELT L 157, 15.6.2016, lk 1).

- (100) Pidades silmas nende tegevusega seotud lisariske ja nende käesolevast määrusest tulenevaid lisakohustusi, tuleks spetsiaalselt väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite suhtes kohaldada täiendavaid läbipaistvusnõudeid, eelkõige nõuet anda põhjalikult aru käesoleva määruse kohaselt läbi viidud riskihindamiste ja nendest tulenevate edasiste meetmete rakendamise kohta.
- (101) Komisjoni käsutuses peaksid olema kõik käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid, nii personal, oskusteave kui ka rahalised vahendid. Selleks et tagada liidu tasandil käesoleva määruse kohase piisava järelevalve jaoks vajalike vahendite kättesaadavus ja võttes arvesse, et liikmesriikidel peaks olema õigus nõuda oma territooriumil registreeritud pakkujatel järelevalvetasusid seoses nende asutuste täidetavate järelevalve- ja täitmise tagamise ülesannetega, peaks komisjon väga suurtelt digiplatvormidelt ja väga suurtelt internetipõhistelt otsingumootoritelt nõudma järelevalvetasusid, mille suurus tuleks igal aastal kindlaks määrata. Iga-aastaste järelevalvetasude kogusumma tuleks kindlaks määrata nende kulude kogusumma alusel, mis komisjonil tekivad käesoleva määruse kohaste järelevalveülesannete täitmisel ja mida on eelnevalt mõistlikult hinnatud. See summa peaks sisaldama väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootoritega seonduva järelevalve, uurimise, täitmise tagamise ning jälgimise eriomaste volituste ja ülesannete täitmisega seotud kulusid, sealhulgas kulud, mis on seotud väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite kindlaksmääramisega või käesoleva määrusega ette nähtud andmebaaside loomise, hooldamise ja käitamisega.

Samuti peaks see sisaldama kulusid, mis on seotud digiteenuste koordinaatorite, nõukoja ja komisjoni vaheliseks koostööks vajaliku põhiteabe ja institutsioonilise taristu loomise, hooldamise ja käitamisega, võttes arvesse asjaolu, et väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite suurus ja ulatus mõjutab märkimisväärselt sellise taristu tööks vajalikke ressursse. Kogukulu hindamisel tuleks arvesse võtta eelmise aasta järelevalvekulud, sealhulgas asjakohasel juhul kulusid, mis ületavad eelmisel aastal tasutud individuaalseid iga-aastaseid järelevalvetasusid. Iga-aastastest järelevalvetasudest saadavat sihtotstarbelist välistulu võiks kasutada selleks, et rahastada täiendavaid inimressursse, nagu lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid, samuti muid kulusid, mis on seotud komisjonile käesoleva määrusega usaldatud ülesannete täitmisega. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatel võetav iga-aastane järelevalvetasu peaks olema proportsionaalne teenuse suurusega, mida näitab aktiivsete teenusesaajate arv liidus. Ühtlasi ei tohiks individuaalne iga-aastane järelevalvetasu ületada väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori iga pakkuja puhul üldist ülemmäära, võttes arvesse antud teenuse või teenuste osutaja majanduslikku suutlikkust.

- (102) Et hõlbustada käesolevas määruses sätestatud selliste kohustuste tõhusat ja järjepidevat kohaldamist, mille rakendamine võib nõuda tehniliste vahendite kasutamist, on oluline edendada teatavaid tehnilisi menetlusi hõlmavaid vabatahtlikke standardeid seal, kus asjaomane tööstusharu saab aidata arendada standarditud vahendeid, mis toetavad vahendusteenuste osutajaid käesoleva määruse järgimisel, näiteks teadete esitamise võimaldamisel, muu hulgas rakendusliideste kaudu, või teenusetingimustega seotud standardeid või auditiga seotud standardeid või reklaamihoidlate koostalitlusvõimega seotud standardeid. Lisaks võiksid selliste standardite hulgas olla standardid, mis on seotud internetireklaami, soovitusüsteemide, juurdepääsetavuse ja alaealiste kaitsega internetis. Vahendusteenuste osutajatel on vabadus standardid vastu võtta, kuid nende vastuvõtmine ei eelda vastavust käesolevale määrusele. Samal ajal võiksid sellised standardid, millega nähakse ette parimad tavad, olla kasulikud eelkõige suhteliselt väikestele vahendusteenuste osutajatele. Standardite puhul võiks vajaduse järgi eristada eri liiki ebaseaduslikku sisu või eri liiki vahendusteenuseid.
- (103) Selleks, et aidata kaasa käesoleva määruse kohaldamisele, peaksid komisjon ja nõukoda kutsuma üles koostama vabatahtlikke tegevusjuhendeid ning nende juhendite sätteid rakendama. Komisjoni ja nõukoja eesmärk peaks olema see, et tegevusjuhendites määratakse selgelt kindlaks taotletavate avaliku huvi eesmärkide olemus, et need sisaldaksid mehhanisme nende eesmärkide saavutamise sõltumatuks hindamiseks ning et pädevate asutuste roll oleks selgelt kindlaks määratud. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, et vältida ebasoodsat mõju turvalisusele, eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitsele, samuti sellele, et keelataks üldise jälgimiskohustuse kehtestamine.

Tegevusjuhendite rakendamine peaks olema mõõdetav ja avaliku järelevalvele all, kuid seejuures ei tohiks piirata nende tegevusjuhendite vabatahtlikku olemust ega huvitatud isikute vabadust otsustada nende järgimise üle. Teatavatel juhtudel on oluline, et väga suured digiplatvormid teeksid koostööd spetsiaalsete tegevusjuhendite koostamisel ja järgiksid neid. Miski käesolevas määruses ei takista teistel teenuseosutajatel samu tegevusjuhendeid täites järgida samu hoolsusstandardeid, võtta kasutusele samu parimaid tavaid ning saada kasu komisjoni ja nõukoja suunistest.

- (104) Käesolevas määruses oleks asjakohane määrata kindlaks teatavad valdkonnad, mida nende tegevusjuhenditega seoses kaaluda. Eelkõige tuleks uurida teatavat liiki ebaseadusliku sisuga seotud riskimaandusmeetmeid enese- ja kaasreguleerimise kokkulepete abil. Teine aspekt, mida peaks käsitlema, on süsteemsete riskide võimalik negatiivne mõju ühiskonnale ja demokraatialle, näiteks desinformatsioon või manipuleeriv ja kuritahtlik tegevus või igasugune kahjulik mõju alaealistele. Need hõlmavad koordineeritud tegevusi, mille eesmärk on teavet, sealhulgas desinformatsiooni võimendada, näiteks robotite või võltskontode kasutamine tahtlikult ebatäpse või eksitava teabe loomiseks, mida mõnikord tehakse majandusliku kasu saamiseks: sellised tegevused on eriti kahjulikud vähekaitsitud teenusesaajatele, näiteks alaealistele. Selliste valdkondadega seoses võib teatava tegevusjuhendi järgimist ja täitmist käsitleda väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori asjakohase riskimaandusmeetmena. Kui digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkuja nõuetekohaseid põhjendusi andmata keeldub komisjoni kutses osaleda sellise tegevusjuhendi kohaldamises, võidakse seda asjakohasel juhul arvesse võtta, kui otsustatakse selle üle, kas digiplatvorm või internetipõhine otsingumootor on käesolevas määruses sätestatud kohustusi rikkunud. Pelgalt asjaolust, et teatavat tegevusjuhendit järgitakse ja rakendatakse, ei tohiks iseenesest järeldada, et käesolevat määrust täidetakse.
- (105) Tegevusjuhendid peaksid hõlbustama väga suurtele digiplatvormidele ja väga suurtele internetipõhistele otsingumootoritele juurdepääsetavust kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega, et hõlbustada nende võimalikku kasutamist puuetega inimeste poolt. Eelkõige võiksid tegevusjuhendid tagada selle, et teave esitataks tajutaval, kasutataval, arusaadaval ja selgel viisil ning käesoleva määruse kohaselt esitatud vormid ja meetmed tehakse kättesaadavaks viisil, mis on puuetega inimestele hõlpsasti leitav ja ligipääsetav.
- (106) Käesoleva määruse tegevusjuhendeid käsitlevatele normidele võiks tugineda ka juba olemasolevate liidu tasandi enesereguleerimispõhiste algatuste puhul, sealhulgas tooteohutuse deklaratsioon, internetis võltsitud kaupade müüki käsitlev vastastikuse mõistmise memorandum, internetis ebaseadusliku vaenukõne tõkestamise tegevusjuhend ja desinformatsiooni käsitlev tegevusjuhend. Mis puutub eelkõige viimasesse, siis komisjoni suuniseid järgides on desinformatsiooni käsitlevat tegevusjuhendit tugevdatud, nagu tehti teatavaks Euroopa demokraatia tegevuskavas.
- (107) Internetireklaami pakkumisega on üldiselt seotud mitmed osalejad, sealhulgas vahendusteenuse osutajad, kes ühendavad reklaamiavaldajaid reklaamijatega. Käesolevas määruses sätestatud digiplatvormide, väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate reklaamitegevusega seotud läbipaistvuskohustusi peaks toetama ja täiendama tegevusjuhend, et tagada paindlikud ja tõhusad mehhanismid kõnealuste kohustuste täitmise hõlbustamiseks ja tõhustamiseks, eelkõige seoses asjakohase teabe edastamise korraga. See peaks hõlmama teabe edastamise hõlbustamist reklaamija kohta, kes maksab reklaami eest, kui see erineb füüsilisest või juriidilisest isikust, kelle nimel reklaam digiplatvormi internetipõhises kasutajaliideses esitatakse. Tegevusjuhend peaks sisaldama ka meetmeid, millega tagatakse, et sisulist teavet andmete monetiseerimise kohta jagatakse asjakohaselt kogu väärtusahelas. Kaasata tuleks paljud eri sidusrühmad, et tagada nende tegevusjuhendite laialdane toetus, tehniline vastupidavus, tõhusus ja kõrgeimal tasemel kasutusmugavus, et tagada läbipaistvuskohustuste eesmärkide saavutamine. Tegevusjuhendite tõhususe tagamiseks peaks komisjon tegevusjuhendite koostamise ajal lisama neisse hindamismehhanismid. Asjakohasel juhul võib komisjon paluda Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametil või Euroopa Andmekaitseinspektoril avaldada arvamust asjaomase tegevusjuhendi kohta.

- (108) Lisaks väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite kriisidele reageerimise mehhanismidele võib komisjon avalikku julgeolekut või rahvatervist mõjutavates erakorralistes olukordades algatada vabatahtlike kriisiprotokollide koostamise, et koordineerida kiiret, kollektiivset ja piiriülest reageerimist internetikeskkonnas. Nii võib see olla näiteks juhul, kui digiplatvorme väärtarvitatakse ebaseadusliku sisu või desinformatsiooni kiireks levitamiseks või kui tekib vajadus usaldusväärset teavet kiirelt levitada. Arvestades väga suurte digiplatvormide olulist rolli teabe levitamisel meie ühiskondades ja piiriüleselt, tuleks selliste platvormide pakkujaid julgustada koostama ja kohaldama spetsiaalseid kriisiprotokolle. Sellised kriisiprotokollid tuleks aktiveerida vaid piiratud ajaks ning sellega seoses võetavad meetmed peaksid piirduma vaid sellega, mis on rangelt vajalik erakorralise olukorra lahendamiseks. Need meetmed peaksid olema kooskõlas käesoleva määrusega ega tohiks tekitada osalevatele väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatele üldist kohustust jälgida nende edastatavat või talletatavat teavet ega kohustust aktiivselt otsida ebaseaduslikule sisule viitavaid fakte või asjaolusid.
- (109) Et tagada käesolevas määruses sätestatud kohustuste piisav järelevalve ja täitmise tagamine, peaksid liikmesriigid määrama vähemalt ühe asutuse, kelle ülesanne on teha järelevalvet käesoleva määruse kohaldamise üle ja tagada selle täitmine, ilma et see piiraks võimalust määrata olemasolev asutus ja seaks piiranguid selle õiguslikule vormile kooskõlas riigisisese õigusega. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik usaldada käesoleva määruse kohaldamisega seotud konkreetset järelevalve- või täitmise tagamise ülesanded ja konkreetne pädevus rohkem kui ühele pädevale asutusele, näiteks kindlate sektorite asutustele, nagu elektroonilise side turgu reguleerivad asutused, meediat reguleerivad asutused või tarbijakaitseasutused, võttes arvesse riikide põhiseaduslikku, organisatsioonilist ja haldusstruktuuri, kui need ülesanded võib anda ka olemasolevatele asutustele. Oma ülesannete täitmisel peaksid kõik pädevad asutused aitama saavutada käesoleva määruse eesmärgi, täpsemalt vahendusteenuste siseturu nõuetekohast toimimist, millega seoses tehakse innovatsiooni toetavat, turvalist, prognoositavat ja usaldusväärset internetikeskkonda käsitlevate ühtlustatud normide ning eelkõige erinevate vahendusteenuste osutajate kategooriate suhtes sõltumatute hoolsuskohustuste üle tõhusat järelevalvet ja tagatakse nende täitmine, eesmärgiga tagada hartas sätestatud põhiõiguste, sealhulgas tarbijakaitse põhimõtte tõhus kaitse. Käesoleva määrusega ei ole nõutav, et liikmesriigid teeksid pädevatele asutustele ülesandeks otsustada konkreetse sisu õiguspärasuse üle.
- (110) Võttes arvesse asjaomaste teenuste piiriülest laadi ja käesoleva määrusega kehtestatud kohustuste horisontaalset ulatust, tuleks igas liikmesriigis nimetada digiteenuste koordinaatoriks üks asutus, mille ülesanne on teha järelevalvet käesoleva määruse kohaldamise üle ja vajaduse korral tagada selle täitmine. Kui käesoleva määruse kohaldamise üle järelevalve tegemiseks ja määruse täitmise tagamiseks on määratud rohkem kui üks pädev asutus, tuleks digiteenuste koordinaatoriks määrata ainult üks neist liikmesriigi asutustest. Digiteenuste koordinaator peaks olema komisjoni, nõukogu, teiste liikmesriikide digiteenuste koordinaatorite ja asjaomase liikmesriigi muude pädevate asutuste jaoks ühtne kontaktpunkt käesoleva määruse kohaldamisega seotud kõigis küsimustes. Kui teatavas liikmesriigis on käesolevast määrusest tulenevad ülesanded usaldatud mitmele pädevale asutusele, peaks digiteenuste koordinaator koordineerima nende asutuste tegevust ja tegema nendega koostööd kooskõlas selle riigisisese õigusega, milles on sätestatud nende vastavad ülesanded, ning ilma et see piiraks muude pädevate asutuste sõltumatut hindamist. Kuigi digiteenuste koordinaator ei ole oma ülesannete täitmisel muudest pädevatest asutustest hierarhiliselt kõrgemal positsioonil, peaks ta tagama kõigi asjaomaste pädevate asutuste tõhusa osalemise ja peaks õigeaegselt esitama oma hinnangu järelevalve ja täitmise tagamise alase koostöö kohta liidu tasandil. Peale selle, lisaks käesolevas määruses liidu tasandi koostööga seoses sätestatud erimehhanismidele peaksid liikmesriigid tagama digiteenuste koordinaatori ja riigi tasandil määratud muude pädevate asutuste vahelise koostöö asjakohasel juhul ka selliste asjakohaste vahenditega nagu ressursside koondamine, ühised töökonnad, ühisuurimised ja vastastikuse abi mehhanismid.
- (111) Digiteenuste koordinaatoril ja muudel käesoleva määruse alusel määratud pädevatel asutustel on otsustav roll käesolevas määruses sätestatud õiguste ja kohustuste tulemuslikkuse tagamisel ning selle eesmärkide saavutamisel. Sellepärast on vaja tagada, et nendel asutustel on vajalikud vahendid, sealhulgas rahalised vahendid ja inimressursid, et teha järelevalvet kõigi nende pädevusvaldkonda kuuluvate vahendusteenuste osutajate üle kõigi liidu kodanike huvides. Võttes arvesse vahendusteenuste osutajate mitmekesisust ja nende poolt oma teenuste osutamisel tipptehnoloogia kasutamist, on samuti oluline, et digiteenuste koordinaatoril ja asjakohastel pädevatel asutustel oleks oma ülesannete täitmiseks vajalik hulk erioskustega töötajaid ja eksperte ning vajalikud tippasemel tehnilised vahendid ja nad peaksid haldama sõltumatult oma rahalisi vahendeid. Peale selle tuleks ressursside suuruse puhul

võtta arvesse nende pädevusalasse kuuluvate vahendusteenuse osutajate suurust, keerukust ja võimalikku ühiskondlikku mõju, samuti nende teenuste ulatust kogu liidus. Käesolev määrus ei piira liikmesriikide võimalust kehtestada rahastamismehhanisme, mis põhinevad järelevalvetasul, mida võetakse vahendusteenuste osutajatelt suhtes riigisisese õiguse alusel kooskõlas liidu õigusega, kuivõrd seda kogutakse vahendusteenuse osutajatelt, kelle peamine tegevuskoht on kõnealuses liikmesriigis ning see piirdub rangelt sellega, mis on vajalik ja proportsionaalne, et katta pädevatele asutustele käesoleva määrusega antud ülesannete täitmisega seotud kulud, välja arvatud komisjonile antud ülesanded, ning et selliste järelevalvetasude kehtestamisel ja kasutamisel on tagatud piisav läbipaistvus.

- (112) Käesoleva määruse alusel määratud pädevad asutused peaksid tegutsema erasektori üksustest ja avaliku sektori asutustest täiesti sõltumatult, ilma et neil oleks kohustus või võimalus küsida või saada juhiseid, sealhulgas valitsuselt, ja ilma et see piiraks konkreetseid kohustusi teha koostööd teiste pädevate asutuste, digiteenuste koordinaatorite, nõukoja ja komisjoniga. Teisest küljest ei tohiks nende asutuste sõltumatus tähendada seda, et nende suhtes ei või kooskõlas riigi põhiseadusega ja käesoleva määruse eesmärkide saavutamist ohtu seadmata kohaldada proportsionaalseid aruandlusmehhanisme, mis puudutavad digiteenuste koordinaatorite üldist tegevust, näiteks nende finantskulusid või aruandmist riigi parlamendile. Sõltumatuse nõue ei tohiks ka takistada kohtuliku kontrolli teostamist ega võimalust muude liikmesriigi asutustega, sealhulgas õiguskaitseasutustega, kriisiohjeasutustega või tarbijakaitseasutustega asjakohasel juhul konsulteerida või korrapäraselt arvamusi vahetada, et teavitada üksteist käimasolevatest uurimistest, mõjutamata seejuures nende vastavate pädevuste teostamist.
- (113) Liikmesriigid võivad määrata digiteenuste koordinaatori funktsiooni või käesoleva määruse kohaldamise üle järelevalve tegemise ja määruse täitmise tagamise eriomased ülesanded liikmesriigi olemasolevale asutusele, tingimusel et selline määratud asutus vastab käesolevas määruses sätestatud nõuetele, nagu sõltumatuse nõue. Samuti ei ole liikmesriikidel põhimõtteliselt keelatud funktsioone olemasoleva asutuse sees ühendada kooskõlas liidu õigusega. Sellega seoses võib meetmete hulka kuuluda muu hulgas keeld vabastada olemasoleva asutuse kollegiaalorgani esimees või nõukogu liige ametist enne tema ametiaja lõppu üksnes seetõttu, et toimunud on institutsiooniline reform, mis hõlmab eri funktsioonide ühendamist ühes asutuses, kui puuduvad õigusnormid, mis tagavad, et selline ametist vabastamine ei ohusta nende liikmete sõltumatust ega erapooletust.
- (114) Liikmesriigid peaksid andma digiteenuste koordinaatorile ja muule käesoleva määruse alusel määratud pädevale asutusele piisavad õigused ja vahendid, et tagada tulemuslik uurimine ja täitmise tagamine vastavalt neile pandud ülesannetele. See hõlmab pädevate asutuste õigust võtta kooskõlas riigisisese õigusega vastu ajutisi meetmeid tõsise kahju tekkimise riski korral. Sellised ajutised meetmed, mis võivad hõlmata korraldusi lõpetada või heastada väidetav rikkumine, ei tohiks minna kaugemale sellest, mis on vajalik, et tagada kõnealuse tõsise kahju ennetamine kuni lõpliku otsuse tegemiseni. Digiteenuste koordinaatoritel peaks eelkõige olema võimalik otsida ja saada oma territooriumil asuvat teavet, sealhulgas ühisuurimiste kontekstis, võttes nõuetekohaselt arvesse asjaolu, et teise liikmesriigi jurisdiktsiooni või komisjoni pädevusse kuuluvat teenuseosutajat käsitlevad järelevalve- ja täitmise tagamise meetmed peaks võtma vastu asjaomase teise liikmesriigi digiteenuste koordinaator, asjakohasel juhul kooskõlas piiriülest koostööd käsitleva korraga, või komisjon, kui see on asjakohane.
- (115) Liikmesriigid peaksid kooskõlas liidu õigusega ning eelkõige käesoleva määruse ja hartaga sätestama oma riigisiseses õiguses oma digiteenuste koordinaatorite ja asjakohasel juhul muude pädevate asutuste käesoleva määruse kohaste uurimis- ja täitmise tagamise õiguste kasutamise üksikasjalikud tingimused ja piirangud.

- (116) Nende volituste kasutamisel peaksid pädevad asutused järgima kohaldatavaid siseriiklikke norme, mis käsitlevad selliseid menetlusi ja küsimusi nagu vajadus saada kohtu eelnev luba teatavatesse ruumidesse sisenemiseks ja hoida kutsesaladust. Need sätted peaksid eelkõige tagama, et austatakse põhiõigusi, nagu õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, samuti kaitseõigust ning õigust eraelu puutumatusele. Sellega seoses võiksid asjakohaseks võrdlusaluseks olla tagatised, mis on ette nähtud seoses käesoleva määruse kohaste komisjoni menetlustega. Enne lõpliku otsuse tegemist tuleks tagada eelnev, õiglane ja erapooletu menetlus, sealhulgas asjaomaste isikute õigus olla ära kuulatud ja õigus tutvuda toimikuga, täites seejuures konfidentsiaalsus- ning ameti- ja ärisaladuse kaitse kohustust ning kohustust otsuseid sisuliselt põhjendada. See ei tohiks põhjendatud kiireloomulistel juhtudel siiski takistada meetmete võtmist asjakohastel tingimustel ja asjakohase menetluskorra kohaselt. Samuti peaks volituste kasutamine olema proportsionaalne muu hulgas rikkumise või kahtlustatava rikkumise laadiga ja tekitatud tegeliku või võimaliku üldise kahju suurusega. Pädevad asutused peaksid võtma arvesse kõiki juhtumiga seotud asjakohaseid fakte ja asjaolusid, sealhulgas teiste liikmesriikide pädevate asutuste kogutud teavet.
- (117) Liikmesriigid peaksid tagama, et käesolevas määruses sätestatud kohustuste rikkumise eest saab määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mille puhul võetakse arvesse rikkumise laadi, raskusastet, korduvust ja kestust, samuti teenitavat avalikku huvi, tegevuse ulatust ja liiki ning rikkuja majanduslikku suutlikkust. Eelkõige tuleks karistuste puhul arvesse võtta seda, kas asjaomane vahendusteenuste osutaja jätab käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmata süstemaatiliselt või korduvalt, ning asjakohasel juhul seda, kui suur on mõjutatud teenusesaajate hulk, kas rikkumine pandi toime tahtlikult või hooletusest ning kas teenuseosutaja tegutseb mitmes liikmesriigis. Kui käesoleva määrusega on ette nähtud trahvide või sunniraha maksimumsumma, tuleks seda maksimumsummat kohaldada iga käesoleva määruse kohase rikkumise puhul ja ilma, et see piiraks trahvide või sunniraha varieerimist teatavate rikkumiste puhul. Liikmesriigid peaksid tagama, et rikkumiste eest trahvide või sunniraha määramine on igal üksikjuhul tõhus, proportsionaalne ja hoiatav, kehtestades kooskõlas käesoleva määrusega riigisisised normid ja menetlused, võttes arvesse kõiki kriteeriume, mis puudutavad trahvide või sunniraha määramise üldtingimusi.
- (118) Käesolevas määruses kehtestatud kohustuste tõhusa täitmise tagamiseks peaks üksikisikutel või esindusorganisatsioonidel olema võimalik esitada seoses kõnealuste kohustuste täitmisega digiteenuste koordinaatorile kaebusi territooriumil, kus nad teenust said, ilma et see piiraks käesoleva määruse pädevuse jaotust käsitlevate õigusnormide ja kaebuste menetlemist käsitlevate kohaldatavate õigusnormide kohaldamist kooskõlas riigi hea haldustava põhimõtetega. Kaebustest võiks saada tõese ülevaate konkreetse vahendusteenuse osutaja nõuetele vastavusega seotud probleemidest ning nende abil võiks teavitada digiteenuste koordinaatorit ka kõigist valdkonnaülesematest probleemküsimustest. Digiteenuste koordinaator peaks kaasama muud liikmesriigi pädevad asutused ja kui küsimus nõuab piiriülest koostööd, siis teiste liikmesriikide digiteenuste koordinaatorid, eelkõige asjaomase vahendusteenuste osutaja tegevuskoha liikmesriigi oma.
- (119) Liikmesriigid peaksid tagama, et digiteenuste koordinaatorid saavad võtta meetmeid, mis on tõhusad teatavate eriti raskete ja jätkuvate käesoleva määruse rikkumiste käsitlemisel ja nende suhtes proportsionaalsed. Kui need meetmed võivad mõjutada kolmandate isikute õigusi ja huve, näiteks siis, kui piiratakse juurdepääsu interneti-põhistele kasutajaliidestele, on asjakohane nõuda, et meetmete suhtes kohaldataks täiendavaid kaitsemeetmeid. Eelkõige tuleks võimalikele mõjutatud kolmandatele isikutele anda võimalus esitada oma seisukoht ja selliseid meetmeid tuleks võtta üksnes siis, kui liidu muude õigusaktide või riigisisese õiguse alusel ei ole mõistlikul moel ette nähtud õigusi selliste meetmete võtmiseks, näiteks et kaitsta tarbijate kollektiivseid huve, tagada lapspornot sisaldavate või levitavate veebilehtede viivitamatu eemaldamine või keelata juurdepääs teenustele, mida kolmas osapool kasutab intellektuaalomandi õiguse rikkumiseks.

- (120) Sellise juurdepääsu piiramise korralduse puhul ei tohiks minna kaugemale sellest, mis on hädavajalik selle eesmärgi saavutamiseks. Selleks peaks see olema ajutine ja see tuleks põhimõtteliselt adresseerida vahendusteenuste osutajale, näiteks asjaomasele teabe talletamise teenuse pakkuajale, internetiteenuse pakkuajale või domeeninimede registrile või registraatorile, kellel on mõistlikul määral võimalik seda eesmärki saavutada, ilma et põhjendamatult piirataks juurdepääsu seaduslikule teabele.
- (121) Ilma et see piiraks käesolevas määruses sätestatud vastutusest vabastamist käsitlevate sätete kohaldamist seoses teabega, mida edastatakse või säilitatakse teenusesaaja taotlusel, peaksid vahendusteenuste osutajad vastutama teenusesaajate kahjude eest, mida vahendusteenuste osutaja põhjustab käesolevas määruses sätestatud kohustuste rikkumisega. Selline hüvitamine peaks olema kooskõlas kohaldatava riigisisese õiguse normide ja menetlustega, ilma et see piiraks muid tarbijakaitsenormide alusel kättesaadavaid kahju hüvitamise võimalusi.
- (122) Digiteenuste koordinaator peaks avaldama käesoleva määruse kohase tegevuse kohta korrapäraselt aruande, näiteks oma veebisaidil. Eelkõige tuleks aruanne avaldada masinloetavas vormingus ja see peaks sisaldama ülevaadet saadud kaebustest ja nende suhtes võetud järelmeetmetest, näiteks saadud kaebuste koguarv ja nende kaebuste arv, mille tulemusena alustati ametlikku uurimist või millega seoses edastati teave teistele digiteenuste koordinaatoritele, viitamata seejuures isikuandmetele. Arvestades, et digiteenuste koordinaatorit teavitatakse ka käesoleva määruse alusel antud korraldustest, millega nõutakse ebaseadusliku sisu vastaste meetmete võtmist või teabe esitamist teabevahetussüsteemi kaudu, peaks digiteenuste koordinaator lisama oma aastaaruandesse nende vahendusteenuste osutajatele adresseerinud korralduste arvu ja kategooriad, mille on andnud tema liikmesriigi õigus- ja haldusasutused.
- (123) Selguse, lihtsuse ja tõhususe huvides tuleks käesoleva määruse kohane kohustuste järelevalve ja täitmise tagamise pädevus anda selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kus on vahendusteenuse osutaja peamine tegevuskoht, st tema peakontor või registrijärgne asukoht, kus toimub põhiline finantstegevus ja tegevuse juhtimine. Sellised teenuseosutajad, kellel ei ole liidus tegevuskohta, kuid kes pakuvad liidus teenuseid ja kuuluvad seega käesoleva määruse kohaldamisalasse, peaksid kuuluma selle liikmesriigi pädevusalasse, kus asub nende teenuseosutajate määratud esindaja, kes täidab käesolevast määrusest tulenevaid seadusliku esindaja ülesandeid. Käesoleva määruse tõhusa kohaldamise huvides peaks aga kõigil liikmesriikidel või komisjonil, kui see on asjakohane, olema pädevus nende teenuseosutajate suhtes, kes esindajat määranud ei ole. Seda pädevust võib kasutada iga pädev asutus või komisjon, tingimusel et teine pädev asutus ega komisjon ei ole teenuseosutaja suhtes samadel asjaoludel täitmise tagamise menetlust alustanud. Selleks et tagada *ne bis in idem*-põhimõtte järgimine ja eelkõige vältida käesolevas määruses sätestatud kohustuste sama rikkumise eest mitu korda karistamist, peaks iga liikmesriik, kes kavatseb kasutada oma pädevust selliste teenuseosutajate suhtes, teavitama põhjendamatut viivitusega kõiki teisi asutusi, sealhulgas komisjoni, käesoleva määruse kohaldamiseks loodud teabevahetussüsteemi kaudu.
- (124) Võttes arvesse nende võimalikku mõju ja nende tõhusa järelevalvega seotud probleeme, on vaja väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkuajate järelevalvet ja täitmise tagamist käsitlevaid erinorme. Komisjon peaks liikmesriigi pädevate asutuste toetusel, kui see on asjakohane, vastutama selliste süsteemsete probleemidega seotud järelevalve ja avaliku täitmise tagamise eest, nagu küsimused, millel on laialdane mõju teenusesaajate kollektiivsetele huvidele. Seepärast peaks komisjonil olema ainupädevus järelevalve tegemisel ja täitmise tagamisel, mis puudutab väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkuajate käesoleva määruse kohaselt kehtestatud süsteemsete riskide juhtimise lisakohustusi. Komisjoni ainupädevus ei tohiks mõjutada tegevuskohaliikmesriigi pädevatele asutustele käesolevas määruses pandud haldusülesandeid, nagu teadlaste kontrollimine.

- (125) Komisjon ja liikmesriikide pädevad asutused peaksid jagama nende hoolsuskohustuste järelevalve ja täitmise tagamise volitused, mis ei ole käesoleva määrusega väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatele kehtestatud süsteemsete riskide juhtimise lisakohustused. Ühelt poolt võiks komisjon olla paljudel juhtudel paremini valmis tegelema süsteemsete rikkumistega, mille on toime pannud kõnealused pakkujad, näiteks rikkumised, mis mõjutavad mitut liikmesriiki, või tõsised korduvad rikkumised või käesoleva määrusega nõutavate tõhusate mehhanismide kehtestamata jätmine. Teisest küljest võiksid selle liikmesriigi pädevatel asutustel, kus on väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja peamine tegevuskoht, olla paremad võimalused käsitleda kõnesolevate pakkujate toimepandud üksikuid rikkumisi, mis ei tekita süsteemseid ega piiriüleseid probleeme. Tõhususe huvides ning selleks, et vältida dubleerimist ja tagada kooskõla *ne bis in idem*-põhimõttega, peaks komisjonil olema õigus hinnata seda, kas ta peab asjakohaseks kasutada konkreetsel juhul jagatud pädevusi, ning kui ta kord on alustanud menetlust, ei tohiks liikmesriikidel enam olla võimalust seda teha. Liikmesriigid peaksid tegema tihedat koostööd omavahel ja komisjoniga ning komisjon peaks tegema tihedat koostööd liikmesriikidega, et tagada käesoleva määrusega kehtestatud järelevalve ja täitmise tagamise süsteemi laitmatu ning tõhus toimimine.
- (126) Käesolevas määruses sätestatud normid pädevuse jaotuse kohta ei tohiks piirata selliste rahvusvahelist eraõigust käsitlevate liidu õiguse sätete ja siseriiklike normide kohaldamist, mis puudutavad kohtualluvust ja kohaldatavat õigust tsiviil- ja kaubandusajades, näiteks menetlused, mille tarbijad on kooskõlas liidu õiguse asjakohaste sätetega algatanud selle liikmesriigi kohtutes, kus on nende alaline elukoht. Seoses käesoleva määrusega vahendusteenuste osutajatele pandud kohustusega teavitada taotlevat asutust ebaseadusliku sisu vastaste meetmete võtmise korralduste ja teabe esitamise korralduste suhtes võetud meetmetest, tuleks pädevuse jaotuse reegleid kohaldada üksnes nende kohustuste täitmise järelevalve, kuid mitte muude korraldusega seotud küsimuste suhtes, näiteks pädevus teha korraldus.
- (127) Võttes arvesse vahendusteenuste piiriülest ja sektoriülest tähtsust, on vaja teha tihedat koostööd, et tagada käesoleva määruse järjepidev kohaldamine ja täitmise tagamise ülesannete täitmiseks asjakohase teabe kättesaadavus teabevahetussüsteemi kaudu. Koostöö võib toimuda eri vormides, sõltuvalt käsitletavatest küsimustest, ilma et see piiraks konkreetsete ühisuurimiste läbiviimist. Igal juhul on vaja, et vahendusteenuste osutaja tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator teavitaks teisi digiteenuste koordinaatoreid probleemidest, uurimistest ja meetmetest, mida sellise teenuseosutaja suhtes võetakse. Peale selle, kui liikmesriigi pädeval asutusel on tegevuskohaliikmesriigi pädeva asutuse läbiviidava uurimise jaoks asjakohast teavet või ta on võimeline koguma sellist tema territooriumil asuvat teavet, millele tegevuskohaliikmesriigi pädeval asutusel juurdepääs puudub, peaks sihtkohajärgne digiteenuste koordinaator tegevuskohajärgset digiteenuste koordinaatorit õigeaegselt abistama, sealhulgas oma uurimisvolituste kasutamise kaudu kooskõlas kohaldatavate riigisiseste menetluste ja hartaga. Selliste uurimismeetmete adressaat peaks neid täitma ja mittetäitmise korral vastutust kandma ning tegevuskohaliikmesriigi pädevatel asutustel peaks olema võimalik tugineda vastastikuse abi korras kogutud teabele, et tagada käesoleva määruse järgimine.
- (128) Sihtkohajärgsel digiteenuste koordinaatoril peaks, eelkõige saadud kaebuste alusel või asjakohasel juhul muude liikmesriigi pädevate asutuste sisendi alusel või juhul kui küsimus puudutab vähemalt kolme liikmesriiki, siis nõukoja panuse alusel, olema võimalik paluda tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril võtta tema pädevuse alla kuuluva teenuseosutaja suhtes uurimis- või täitmise tagamise meetmeid. Sellised taotlused peaksid põhinema hästi põhjendatud tõenditel, mis näitavad väidetava rikkumise olemasolu, mis mõjutab negatiivselt teenusesaajate kollektiivseid huve tema liikmesriigis või avaldab negatiivset ühiskondlikku mõju. Tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril peaks olema võimalik tugineda vastastikusele abile või kutsuda taotluse esitanud digiteenuste koordinaator osalema ühisuurimises, kui otsuse tegemiseks on vaja lisateavet, ilma et see piiraks võimalust taotleda komisjonilt küsimuse hindamist, kui tal on põhjust kahtlustada, et tegemist võib olla süsteemse rikkumisega, mille on toime pannud väga suur digiplatvorm või väga suur internetipõhine otsingumootor.

- (129) Nõukojal peaks olema võimalik edastada küsimus komisjonile, kui hinnangute ja võetud või kavandatud meetmete suhtes ollakse eriarvamusel või kui piiriülese koostöö või ühisuurimise taotluse esitamise järel ei ole võetud meetmeid vastavalt käesolevale määrusele. Kui komisjon leiab asjaomaste asutuste poolt kättesaadavaks tehtud teabe alusel, et kavandatud meetmed, sealhulgas kavandatud trahvimäärad, ei suuda tagada käesolevas määruses sätestatud kohustuste tõhusat täitmist, peaks tal sellest tulenevalt olema võimalik väljendada oma tõsiseid kahtlusi ja taotleda pädevalt digiteenuste koordinaatorilt asja uuesti hindamist ja vajalike meetmete võtmist, et tagada käesoleva määruse täitmine määratud ajavahemiku jooksul. See võimalus ei piira komisjoni üldist kohustust teha järelevalvet liidu õiguse kohaldamise üle ja vajaduse korral tagada selle täitmine Euroopa Liidu Kohtu kontrolli all kooskõlas aluslepingutega.
- (130) Et hõlbustada mitut liikmesriiki hõlmavat piiriülest järelevalvet ja uurimist seoses käesolevas määruses sätestatud kohustuste täitmisega, peaks tegevuskohajärgsetel digiteenuste koordinaatoritel olema teabevahetussüsteemi kaudu võimalik kutsuda teisi digiteenuste koordinaatoreid osalema käesoleva määruse väidetavat rikkumist käsitlevas ühisuurimises. Teistel digiteenuste koordinaatoritel ja asjakohasel juhul muudel pädevatel asutustel peaks olema võimalik ühineda tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori kavandatud uurimisega, välja arvatud juhul, kui viimane leiab, et osalevate asutuste liiga suur hulk võib mõjutada uurimise tõhusust, võttes arvesse väidetava rikkumise tunnusoone ja otsese mõju puudumist asjaomaste liikmesriikide teenusesaajatele. Ühisuurimiste tegevused võivad hõlmata mitmesuguseid meetmeid, mida koordineerib tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator vastavalt osalevate asutuste võimalustele, nagu koordineeritud teabekogumine, ressursside koondamine, töökonnad, koordineeritud teabetaotlused või ühised kohapealsed kontrollid. Kõik ühisuurimises osalevad pädevad asutused peaksid tegema tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatoriga koostööd, sealhulgas kasutades oma uurimisvolitusi oma territooriumil kooskõlas kohaldatavate riigisiseste menetlustega. Ühisuurimised tuleks lõpule viia kindlaksmääratud aja jooksul ja tuleks koostada lõpparuanne, milles võetakse arvesse kõigi osalevate pädevate asutuste panust. Samuti võib nõukoda, kui seda taotleb vähemalt kolm sihtkohajärgset digiteenuste koordinaatorit, soovitada tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril algatada sellise ühisuurimise ja anda juhiseid selle korralduse kohta. Ummikseisu vältimiseks peaks nõukojal olema võimalus suunata küsimuse komisjonile konkreetsetel juhtudel, sealhulgas juhul, kui tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator keeldub uurimist alustamast ja nõukoda ei nõustu esitatud põhjendusega.
- (131) Et tagada käesoleva määruse järjepidev kohaldamine, on vaja luua liidu tasandil sõltumatu nõuanderühm, Euroopa digiteenuste nõukoda, kes peaks toetama komisjoni ja aitama koordineerida digiteenuste koordinaatorite tegevust. Kõnealune nõukoda peaks koosnema digiteenuste koordinaatoritest, kui need on määratud, ilma et see piiraks digiteenuste koordinaatorite võimalust kutsuda oma koosolekutele või määrata ajutisi delegaate teistest pädevatest asutustest, kellele on käesoleva määruse alusel ette nähtud kindlad ülesanded, kui see on vajalik lähtuvalt nende ülesannete ja pädevuse riigisisest jaotusest. Kui ühest liikmesriigist pärit osalejaid on mitu, peaks hääleõigus olema vaid ühel esindajal liikmesriigi kohta.
- (132) Nõukoda peaks aitama kujundada liidu ühist vaadet käesoleva määruse järjepideva kohaldamise küsimuses ning soodustama pädevate asutuste vahelist koostööd, sealhulgas nõustama komisjoni ja digiteenuste koordinaatoreid asjakohaste uurimis- ja täitmise tagamise meetmete küsimuses, eelkõige seoses väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatega ning pöörates eeskätt tähelepanu vahendusteenuste osutajate vabadusele osutada teenuseid kogu liidus. Samuti peaks nõukoda aitama koostada asjakohaseid vorme ja tegevusjuhendeid ning analüüsima digiteenuste arengu üldisi suundumusi liidus, sealhulgas koostades arvamusi ja soovitusi standarditega seotud küsimuste kohta.

- (133) Selleks peaks nõukojal olema võimalik võtta vastu digiteenuste koordinaatoritele või muudele pädevatele liikmesriigi asutustele adresseeritud arvamusi, taotlusi ja soovitusi. Kuigi need pole õiguslikult siduvad, tuleks neist kõrvalekaldumise otsust nõuetekohaselt põhjendada ning komisjon võib sellist otsust arvesse võtta, kui ta hindab käesoleva määruse täitmist asjaomase liikmesriigi poolt.
- (134) Nõukoda peaks komisjoni juhtimisel tooma kokku digiteenuste koordinaatorite esindajad ja võimalikud muud pädevad asutused, et tagada talle esitatud küsimuste hindamine täielikus Euroopa mõõtmes. Pidades silmas võimalikke valdkonnaüleseid elemente, mis võivad olla olulised ka muude liidu tasandi õigusraamistike kontekstis, peaks nõukojal olema lubatud teha oma ülesannete täitmiseks vastavalt vajadusele koostööd muude liidu organite, asutuste ja nõuanderühmadega eri vastutusvaldkondadest, nagu võrdõiguslikkus, sealhulgas sooline võrdõiguslikkus, mittediskrimineerimine, andmekaitse, elektrooniline side, audiovisuaalteenused, liidu eelarvet mõjutavate tolliga seotud pettuste avastamine ja uurimine, tarbijakaitse või konkurentsioigus.
- (135) Komisjon peaks eesistujana osalema nõukojas hääleõiguseta. Komisjon peaks eesistujana tagama, et koosolekute päevakord koostatakse vastavalt nõukojade liikmete taotlustele, nagu on sätestatud töökorras, ning kooskõlas nõukojade käesolevas määruses sätestatud ülesannetega.
- (136) Tulenevalt vajadusest tagada toetus nõukojade tegevusele, peaks nõukojal olema võimalik tugineda komisjoni ja pädevate liikmesriigi asutuste eksperditeadmistele ja inimressurssidele. Nõukojade sisemist operatiivset töökorraldust tuleks täiendavalt täpsustada nõukojade töökorras.
- (137) Võttes arvesse väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite ulatusest ja mõjust tulenevat tähtsust, võib nende suutmatus täita neile pandud eriomaseid kohustusi mõjutada suurt hulka teenusesaajaid eri liikmesriikides ja põhjustada suurt ühiskondlikku kahju ning seejuures võib sellise mittetäitmise tuvastamine ja käsitlemine olla väga keeruline. Sel põhjusel peaks komisjon koostöös digiteenuste koordinaatorite ja nõukojade arendajate liidu eksperditeadmiste ja suutlikkuse seoses väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite järelevalvega. Seepärast peaks komisjonil olema võimalik koordineerida selliste asutuste eksperditeadmiste ja ressursse ning neile tugineda, näiteks analüüsides alaliselt või ajutiselt konkreetseid suundumusi või küsimusi, mis kerkivad esile seoses ühe või mitme väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootoriga. Liikmesriigid peaksid tegema komisjoniga koostööd sellise suutlikkuse arendamisel, sealhulgas asjakohasel juhul töötajate lähetamise abil, ning aitama kaasa liidu ühise järelevalve-suutlikkuse loomisele. Liidu eksperditeadmiste ja suutlikkuse arendamiseks võib komisjon tugineda ka komisjoni poolt 26. aprilli 2018. aasta otsusega, millega luuakse veebiplatvormipõhise majanduse vaatlusrühma eksperdirühm, loodud veebiplatvormipõhise majanduse vaatlusrühma, asjakohaste eksperdirühmade ja tippkeskuste eksperditeadmistele ja suutlikkusele. Komisjon võib kutsuda osalema konkreetsete eksperditeadmistega eksperte, sealhulgas eelkõige kontrollitud teadlasi, liidu asutuste ja organite esindajaid, tööstusharu esindajaid, kasutajaid või kodanikuühiskonda esindavaid ühendusi, rahvusvahelisi organisatsioone, erasektori eksperte ja muid sidusrühmi.
- (138) Komisjonil peaks olema võimalik uurida rikkumisi omal algatusel kooskõlas käesolevas määruses sätestatud õigustega, sealhulgas küsides juurdepääsu andmetele, taotledes teavet või viies läbi kontrollid ning tuginedes digiteenuste koordinaatorite toetusele. Kui liikmesriigi pädevate asutuste järelevalve väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate üksikute väidetavate rikkumiste üle osutab süsteemsetele probleemidele, nagu küsimused, millel on laialdane mõju teenusesaajate kollektiivsetele huvidele, peaks digiteenuste koordinaatoritel olema võimalik edastada need küsimused nõuetekohaselt põhjendatud taotluse alusel komisjonile. Selline taotlus peaks sisaldama vähemalt kõiki vajalikke fakte ja asjaolusid, mis tõendavad väidetavat rikkumist ja selle süsteemsust. Sõltuvalt oma hinnangu tulemustest peaks komisjonil olema võimalik võtta vajalikke uurimis- ja täitmise tagamise meetmeid vastavalt käesolevale määrusele, sealhulgas algatada asjakohasel juhul uurimine või võtta ajutisi meetmeid.

- (139) Oma ülesannete tõhusaks täitmiseks peaks komisjonil säilima kaalutlusruum seoses otsusega algetada menetlus väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate vastu. Kui komisjon on menetluse algatanud, ei tohiks asjaomastel tegevuskohajärgsetel digiteenuste koordinaatoritel enam olla lubatud kasutada oma uurimis- ja täitmise tagamise volitusi väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja asjaomase tegevuse suhtes, et vältida topelttööd, ebakõlasid ja riske, mis on seotud *ne bis in idem*-põhimõttega. Komisjonil peaks siiski olema võimalik paluda, et digiteenuste koordinaatorid annaksid uurimisse individuaalse või ühise panuse. Kooskõlas lojaalse koostöö kohustusega peaks digiteenuste koordinaator tegema kõik endast oleneva, et täita põhjendatud ja proportsionaalsed taotlused, mille komisjon on uurimise raames esitanud. Peale selle peaksid tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator ja nõukoda ning kõik muud digiteenuste koordinaatorid andma asjakohasel juhul komisjonile kogu vajaliku teabe ja abi, et komisjonil oleks võimalik tõhusalt täita oma ülesandeid, sealhulgas andmekogumis- või andmetele juurdepääsu toimingute raames kogutud teavet sellises ulatuses, nagu on lubatud vastavalt sellele õiguslikule alusele, mille kohaselt teave on kogutud. Komisjon soovib peaks hoidma tegevuskohajärgset digiteenuste koordinaatorit ja nõukoda kursis oma õiguste kasutamisega eelkõige siis, kui ta kavatseb algetada menetluse ja kasutada oma uurimisvolitusi. Peale selle, kui komisjon edastab oma vastuväiteid sisaldavad esialgsed järeldused asjakohastele väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatele, peaks ta need edastama ka nõukojale. Nõukoda peaks komisjoni vastuväidete ja hinnangute kohta esitama oma seisukohad ja komisjon peaks seda arvamust oma lõpliku otsuse põhjendustes arvesse võtma.
- (140) Pidades silmas nii teatavaid probleeme, mis võivad tekkida, kui püütakse tagada, et väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad täidaksid norme, kui ka seda, kui oluline on seda teha tõhusalt, võttes arvesse nende suurust ja mõju ning kahju, mida nad võivad põhjustada, peaks komisjonil olema ulatuslikud uurimis- ja täitmise tagamise volitused, mis võimaldaksid tal uurida käesolevas määruses sätestatud normide täitmist, tagada nende täitmine ja jälgida nende täitmist, austades täielikult põhiõigust olla ära kuulatud ja saada juurdepääs toimikule täitmise tagamise menetluse raames ning võttes täielikult arvesse proportsionaalsuse põhimõtet ning mõjutatud isikute õigusi ja huve.
- (141) Komisjonil peaks olema võimalik nõuda teavet, mis on vajalik käesolevas määruses sätestatud kohustuste tõhusa rakendamise ja täitmise tagamiseks kogu liidus. Eelkõige peaks komisjonil olema juurdepääs kõigile asjakohastele dokumentidele ja andmetele ning kogu teabele, mida on vaja uurimiste algetamiseks ja läbiviimiseks ning käesolevas määruses sätestatud asjakohaste kohustuste täitmise jälgimiseks, olenemata sellest, kelle valduses kõnealused dokumendid ja andmed või kõnealune teave on, ning olenemata nende vormist või vormingust, andmekandjast või nende konkreetsest säilitamise kohast. Komisjonil peaks olema nõuetekohaselt põhjendatud teabetaotlusega võimalik vahetult nõuda, et asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja ning kõik teised füüsilised või juriidilised isikud, kes tegutsevad oma kaubandus-, äri-, oskus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidel ning kes võivad mõistliku eelduse kohaselt olla teadlikud kahtlustatava rikkumise või rikkumisega seotud teabest, esitaksid kõik asjakohased tõendid, andmed ja kogu sellise teabe. Lisaks peaks komisjonil olema võimalik käesoleva määruse kohaldamisel taotleda asjakohast teavet kõigilt liikmesriigi asutustelt või organitelt. Komisjonil peaks olema uurimisvolituste kasutamisel, näiteks teabetaotluste või küsitluste abil, võimalik taotleda juurdepääsu asjaomaste isikute dokumentidele, andmetele, teabele, andmebaasidele ja algoritmidele ning küsida nende kohta selgitusi, samuti küsitleda kõiki selleks nõusoleku andnud füüsilisi või juriidilisi isikuid, kellel võib olla kasulikku teavet, ning nende ütlused tehniliste vahendite abil salvestada. Komisjonile tuleks anda ka õigus teha kontrollid, mis on vajalikud, et tagada käesoleva määruse asjakohaste sätete täitmine. Selliste uurimisvolituste eesmärk on täiendada komisjoni võimalust küsida digiteenuste koordinaatoritelt ja teiste liikmesriikide asutustelt abi, näiteks teabe esitamist või nende õiguste kasutamise toetamist.

- (142) Ajutised meetmed võivad olla oluline vahend tagamaks, et uuritav rikkumine ei põhjustaks uurimise ajal teenusesaajatele tõsise kahju tekkimise ohtu. Kõnealune vahend on tähtis selliste muutuste vältimiseks, mida võib olla komisjoni poolt menetluse lõpus tehtava otsusega väga raske tagasi pöörata. Sellepärast peaks komisjonil olema õigus kehtestada alustatud menetluse raames oma otsusega ajutised meetmed, pidades silmas täitmata jätmist käsitleva otsuse võimalikku vastuvõtmist. Seda õigust tuleks kohaldada juhul, kui komisjon on teinud *prima facie* järeldused käesolevast määrusest tulenevate kohustuste rikkumise kohta väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja poolt. Ajutiste meetmete kehtestamise otsus peaks kehtima ainult kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul, st kas kuni komisjoni menetluse lõpetamiseni või kindlaksmääratud tähtajani, mida võib vajaduse korral ja asjakohasel juhul pikendada.
- (143) Komisjonil peaks olema võimalik võtta vajalikke meetmeid, et jälgida, kas käesolevas määruses sätestatud kohustusi kohaldatakse ja täidetakse tõhusalt. Sellised meetmed peaksid hõlmama võimalust määrata sõltumatuid väliseksperthe ja auditoreid, kes toetavad komisjoni selles protsessis, sealhulgas asjakohasel juhul värvata neid liikmesriikide pädevatest asutustest, näiteks andme- või tarbijakaitseasutustest. Auditorite määramisel peaks komisjon tagama piisava rotatsiooni.
- (144) Käesoleva määruse alusel kehtestatud asjakohaste kohustuste täitmine tuleks tagada trahvide ja sunniraha abil. Selleks tuleks ühtlasi ette näha trahvide ja sunniraha sobiv suurus kohustuste täitmata jätmise ja menetlusnormide rikkumise puhuks, kohaldades asjakohaseid aegumistähtaegu ning järgides proportsionaalsuse ja *ne bis in idem*-põhimõtteid. Komisjon ja asjaomased liikmesriigi asutused peaksid kooskõlastama oma täitmise tagamise jõupingutused, et tagada nimetatud põhimõtete järgimine. Eelkõige peaks komisjon võtma arvesse trahve ja karistusi, mis on määratud samale juriidilisele isikule samade tegude eest lõpliku otsusega menetluses, mis on seotud muude liidu või siseriiklike normide rikkumisega, tagamaks et määratud trahvid ja karistused kokku on proportsionaalsed ja vastavad toimepandud rikkumiste raskusastmele. Kõik komisjoni poolt käesoleva määruse alusel tehtud otsused kuuluvad kooskõlas ELi toimimise lepinguga läbivaatamisele Euroopa Liidu Kohtus. Euroopa Liidu Kohtul peaks olema rahatrahvide ja sunniraha osas täielik pädevus kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 261.
- (145) Võttes arvesse märkimisväärset ühiskondlikku mõju, mida võib avaldada süsteemsete riskide juhtimise lisakohustuste rikkumine, mida kohaldatakse üksnes väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite suhtes, ja eesmärgiga neid avaliku korraga seotud mureküsimusi käsitleda, on vaja ette näha süsteem, mis võimaldab teha tõhustatud järelevalvet kõigi käesoleva määruse rikkumiste tulemuslikuks lõpetamiseks ja heastamiseks võetud meetmete üle. Pärast seda, kui on tuvastatud käesoleva määruse sellise sätte rikkumine, mida kohaldatakse üksnes väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite suhtes, ja selle eest on vajaduse korral määratud karistus, peaks komisjon seega nõudma, et sellise platvormi või sellise otsingumootori pakkuja koostaks tuleviku tarbeks üksikasjaliku tegevuskava rikkumise igasuguse mõju heastamiseks ning teavitaks digiteenuste koordinaatoreid, komisjoni ja nõukoda sellisest tegevuskavast aja jooksul, mille peaks kehtestama komisjon. Nõukoja arvamust arvesse võttes peaks komisjon kindlaks tegema, kas tegevuskavas sisalduvad meetmed on rikkumise käsitlemiseks piisavad, võttes arvesse ka seda, kas kavandatavate meetmete hulka kuulub ka asjakohase tegevusjuhendi järgimine. Ühtlasi peaks komisjon jälgima kõiki edasisi meetmeid, mida asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja vastavalt oma tegevuskavale võtab, võttes arvesse ka platvormi või otsingumootori pakkuja sõltumatut auditit. Kui tegevuskava rakendamise järel on komisjon endiselt seisukohal, et rikkumist ei ole täielikult heastatud, või kui tegevuskava ei ole esitatud või seda peetakse sobimatuks, peaks komisjonil olema võimalik kasutada käesoleva määruse kohaseid uurimise või täitmise tagamise volitusi, sealhulgas volitus määrata teenuseosutajale sunniraha ja algatada menetlust, millega tõkestatakse juurdepääs rikkumist toimepanevale teenusele.

- (146) Asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale ja teistele isikutele, kelle suhtes komisjon oma õigusi võib teostada ja kelle huve otsus võib mõjutada, tuleks anda võimalus esitada enne otsuse vastuvõtmist märkusi ning tehtud otsused tuleks laialdaselt avalikustada. Asjaomaste poolte kaitseõiguste ning eriti toimikutele juurdepääsu õiguse tagamisel on oluline tagada konfidentsiaalse teabe kaitse. Lisaks peaks komisjon teabe konfidentsiaalsuse kaitsmisel tagama, et kogu teave, millele otsus tugineb, avalikustatakse sellises ulatuses, mis võimaldab otsuse adressaadil mõista otsuse tegemiseni viinud fakte ja kaalutlusi.
- (147) Käesoleva määruse ühtlustatud kohaldamise ja täitmise kindlustamiseks on oluline tagada, et liikmesriigi asutustel, sealhulgas riikide kohtutel, on kogu vajalik teave tagamaks, et nende otsused ei oleks vastuolus komisjoni poolt käesoleva määruse alusel vastu võetud otsusega. See ei mõjuta ELi toimimise lepingu artikli 267 kohaldamist.
- (148) Käesoleva määruse tõhusaks täitmise tagamiseks ja jälgimiseks on vaja sujuvat ja reaajas toimuvat teabevahetust digiteenuste koordinaatorite, nõukoja ja komisjoni vahel, tuginedes käesolevas määruses sätestatud teabevoogudele ja menetlustele. See võib asjakohasel juhul õigustada ka teiste pädevate asutuste juurdepääsu sellele süsteemile. Samal ajal, võttes arvesse, et vahetatav teave võib olla konfidentsiaalne või sisaldada isikuandmeid, tuleks seda jätkuvalt kaitsta loata juurdepääsu eest kooskõlas eesmärgiga, milleks teavet koguti. Sel põhjusel peaks kogu teabevahetus nende asutuste vahel toimuma usaldusväärse ja turvalise teabevahetussüsteemi alusel, mille üksikasjad tuleks sätestada rakendusaktis. Teabevahetussüsteem võib põhineda olemasolevatel siseturu vahenditel, niivõrd kui need suudavad täita käesoleva määruse eesmarke kulutõhusalt.
- (149) Ilma et see piiraks teenusesaajate õigust pöörduda esindaja poole kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2020/1828 ⁽³³⁾ või kasutada muud liiki esindamist riigisisese õiguse alusel, peaks teenusesaajatel olema samuti õigus volitada oma käesolevas määruses sätestatud õigusi teostama juriidilist isikut või avalik-õiguslikku asutust. Sellised õigused võivad hõlmata õigusi, mis on seotud teadete esitamisega, vahendusteenuste osutajate tehtud otsuste vaidlustamisega ja kaebuste esitamisega käesolevat määrust rikkuvate teenuseosutajate vastu. Teatavatel asutustel, organisatsioonidel ja ühendustel on eksperditeadmised ja pädevus ekslike või põhjendamatute sisu modereerimise otsuste tuvastamisel ja neist teavitamisel ning nende poolt teenusesaajate nimel esitatud kaebustel võib olla soodne mõju väljendus- ja teabevabadusele üldiselt, mistõttu peaksid digiplatvormide pakkujad käsitlema neid kaebusi põhjendamatute viivitusteta.
- (150) Tõhususe ja tulemuslikkuse huvides peaks komisjon tegema käesoleva määruse üldise hindamise. Eelkõige tuleks selles üldises hindamises käsitleda muu hulgas käesoleva määrusega hõlmatud teenuste ulatust, koostoimet muude õigusaktidega, käesoleva määruse mõju siseturu toimimisele, eelkõige seoses digiteenustega, tegevusjuhendite rakendamist, kohustust määrata seaduslik esindaja, kelle tegevuskoht on liidus, kohustuste mõju väikestele ja mikroettevõtjatele, järelevalve- ja täitmise tagamise mehhanismi tõhusust ning mõju väljendus- ja teabevabaduse õigusele. Selleks et vältida ebaproportsionaalset koormust ja tagada käesoleva määruse jätkuv tõhusus, peaks komisjon kolme aasta jooksul alates käesoleva määruse kohalduma hakkamisest hindama käesolevas määruses sätestatud kohustuste mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning hindama määrusega hõlmatud teenuste ulatust, eelkõige väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite puhul, ning kolme aasta jooksul alates määruse jõustumisest koostoimet muude õigusaktidega.

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ (ELT L 409, 4.12.2020, lk 1).

- (151) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamise volitused seoses sisu modereerimise aruannete vormi, sisu ja muid üksikasju käsitlevate mallidega, väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatel võetava iga-aastase järelevalvetasuga, praktilise korra kehtestamisega menetluste, arvamuse avaldamise ja kokkulepitud teabe avaldamise jaoks, mida tehakse väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujatega seonduva järelevalve, uurimise, täitmise tagamise ja jälgimisega, samuti selleks, et kehtestada teabevahetussüsteemi toimimise praktiline ja operatiivne kord ning selle koostalitlusvõime teiste asjakohaste süsteemidega. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽³⁴⁾.
- (152) Käesoleva määruse eesmärkide täitmiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks seoses väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite identifitseerimise kriteeriumidega, auditi menetlustetappide, meetodite ja aruandevormidega, juurdepääsutaotluste tehniliste kirjeldustega ning järelevalvetasude kindlaksmääramise üksikasjaliku meetodika ja korraga. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ⁽³⁵⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (153) Käesolevas määruses austatakse hartas tunnustatud põhiõigusi ja liidu õiguse üldpõhimõteteks olevaid põhiõigusi. Seega tuleks käesolevat määrust tõlgendada ja kohaldada kooskõlas nende põhiõigustega, sealhulgas väljendus- ja teabevabaduse ning meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse põhimõttega. Käesolevas määruses sätestatud volituste kasutamisel peaksid kõik asjaomased avaliku sektori asutused olukordades, kus on tekkinud asjakohaste põhiõiguste konflikt, tagama nende õiguste õiglase tasakaalu kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.
- (154) Arvestades ühiskondlike riskide ulatust ja mõju, mida võivad põhjustada väga suured digiplatvormid ja väga suured internetipõhised otsingumootorid, nende riskidega tegelemise prioriteetsust ja pakkujate võimet võtta vajalikke meetmeid, on põhjendatud selle ajavahemiku piiramine, mille järel hakatakse käesolevat määrust kohaldama nende teenuste pakkujatele.
- (155) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt tagada siseturu nõuetekohane toimimine ning turvaline, prognoositav ja usaldusväärne internetikeskkond, kus hartas sätestatud põhiõigused on nõuetekohaselt kaitsitud, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, sest üksi tegutsedes ei suuda nad saavutada vajalikku ühtlustamist ega koostööd, küll aga saab seda meetmete territoriaalse ja isikulise kohaldamisala tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (156) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725 ⁽³⁶⁾ artikli 42 lõikega 1 ning ta esitas arvamuse 10. veebruaril 2021 ⁽³⁷⁾,

⁽³⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽³⁵⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽³⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

⁽³⁷⁾ ELT C 149, 27.4.2021, lk 3.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määruse eesmärk on aidata kaasa vahendusteenuste siseturu nõuetekohasele toimimisele, kehtestades ühtlustatud õigusnormid, et tagada turvaline, prognoositav ja usaldusväärne digikeskkond, mis hõlbustab innovatsiooni ja kus hartas sätestatud põhiõigused, sealhulgas tarbijakaitse põhimõte, on tõhusalt kaitstud.
2. Käesoleva määrusega kehtestatakse siseturul vahendusteenuste osutamise ühtlustatud õigusnormid. Täpsemalt nähakse sellega ette järgmine:
 - a) vahendusteenuste osutajate tingimusliku vastutusest vabastamise raamistik;
 - b) teatavat kindlat liiki vahendusteenuste osutajate jaoks kohandatud hoolsuskohustuste õigusnormid;
 - c) käesoleva määruse rakendamist ja täitmise tagamist käsitlevad õigusnormid, sealhulgas mis puudutab pädevate asutuste vahelist koostööd ja koordineerimist.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse vahendusteenuste suhtes, mida pakutakse teenusesaajatele, kelle tegevus- või asukoht on liidus, olenemata sellest, kus on kõnealuste vahendusteenuste osutaja tegevuskoht.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata ühegi sellise teenuse suhtes, mis ei ole vahendusteenus, ega sellise teenuse suhtes kehtestatud nõuete suhtes, olenemata sellest, kas kõnealuse teenuse osutamiseks kasutatakse vahendusteenust.
3. Käesolev määrus ei mõjuta direktiivi 2000/31/EÜ kohaldamist.
4. Käesolev määrus ei piira õigusnorme, mis on sätestatud teiste liidu õigusaktidega, millega reguleeritakse siseturul vahendusteenuste osutamise muid aspekte või millega täpsustatakse ja täiendatakse käesolevat määrust, eelkõige järgmisi:
 - a) direktiiv 2010/13/EL;
 - b) autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlev liidu õigus;
 - c) määrus (EL) 2021/784;
 - d) määrus (EL) 2019/1148;
 - e) määrus (EL) 2019/1150;
 - f) tarbijakaitset ja tooteohutust käsitlev liidu õigus, sealhulgas määrused (EL) 2017/2394 ja (EL) 2019/1020 ning direktiivid 2001/95/EÜ ja 2013/11/EL;
 - g) isikuandmete kaitset käsitlev liidu õigus, eelkõige määrus (EL) 2016/679 ja direktiiv 2002/58/EÜ;

- h) tsiviilasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlev liidu õigus, eelkõige määrus (EL) nr 1215/2012 või liidu õigusaktid, milles sätestatakse lepinguliste ja lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse normid;
- i) kriminaalasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlev liidu õigus, eelkõige määrus mis käsitleb Euroopa andmesitamis määrust ja Euroopa andmesäilitamismäärust elektrooniliste tõendite hankimiseks kriminaalasjades;
- j) direktiiv, millega kehtestatakse ühtlustatud normid kriminaalmenetluses tõendite kogumise eesmärgil esindajate määramise kohta.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „infoühiskonna teenus“ – direktiivi (EL) 2015/1535 artikli 1 lõike 1 punktis b määratletud teenus;
- b) „teenusesaaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab vahendusteenust, eelkõige teabe otsimiseks või selle kättesaadavaks tegemiseks;
- c) „tarbija“ – füüsiline isik, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, ettevõtlus-, käsitööndus- ega kutsetegevusega;
- d) „teenuste pakkumine liidus“ – liiduga sisulist seost omava vahendusteenuste osutaja teenuste kasutamise võimaldamine füüsilistele või juriidilistele isikutele ühes või mitmes liikmesriigis;
- e) „sisuline seos liiduga“ – vahendusteenuste osutaja seos liiduga, mis tuleneb kas sellest, et tema tegevuskoht on liidus, või konkreetsetest faktilistest kriteeriumidest, nagu:
 - ühes või mitmes liikmesriigis on selle või nende rahvaarvuga võrreldes märkimisväärne arv teenusesaajaid või
 - tegevus on suunatud ühte või mitmesse liikmesriiki;
- f) „kaupleja“ – füüsiline või juriidiline isik, olenemata sellest, kas viimane on era- või avalik-õiguslikus omandis, kes tegutseb – kaasa arvatud teiste isikute kaudu, kes tegutsevad tema nimel või ülesandel – eesmärgil, mis on seotud tema kaubandus-, ettevõtlus-, käsitööndus- või kutsetegevusega;
- g) „vahendusteenus“ – üks järgmistest infoühiskonna teenustest:
 - i) „pelga edastamise“ teenus, mis seisneb teenusesaaja esitatud teabe edastamises sidevõrgu kaudu või sidevõrgule juurdepääsu pakkumises;
 - ii) „vahemällu salvestamise“ teenus, mis seisneb teenusesaaja esitatud teabe edastamises sidevõrgu kaudu ja hõlmab kõnealuse teabe automaatset, vahepealset ja ajutist talletamist, mille ainus eesmärk on teabe tõhusam edastamine teistele teenusesaajatele nende taotluse alusel;
 - iii) „teabe talletamise“ teenus, mis seisneb teenusesaaja taotlusel teenusesaaja esitatud teabe talletamises;
- h) „ebaseaduslik sisu“ – igasugune teave, mis iseenesest või seotuse tõttu teatava tegevusega, sh toodete müügi või teenuste osutamisega, ei ole kooskõlas liidu või mis tahes liikmesriigi õigusega, olenemata selle õiguse täpsest reguleerimisest või laadist;

- i) „digiplatvorm“ – teabe talletamise teenus, mille käigus teenusesaaja taotlusel talletatakse ja levitatakse üldsusele teavet, välja arvatud juhul, kui mainitud tegevus on üksnes mõne teise teenuse vähetähtis kõrvalomadus või põhiteenuse vähetähtis funktsioon, mida ei saa objektiivsetel ja tehnilistel põhjustel kasutada kõnealust teist teenust kasutamata, ning kui selle omaduse või funktsiooni teise teenusesse integreerimise eesmärk ei ole käesoleva määruse kohaldamisest kõrvale hoida;
- j) „internetipõhine otsingumootor“ – vahendusteenus, mis võimaldab kasutajatel sisestada päringuid, et teha otsinguid üldjuhul kõikidel veebisaitidel või teatavas keeles kõikidel veebisaitidel mis tahes teemal võtmesõna, häälkäskluse, fraasi või muu sisendi vormis tehtud päringu alusel, ning saadab vastuseks mis tahes vormingus tulemused, kust võib leida teavet taotletud sisu kohta;
- k) „üldsusele levitamine“ – teabe esitanud teenusesaaja taotlusel teabe kättesaadavaks tegemine potentsiaalselt piiramatule arvule kolmandatele isikutele;
- l) „sidevahendi abil sõlmitud leping“ – direktiivi 2011/83/EL artikli 2 määratletud kaugleping;
- m) „internetipõhine kasutajaliides“ – tarkvara, sealhulgas veebisait või selle osa, ja rakendused, sealhulgas mobiilirakendused;
- n) „tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator“ – selle liikmesriigi digiteenuste koordinaator, kus asub vahendusteenuste osutaja peamine tegevuskoht või tema seadusliku esindaja elu- või tegevuskoht;
- o) „sihtkohajärgne digiteenuste koordinaator“ – selle liikmesriigi digiteenuste koordinaator, kus vahendusteenust osutatakse;
- p) „aktiivne digiplatvormi teenuse saaja“ – teenusesaaja, kes kasutab digiplatvormi kas taotledes digiplatvormilt teabe talletamist või puutudes kokku teabega, mida digiplatvorm talletab ja mida levitatakse selle internetipõhise kasutajaliidese kaudu;
- q) „aktiivne internetipõhise otsingumootori teenuse saaja“ – teenusesaaja, kes on teinud päringu internetipõhises otsingumootoris ning on puutunud kokku teabega, mis on indekseeritud ja esitatud selle internetipõhises kasutajaliideses;
- r) „reklaam“ – teave, mille eesmärk on propageerida juriidilise või füüsilise isiku sõnumit, olenemata sellest, kas see teenib ärilisi või mitteärilisi eesmärke, ning mida digiplatvorm esitab oma internetipõhises kasutajaliideses tasu eest spetsiaalselt selle teabe propageerimiseks;
- s) „soovitussüsteem“ – täielikult või osaliselt automatiseeritud süsteem, mida digiplatvorm kasutab selleks, et soovitada oma internetipõhises kasutajaliideses teenusesaajatele konkreetset teavet või prioriseerida seda, sealhulgas teenusesaaja algatatud otsingu tulemusena või muul alusel kuvatava teabe suhtelist järjekorda või esiletõstmist määrates;
- t) „sisu modereerimine“ – vahendusteenuste osutajate automatiseeritud või mitteautomatiseeritud tegevus, mille eesmärk on eelkõige avastada, tuvastada ja käsitleda teenusesaajate esitatud ebaseaduslikku sisu või teavet, mis ei ole kooskõlas teenuseosutaja teenusetingimustega, sealhulgas võetud meetmed, mis mõjutavad kõnealuse ebaseadusliku sisu või sellise teabe kättesaadavust, nähtavust ja sellele juurdepääsu, näiteks kõnealuse sisu või teabe järjestuses madalamale kohale viimine, demonetiseerimine, sellele juurdepääsu tõkestamine, selle eemaldamine, või meetmed mis mõjutavad teenusesaaja võimet seda teavet esitada, näiteks teenusesaaja konto sulgemine või peatamine;
- u) „teenusetingimused“ – igasugused lepingusätted, olenemata nende nimetusest või vormist, mis reguleerivad vahendusteenuste osutaja ja teenusesaajate vahelist lepingulist suhet;

- v) „puuetega inimesed“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/882 ⁽³⁸⁾ artikli 3 punktis 1 osutatud puuetega inimesed;
- w) „kommertstedaanne“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2000/31/EÜ artikli 2 punktis f määratletud kommertstedaanne;
- x) „käive“ – ettevõtja poolt saadud summa nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽³⁹⁾ artikli 5 lõike 1 tähenduses.

II PEATÜKK

VAHENDUSTEENUSTE OSUTAJATE VASTUTUS

Artikkel 4

Pelk edastamine

1. Kui osutatakse sellist infoühiskonna teenust, mis seisneb teenusesaaja esitatud teabe sidevõrgu kaudu edastamises või sidevõrgule juurdepääsu pakkumises, siis ei vastuta teenuseosutaja edastatava ega juurdepääsetava teabe eest, tingimusel et teenuseosutaja:
 - a) ei algata edastust;
 - b) ei vali edastuse saajat ning
 - c) ei vali ega muuda edastuses sisalduvat teavet.
2. Lõikes 1 osutatud edastamise ja juurdepääsu pakkumisega seotud toimingud hõlmavad edastatava teabe automaatset, vahepealset ja ajutist talletamist, niivõrd kui selle ainus eesmärk on edastamine sidevõrgu kaudu ja juhul, kui teavet ei talletata pikema ajavahemiku jooksul, kui on edastamiseks põhjendatult vajalik.
3. Käesolev artikkel ei piira õigus- või haldusasutuse võimalust nõuda kooskõlas liikmesriikide õigussüsteemidega teenuseosutajalt rikkumise lõpetamist või vältimist.

Artikkel 5

Vahemällu salvestamine

1. Kui osutatakse infoühiskonna teenust, mis seisneb teenusesaaja esitatud teabe edastamises sidevõrgu kaudu, ja kui selle teenuse ainus eesmärk on teabe tõhusam või turvalisem edastamine teistele teenusesaajatele nende taotluse alusel, siis ei vastuta teenuseosutaja kõnealuse teabe automaatse, vahepealse ja ajutise talletamise eest, tingimusel et teenuseosutaja:
 - a) ei muuda teavet;
 - b) täidab teabele juurdepääsu tingimusi;
 - c) järgib neid teabe ajakohastamise nõudeid, mis on selles majandusharus laialdaselt tunnustatud ja kasutatavad;

⁽³⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70).

⁽³⁹⁾ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

- d) ei takista majandusharus laialdaselt tunnustatud ja kasutatava tehnoloogia seaduslikku kasutamist, et saada andmeid teabe kasutamise kohta ning
 - e) eemaldab tema poolt talletatud teabe või tõkestab sellele juurdepääsu kiiresti, kui ta saab teada, et teave on edastuse algpunktis võrgust eemaldatud või juurdepääs sellele on tõkestatud või et õigus- või haldusasutus on andnud korralduse see kõrvaldada või tõkestada.
2. Käesolev artikkel ei piira õigus- või haldusasutuse võimalust nõuda kooskõlas liikmesriikide õigussüsteemidega teenuseosutajalt rikkumise lõpetamist või vältimist.

Artikkel 6

Teabe talletamise teenus

1. Kui osutatakse infoühiskonna teenust, mis seisneb teenusesaaja esitatud teabe talletamises, ei vastuta teenuseosutaja teenusesaaja taotluse alusel talletatava teabe eest järgmistel tingimustel:
- a) kui teenuseosutajal ei ole tegelikku teavet ebaseadusliku tegevuse või ebaseadusliku sisu kohta ja kahjutasunõuete osas ei tea ta fakte või asjaolusid, millest ilmneb ebaseaduslik tegevus või sisu või
 - b) kui teenuseosutaja tegutseb pärast sellise teabe saamist või teadlikkuse tekkimist kiiresti, et eemaldada ebaseaduslik sisu või tõkestada sellele juurdepääs.
2. Lõiget 1 ei kohaldata, kui teenusesaaja tegutseb teenuseosutaja alluvuses või kontrolli all.
3. Lõiget 1 ei kohaldata sellise digiplatvormi tarbijakaitseõigusest tuleneva vastutuse suhtes, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kui selline digiplatvorm esitab konkreetse teabeelemendi või võimaldab muul viisil asjaomase konkreetse tehingu vormistamist nii, et keskmine tarbija võiks arvata, et teavet või tehingu objektiks olevat toodet või teenust pakub kas digiplatvorm ise või tema alluvuses või kontrolli all tegutsev teenusesaaja.
4. Käesolev artikkel ei piira õigus- või haldusasutuse võimalust nõuda kooskõlas liikmesriikide õigussüsteemidega teenuseosutajalt rikkumise lõpetamist või vältimist.

Artikkel 7

Vabatahtlik omaalgatuslik uurimine ja õigusnormide järgimine

Vahendusteenuste osutajaid ei loeta artiklites 4, 5 ja 6 osutatud vastutusest vabastamise tingimustele mittevastavaks üksnes seetõttu, et nad viivad heas usus ja hoolsuspõhimõtteid järgides läbi vabatahtlikke omaalgatuslikke uurimisi või võtavad muid meetmeid, mille eesmärk on ebaseadusliku sisu avastamine, tuvastamine ja eemaldamine või sellele juurdepääsu tõkestamine, või võtavad vajalikke meetmeid, et täita liidu õiguse ja liidu õigusega kooskõlas oleva riigisisese õiguse nõudeid, sealhulgas käesolevas määruses sätestatud nõudeid.

Artikkel 8

Üldise jälgimiskohustuse või aktiivse faktide kogumise kohustuse puudumine

Vahendusteenuste osutajatele ei panda üldist kohustust jälgida teavet, mida nad edastavad või talletavad, ega kohustust otsida aktiivselt ebaseaduslikule tegevusele osutavaid fakte või asjaolusid.

Artikkel 9

Ebaseadusliku sisu vastaste meetmete võtmise korraldused

1. Vahendusteenuste osutajad, kellele asjakohase liikmesriigi õigus- või haldusasutus on kohaldatava liidu õiguse või liidu õigusega koosõlas oleva riigisisese õiguse alusel andnud korralduse võtta meetmeid ühe või mitme konkreetse ebaseadusliku sisuelemendi vastu, teatavad korralduse andnud asutusele või muule korralduses täpsustatud asutusele põhjendamatu viivitusega korralduse suhtes võetud meetmetest, täpsustades, kas ja millal korralduse suhtes meetmeid võeti.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud korraldus, mis on edastatud teenuseosutajale, vastab vähemalt järgmistele tingimustele:
 - a) see korraldus sisaldab järgmisi elemente:
 - i) viide korralduse liidu või riigisisese õigusest tulenevale õiguslikule alusele;
 - ii) põhjendused, milles selgitatakse, miks teabe puhul on tegemist ebaseadusliku sisuga, viidates liidu õiguse või riigisisese õiguse ühele või mitmele konkreetsele sättele koosõlas liidu õigusega;
 - iii) korralduse andnud asutuse nimetus;
 - iv) selge teave, mis võimaldab vahendusteenuse osutajal asjaomase ebaseadusliku sisu tuvastada ja määrata selle asukoha, nagu üks või mitu täpset URL-i, ning vajaduse korral täiendav teave;
 - v) teave vahendusteenuste osutajale ja sisu esitanud teenusesaajale kättesaadavate õiguskaitsevahendite kohta;
 - vi) kui see on asjakohane, teave selle kohta, milline asutus peab saama teavet korralduse suhtes võetud meetmete kohta;
 - b) selle korralduse territoriaalne kohaldamisala piirdub sellega, mis on rangelt vajalik selle eesmärgi saavutamiseks, lähtudes kohaldatava liidu ja riigisisese õiguse, sealhulgas harta normidest ning, kui see on asjakohane, rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtetest;
 - c) see korraldus edastatakse ühes vahendusteenuse osutaja poolt vastavalt artikli 11 lõikele 3 teatatud keeles või mõnes muus liikmesriigi ametlikus keeles, milles korralduse andnud asutus ja teenuseosutaja on kahepoolset kokku leppinud, ning see saadetakse elektroonilisele kontaktpunktile, mille asjaomane teenuseosutaja on määranud koosõlas artikliga 11; kui korraldus ei ole koostatud vahendusteenuse osutaja teatatud keeles ega mõnes muus kahepoolset kokku lepitud keeles, võib selle edastada korralduse andnud asutuse keeles, tingimusel et sellele on lisatud vähemalt käesoleva lõike punktides a ja b sätestatud elementide tõlge teatatud või kahepoolset kokku lepitud keelde.
3. Korralduse andnud asutus või asjakohasel juhul korralduses täpsustatud asutus edastab selle ja vahendusteenuste osutajalt saadud teabe korralduse suhtes võetud meetmete kohta korralduse andnud asutuse liikmesriigi digiteenuste koordinaatorile.
4. Pärast õigus- või haldusasutuselt korralduse saamist edastab asjaomase liikmesriigi digiteenuste koordinaator käesoleva artikli lõikes 1 osutatud korralduse koopia põhjendamatu viivitusega artikli 85 kohaselt loodud süsteemi kaudu kõigile teistele digiteenuste koordinaatoritele.
5. Hiljemalt selleks ajaks, kui korralduse suhtes võetakse meetmeid, või asjakohasel juhul korralduse andnud asutuse poolt korralduses määratud ajaks, teavitavad vahendusteenuste osutajad asjaomast teenusesaajat saadud korraldusest ja selle suhtes võetud meetmetest. Teenusesaajale esitatavas teabes esitatakse korralduse põhjendused, olemasolevate õiguskaitsevahendite kasutamise võimalused ning korralduse territoriaalse kohaldamisala kirjeldus vastavalt lõikele 2.

6. Käesolevas artiklis sätestatud tingimused ja nõuded ei piira riigisisese tsiviil- ja kriminaalmenetlusõiguse kohaldamist.

Artikkel 10

Teabe esitamise korraldused

1. Vahendusteenuste osutajad, kellele asjakohase liikmesriigi õigus- või haldusasutus on kohaldatava liidu õiguse või liidu õigusega kooskõlas oleva riigisisese õiguse alusel andnud korralduse anda konkreetset teavet ühe või mitme konkreetse teenusesaaja kohta, teatavad korralduse andnud asutusele või muule korralduses täpsustatud asutusele põhjendamatu viivitusega korralduse kättesaamisest ja korralduse suhtes võetud meetmetest, täpsustades, kas ja millal korralduse suhtes meetmeid võeti.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud korraldus, mis on edastatud teenuseosutajale, vastab vähemalt järgmistele tingimustele:

a) see korraldus sisaldab järgmisi elemente:

- i) viide korralduse liidu või riigisisese õigusest tulenevale õiguslikule alusele;
- ii) korralduse andnud asutuse nimetus;
- iii) selge teave, mis võimaldab vahendusteenuste osutajal tuvastada konkreetse teenusesaaja või teenusesaajad, kelle kohta teavet taotletakse, näiteks üks või mitu kontonime või kordumatut tunnust;
- iv) põhjendused, milles selgitatakse teabe nõudmise eesmärki ning seda, miks teabenõue on vajalik ja proportsionaalne, et teha kindlaks, kas vahendusteenuse saajad järgivad kohaldatavaid liidu õigusnorme või liidu õigusega kooskõlas olevaid riigisiseseid õigusnorme, välja arvatud juhul, kui selliseid põhjendusi ei saa esitada kuritegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmisega seotud põhjustel;
- v) teave teenuseosutajale ja asjaomase teenuse saajatele kättesaadavate õiguskaitsevahendite kohta;
- vi) kui see on asjakohane, teave selle kohta, milline asutus peab saama teavet korralduse suhtes võetud meetmete kohta;

b) selles korralduses nõutakse teenuseosutajalt üksnes sellise teabe esitamist, mille ta on teenuse osutamise eesmärgil juba kogunud ja mis on tema kontrolli all;

c) see korraldus edastatakse ühes vahendusteenuste osutaja poolt vastavalt artikli 11 lõikele 3 teatatud keeles või mõnes muus liikmesriigi ametlikus keeles, milles korralduse andnud asutus ja teenuseosutaja on kahepoolset kokku leppinud, ning see saadetakse elektroonilisele kontaktpunktile, mille asjaomane teenuseosutaja on määranud kooskõlas artikliga 11. Kui korraldus ei ole koostatud vahendusteenuste osutaja teatatud keeles ega muus kahepoolset kokku lepitud keeles, võib selle edastada korralduse andnud asutuse keeles, tingimusel et sellele on lisatud vähemalt käesoleva lõike punktides a ja b sätestatud elementide tõlge teatatud või kahepoolset kokku lepitud keelde.

3. Korralduse andnud asutus või asjakohasel juhul korralduses täpsustatud asutus edastab korralduse ja vahendusteenuste osutajalt saadud teabe korralduse suhtes võetud meetmete kohta korralduse andnud asutuse liikmesriigi digiteenuste koordinaatorile.

4. Pärast õigus- või haldusasutuselt korralduse saamist edastab asjaomase liikmesriigi digiteenuste koordinaator käesoleva artikli lõikes 1 osutatud korralduse koopia põhjendamatu viivitusega artikli 85 kohaselt loodud süsteemi kaudu kõigile teistele digiteenuste koordinaatoritele.

5. Hiljemalt korralduse suhtes meetmete võtmise ajaks või, kui see on asjakohane, korralduse andnud asutuse poolt korralduses määratud ajaks, teavitavad vahendusteenuste osutajad asjaomast teenusesaajat saadud korraldusest ja selle suhtes võetud meetmetest. Teenusesaajale esitatavas teabes esitatakse korralduse põhjendused ja olemasolevate õiguskaitsevahendite kasutamise võimalused vastavalt lõikele 2.
6. Käesolevas artiklis sätestatud tingimused ja nõuded ei piira riigisisese tsiviil- ja kriminaalmenetlusõiguse kohaldamist.

III PEATÜKK

LÄBIPAISTVA JA TURVALISE DIGIKESKKONNA TAGAMISEKS VAJALIKUD HOOLSUSKOHUSTUSED

1. JAGU

Kõigi vahendusteenuste osutajate suhtes kohaldatavad sätted

Artikkel 11

Liikmesriikide asutuste, komisjoni ja nõukoja kontaktpunktid

1. Vahendusteenuste osutajad määravad käesoleva määruse kohaldamiseks ühtse kontaktpunkti, mis võimaldab neil elektrooniliste vahendite abil suhelda otse liikmesriikide asutuste, komisjoni ja artiklis 61 osutatud nõukojaga.
2. Vahendusteenuste osutajad avalikustavad teabe, mida on vaja nende ühtsete kontaktpunktide hõlpsaks tuvastamiseks ja nendega suhtlemiseks. See teave peab olema kergesti juurdepääsetav ja ajakohastatud.
3. Vahendusteenuste osutajad täpsustavad lõikes 2 osutatud teabes liikmesriikide ametliku keele või ametlikud keeled, mida saab lisaks võimalikult suure hulga liidu kodanike jaoks laialdaselt arusaadavale keelele kasutada nende kontaktpunktidega suhtlemiseks ning mille hulgas on vähemalt üks selle liikmesriigi ametlik keel, kus on vahendusteenuste osutaja peamine tegevuskoht või tema seadusliku esindaja elu- või tegevuskoht.

Artikkel 12

Teenusesaajate kontaktpunktid

1. Vahendusteenuste osutajad määravad ühtse kontaktpunkti, mis võimaldab teenusesaajal elektrooniliste vahendite abil ja kasutajasõbralikul viisil nendega otse ja kiiresti suhelda, sealhulgas võimaldades teenusesaajatel valida sidevahendid, mis ei tugine üksnes automatiseeritud vahenditele.
2. Lisaks direktiivis 2000/31/EÜ sätestatud kohustustele avalikustavad vahendusteenuste osutajad teenusesaajatele teabe, mida on vaja nende ühtsete kontaktpunktide hõlpsaks tuvastamiseks ja nendega suhtlemiseks. See teave peab olema kergesti ligipääsetav ja ajakohastatud.

Artikkel 13

Seaduslikud esindajad

1. Vahendusteenuste osutajad, kellel ei ole liidus tegevuskohta, kuid kes pakuvad liidus teenuseid, määravad kirjalikult oma seadusliku esindajana tegutsema juriidilise või füüsilise isiku ühes sellises liikmesriigis, kus teenuseosutaja oma teenuseid pakub.

2. Vahendusteenuste osutajad annavad oma seaduslikele esindajatele volitused, mis võimaldavad liikmesriikide pädevatel asutustel, komisjonil ja nõukojal pöörduda teenuseosutaja asemel või lisaks temale kõnealuse esindaja poole kõigis küsimustes, mis on vajalikud käesoleva määruse alusel tehtud otsuste kättesaamiseks, järgimiseks ja täitmise tagamiseks. Vahendusteenuste osutajad annavad oma seaduslikule esindajale vajalikud volitused ja piisavad vahendid, et tagada tema tõhus ja õigeaegne koostöö liikmesriikide pädevate asutuste, komisjoni ja nõukojaga ning kõnealuste otsuste järgimine.
3. Käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmata jätmise korral võib määratud seadusliku esindaja vastutusele võtta, ilma et see piiraks vastutust või kohtumenetlust, mis võidakse algatada vahendusteenuste osutaja suhtes.
4. Vahendusteenuste osutajad esitavad oma esindaja nime, postiaadressi, e-posti aadressi ja telefoninumbri selle liikmesriigi digiteenuste koordinaatorile, kus on asjaomase seadusliku esindaja elu- või tegevuskoht. Nad tagavad, et kõnealune teave on avalikult kättesaadav ja kergesti ligipääsetav, täpne ja ajakohane.
5. Lõike 1 kohaselt seadusliku esindaja määramine liidus ei tähenda liidus ametliku tegevuskoha registreerimist.

Artikkel 14

Teenusetingimused

1. Vahendusteenuste osutajad lisavad oma teenusetingimustesse teabe kõigi piirangute kohta, mille nad oma teenuse kasutamisega seoses teenusesaajate esitatud teabe suhtes kehtestavad. See teave hõlmab teavet kõigi põhimõtete, menetluste, meetmete ja vahendite kohta, mida kasutatakse sisu modereerimiseks, sealhulgas algoritmiliste otsustusprotsesside ja inimeste tehtava läbivaatamise jaoks, ning ettevõttesisesse kaebuste menetlemise süsteemi töökorda. See peab olema esitatud selges, lihtsas, arusaadavas, kasutajasõbralikus ja üheselt mõistetavas keeles ning olema avalikult kättesaadav kergesti ligipääsetavas ja masinloetavas vormingus.
2. Vahendusteenuste osutajad teavitavad teenusesaajaid teenusetingimuste olulistest muudatustest.
3. Kui vahendusteenus on peamiselt suunatud alaealistele või seda kasutavad peamiselt alaealised, selgitab selle vahendusteenuse osutaja teenuse kasutamise tingimusi ja piiranguid viisil, millest alaealised aru saavad.
4. Vahendusteenuste osutajad tegutsevad lõikes 1 osutatud piirangute kohaldamisel ja täitmise tagamisel hoolsalt, objektiivselt ja proportsionaalselt, võttes nõuetekohaselt arvesse kõigi asjaomaste isikute õigusi ja õigustatud huve, sealhulgas teenusesaajate põhiõigusi, nagu väljendusvabadus, meediavabadus ja meedia mitmekesisus, ning muid hartas sätestatud põhiõigusi ja -vabadusi.
5. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad esitavad teenusesaajatele teenusetingimuste kokkuvõtte, mis on täpne, kergesti ligipääsetav ja masinloetavas vormingus ning keeleliselt selge ja ühemõtteline, märkides muuhulgas olemasolevad hüvitus- ja õiguskaitsevahendid.
6. Väga suured digiplatvormid ja väga suured otsingumootorid artikli 33 tähenduses avaldavad oma teenusetingimused kõigi nende liikmesriikide ametlikes keeltes, kus nad oma teenuseid pakuvad.

Artikkel 15

Vahendusteenuste osutajate läbipaistvusaruannete esitamise kohustus

1. Vahendusteenuste osutajad teevad vähemalt kord aastas avalikult kättesaadavaks masinloetavas vormingus ja kergesti ligipääsetavas selges, kergesti arusaadavas aruanded igasuguse sisu modereerimise kohta, mida nad vaatlusalusel ajavahemikul on teinud. Need aruanded sisaldavad eeskätt järgmist teavet, kui see on kohaldatav:

- a) vahendusteenuste osutajate puhul liikmesriikide asutuste antud korralduste, sealhulgas artiklite 9 ja 10 kohaselt antud korralduste arv asjaomase ebaseadusliku sisu liikide kaupa, korralduse andnud liikmesriik ning mediaanaeg, mis on kulunud korralduse väljastanud asutusele või muule korralduses täpsustatud asutusele selle kättesaamisest teatamiseks ja korralduse suhtes meetmete võtmiseks;
- b) teabe talletamise teenuste osutajate puhul artikli 16 kohaselt esitatud teadete arv asjaomase väidetava ebaseadusliku sisu liikide kaupa, usaldusväärsete teavitajate esitatud teadete arv, teadete alusel võetud meetmed, tuues eraldi välja, kas meede võeti kohaldatava õiguse või teenuseosutaja teenusetingimuste alusel, automatiseeritud vahendite abil töödeldud teadete arv ning meetme võtmiseks kulunud mediaanaeg;
- c) vahendusteenuste osutajate puhul sisukas ja arusaadav teave teenuseosutajate omal algatusel tehtud sisu modereerimise kohta, sealhulgas automatiseeritud vahendite kasutamine, sisu modereerimise eest vastutavatele isikutele koolituse ja abi pakkumiseks võetud meetmed, selliste võetud meetmete arv ja liik, mis mõjutavad teenusesaajate esitatud teabe kättesaadavust, nähtavust ja sellele juurdepääsu ning teenusesaajate suutlikkust esitada teenuse kaudu teavet, ning muud seonduvad teenuse piirangud; aruandes sisalduv teave kategoriseeritakse ebaseadusliku sisu liikide või teenuseosutaja teenusetingimuste rikkumise liikide, tuvastamise meetodite ning kohaldatud piirangu liikide kaupa;
- d) vahendusteenuste osutajate puhul kooskõlas teenuseosutaja teenusetingimustega ning digiplatvormide pakkuja puhul ka kooskõlas artikliga 20 ettevõttesiseste kaebuste menetlemise süsteemide kaudu saadud kaebuste arv, kõnealuste kaebuste alus, nende kaebustega seoses tehtud otsused, nende otsuste tegemiseks kulunud mediaanaeg ning nende juhtumite arv, mille puhul on kõnealused otsused tühistatud;
- e) mis tahes automatiseeritud vahendite kasutamine sisu modereerimiseks, sealhulgas kvalitatiivne kirjeldus, modereerimise täpsed eesmärgid, indikaatorid automatiseeritud vahendite täpsuse ja võimaliku veamäära kohta nende eesmärkide täitmisel ning kohaldatud kaitsemeetmed.

2. Käesoleva artikli lõiget 1 ei kohaldata nende vahendusteenuste osutajate suhtes, kes kvalifitseeruvad soovitusel 2003/361/EÜ määratletud mikro- või väikeettevõtjateks ning kes ei ole väga suured digiplatvormid käesoleva määruse artikli 33 tähenduses.

3. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, et kehtestada käesoleva artikli lõike 1 kohaste aruannete vormi, sisu ja muid üksikasju käsitlevad mallid, sealhulgas ühtlustatud aruandeperioodid. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 88 osutatud nõuandemenetlusega.

2. JAGU

Teabe talletamise teenuste osutajate, sealhulgas digiplatvormide suhtes kohaldatavad täiendavad sätted

Artikkel 16

Teavitus- ja meetmete võtmise mehhanismid

1. Teabe talletamise teenuste osutajad võtavad kasutusele mehhanismid, mis võimaldab igal üksikisikul või üksusel neile teada anda, et nende teenusekeskkonnas leidub konkreetseid teabelemente, mida asjaomane üksikisik või üksus peab ebaseaduslikuks sisuks. See kord peab olema kergesti ligipääsetav ja kasutajasõbralik ning võimaldama esitada teateid vaid elektrooniliselt.

2. Lõikes 1 osutatud kord peab hõlbustama piisavalt täpsete ja nõuetekohaselt põhjendatud teadete esitamist. Selleks võtavad teabe talletamise teenuste osutajad vajalikud meetmed, et võimaldada ja hõlbustada kõiki järgmisi elemente sisaldavate teadete esitamist:

- a) piisavalt põhjendatud selgitus selle kohta, miks üksikisik või üksus väidab, et kõnealune teave kujutab endast ebaseaduslikku sisu;
- b) selge viide kõnealuse teabe täpsele elektroonilisele asukohale, näiteks täpne URL või täpsed URLid ning vajaduse korral täiendav teave, mis võimaldab ebaseaduslikku sisu tuvastada vastavalt sisu liigile ja konkreetsele teabe talletamise teenuse liigile;
- c) teate esitanud üksikisiku või üksuse nimi ja e-posti aadress, välja arvatud juhul, kui teavet peetakse seotuks mõne direktiivi 2011/93/EL artiklites 3–7 osutatud süüteoaga;
- d) kinnitus selle kohta, et üksikisik või üksus esitab teate heas usus ning et selles sisalduv teave ja väited on täpsed ja täielikud.

3. Käesolevas artiklis osutatud teateid käsitatakse teadetenä, mis tekitavad tegeliku teadmise või teadlikkuse artikli 6 kohaldamiseks seoses konkreetse teabeelemendiga, juhul kui nad võimaldavad hoolsal teabe talletamise teenuste osutajal teha kindlaks asjaomase tegevuse või teabe ebaseaduslikkuse ilma üksikasjaliku õigusliku uurimiseta.

4. Kui teade sisaldab selle esitanud üksikisiku või üksuse elektroonilisi kontaktandmeid, saadab teabe talletamise teenuste osutaja kõnealusele üksikisikule või üksusele põhjendamatu viivitusega kinnituse teate kättesaamise kohta.

5. Samuti teavitab teenuseosutaja põhjendamatu viivitusega asjaomast üksikisikut või üksust teates käsitletud teabega seoses tehtud otsusest, esitades ka teabe kõnealuse otsusega seotud õiguskaitsevahendite kohta.

6. Teabe talletamise teenuste osutajad töötlevad kõiki lõikes 1 osutatud korra alusel saadud teateid ning teevad teadetes käsitletud teabe kohta otsuse aegsasti, hoolsalt, erapooletult ja objektiivselt. Kui nad kasutavad kõnealuseks töötlemiseks või otsuste tegemiseks automatiseeritud vahendeid, lisavad nad teabe selliste vahendite kasutamise kohta lõikes 5 osutatud teatesse.

Artikkel 17

Põhjendamine

1. Teabe talletamise teenuste osutajad esitavad kõigile asjaomastele teenusesaajatele selge ja konkreetse põhjenduse kõigi alljärgnevate piirangute kohta, mis kehtestati seetõttu, et teenusesaaja esitatud teabe puhul on tegemist ebaseadusliku sisuga või teave on vastuolus nende teenusetingimustega:

- a) teenusesaaja esitatud konkreetsete teabeelementide nähtavuse piiramine, sealhulgas sisu eemaldamine, sisule juurdepääsu tõkestamine või sisu järjestuses madalamale kohale viimine;
- b) rahaliste maksete peatamine, lõpetamine või muul viisil piiramine;
- c) teenuse osutamise täielik või osaline peatamine või lõpetamine;
- d) teenusesaaja konto peatamine või sulgemine.

2. Lõiget 1 kohaldatakse üksnes juhul, kui asjakohased elektroonilised kontaktandmed on teenuseosutajale teada. Seda kohaldatakse hiljemalt piirangu kehtestamisel ja olenemata sellest, miks või kuidas see kehtestati.

Lõiget 1 ei kohaldata, kui teabe näol on tegemist petliku suures mahus kaubandusliku sisuga.

3. Lõikes 1 osutatud põhjendus peab sisaldama vähemalt järgmist teavet:
- a) teave selle kohta, kas otsus hõlmab teabe eemaldamist, sellele juurdepääsu tõkestamist, selle järjestuses madalamale kohale viimist, selle nähtavuse piiramist või selle teabega seotud rahaliste maksete peatamist või lõpetamist, või kas otsusega kehtestatakse teabe suhtes muud lõikes 1 osutatud meetmed, ja kui see on asjakohane, siis otsuse territoriaalne kohaldamisala ja kohaldamise kestus;
 - b) otsuse tegemisel aluseks võetud faktid ja asjaolud, sealhulgas, kui see on asjakohane, kas otsus tehti artikli 16 kohaselt esitatud teate alusel või vabatahtliku omaalgatusliku uurimise alusel, ning kui see on rangelt vajalik, siis teavitaja andmed;
 - c) kui see on asjakohane, siis teave automatiseeritud vahendite kasutamise kohta otsuse tegemisel, sealhulgas teave selle kohta, kas otsus tehti automatiseeritud vahendite abil avastatud või tuvastatud sisu kohta;
 - d) kui otsus käsitleb väidetavalt ebaseaduslikku sisu, siis viide õiguslikule alusele, millele tuginetakse, ja selgitused selle kohta, miks teavet sellel alusel ebaseaduslikuks sisuks peetakse;
 - e) kui otsus põhineb sellel, et väidetavalt ei vasta teave teabe talletamise teenuse osutaja teenusetingimustele, siis viide lepingulisele alusele, millele tuginetakse, ja selgitused selle kohta, miks teavet peetakse sellele alusele mitte vastavaks;
 - f) selge ja kasutajasõbralik teave võimalike õiguskaitsevahendite kohta, mis on teenusesaajale otsusega seoses kättesaadavad, eelkõige ja kui see on kohaldatav, ettevõttesiseste kaebuste menetlemise süsteemide, vaidluste kohtuvälise lahendamise ja kohtulike õiguskaitsevahendite kaudu.
4. Teave, mida teabe talletamise teenuste osutajad käesoleva artikli kohaselt esitavad, peab olema selge ja kergesti mõistetav ning nii täpne ja üksikasjalik, kui konkreetses olukorras mõistlikult võimalik. Eeskätt peab teave olema selline, et asjaomase teenuse saajal oleks mõistlikult võimalik lõike 3 punktis f osutatud võimalikke õiguskaitsevahendeid tegelikult kasutada.
5. Käesolevat artiklit ei kohaldata artiklis 9 osutatud korralduste suhtes.

Artikkel 18

Kuriteokahtlusest teavitamine

1. Kui teabe talletamise teenuste osutaja saab teadlikuks teabest, mis annab alust kahtlustada, et on pandud, pannakse parajasti või tõenäoliselt tulevikus toime kuritegu, millega kaasneb oht inimese või inimeste elule või turvalisusele, teatab ta oma kahtlusest viivitamata asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide õiguskaitse- või õigusasutustele ning esitab neile kogu kättesaadava asjakohase teabe.
2. Kui teabe talletamise teenuste osutaja ei suuda asjaomast liikmesriiki mõistliku kindlusega tuvastada, teavitab ta selle liikmesriigi õiguskaitseasutusi, kus on tema tegevuskoht või tema seadusliku esindaja elu- või tegevuskoht, või teavitab Europoli või mõlemat.

Käesoleva artikli kohaldamisel on asjaomane liikmesriik see liikmesriik, kus kahtluse kohaselt on kuritegu toime pandud või pannakse see parajasti või tõenäoliselt tulevikus toime, või liikmesriik, kus elab või asub kuriteos kahtlustatav või kus elab või asub kahtlustatava kuriteo ohver.

3. JAGU

Digiplatvormide pakkujate suhtes kohaldatavad täiendavad sätted

Artikkel 19

Mikro- ja väikeettevõtjate väljajätmine

1. Käesolevat jagu, välja arvatud artikli 24 lõige 3, ei kohaldata digiplatvormide pakkujate suhtes, kes kvalifitseeruvad soovitus 2003/361/EÜ määratletud mikro- või väikeettevõtjateks.

Käesolevat jagu, välja arvatud artikli 24 lõige 3, ei kohaldata digiplatvormide pakkujate suhtes, kes varem kvalifitseerusid soovitus 2003/361/EÜ määratletud mikro- või väikeettevõtjateks, 12 kuu jooksul pärast kõnealuse staatuse kaotamist vastavalt soovitus 2003/361/EÜ artikli 4 lõikele 2, välja arvatud juhul, kui nad on väga suured digiplatvormid vastavalt artiklile 33.

2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 kohaldatakse käesolevat jagu selliste digiplatvormide pakkujate suhtes, kes on määratletud väga suurte digiplatvormidena vastavalt artiklile 33, olenemata sellest, kas nad kvalifitseeruvad mikro- või väikeettevõtjateks.

Artikkel 20

Ettevõttesisene kaebuste menetlemise süsteem

1. Digiplatvormide pakkujad tagavad teenusesaajatele, sealhulgas teate esitanud üksikisikutele või üksustele, vähemalt kuue kuu jooksul pärast käesolevas lõikes osutatud otsuse tegemist ligipääsu tõhusale ettevõttesisesele kaebuste menetlemise süsteemile, mis võimaldab neil esitada elektrooniliselt ja tasuta kaebusi digiplatvormi pakkuja tehtud otsuse kohta teate saamisel või järgmiste otsuste kohta, mille digiplatvormi pakkuja on teinud põhjendusel, et teenusesaajate esitatud teabe puhul on tegemist ebaseadusliku sisuga või teave ei ole kooskõlas tema teenusetingimustega:

- a) otsused selle kohta, kas teave eemaldada, tõkestada sellele juurdepääs või piirata selle nähtavust;
- b) otsused selle kohta, kas teenusesaajate teenuse osutamine täielikult või osaliselt peatada või lõpetada;
- c) otsused selle kohta, kas teenusesaajate konto peatada või sulgeda;
- d) otsused selle kohta, kas teenusesaajate esitatud teabe monetiseerimise võimalus peatada, lõpetada või seda muul viisil piirata.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud vähemalt kuuekuuline ajavahemik algab päeval, mil teenusesaajat teavitatakse otsusest vastavalt artikli 16 lõikele 5 või artiklile 17.

3. Digiplatvormide pakkujad tagavad, et nende ettevõttesisesed kaebuste menetlemise süsteemid on kergesti ligipääsetavad ja kasutajasõbralikud ning võimaldavad ja hõlbustavad piisavalt täpsete ja piisavalt põhjendatud kaebuste esitamist.

4. Digiplatvormide pakkujad menetlevad ettevõttesisesel kaebuste menetlemise süsteemi kaudu esitatud kaebusi aegsasti, mittediskrimineerivalt, hoolsalt ja erapooletult. Kui kaebuses esitatakse piisavad põhjendused, mille alusel saab digiplatvormi pakkuja otsustada, et tema otsus teate alusel mitte tegutseda on alusetu või et kaebuses käsitletud teave ei ole ebaseaduslik ega tema teenusetingimustega vastuolus, või teave selle kohta, et kaebuse esitaja käitumine ei anna alust meetme võtmiseks, tühistab ta põhjendamatu viivituse oma lõikes 1 osutatud otsuse.

5. Digiplatvormide pakkujad teavitavad kaebuse esitajaid põhjendamatu viivitusega kaebuses käsitletud teabe kohta tehtud põhjendatud otsusest ning artiklis 21 sätestatud vaidluste kohtuvälise lahendamise võimalusest ja muudest kättesaadavatest õiguskaitsevahenditest.

6. Digiplatvormide pakkujad tagavad, et lõikes 5 osutatud otsused tehakse kvalifitseeritud töötajate järelevalve all, ja mitte üksnes automatiseeritud vahendite abil.

Artikkel 21

Vaidluste kohtuväline lahendamine

1. Teenusesaajatel, sealhulgas teate esitanud üksikisikutel või üksustel, kelle suhtes tehakse artikli 20 lõikes 1 osutatud otsus, on õigus valida ükskõik milline käesoleva artikli lõike 3 kohaselt sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organ, et lahendada kõnealuste otsustega seotud vaidlusi, sealhulgas seoses kaebustega, mida ei ole lahendatud kõnealuses artiklis osutatud ettevõttesisesse kaebuste menetlemise süsteemi abil.

Digiplatvormide pakkujad tagavad, et teave esimeses lõigus osutatud teenusesaajate võimaluse kohta kasutada vaidluste kohtuvälist menetlust on nende internetipõhises kasutajaliideses kergesti ligipääsetav, selge ja kasutajasõbralik.

Esimese lõigu sätteid ei piira asjaomase teenusesaaja õigust alata mis tahes etapis kohtumenetlus digiplatvormide pakkujate kõnealuste otsuste vaidlustamiseks kohtus kooskõlas kohaldatava õigusega.

2. Mõlemad pooled teevad vaidluse lahendamiseks valitud sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organiga heas usus koostööd.

Digiplatvormide pakkujad võivad vaidluste kohtuvälise organiga koostööst keelduda, kui sama teavet ja sama sisu väidetava ebaseaduslikkuse või teenusetingimustega vastuolu aluseid käsitlev vaidlus on juba lahendatud.

Sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organil ei ole õigust teha asjas pooltele siduvat lahendit.

3. Selle liikmesriigi digiteenuste koordinaator, kus on vaidluste kohtuvälise lahendamise organi tegevuskoht, sertifitseerib organi vastava taotluse korral selle organi kuni viieks aastaks pikendamise võimalusega, kui organ on tõendanud, et ta vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- a) ta on erapooletu ning sõltumatu, sealhulgas rahaliselt sõltumatu, digiplatvormide pakkujatest ja digiplatvormide pakkujate osutatava teenuse saajatest, sealhulgas teate esitanud üksikisikutest ja üksustest;
- b) tal on vajalikud eksperditeadmised ühes või mitmes ebaseadusliku sisuga seotud valdkonnas esinevatest probleemidest või üht või mitut liiki digiplatvormide teenusetingimuste kohaldamise ja täitmise tagamise küsimustest, mistõttu saab ta vaidluste lahendamisele tõhusalt kaasa aidata;
- c) tema liikmeid tasustatakse viisil, mis ei ole seotud menetluse tulemusega;
- d) tema pakutav kohtuvälise vaidluse lahendamise menetlus on hõlpsasti ligipääsetav elektroonilise side tehnoloogia abil ning näeb ette võimaluse alata vaidluse lahendamise menetlus ja esitada vajalikud tõendavad dokumendid internetipõhiselt;
- e) ta on võimeline lahendama vaidlusi kiiresti, tulemuslikult ja kulutõhusalt ning vähemalt ühes liidu institutsioonide ametlikus keeles;
- f) pakutav kohtuväline vaidluste lahendamine toimub selge ja õiglase menetluskorra kohaselt, mis on hõlpsasti ja avalikult ligipääsetav, ning kooskõlas kohaldatava õigusega, sealhulgas käesoleva artikliga.

Kui see on kohaldatav, täpsustab digiteenuste koordinaator sertifikaadis:

- a) konkreetsed valdkonnad, milles organil on eksperditeadmised, nagu on osutatud esimese lõigu punktis b ning
- b) liidu institutsioonide ametliku keele või ametlikud keeled, milles organ on võimeline vaidlusi lahendama, nagu on osutatud esimese lõigu punktis e.

4. Sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organid annavad oma tegevuse kohta igal aastal aru digiteenuste koordinaatorile, kes nad sertifitseeris, täpsustades vähemalt neile edastatud vaidluste arvu, teabe nende vaidluste tulemuste kohta, nende lahendamiseks kulunud keskmise aja ning esinenud puudused või raskused. Kõnealuse digiteenuste koordinaatori taotluse korral esitavad nad lisateavet.

Digiteenuste koordinaatorid koostavad iga kahe aasta järel aruande nende poolt sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organite toimimise kohta. Eelkõige tehakse kõnealuses aruandes järgmist:

- a) märgitakse vaidluste arv, millega iga sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organi poole on aasta jooksul pöördutud;
- b) tuuakse välja nendes organites algatatud menetluste tulemused ja vaidluste lahendamiseks kulunud keskmine aeg;
- c) tehakse kindlaks süstemaatilised või valdkondlikud puudused või raskused, mis on ilmnenud seoses kõnealuste organite toimimisega, ja antakse neile selgitus;
- d) tehakse kindlaks sellise toimimisega seotud parimad tavad;
- e) antakse kohasel juhul soovitusi selle kohta, kuidas sellist toimimist parandada.

Sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organid teevad lahendi pooltele kättesaadavaks mõistliku aja jooksul, ent hiljemalt 90 kalendripäeva jooksul alates kaebuse kättesaamise päevast. Väga keerukate vaidluste korral võib sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organ oma äranägemisel pikendada 90 kalendripäeva pikkust tähtaega veel üks kord, kuid mitte rohkem kui 90 päeva, kokku kuni 180 päevani.

5. Kui vaidluste kohtuvälise lahendamise organ teeb vaidluses otsuse teenusesaaja, sealhulgas teate esitanud üksikisiku või üksuse kasuks, kannab digiplatvormi pakkuja kõik vaidluste kohtuvälise lahendamise organi nõutud tasud ning hüvitab nimetatud teenusesaajale, sealhulgas üksikisikule või üksusele, kõik muud mõistlikud kulud, mille teenusesaaja on vaidluse lahendamise seoses tasunud. Kui vaidluste kohtuvälise lahendamise organ teeb vaidluses otsuse digiplatvormi pakkuja kasuks, ei pea teenusesaaja, sealhulgas üksikisik ega üksus, hüvitama tasusid ega muid kulusid, mille digiplatvormi pakkuja on vaidluse lahendamise seoses tasunud või peab tasuma, välja arvatud juhul, kui vaidluste kohtuvälise lahendamise organ leiab, et nimetatud teenusesaaja tegutses selgelt pahauskelt.

Tasud, mida vaidluste kohtuvälise lahendamise organ vaidluse lahendamise eest digiplatvormi pakkujalt võtab, peavad olema mõistlikud ega tohi ühelgi juhul ületada organi kantavaid kulusid. Teenusesaajatele peab vaidluste lahendamine olema kättesaadav tasuta või nominaalse tasu eest.

Sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organid teevad tasud või tasude määramise korra enne vaidluse lahendamise sekkumist asjaomasele teenusesaajale, sealhulgas teate esitanud üksikisikule või üksusele, ja digiplatvormi pakkujale teatavaks.

6. Liikmesriigid võivad lõike 1 kohaldamiseks asutada vaidluste kohtuvälise lahendamise organeid või toetada mõne või kõigi lõike 3 kohaselt sertifitseeritud vaidluste kohtuvälise lahendamise organite tegevust.

Liikmesriigid tagavad, et nende esimese lõigu kohane tegevus ei mõjuta nende digiteenuste koordinaatorite suutlikkust sertifitseerida asjaomaseid organeid vastavalt lõikele 3.

7. Vaidluste kohtuvälise lahendamise organi sertifitseerinud digiteenuste koordinaator tühistab sertifikaadi, kui ta kas omal algatusel või kolmandatelt isikutelt saadud teabe alusel tehtud uurimise käigus teeb kindlaks, et vaidluste kohtuvälise lahendamise organ ei vasta enam lõikes 3 sätestatud tingimustele. Enne kõnealuse sertifikaadi tühistamist annab digiteenuste koordinaator nimetatud organile võimaluse reageerida tema uurimise tulemustele ja kavatsusele tühistada vaidluste kohtuvälise lahendamise organi sertifikaat.

8. Digiteenuste koordinaatorid teavitavad komisjoni vaidluste kohtuvälise lahendamise organitest, mille nad on lõike 3 kohaselt sertifitseerinud, sealhulgas, kui see on asjakohane, nimetatud lõike teises lõigus osutatud täpsustustest, samuti vaidluste kohtuvälise lahendamise organitest, kelle sertifikaadi nad on tühistanud. Komisjon avaldab nende organite nimekirja ja kõnealused täpsustused selleks ettenähtud ja kergesti ligipääsetaval veebisaidil ning hoiab selle teabe ajakohasena.

9. Käesolev artikkel ei piira direktiivi 2013/11/EL kohaldamist ega kõnealuse direktiivi alusel tarbijate jaoks ette nähtud alternatiivseid vaidluste lahendamise menetlusi ega üksusi.

Artikkel 22

Usaldusväärsed teavitajad

1. Digiplatvormide pakkujad võtavad vajalikud tehnilised ja korralduslikud meetmed, et tagada artiklis 16 osutatud korras usaldusväärsete, oma kindlaksmääratud pädevusvaldkonnas tegutsevate teavitajate esitatud teadete eelisjärjekorras ja põhjendamatult viivitusega töötlemine ning nende suhtes otsuste tegemine.

2. Käesoleva määruse kohase usaldusväärse teavitaja staatuse omistab mis tahes üksuse taotluse alusel taotluse esitaja tegevuskohajärgse liikmesriigi digiteenuste koordinaator taotlejale, kes on tõendanud, et ta vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- a) tal on ebaseadusliku sisu avastamiseks, tuvastamiseks ja sellest teatamiseks vajalik oskusteave ja pädevus;
- b) ta on kõigist digiplatvormide pakkujatest sõltumatu;
- c) ta tegutseb eesmärgiga esitada teated hoolsalt, täpselt ja objektiivselt.

3. Usaldusväärne teavitaja avaldab vähemalt kord aastas kergesti arusaadava ja üksikasjaliku aruande vaatlusalusel ajavahemikul artikli 16 kohaselt esitatud teadete kohta. Aruandes loetletakse vähemalt teadete arv järgmistele liikidele:

- a) teabe talletamise teenuse osutaja identiteet,
- b) teatatud väidetavalt ebaseadusliku sisu liik,
- c) teenuseosutaja võetud meetmed.

Aruanne peab sisaldama usaldusväärse teavitaja sõltumatuse tagamiseks kehtestatud korra selgitust.

Usaldusväärne teavitaja saadab aruande talle staatuse omistanud digiteenuste koordinaatorile ja teeb aruande üldsusele kättesaadavaks. Aruandes esitatud teave ei tohi sisaldada isikuandmeid.

4. Digiteenuste koordinaatorid edastavad komisjonile ja nõukojale nende üksuste nimed, aadressid ja e-posti aadressid, kellele nad on omistanud lõike 2 kohaselt usaldusväärse teavitaja staatuse või kelle puhul nad on usaldusväärse teavitaja staatuse lõike 6 kohaselt peatanud või lõike 7 kohaselt tühistanud.

5. Komisjon avaldab lõikes 4 osutatud teabe avalikult kättesaadavas andmebaasis kergesti ligipääsetavas ja masinloetavas vormingus ning hoiab andmebaasi ajakohasena.

6. Kui digiplatvormide pakkujal on teavet, mille kohaselt on usaldusväärne teavitaja esitanud artiklis 16 osutatud korras märkimisväärsel hulgal ebapiisavalt täpseid, ekslikke või ebapiisavalt põhjendatud teateid, sealhulgas teavet, mis on kogutud seoses kaebuste töötlemisega artikli 20 lõikes 4 osutatud ettevõttesiseste kaebuste menetlemise süsteemide kaudu, edastab ta kõnealuse teabe sellele digiteenuste koordinaatorile, kes omistas asjaomasele üksusele usaldusväärse teavitaja staatuse, esitades ka vajalikud selgitused ja tõendavad dokumendid. Pärast digiplatvormide pakkujalt teabe saamist ja kui digiteenuste koordinaator leiab, et uurimise algatamiseks on õiguspärased põhjused, peatatakse usaldusväärse teavitaja staatus uurimise ajaks. Nimetatud uurimine viiakse läbi põhjendamatu viivitusega.

7. Üksusele usaldusväärse teavitaja staatuse omistanud digiteenuste koordinaator tühistab kõnealuse staatuse, kui ta kas omal algatusel või kolmandatelt isikutelt saadud teabe, sealhulgas digiplatvormide pakkujalt lõike 6 kohaselt saadud teabe alusel läbiviidud uurimise põhjal otsustab, et üksus ei vasta enam lõikes 2 sätestatud tingimustele. Enne kõnealuse staatuse tühistamist annab digiteenuste koordinaator üksusele võimaluse reageerida uurimise tulemustele ja kavatsusele võtta üksuselt usaldusväärse teavitaja staatus.

8. Komisjon võib pärast nõukojaga konsulteerimist anda vajaduse korral välja suuniseid, et aidata digiplatvormide pakkujatel ja digiteenuste koordinaatoritel kohaldada lõikeid 2, 6 ja 7.

Artikkel 23

Väärkasutuse vastased ja selle eest kaitsevad meetmed

1. Digiplatvormide pakkujad peatavad mõistlikuks ajaks pärast eelhoiatuse tegemist teenuste osutamise teenusesaajatele, kes esitavad sageli ilmselgelt ebaseaduslikku sisu.

2. Digiplatvormide pakkujad peatavad mõistlikuks ajaks pärast eelhoiatuse tegemist artiklites 16 ja 20 osutatud teavitaja meetmete võtmise mehhanismide raames ning ettevõttesiseste kaebuste menetlemise süsteemide kaudu esitatud selliste teadete ja kaebuste menetlemise, mille on edastanud vastavalt kas üksikisikud või üksused või kaebuse esitajad, kes esitavad sageli teateid või kaebusi, mis on ilmselgelt põhjendamatud.

3. Peatamise kohta otsuse tegemisel hindavad digiplatvormide pakkujad juhtumipõhiselt ning aegsasti ja objektiivselt, kas teenusesaaja, üksikisik, üksus või kaebuse esitaja tegeleb lõigetes 1 ja 2 osutatud väärkasutamisega, võttes arvesse kõiki asjakohaseid fakte ja asjaolusid, mis ilmnevad digiplatvormi pakkujale kättesaadavast teabest. Need asjaolud hõlmavad vähemalt järgmist:

- a) teatava aja jooksul esitatud ilmselgelt ebaseadusliku sisuga teabeelementide või ilmselgelt põhjendamatu teadete või kaebuste absoluutarv;
- b) kõnealuste teabeelementide või teadete osakaal teatava aja jooksul esitatud teabeelementide või teadete koguarvust;
- c) väärkasutuse raskusaste, sealhulgas ebaseadusliku sisu olemus, ja väärkasutuse tagajärgede raskusaste;
- d) kui seda on võimalik kindlaks teha, siis teenusesaaja kavatsus, olgu teenusesaajaks üksikisik, üksus või kaebuse esitaja.

4. Digiplatvormide pakkujad esitavad oma teenusetingimustes selgelt ja üksikasjalikult põhimõtted, mida nad rakendavad seoses lõigetes 1 ja 2 osutatud väärkasutusega, ning toovad näiteid faktidest ja asjaoludest, mida nad võtavad arvesse, kui nad hindavad, kas teatav käitumine on väärkasutus, ning märgivad ka kohaldatava peatamisperioodi pikkuse.

Artikkel 24

Digiplatvormide pakkujate läbipaistvusaruannete esitamise kohustus

1. Lisaks artiklis 15 osutatud teabele esitavad digiplatvormide pakkujad kõnealuses artiklis osutatud aruannetes teabe järgmise kohta:
 - a) artiklis 21 osutatud vaidluste kohtuvälise lahendamise organitele esitatud vaidluste arv, vaidluste lahendamise tulemused, vaidluste lahendamise menetluste lõpuleviimiseks kulunud mediaanaeg ning nende vaidluste osakaal, mille puhul digiplatvormi pakkuja rakendas organi otsuseid;
 - b) artikli 23 kohaselt kohaldatud peatamiste arv, eristades selgelt ebaseadusliku sisu, ilmselgelt põhjendamatute teadete ja ilmselgelt põhjendamatute kaebuste esitamise eest kohaldatud peatamisi.
2. Hiljemalt 17. veebruariks 2023 ja pärast seda vähemalt kord kuue kuu jooksul avaldavad digiplatvormide või internetipõhiste otsingumootorite pakkujad oma internetipõhise kasutajaliidese avalikult kättesaadavas osas teabe selle kohta, kui suur on nende kuu keskmine aktiivsete teenusesaajate arv liidus, arvutades keskmise viimase kuue kuu põhjal ja kasutades meetodikat, mis on sätestatud artikli 33 lõikes 3 osutatud delegeeritud õigusaktis, kui delegeeritud õigusakt on vastu võetud.
3. Digiplatvormide või internetipõhiste otsingumootorite pakkujad edastavad põhjendamatult viivitusega tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile ja komisjonile nende taotlusel lõikes 2 osutatud teabe, mis on taotluse esitamise ajal ajakohane. Kõnealune digiteenuste koordinaator või komisjon võib nõuda, et digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkuja esitaks lisateavet nimetatud lõikes osutatud arvutuse kohta, sealhulgas selgitused ja põhjendused kasutatud andmete kohta. Kõnealune teave ei hõlma isikuandmeid.
4. Kui tegevuskohajärgsel digiteenuste koordinaatoril on käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 kohaselt saadud teabe põhjal alust järeldada, et digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkuja täidab artikli 33 lõikes 1 sätestatud liidu aktiivsete teenusesaajate kuu keskmise arvu künnist, teavitab ta sellest komisjoni.
5. Digiplatvormide pakkujad edastavad komisjonile põhjendamatult viivitusega oma artikli 17 lõikes 1 osutatud otsused ning põhjendused, et need saaks lisada komisjoni hallatavasse avalikult ligipääsetavasse masinloetavasse andmebaasi. Digiplatvormide pakkujad tagavad, et esitatud teave ei sisalda isikuandmeid.
6. Komisjon võib võtta vastu rakendusakte, et kehtestada käesoleva artikli lõike 1 kohaste aruannete vormi, sisu ja muid üksikasju käsitlevad mallid. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 88 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 25

Internetipõhise kasutajaliidese disain ja korraldus

1. Digiplatvormide pakkujad ei disaini, korralda ega käita oma internetipõhiseid kasutajaliideseid viisil, mis petab nende teenuse saajaid või manipuleerib nendega või viisil, mis muul viisil moonutab oluliselt või kahjustab nende teenuse saajate võimet teha sõltumatuid ja teadlikke otsuseid.
2. Lõikes 1 osutatud keeldu ei kohaldata direktiiviga 2005/29/EÜ või määrusega (EL) 2016/679 hõlmatud tavade suhtes.
3. Komisjon võib anda välja suunised lõike 1 kohaldamise kohta konkreetsete tavade suhtes, eelkõige:
 - a) teenusesaajalt otsuse küsimisel teatavate valikute esiletõstmine;

- b) korduv taotlemine, et teenusesaaja teeks valiku, kui selline valik on juba tehtud, eriti kuvades kasutajakogemust häirivaid hüpaknaid;
- c) teenuse lõpetamise etapi teenuse kasutajaks registreerumisest keerukamaks tegemine.

Artikkel 26

Reklaam digiplatvormidel

1. Digiplatvormide pakkujad, kes esitavad oma internetipõhistes kasutajaliidestest reklaami, tagavad, et teenusesaajad saavad iga üksikule teenusesaajale esitatava reklaami puhul selgelt, lühidalt ja ühemõtteliselt ning reaalselt tuvastada:
 - a) et teave on reklaam, sealhulgas silmapaistva märgistuse abil, mis võib järgida artikli 44 kohast standardit;
 - b) füüsilise või juriidilise isiku, kelle nimel reklaami esitatakse;
 - c) reklaami eest tasunud füüsilise või juriidilise isiku, kui see isik ei ole punktis b osutatud füüsiline või juriidiline isik;
 - d) reklaamist otse ja kergesti ligipääsetava sisulise teabe peamiste parameetrite kohta, mida kasutatakse selleks, et määrata saaja, kellele reklaami esitatakse, ning kui see on asjakohane, siis selle kohta, kuidas neid parameetreid muuta.
2. Digiplatvormide pakkujad tagavad teenusesaajatele funktsiooni, mis võimaldab teatada, kas nende esitatav sisu kujutab endast kommertsteadaannet või sisaldab seda.

Kui teenusesaaja esitab käesoleva lõike kohase teate, tagab digiplatvormi pakkuja, et teised teenusesaajad saavad selgelt, ühemõtteliselt ja reaalselt, sealhulgas silmapaistva märgistuse kaudu, mis võib olla artikli 44 kohaselt standarditud, tuvastada, et teenusesaaja teate kohaselt kujutab teenusesaaja esitatav sisu endast ärilist teadaannet või sisaldab seda.

3. Digiplatvormide pakkujad ei esita teenusesaajatele reklaami, mis põhineb määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 4 määratletud profiilianalüüsil, mis kasutab määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõikes 1 osutatud isikuandmete eriliike.

Artikkel 27

Soovitussüsteemi läbipaistvus

1. Digiplatvormide pakkujad, kes kasutavad soovitussüsteeme, esitavad oma teenusetingimustes lihtsas ja arusaadavas keeles peamised parameetrid, mida nende soovitussüsteemides kasutatakse, ning teenusesaajatele pakutavad võimalused neid peamisi parameetreid muuta või mõjutada.
2. Lõikes 1 osutatud peamiste parameetrite abil selgitatakse, miks teenusesaajale soovitatakse teatavat teavet. Need peavad sisaldama vähemalt järgmist:
 - a) kõige olulisemad kriteeriumid teenusesaajale soovitatava teabe kindlaksmääramisel;
 - b) nende parameetrite suhtelise tähtsuse põhjused.
3. Kui lõike 1 kohaselt on saadaval mitu soovitussüsteemide varianti, mis määravad teenusesaajatele esitatava teabe suhtelise järjekorra, teevad digiplatvormide pakkujad kättesaadavaks funktsiooni, mis võimaldab teenusesaajal mis tahes ajal valida ja muuta oma eelistatud varianti. See funktsioon on otse ja kergesti ligipääsetav, digiplatvormi internetipõhise kasutajaliidese konkreetses osas, kus teavet tähtsuse järjekorda seatakse.

*Artikkel 28***Alaealiste kaitse internetis**

1. Alaealistele ligipääsetavate digiplatvormide pakkujad kehtestavad asjakohased ja proportsionaalsed meetmed, et tagada oma teenuse puhul alaealiste eraelu puutumatuse, ohutuse ja turvalisuse kõrge tase.
2. Digiplatvormide pakkujad ei esita oma kasutajaliideses reklaami, mis põhineb määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 4 määratletud profiilianalüüsil, mis kasutab teenusesaaja isikuandmeid, kui nad on mõistlikult kindlalt teadlikud sellest, et teenusesaaja on alaealine.
3. Käesolevas artiklis sätestatud kohustuste täitmine ei kohusta digiplatvormide pakkujaid töötlema täiendavaid isikuandmeid, et hinnata, kas teenusesaaja on alaealine.
4. Komisjon võib pärast nõukojaga konsulteerimist anda välja suuniseid, et aidata digiplatvormide pakkujatel lõiget 1 kohaldada.

*4. JAGU****Selliste digiplatvormide pakkujate, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, suhtes kohaldatavad lisasätted****Artikkel 29***Mikro- ja väikeettevõtjate väljajätmine**

1. Käesolevat jagu ei kohaldata selliste digiplatvormide pakkujate suhtes, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kui pakkuja kvalifitseerub soovitus 2003/361/EÜ määratletud mikro- või väikeettevõtjaks.

Käesolevat jagu ei kohaldata digiplatvormide pakkujate suhtes, kes varem kvalifitseerusid soovitus 2003/361/EÜ määratletud mikro- või väikeettevõtjaks, 12 kuu jooksul pärast kõnealuse staatuse kaotamist vastavalt soovitus 2003/361/EÜ artikli 4 lõikele 2, välja arvatud juhul, kui nad on väga suured digiplatvormid vastavalt artiklile 33.

2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 kohaldatakse käesolevat jagu selliste digiplatvormide pakkujate suhtes, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kui pakkujat käsitletakse väga suure digiplatvormina vastavalt artiklile 33, olenemata sellest, kas nad kvalifitseeruvad mikro- või väikeettevõtjaks.

*Artikkel 30***Kauplejate tegevuse jälgitavus**

1. Digiplatvormid, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, tagavad, et kauplejad saavad kasutada neid digiplatvorme liidus asuvatele tarbijatele sõnumite edastamiseks või toodete või teenuste pakkimiseks üksnes juhul, kui enne nende teenuste kasutamist nimetatud eesmärkidel on nad saanud järgmise teabe, kui see on kaupleja suhtes kohaldatav:

- a) kaupleja nimi, aadress, telefoninumber ja e-posti aadress;
- b) kaupleja isikut tõendava dokumendi koopia või mis tahes e-identimine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014 ⁽⁴⁰⁾ artiklile 3;

⁽⁴⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73).

- c) kaupleja maksekonto andmed;
- d) kui kaupleja on registreeritud äriregistris või muus samalaadses avalikus registris, siis see äriregister, millesse kaupleja on kantud, ja tema registrinumbr või samaväärne identifitseerimisvahend selles registris;
- e) kaupleja kinnitus selle kohta, et ta võtab kohustuse pakkuda ainult selliseid tooteid või teenuseid, mis vastavad kohaldatavatele liidu õigusnormidele.

2. Kui sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, on lõikes 1 osutatud teabe saanud, teeb ta enne, kui lubab asjaomasel kauplejal oma teenuseid kasutada, kõik endast oleneva, et hinnata, kas lõike 1 punktides a–e osutatud teave on usaldusväärne ja täielik, kasutades selleks mõnd vabalt ligipääsetavat ametlikku internetipõhist andmebaasi või internetipõhist kasutajaliidest, mille liikmesriigid või liit on kättesaadavaks teinud, või taotledes kauplejalt usaldusväärsetest allikatest pärit tõendavaid dokumente. Käesoleva määruse kohaldamisel vastutavad kauplejad esitatud teabe täpsuse eest.

Kauplejate puhul, kes juba kasutavad lõikes 1 osutatud eesmärkidel 17. veebruaril 2024 selliste digiplatvormide pakkujate teenuseid, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, teevad pakkujad kõik endast oleneva, et saada asjaomastelt kauplejatelt loetus toodud teave 12 kuu jooksul. Kui asjaomased kauplejad ei esita teavet kõnealuse ajavahemiku jooksul, peatavad pakkujad oma teenuste osutamise neile kauplejatele seni, kuni nad on esitanud kogu teabe.

3. Kui sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, saab piisavaid viiteid selle kohta, või tal on alust arvata, et asjaomaselt kauplejalt saadud lõikes 1 osutatud teabeelement on ebatäpne, puudulik või ei ole ajakohane, taotleb kõnealune pakkuja kauplejalt olukorra parandamist viivitamata või liidu ja liikmesriigi õiguses sätestatud tähtaja jooksul.

Kui kaupleja kõnealust teavet ei paranda või ei täienda, peatab sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kiiresti oma teenuse osutamise sellele kauplejale seoses liidus asuvatele tarbijatele toodete või teenuste pakkumisega, kuni taotlus on täielikult rahuldatud.

4. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2019/1150 artikli 4 kohaldamist, on asjaomasel kauplejal juhul, kui sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, keelab tal käesoleva artikli lõike 1 kohaselt oma teenust kasutada või on selle osutamise peatanud käesoleva artikli lõike 3 kohaselt, õigus esitada kaebus vastavalt käesoleva määruse artiklitele 20 ja 21.

5. Sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, säilitab lõigete 1 ja 2 kohaselt saadud teavet turvaliselt kuue kuu jooksul pärast tema ja asjaomase kaupleja vahelise lepingulise suhte lõppu. Seejärel kustutab ta teabe.

6. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, avalikustab sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, teabe kolmandatele isikutele üksnes juhul, kui seda nõutakse kohaldatava õiguse alusel, sealhulgas artiklis 10 osutatud korralduste või muude korralduste alusel, mille liikmesriikide pädevad asutused või komisjon on andnud käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

7. Sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, teeb lõike 1 punktides a, d ja e osutatud teabe teenusesaajatele kättesaadavaks oma digiplatvormil, esitades selle selgel, kergesti ligipääsetaval ja arusaadaval viisil. Teave on kättesaadav vähemalt digiplatvormi internetipõhises kasutajaliideses, kus esitatakse teavet toote või teenuse kohta.

*Artikkel 31***Integreeritud nõuetelevastavus**

1. Sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, tagab, et tema internetipõhist kasutajaliidest disainitakse ja korraldatakse viisil, mis võimaldab kauplejal täita kohaldatavast liidu õigusest neile tulenevaid lepingueelse teabe, nõuetele vastavuse ja tooteohutuse alase teabega seotud kohustusi.

Eelkõige tagab asjaomane pakkuja, et tema internetipõhine kasutajaliides võimaldaks kauplejal esitada teavet määruse (EL) 2019/1020 artikli 3 punktis 13 ja muudes liidu õigusaktides määratletud ettevõtja nime, aadressi, telefoninumbri ja e-maili aadressi kohta.

2. Sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, tagab, et tema internetipõhist kasutajaliidest disainitakse ja korraldatakse viisil, mis võimaldab kauplejal esitada vähemalt järgmist:

- a) teave, mis on vajalik liidus asuvatele tarbijatele pakujate teenuste kaudu reklaamitavate või pakutavate toodete või teenuste selgeks ja üheselt mõistetavaks tuvastamiseks;
- b) kauplejat tuvastada aitav märgis, näiteks kaubamärk, sümbol või logo ning
- c) kui see on asjakohane, teave märgistamise ja tähistamise kohta kooskõlas tooteohutust ja toote nõuetele vastavust käsitlevate kohaldatavate liidu õigusaktidega.

3. Selliste digiplatvormide pakkujad, mis võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, teevad kõik endast oleneva, et hinnata, kas kauplejad on esitanud lõigetes 1 ja 2 osutatud teabe enne, kui lubab kauplejal tooteid või teenuseid nendel digiplatvormidel pakkuda. Pärast kauplejal toodete või teenuste pakkimise lubamist oma digiplatvormil, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, teeb sellise digiplatvormi pakkuja mõistlikke jõupingutusi, et pisteliselt kontrollida, kas pakutavad tooted või teenused on mõnes ametlikus, vabalt ligipääsetavas ja masinloetavas internetipõhises andmebaasis või internetipõhises kasutajaliideses märgitud ebaseaduslikuks.

*Artikkel 32***Õigus teabele**

1. Kui sellise digiplatvormi pakkuja, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, saab mis tahes viisil teadlikuks ebaseaduslikust tootest või teenusest, mida kaupleja on tema teenuseid kasutades liidus asuvatele tarbijatele pakkunud, teavitab ta tarbijaid, kes tema teenust kasutades ostsid kõnealust toodet või teenust, kui tal on nende kontaktandmed, järgmisest:

- a) asjaolust, et toode või teenus on ebaseaduslik;
- b) kaupleja isikust ja
- c) asjakohastest õiguskaitsevahenditest.

Esimeses lõigus sätestatud kohustust piirduv nende ebaseaduslike kaupade või teenustega, mis osteti või mida osutati viimase kuue kuu jooksul enne seda, kui pakkuja nende ebaseaduslikkusest teadlikuks sai.

2. Kui lõikes 1 osutatud olukorras puuduvad sellise digiplatvormi pakkujal, mis võimaldab tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil, kõigi asjaomaste tarbijate kontaktandmed, teeb pakkuja oma internetipõhises kasutajaliideses avalikult kättesaadavaks ja kergesti ligipääsetavaks teabe ebaseadusliku toote või teenuse, kaupleja isiku ja kõikide asjakohaste õiguskaitsevahendite kohta.

5. JAGU

Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate lisakohustused süsteemsete riskide juhtimiseks

Artikkel 33

Väga suured digiplatvormid ja väga suured internetipõhised otsingumootorid

1. Käesolevat jagu kohaldatakse selliste digiplatvormide ja internetipõhiste otsingumootorite suhtes, mida kasutavad liidus keskmiselt vähemalt 45 miljonit aktiivset teenusesaajat kuus ja mida löike 4 kohaselt käsitatakse väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootoritena.

2. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusaktid, et kohandada lõikes 1 osutatud liidu aktiivsete teenusesaajate kuupõhist keskmist arvu, kui liidu rahvaarv suureneb või väheneb vähemalt 5 % võrreldes 2020. aasta rahvaarvuga või – pärast delegeeritud akti alusel tehtud kohandamist – võrreldes selle aasta rahvaarvuga, millal võeti vastu viimane asjaomane delegeeritud õigusakt. Sellisel juhul kohandab komisjon arvu nii, et see vastaks 10 %-le liidu selle aasta elanikkonnast, mil ta delegeeritud õigusakti vastu võtab, ümardades arvu üles- või allapoole, et seda oleks võimalik väljendada miljonites.

3. Komisjon võib pärast nõukojaga konsulteerimist võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusaktid, et täiendada käesoleva määruse sätteid, kehtestades käesoleva artikli lõike 1 ja artikli 24 lõike 2 kohaldamiseks liidu aktiivsete teenusesaajate kuupõhise keskmise arvu arvutamise meetodika, tagades, et selles võetakse arvesse turu ja tehnoloogia arengut.

4. Komisjon võtab pärast tegevuskohaliikmesriigiga konsulteerimist või tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori poolt artikli 24 lõike 4 kohaselt esitatud teabe arvessevõtmist vastu otsuse, milles käsitatakse käesoleva määruse kohaldamiseks väga suure digiplatvormina või väga suure internetipõhise otsingumootorina digiplatvormi või otsingumootorit, mille aktiivsete teenusesaajate keskmine arv kuus on võrdne käesoleva artikli lõikes 1 osutatud arvuga või sellest suurem. Komisjon teeb oma otsuse digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkuja poolt vastavalt artikli 24 lõikele 2 esitatud andmete või artikli 24 lõike 3 kohaselt taotletud teabe või mis tahes muu komisjonile kättesaadava teabe põhjal.

Kui digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkuja ei täida artikli 24 lõiget 2 või tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori või komisjoni artikli 24 lõike 3 kohast taotlust, ei takista see komisjoni käsitamast asjaomast pakkujat väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujana käesoleva lõike kohaselt.

Kui komisjon tugineb oma otsuses talle käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt kättesaadavale muule teabele või artikli 24 lõike 3 kohaselt taotletud täiendavale teabele, annab komisjon asjaomasele digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkujale võimaluse esitada 10 tööpäeva jooksul oma seisukohad komisjoni esialgsete järelduste kohta ning kavatsuse kohta käsitada digiplatvormi või internetipõhist otsingumootorit väga suure digiplatvormina või väga suure internetipõhise otsingumootorina. Komisjon võtab asjaomase pakkuja esitatud seisukohti igati arvesse.

See, kui asjaomase digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkuja ei esita oma seisukohti kolmanda lõigu kohaselt, ei takista komisjoni käsitamast asjaomast digiplatvormi või internetipõhist otsingumootorit väga suure digiplatvormina või väga suure internetipõhise otsingumootorina, tuginedes muule komisjonile kättesaadavale teabele.

5. Kui digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori aktiivsete teenusesaajate keskmine arv kuus ei ole üheaastase pideva ajavahemiku jooksul võrdne lõikes 1 osutatud arvuga või sellest suurem, lõpetab komisjon nimetatud käsitamise.

6. Komisjon teavitab oma lõigete 4 ja 5 kohastest otsustest põhjendamatu viivitusega asjaomast digiplatvormi või internetipõhise otsingumootori pakkujat, nõukoda ja tegevuskohajärgset digiteenuste koordinaatorit.

Komisjon tagab, et väga suurte digiplatvormidena või väga suurte internetipõhiste otsingumootoritena käsitatavate digiplatvormide või otsingumootorite loetelu avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* ja et seda loetelu hoitakse ajakohasena. Käesolevas jaos sätestatud kohustusi hakatakse kohaldama või nende kohaldamine lõpetatakse asjaomaste väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite suhtes neli kuud pärast esimeses lõigus osutatud asjaomase pakkuja teavitamist.

Artikkel 34

Riskihindamine

1. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad teevad hoolsalt kindlaks kõik süsteemsed riskid liidus, mis tulenevad nende teenuse ja sellega seonduvate süsteemide, sealhulgas algoritmiliste süsteemide disainimisest, toimimisest või nende teenuste kasutamisest, ning analüüsivad ja hindavad neid riske.

Nad teevad riskihindamise alates artikli 33 lõike 6 teises lõigus osutatud kohaldamise alguskuupäevast ja seejärel vähemalt kord aastas ning igal juhul enne selliste funktsioonide kasutuselevõttu, millel on tõenäoliselt oluline mõju käesoleva artikli kohaselt kindlaks tehtud riskidele. Riskihindamine lähtub pakutavatest teenustest ja on proportsionaalne süsteemsete riskidega, võttes arvesse nende raskusastet ja tõenäosust, ning sellega hõlmatakse järgmised süsteemsed riskid:

- a) ebaseadusliku sisu levitamine nende teenuste kaudu;
- b) tegelik ja prognoositav negatiivne mõju põhiõiguste kasutamisele, eelkõige seoses inimväärikuse, mis on sätestatud harta artiklis 1, era- ja perekonnaelu austamise, mis on sätestatud harta artiklis 7, isikuandmete kaitse, mis on sätestatud harta artiklis 8, väljendus- ja teabevabaduse, sealhulgas meediavabadus ja meedia mitmekesisus, mis on sätestatud harta artiklis 11, diskrimineerimiskeelu, mis on sätestatud harta artiklis 21, lapse õiguste austamise, mis on sätestatud harta artiklis 24 ja tarbijakaitse kõrge tasemega, mis on sätestatud harta artiklis 38;
- c) mis tahes tegelik või prognoositav negatiivne mõju ühiskondlikule arutelule ja valimisprotsessidele ning avalikule julgeolekule;
- d) mis tahes tegelik või prognoositav negatiivne mõju seoses soolise vägivalla, rahvatervise kaitse ja alaealistega ning rasked negatiivsed tagajärjed isiku füüsilisele ja vaimsele heaolule.

2. Riskihindamiste tegemisel võtavad väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad eelkõige arvesse seda, kas ja kuidas mõjutavad lõikes 1 osutatud mis tahes süsteemset riski järgmised tegurid:

- a) nende soovitusüsteemide ja muu asjakohase algoritmilise süsteemi disain;
- b) nende sisu modereerimise süsteemid;
- c) kohaldatavad teenusetingimused ja nende täitmise tagamine;
- d) reklaamide valimise ja esitamise süsteemid;
- e) pakkuja andmetega seotud tavad.

Hindamisel analüüsitakse ka seda, kas ja kuidas mõjutab lõike 1 kohaseid riske nende teenuse tahtlik manipuleerimine, sealhulgas teenuse mitteautentse kasutamise või automaatse eksploateerimise kaudu, samuti ebaseadusliku sisu ja pakkuja teenusetingimustega vastuolus oleva teabe võimendamine ning võimalik kiire ja laialdane levik.

Hindamisel võetakse arvesse konkreetseid piirkondlikke või keelisi aspekte, sealhulgas juhul, kui need on eriomased mõnele liikmesriigile.

3. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad säilitavad riskihindamisega seotud tõendavaid dokumente vähemalt kolm aastat pärast riskihindamise tegemist ning edastavad need taotluse korral komisjonile ja tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile.

Artikkel 35

Riskide maandamine

1. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad kehtestavad mõistlikud, proportsionaalsed ja tõhusad riskimaandusmeetmed, mis on kohandatud artikli 34 kohaselt kindlaks tehtud konkreetsetele süsteemsetele riskidele, võttes eelkõige arvesse selliste meetmete mõju põhiõigustele. Kõnealused meetmed võivad, kui see on asjakohane, hõlmata järgmist:

- a) nende teenuste, sealhulgas internetipõhiste kasutajaliideste disaini, omaduste või toimimise kohandamine;
- b) nende teenusetingimuste kohandamine ja nende täitmise tagamine;
- c) sisu modereerimise protsesside kohandamine, sealhulgas teatavat liiki ebaseadusliku sisuga seotud teadete töötlemise kiirus ja kvaliteet ning kohasel juhul teatatud sisu kiire eemaldamine või sellele juurdepääsu tõkestamine, eelkõige mis puudutab ebaseaduslikku vaenukõnet või kübervägivalda, ning sisu modereerimiseks asjakohaste otsustusprotsesside ja sihtotstarbeliste ressursside kohandamine;
- d) nende algoritmiliste süsteemide, sealhulgas soovitusüsteemide testimine ja kohandamine;
- e) nende reklaamisüsteemide kohandamine ja sihipäraste meetmete võtmine, mille eesmärk on piirata või kohandada reklaamide esitamist seoses nende osutatava teenusega;
- f) siseprotsesside, vahendite, testimise, dokumentatsiooni või oma tegevuse järelevalve tugevdamine, eelkõige seoses süsteemse riski tuvastamisega;
- g) koostöö algatamine artikli 22 kohaste usaldusväärsete teavitajatega või sellise koostöö kohandamine ning artikli 21 kohaste vaidluste kohtuvälise lahendamise organite otsuste rakendamine;
- h) vastavalt artiklites 45 ja 48 osutatud tegevusjuhenditele ja kriisiprotokollidele tuginedes koostöö algatamine teiste digiplatvormide või internetipõhiste otsingumootorite pakkujatega või sellise koostöö kohandamine;
- i) teadlikkuse suurendamise meetmete võtmine ja oma internetipõhise kasutajaliidese kohandamine teenuse kasutajate ulatuslikumaks teavitamiseks;
- j) sihipäraste meetmete võtmine lapse õiguste kaitsmiseks, sealhulgas, kui see on asjakohane, vanuse kontrollimise ja vanemliku kontrolli vahendid ning vahendid, mille eesmärk on aidata alaealistel väärkohtlemisest teatada või saada tuge;
- k) selle tagamine, et teabeelement, mis kujutab endast loodud või manipuleeritud kujutist või audiot või videot, mis sarnaneb märkimisväärselt tegelike isikute, esemete, kohtade või muude üksuste või sündmustega ning mis näib kasutajale petlikult ehtne või tõene, on tuvastatav silmapaistva märgistuse kaudu, kui seda esitatakse nende internetipõhises kasutajaliideses; ning lisaks sellele hõlpsasti kasutatava funktsiooni lisamine, mis võimaldab teenusesaajatel sellist teavet ära märkida.

2. Nõukoda avaldab koostöös komisjoniga kord aastas põhjalikud aruanded. Aruanded sisaldavad järgmist:

- a) selliste enim esile tõusvate ja korduvate süsteemsete riskide kindlakstegemine ja hindamine, millest väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad on teatanud või mis on kindlaks tehtud muude teabeallikate, eelkõige artiklite 39, 40 ja 42 kohaselt esitatud teabe alusel;

- b) väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate parimad tavad tuvastatud süsteemsete riskide maandamisel.

Aruannetes esitatakse süsteemsed riskid liikmesriikide kaupa, kus nad esinevad, ning liidu kui terviku kohta, kui see on asjakohane.

3. Komisjon võib anda koostöös digiteenuste koordinaatoritega välja suuniseid lõike 1 kohaldamiseks seoses konkreetsete riskidega, eelkõige selleks, et tutvustada parimaid tavaid ja soovitada võimalikke meetmeid, võttes nõuetekohaselt arvesse meetmete võimalikku mõju kõigi asjaosaliste hartas sätestatud põhiõigustele. Kõnealuste suuniste ettevalmistamise käigus korraldab komisjon avalikud konsultatsioonid.

Artikkel 36

Kriisidele reageerimise mehhanism

1. Kriisi korral võib komisjon nõukoja soovitusel võtta vastu otsuse, milles nõutakse, et üks või mitu väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujat võtaksid ühe või enama järgmistest meetmetest:

- a) hinnata, kas, ja kui, siis mil määral ja kuidas nende teenuste toimimine ja kasutamine aitab märkimisväärselt kaasa või tõenäoliselt aitab märkimisväärselt kaasa lõikes 2 osutatud tõsise ohu tekkele;
- b) teha kindlaks ja kohaldada konkreetseid, tõhusaid ja proportsionaalseid meetmeid, näiteks artikli 35 lõikes 1 või artikli 48 lõikes 2 sätestatud meetmeid, et ennetada, kõrvaldada või piirata käesoleva lõike punkti a kohaselt tuvastatud tõsise ohu tekkele kaasa aitamist;
- c) esitada komisjonile teatavaks kuupäevaks või otsuses täpsustatud korrapäraste ajavahemike järel punktis a osutatud hindamiste aruanne, milles esitatakse punkti b kohaselt võetud konkreetsete meetmete täpne sisu, nende rakendamine ning kvalitatiivne ja kvantitatiivne mõju ning mis tahes muud nende hindamiste või meetmetega seotud küsimused, nagu on täpsustatud otsuses.

Käesoleva lõike punkti b kohaste meetmete kindlaksmääramisel ja kohaldamisel võtab pakkuja või võtavad pakkujad nõuetekohaselt arvesse lõikes 2 osutatud tõsise ohu raskusastet, meetmete kiireloomulisust ning tegelikku või võimalikku mõju kõigi asjaomaste poolte õigustele ja õigustatud huvidele, sealhulgas asjaolu, et meetmed ei pruugi austada hartas sätestatud põhiõigusi.

2. Käesoleva artikli kohaldamisel loetakse kriisiks selliste erakorraliste asjaolude ilmnemist, mis ohustavad tõsiselt avalikku julgeolekut või rahvatervist liidus või selle märkimisväärselt suures osas.

3. Lõikes 1 osutatud otsuse tegemisel tagab komisjon, et täidetud on kõik järgmised nõuded:

- a) otsuses nõutavad meetmed on rangelt vajalikud, põhjendatud ja proportsionaalsed, võttes eelkõige arvesse lõikes 2 osutatud tõsise ohu raskusastet, meetmete kiireloomulisust ning tegelikku või võimalikku mõju kõigi asjaomaste poolte õigustele ja õigustatud huvidele, sealhulgas asjaolu, et meetmed ei pruugi austada hartas sätestatud põhiõigusi;
- b) otsuses määratakse kindlaks mõistlik tähtaeg, mille jooksul lõike 1 punktis b osutatud konkreetsete meetmed tuleb võtta, võttes eelkõige arvesse nende meetmete kiireloomulisust ning nende ettevalmistamiseks ja rakendamiseks vajalikku aega;
- c) otsuses nõutavate meetmete kestus ei tohi ületada kolme kuud.

4. Lõikes 1 osutatud otsuse tegemise järgselt astub komisjon põhjendamatu viivitusega kõik järgmised sammud:

- a) teavitab otsusest pakkujat või pakkujaid, kellele otsus on adresseeritud;

- b) teeb otsuse üldsusele kättesaadavaks ning
- c) teavitab otsusest nõukoda, palub tal esitada selle kohta oma seisukohad ning hoiab teda kursis otsusega seotud edasiste arengusuundadega.

5. Lõike 1 punkti b ja lõike 7 teise lõigu kohaselt võetavad konkreetsed meetmed valib pakkuja või valivad pakkujad, kellele komisjoni otsus on adresseeritud.

6. Komisjon võib omal algatusel või pakkuja taotlusel pidada pakkujaga dialoogi, et teha kindlaks, kas pakkuja konkreetseid asjaolusid arvesse võttes on lõike 1 punktis b osutatud kavandatud või rakendatud meetmed taotletavate eesmärkide saavutamiseks tõhusad ja proportsionaalsed. Eelkõige tagab komisjon, et pakkuja poolt lõike 1 punkti b kohaselt võetud meetmed vastavad lõike 3 punktides a ja c osutatud nõuetele.

7. Komisjon jälgib käesoleva artikli lõikes 1 osutatud otsuse kohaselt võetud konkreetsete meetmete kohaldamist kõnealuse lõike punktis c osutatud aruannete ja muu asjakohase teabe alusel, sealhulgas teabe alusel, mida ta võib artikli 40 või 67 kohaselt nõuda, võttes arvesse kriisi arengut. Komisjon annab jälgimisest nõukojale korrapäraselt aru, tehes seda vähemalt kord kuus.

Kui komisjon leiab, et lõike 1 punkti b kohased kavandatud või rakendatud konkreetsed meetmed ei ole tõhusad või proportsionaalsed, võib ta pärast nõukojaga konsulteerimist võtta vastu otsuse, milles nõuab pakkujalt nende konkreetsete meetmete kindlakstegemise või kohaldamise läbivaatamist.

8. Kui see on kriisi arengut silmas pidades asjakohane, võib komisjon nõukoja soovitusel põhjal muuta lõikes 1 või lõike 7 teises lõigus osutatud otsust järgmiselt:

- a) tühistada otsuse ja, kui see on asjakohane, nõuda, et väga suur digiplatvorm või väga suur internetipõhine otsingumootor lõpetaks lõike 1 punkti b või lõike 7 teise lõigu kohaselt kindlaks tehtud ja rakendatud meetmete kohaldamise, eelkõige juhul, kui selliste meetmete võtmise põhjuseid enam ei ole;
- b) pikendada lõike 3 punktis c osutatud ajavahemikku kuni kolme kuu võrra;
- c) võtta arvesse meetmete kohaldamisel saadud kogemusi, eelkõige asjaolu, et meetmed ei pruugi austada hartas sätestatud põhiõigusi.

9. Käesolevas artiklis osutatud otsuse ja selle muutmise suhtes kohaldatakse lõigetes 1–6 sätestatud nõudeid.

10. Komisjon võtab täiel määral arvesse nõukoja käesoleva artikli kohaselt esitatud soovitusi.

11. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aruande pärast käesoleva artikli kohaste otsuste vastuvõtmist ja igal juhul kolm kuud pärast kriisi lõppu nende otsuste alusel võetud konkreetsete meetmete kohaldamise kohta.

Artikkel 37

Sõltumatu audit

1. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad peavad korraldama oma kulul ja vähemalt kord aastas sõltumatu auditi, et hinnata, kas täidetud on järgmine:

- a) III peatükis sätestatud kohustused;
- b) kõik kohustused, mis on võetud artiklites 45 ja 46 osutatud tegevusjuhendite ning artiklis 48 osutatud kriisiprotokollide alusel.

2. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad pakuvad käesoleva artikli kohaselt auditeid tegevatele organisatsioonidele vajalikku koostööd ja abi, et võimaldada neil teha auditeid tulemuslikult, tõhusalt ja õigeaegselt, sealhulgas andes neile juurdepääsu kõigile asjakohastele andmetele ja ruumidele ning vastates suulistele või kirjalikele küsimustele. Pakkujad hoiduvad auditi läbiviimise takistamisest, selle põhjendamatust mõjutamisest või kahjustamisest.

Auditeid tegevad organisatsioonid tagavad auditite käigus väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujalt ja kolmandatelt isikutelt saadud teabe nõuetekohase konfidentsiaalsuse ja ametisaladuse hoidmise, sealhulgas pärast auditite lõppu. Selle nõude täitmine ei tohi siiski kahjustada auditite läbiviimist ega muude käesoleva määruse sätete, eelkõige läbipaistvust, järelevalvet ja täitmise tagamist käsitlevate sätete täitmist. Kui see on vajalik artikli 42 lõike 4 kohaste läbipaistvusaruannete jaoks, lisatakse käesoleva artikli lõigetes 4 ja 6 osutatud auditiaruandele ja auditi rakendusaruandele versioonid, mis ei sisalda teavet, mida võib põhjendatult pidada konfidentsiaalseks.

3. Lõike 1 kohaseid auditeid viivad läbi organisatsioonid:

- a) kes on asjaomasest väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujast ja temaga seotud juriidilisest isikust sõltumatud ja kellel puudub nendega huvide konflikt ning kes eelkõige
 - i) ei ole osutanud asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale ega temaga seotud mis tahes juriidilisele isikule auditiväliseid teenuseid auditi algusele eelnenud 12 kuu jooksul ning on võtnud kohustuse neile selliseid teenuseid mitte osutada 12 kuu jooksul pärast auditi lõppu;
 - ii) ei ole osutanud asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale ega temaga seotud mis tahes juriidilisele isikule käesoleva artikli kohaseid auditeerimisteenuseid rohkem kui 10 järjestikuse aasta jooksul;
 - iii) ei tee auditit tasu eest, mis sõltub auditi tulemusest;
- b) kellel on tõendatud eksperditeadmised riskijuhtimise valdkonnas ning vajalik tehniline pädevus ja suutlikkus;
- c) kes on tõendatult objektiivsed ja kohaldavad kutse-eetika põhimõtteid, mis tuginevad eelkõige tegevusjuhiste või asjakohaste standardite järgimisele.

4. Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad tagavad, et auditeid tegevad organisatsioonid koostavad iga auditi kohta auditiaruande. Aruanne peab olema kirjalikult põhjendatud ja sisaldama vähemalt järgmist:

- a) auditeeritava väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja nimi, aadress ja kontaktpunkt ning vaatlusalune ajavahemik;
- b) auditeeriva organisatsiooni või organisatsioonide nimi ja aadress;
- c) huvide deklaratsioon;
- d) auditeeritud elementide kirjeldus ja kasutatud metoodika;
- e) auditi peamiste järelduste ülevaade ja kokkuvõte;
- f) auditi käigus konsulteeritud kolmandate isikute loetelu;
- g) auditiarvamus, nimelt „positiivne“, „positiivne märkustega“ või „negatiivne“ selle kohta, kas auditeeritav väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja on täitnud talle pandud ja tema poolt võetud kohustusi, millele on osutatud lõikes 1;
- h) kui auditiarvamus ei ole positiivne, siis konkreetsete meetmete soovitamine, et kohustused täidetak, ning täitmise saavutamise soovitatav ajakava.

5. Kui auditit tegev organisatsioon ei saanud auditeerida teatavaid konkreetseid elemente või esitada oma uurimiste põhjal auditiarvamust, lisab ta auditiaruandesse selgituse asjaolude kohta ja põhjused, miks neid elemente ei olnud võimalik auditeerida.

6. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad, kes saavad auditiaruande, mis ei ole positiivne, võtavad igati arvesse kõiki neile esitatud tegevussoovitusi, et võtta vajalikud meetmed soovitude rakendamiseks. Nad võtavad ühe kuu jooksul pärast kõnealuste soovitude saamist vastu kõnealuseid meetmeid käsitleva auditi rakendusaruande. Kui nad tegevussoovitusi ei rakenda, põhjendavad nad auditi rakendusaruandes, miks nad seda ei tee, ja esitavad alternatiivsed meetmed, mis nad on võtnud, et kõrvaldada tuvastatud täitmata jätmine.

7. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 87 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, kehtestades käesoleva artikli kohaste auditite tegemiseks vajalikud reeglid, eelkõige käesoleva artikli kohaselt tehtavate auditite menetlusetappe, auditeerimismeetodeid ja aruandevorme käsitlevad vajalikud reeglid. Neis delegeeritud õigusaktides võetakse arvesse kõiki artikli 44 lõike 1 punktis e osutatud vabatahtlikke auditistandardeid.

Artikkel 38

Soovitussüsteemid

Lisaks artiklis 27 sätestatud nõuetele pakuvad soovitussüsteeme kasutavad väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad iga oma soovitussüsteemi puhul vähemalt ühe võimaluse, mis ei põhine määruse (EL) 2016/679 artikli 4 punktis 4 määratletud profiilialalüüsil.

Artikkel 39

Internetireklaami täiendav läbipaistvus

1. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad, kes esitavad oma internetipõhistes kasutajaliidestest reklaami, koostavad ja teevad oma internetipõhise kasutajaliidese konkreetses osas mitmel kriteeriumil põhinevaid päringuid võimaldava otsitava ja usaldusväärse vahendi kaudu ning rakendusliidestest kaudu üldsusele kättesaadavaks andmehoidla, mis sisaldab lõikes 2 osutatud teavet, tagades selle kättesaadavuse reklaami kogu esitamise ajaks ning seejärel ühe aasta jooksul pärast reklaami viimast esitamiskorda nende internetipõhistes kasutajaliidestest. Nad tagavad, et andmehoidla ei sisalda nende teenusesaajate isikuandmeid, kellele reklaami esitati või oleks saanud esitada, ja teevad mõistlikke jõupingutusi tagamaks, et teave on täpne ja täielik.

2. Andmehoidla sisaldab vähemalt kogu järgmist teavet:

- a) reklaami sisu, sealhulgas toote, teenuse või kaubamärgi nimi ja reklaami teema;
- b) füüsiline või juriidiline isik, kelle nimel reklaami esitatakse;
- c) reklaami eest tasunud füüsiline või juriidiline isik, kui see isik ei ole punktis b osutatud isik;
- d) ajavahemik, mille jooksul reklaami esitati;
- e) teave selle kohta, kas reklaam oli mõeldud esitamiseks ühele või mitmele kindlale teenusesaajate rühmale, ja kui see nii oli, siis sel eesmärgil kasutatud peamised parameetrid, sealhulgas ühe või mitme kindla rühma väljajätmiseks kasutatud parameetrid, kui see on asjakohane;
- f) väga suurte digiplatvormidel avaldatud ja artikli 26 lõike 2 kohaselt tuvastatud ärilised teadaanded;
- g) nende teenusesaajate koguarv, kellele reklaam esitati, ja, kui see on asjakohane, iga liikmesriigi koondarvud teenusesaajate rühma või rühmade kohta, kellele reklaam oli spetsiaalselt suunatud.

3. Lõike 2 punktide a, b ja c puhul, kui väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkuja on kõrvaldanud või blokeerinud juurdepääsu konkreetsele reklaamile väidetava ebaseaduslikkuse või tema teenusetingimustega kokkusobimatuse tõttu, ei sisalda andmehoidla kõnealustes punktides osutatud teavet. Sel juhul sisaldab andmehoidla asjaomase konkreetse reklaami kohta vastavalt artikli 17 lõike 3 punktides a–e või artikli 9 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud teavet.

Komisjon võib pärast nõukoja, artiklis 40 osutatud asjaomaste kontrollitud teadlaste ja üldsusega konsulteerimist anda välja suuniseid käesolevas artiklis osutatud andmehoidlate struktuuri, korralduse ja funktsioonide kohta.

Artikkel 40

Juurdepääs andmetele ja kontroll

1. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad tagavad tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile või komisjonile nende põhjendatud taotluse korral ja taotluses märgitud mõistliku aja jooksul juurdepääsu andmetele, mis on vajalikud, et jälgida ja hinnata käesoleva määruse täitmist.

2. Digiteenuste koordinaatorid ja komisjon kasutavad lõike 1 kohaselt ligipääsetavaid andmeid üksnes käesoleva määruse täitmise jälgimiseks ja hindamiseks ning võtavad nõuetekohaselt arvesse väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate ja asjaomaste teenusesaajate õigusi ja huve, sealhulgas isikuandmete kaitset, konfidentsiaalse teabe, eelkõige ärisaladuste kaitset ning nende teenuse turvalisuse säilitamist.

3. Lõike 1 kohaldamisel selgitavad väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori või komisjoni taotlusel oma algoritmiliste süsteemide, sealhulgas oma soovitusüsteemide lahendusi, loogikat, toimimist ja testimist.

4. Tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori põhjendatud taotluse korral tagavad väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad taotluses märgitud mõistliku aja jooksul andmetele ligipääsu käesoleva artikli lõike 8 nõuetele vastavatele kontrollitud teadlastele üksnes selleks, et nad saaksid teha teadusuuringuid, mis aitavad liidus kaasa süsteemsete riskide avastamisele, tuvastamisele ja mõistmisele, nagu on sätestatud artikli 34 lõikes 1, ning artikli 35 kohaste riskimaandusmeetmete piisavuse, tõhususe ja mõju hindamisele.

5. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad võivad 15 päeva jooksul pärast lõikes 4 osutatud taotluse saamist taotleda tegevuskohajärgselt digiteenuste koordinaatorilt taotluse muutmist, kui nad leiavad, et neil ei ole võimalik anda taotletud andmetele juurdepääsu ühel kahest järgmisest põhjusest:

- a) neil puudub andmetele juurdepääs;
- b) andmetele juurdepääsu andmine nõrgestaks märkimisväärselt teenuse turvalisust või konfidentsiaalse teabe, eelkõige ärisaladuse kaitset.

6. Lõike 5 kohased muutmistaotlused peavad sisaldama ettepanekuid ühe või mitme alternatiivse vahendi kohta, mille abil saab tagada juurdepääsu taotletud andmetele või muudele andmetele, mis on taotluse eesmärgi saavutamiseks asjakohased ja piisavad.

Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator teeb muutmistaotluse kohta otsuse 15 päeva jooksul ning edastab väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale oma otsuse ja, kui see on asjakohane, muudetud taotluse ning uue taotluse täitmise tähtaja.

7. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad hõlbustavad ja tagavad lõigete 1 ja 4 kohaselt andmetele juurdepääsu taotluses täpsustatud asjakohaste liideste, sealhulgas internetipõhiste andmebaaside või rakendusliideste kaudu.

8. Teadlaste nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral annab tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator sellistele teadlastele taotluses osutatud konkreetseks uurimistööks „kontrollitud teadlase“ staatuse ja esitab lõike 4 kohaselt andmetele juurdepääsu põhjendatud taotluse väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja, kui teadlased tõendavad, et nad vastavad kõigile järgmistele tingimustele:

- a) nad on seotud direktiivi (EL) 2019/790 artikli 2 punktis 1 määratletud teadusorganisatsiooniga;
- b) nad on ärihuvidest sõltumatud;
- c) teadlaste esitatud taotluses avaldatakse teave teadusuuringuteks eraldatud rahastuse kohta;
- d) nad on suutelised täitma iga taotlusega seotud kindlaid andmeturbe- ja konfidentsiaalsusnõudeid ja kaitsma isikuandmeid ning nad kirjeldavad oma taotluses asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, mis nad on sel eesmärgil võtnud;
- e) taotlusest nähtub, et taotletud andmetele ligipääs ja tähtajad on vajalikud nende uurimistööks ja sellega proportsionaalsed ning et kõnealuse uurimistöö eeldatavad tulemused aitavad kaasa lõikes 4 sätestatud eesmärkide saavutamisele;
- f) kavandatud uurimistööd tehakse lõikes 4 sätestatud eesmärkidel;
- g) nad võtavad kohustuse teha oma uuringutulemused üldsusele mõistliku aja jooksul pärast uurimistöö lõpetamist tasuta kättesaadavaks, võttes arvesse asjaomaste teenusesaajate õigusi ja huve kooskõlas määrusega (EL) 2016/679.

Käesoleva lõike kohase taotluse kättesaamisel teavitab tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator sellest komisjoni ja nõukoda.

9. Teadlased võivad oma taotluse esitada ka selle liikmesriigi digiteenuste koordinaatorile, millega nende teadusorganisatsioon seotud on. Käesoleva lõike kohase taotluse kättesaamisel viib digiteenuste koordinaator läbi esialgse hindamise selle kohta, kas asjaomased teadlased vastavad kõikidele lõikes 8 sätestatud tingimustele. Digiteenuste koordinaator saadab seejärel taotluse koos asjaomaste teadlaste esitatud tõendavate dokumentide ja esialgse hinnanguga tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile. Tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaator teeb põhjendamatu viivitusega otsuse teadlasele „kontrollitud teadlase“ staatuse andmise kohta.

Võttes nõuetekohaselt arvesse esitatud esialgset hinnangut, kuulub teadlasele kontrollitud teadlase staatuse andmise kohta lõpliku otsuse tegemine lõike 8 kohaselt tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori pädevusse.

10. Digiteenuste koordinaator, kes andis kontrollitud teadlase staatuse ja esitas taotluse anda kontrollitud teadlasele juurdepääs väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkuja andmetele, teeb otsuse ligipääsu lõpetamise kohta, kui ta teeb omal algatusel või kolmandatelt isikutelt saadud teabe alusel läbiviidud uurimise käigus kindlaks, et kontrollitud teadlane ei täida enam lõikes 8 sätestatud tingimusi, ning teavitab otsusest asjaomast väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja. Enne ligipääsu lõpetamist võimaldab digiteenuste koordinaator kontrollitud teadlasel reageerida oma uurimise tulemustele ja kavatsusele juurdepääsu lõpetada.

11. Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator edastab nõukojale nende füüsiliste isikute või üksuste nimed ja kontaktandmed, kellele ta on andnud kooskõlas lõikega 8 kontrollitud teadlase staatuse, samuti taotluse aluseks oleva uurimistöö eesmärgi, või kui ta on andmetele ligipääsu lõpetanud vastavalt lõikele 10, teatab sellest nõukojale.

12. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad annavad teadlastele põhjendamatu viivitusega andmetele ligipääsu, sealhulgas reaajas andmetele, kui see on tehniliselt võimalik, eeldusel et need andmed on nende internetipõhises kasutajaliideses avalikult kättesaadavad; ligipääs antakse ka teadlastele, kes on seotud mittetulunduslike asutuste, organisatsioonide ja ühendustega, kes vastavad lõike 8 punktides b, c, d ja e sätestatud tingimustele ja kes kasutavad andmeid üksnes selliseks uurimistööks, mis aitab kaasa artikli 34 lõike 1 kohaselt liidus süsteemsete riskide avastamisele, tuvastamisele ja mõistmisele.

13. Komisjon võtab pärast nõukojaga konsulteerimist vastu delegeeritud õigusaktid, millega täiendatakse käesolevat määrust, et sätestada tehnilised tingimused, mille kohaselt väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad andmeid lõigete 1 ja 4 alusel jagavad, ning see, millistel eesmärkidel võib neid andmeid kasutada. Kõnealustes delegeeritud õigusaktides sätestatakse konkreetsed tingimused, mille raames saab andmete jagamine teadlastega toimuda kooskõlas määrusega (EL) 2016/679, samuti asjakohased objektiivsed näitajad, menetlused ja vajaduse korral sõltumatud nõuandemehhanismid, millega toetatakse andmete jagamist, võttes arvesse väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate ja asjaomaste teenusesaajate õigusi ja huve, sealhulgas konfidentsiaalse teabe, eelkõige ärisaladuste kaitse ning nende teenuse turvalisuse säilitamise vajadust.

Artikkel 41

Vastavuskontrolli funktsioon

1. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad loovad vastavuskontrolli funktsiooni, mis on operatiivfunktsioonidest sõltumatu ja koosneb ühest või mitmest vastavuskontrolli spetsialistist, sealhulgas vastavuskontrolli funktsiooni juhust. Vastavuskontrolli funktsioonil peavad olema piisavad volitused, staatus ja vahendid, samuti juurdepääs väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja juhtorganile, et jälgida kõnealuse pakkuja vastavust käesolevale määrusele.

2. Väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja juhtorgan tagab, et vastavuskontrolli spetsialistidel on lõikes 3 osutatud ülesannete täitmiseks vajalik kutsekvalifikatsioon ning selleks vajalikud teadmised, kogemus ja suutlikkus.

Väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja juhtorgan tagab, et vastavuskontrolli funktsiooni juht on sõltumatu tippjuht, kellel on selge vastutus vastavuskontrolli funktsiooni eest.

Vastavuskontrolli funktsiooni juht annab aru otse väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja juhtorganile, kes on kõrgemast juhtkonnast sõltumatu, ning võib tõstatada probleeme ja hoiatada kõnealust organit, kui artiklis 34 osutatud riskid või käesoleva määruse mittejärgimine mõjutavad või võivad mõjutada asjaomast väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujat, ilma et see piiraks juhtorgani vastutust tema järelevalve- ja juhtimisülesannete täitmisel.

Vastavuskontrolli funktsiooni juhti ei vabastata ametist ilma väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja juhtorgani eelneva heakskiiduta.

3. Vastavuskontrolli spetsialistidel on järgmised ülesanded:

- a) teha käesoleva määruse kohaldamisel koostööd tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori ja komisjoniga;
- b) tagada, et kõik artiklis 34 osutatud riskid tehakse kindlaks ja neist teatatakse nõuetekohaselt ning et võetakse mõistlikud, proportsionaalsed ja mõjusad riskimaandusmeetmed vastavalt artiklile 35;
- c) korraldada väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja tegevust seoses artikli 37 kohase sõltumatu auditiga ja teha selle tegevuse üle järelevalvet;

- d) teavitada ja nõustada väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja juhtkonda ja töötajaid seoses käesolevast määrusest tulenevate asjakohaste kohustustega;
- e) jälgida, et väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja täidab käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi;
- f) kui see on asjakohane, jälgida, et väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja täidab artiklite 45 ja 46 kohaste tegevusjuhendite või artikli 48 kohaste kriisiprotokollide alusel võetud kohustusi.

4. Väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja edastab vastavuskontrolli funktsiooni juhi nime ja kontaktandmed tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile ja komisjonile.

5. Väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja juhtorgan määrab kindlaks pakkuja juhtimiskorra, mis tagab vastavuskontrolli funktsiooni sõltumatuse, sealhulgas vastutuse lahususe väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja töökorralduses, huvide konfliktide ennetamise ning artikli 34 kohaselt kindlaks tehtud süsteemsete riskide usaldusväärse juhtimise, ning teostab selle üle järelevalvet ja vastutab selle rakendamise eest.

6. Juhtorgan kinnitab ja vaatab korrapäraselt vähemalt kord aastas läbi artikli 34 kohaselt kindlaks tehtud selliste riskide võtmise, juhtimise, jälgimise ja maandamise strateegiad ja põhimõtted, millega väga suur digiplatvorm või väga suur internetipõhine otsingumootor kokku puutub või võib kokku puutuda.

7. Juhtorgan pühendab riskijuhtimisega seotud meetmete kaalumisele piisavalt aega. Ta osaleb aktiivselt riskijuhtimisega seotud otsuste tegemises ja tagab piisavate vahendite eraldamise artikli 34 kohaselt kindlaks tehtud riskide juhtimiseks.

Artikkel 42

Läbipaistvusaruannete esitamise kohustus

1. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad avaldavad artiklis 15 osutatud aruanded hiljemalt kahe kuu jooksul alates artikli 33 lõike 6 teises lõigus osutatud kohaldamise kuupäevast ja seejärel vähemalt iga kuue kuu tagant.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud aruannetes, mille esitavad väga suurte digiplatvormide pakkujad, täpsustatakse lisaks artiklis 15 ja artikli 24 lõikes 1 osutatud teabele järgmised andmed:

- a) personal, kelle väga suurte digiplatvormide pakkuja määrab liidus pakutavate teenuste sisu modereerimiseks iga kohaldatava liikmesriigi ametliku keele kaupa, sealhulgas artiklites 16 ja 22 ning artiklis 20 sätestatud kohustuste täitmiseks;
- b) punktis a osutatud tegevusi teostavate isikute kvalifikatsioon ja keelelised teadmised ning sellistele töötajatele pakutav kooolitus ja toetus;
- c) artikli 15 lõike 1 punktis e osutatud täpsusnäitajad ja seonduv teave liikmesriikide ametlike keelte kaupa.

Aruanded avaldatakse vähemalt ühes liikmesriigi ametlikus keeles.

3. Lisaks artikli 24 lõikes 2 osutatud teabele lisab väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad käesoleva artikli lõikes 1 osutatud aruannetesse ka teabe teenusesaajate kuu keskmise arvu kohta igas liikmesriigis.

4. Väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad edastavad artikli 37 lõike 4 kohase auditiaruande pärast selle lõpetamist tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile ja komisjonile ilma põhjendamatu viivitusega ning teevad hiljemalt kolm kuud pärast iga auditiaruande kättesaamist selle üldsusele kättesaadavaks:

- a) aruande, milles on esitatud artikli 34 kohase riskihindamise tulemused;
- b) artikli 35 lõike 1 kohaselt kindlaks tehtud ja rakendatud konkreetsete maandamismeetmed;
- c) artikli 37 lõikes 4 sätestatud auditiaruande;
- d) artikli 37 lõikes 6 sätestatud auditi rakendusaruande;
- e) asjakohasel juhul teabe konsultatsioonide kohta, mille pakkuja on läbi viinud riskihindamise ning riskimaandusmeetmete kavandamise toetamiseks.

5. Kui väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja leiab, et teatava teabe avaldamine vastavalt lõikele 4 võiks kaasa tuua kõnealuse pakkuja või teenusesaajate konfidentsiaalse teabe avalikustamise, tekitada tema teenuse turvalisusele olulisi nõrkusi, õõnestada avalikku julgeolekut või tekitada kahju teenusesaajatele, võib pakkuja sellise teabe avalikult kättesaadavatest aruannetest välja jätta. Sellisel juhul edastab pakkuja täielikud aruanded tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile ja komisjonile koos põhjendustega selle kohta, miks teave avalikult kättesaadavatest aruannetest välja jäeti.

Artikkel 43

Järelevalvetasu

1. Alates väga suure digiplatvormi ja väga suure internetipõhise otsingumootori sellisena käsitlemisest vastavalt artiklile 33 nõuab komisjon nende pakkujalt iga-aastast järelevalvetasu.

2. Iga-aastaste järelevalvetasude kogusumma katab hinnangulised kulud, mis komisjonil tekivad seoses tema käesoleva määruse kohaste järelevalveülesannetega, eelkõige kulud, mis on seotud artikli 33 kohase käsitlemisega, artikli 24 lõike 5 kohase andmebaasi loomise, haldamise ja käitamisega ning artikli 85 kohase teabevahetussüsteemiga, artikli 59 kohaste edastamisega, artikli 62 kohase nõukoja toetamisega ning artikli 56 ja IV peatüki 4. jao kohaste järelevalveülesannetega.

3. Väga suure digiplatvormi ja väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujalt nõutakse iga teenuse eest iga-aastast järelevalvetasu alates tema sellisena käsitlemisest artikli 33 kohaselt.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestab iga-aastase järelevalvetasu summa iga väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja kohta. Neid rakendusakte vastu võttes kohaldab komisjon käesoleva artikli lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusaktis sätestatud meetodikat ja järgib käesoleva artikli lõikes 5 esitatud põhimõtteid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 88 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Komisjon sätestab artikli 87 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktis üksikasjaliku meetodika ja korra seoses järgmisega:

- a) lõikes 2 osutatud hinnanguliste kulude kindlaksmääramine;
- b) lõike 5 punktides b ja c osutatud individuaalsete iga-aastaste järelevalvetasude kindlaksmääramine;
- c) lõike 5 punktis c määratletud maksimaalse ülemmäära kindlaksmääramine;
- d) maksete tegemiseks vajalik üksikasjalik kord.

Kõnealuste delegeeritud õigusaktide vastuvõtmisel järgib komisjon käesoleva artikli lõikes 5 esitatud põhimõtteid.

5. Lõikes 3 osutatud rakendusaktis ja lõikes 4 osutatud delegeeritud õigusaktis järgitakse järgmisi põhimõtteid:
- a) iga-aastase järelevalvetasu kogusumma prognoosimisel võetakse arvesse eelneval aastal kantud kulusid;
 - b) iga-aastane järelevalvetasu on proportsionaalne artikli 33 kohaselt väga suure digiplatvormina või väga suure internetipõhise otsingumootorina käsitatava iga digiplatvormi või iga otsingumootori aktiivsete teenusesaajate keskmise arvuga koos liidus;
 - c) väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuvalt võetava iga-aastase järelevalvetasu kogusumma ei ületa ühelgi juhul 0,05 % tema eelneva majandusaasta ülemaailmsest aastasest netotulust.
6. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt võetavaid iga-aastasi individuaalseid järelevalvetasusid käsitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽⁴¹⁾ artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise välistuluna.
7. Komisjon esitab igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmisel tekkinud kulude kogusumma ja eelneval aastal võetud individuaalsete iga-aastaste järelevalvetasude kogusumma kohta.

6. JAGU

Muud hoolsuskohustust käsitlevad sätted

Artikkel 44

Standardid

1. Komisjon konsulteerib nõukojaga ning toetab ja edendab asjaomaste Euroopa ja rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide kehtestatavate vabatahtlike standardite väljatöötamist ja rakendamist vähemalt seoses järgmisega:
- a) artikli 16 kohaste teadete elektrooniline esitamine;
 - b) vormid, disaini- ja protsessistandardid teenusesaajatega kasutajasõbralikuks suhtlemiseks teenusetingimustest ja nende muudatustest tulenevate piirangute kohta;
 - c) artikli 22 kohaste usaldusväärsete teavitajate edastatavate teadete elektrooniline esitamine, sealhulgas rakendusliidest kaudu;
 - d) eriomased liidesed, sealhulgas rakendusliidesed, millega hõlbustatakse artiklites 39 ja 40 sätestatud kohustuste täitmist;
 - e) väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite artikli 37 kohane auditeerimine;
 - f) artikli 39 lõikes 2 osutatud reklaamiga seotud andmehoidlate koostalitlusvõime;
 - g) andmete edastamine reklaamivahendajate vahel, et toetada artikli 26 lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud läbipaistvuskohustuste täitmist;
 - h) tehnilised meetmed, mis võimaldavad täita käesolevas määruses sisalduvaid reklaamiga seotud kohustusi, sealhulgas artiklis 26 osutatud reklaamide ja äriliste teadaannete silmapaistva märgistusega seotud kohustusi;

⁽⁴¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

- i) valikuliidesed ja teabe esitamine eri liiki soovitusüsteemide põhiparameetrite kohta kooskõlas artiklitega 27 ja 38;
- j) standardid sihipäraste meetmete kohta alaealiste kaitsmiseks internetis.

2. Komisjon toetab standardite ajakohastamist lähtuvalt tehnoloogia arengust ja kõnealuste teenuste saajate käitumisest. Asjakohane teave standardite ajakohastamise kohta peab olema avalikult kättesaadav ja kergesti ligipääsetav.

Artikkel 45

Tegevusjuhendid

1. Komisjon ja nõukoda edendavad ja hõlbustavad vabatahtlike tegevusjuhendite koostamist liidu tasandil, et aidata kaasa käesoleva määruse nõuetekohasele kohaldamisele, võttes eelkõige arvesse eri liiki ebaseadusliku sisu ja süsteemsete riskide käsitlemise spetsiifilisi probleeme ning tagades kooskõla liidu õigusega, eelkõige konkurentsi ja isikuandmete kaitset käsitleva õigusega.

2. Juhul, kui tekib oluline süsteemne risk artikli 34 lõike 1 tähenduses ja kui see on seotud mitme väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootoriga, võib komisjon kutsuda asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja ning kohasel juhul muid väga suurte digiplatvormide ja digiplatvormide pakkujaid ning vahendusteenuste osutajaid, samuti asjaomaseid pädevaid asutusi, kodanikuühiskonna organisatsioone ja muid asjaomaseid sidusrühmi osalema tegevusjuhendite koostamises, mis hõlmab kokkuleppimist kindlate riskimaandusmeetmete võtmise kohustustes ning võetud meetmete ja nende tulemuste korrapärase aruandluse raamistikus.

3. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel püüavad komisjon ja nõukoda ning asjakohasel juhul muud organid tagada, et tegevusjuhendites oleks selgelt sätestatud nende konkreetset eesmärgid, et need sisaldaksid kõnealuste eesmärkide saavutamise mõõtmise peamisi tulemusnäitajaid ning et neis võetaks nõuetekohaselt arvesse kõigi huvitatud isikute, eelkõige kodanike vajadusi ja huve liidu tasandil. Samuti püüavad komisjon ja nõukoda tagada, et osalejad annavad komisjonile ja oma vastavatele tegevuskohajärgsetele digiteenuste koordinaatoritele korrapäraselt aru kõigist võetud meetmetest ja nende tulemustest, mida on mõõdetud juhendites sisalduvate peamiste tulemusnäitajate alusel. Peamiste tulemusnäitajate ja võetud aruandluskohustuste puhul võetakse arvesse eri osalejate suuruse ja suutlikkuse erinevusi.

4. Komisjon ja nõukoda hindavad, kas tegevusjuhendid täidavad lõigetes 1 ja 3 sätestatud otstarvet, ning jälgivad ja hindavad korrapäraselt nende eesmärkide täitmist, võttes arvesse neis sisalduva võivaid peamisi tulemusnäitajaid. Nad avaldavad oma sellekohased järeldused.

Komisjon ja nõukoda edendavad ja hõlbustavad ka tegevusjuhendite korrapäraselt läbivaatamist ja kohandamist.

Tegevusjuhendite süstemaatilise eiramise korral võivad komisjon ja nõukoda paluda, et tegevusjuhenditele alla kirjutanud võtaksid vajalikke meetmeid.

Artikkel 46

Internetireklaami tegevusjuhendid

1. Komisjon edendab ja hõlbustab liidu tasandil vabatahtlike tegevusjuhendite koostamist digiplatvormide pakkujate ja muude asjaomaste teenuseosutajate, näiteks internetireklaami vahendusteenuste osutajate, teiste programmeeritava reklaami väärtusahelas osalejate või teenusesaajaid esindavate organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide või asjaomaste asutuste poolt, et tagada internetireklaami väärtusahelas osalejate jaoks suurem läbipaistvus, kui on nõutav artiklite 26 ja 39 alusel.

2. Komisjon püüab tagada, et tegevusjuhenditega võetakse eesmärgiks tagada teabe tõhus edastamine kõigi asjaosaliste õigusi ja huve austades ning konkurentsivõimeline, läbipaistev ja õiglane internetireklaami keskkond kooskõlas liidu ja riigisisese õigusega, eelkõige konkurentsi ning eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitset käsitleva õigusega. Komisjoni eesmärk on tagada, et tegevusjuhendites käsitletakse vähemalt järgmist:

- a) internetireklaami vahendajate valduses oleva teabe edastamine teenusesaajatele seoses artikli 26 lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud nõuetega;
- b) internetireklaami vahendajate valduses oleva teabe edastamine andmehoidlatesse vastavalt artiklile 39;
- c) sisuline teave andmete monetiseerimise kohta.

3. Komisjon julgustab tegevusjuhendeid välja töötama hiljemalt 18. veebruariks 2025 ja neid kohaldama hiljemalt 18. augustist 2025.

4. Komisjon ergutab kõiki lõikes 1 osutatud internetireklaami väärtusahelas osalejaid tegevusjuhendites sätestatud kohustusi kinnitama ja neid täitma.

Artikkel 47

Ligipääsetavuse tegevusjuhendid

1. Komisjon edendab ja hõlbustab liidu tasandil tegevusjuhendite koostamist, kaasates digiplatvormide pakkujad ja muud asjaomased teenuseosutajad, teenusesaajaid esindavad organisatsioonid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid või asjaomased asutused, et edendada täielikku ja mõjusat võrdset osalemist, parandades juurdepääsu internetipõhiste teenustele, mis oma algse disaini või hilisema kohandamise kaudu vastavad puuetega inimeste konkreetsetele vajadustele.

2. Komisjon püüab tagada, et tegevusjuhenditega võetakse eesmärgiks tagada kõnealuste teenuste ligipääsetavus kooskõlas liidu ja riigisisese õigusega, et maksimeerida nende eeldatavat kasutamist puuetega inimeste poolt. Komisjon püüab tagada, et tegevusjuhendites käsitletakse vähemalt järgmisi eesmärke:

- a) teenuste disainimine ja kohandamine nii, et need oleksid puuetega inimestele ligipääsetavad, muutes need tajutavaks, kasutatavaks, mõistetavaks ja töökindlaks;
- b) selgitamine, kuidas teenused vastavad kohaldatavatele ligipääsetavusnõuetele, ja selle teabe tegemine üldsusele kättesaadavaks nii, et see on ligipääsetav puuetega inimestele;
- c) käesoleva määruse kohaselt esitatud teabe, vormide ja meetmete tegemine kättesaadavaks nii, et need oleksid hõlpsasti leitavad, kergesti arusaadavad ja puuetega inimestele ligipääsetavad.

3. Komisjon julgustab tegevusjuhendeid välja töötama hiljemalt 18. veebruariks 2025 ja neid kohaldama hiljemalt 18. augustist 2025.

Artikkel 48

Kriisiprotokollid

1. Nõukoda võib soovitada komisjonil alata kooskõlas lõigete 2, 3 ja 4 vabatahtlike kriisiprotokollide koostamise kriisiolukordade lahendamiseks. Sellised olukorrad peavad eranditult piirduma avalikku julgeolekut või rahvatervist mõjutavate erakorraliste asjaoludega.

2. Komisjon julgustab väga suurte digiplatvormide, väga suurte internetipõhiste otsingumootorite ja kohasel juhul muude digiplatvormide või internetipõhiste otsingumootorite pakkujaid osalema kriisiprotokollide koostamises, testimises ja kohaldamises ning hõlbustab seda. Komisjon seab eesmärgiks tagada, et nimetatud kriisiprotokollid hõlmavad üht või mitut järgmistest meetmetest:

- a) kriisiolukorra kohta sellise teabe hästi nähtavalt kuvamine, mille esitavad liikmesriikide asutused või mis esitatakse liidu tasandil või mille esitavad sõltuvalt kriisi kontekstist muud asjakohased usaldusväärsed organid;
- b) selle tagamine, et vahendusteenuste osutaja määrab konkreetse kriisijuhtimise eest vastutava kontaktpunkti; olenevalt olukorrast võib selleks olla artiklis 11 osutatud elektrooniline kontaktpunkt või väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate puhul artiklis 41 osutatud vastavuskontrolli spetsialist;
- c) kus asjakohane, artiklites 16, 20, 22, 23 ja 35 sätestatud kohustuste täitmiseks ette nähtud ressursside kohandamine kriisiolukorrast tingitud vajadustele.

3. Komisjon kaasab kriisiprotokollide koostamisse, testimisse ja nende kohaldamise järelevalvesse asjakohasusest lähtuvalt liikmesriikide asutusi ning võib kaasata ka liidu organeid, ameteid ja asutusi. Kui see on vajalik ja asjakohane, võib komisjon kriisiprotokollide koostamisse kaasata ka kodanikuühiskonna organisatsioone või muid asjaomaseid organisatsioone.

4. Komisjoni eesmärk on tagada, et kriisiprotokollides oleks selgelt sätestatud kõik järgmised aspektid:

- a) kindlad parameetrid, mille alusel määratakse kindlaks kriisiprotokollis käsitletav erakorraline asjaolu, ja eesmärgid, mida protokolliga püütakse saavutada;
- b) iga osaleja roll ja meetmed, mille ta peab võtma ettevalmistusetapis ja pärast kriisiprotokolli käivitamist;
- c) selge menetluskord, mille järgi otsustatakse, millal kriisiprotokoll käivitatakse;
- d) selge menetluskord, mille järgi otsustatakse ajavahemik, mille jooksul pärast kriisiprotokolli käivitamist meetmeid võetakse ja mis piirdub rangelt sellega, mis on vajalik konkreetsete erakorraliste asjaoludega tegelemiseks;
- e) kaitsemeetmed, et käsitleda võimalikke negatiivseid mõjusid hartas sätestatud põhiõigustele, eelkõige väljendus- ja teabevabadusele ning mittediskrimineerimise õigusele;
- f) protsess, mille kohaselt antakse pärast kriisiolukorra lõppemist avalikult aru võetud meetmetest, nende kestusest ja tulemustest.

5. Kui komisjon leiab, et kriisiprotokolliga ei ole võimalik kriisiolukorda tõhusalt lahendada või lõike 4 punktis e osutatud põhiõiguste kaitset tagada, nõuab ta osalejatelt kriisiprotokolli läbivaatamist, sealhulgas täiendavate meetmete võtmist.

IV PEATÜKK

RAKENDAMINE, KOOSTÖÖ, KARISTUSED JA TÄITMISE TAGAMINE

1. JAGU

Pädevad asutused ja liikmesriigi digiteenuste koordinaatorid

Artikkel 49

Pädevad asutused ja digiteenuste koordinaatorid

1. Liikmesriigid määravad vähemalt ühe vahendusteenuste osutajate järelevalve ja käesoleva määruse täitmise tagamise eest vastutava pädeva asutuse („pädev asutus“).

2. Liikmesriigid määravad ühe pädevatest asutustest oma digiteenuste koordinaatoriks. Digiteenuste koordinaator vastutab kõigi küsimuste eest, mis on seotud käesoleva määruse üle järelevalve tegemise ja selle täitmise tagamisega kõnealuses liikmesriigis, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik on määranud teatavad kindlad ülesanded või sektorid teistele pädevatele asutustele. Digiteenuste koordinaator vastutab igal juhul nende küsimustega seotud koordineerimise tagamise eest riigi tasandil ning aitab kaasa käesoleva määruse tõhusale ja järjepidevale järelevalvele ja täitmise tagamisele kogu liidus.

Selleks teevad digiteenuste koordinaatorid koostööd üksteise, teiste liikmesriigi pädevate asutuste, nõukoja ja komisjoniga, ilma et see piiraks liikmesriikide võimalust näha ette koostöömehhanismid ja digiteenuste koordinaatorite korrapärane arvamuste vahetus teiste liikmesriigi asutustega, kui see on nende vastavate ülesannete täitmiseks asjakohane.

Kui liikmesriik määrab lisaks digiteenuste koordinaatorile ühe või mitu pädevat asutust, tagab ta, et nende asutuste ja digiteenuste koordinaatori vastavad ülesanded on selgelt kindlaks määratud ning et nad teevad oma ülesannete täitmisel tihedat ja tulemuslikku koostööd.

3. Liikmesriigid määravad digiteenuste koordinaatorid hiljemalt 17. veebruariks 2024.

Liikmesriigid teevad üldsusele kättesaadavaks ning edastavad komisjonile ja nõukogule oma selle pädeva asutuse nime, kes on määratud digiteenuste koordinaatoriks, ning teabe selle kohta, kuidas temaga ühendust võtta. Asjaomane liikmesriik teatab komisjonile ja nõukojale teiste lõikes 2 osutatud pädevate asutuste nimed ning nende vastavad ülesanded.

4. Digiteenuste koordinaatorite suhtes kohaldatavaid artiklite 50, 51 ja 56 sätteid kohaldatakse ka kõigi muude pädevate asutuste suhtes, kelle liikmesriigid käesoleva artikli lõike 1 kohaselt määravad.

Artikkel 50

Digiteenuste koordinaatoritele esitatavad nõuded

1. Liikmesriigid tagavad, et nende digiteenuste koordinaatorid täidavad käesolevast määrusest tulenevaid ülesandeid erapooletult, läbipaistvalt ja aegsasti. Liikmesriigid tagavad, et nende digiteenuste koordinaatoritel on oma ülesannete täitmiseks kõik vajalikud ressursid, sealhulgas piisavad tehnilised, rahalised ja inimressursid, et teha nõuetekohast järelevalvet kõigi nende pädevuse alla kuuluvate vahendusteenuste osutajate üle. Iga liikmesriik tagab, et tema digiteenuste koordinaatoril on piisav autonoomia oma eelarve haldamisel eelarve üldistes piirides, et mitte kahjustada digiteenuste koordinaatori sõltumatust.

2. Digiteenuste koordinaatorid tegutsevad oma käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmisel ja volituste kasutamisel täiesti sõltumatult. Nad peavad olema kaitstud mis tahes välise mõju eest, sealhulgas otsese või kaudse mõju eest, ning ei tohi küsida ega võtta vastu juhiseid üheltki teiselt riigiasutuselt ega eraõiguslikult isikult.

3. Käesoleva artikli lõige 2 ei piira digiteenuste koordinaatorite ülesannete täitmist käesolevas määruses sätestatud järelevalve- ja täitmise tagamise süsteemis ega koostööd muude pädevate asutustega vastavalt artikli 49 lõikele 2. Käesoleva artikli lõige 2 ei takista kohtuliku kontrolli teostamist ega piira ka proportsionaalsete aruandlusnõuete kohaldamist digiteenuste koordinaatorite üldise tegevuse suhtes, nagu finantskulude suhtes või riikide parlamentidele aruandmise suhtes, eeldusel et need ei kahjusta käesoleva määruse eesmärkide saavutamist.

Artikkel 51

Digiteenuste koordinaatorite volitused

1. Kui see on vajalik nende käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks, on digiteenuste koordinaatoritel nende liikmesriigi pädevusse jäävate vahendusteenuste osutajate tegevusega seoses järgmised uurimisvolitused:

- a) õigus nõuda neilt teenuseosutajatelt ja kõigilt teistelt isikutelt, kes tegutsevad oma kaubandus-, ettevõtlus-, käsitööstus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidel ning kes võivad mõistliku eelduse kohaselt olla teadlikud käesoleva määruse kahtlustatava rikkumisega seotud teabest, sealhulgas artiklis 37 ja artikli 75 lõikes 2 osutatud auditeid tegevatelt organisatsioonidelt, sellise teabe esitamist põhjendamatu viivitusega;
- b) õigus teha kontrolle või taotleda oma liikmesriigi õigusasutuselt korralduse andmist kontrollide tegemiseks valdustes, mida kõnealused teenuseosutajad või isikud kasutavad oma kaubandus-, ettevõtlus-, käsitööstus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidel, või nõuda kontrolli tegemist muudelt asutustelt, et kahtlustatava rikkumisega seotud mis tahes vormis teavet olenemata andmekandjast uurida, arestida, sellest koopiaid teha või saada;
- c) õigus paluda nende teenuseosutajate töötajal või esindajal või kõnealustel isikutel anda kahtlustatava rikkumisega seotud teabe kohta selgitusi ja nende nõusolekul vastused salvestada mis tahes tehnilise vahendiga.

2. Kui see on vajalik nende käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks, on digiteenuste koordinaatoritel nende liikmesriigi pädevusse jäävate vahendusteenuste osutajatega seoses järgmised täitmise tagamise volitused:

- a) õigus nõustuda teenuseosutajate võetavate kohustustega, mis on seotud käesoleva määruse täitmisega, ja muuta need kohustused siduvaks;
- b) õigus nõuda rikkumiste lõpetamist ning, kui see on asjakohane, kehtestada rikkumisega proportsionaalseid ja rikkumise tulemuslikuks lõpetamiseks vajalikke parandusmeetmeid või taotleda selle tegemist oma liikmesriigi õigusasutuselt;
- c) õigus määrata kooskõlas artikliga 52 trahve käesoleva määruse, sealhulgas käesoleva artikli lõike 1 kohaselt antud uurimiskorralduste täitmata jätmise eest või taotleda oma liikmesriigi õigusasutuselt selliste trahvide määramist;
- d) õigus määrata kooskõlas artikliga 52 sunniraha rikkumise lõpetamise tagamiseks vastavalt käesoleva lõigu punkti b kohaselt antud korraldusele või käesoleva artikli lõike 1 kohaselt antud uurimiskorralduste täitmata jätmise eest, või taotleda oma liikmesriigi õigusasutuselt sunniraha määramist;
- e) õigus võtta vastu ajutisi meetmeid või taotleda oma liikmesriigi pädevalt õigusasutuselt selliste meetmete vastuvõtmist, et vältida tõsise kahju tekkimise riski.

Seoses esimese lõigu punktidega c ja d on digiteenuste koordinaatoritel nimetatud punktides sätestatud täitmise tagamise volitused ka muude lõikes 1 osutatud isikute suhtes, kui viimased ei täida neile kõnealuse lõike kohaselt antud korraldusi. Nad kasutavad neid täitmise tagamise volitusi üksnes pärast seda, kui nad on kõnealustele teistele isikutele edastanud õigel ajal kogu selliste korraldustega seotud asjakohase teabe, sealhulgas teabe kohaldatava tähtaja, trahvide või sunniraha kohta, mis võidakse määrata korralduse täitmata jätmise eest, ja võimalikud õiguskaitsevahendid.

3. Kui see on vajalik nende käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks, on digiteenuste koordinaatoritel juhul, kui kõik muud käesoleva artikli kohased rikkumise lõpetamiseks kasutatavad volitused on ammendatud ning rikkumine jätkub või seda jätkatakse ja see põhjustab tõsist kahju, mida ei saa vältida muude liidu või riigisisese õigusega antud volituste kasutamisega, õigus võtta oma liikmesriigi pädevusse jäävate vahendusteenuste osutajate suhtes järgmisi meetmeid:

- a) nõuda, et kõnealuste teenuseosutajate juhtorgan uuriks põhjendamatu viivitusega olukorda, võtaks vastu ja esitaks tegevuskava, milles sätestatakse rikkumise lõpetamiseks vajalikud meetmed, tagaks, et teenuseosutaja võtab need meetmed, ning esitaks võetud meetmete kohta aruande;
- b) kui digiteenuste koordinaator leiab, et vahendusteenuste osutaja ei ole punktis a osutatud nõudeid piisavalt täitnud, rikkumist ei ole heastatud või rikkumine jätkub ja põhjustab tõsist kahju ning et rikkumine on seotud kuriteoga, millega kaasneb oht inimeste elule või ohutusele, taotleda oma liikmesriigi pädevalt õigusasutuselt rikkumisega seotud asjaomase teenuse saajate teenusele juurdepääsu ajutist piiramist või, üksnes juhul, kui see ei ole tehniliselt teostatav, vahendusteenuste osutaja sellele internetipõhisele kasutajaliidesele juurdepääsu ajutist piiramist, mille kaudu rikkumine toimub.

Digiteenuste koordinaator peab, välja arvatud juhul, kui ta tegutseb komisjoni artiklis 82 osutatud taotluse alusel, kutsuma enne käesoleva lõike esimese lõigu punkti b kohase taotluse esitamist huvitatud isikuid üles esitama ajavahemiku jooksul, mis ei tohi olla lühem kui kaks nädalat, kirjalikke märkusi, kirjeldades meetmeid, mille võtmist ta kavatseb taotleda, ning määra kindlaks nende kavandatud aadressaadi või aadressaadid. Vahendusteenuste osutajal, kavandatud aadressaadil või aadressaadidel ja mis tahes muudel õigustatud huvi üles näidanud kolmandatel isikutel on õigus osaleda pädeva õigusasutuse menetluses. Kõik määratud meetmed peavad olema proportsionaalsed, võttes arvesse rikkumise laadi, raskusastet, korduvust ja kestust, ega tohi põhjendamatult piirata asjaomase teenuse saajate ligipääsu seaduslikule teabele.

Ligipääsupiirang kestab neli nädalat, kuid pädev õigusasutus võib oma korraldusega lubada digiteenuste koordinaatoril seda ajavahemikku sama pikkade ajavahemike kaupa pikendada maksimaalselt selline arv kordi, nagu kõnealune õigusasutus on ette näinud. Digiteenuste koordinaator pikendab kõnealust ajavahemikku ainult siis, kui ta leiab, võttes arvesse kõigi asjaomasest piirangust mõjutatud isikute õigusi ja huve ning kõiki asjakohaseid asjaolusid, sealhulgas teavet, mida vahendusteenuste osutaja, aadressaat või aadressaadid ning mis tahes muu õigustatud huvi üles näidanud kolmas isik talle on esitanud, et täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

- a) vahendusteenuste osutaja ei ole võtnud rikkumise lõpetamiseks vajalikke meetmeid;
- b) ajutine piirang ei piira põhjendamatult teenusesaajate ligipääsu seaduslikule teabele, võttes arvesse mõjutatud teenusesaajate arvu ning piisavate ja kergesti kättesaadavate alternatiivide olemasolu.

Kui digiteenuste koordinaator leiab, et kolmanda lõigu punktides a ja b sätestatud tingimused on täidetud, kuid ta ei saa kõnealust tähtaega kolmanda lõigu alusel pikendada, esitab ta esimese lõigu punktis b osutatud pädevale õigusasutusele uue taotluse.

4. Lõigetes 1, 2 ja 3 loetletud volitused ei piira 3. jao kohaldamist.
5. Meetmed, mida digiteenuste koordinaatorid võtavad lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud volitusi kasutades, peavad olema tõhusad, heidutavad ja proportsionaalsed, võttes eelkõige arvesse kõnealuste meetmetega seotud rikkumise või oletatava rikkumise laadi, raskusastet, korduvust ja kestust ning, kui see on asjakohane, ka asjaomase vahendusteenuste osutaja majanduslikku, tehnilist ja tegevuslikku suutlikkust.
6. Liikmesriigid sätestavad konkreetsed normid ja menetlused lõigete 1, 2 ja 3 kohaste volituste kasutamiseks ning tagavad, et nende volituste kasutamisel kohaldatakse alati asjakohaseid kaitsemeetmeid, mis on sätestatud kohaldatavas riigisisises õiguses kooskõlas harta ja liidu õiguse üldpõhimõtetega. Eeskätt võetakse kõnealuseid meetmeid üksnes kooskõlas õigusega eraelu puutumatusle ja kaitsele, sealhulgas õigusega olla ära kuulatud ja õigusega tutvuda toimikuga, ning arvestades kõigi mõjutatud isikute õigust tõhusatele õiguskaitsevahenditele.

Artikkel 52

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad karistusnormid, mida kohaldatakse käesoleva määruse rikkumise korral nende pädevusse jäävate vahendusteenuste osutajate suhtes, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks kooskõlas artikliga 51.
2. Karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja heidutavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni nimetatud normidest ja meetmetest ning teavitavad teda viivitamata ka nende hilisematest muudatustest.
3. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas määruses sätestatud kohustuse täitmata jätmise eest määratavate trahvide maksimumsumma on 6 % asjaomase vahendusteenuste osutaja eelneva majandusaasta aastasest ülemaailmsest käibest. Liikmesriigid tagavad, et ebaõige, mittetäieliku või eksitava teabe esitamise, ebaõigele, mittetäielikule või eksitavale teabele reageerimata või selle parandamata jätmise ning kontrollile mitteallumise eest määratava trahvi maksimumsumma on 1 % vahendusteenuste osutaja või asjaomase isiku eelneva majandusaasta aastasest sissetulekust või ülemaailmsest käibest.
4. Liikmesriigid tagavad, et sunniraha maksimumsumma on 5 % asjaomase vahendusteenuste osutaja eelneva majandusaasta keskmisest päevasest ülemaailmsest käibest või sissetulekust, arvatuna asjaomases otsuses märgitud kuupäevast.

Artikkel 53

Kaebuse esitamise õigus

Teenusesaajatel ja igal nende nimel käesoleva määrusega antud õigusi kasutama volitatud asutusel, organisatsioonil või ühendusel on õigus esitada vahendusteenuste osutaja vastu käesoleva määruse väidetavat rikkumist käsitlev kaebus selle liikmesriigi digiteenuste koordinaatorile, kus on teenusesaaja asukoht või tegevuskoht. Digiteenuste koordinaator hindab kaebust ja edastab selle asjakohasel juhul tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile koos arvamusega, kui seda peetakse asjakohaseks. Kui kaebuse menetlemise eest vastutab liikmesriigi muu pädev asutus, edastab kaebuse saanud digiteenuste koordinaator selle kõnealusele asutusele. Niisuguse menetluse käigus on mõlemal poolel kooskõlas riigisisese õigusega õigus avaldada arvamust ja saada asjakohast teavet kaebuse seisu kohta.

*Artikkel 54***Hüvitis**

Teenusesaajal on õigus nõuda kooskõlas liidu ja riigisisese õigusega vahendusteenuste osutajalt hüvitist kahju või saamata jäänud tulu eest, mis on tekkinud seeläbi, et teenuseosutaja on rikkunud oma käesoleva määruse kohaseid kohustusi.

*Artikkel 55***Tegevusaruanded**

1. Digiteenuste koordinaatorid koostavad oma käesoleva määruse kohase tegevuse kohta aastaaruande, mis sisaldab artikli 53 kohaselt saadud kaebuste arvu ja nende suhtes võetud järelmeetmete ülevaadet. Digiteenuste koordinaatorid teevad aastaaruanded üldsusele masinloetavas vormingus kättesaadavaks, kohaldades teabe konfidentsiaalsust käsitlevaid asjaomaseid norme vastavalt artiklile 84, ning edastavad need komisjonile ja nõukojale.
2. Aastaaruanne sisaldab ka järgmist teavet:
 - a) asjaomase digiteenuste koordinaatori liikmesriigi õigus- või haldusasutuse poolt artiklite 9 ja 10 kohaselt ebaseadusliku sisu vastu meetmete võtmise ja teabe esitamise kohta antud korralduste arv ja sisu;
 - b) teave korralduste suhtes võetud meetmete kohta, millest on teavitatud digiteenuste koordinaatorit vastavalt artiklitele 9 ja 10.
3. Kui liikmesriik on määranud artikli 49 kohaselt mitu pädevat asutust, tagab ta, et digiteenuste koordinaator koostab ühe aruande, mis hõlmab kõigi pädevate asutuste tegevust, ning et digiteenuste koordinaator saab teistelt asjaomastelt pädevatelt asutustelt kogu selleks vajaliku teabe ja toetuse.

*2. JAGU****Pädevused, koordineeritud uurimine ja järjepidevusmehhanismid****Artikkel 56***Pädevused**

1. Liikmesriigil, kus on vahendusteenuste osutaja peamine tegevuskoht, on ainupädevus teha järelevalvet käesoleva määruse üle ja tagada selle täitmine, välja arvatud lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud pädevuste osas.
2. Komisjonil on ainupädevus teha järelevalvet III peatüki 5. jao üle ja tagada selle täitmine.
3. Komisjon on pädev tegema järelevalvet käesoleva määruse, välja arvatud III peatüki 5. jao üle ja tagama selle täitmine väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate puhul.
4. Kui komisjon ei ole algatanud menetlust seoses sama rikkumisega, on väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja puhul pädev tegema järelevalvet käesolevast määrusest, välja arvatud III peatüki 5. jaost tulenevate kohustuste järgimise üle ja tagama nende täitmise liikmesriik, kus on kõnealuse pakkuja peamine tegevuskoht.
5. Liikmesriigid ja komisjon teevad käesoleva määruse sätete täitmise üle järelevalvet ja tagavad nende täitmise omavahelises tihedas koostöös.

6. Kui vahendusteenuste osutajal puudub liidus tegevuskoht, on kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 1 ja 4 pädevus teha järelevalvet käesolevast määrusest tulenevate asjaomaste kohustuste järgimise üle ja tagada nende täitmine liikmesriigil, kus on tema seadusliku esindaja elu- või tegevuskoht, või komisjonil.

7. Kui vahendusteenuste osutaja ei nimeta artikli 13 kohaselt seaduslikku esindajat, on kõikidel liikmesriikidel ning väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja puhul komisjonil pädevus teha järelevalvet käesolevast määrusest tulenevate asjaomaste kohustuste järgimise üle ja tagada nende täitmine kooskõlas käesoleva artikliga.

Kui digiteenuste koordinaator kavatseb teostada oma käesoleva lõike kohaseid pädevusi, teavitab ta sellest kõiki teisi digiteenuste koordinaatoreid ja komisjoni ning tagab hartaga ette nähtud kohaldatavate kaitsemeetmete järgimise, eelkõige selleks, et vältida olukorda, kus seoses sama käitumisega karistatakse käesolevas määruses sätestatud kohustuste rikkumise eest rohkem kui üks kord. Kui komisjon kavatseb teostada oma käesoleva lõike kohaseid pädevusi, teavitab ta sellest kavatsusest kõiki teisi digiteenuste koordinaatoreid. Pärast käesoleva lõike kohast teavitamist ei algata teised liikmesriigid menetlust sama rikkumise suhtes, millele teatistes osutatakse.

Artikkel 57

Vastastikune abi

1. Digiteenuste koordinaatorid ja komisjon teevad tihedat koostööd ja abistavad üksteist, et kohaldada käesolevat määrust ühetaoliselt ja tõhusalt. Vastastikune abi hõlmab eelkõige käesoleva artikli kohast teabevahetust ja tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori kohustust teavitada kõiki sihtkohajärgseid digiteenuste koordinaatoreid, nõukoda ja komisjoni uurimise algatamisest ja kavatsusest teha konkreetse vahendusteenuste osutaja suhtes lõplik otsus, sealhulgas oma hindamisest.

2. Uurimise eesmärgil võib tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator taotleda teistelt digiteenuste koordinaatoritelt, et nad esitaksid enda valduses olevat konkreetset teavet teatava vahendusteenuste osutaja kohta või kasutaksid oma artikli 51 lõikes 1 osutatud uurimisvolitusi seoses nende liikmesriigis asuva konkreetse teabega. Asjakohasel juhul võib taotluse saanud digiteenuste koordinaator kaasata muid pädevaid asutusi või kõnealuse liikmesriigi muid asutusi.

3. Lõike 2 kohase taotluse saanud digiteenuste koordinaator täidab sellise taotluse ja teavitab tegevuskohajärgset digiteenuste koordinaatorit võetud meetmetest põhjendamatult viivitusega, ent hiljemalt kahe kuu jooksul pärast taotluse saamist, välja arvatud juhul, kui:

- a) taotluse ulatust või sisu ei ole uurimise eesmärgil piisavalt täpsustatud või põhjendatud või see ei ole proportsionaalne või
- b) ei taotluse saanud digiteenuste koordinaatoril ega kõnealuse liikmesriigi muul pädeval asutusel või muul asutusel ei ole taotletavat teavet ega ta ei pääse sellele ligi või
- c) taotlust ei saa täita ilma liidu või liikmesriigi õigust rikkumata.

Taotluse saanud digiteenuste koordinaator põhjendab oma keeldumist, esitades esimeses lõigus sätestatud ajavahemiku jooksul põhjendatud vastuse.

Artikkel 58

Digiteenuste koordinaatorite piiriülene koostöö

1. Välja arvatud juhul, kui komisjon on algatanud uurimise seoses sama väidetava rikkumisega, võib sihtkohajärgne digiteenuste koordinaator, kui tal on põhjust kahtlustada, et vahendusteenuste osutaja on rikkunud käesolevat määrust viisil, mis mõjutab negatiivselt teenusesaajaid selle digiteenuste koordinaatori liikmesriigis, taotleda tegevuskohajärgselt digiteenuste koordinaatorilt kõnealuse küsimuse hindamist ning vajalike uurimis- ja täitmise tagamise meetmete võtmist, et tagada käesoleva määruse täitmine.

2. Välja arvatud juhul, kui komisjon on algatanud uurimise seoses sama väidetava rikkumisega, võib nõukoda vähemalt kolme sellise sihtkohajärgse digiteenuste koordinaatori esitatud taotlusel, kellel on põhjust kahtlustada, et konkreetne vahendusteenuste osutaja on rikkunud käesolevat määrust viisil, mis mõjutab negatiivselt teenusesaajaid nende liikmesriikides, taotleda tegevuskohajärgselt digiteenuste koordinaatorilt kõnealuse küsimuse hindamist ning vajalike uurimis- ja täitmise tagamise meetmete võtmist, et tagada käesoleva määruse täitmine.

3. Lõigete 1 või 2 kohane taotlus peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ning selles märgitakse vähemalt järgmine:

- a) asjaomase vahendusteenuste osutaja kontaktpunkt vastavalt artiklile 11;
- b) asjakohaste faktide kirjeldus, käesoleva määruse asjaomased sätted ja põhjused, miks taotluse saanud digiteenuste koordinaator või nõukoda kahtlustab, et teenuseosutaja on rikkunud käesolevat määrust, sealhulgas väidetava rikkumise negatiivse mõju kirjeldus;
- c) muu teave, mida taotluse saanud digiteenuste koordinaator või nõukoda peab asjakohaseks, sealhulgas, kui see on asjakohane, omal algatusel kogutud teave või ettepanekud konkreetsete uurimis- või täitmise tagamise meetmete, sealhulgas ajutiste meetmete võtmiseks.

4. Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator võtab käesoleva artikli lõike 1 või 2 kohast taotlust täielikult arvesse. Kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet taotluse alusel tegutsemiseks, ja tal on põhjust arvata, et taotluse saanud digiteenuste koordinaator või nõukoda võiks esitada lisateavet, võib tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator taotleda sellist teavet kooskõlas artikliga 57 või algatada artikli 60 lõike 1 kohase ühisuurimise, millesse on kaasatud vähemalt taotluse esitanud digiteenuste koordinaator. Käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud ajavahemik peatatakse kuni lisateabe esitamiseni või kuni ühisuurimises osalemise kutsest keeldumiseni.

5. Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator edastab põhjendamatu viivitusega ja igal juhul hiljemalt kahe kuu jooksul pärast lõigete 1 ja 2 kohase taotluse saamist taotluse saanud digiteenuste koordinaatorile ja nõukojale hinnangu oletatava rikkumise kohta ning selgituse seoses sellega võetud või kavandatud uurimis- või täitmise tagamise meetmete kohta, mille eesmärk on tagada käesoleva määruse täitmine.

Artikkel 59

Küsimuse edastamine komisjonile

1. Kui teavet artikli 58 lõikes 5 sätestatud ajavahemiku jooksul ei edastata või kui nõukoda artikli 58 lõike 5 kohaselt antud hinnanguga või võetud või kavandatud meetmetega ei nõustu või artikli 60 lõikes 3 osutatud juhtudel võib nõukoda edastada küsimuse komisjonile, esitades viimasele kogu asjakohase teabe. See teave hõlmab vähemalt tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile saadetud taotlust või soovitusi, kõnealuse digiteenuste koordinaatori hinnangut, mittenõustumise põhjuseid ning küsimuse edastamist toetavat lisateavet.

2. Komisjon hindab küsimust kahe kuu jooksul alates sellest, kui küsimus on lõike 1 kohaselt temale suunatud, olles enne konsulteerinud tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatoriga.

3. Kui komisjon leiab käesoleva artikli lõike 2 kohaselt, et artikli 58 lõikes 5 osutatud hindamine või võetud või kavandatud uurimis- või täitmise tagamise meetmed on käesoleva määruse mõjusa täitmise tagamiseks ebapiisavad või ei ole muul viisil käesoleva määrusega kooskõlas, esitab ta oma seisukohad tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile ja nõukojale ning taotleb tegevuskohajärgselt digiteenuste koordinaatorilt küsimuse uuesti läbivaatamist.

Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator võtab vajalikud uurimis- või täitmise tagamise meetmed, et tagada käesoleva määruse täitmine, võttes täiel määral arvesse komisjoni seisukohti ja küsimuse uuesti läbivaatamise taotlust. Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator teavitab komisjoni ning artikli 58 lõike 1 või 2 kohaselt tegutsenud taotluse esitanud digiteenuste koordinaatorit või nõukoda võetud meetmetest kahe kuu jooksul alates uuesti läbivaatamise taotluse esitamisest.

Artikkel 60

Ühisuurimised

1. Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator võib algatada ja juhtida ühisuurimisi, tehes seda ühe või mitme teise digiteenuste asjaomase koordinaatori osalusel:

- a) omal algatusel, et uurida käesoleva määruse väidetavat rikkumist konkreetse vahendusteenuste osutaja poolt mitmes liikmesriigis, tehes seda asjaomaste digiteenuste koordinaatorite osalusel; või
- b) nõukoja soovitusel, tegutsedes vähemalt kolme digiteenuste koordinaatori taotlusel, kes väidavad, et on põhjendatult alust arvata, et konkreetse vahendusteenuste osutaja paneb toime rikkumise, mis mõjutab teenusesaajaid nende liikmesriikides.

2. Iga digiteenuste koordinaator, kes tõendab, et tal on lõike 1 kohases ühisuurimises osalemiseks õigustatud huvi, võib taotleda selles osalemist. Ühisuurimine viiakse lõpule kolme kuu jooksul alates selle algatamisest, kui osalejad ei ole kokku leppinud teisiti.

Tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator esitab oma esialgse seisukoha väidetava rikkumise kohta hiljemalt ühe kuu jooksul pärast esimeses lõigus osutatud tähtaja lõppu kõigile digiteenuste koordinaatoritele, komisjonile ja nõukojale. Esialgses seisukohas võetakse arvesse kõigi teiste ühisuurimises osalevate digiteenuste koordinaatorite seisukohti. Kohasel juhul sätestatakse selles esialgses seisukohas ka kavandatud täitmise tagamise meetmed.

3. Nõukoda võib suunata küsimuse vastavalt artiklile 59 komisjonile, kui:

- a) tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator ei ole esitanud oma esialgset seisukohta lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul;
- b) nõukoda on tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori esitatud esialgse seisukoha suhtes olulisel lahkavamusel või
- c) tegevuskohajärgne digiteenuste koordinaator ei ole algatanud ühisuurimist viivitamatult pärast nõukoja poolt lõike 1 punkti b kohase soovitusi esitamist.

4. Ühisuurimise läbiviimisel teevad osalevad digiteenuste koordinaatorid heas usus koostööd, võttes asjakohasel juhul arvesse tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori juhiseid ja nõukoja soovitusi. Ühisuurimises osalevatel sihtkohajärgsetel digiteenuste koordinaatoritel on õigus kasutada tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori taotluse korral või pärast temaga konsulteerimist oma artikli 51 lõikes 1 osutatud uurimisvõitlusi väidetava rikkumise seotud vahendusteenuste osutajate suhtes seoses nende territooriumil asuva teabe ja valdustega.

3. JAGU

Euroopa digiteenuste nõukoda

Artikkel 61

Euroopa digiteenuste nõukoda

1. Luuakse vahendusteenuste osutajate järelevalvega tegelev digiteenuste koordinaatorite sõltumatu nõuanderühm „Euroopa digiteenuste nõukoda“ („nõukoda“).
2. Nõukoda nõustab kooskõlas käesoleva määrusega digiteenuste koordinaatoreid ja komisjoni järgmistel eesmärkidel:
 - a) aidata kaasa käesoleva määruse järjepidevale kohaldamisele ning digiteenuste koordinaatorite ja komisjoni mõjusale koostööle käesoleva määrusega hõlmatud küsimustes;
 - b) koordineerida ja toetada komisjoni ning digiteenuste koordinaatoreid ja muid pädevaid asutusi suuniste ja analüüsi puhul siseturul esilekerkivates küsimustes, mis on seotud käesoleva määrusega hõlmatud küsimustega;
 - c) abistada digiteenuste koordinaatoreid ja komisjoni väga suurte digiplatvormide üle järelevalve tegemises.

Artikkel 62

Nõukoja struktuur

1. Nõukoja moodustavad digiteenuste koordinaatorid, keda esindavad kõrged ametnikud. See, kui üks või mitu liikmesriiki ei ole digiteenuste koordinaatorit nimetanud, ei takista nõukojal käesoleva määruse alusel oma ülesannete täitmist. Kui see on riigisisese õigusega ette nähtud, võivad nõukoja töös koos digiteenuste koordinaatoriga osaleda muud pädevad asutused, kellele on pandud käesoleva määruse kohaldamise ja täitmise tagamisega seotud kindlad tööülesanded. Koosolekutele võib kutsuda teisi liikmesriigi asutusi, kui koosolekul arutatavad küsimused on nende jaoks olulised.
2. Nõukoja eesistuja on komisjon. Komisjon kutsub koosolekud kokku ja koostab päevakorra vastavalt käesoleva määrusega nõukojale pandud ülesannetele ning kooskõlas selle töökorraga. Kui nõukojalt taotletakse käesoleva määruse kohase soovitusel vastuvõtmist, teeb ta taotluse artiklis 85 sätestatud teabevahetussüsteemi kaudu viivitamata kättesaadavaks teistele digiteenuste koordinaatoritele.
3. Igal liikmesriigil on üks hääl. Komisjonil hääleõigust ei ole.

Nõukoda võtab oma otsused vastu lihthäälteenamusega. Artikli 36 lõike 1 esimeses lõigus osutatud soovitusel vastuvõtmisel komisjonile, hääletab nõukoda 48 tunni jooksul pärast nõukoja eesistuja taotlust.

4. Komisjon pakub nõukojale käesoleva määruse kohaseks tegevuseks haldus- ja analüütilist tuge.
5. Nõukoda võib kutsuda oma koosolekutele eksperte ja vaatlajaid ning teha asjakohasel juhul koostööd liidu teiste organite, asutuste, ametite ja nõuanderühmadega ning ka välisekspertidega. Nõukoda teeb kõnealuse koostöö tulemused üldsusele kättesaadavaks.
6. Nõukoda võib konsulteerida huvitatud pooltega ja teeb kõnealuse konsulteerimise tulemused üldsusele kättesaadavaks.
7. Nõukoda võtab komisjoni nõusolekul vastu oma töökorra.

*Artikkel 63***Nõukoja ülesanded**

1. Kui see on vajalik artikli 61 lõikes 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks, teeb nõukoda eelkõige järgmist:
 - a) toetab ühisuurimiste koordineerimist;
 - b) toetab pädevaid asutusi väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite käesoleva määruse kohaselt edastatavate auditiaruannete ja -tulemuste analüüsimisel;
 - c) esitab digiteenuste koordinaatoritele arvamusi, soovitusi või nõuandeid kooskõlas käesoleva määrusega, võttes eelkõige arvesse vahendusteenuste osutajate teenuste osutamise vabadust;
 - d) soovitab komisjonil võtta artiklis 66 osutatud meetmeid ja võtab kooskõlas käesoleva määrusega vastu arvamusi väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootorite kohta;
 - e) toetab ja edendab koostöös asjaomaste sidusrühmadega Euroopa standardite, suuniste, aruannete, vormide ja tegevusjuhendite väljatöötamist ja rakendamist vastavalt käesolevas määruses sätestatule, sealhulgas artikliga 44 seotud teemavaldkondades arvamuste või soovitude esitamise abil, ning käesoleva määrusega hõlmatud teemavaldkondades uute esilekerkivate probleemide kindlakstegemist.
2. Digiteenuste koordinaatorid ja asjakohasel juhul muud pädevad asutused, kes ei järgi arvamusi, taotlusi või soovitusi, mis nõukoda on neile adresseerinud, põhjendavad sellist valikut, sealhulgas esitavad selgituse nende poolt rakendatud uurimiste, tegevuste ja meetmete kohta käesoleva määruse kohaselt esitatavates aruannetes või asjaomaste otsuste vastuvõtmisel, kui see on asjakohane.

4. JAGU

Järelevalve, uurimine, täitmise tagamine ja jälgimine väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate puhul*Artikkel 64***Eksperditeadmiste ja suutlikkuse arendamine**

1. Komisjon arendab koostöös digiteenuste koordinaatorite ja nõukojaga liidu eksperditeadmisi ja suutlikkust, sealhulgas asjakohasel juhul liikmesriikide töötajate lähetamise kaudu.
2. Lisaks koordineerib komisjon koostöös digiteenuste koordinaatorite ja nõukojaga kogu liidus süsteemsete ja esilekerkivate probleemide hindamist seoses väga suurte digiplatvormide või väga suurte internetipõhiste otsingumootoritega küsimustes, mis kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse.
3. Komisjon võib paluda digiteenuste koordinaatoritel, nõukojal ning asjakohaste eksperditeadmistega muudel liidu organitel toetada süsteemsete ja esilekerkivate probleemide hindamist kogu liidus käesoleva määruse alusel.
4. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd eeskätt oma vastavate digiteenuste koordinaatorite ja muude pädevate asutuste kaudu, kui see on asjakohane, sealhulgas andes nende käsutusse oma eksperditeadmised ja suutlikkuse.

*Artikkel 65***Väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate kohustuste täitmise tagamine**

1. Selleks et uurida, kas väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad täidavad käesolevas määruses sätestatud kohustusi, võib komisjon kasutada käesolevas jaos sätestatud uurimisvolitusi isegi enne artikli 66 lõike 2 kohase menetluse algatamist. Ta võib neid õigusi kasutada kas omal algatusel või käesoleva artikli lõike 2 kohase taotluse alusel.
2. Kui digiteenuste koordinaatoril on põhjust kahtlustada, et väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja on rikkunud III peatüki 5. jao sätteid või on süsteemselt rikkunud käesoleva määruse mis tahes sätet viisil, mis mõjutab oluliselt tema liikmesriigis asuvaid teenusesaajaid, võib ta saata artiklis 85 osutatud teabevahetussüsteemi kaudu komisjonile taotluse küsimuse hindamiseks.
3. Lõike 2 kohane taotlus peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ning selles märgitakse vähemalt järgmine:
 - a) asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja kontaktpunkt vastavalt artiklile 11;
 - b) asjakohased faktid, käesoleva määruse asjaomased sätted ja põhjused, miks taotluse saatnud digiteenuste koordinaator arvab, et asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja on rikkunud käesolevat määrust, sealhulgas oletatava rikkumise süsteemset olemust näitavate faktide kirjeldus;
 - c) mis tahes muu teave, mida taotluse saatnud digiteenuste koordinaator peab asjakohaseks, sealhulgas kohasel juhul tema omal algatusel kogutud teave.

*Artikkel 66***Menetluse algatamine komisjoni poolt ja uurimisalane koostöö**

1. Komisjon võib algatada menetluse võimalikuks artiklite 73 ja 74 kohaste otsuste tegemiseks sellise väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja konkreetse tegevuse suhtes, kelle puhul komisjon kahtlustab käesoleva määruse sätete rikkumist.
2. Kui komisjon otsustab algatada menetluse vastavalt käesoleva artikli lõikele 1, teavitab ta sellest kõiki digiteenuste koordinaatoreid ja nõukoda artiklis 85 osutatud teabevahetussüsteemi kaudu ning teavitab samuti asjaomast väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujat.

Digiteenuste koordinaatorid edastavad komisjonile pärast seda, kui neid on menetluse algatamisest teavitatud, põhjendamatu viivitusega nende valduses oleva teabe asjaomase rikkumise kohta.

Kui komisjon algatab käesoleva artikli lõike 1 kohase menetluse, võtab see digiteenuste koordinaatorilt või asjakohasel juhul pädevalt asutuselt pädevuse teha järelevalvet käesoleva määruse üle ja tagada selle täitmine vastavalt artikli 56 lõikele 4.

3. Oma käesoleva määruse kohaste uurimisvolituste kasutamisel võib komisjon taotleda individuaalset või ühist toetust igalt oletatava rikkumisega seotud digiteenuste koordinaatorilt, sealhulgas tegevuskohajärgselt digiteenuste koordinaatorilt. Sellise taotluse saanud digiteenuste koordinaator ja, kui digiteenuste koordinaator on nad kaasanud, mis tahes muu pädev asutus teevad komisjoniga õigeaegset ja lojaalset koostööd ning neil on õigus kasutada oma artikli 51 lõikes 1 osutatud uurimisvolitusi asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori suhtes seoses nende liikmesriigi territooriumil asuva teabe, isikute ja valdustega ning kooskõlas taotlusega.

4. Komisjon esitab tegevuskohajärgsele digiteenuste koordinaatorile ja nõukojale kogu asjakohase teabe artiklites 67–72 osutatud pädevuste kasutamise kohta ning artikli 79 lõikes 1 osutatud esialgsed järeldused. Nõukoda esitab komisjonile oma seisukohad nende esialgsete järelduste kohta vastavalt artikli 79 lõikele 2 määratud tähtaja jooksul. Komisjon võtab nõukoja seisukohti oma otsuses täiel määral arvesse.

Artikkel 67

Teabenõuded

1. Komisjon võib talle käesoleva jao alusel pandud ülesannete täitmiseks nõuda lihtnõude või otsusega asjaomaselt väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujalt ja kõigilt teistelt füüsilistelt või juriidilistelt isikutelt, kes tegutsevad oma kaubandus-, ettevõtlus-, käsitööndus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidel ning kes võivad mõistliku eelduse kohaselt olla teadlikud oletatava rikkumisega seotud teabest, sealhulgas artiklis 37 ja artikli 75 lõikes 2 osutatud auditeid tegevatelt organisatsioonidelt, kõnealuse teabe esitamist mõistliku aja jooksul.

2. Kui komisjon saadab asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale või käesoleva artikli lõikes 1 osutatud muule isikule lihtnõude teabe saamiseks, märgib ta selles nõude õigusliku aluse ja eesmärgi, täpsustab, millist teavet nõutakse, märgib teabe esitamise tähtaja ja artiklis 74 sätestatud trahvid ebaõige, mittetäieliku või eksitava teabe esitamise eest.

3. Kui komisjon nõuab asjaomaselt väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujalt või käesoleva artikli lõikes 1 osutatud muult isikult teabe esitamist otsusega, märgib ta nõude õigusliku aluse ja eesmärgi, täpsustab, millist teavet nõutakse, ning määrab teabe esitamise tähtaja. Ta esitab ka teabe artiklis 74 sätestatud trahvide kohta ning teabe artiklis 76 sätestatud sunniraha kohta või kehtestab need. Samuti teavitab ta õigusest esitada otsus läbivaatamiseks Euroopa Liidu Kohtule.

4. Asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujad või lõikes 1 osutatud muud isikud või nende esindajad ning juriidiliste isikute, äriühingute või ettevõtjate puhul, või kui nad ei ole juriidilised isikud, need isikud, kellel on õigus neid seaduse või põhikirja alusel esindada, esitavad nõutud teabe asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või lõikes 1 osutatud muu isiku nimel. Nõuetekohaselt volitatud juristid võivad teavet esitada oma klientide nimel. Kui esitatud teave on mittetäielik, ebaõige või eksitav, jäävad täielikult vastutavaks kliendid.

5. Komisjoni taotlusel esitavad digiteenuste koordinaatorid ja muud pädevad asutused komisjonile kogu teabe, mis on talle vajalik käesoleva jao alusel määratud ülesannete täitmiseks.

6. Pärast käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lihtnõude või otsuse saatmist edastab komisjon selle koopia artiklis 85 osutatud teabevahetussüsteemi kaudu põhjendamatult viivitusega digiteenuste koordinaatoritele.

Artikkel 68

Küsitlemise ja ütluste kogumise õigus

1. Täitmaks talle käesoleva jao alusel määratud ülesandeid, võib komisjon küsitleda igat küsitlemisega nõustuvat füüsilist või juriidilist isikut, et koguda uurimise eseme kohta teavet, mis on seotud oletatava rikkumisega. Komisjonil on õigus sellist küsitlust sobivate tehniliste vahendite abil salvestada.

2. Kui lõikes 1 osutatud küsitlus toimub muudes kui komisjoni ruumides, teavitab komisjon sellest selle liikmesriigi digiteenuste koordinaatorit, mille territooriumil küsitlus toimub. Kõnealuse digiteenuste koordinaatori taotlusel võivad selle ametnikud abistada komisjoni volitatud ametnikke ja teisi kaasasolevaid isikuid küsitluse läbiviimisel.

Artikkel 69

Õigus teha kontrolle

1. Et täita talle käesoleva jaoga määratud ülesandeid, võib komisjon teha asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või artikli 67 lõikes 1 osutatud muu isiku valdustes kõiki vajalikke kontrolle.

2. Komisjoni poolt kontrolli tegemiseks volitatud ametnikel ja teistel kaasasolevatel isikutel on järgmised volitused:

- a) siseneda asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu asjaomase isiku mis tahes ruumidesse, territooriumile ja transpordivahenditesse;
- b) kontrollida raamatupidamis- ja muid asjaomase teenuse osutamisega seotud dokumente, olenemata sellest, millisel andmekandjal neid hoitakse;
- c) teha või saada mis tahes kujul koopiaid või väljavõtteid kõnealustest raamatupidamis- või muudest dokumentidest;
- d) nõuda, et asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu isik annaks juurdepääsu oma korraldusele, toimimisele, IT-süsteemile, algoritmidele, andmetöötlusele ja äritavadele ning selgitusi nende kohta, ning antud selgitused salvestada või dokumenteerida;
- e) pitseerida asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu isiku kaubandus-, ettevõtlus-, käsitööndus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidel kasutatavaid ruume ning raamatupidamis- ja muid dokumente selliseks ajavahemikuks ja sellises ulatuses, nagu on kontrolli tegemiseks vaja;
- f) küsida asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu isiku mis tahes esindajalt või töötajalt selgitusi kontrolli eseme ja eesmärgiga seotud asjaolude või dokumentide kohta ning vastused salvestada;
- g) esitada mis tahes sellisele esindajale või töötajale kontrolli eseme ja eesmärgiga seotud küsimusi ning vastused salvestada.

3. Kontrolle võib teha komisjoni poolt artikli 72 lõike 2 kohaselt määratud audiitorite või ekspertide ning digiteenuste koordinaatori või muude selle liikmesriigi pädevate liikmesriigi asutuste abiga, mille territooriumil kontroll läbi viiakse.

4. Kui nõutavad raamatupidamis- või muud asjaomase teenuse osutamisega seotud dokumendid esitatakse mittetäielikult või vastused käesoleva artikli lõike 2 alusel esitatud küsimustele on ebaõiged, mittetäielikud või eksitavad, kasutavad komisjoni poolt kontrolli tegemiseks volitatud ametnikud ja teised kaasasolevad isikud oma pädevusi kirjaliku volituse esitamisel, milles on nimetatud kontrolli ese ja eesmärk ning artiklites 74 ja 76 ettenähtud karistused. Komisjon teavitab kontrollist aegsasti enne selle toimumist sellise liikmesriigi digiteenuste koordinaatorit, mille territooriumil kontroll läbi viiakse.

5. Kontrollide käigus võivad komisjoni volitatud ametnikud ja teised kaasasolevad isikud, komisjoni määratud audiitorid ja eksperdid ning digiteenuste koordinaator või muud selle liikmesriigi pädevad asutused, mille territooriumil kontroll läbi viiakse, nõuda, et asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu isik selgitaks selle korraldust, toimimist, IT-süsteemi, algoritme, andmetöötlust ja äritavasid, ning võivad esitada küsimusi tema olulise tähtsusega töötajatele.

6. Asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu füüsiline või juriidiline isik peab nõustuma komisjoni otsusega määratud kontrolliga. Kõnealuses otsuses tuuakse välja kontrolli ese ja eesmärk, määratakse selle alguskuupäev, märgitakse artiklites 74 ja 76 ette nähtud karistused ning osutatakse õigusele esitada otsus läbivaatamiseks Euroopa Liidu Kohtule. Enne selle otsuse vastuvõtmist konsulteerib komisjon selle liikmesriigi digiteenuste koordinaatoriga, mille territooriumil kontroll läbi viiakse.

7. Selle liikmesriigi, mille territooriumil kontroll läbi viiakse, digiteenuste koordinaatori ametnikud ning tema poolt volitatud või määratud muud isikud peavad kõnealuse digiteenuste koordinaatori või komisjoni taotlusel komisjoni volitatud ametnikke ja teisi kaasasolevaid isikuid kontrolliga seoses aktiivselt abistama. Selleks on neil lõikes 2 sätestatud volitused.

8. Kui komisjoni volitatud ametnikud ja teised kaasasolevad isikud leiavad, et asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu isik ei nõustu käesoleva artikli kohaselt määratud kontrolliga, osutab liikmesriik, mille territooriumil kontroll läbi viiakse, nende ametnike või teiste kaasasolevate isikute taotlusel ja kooskõlas liikmesriigi riigisisese õigusega neile vajalikku abi, sealhulgas, kui see on selle riigisisese õiguse alusel asjakohane, pädeva õiguskaitseasutuse võetavate sunnimeetmete näol, et võimaldada neil kontroll läbi viia.

9. Kui lõikes 8 sätestatud abi osutamiseks on vastavalt asjaomase liikmesriigi õigusele vaja liikmesriigi õigusasutuse luba, taotleb sellist luba selle liikmesriigi digiteenuste koordinaator komisjoni volitatud ametnike ja teiste kaasasolevate isikute taotluse alusel. Sellist luba võib taotleda ka ettevaatusabinõuna.

10. Lõikes 9 osutatud loa taotlemisel kontrollib liikmesriigi õigusasutus, kelle poole pöörduiti, komisjoni kontrolli määramise otsuse autentsust ning seda, et kavandatud sunnimeetmed ei oleks kontrolli eseme seisukohast meelevaldsed ega liigsed. Sellise kontrolli läbiviimisel võib liikmesriigi õigusasutus paluda komisjonilt otse või asjaomase liikmesriigi digiteenuste koordinaatorite kaudu üksikasjalikke selgitusi, eelkõige põhjuste kohta, miks komisjon kahtlustab käesoleva määruse rikkumist, ning oletatava rikkumise raskusastme ja asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu isiku seotuse laadi kohta. Liikmesriigi õigusasutus ei tohi siiski vaidlustada kontrolli vajalikkust ega nõuda, et talle esitataks komisjoni toimikus sisalduvat teavet. Komisjoni otsuse õiguspärasust võib kontrollida ainult Euroopa Liidu Kohus.

Artikkel 70

Ajutised meetmed

1. Menetluste puhul, mille tulemusena võidakse vastavalt artikli 73 lõikele 1 võtta vastu mittetäitmise otsus, võib komisjon teenusesaajatele tõsise kahju tekkimise ohust tingitud kiireloomulisuse tõttu määrata oma otsusega asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja suhtes ajutisi meetmeid rikkumise *prima facie* tuvastamise alusel.

2. Lõike 1 kohast otsust kohaldatakse kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul ning selle kehtivusaega võib pikendada, kui see on vajalik ja asjakohane.

*Artikkel 71***Võetud kohustused**

1. Kui asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja avaldab käesoleva jao kohase menetluse käigus soovi võtta käesoleva määruse asjakohaste sätete täitmise tagamiseks kohustusi, võib komisjon oma otsusega muuta need kohustused asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale siduvaks ja teatada, et meetmete võtmiseks pole enam põhjust.
2. Komisjon võib taotluse alusel või omal algatusel algetada uuesti menetluse, kui:
 - a) mõni asjaolu, millel otsus põhineb, on oluliselt muutunud;
 - b) asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja tegevus on vastuolus tema võetud kohustustega või
 - c) otsus põhines asjaomaselt väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujalt või artikli 67 lõikes 1 osutatud muult isikult saadud mittetäielikul, ebaõigel või eksitaval teabel.
3. Kui komisjon leiab, et asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja pakutud kohustused ei ole käesoleva määruse asjakohaste sätete mõjusaks täitmiseks piisavad, lükkab ta kohustuste võtmise ettepaneku menetluse lõpetamise käigus põhjendatud otsusega tagasi.

*Artikkel 72***Jälgimismeetmed**

1. Komisjon võib talle käesoleva jao alusel määratud ülesannete täitmiseks võtta vajalikke meetmeid, et jälgida, kas väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujad kohaldavad ja täidavad mõjusalt käesoleva määruse sätteid. Komisjon võib anda neile korralduse tagada juurdepääs nende andmebaasidele ja algoritmidele ning anda nende kohta selgitusi. Selliste meetmete hulka võib kuuluda väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale kohustuse kehtestamine säilitada kõik dokumendid, mida peetakse vajalikuks, et hinnata käesoleva määruse kohaste kohustuste rakendamist ja täitmist.
2. Lõike 1 kohased meetmed võivad hõlmata sõltumatute välisekspertide ja audiitorite nimetamist, samuti liikmesriigi pädevatest asutustest pärit ekspertide ja audiitorite nimetamist asjaomase asutuse nõusolekul, et nad aitaksid komisjonil jälgida käesoleva määruse asjakohaste sätete mõjusat rakendamist ja täitmist ning tagaksid komisjonile vajalikud eksperditeadmised või teadmused.

*Artikkel 73***Mittetäitmine**

1. Komisjon võtab vastu otsuse mittetäitmise kohta, kui ta leiab, et asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja ei täida üht või mitut järgmistest:
 - a) käesoleva määruse asjakohased sätted;
 - b) artikli 70 alusel määratud ajutised meetmed;
 - c) artikli 71 kohaselt siduvaks muudetud kohustused.

2. Enne lõike 1 kohase otsuse vastuvõtmist edastab komisjon asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale oma esialgsed järeldused. Esialgsetes järeldustes selgitab komisjon, milliseid meetmeid ta kaalub võtta või milliseid meetmeid peaks tema arvates võtma asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja, et esialgsetele järeldustele tõhusalt reageerida.
3. Lõike 1 kohaselt vastu võetud otsuses annab komisjon asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale korralduse võtta vajalikud meetmed, et tagada lõike 1 kohase otsuse täitmine selles täpsustatud mõistliku aja jooksul, ning anda teavet meetmete kohta, mida kõnealune pakkuja kavatseb otsuse täitmiseks võtta.
4. Asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja esitab komisjonile kirjelduse meetmetest, mida ta on võtnud, et tagada nende rakendamisel lõike 1 kohase otsuse täitmine.
5. Kui komisjon leiab, et lõike 1 tingimused ei ole täidetud, lõpetab ta oma otsusega uurimise. Otsus jõustub kohe.

Artikkel 74

Trahvid

1. Komisjon võib artiklis 73 osutatud otsuses määrata asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale trahve, mille summa ei ületa 6 % tema eelmise majandusaasta aastasest ülemaailmsest kogukäibest, kui ta leiab, et pakkuja tahtlikult või hooletusest:
 - a) rikub käesoleva määruse asjakohaseid sätteid;
 - b) ei täida otsust, millega määratakse ajutised meetmed artikli 70 alusel või
 - c) ei täida artikli 71 alusel tehtud otsusega siduvaks muudetud kohustust.
2. Komisjon võib vastu võtta otsuse, millega määrab asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale või artikli 67 lõikes 1 osutatud muule füüsilisele või juriidilisele isikule trahvi, mis ei ületa 1 % tema eelmise majandusaasta aastasest kogusissetulekust või ülemaailmsest kogukäibest, kui ta tahtlikult või hooletusest:
 - a) esitab artikli 67 kohase lihtnõude või otsusega esitatud nõude vastusena ebaõiget, mittetäielikku või eksitavat teavet;
 - b) jätab määratud tähtaja jooksul vastamata otsusega esitatud teabenõudele;
 - c) ei paranda komisjoni määratud tähtaja jooksul töötaja esitatud ebaõiget, mittetäielikku või eksitavat teavet või ei esita või keeldub esitamast täielikku teavet;
 - d) keeldub allumast artikli 69 kohasele kontrollile;
 - e) ei täida komisjoni poolt artikli 72 kohaselt võetud meetmeid või
 - f) ei täida komisjoni toimikule juurdepääsu tingimusi vastavalt artikli 79 lõikele 4.
3. Enne käesoleva artikli lõike 2 kohase otsuse vastuvõtmist edastab komisjon asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale või artikli 67 lõikes 1 osutatud muule isikule oma esialgsed järeldused.
4. Trahvisumma kindlaksmääramisel võtab komisjon arvesse rikkumise laadi, raskusastet, kestust ja korduvust ning lõike 2 kohaselt määratavate trahvide puhul menetluses põhjustatud viivitust.

Artikkel 75

Tõhustatud järelevalve III peatüki 5. jaos sätestatud kohustuste rikkumise kõrvaldamiseks mõeldud parandusmeetmete üle

1. Artikli 73 kohase otsuse vastuvõtmisel seoses III peatüki 5. jao mis tahes sätete rikkumisega väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja poolt kasutab komisjon käesolevas artiklis sätestatud tõhustatud järelevalve süsteemi. Seejuures võtab ta täielikult arvesse kõiki arvamusi, mille nõukoda on käesoleva artikli alusel esitanud.
2. Artiklis 73 osutatud otsuses nõuab komisjon, et asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja koostaks ja edastaks otsuses täpsustatud mõisliku aja jooksul digiteenuste koordinaatoritele, komisjonile ja nõukojale tegevuskava, milles sätestatakse vajalikud meetmed, mis on piisavad, et rikkumine lõpetada või heastada. Meetmed peavad hõlmama kohustust viia kooskõlas artikli 37 lõigetega 3 ja 4 läbi muude meetmete rakendamist käsitlev sõltumatu audit ning täpsustavad audiitorite isikuandmed ning auditi metoodika, ajakava ja järelmeetmed. Meetmed võivad kohasel juhul hõlmata ka kohustust osaleda asjakohases tegevusjuhendis, nagu on sätestatud artiklis 45.
3. Nõukoda edastab ühe kuu jooksul pärast tegevuskava kättesaamist komisjonile tegevuskava kohta oma arvamuse. Komisjon otsustab ühe kuu jooksul pärast kõnealuse arvamuse saamist, kas tegevuskavas sätestatud meetmed on piisavad, et rikkumine lõpetada või heastada, ning määrab kindlaks mõisliku tähtaja selle rakendamiseks. Selles otsuses võetakse arvesse võimalikku kohustust järgida asjakohaseid tegevusjuhendeid. Seejärel jälgib komisjon tegevuskava rakendamist. Sel eesmärgil edastab asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja auditiaruande pärast selle kättesaadavaks muutmist põhjendamatult viivitusega komisjonile ja hoiab komisjoni kursis tegevuskava rakendamiseks astutud sammudega. Kui see on jälgimise eesmärgil vajalik, võib komisjon nõuda asjaomaselt väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujalt täiendava teabe esitamist komisjoni määratud mõistliku aja jooksul.

Komisjon hoiab nõukoda ja digiteenuste koordinaatoreid kursis tegevuskava rakendamise ja selle jälgimisega.

4. Komisjon võib võtta vajalikke meetmeid kooskõlas käesoleva määrusega, eelkõige artikli 76 lõike 1 punktiga e ja artikli 82 lõikega 1, kui:
 - a) asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja ei esita ettenähtud tähtaja jooksul ühtegi tegevuskava, auditiaruannet, vajalikke ajakohastusi või nõutavat lisateavet;
 - b) komisjon lükkab kavandatud tegevuskava tagasi, kui ta on seisukohal, et selles sätestatud meetmed ei ole rikkumise lõpetamiseks või heastamiseks piisavad või
 - c) komisjon leiab auditiaruande, esitatud ajakohastuste või lisateabe või muu talle kättesaadava asjakohase teabe põhjal, et tegevuskava rakendamine ei ole rikkumise lõpetamiseks või heastamiseks piisav.

Artikkel 76

Sunniraha

1. Komisjon võib oma otsusega määrata asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale või artikli 67 lõikes 1 osutatud muule isikule sunniraha, mille summa ei ületa 5 % eelmise majandusaasta keskmisest päevasest sissetulekust või ülemaailmsest aastasest käibest, arvestatuna otsuses määratud kuupäevast, et sundida teda:
 - a) esitama õige ja täieliku teabe, mida on nõutud otsusega vastavalt artiklile 67;
 - b) nõustuma artikli 69 kohase otsusega määratud kontrolliga;

- c) täitma artikli 70 lõike 1 kohase otsusega määratud ajutisi meetmeid;
- d) täitma artikli 71 lõike 1 kohase otsusega õiguslikult siduvaks muudetud kohustusi;
- e) täitma artikli 73 lõike 1 kohast otsust, sealhulgas, kui see on kohaldatav, selles sisalduvaid nõudeid, mis on seotud artiklis 75 osutatud tegevuskavaga.

2. Kui asjaomane väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või artikli 67 lõikes 1 osutatud muu isik on täitnud kohustuse, mille täitmise tagamiseks sunniraha määrati, võib komisjon määrata sunniraha lõppsummaks esialgses otsuses ettenähtud sunnirahast väiksema summa.

Artikkel 77

Karistuste määramise aegumistähtjad

1. Artiklitega 74 ja 76 komisjonile antud volitustel on viie aasta pikkune aegumistähtaeg.
2. Aegumistähtaega arvestatakse arvates rikkumise toimepaneku päevast. Jätkuvate või korduvate rikkumiste puhul arvestatakse aegumistähtaega arvates rikkumise lõppemise päevast.
3. Komisjoni või digiteenuste koordinaatori võetud meetmed, mille eesmärk on rikkumist uurida või algatada selle suhtes menetlus, katkestavad trahvide või sunniraha määramise aegumistähtaja. Aegumistähtaja katkestavad eeskätt järgmised meetmed:
 - a) komisjoni või digiteenuste koordinaatori esitatavad teabenõuded;
 - b) kontroll;
 - c) menetluse algatamine komisjoni poolt vastavalt artikli 66 lõikele 1.
4. Kui aegumistähtaeg katkeb, hakatakse seda iga kord uuesti arvestama. Trahvi või sunniraha määramise aegumistähtaeg lõpeb hiljemalt päeval, mil lõpeb kahekordse aegumistähtajaga võrdne ajavahemik, ilma et komisjon oleks määranud trahvi või sunniraha. Kõnealune tähtaeg pikeneb ajavahemiku võrra, mille jooksul oli aegumistähtaeg lõike 5 kohaselt peatunud.
5. Trahvide või sunniraha määramise aegumistähtaeg peatatakse ajaks, mil komisjoni otsust menetletakse Euroopa Liidu Kohtus.

Artikkel 78

Karistuste täideviimise aegumistähtjad

1. Komisjoni volitusel nõuda artiklite 74 ja 76 alusel tehtud otsuste täitmist on viie aasta pikkune aegumistähtaeg.
2. Aegumistähtaega arvestatakse arvates lõpliku otsuse tegemise päevast.
3. Karistuste täideviimise aegumistähtaeg katkeb:
 - a) kui teatatakse otsusest muuta trahvi või sunniraha algset summat või otsusest jätta sellise muutmise taotlus rahuldamata;
 - b) kui komisjon või tema taotlusel tegutsev liikmesriik võtab meetmeid, mille eesmärk on pöörata trahvi või sunniraha tasumine täitmisele.
4. Kui aegumistähtaeg katkeb, algab selle arvestamine iga kord uuesti.

5. Karistuste täideviimise aegumistähtaeg peatub nii kauaks, kui:
- a) on aega maksmiseks;
 - b) makse sissenõudmine peatatakse vastavalt Euroopa Liidu Kohtu otsusele või liikmesriigi kohtu otsusele.

Artikkel 79

Õigus avaldada arvamust ja juurdepääs toimikule

1. Enne artikli 73 lõike 1, artikli 74 või artikli 76 kohase otsuse vastuvõtmist annab komisjon asjaomasele väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkujale või artikli 67 lõikes 1 osutatud muule isikule võimaluse avaldada arvamust seoses järgmisega:
 - a) komisjoni esialgsed järeldused, sealhulgas kõik küsimused, mille suhtes on komisjon esitanud vastuväiteid, ning
 - b) meetmed, mida komisjon võib plaanida punktis a osutatud esialgsete järelduste põhjal võtta.
2. Väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või artikli 67 lõikes 1 osutatud muu isik võib esitada oma tähelepanekud komisjoni esialgsete järelduste kohta mõistliku tähtaja jooksul, mille komisjon on oma esialgsetes järeldustes määranud ja mis ei tohi olla lühem kui 14 päeva.
3. Komisjon lähtub oma otsustes üksnes sellistest vastuväidetest, mille kohta asjaomased osapooled on saanud esitada oma seisukoha.
4. Menetluse käigus tagatakse täielikult asjaomaste osapoolte kaitseõigus. Neil on õigus tutvuda komisjoni toimikuga vastavalt kokkulepitud avalikustamise tingimustele, mille puhul võetakse arvesse asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja või muu isiku õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi. Komisjonil on õigus võtta vastu otsuseid, milles sätestatakse sellised avalikustamistingimused, juhul kui osapooled on eriavamusel. Komisjoni toimikule juurdepääsu õigus ei laiene konfidentsiaalsele teabele ega komisjoni, nõukoja, digiteenuste koordinaatori, muude pädevate asutuste või liikmesriikide muude asutuste sisedokumentidele. Eeskätt ei laiene juurdepääsuõigus komisjoni ja kõnealuste asutuste vahelisele kirjavahetusele. Käesolev lõige ei takista komisjonil avalikustada ja kasutada teavet, mis on vajalik rikkumise tõendamiseks.
5. Artiklite 67, 68 ja 69 kohaselt kogutud teavet kasutatakse üksnes käesoleva määruse kohaldamise eesmärgil.

Artikkel 80

Otsuste avaldamine

1. Komisjon avaldab otsused, mille ta on vastu võtnud vastavalt artikli 70 lõikele 1, artikli 71 lõikele 1 ning artiklitele 73-76. Sellise avaldamise korral esitatakse osapoolte nimed ja otsuse põhisisu, sealhulgas määratud karistused.
2. Avaldamisel võetakse arvesse asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja, artikli 67 lõikes 1 osutatud muu isiku ja mis tahes kolmandate isikute õigusi ja õigustatud huve nende konfidentsiaalse teabe kaitsmisel.

Artikkel 81

Otsuste läbivaatamine Euroopa Liidu Kohtus

Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 261 on Euroopa Liidu Kohtul täielik pädevus vaadata läbi otsused, millega komisjon on määranud trahvi või sunniraha. Ta võib määratud trahvi või sunniraha tühistada, vähendada või suurendada.

*Artikkel 82***Ligipääsupiirangute taotlemine ja koostöö liikmesriigi kohtutega**

1. Kui kõik käesoleva jao kohased volitused lõpetada käesoleva määruse rikkumine on ammendatud ning rikkumine jätkub ja põhjustab tõsist kahju, mida ei saa vältida muude liidu või riigisisese õigusega antud volituste kasutamisega, võib komisjon taotleda asjaomase väga suure digiplatvormi või väga suure internetipõhise otsingumootori pakkuja tegevuskohajärgselt digiteenuste koordinaatorilt artikli 51 lõikes 3 sätestatud meetmete võtmist.

Enne digiteenuste koordinaatorile sellise taotluse tegemist kutsub komisjon huvitatud isikuid üles esitama määratud ajavahemiku jooksul, mis ei tohi olla lühem kui 14 tööpäeva, kirjalikke märkusi ning kirjeldab meetmeid, mille võtmist ta kavatseb taotleda, ja teatab, kes on nende kavandatud adressaat või adressaadid.

2. Kui see on käesoleva määruse ühetaoliseks kohaldamiseks vajalik, võib komisjon omal algatusel esitada kirjalikud märkused artikli 51 lõikes 3 osutatud pädevale õigusasutusele. Asjaomase õigusasutuse loal võib ta teha ka suulisi märkusi.

Komisjon võib üksnes oma märkuste ettevalmistamise eesmärgil nõuda, et kõnealune õigusasutus edastaks talle juhtumi hindamiseks vajalikud dokumendid või tagaks nende edastamise.

3. Kui liikmesriigi kohus teeb otsuse küsimuses, mis on juba komisjoni poolt käesoleva määruse alusel vastu võetud otsuse ese, ei tee liikmesriigi kohus otsust, mis on komisjoni otsusega vastuolus. Samuti hoiduvad liikmesriigi kohtud tegemast otsuseid, mis võiksid olla vastuolus otsusega, mille komisjon kavatseb teha enda poolt käesoleva määruse alusel algatatud menetluse raames. Sellega seoses võib liikmesriigi kohus kaaluda oma menetluse peatamist. See ei piira ELi toimimise lepingu artikli 267 kohaldamist.

*Artikkel 83***Komisjoni sekkumisega seotud rakendusaktid**

Käesoleva jaoga hõlmatud komisjoni sekkumisega seoses võib komisjon võtta vastu rakendusakte, mis käsitlevad praktilist korda seoses järgmisega:

- a) artiklite 69 ja 72 kohased menetlused;
- b) artiklis 79 osutatud arvamuse avaldamine;
- c) artiklis 79 osutatud kokkulepitud teabe avalikustamine.

Enne käesoleva artikli esimese lõigu kohaste meetmete võtmist avaldab komisjon meetmete eelnõu ning palub kõigil huvitatud isikutel esitada oma märkused eelnõus sätestatud tähtaja jooksul, mis ei tohi olla lühem kui üks kuu. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 88 osutatud nõuandemenetlusega.

*5. JAGU***Täitmise tagamist käsitlevad üldsätted***Artikkel 84***Ametisaladus**

Ilma et see piiraks käesolevas peatükis osutatud teabe vahetamist ja kasutamist, ei avalikusta komisjon, nõukoda, liikmesriikide pädevad asutused ja nende vastavad ametnikud, teenistujad ega muud nende järelevalve all töötavad isikud ega ükski asjaomane füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas artikli 72 lõike 2 kohaselt nimetatud audiitorid ja eksperdid, teavet, mille nad on saanud või mida nad on vahetanud käesoleva määruse kohaselt ja mille kohta kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus.

*Artikkel 85***Teabevahetussüsteem**

1. Komisjon loob digiteenuste koordinaatorite, komisjoni ja nõukoja vahelise teabevahetuse toetamiseks usaldusväärse ja turvalise teabevahetussüsteemi ning haldab seda. Juurdepääsu kõnealusele süsteemile võib anda ka teistele pädevatele asutustele, kui see on vajalik neile käesoleva määrusega antud ülesannete täitmiseks.
2. Digiteenuste koordinaatorid, komisjon ja nõukoda kasutavad seda teabevahetussüsteemi kogu käesoleva määruse kohase teabevahetuse jaoks.
3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse teabevahetussüsteemi toimimise praktiline ja operatiivne kord ning selle koostalitlusvõime teiste asjakohaste süsteemidega. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 88 osutatud nõuandemenetlusega.

*Artikkel 86***Esindamine**

1. Ilma et see piiraks direktiivi (EL) 2020/1828 kohaldamist või riigisisese õiguse kohast muud liiki esindamist, on vahendusteenuste saajatel vähemalt õigus volitada asutust, organisatsiooni või ühendust kasutama nende nimel käesoleva määrusega antud õigusi, kui kõnealune asutus, organisatsioon või ühendus vastab kõigile järgmistele tingimustele:
 - a) see tegutseb mittetulunduslikul eesmärgil;
 - b) see on nõuetekohaselt asutatud vastavalt liikmesriigi õigusele;
 - c) selle põhikirjaliste eesmärkide hulka kuulub õigustatud huvi tagada käesoleva määruse täitmine.
2. Digiplatvormide pakkujad võtavad vajalikud tehnilised ja korralduslikud meetmed, et tagada käesoleva artikli lõikes 1 osutatud asutuste, organisatsioonide või ühenduste poolt teenusesaajate nimel artikli 20 lõikes 1 osutatud süsteemi kaudu esitatud kaebuste eelisjärjekorras ja põhjendamatult viivitusega töötlemine ning nende suhtes otsuste tegemine.

*6. JAGU****Delegeeritud õigusaktid ja rakendusaktid****Artikkel 87***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklites 24, 33, 37, 40 ja 43 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 16. novembrist 2022. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 24, 33, 37, 40 ja 43 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artiklite 24, 33, 37, 40 ja 43 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kolme kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kolme kuu võrra.

Artikkel 88

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee („digiteenuste komitee“). Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

V PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 89

Direktiivi 2000/31/EÜ muutmine

1. Direktiivi 2000/31/EÜ artiklid 12–15 jäetakse välja.
2. Viiteid direktiivi 2000/31/EÜ artiklitele 12–15 tõlgendatakse viidetena vastavalt käesoleva määruse artiklitele 4, 5, 6 ja 8.

Artikkel 90

Direktiivi (EL) 2020/1828 muutmine

Direktiivi (EL) 2020/1828 I lisasse lisatakse järgmine punkt:

„(68) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1).“

Artikkel 91

Läbivaatamine

1. Hiljemalt 18. veebruariks 2027 hindab komisjon käesoleva määruse võimalikku mõju väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate arengule ja majanduskasvule ja esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele selle kohta aruande.

Hiljemalt 17. novembriks 2025 hindab komisjon järgmist ja esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele selle kohta aruande:

- a) artikli 33 kohaldamine, sealhulgas käesoleva määruse III peatüki 5. jaos sätestatud kohustustega hõlmatud vahendusteenuste osutajate ulatus;
- b) käesoleva määruse koosmõju muude õigusaktidega, eriti artikli 2 lõigetes 3 ja 4 osutatud õigusaktidega.

2. Hiljemalt 17. novembriks 2027 ja seejärel iga viie aasta tagant hindab komisjon käesolevat määrust ja esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele selle kohta aruande.

Aruandes käsitletakse eelkõige järgmist:

- a) lõike 1 teise lõigu punktide a ja b kohaldamine;
- b) käesoleva määruse panus vahendusteenuste siseturu süvendamisse ja tõhusasse toimimisse, eelkõige seoses digiteenuste piiriülese osutamisega;
- c) artiklite 13, 16, 20, 21, 45 ja 46 kohaldamine;
- d) väike- ja mikroettevõtjate kohustuste ulatus;
- e) järelevalve- ja täitmise tagamise mehhanismide tõhusus;
- f) mõju väljendus- ja teabevabaduse õiguse austamisele.

3. Kui see on asjakohane, lisatakse lõigetes 1 ja 2 osutatud aruandele ettepanek käesoleva määruse muutmiseks.

4. Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud aruandes hindab komisjon ka digiteenuste koordinaatorite poolt artikli 55 lõike 1 kohaselt komisjonile ja nõukojale esitatud aastaaruandeid oma tegevuse kohta ja annab nende kohta aru.

5. Lõike 2 kohaldamiseks saadavad liikmesriigid ja nõukoda komisjoni taotlusel teavet.

6. Lõikes 2 osutatud hindamisel võtab komisjon arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ning muude asjaomaste organite ja allikate seisukohti ja tähelepanekuid ning pöörab erilist tähelepanu väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning uute konkurentide positsioonile.

7. Hiljemalt 18. veebruariks 2027 korraldab komisjon pärast nõukojaga konsulteerimist nõukoja toimimise ning artikli 43 kohaldamise hindamise ja esitab selle kohta aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, võttes arvesse määruse kohaldamise esimesi aastaid. Kohasel juhul lisatakse aruandele tulemuste põhjal ja nõukoja arvamust täielikult arvesse võttes ettepanek käesoleva määruse nõukoja struktuuri käsitlevate sätete muutmiseks.

Artikkel 92

Eeldatav kohaldamine väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujate suhtes

Käesolevat määrust kohaldatakse artikli 33 lõike 4 kohaselt väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootoritena käsitletavate digiplatvormide ja otsingumootorite pakkujate suhtes alates nelja kuu möödumisest asjaomase pakkuja teavitamisest vastavalt artikli 33 lõikele 6, kui see kuupäev on varasem kui 17. veebruar 2024.

*Artikkel 93***Jõustumine ja kohaldamine**

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Käesolevat määrust kohaldatakse alates 17. veebruarist 2024.

Artikli 24 lõikeid 2, 3 ja 6, artikli 33 lõikeid 3-6, artikli 37 lõiget 7, artikli 40 lõiget 13, artiklit 43 ning IV peatüki 4., 5. ja 6. jagu kohaldatakse siiski alates 16. novembrist 2022.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 19. oktoober 2022

Euroopa Parlamendi nimel

president

R. METSOLA

Nõukogu nimel

eesistuja

M. BEK

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

RAHVUSVAHELISED LEPINGUD

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2022/2066,

21. veebruar 2022,

Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektorit käsitleva partnerluslepingu rakendamise protokoll (2021–2026) sõlmimise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 43 koostoides artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktiga v ja artikli 218 lõikega 7,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt nõukogu otsusele (EL) 2021/1117 ⁽²⁾ allkirjastati Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektorit käsitleva partnerluslepingu rakendamise protokoll (2021–2026) ⁽³⁾ (edaspidi „protokoll“) 29. juunil 2021, eeldusel et see sõlmitakse hilisemal kuupäeval.
- (2) Protokoll kohaldatakse ajutiselt alates selle allkirjastamise kuupäevast.
- (3) Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektorit käsitleva partnerluslepingu ⁽⁴⁾ (edaspidi „leping“) ja protokoll eesmärk on võimaldada liidul ja Gaboni Vabariigil (edaspidi „Gabon“) teha tihedamat koostööd, et edendada veelgi säästvat kalanduspoliitikat ning kalavarude vastutustundlikku kasutamist Gaboni kalapüügi- piirkonnas ja Atlandi ookeanis, aidates ühtlasi luua inimväärseid töötingimusi kalandussektoris.
- (4) Protokoll tuleks heaks kiita.
- (5) Lepingu artikliga 9 moodustatakse ühiskomisjon, kes vastutab lepingu rakendamise järelevalve eest. Lisaks võib ühiskomisjon kooskõlas protokoll artikli 19 lõikega 5 vastu võtta teatavad protokoll muudatused. Selliste muudatuste vastuvõtmise hõlbustamiseks tuleks komisjonile anda volitus need teatavate sisuliste ja menetluslike eritingimuste täitmisel lihtsustatud korras liidu nimel heaks kiita.
- (6) Liidu seisukoha protokoll kavandatud muudatuste kohta peaks kindlaks määrama nõukogu. Komisjon peaks esitatud muudatusettepanekud liidu nimel heaks kiitma, välja arvatud juhul, kui selle vastu on Euroopa Liidu lepingu artikli 16 lõike 4 kohasele blokeerivale vähemusele vastav arv liikmesriike.

⁽¹⁾ 14. detsembri 2021. aasta nõusolek (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽²⁾ Nõukogu 28. juuni 2021. aasta otsus (EL) 2021/1117 Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektorit käsitleva partnerluslepingu rakendamise protokoll (2021–2026) Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja selle ajutise kohaldamise kohta (ELT L 242, 8.7.2021, lk 3).

⁽³⁾ ELT L 242, 8.7.2021, lk 5.

⁽⁴⁾ ELT L 109 26.4.2007, lk 3.

- (7) Protokoll peaks jõustuma võimalikult kiiresti, pidades silmas liidu püügitegevuse majanduslikku tähtsust Gaboni kalapüügipiirkonnas ja vajadust vähendada nii palju kui võimalik sellise tegevuse katkemist,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektorit käsitleva partnerluslepingu rakendamise protokoll (2021–2026) (edaspidi „protokoll“) kiidetakse liidu nimel heaks.

Artikkel 2

Nõukogu eesistuja esitab liidu nimel protokollis 26 sätestatud teate.

Artikkel 3

Käesoleva otsuse lisas kirjeldatud tingimuste kohaselt on komisjon volitatud kiitma liidu nimel heaks protokollis muudatused, mille peab vastu võtma Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektorit käsitleva partnerluslepingu artikliga 9 moodustatud ühiskomisjon.

Artikkel 4

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 21. veebruar 2022

Nõukogu nimel

eesistuja

J. DENORMANDIE

LISA

ÜHISKOMISJONIS VASTU VÕETAVATE PROTOKOLLI MUUDATUSTE HEAKSKIITMISE MENETLUS

Kui ühiskomisjonil palutakse vastu võtta protokoll muudatused vastavalt Gaboni Vabariigi ja Euroopa Ühenduse vahelise kalandussektoris käsitleva partnerluslepingu rakendamise protokoll (2021–2026) (edaspidi „protokoll“) artikli 19 lõikele 5, on komisjonil õigus kiita kavandatud muudatused liidu nimel heaks järgmistel tingimustel.

- 1) Komisjon tagab, et liidu nimel heakskiitmine:
 - a) on kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega;
 - b) on kooskõlas piirkondlike kalandusorganisatsioonide vastuvõetud asjaomaste reeglitega ja et selle puhul võetakse arvesse rannikuriikide ühist haldamist;
 - c) selle puhul võetakse arvesse komisjonile saadetud uusimat statistilist, bioloogilist ja muud asjaomast teavet.
 - 2) Enne kui komisjon kavandatud muudatused liidu nimel heaks kiidab, esitab komisjon need nõukogule piisavalt vara enne asjaomase ühiskomisjoni koosolekut.
 - 3) Kavandatud muudatuste vastavust punktis 1 kindlaks määratud tingimustele hindab nõukogu.
 - 4) Komisjon kiidab kavandatud muudatused liidu nimel heaks, kui Euroopa Liidu lepingu artikli 16 lõike 4 kohasele blokeerivale vähemusele vastav arv liikmesriike ei väljenda nõukogus kõnealustele muudatustele vastuseisu. Kui blokeeriv vähemus on koos, lükkab komisjon kavandatud muudatused liidu nimel tagasi.
 - 5) Kui ühiskomisjoni järgmistel koosolekutel, sealhulgas kohapeal, on võimatu kavandatud muudatustes kokkuleppele jõuda, edastatakse küsimus punktides 2–4 kindlaks määratud korras uuesti nõukogule, et liidu seisukohas võetaks arvesse uusi asjaolusid.
 - 6) Komisjonil palutakse võtta õigel ajal ühiskomisjoni otsuse suhtes kõik vajalikud järeelmeetmed, sealhulgas asjakohasel juhul kavandatud muudatusi käsitleva ühiskomisjoni otsuse avaldamine *Euroopa Liidu Teatajas* ja selle otsuse rakendamiseks vajalike ettepanekute esitamine.
 - 7) Muudes küsimustes, mis ei puuduta protokoll muudatusi protokoll artikli 19 lõike 5 alusel, määratakse ühiskomisjonis liidu võetav seisukoht kindlaks kooskõlas aluslepingute ja väljakujunenud töökorraldusega.
-

MÄÄRUSED

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2022/2067,

25. oktoober 2022,

millega muudetakse rakendusmääruse (EL) 2021/605 (milles sätestatakse sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed) I lisa

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrust (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus), ⁽¹⁾ eriti selle artikli 71 lõiget 3,

ning arvestades järgmist:

- (1) Sigade Aafrika katk on peetavaid sigu ja uluksigu kahjustav nakkuslik viirushaigus, mis võib rängalt mõjutada seda loomapopulatsiooni ja loomakasvatuse kasumlikkust ning häirida nende loomade ja neilt pärit loomsete saaduste saadetiste liidusisest liikumist ja kolmandatesse riikidesse eksportimist.
- (2) Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2021/605 ⁽²⁾ võeti vastu määruse (EL) 2016/429 raames ning selles on sätestatud sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed, mida kõnealuse rakendusmääruse I lisas loetletud liikmesriigid (edaspidi „asjaomased liikmesriigid“) peavad piiratud aja jooksul kohaldama kõnealuses lisas loetletud I, II ja III taseme piirangutsoonides.
- (3) Rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas I, II ja III taseme piirangutsoonidena loetletud piirkonnad on määratletud liidus valitseva sigade Aafrika katku epidemioloogilise olukorra alusel. Rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisa muudeti viimati komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2022/1911 ⁽³⁾ pärast kõnealuse taudiga seotud epidemioloogilise olukorra muutusi Saksamaal ja Itaalias. Pärast kõnealuse rakendusmääruse vastuvõtmise kuupäeva on selle taudiga seotud epidemioloogiline olukord teatavates asjaomastes liikmesriikides muutunud.
- (4) Kõik rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas loetletud I, II ja III taseme piirangutsoonide suhtes tehtavad muudatused peaksid põhinema sigade Aafrika katkuga seotud epidemioloogilisel olukorral kõnealusest taudist mõjutatud piirkondades ja sigade Aafrika katkuga seotud üldisel epidemioloogilisel olukorral asjaomases liikmesriigis ning muudatuste tegemisel tuleks arvesse võtta kõnealuse taudi edasise leviku riski, aga ka sigade Aafrika katkuga seotud olukorrast tingitud tsoonideks jaotamise geograafilise määratlemise teaduslikult põhjendatud põhimõtteid ja kriteeriume ning liikmesriikidega alalises taime-, looma-, toidu- ja söödakomitees kokku lepitud ja komisjoni veebisaidil üldsusele kättesaadavaid liidu suuniseid ⁽⁴⁾. Sellistes muudatustes tuleks arvesse võtta ka rahvusvahelisi standardeid, nagu Maailma Loomatervise Organisatsiooni (WOAH) maismaaloomade tervise koodeks, ⁽⁵⁾ ning asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste esitatud põhjendusi tsoonideks jaotamise kohta.

⁽¹⁾ ELT L 84, 31.3.2016, lk 1.

⁽²⁾ Komisjoni 7. aprilli 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/605, milles sätestatakse sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed (ELT L 129, 15.4.2021, lk 1).

⁽³⁾ Komisjoni 6. oktoobri 2022. aasta rakendusmäärus (EL) 2022/1911, millega muudetakse rakendusmääruse (EL) 2021/605 (milles sätestatakse sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed) I lisa (ELT L 261, 7.10.2022, lk 6).

⁽⁴⁾ Töödokument SANTE/7112/2015/Rev. 3 „Principles and criteria for geographically defining ASF regionalisation“ (Sigade Aafrika katkuga seotud olukorrast tingitud piirkondadeks jaotamise põhimõtted ja kriteeriumid) https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/asf_en

⁽⁵⁾ OIE maismaaloomade tervise koodeks, 29. väljaanne, 2021, I ja II köide (ISBN 978–92–95115–40–8), <https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/>

- (5) Komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2020/689 ⁽⁶⁾ on täiendatud tauditõrje eeskirju, mida kohaldatakse selliste loetellu kandud taudide suhtes, millele on osutatud määruse (EL) 2016/429 artikli 9 lõike 1 punktides a, b ja c ning mis on komisjoni rakendusmääruses (EL) 2018/1882 ⁽⁷⁾ määratletud A-, B- ja C-kategooria taudidena. Eelkõige on delegeeritud määruse (EL) 2020/689 artiklis 9 sätestatud teatavad meetmed looma või loomarühma klassifitseerimiseks loetellu kantud taudi (sealhulgas sigade Aafrika katku) kahtlustatavaks või kinnitatud taudijuhuks.
- (6) Komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2020/687 ⁽⁸⁾ on täiendatud tauditõrje eeskirju, mida kohaldatakse selliste loetellu kandud taudide suhtes, millele on osutatud määruse (EL) 2016/429 artikli 9 lõike 1 punktides a, b ja c ning mis on rakendusmääruses (EL) 2018/1882 määratletud A-, B- ja C-kategooria taudidena. Eelkõige on delegeeritud määruse (EL) 2020/687 artiklites 63–66 sätestatud teatavad meetmed, mis tuleb võtta metsloomadel esineva A-kategooria taudi, sh uluksigadel esineva sigade Aafrika katku puhangu ametliku kinnitamise korral. Esmajoonel nähakse nende meetmetega ette nakkustsooni kehtestamine ja loetellu kantud liikidesse kuuluvate metsloomade ja neilt saadud loomsete saaduste veo keelamine.
- (7) 2022. aasta maikuu teavitas Itaalia komisjoni sigade Aafrika katku alasest hetkeolukorrast oma territooriumil pärast kõnealuse taudi kahtlustatavat juhtu uluksigade seas Lazio maakonnas Rieti provintsis. Kõnealuse liikmesriigi pädev asutus käsitles ettevaatusprintsipi kasutades sigade Aafrika katku kahtlustatavat juhtu nii, nagu oleks tegemist sigade Aafrika katku kinnitatud juhuga, ning kehtestas nakkustsooni, nagu on delegeeritud määrusega (EL) 2020/687 ja rakendusmäärusega (EL) 2021/605 ette nähtud nimetatud taudi esinemise ametliku kinnitamise korral.
- (8) 2022. aasta oktoobris teavitas Itaalia komisjoni, et pidevad ja üksikasjalikud tauditõrjemeetmed ning peetavate ja uluksigade passiivne järelevalve näitavad sigade Aafrika katku viiruse leviku puudumist Rieti provintsis, ning et Itaalia pädeval asutusel on võimalik järeldada, et sigade Aafrika katku kahtlustavat taudijuhtu Rieti provintsis ei tohiks kooskõlas delegeeritud määruse (EL) 2020/689 artikli 9 lõike 2 punktiga b käsitleda sigade Aafrika katku kinnitatud juhuna, kuna hoolimata asjaolust, et loomalt võetud prooviga tehtud analüüside tulemustes tuvastati sellele tauditekitajale omane nukleiinhape, ei ilmnenud loomal mingeid taudile iseloomulikke kliinilisi tunnuseid, ning et kõik epidemioloogilised seosed teiste kahtlustatavate või kinnitatud juhtudega olid välistatud.
- (9) Lisaks sellel on pärast rakendusmääruse (EL) 2022/1911 vastuvõtmise kuupäeva esinenud sigade Aafrika katku uusi puhanguid uluksigade seas Saksamaal. Peale selle on peetavate sigade ja uluksigade epidemioloogiline olukord Poolas paranenud teatavates tsoonides, mis on loetletud I ja III taseme piirangutsoonidena.
- (10) 2022. aasta oktoobris täheldati mitut sigade Aafrika katku puhangut uluksigade hulgas Saksamaal Brandenburgi liidumaal sellises piirkonnas, mis on praegu loetletud rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas II taseme piirangutsoonina ja mis asub praegu kõnealuses lisas I taseme piirangutsoonina loetletud piirkonna vahetus läheduses. Need sigade Aafrika katku uued puhangud uluksigade seas kujutavad endast riskitaseme suurenemist, mida tuleks kajastada rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas. Seepärast tuleks muuta I ja II taseme piirangutsoonide kehtivaid piire, et võtta arvesse kõnealuseid hiljutisi puhanguid.
- (11) Pärast neid hiljutisi sigade Aafrika katku puhanguid uluksigade hulgas Saksamaal Brandenburgi liidumaal ja võttes arvesse praegust sigade Aafrika katkuga seotud epidemioloogilist olukorda liidus, on tsoonideks jaotamist selles liikmesriigis uuesti hinnatud ja ajakohastatud vastavalt rakendusmääruse (EL) 2021/605 artiklitele 5, 6 ja 7. Lisaks sellele on uuesti hinnatud ja ajakohastatud riskijuhtimismeetmeid. Neid muudatusi tuleks kajastada rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas.

⁽⁶⁾ Komisjoni 17. detsembri 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2020/689, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/429 seoses teatavate loetellu kantud ja esilekerkivate taudide seire, likvideerimisprogrammide ja taudi vaba staatuse eeskirjadega (ELT L 174, 3.6.2020, lk 211).

⁽⁷⁾ Komisjoni 3. detsembri 2018. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/1882, milles käsitletakse loetellu kantud taudide kategooriate suhtes teatavate taudiennetuse ja -tõrje eeskirjade kohaldamist ning millega kehtestatakse nimekiri liikidest ja liigirühmadest, mis kujutavad endast arvestatavat riski kõnealuste loetellu kantud taudide levimisel (ELT L 308, 4.12.2018, lk 21).

⁽⁸⁾ Komisjoni 17. detsembri 2019. aasta delegeeritud määrus (EL) 2020/687, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/429 seoses teatavate loetellu kantud taudide ennetamise ja tõrje eeskirjadega (ELT L 174, 3.6.2020, lk 64).

- (12) Veel enam, võttes arvesse rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas loetletud III taseme piirangutsoonides peetavate sigade suhtes võetud sigade Aafrika katku tõrje selliste meetmete mõjuvust, mida Poolas on kohaldatud kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2020/687, eelkõige selle artiklitega 22, 25 ja 40, ning vastavalt WOAH maismaaloomade tervise koodeksis sätestatud sigade Aafrika katku korral võetavatele riskimaandamismeetmetele, tuleks Poolas Lublini, Podkarpacie, Suur-Poola ja Lubuszi vojevoodkonnas asuvad teatavad piirkonnad, mis praegu on loetletud rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas III taseme piirangutsoonidena, loetleda nüüd kõnealuses lisas II taseme piirangutsoonidena, sest kõnealustes III taseme piirangutsoonides ei ole viimase kaheteistkümne kuu jooksul esinenud sigade Aafrika katku puhanguid peetavate sigade hulgas, küll aga esineb kõnealust taudi endiselt uluksigade hulgas. Eespool nimetatud III taseme piirangutsoonid tuleks nüüd loetleda II taseme piirangutsoonidena, võttes arvesse praegust sigade Aafrika katku epidemioloogilist olukorda.
- (13) Samuti võttes arvesse rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas loetletud I taseme piirangutsoonides peetavate sigade suhtes võetud sigade Aafrika katku tõrje selliste meetmete mõjuvust, mida Poolas on kohaldatud kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2020/687, eriti selle artiklitega 64, 65 ja 67, ning vastavalt WOAH maismaaloomade tervise koodeksis sätestatud sigade Aafrika katku korral võetavatele riskimaandamismeetmetele, tuleks Poolas Podkarpacie, Łódźi ja Sileesia vojevoodkonna teatavad tsoonid, mis praegu on loetletud rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas I taseme piirangutsoonidena, nüüd kõnealuses lisas esitatud I taseme piirangutsoonide loetelust välja jätta, sest kõnealustes I taseme piirangutsoonides ei ole viimase 12 kuu jooksul peetavate sigade ega uluksigade hulgas sigade Aafrika katku puhanguid esinenud. I taseme piirangutsoonid tuleks nüüd kõnealusest lisast välja jätta, et võtta arvesse praegust sigade Aafrika katku epidemioloogilist olukorda.
- (14) Samuti võttes arvesse Itaalialt saadud teavet ja põhjendusi, eelkõige arvestades epidemioloogilise uuringu lõpuleviimist ja sigade Aafrika katku tõrjemeetmete mõjuvust, sigade Aafrika katku praegust soodsat olukorda uluksigade hulgas Lazio piirkonnas ja Itaalia poolt nõuetekohaselt rakendatud tauditõrjemeetmeid ning selleks et vältida tarbetuid häireid kaubanduses, on asjakohane jätta rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisast välja I ja II taseme piirangutsoonid Rieti provintsis, et võtta arvesse praegust sigade Aafrika katku epidemioloogilist olukorda kõnealuses liikmesriigis.
- (15) Selleks et võtta arvesse sigade Aafrika katku epidemioloogilise olukorra hiljutisi muutusi liidus ja võidelda kõnealuse taudi levikuga seotud riskidega ennetaval viisil, tuleks Saksamaal ja Poolas piiritleda uued piisava suurusega piirangutsoonid ja nõuetekohaselt loetleda need I ja II taseme piirangutsoonidena rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisas. Samuti tuleks Poola puhul kõnealusest lisast välja jätta I taseme piirangutsooni teatavad osad. Kuna sigade Aafrika katku olukord liidus muutub väga kiiresti, on uute piirangutsoonide piiritlemisel arvesse võetud ümbritsevate alade epidemioloogilist olukorda.
- (16) Võttes arvesse, kui kiireloomuline on sigade Aafrika katku levikuga seotud epidemioloogiline olukord liidus, on oluline, et käesoleva rakendusmäärusega rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lissasse tehtavad muudatused jõustuvad võimalikult kiiresti.
- (17) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas alalise taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisa asendatakse käesoleva määruse lisas esitatud tekstiga.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 25. oktoober 2022

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN

LISA

Rakendusmääruse (EL) 2021/605 I lisa asendatakse järgmisega:

*„I LISA***PIIRANGUTSOONID**

I OSA

1. Saksamaa

Järgmised I taseme piirangutsoonid Saksamaal:

Bundesland Brandenburg:

— Landkreis Dahme-Spreewald:

— Gemeinde Alt Zauche-Wußwerk,

— Gemeinde Byhleguhre-Byhlen,

— Gemeinde Märkische Heide, mit den Gemarkungen Alt Schadow, Neu Schadow, Pretschen, Plattkow, Wittmannsdorf, Schuhlen-Wiese, Bückchen, Kuschkow, Gröditsch, Groß Leuthen, Leibchel, Glietz, Groß Leine, Dollgen, Krugau, Dürrenhofe, Biebersdorf und Klein Leine,

— Gemeinde Neu Zauche,

— Gemeinde Schwielochsee mit den Gemarkungen Groß Liebitz, Gühlen, Mochow und Siegadel,

— Gemeinde Spreewaldheide,

— Gemeinde Straupitz,

— Landkreis Märkisch-Oderland:

— Gemeinde Müncheberg mit den Gemarkungen Müncheberg, Eggersdorf bei Müncheberg und Hoppegarten bei Müncheberg,

— Gemeinde Bliesdorf mit den Gemarkungen Kunersdorf - westlich der B167 und Bliesdorf - westlich der B167

— Gemeinde Märkische Höhe mit den Gemarkungen Reichenberg und Batzlow,

— Gemeinde Wriezen mit den Gemarkungen Haselberg, Frankenfelde, Schulzendorf, Lüdersdorf Biesdorf, Rathsdorf - westlich der B 167 und Wriezen - westlich der B167

— Gemeinde Buckow (Märkische Schweiz),

— Gemeinde Strausberg mit den Gemarkungen Hohenstein und Ruhlsdorf,

— Gemeine Garzau-Garzin,

— Gemeinde Waldsiefersdorf,

— Gemeinde Rehfelde mit der Gemarkung Werder,

— Gemeinde Reichenow-Mögelin,

— Gemeinde Prötzel mit den Gemarkungen Harnekop, Sternebeck und Prötzel östlich der B 168 und der L35,

— Gemeinde Oberbarnim,

— Gemeinde Bad Freienwalde mit der Gemarkung Sonnenburg,

— Gemeinde Falkenberg mit den Gemarkungen Dannenberg, Falkenberg westlich der L 35, Gersdorf und Krüge,

— Gemeinde Höhenland mit den Gemarkungen Steinbeck, Wollenberg und Wölsickendorf,

— Landkreis Barnim:

— Gemeinde Joachimsthal östlich der L220 (Eberswalder Straße), östlich der L23 (Töpferstraße und Templiner Straße), östlich der L239 (Glambecker Straße) und Schorfheide (JO) östlich der L238,

- Gemeinde Friedrichswalde mit der Gemarkung Glambeck östlich der L 239,
- Gemeinde Althüttendorf,
- Gemeinde Ziethen mit den Gemarkungen Groß Ziethen und Klein Ziethen westlich der B198,
- Gemeinde Chorin mit den Gemarkungen Golzow, Senftenhütte, Buchholz, Schorfheide (Ch), Chorin westlich der L200 und Sandkrug nördlich der L200,
- Gemeinde Britz,
- Gemeinde Schorfheide mit den Gemarkungen Altenhof, Werbellin, Lichterfelde und Finowfurt,
- Gemeinde (Stadt) Eberswalde mit den Gemarkungen Finow und Spechthausen und der Gemarkung Eberswalde südlich der B167 und westlich der L200,
- Gemeinde Breydin,
- Gemeinde Melchow,
- Gemeinde Sydower Fließ mit der Gemarkung Grüntal nördlich der K6006 (Landstraße nach Tuchen), östlich der Schönholzer Straße und östlich Am Postweg,
- Hohenfinow südlich der B167,
- Landkreis Uckermark:
 - Gemeinde Passow mit den Gemarkungen Briest, Passow und Schönow,
 - Gemeinde Mark Landin mit den Gemarkungen Landin nördlich der B2, Grünow und Schönermark,
 - Gemeinde Angermünde mit den Gemarkungen Frauenhagen, Mürow, Angermünde nördlich und nordwestlich der B2, Dobberzin nördlich der B2, Kerkow, Welsow, Bruchhagen, Greiffenberg, Günterberg, Biesenbrow, Görlsdorf, Wolletz und Altkünkendorf,
 - Gemeinde Zichow,
 - Gemeinde Casekow mit den Gemarkungen Blumberg, Wartin, Luckow-Petershagen und den Gemarkungen Biesendahlshof und Casekow westlich der L272 und nördlich der L27,
 - Gemeinde Hohenselchow-Groß Pinnow mit der Gemarkung Hohenselchow nördlich der L27,
 - Gemeinde Tantow,
 - Gemeinde Mescherin außer der Gemarkung Neurochlitz östlich der B2, dieser folgend bis zur Gemarkungsgrenze Rosow, weiter in nordwestlicher Richtung bis Rosow, weiter auf der K7311 zur Landesgrenze zu Mecklenburg-Vorpommern, dieser folgend in östlicher Richtung bis zur polnischen Grenze,
 - Gemeinde Gartz (Oder) mit der Gemarkung Geesow westlich der B2 sowie den Gemarkungen Gartz und Hohenreinkendorf nördlich der L27 und der B2 bis zur Kastanienallee, dort links abbiegend dem Schülerweg folgend bis Höhe Bahnhof, von hier in östlicher Richtung den Salveybach kreuzend bis zum Tantower Weg, diesen in nördlicher Richtung bis zu Stettiner Straße, diese weiter folgend bis zur B2, dieser in nördlicher Richtung folgend,
 - Gemeinde Pinnow nördlich und westlich der B2,
- Landkreis Oder-Spree:
 - Gemeinde Storkow (Mark),
 - Gemeinde Spreehagen mit den Gemarkungen Braunsdorf, Markgrafpieske, Lebbin und Spreehagen,
 - Gemeinde Grünheide (Mark) mit den Gemarkungen Kagel, Kienbaum und Hangelsberg,
 - Gemeinde Fürstenwalde westlich der B 168 und nördlich der L 36,

- Gemeinde Rauen,
- Gemeinde Wendisch Rietz bis zur östlichen Uferzone des Scharmützelsees und von der südlichen Spitze des Scharmützelsees südlich der B246,
- Gemeinde Reichenwalde,
- Gemeinde Bad Saarow mit der Gemarkung Petersdorf und der Gemarkung Bad Saarow-Pieskow westlich der östlichen Uferzone des Scharmützelsees und ab nördlicher Spitze westlich der L35,
- Gemeinde Tauche mit der Gemarkung Werder,
- Gemeinde Steinhöfel mit den Gemarkungen Jänickendorf, Schönfelde, Beerfelde, Gölsdorf, Buchholz, Tempelberg und den Gemarkungen Steinhöfel, Hasenfelde und Heinersdorf westlich der L36 und der Gemarkung Neuendorf im Sande nördlich der L36,
- Landkreis Spree-Neiße:
 - Gemeinde Turnow-Preilack mit der Gemarkung Turnow,
 - Gemeinde Drachhausen,
 - Gemeinde Schmogrow-Fehrow,
 - Gemeinde Drehnöw,
 - Gemeinde Teichland mit den Gemarkungen Maust und Neuendorf,
 - Gemeinde Guhrow,
 - Gemeinde Werben,
 - Gemeinde Dissen-Striesow,
 - Gemeinde Briesen,
 - Gemeinde Drebkau mit den Gemarkungen Jehserig, Schorbus, Domsdorf, Drebkau, Laubst, Leuthen, Siewisch, Casel und Greifenhain,
 - Gemeinde Kolkwitz mit den Gemarkungen Klein Gaglow nördl. der BAB 15, Kolkwitz, Gulben, Papitz, Babow, Eichow, Krieschow, Limberg, Glinzig, Milkersdorf und Hähnchen,
 - Gemeinde Burg (Spreewald)
 - Kreisfreie Stadt Cottbus außer den Gemarkungen Kahren, Gallinchen, Groß Gaglow und der Gemarkung Kiekebusch südlich der BAB,
- Landkreis Oberspreewald-Lausitz:
 - Gemeinde Neupetershain,
 - Gemeinde Lauchhammer,
 - Gemeinde Schwarzheide,
 - Gemeinde Schipkau,
 - Gemeinde Senftenberg mit den Gemarkungen Brieske, Niemtsch, Senftenberg, Reppist, Hosena, Großkoschen, Kleinkoschen und Sedlitz,
 - die Gemeinde Schwarzbach mit der Gemarkung Biehlen,
 - Gemeinde Neu-Seeland mit den Gemarkungen Lieske, Bahnsdorf und Lindchen,
 - Gemeinde Großräschen mit den Gemarkungen Dörrwalde und Allmosen,
 - Gemeinde Tettau,
- Landkreis Elbe-Elster:
 - Gemeinde Großthiemig,
 - Gemeinde Hirschfeld,
 - Gemeinde Gröden,

- Gemeinde Schraden,
- Gemeinde Merzdorf,
- Gemeinde Röderland mit der Gemarkung Wainsdorf, Prösen, Stolzenhain a.d. Röder,
- Gemeinde Plessa mit der Gemarkung Plessa,
- Landkreis Prignitz:
 - Gemeinde Groß Pankow mit den Gemarkungen Baek, Tangendorf, Tacken, Hohenvier, Strigleben, Steinberg und Gulow,
 - Gemeinde Perleberg mit der Gemarkung Schönfeld,
 - Gemeinde Karstädt mit den Gemarkungen Postlin, Strehlen, Blüthen, Klockow, Premslin, Glövizin, Waterloo, Karstädt, Dargardt, Garlin und die Gemarkungen Groß Warnow, Klein Warnow, Reckenzin, Streesow und Dallmin westlich der Bahnstrecke Berlin/Spandau-Hamburg/Altona,
 - Gemeinde Gülitz-Reetz,
 - Gemeinde Putlitz mit den Gemarkungen Lockstädt, Mansfeld und Laaske,
 - Gemeinde Triglitz,
 - Gemeinde Marienfließ mit der Gemarkung Frehne,
 - Gemeinde Küssernitztal mit der Gemarkungen Buckow, Preddöhl und Grabow,
 - Gemeinde Gerdshagen mit der Gemarkung Gerdshagen,
 - Gemeinde Meyenburg,
 - Gemeinde Pritzwalk mit der Gemarkung Steffenshagen,

Bundesland Sachsen:

- Landkreis Bautzen
 - Gemeinde Arnsdorf, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Cunewalde,
 - Gemeinde Demitz-Thumitz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Doberschau-Gaußig,
 - Gemeinde Göda, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Großharthau, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Großpostwitz/O.L.,
 - Gemeinde Hochkirch, sofern nicht bereits der Sperrzone II,
 - Gemeinde Kubschütz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Neukirch/Lausitz,
 - Gemeinde Obergurig,
 - Gemeinde Schmölln-Putzkau,
 - Gemeinde Sohland a. d. Spree,
 - Gemeinde Stadt Bautzen, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Bischhofswerda, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Radeberg, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Schirgiswalde-Kirschau,
 - Gemeinde Stadt Wilthen,
 - Gemeinde Steinigtwolmsdorf,

- Stadt Dresden:
 - Stadtgebiet, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
- Landkreis Meißen:
 - Gemeinde Diera-Zehren, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Glaubitz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Hirschstein,
 - Gemeinde Käbschütztal,
 - Gemeinde Klipphausen, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Niederau, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Nünchritz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Röderaue, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Gröditz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Lommatzsch,
 - Gemeinde Stadt Meißen, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Stadt Nossen außer Ortsteil Nossen,
 - Gemeinde Stadt Riesa,
 - Gemeinde Stadt Strehla,
 - Gemeinde Stauchitz,
 - Gemeinde Wülknitz, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,
 - Gemeinde Zeithain,
- Landkreis Mittelsachsen:
 - Gemeinde Reinsberg,
- Landkreis Sächsische Schweiz-Osterzgebirge:
 - Gemeinde Bannewitz,
 - Gemeinde Dürrröhrsdorf-Dittersbach,
 - Gemeinde Kreischa,
 - Gemeinde Lohmen,
 - Gemeinde Müglitztal,
 - Gemeinde Stadt Dohna,
 - Gemeinde Stadt Freital,
 - Gemeinde Stadt Heidenau,
 - Gemeinde Stadt Hohnstein,
 - Gemeinde Stadt Neustadt i. Sa.,
 - Gemeinde Stadt Pirna,
 - Gemeinde Stadt Rabenau mit den Ortsteilen Lübau, Obernaundorf, Oelsa, Rabenau und Spechtritz,
 - Gemeinde Stadt Stolpen,
 - Gemeinde Stadt Tharandt mit den Ortsteilen Fördergersdorf, Großopitz, Kurort Hartha, Pohrsdorf und Spechtshausen,
 - Gemeinde Stadt Wilsdruff, sofern nicht bereits Teil der Sperrzone II,

Bundesland Mecklenburg-Vorpommern:

— Landkreis Vorpommern Greifswald

- Gemeinde Penkun,
- Gemeinde Nadrensee,
- Gemeinde Krackow,
- Gemeinde Glasow,
- Gemeinde Grambow,

— Landkreis Ludwigslust-Parchim:

- Gemeinde Barkhagen mit den Ortsteilen und Ortschaften: Altenlinden, Kolonie Lalchow, Plauerhagen, Zarchlin, Barkow-Ausbau, Barkow,
- Gemeinde Blievenstorf mit dem Ortsteil: Blievenstorf,
- Gemeinde Brenz mit den Ortsteilen und Ortschaften: Neu Brenz, Alt Brenz,
- Gemeinde Domsühl mit den Ortsteilen und Ortschaften: Severin, Bergrade Hof, Bergrade Dorf, Zieslütbe, Alt Dammerow, Schlieven, Domsühl, Domsühl-Ausbau, Neu Schlieven,
- Gemeinde Gallin-Kuppentin mit den Ortsteilen und Ortschaften: Kuppentin, Kuppentin-Ausbau, Daschow, Zahren, Gallin, Penzlin,
- Gemeinde Ganzlin mit den Ortsteilen und Ortschaften: Dresenow, Dresenower Mühle, Twietfort, Ganzlin, Tönchow, Wendisch Priborn, Liebhof, Gnevsdorf,
- Gemeinde Granzin mit den Ortsteilen und Ortschaften: Lindenbeck, Greven, Beckendorf, Bahlenrade, Granzin,
- Gemeinde Grabow mit den Ortsteilen und Ortschaften: Fresenbrügge, Grabow, Griemoor, Heidehof, Kaltehof, Winkelmoor,
- Gemeinde Groß Laasch mit den Ortsteilen und Ortschaften: Groß Laasch,
- Gemeinde Kremmin mit den Ortsteilen und Ortschaften: Beckentin, Kremmin,
- Gemeinde Kritzwitz mit den Ortsteilen und Ortschaften: Schlemmin, Kritzwitz,
- Gemeinde Lewitzrand mit dem Ortsteil und Ortschaft: Matzlow-Garwitz (teilweise),
- Gemeinde Lübz mit den Ortsteilen und Ortschaften: Bobzin, Broock, Broock Ausbau, Hof Gischow, Lübz, Lutheran, Lutheran Ausbau, Riederfelde, Ruthen, Wessentin, Wessentin Ausbau,
- Gemeinde Neustadt-Glewe mit den Ortsteilen und Ortschaften: Hohes Feld, Kiez, Klein Laasch, Liebs Siedlung, Neustadt-Glewe, Tuckhude, Wabel,
- Gemeinde Obere Warnow mit den Ortsteilen und Ortschaften: Grebbin und Wozinkel, Gemarkung Kossebade teilweise, Gemarkung Herzberg mit dem Waldgebiet Bahlenholz bis an die östliche Gemeindegrenze, Gemarkung Woeten unmittelbar östlich und westlich der L16,
- Gemeinde Parchim mit den Ortsteilen und Ortschaften: Dargelütz, Neuhof, Kiekindemark, Neu Klockow, Möderitz, Malchow, Damm, Parchim, Voigtsdorf, Neu Matzlow,
- Gemeinde Passow mit den Ortsteilen und Ortschaften: Unterbrüz, Brüz, Welzin, Neu Brüz, Weisin, Charlottenhof, Passow,
- Gemeinde Plau am See mit den Ortsteilen und Ortschaften: Reppentin, Gaarz, Silbermühle, Appelburg, Seelust, Plau-Am See, Plötzenhöhe, Klebe, Lalchow, Quetzin, Heidekrug,
- Gemeinde Rom mit den Ortsteilen und Ortschaften: Lancken, Stralendorf, Rom, Darze, Paarsch,
- Gemeinde Spornitz mit den Ortsteilen und Ortschaften: Dütschow, Primark, Steinbeck, Spornitz,
- Gemeinde Werder mit den Ortsteilen und Ortschaften: Neu Benthien, Benthien, Tannenhof, Werder.

2. Eesti

Järgmised I taseme piirangutsoonid Eestis:

- Hiiu maakond.

3. Kreeka

Järgmised I taseme piirangutsoonid Kreekas:

- in the regional unit of Drama:
 - the community departments of Sidironero and Skaloti and the municipal departments of Livadero and Ksiropotamo (in Drama municipality),
 - the municipal department of Paranesti (in Paranesti municipality),
 - the municipal departments of Kokkinogeia, Mikropoli, Panorama, Pyrgoi (in Prosotsani municipality),
 - the municipal departments of Kato Nevrokopi, Chrysokéfalo, Achladea, Vathytopos, Volakas, Granitis, Dasotos, Eksohi, Katafyto, Lefkogeia, Mikrokleisoura, Mikromilea, Ochyro, Pagoneri, Perithorio, Kato Vrontou and Potamoi (in Kato Nevrokopi municipality),
- in the regional unit of Xanthi:
 - the municipal departments of Kimmerion, Stavroupoli, Gerakas, Dafnonas, Komnina, Kariofyto and Neochori (in Xanthi municipality),
 - the community departments of Satres, Thermes, Kotyli, and the municipal departments of Myki, Echinós and Oraio and (in Myki municipality),
 - the community department of Selero and the municipal department of Sounio (in Avdira municipality),
- in the regional unit of Rodopi:
 - the municipal departments of Komotini, Anthochorio, Gratini, Thrylorio, Kalhas, Karydia, Kikidio, Kosmio, Pandrosos, Aigeiros, Kallisti, Meleti, Neo Sidirochori and Mega Doukato (in Komotini municipality),
 - the municipal departments of Ipio, Arriana, Darmeni, Archontika, Fillyra, Ano Drosini, Aratos and the Community Departments Kehros and Organi (in Arriana municipality),
 - the municipal departments of Iasmos, Sostis, Asomatoi, Polyanthos and Amvrosia and the community department of Amaxades (in Iasmos municipality),
 - the municipal department of Amaranta (in Maroneia Sapon municipality),
- in the regional unit of Evros:
 - the municipal departments of Kyriaki, Mandra, Mavrokklisi, Mikro Dereio, Protokklisi, Roussa, Goniko, Geriko, Sidirochori, Megalo Derio, Sidiro, Giannouli, Agriani and Petrolofos (in Soufli municipality),
 - the municipal departments of Dikaia, Arzos, Elaia, Therapio, Komara, Marasia, Ormenio, Pentalofoi, Petrola, Plati, Ptelea, Kyprinos, Zoni, Fulakio, Spilaio, Nea Vyssa, Kavili, Kastanies, Rizia, Sterna, Ampelakia, Valtos, Megali Doxipara, Neochori and Chandras (in Orestiada municipality),
 - the municipal departments of Asvestades, Ellinochori, Karoti, Koufovouno, Kiani, Mani, Sitochori, Alepochori, Asproneri, Metaxades, Vrysika, Doksa, Elafoxori, Ladi, Paliouri and Poimeniko (in Didymoteicho municipality),
- in the regional unit of Serres:
 - the municipal departments of Kerkini, Livadia, Makrynitsa, Neochori, Platanakia, Petritsi, Akritochori, Vyroneia, Gonimo, Mandraki, Megalochori, Rodopoli, Ano Poroia, Katw Poroia, Sidirokastro, Vamvakophyto, Promahonas, Kamaroto, Strymonochori, Charopo, Kastanousi and Chortero and the community departments of Achladochori, Agkistro and Kapnophyto (in Sintiki municipality),

- the municipal departments of Serres, Elaionas and Oinoussa and the community departments of Orini and Ano Vrontou (in Serres municipality),
- the municipal departments of Dasochoriou, Irakleia, Valtero, Karperi, Koimisi, Lithotopos, Limnochori, Podismeno and Chrysochorafa (in Irakleia municipality).

4. Lāti

Jārgmised I taseme piirangutsoonid Lātis:

- Dienvidkurzemes novada, Grobiņas pagasts, Nīcas pagasta daļa uz ziemeļiem no apdzīvotas vietas Bernāti, autoceļa V1232, A11, V1222, Bārtas upes, Otaņķu pagasts, Grobiņas pilsēta,
- Ropažu novada Stopiņu pagasta daļa, kas atrodas uz rietumiem no autoceļa V36, P4 un P5, Acones ielas, Daugulupes ielas un Daugulupītes.

5. Leedu

Jārgmised I taseme piirangutsoonid Leedus:

- Kalvarijos savivaldybė,
- Klaipėdos rajono savivaldybė: Agluonėnų, Dovilų, Gargždų, Priekulės, Vėžaičių, Kretingalės ir Dauparų-Kvietinių seniūnijos,
- Marijampolės savivaldybė išskyrus Šumskų ir Sasnavos seniūnijos,
- Palangos miesto savivaldybė,
- Vilkaviškio rajono savivaldybė: Bartninkų, Gražiškių, Keturvalakių, Pajevonio, Virbalio, Vištyčio seniūnijos.

6. Ungari

Jārgmised I taseme piirangutsoonid Ungaris:

- Békés megye 950950, 950960, 950970, 951950, 952050, 952750, 952850, 952950, 953050, 953150, 953650, 953660, 953750, 953850, 953960, 954250, 954260, 954350, 954450, 954550, 954650, 954750, 954850, 954860, 954950, 955050, 955150, 955250, 955260, 955270, 955350, 955450, 955510, 955650, 955750, 955760, 955850, 955950, 956050, 956060, 956150 és 956160 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Bács-Kiskun megye 600150, 600850, 601550, 601650, 601660, 601750, 601850, 601950, 602050, 603250, 603750 és 603850 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Budapest 1 kódszámú, vadgazdálkodási tevékenységre nem alkalmas területe,
- Csongrád-Csanád megye 800150, 800160, 800250, 802220, 802260, 802310 és 802450 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Fejér megye 400150, 400250, 400351, 400352, 400450, 400550, 401150, 401250, 401350, 402050, 402350, 402360, 402850, 402950, 403050, 403450, 403550, 403650, 403750, 403950, 403960, 403970, 404650, 404750, 404850, 404950, 404960, 405050, 405750, 405850, 405950,
- 406050, 406150, 406550, 406650 és 406750 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Győr-Moson-Sopron megye 100550, 100650, 100950, 101050, 101350, 101450, 101550, 101560 és 102150 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Jász-Nagykun-Szolnok megye 750150, 750160, 750260, 750350, 750450, 750460, 754450, 754550, 754560, 754570, 754650, 754750, 754950, 755050, 755150, 755250, 755350 és 755450 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Komárom-Esztergom megye 250150, 250250, 250450, 250460, 250550, 250650, 250750, 251050, 251150, 251250, 251350, 251360, 251650, 251750, 251850, 252250, kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,

- Pest megye 571550, 572150, 572250, 572350, 572550, 572650, 572750, 572850, 572950, 573150, 573250, 573260, 573350, 573360, 573450, 573850, 573950, 573960, 574050, 574150, 574350, 574360, 574550, 574650, 574750, 574850, 574860, 574950, 575050, 575150, 575250, 575350, 575550, 575650, 575750, 575850, 575950, 576050, 576150, 576250, 576350, 576450, 576650, 576750, 576850, 576950, 577050, 577150, 577350, 577450, 577650, 577850, 577950, 578050, 578150, 578250, 578350, 578360, 578450, 578550, 578560, 578650, 578850, 578950, 579050, 579150, 579250, 579350, 579450, 579460, 579550, 579650, 579750, 580250 és 580450 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe.

7. Poola

Järgmised I taseme piirangutsoonid Poolas:

w województwie kujawsko - pomorskim:

- powiat rypiński,
- powiat brodnicki,
- powiat grudziądzki,
- powiat miejski Grudziądz,
- powiat wąbrzeski,

w województwie warmińsko-mazurskim:

- gminy Wielbark i Rozogi w powiecie szczycieńskim,

w województwie podlaskim:

- gminy Wysokie Mazowieckie z miastem Wysokie Mazowieckie, Czyżew i część gminy Kulesze Kościelne położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie wysokomazowieckim,
- gminy Miastkowo, Nowogród, Śniadowo i Zbójna w powiecie łomżyńskim,
- gminy Szumowo, Zambrów z miastem Zambrów i część gminy Kołaki Kościelne położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie zambrowskim,
- gminy Grabowo, Kolno i miasto Kolno, Turośl w powiecie kolneńskim,

w województwie mazowieckim:

- powiat ostrołęcki,
- powiat miejski Ostrołęka,
- gminy Bielsk, Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin, Gąbin, Łąck, Nowy Duninów, Radzanowo, Słupno, Staroźreby i Stara Biała w powiecie plockim,
- powiat miejski Płock,
- powiat ciechanowski,
- gminy Baboszewo, Dzierżążnia, Joniec, Nowe Miasto, Płońsk i miasto Płońsk, Raciąż i miasto Raciąż, Sochocin w powiecie płońskim,
- powiat sierpecki,
- gmina Biezuń, Lutocin, Siemiatkowo i Żuromin w powiecie żuromińskim,
- część powiatu ostrowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- gminy Dzieżgowo, Lipowiec Kościelny, Mława, Radzanów, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wiśniewo w powiecie mławskim,
- powiat przasnyski,
- powiat makowski,
- powiat pułtuski,
- część powiatu wyszkowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- część powiatu węgrowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- część powiatu wołomińskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- gminy Mokobody i Suchożebry w powiecie siedleckim,

- gminy Dobrze, Jakubów, Kałuszyn, Stanisławów w powiecie mińskim,
- gminy Bielany i gmina wiejska Sokołów Podlaski w powiecie sokołowskim,
- powiat gostyniński,

w województwie podkarpackim:

- gmina Krempna w powiecie jasielskim,
- część powiatu ropczycko – sędziszowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- gminy Pruchnik, Rokietnica, Roźwienica, w powiecie jarosławskim,
- gminy Fredropol, Krasiczyn, Krzywczyna, Przemyśl, część gminy Orły położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77, część gminy Żurawica na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77 w powiecie przemyskim,
- powiat miejski Przemyśl,
- gminy Gać, Jawornik Polski, Kańczuga, część gminy Zarzecze położona na południe od linii wyznaczonej przez rzekę Mlecza w powiecie przeworskim,
- powiat łańcucki,
- gminy Trzebownisko, Głogów Małopolski, część gminy Świlcza położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 94 i część gminy Sokołów Małopolski położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 875 w powiecie rzeszowskim,
- gmina Raniżów w powiecie kolbuszowskim,
- część powiatu dębickiego niewymieniona w części II załącznika I,

w województwie świętokrzyskim:

- gminy Nowy Korczyn, Solec-Zdrój, Wiślica, Stopnica, Tuczępy, Busko Zdrój w powiecie buskim,
- powiat kazimierski,
- powiat skarżyski,
- część powiatu opatowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- część powiatu sandomierskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- gminy Bogoria, Osiek, Staszów i część gminy Rytwiany położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 764, część gminy Szydłów położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 756 w powiecie staszowskim,
- gminy Pawłów, Wąchock, część gminy Brody położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 9 oraz na południowy - zachód od linii wyznaczonej przez drogi: nr 0618T biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania w miejscowości Lipie, drogę biegnącą od miejscowości Lipie do wschodniej granicy gminy i część gminy Mirzec położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 744 biegnącą od południowej granicy gminy do miejscowości Tychów Stary a następnie przez drogę nr 0566T biegnącą od miejscowości Tychów Stary w kierunku północno - wschodnim do granicy gminy w powiecie starachowickim,
- powiat ostrowiecki,
- gminy Fałków, Ruda Maleniecka, Radoszyce, Smyków, Słupia Konecka, część gminy Końskie położona na zachód od linii kolejowej, część gminy Stąporków położona na południe od linii kolejowej w powiecie koneckim,
- gminy Bodzentyn, Bieliny, Łągów, Morawica, Nowa Słupia, część gminy Raków położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogi nr 756 i 764, część gminy Chęciny położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 762, część gminy Górno położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy łączącą miejscowości Leszczyna – Cedzyna oraz na południe od linii wyznaczonej przez ul. Kielecką w miejscowości Cedzyna biegnącą do wschodniej granicy gminy, część gminy Daleszyce położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 764 biegnącą od wschodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą łączącą miejscowości Daleszyce – Słopiec – Borków, dalej na północ od linii wyznaczonej przez tę drogę biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 764 do przecięcia z linią rzeki Belnianka, następnie na północ od linii wyznaczonej przez rzeki Belnianka i Czarna Nida biegnącej do zachodniej granicy gminy w powiecie kieleckim,

- gminy Działoszyce, Michałów, Pińczów, Złota w powiecie pińczowskim,
- gminy Imielno, Jędrzejów, Nagłowice, Sędziszów, Słupia, Sobków, Wodzisław w powiecie jędrzejowskim,
- gminy Moskorzew, Radków, Secemin, część gminy Włoszczowa położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od północnej granicy gminy do miejscowości Konieczno i dalej na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Konieczno – Rogienice – Dąbie – Podłazie, część gminy Kluczewsko położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy i łączącą miejscowości Krogulec – Nowiny - Komorniki do przecięcia z linią rzeki Czarna, następnie na północ od linii wyznaczonej przez rzekę Czarna biegnącą do przecięcia z linią wyznaczoną przez drogę nr 742 i dalej na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od przecięcia z linią rzeki Czarna do południowej granicy gminy w powiecie włoszczowskim,

w województwie łódzkim:

- gminy Łyszkowice, Kocierzew Południowy, Kiernoza, Chąsno, Nieborów, część gminy wiejskiej Łowicz położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 92 biegnącej od granicy miasta Łowicz do zachodniej granicy gminy oraz część gminy wiejskiej Łowicz położona na wschód od granicy miasta Łowicz i na północ od granicy gminy Nieborów w powiecie łowickim,
- gminy Cielądz, Rawa Mazowiecka z miastem Rawa Mazowiecka w powiecie rawskim,
- gminy Bolimów, Głuchów, Godzianów, Lipce Reymontowskie, Maków, Nowy Kawęczyn, Skierniewice, Słupia w powiecie skierniewickim,
- powiat miejski Skierniewice,
- gminy Mniszków, Paradyż, Sławno i Żarnów w powiecie opoczyńskim,
- gminy Czerniewice, Inowłódz, Lubochnia, Rzeczyca, Tomaszów Mazowiecki z miastem Tomaszów Mazowiecki, Żelechlinek w powiecie tomaszowskim,

gmina Przedbórz w powiecie radomszczańskim, w województwie pomorskim:

- gminy Ostaszewo, miasto Krynica Morska oraz część gminy Nowy Dwór Gdański położona na południowy - zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 biegnącą od południowej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 7, następnie przez drogę nr 7 i S7 biegnącą do zachodniej granicy gminy w powiecie nowodworskim,
- gminy Lichnowy, Miłoradz, Malbork z miastem Malbork, część gminy Nowy Staw położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 w powiecie malborskim,
- gminy Mikołajki Pomorskie, Stary Targ i Sztum w powiecie sztumskim,
- powiat gdański,
- Miasto Gdańsk,
- powiat tczewski,
- powiat kwidzyński,

w województwie lubuskim:

- gmina Lubiszyn w powiecie gorzowskim,
- gmina Dobiegniew w powiecie strzelecko – drezdeneckim,

w województwie dolnośląskim:

- gminy Dziadowa Kłoda, Międzybórz, Syców, Twardogóra, część gminy wiejskiej Oleśnica położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr S8, część gminy Dobroszyce położona na wschód od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od północnej do południowej granicy gminy w powiecie oleśnickim,
- gminy Jordanów Śląski, Kobierzyce, Mietków, Sobótka, część gminy Żórawina położona na zachód od linii wyznaczonej przez autostradę A4, część gminy Kąty Wrocławskie położona na południe od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie wrocławskim,

- część gminy Domaniów położona na południowy zachód od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie oławskim,
- gmina Wiązów w powiecie strzelińskim,
- część powiatu średzkiego niewymieniona w części II załącznika I,
- miasto Świeradów - Zdrój w powiecie lubańskim,
- gminy Pielgrzymka, miasto Złotoryja, część gminy wiejskiej Złotoryja położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od północnej granicy gminy w miejscowości Nowa Wieś Złotoryjska do granicy miasta Złotoryja oraz na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od granicy miasta Złotoryja do wschodniej granicy gminy w powiecie złotoryjskim,
- gmina Mirsk w powiecie lwóweckim,
- gminy Janowice Wielkie, Mysłakowice, Stara Kamienica w powiecie karkonoskim,
- część powiatu miejskiego Jelenia Góra położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 366,
- gminy Bolków, Męcinka, Mściwojów, Paszowice, miasto Jawor w powiecie jaworskim,
- gminy Dobromierz, Jaworzyna Śląska, Marcinowice, Strzegom, Żarów w powiecie świdnickim,
- gminy Dzierżoniów, Pieszyce, miasto Bielawa, miasto Dzierżoniów w powiecie dzierzoniowskim,
- gminy Głuszyca, Mieroszów w powiecie wałbrzyskim,
- gmina Nowa Ruda i miasto Nowa Ruda w powiecie kłodzkim,
- gminy Kamienna Góra, Marciszów i miasto Kamienna Góra w powiecie kamiennogórskim,

w województwie wielkopolskim:

- gminy Koźmin Wielkopolski, Rozdrażew, miasto Sulmierzyce, część gminy Krotoszyn położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogi: nr 15 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 36, nr 36 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 15 do skrzyżowania z drogą nr 444, nr 444 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 36 do południowej granicy gminy w powiecie krotoszyńskim,
- gminy Brodnica, część gminy Dolsk położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 434 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 437, a następnie na wschód od drogi nr 437 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 434 do południowej granicy gminy, część gminy Śrem położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 310 biegnącą od zachodniej granicy gminy do miejscowości Śrem, następnie na wschód od drogi nr 432 w miejscowości Śrem oraz na wschód od drogi nr 434 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 432 do południowej granicy gminy w powiecie śremskim,
- gminy Borek Wielkopolski, Piasy, Pogorzela, w powiecie gostyńskim,
- gmina Grodzisk Wielkopolski i część gminy Kamieniec położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 308 w powiecie grodziskim,
- gmina Czempiń w powiecie kościańskim,
- gminy Kleszczewo, Kostrzyn, Kórnik, Pobiedziska, Mosina, miasto Puszczykowo, część gminy wiejskiej Murowana Goślina położona na południe od linii kolejowej biegnącej od północnej granicy miasta Murowana Goślina do północno-wschodniej granicy gminy w powiecie poznańskim,
- gmina Kiszewo i część gminy Kłecko położona na zachód od rzeki Mała Węlna w powiecie gnieźnieńskim,
- powiat czarnkowsko-trzcianecki,
- część gminy Wronki położona na północ od linii wyznaczonej przez rzekę Wartę biegnącą od zachodniej granicy gminy do przecięcia z drogą nr 182, a następnie na wschód od linii wyznaczonej przez drogi nr 182 oraz 184 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 182 do południowej granicy gminy w powiecie szamotulskim,

- gmina Budzyń w powiecie chodzieskim,
- gminy Mieścisko, Skoki i Wągrowiec z miastem Wągrowiec w powiecie wągrowieckim,
- powiat pleszewski,
- gmina Zagórz w powiecie słupeckim,
- gmina Pyzdry w powiecie wrzesińskim,
- gminy Kotlin, Żerków i część gminy Jarocin położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogi nr S11 i 15 w powiecie jarocińskim,
- powiat ostrowski,
- powiat miejski Kalisz,
- powiat kaliski,
- powiat turecki,
- gminy Rzgów, Grodziec, Krzymów, Stare Miasto, Rychwał w powiecie konińskim,
- powiat kępiński,
- powiat ostrzeszowski,

w województwie opolskim:

- gminy Domaszowice, Pokój, część gminy Namysłów położona na północ od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wschodniej do zachodniej granicy gminy w powiecie namysłowskim,
- gminy Wołczyn, Kluczbork, Byczyna w powiecie kluczborskim,
- gminy Praszka, Gorzów Śląski część gminy Rudniki położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 42 biegnącą od zachodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 43 i na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 43 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 42 w powiecie oleskim,
- gmina Grodków w powiecie brzeskim,
- gminy Komprachcice, Łubniany, Murów, Niemodlin, Tułowice w powiecie opolskim,
- powiat miejski Opole,

w województwie zachodniopomorskim:

- gminy Nowogródek Pomorski, Barlinek, Myślibórz, część gminy Dębno położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 126 biegnącą od zachodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 23 w miejscowości Dębno, następnie na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 23 do skrzyżowania z ul. Jana Pawła II w miejscowości Cychry, następnie na północ od ul. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Ogrodową i dalej na północ od linii wyznaczonej przez ul. Ogrodową, której przedłużenie biegnie do wschodniej granicy gminy w powiecie myśliborskim,
- gmina Stare Czarnowo w powiecie gryfińskim,
- gmina Bielice, Kozielice, Pyrzyce w powiecie pyrzyckim,
- gminy Bierzwnik, Krzęcin, Pełczyce w powiecie choszczeńskim,
- część powiatu miejskiego Szczecin położona na zachód od linii wyznaczonej przez rzekę Odra Zachodnia biegnącą od północnej granicy gminy do przecięcia z drogą nr 10, następnie na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 10 biegnącą od przecięcia z linią wyznaczoną przez rzekę Odra Zachodnia do wschodniej granicy gminy,
- gminy Dobra (Szczecińska), Police w powiecie polickim,

w województwie małopolskim:

- powiat brzeski,
- powiat gorlicki,
- powiat proszowicki,

- część powiatu nowosądeckiego niewymieniona w części II załącznika I,
- gminy Czorsztyn, Krościenko nad Dunajcem, Ochotnica Dolna w powiecie nowotarskim,
- powiat miejski Nowy Sącz,
- powiat tarnowski,
- powiat miejski Tarnów,
- część powiatu dąbrowskiego niewymieniona w części III załącznika I.

8. Slovakkia

Järgmised I taseme piirangutsoonid Slovakkias:

- in the district of Nové Zámky, Sikenička, Pavlová, Bíňa, Kamenín, Kamenný Most, Malá nad Hronom, Belá, Ľubá, Šarkan, Gbelce, Bruty, Mužla, Obid, Štúrovo, Nána, Kamenica nad Hronom, Chľaba, Leľa, Bajtava, Salka, Malé Kosihy,
- in the district of Veľký Krtíš, the municipalities of Ipel'ské Predmostie, Veľká nad Ipľom, Hrušov, Kleňany, Sečianky,
- in the district of Levice, the municipalities of Keľ, Čata, Pohronský Ruskov, Hronovce, Želiezovce, Zalaba, Malé Ludince, Šalov, Sikenica, Pastovce, Bielovce, Ipel'ský Sokolec, Lontov, Kubáňovo, Szadice, Demandice, Dolné Semerovce, Vyškovce nad Ipľom, Preseľany nad Ipľom, Hrkovce, Tupá, Horné Semerovce, Hokovce, Slatina, Horné Turovce, Veľké Turovce, Šahy, Tešmak, Plášťovce, Ipel'ské Uľany, Bátovce, Pečenice, Jabloňovce, Bohunice, Pukanec, Uhliská,
- in the district of Krupina, the municipalities of Dudince, Terany, Hontianske Moravce, Sudince, Súdoľ, Lišov,
- the whole district of Ružomberok,
- in the region of Turčianske Teplice, municipalities of Turček, Horná Štubňa, Čremošné, Háj, Rakša, Mošovce,
- in the district of Martin, municipalities of Blatnica, Folkušová, Necpaly,
- in the district of Dolný Kubín, the municipalities of Kraľovany, Žaškov, Jasenová, Vyšný Kubín, Oravská Poruba, Leštiny, Osádka, Malatiná, Chlebnice, Krivá,
- in the district of Tvrdošín, the municipalities of Oravský Biely Potok, Habovka, Zuberec,
- in the district of Žarnovica, the municipalities of Rudno nad Hronom, Voznica, Hodruša-Hámre,
- the whole district of Žiar nad Hronom, except municipalities included in zone II.

9. Italia

Järgmised I taseme piirangutsoonid Itaalias:

Piedmont Region:

- in the province of Alessandria, the municipalities of Casale Monferrato, Oviglio, Tortona, Viguzzolo, Frugarolo, Bergamasco, Castellar Guidobono, Berzano Di Tortona, Cerreto Grue, Carbonara Scrivia, Casasco, Carentino, Frascaro, Paderna, Montegioco, Spineto Scrivia, Villaromagnano, Pozzolo Formigaro, Momperone, Merana, Monleale, Terzo, Borgoratto Alessandrino, Casal Cermelli, Montemarzino, Bistagno, Castellazzo Bormida, Bosco Marengo, Castel Spina, Volpello, Alice Bel Colle, Gamalero, Volpedo, Pozzol Groppo, Sarezzano,
- in the province of Asti, the municipalities of Olmo Gentile, Nizza Monferrato, Incisa Scapaccino, Roccaverano, Castel Boglione, Mombaruzzo, Maranzana, Castel Rocchero, Rocchetta Palafea, Castelletto Molina, Castelnovo Belbo, Montabone, Quaranti, Fontanile, Calamandrana, Bruno, Sessame, Monastero Bormida, Bubbio, Cassinasco, Serole, Loazzolo, Cessole, Vesime, San Giorgio Scarampi,
- in the province of Cuneo, the municipalities of Bergolo, Pezzolo Valle Uzzone, Cortemilia, Levice, Castelletto Uzzone, Perletto,

Liguria Region:

- in the province of Genova, the Municipalities of Rovegno, Rapallo, Portofino, Cicagna, Avegno, Montebruno, Santa Margherita Ligure, Favale Di Malvaro, Recco, Camogli, Moconesi, Tribogna, Fascia, Uscio, Gorreto, Fontanigorda, Neirone, Rondanina, Lorsica, Propata;
- in the province of Savona, the municipalities of Cairo Montenotte, Quiliano, Dego, Altare, Piana Crixia, Giusvalla, Albissola Marina, Savona,

Emilia-Romagna Region:

- in the province of Piacenza, the municipalities of Ottone, Zerba,

Lombardia Region:

- in the province of Pavia, the municipalities of Rocca Susella, Montesegale, Menconico, Val Di Nizza, Bagnaria, Santa Margherita Di Staffora, Ponte Nizza, Brallo Di Pregola, Varzi, Godiasco, Cecima,

Lazio Region:

- in the province of Rome,

North: the municipalities of Riano, Castelnuovo di Porto, Capena, Fiano Romano, Morlupo, Sacrofano, Magliano Romano, Formello, Campagnano di Roma, Anguillara;

West: the municipality of Fiumicino;

South: the municipality of Rome between the boundaries of the municipality of Fiumicino (West), the limits of Zone 3 (North), the Tiber river up to the intersection with the Grande Raccordo Anulare GRA Highway, the Grande Raccordo Anulare GRA Highway up to the intersection with A24 Highway, A24 Highway up to the intersection with Viale del Tecnopolo, viale del Tecnopolo up to the intersection with the boundaries of the municipality of Guidonia Montecelio;

East: the municipalities of Guidonia Montecelio, Montelibretti, Palombara Sabina, Monterotondo, Mentana, Sant'Angelo Romano, Fonte Nuova.

II OSA

1. **Bulgaaria**

Järgmised II taseme piirangutsoonid Bulgaarias:

- the whole region of Haskovo,
- the whole region of Yambol,
- the whole region of Stara Zagora,
- the whole region of Pernik,
- the whole region of Kyustendil,
- the whole region of Plovdiv, excluding the areas in Part III,
- the whole region of Pazardzhik, excluding the areas in Part III,
- the whole region of Smolyan,
- the whole region of Dobrich,
- the whole region of Sofia city,
- the whole region of Sofia Province,
- the whole region of Blagoevgrad excluding the areas in Part III,
- the whole region of Razgrad,
- the whole region of Kardzhali,
- the whole region of Burgas,
- the whole region of Varna excluding the areas in Part III,
- the whole region of Silistra,

- the whole region of Ruse,
- the whole region of Veliko Tarnovo,
- the whole region of Pleven,
- the whole region of Targovishte,
- the whole region of Shumen,
- the whole region of Sliven,
- the whole region of Vidin,
- the whole region of Gabrovo,
- the whole region of Lovech,
- the whole region of Montana,
- the whole region of Vratza.

2. Saksamaa

Järgmised II taseme piirangutsoonid Saksamaal:

Bundesland Brandenburg:

- Landkreis Oder-Spree:
 - Gemeinde Grunow-Dammendorf,
 - Gemeinde Mixdorf
 - Gemeinde Schlaubetal,
 - Gemeinde Neuzelle,
 - Gemeinde Neißemünde,
 - Gemeinde Lawitz,
 - Gemeinde Eisenhüttenstadt,
 - Gemeinde Vogelsang,
 - Gemeinde Ziltendorf,
 - Gemeinde Wiesenau,
 - Gemeinde Friedland,
 - Gemeinde Siehdichum,
 - Gemeinde Müllrose,
 - Gemeinde Briesen,
 - Gemeinde Jacobsdorf
 - Gemeinde Groß Lindow,
 - Gemeinde Brieskow-Finkenheerd,
 - Gemeinde Ragow-Merz,
 - Gemeinde Beeskow,
 - Gemeinde Rietz-Neuendorf,
 - Gemeinde Tauche mit den Gemarkungen Stremmen, Ranzig, Trebatsch, Sabrodt, Sawall, Mitweide, Lindenberg, Falkenberg (T), Görsdorf (B), Wulfersdorf, Giesensdorf, Briescht, Kossenblatt und Tauche,
 - Gemeinde Langewahl,
 - Gemeinde Berkenbrück,
 - Gemeinde Steinhöfel mit den Gemarkungen Arensdorf und Demitz und den Gemarkungen Steinhöfel, Hasenfelde und Heinersdorf östlich der L 36 und der Gemarkung Neuendorf im Sande südlich der L 36,

- Gemeinde Fürstenwalde östlich der B 168 und südlich der L36,
- Gemeinde Diensdorf-Radlow,
- Gemeinde Wendisch Rietz östlich des Scharmützelsees und nördlich der B 246,
- Gemeinde Bad Saarow mit der Gemarkung Neu Golm und der Gemarkung Bad Saarow-Pieskow östlich des Scharmützelsees und ab nördlicher Spitze östlich der L35,
- Landkreis Dahme-Spreewald:
 - Gemeinde Jamlitz,
 - Gemeinde Lieberose,
 - Gemeinde Schwielochsee mit den Gemarkungen Goyatz, Jessern, Lamsfeld, Ressen, Speichrow und Zaue,
- Landkreis Spree-Neiße:
 - Gemeinde Schenkendöbern,
 - Gemeinde Guben,
 - Gemeinde Jänschwalde,
 - Gemeinde Tauer,
 - Gemeinde Peitz,
 - Gemeinde Kolkwitz mit der Gemarkung Klein Gaglow südl. der BAB 15,
 - Gemeinde Turnow-Preilack mit der Gemarkung Preilack,
 - Gemeinde Teichland mit der Gemarkung Bärenbrück,
 - Gemeinde Heinersbrück,
 - Gemeinde Forst,
 - Gemeinde Groß Schacksdorf-Simmersdorf,
 - Gemeinde Neiße-Malxetal,
 - Gemeinde Jämlitz-Klein Düben,
 - Gemeinde Tschernitz,
 - Gemeinde Döbern,
 - Gemeinde Felixsee,
 - Gemeinde Wiesengrund,
 - Gemeinde Spremberg,
 - Gemeinde Welzow,
 - Gemeinde Neuhausen/Spree,
 - Gemeinde Drebkau mit der Gemarkung Kausche,
 - Kreisfreie Stadt Cottbus mit den Gemarkungen Kahren, Gallinchen, Groß Gaglow und der Gemarkung Kiekebusch südlich der BAB 15,
- Landkreis Märkisch-Oderland:
 - Gemeinde Bleyen-Genschmar,
 - Gemeinde Neuhardenberg
 - Gemeinde Golzow,
 - Gemeinde Küstriner Vorland,
 - Gemeinde Alt Tucheband,
 - Gemeinde Reitwein,

- Gemeinde Podelzig,
- Gemeinde Gusow-Platkow,
- Gemeinde Seelow,
- Gemeinde Vierlinden,
- Gemeinde Lindendorf,
- Gemeinde Fichtenhöhe,
- Gemeinde Lietzen,
- Gemeinde Falkenhagen (Mark),
- Gemeinde Zeschdorf,
- Gemeinde Treplin,
- Gemeinde Lebus,
- Gemeinde Müncheberg mit den Gemarkungen Jahnsfelde, Trebnitz, Obersdorf, Münchehofe und Hermersdorf,
- Gemeinde Märkische Höhe mit der Gemarkung Ringenwalde,
- Gemeinde Bliesdorf mit der Gemarkung Metzdorf und Gemeinde Bliesdorf – östlich der B167 bis östlicher Teil, begrenzt aus Richtung Gemarkungsgrenze Neutrebbin südlich der Bahnlinie bis Straße „Sophienhof“ dieser westlich folgend bis „Ruesterchegraben“ weiter entlang Feldweg an den Windrädern Richtung „Herrnhof“, weiter entlang „Letschiner Hauptgraben“ nord-östlich bis Gemarkungsgrenze Altrebbin und Kunersdorf – östlich der B167,
- Gemeinde Bad Freienwalde mit den Gemarkungen Altglietzen, Altranft, Bad Freienwalde, Bralitz, Hohenwutzen, Schiffmühle, Hohensaaten und Neuenhagen,
- Gemeinde Falkenberg mit der Gemarkung Falkenberg östlich der L35,
- Gemeinde Oderaue,
- Gemeinde Wriezen mit den Gemarkungen Altwriezen, Jäckelsbruch, Neugaul, Beauregard, Eichwerder, Rathsdorf – östlich der B167 und Wriezen – östlich der B167,
- Gemeinde Neulewin,
- Gemeinde Neutrebbin,
- Gemeinde Letschin,
- Gemeinde Zechin,
- Landkreis Barnim:
 - Gemeinde Lunow-Stolzenhagen,
 - Gemeinde Parsteinsee,
 - Gemeinde Oderberg,
 - Gemeinde Liepe,
 - Gemeinde Hohenfinow (nördlich der B167),
 - Gemeinde Niederfinow,
 - Gemeinde (Stadt) Eberswalde mit den Gemarkungen Eberswalde nördlich der B167 und östlich der L200, Sommerfelde und Tornow nördlich der B167,
 - Gemeinde Chorin mit den Gemarkungen Brodowin, Chorin östlich der L200, Serwest, Neuehütte, Sandkrug östlich der L200,
 - Gemeinde Ziethen mit der Gemarkung Klein Ziethen östlich der Serwester Dorfstraße und östlich der B198,

- Landkreis Uckermark:
 - Gemeinde Angermünde mit den Gemarkungen Crussow, Stolpe, Gellmersdorf, Neukünkendorf, Bölkendorf, Herzsprung, Schmargendorf und den Gemarkungen Angermünde südlich und südöstlich der B2 und Dobberzin südlich der B2,
 - Gemeinde Schwedt mit den Gemarkungen Criewen, Zützen, Schwedt, Stendell, Kummerow, Kunow, Vierraden, Blumenhagen, Oderbruchwiesen, Enkelsee, Gatow, Hohenfelde, Schöneberg, Flemisdorf und der Gemarkung Felchow östlich der B2,
 - Gemeinde Pinnow südlich und östlich der B2,
 - Gemeinde Berkholz-Meyenburg,
 - Gemeinde Mark Landin mit der Gemarkung Landin südlich der B2,
 - Gemeinde Casekow mit der Gemarkung Woltersdorf und den Gemarkungen Biesendahlshof und Casekow östlich der L272 und südlich der L27,
 - Gemeinde Hohenselchow-Groß Pinnow mit der Gemarkung Groß Pinnow und der Gemarkung Hohenselchow südlich der L27,
 - Gemeinde Gartz (Oder) mit der Gemarkung Friedrichsthal und den Gemarkungen Gartz und Hohenreinkendorf südlich der L27 und der B2 bis Kastanienallee, dort links abbiegend dem Schülerweg folgend bis Höhe Bahnhof, von hier in östlicher Richtung den Salveybach kreuzend bis zum Tantower Weg, diesen in nördlicher Richtung bis zu Stettiner Straße, diese weiter folgend bis zur B2, dieser in nördlicher Richtung folgend,
 - Gemeinde Mescherin mit der Gemarkung Neurochlitz östlich der B2, dieser folgend bis zur Gemarkungsgrenze Rosow, weiter in nordwestlicher Richtung bis Rosow, weiter auf der K7311 zur Landesgrenze zu Mecklenburg-Vorpommern, dieser folgend in östlicher Richtung bis zur polnischen Grenze,
 - Gemeinde Passow mit der Gemarkung Jamikow,
- Kreisfreie Stadt Frankfurt (Oder),
- Landkreis Prignitz:
 - Gemeinde Karstädt mit den Gemarkungen Neuhof und Kribbe und den Gemarkungen Groß Warnow, Klein Warnow, Reckenzin, Streesow und Dallmin östlich der Bahnstrecke Berlin/Spandau-Hamburg/Altona,
 - Gemeinde Berge,
 - Gemeinde Pirow mit den Gemarkungen Hülsebeck, Pirow, Bresch und Burow,
 - Gemeinde Putlitz mit den Gemarkungen Sagast, Nettelbeck, Porep, Lütkenhof, Putlitz, Weitendorf und Telschow,
 - Gemeinde Marienfließ mit den Gemarkungen Jännersdorf, Stepenitz und Krependorf,
- Landkreis Oberspreewald-Lausitz:
 - Gemeinde Senftenberg mit der Gemarkung Peickwitz,
 - Gemeinde Hohenbocka,
 - Gemeinde Grünewald,
 - Gemeinde Hermsdorf,
 - Gemeinde Kroppen,
 - Gemeinde Ortrand,
 - Gemeinde Großmehlen,
 - Gemeinde Lindenau,
 - Gemeinde Frauendorf,
 - Gemeinde Ruhland,
 - Gemeinde Guteborn
 - Gemeinde Schwarzbach mit der Gemarkung Schwarzbach,

Bundesland Sachsen:

— Landkreis Bautzen:

- Gemeinde Arnsdorf nördlich der B6,
- Gemeinde Burkau,
- Gemeinde Crostwitz,
- Gemeinde Demitz-Thumitz nördlich der S111,
- Gemeinde Elsterheide,
- Gemeinde Frankenthal,
- Gemeinde Göda nördlich der S111,
- Gemeinde Großdubrau,
- Gemeinde Großharthau nördlich der B6,
- Gemeinde Großnaundorf,
- Gemeinde Haselbachtal,
- Gemeinde Hochkirch nördlich der B6,
- Gemeinde Königswartha,
- Gemeinde Kubschütz nördlich der B6,
- Gemeinde Laußnitz,
- Gemeinde Lichtenberg,
- Gemeinde Lohsa,
- Gemeinde Malschwitz,
- Gemeinde Nebelschütz,
- Gemeinde Neukirch,
- Gemeinde Neschwitz,
- Gemeinde Ohorn,
- Gemeinde Oßling,
- Gemeinde Ottendorf-Okrilla,
- Gemeinde Panschwitz-Kuckau,
- Gemeinde Puschwitz,
- Gemeinde Räckelwitz,
- Gemeinde Radibor,
- Gemeinde Ralbitz-Rosenthal,
- Gemeinde Rammenau,
- Gemeinde Schwepnitz,
- Gemeinde Spreetal,
- Gemeinde Stadt Bautzen nördlich der S111 bis Abzweig S 156 und nördlich des Verlaufs S 156 bis Abzweig B6 und nördlich des Verlaufs der B 6 bis zur östlichen Gemeindegrenze,
- Gemeinde Stadt Bernsdorf,
- Gemeinde Stadt Bischofswerda nördlich der B6 nördlich der S111,
- Gemeinde Stadt Elstra,
- Gemeinde Stadt Großröhrsdorf,
- Gemeinde Stadt Hoyerswerda,
- Gemeinde Stadt Kamenz,

- Gemeinde Stadt Königsbrück,
 - Gemeinde Stadt Lauta,
 - Gemeinde Stadt Pulsnitz,
 - Gemeinde Stadt Radeberg nördlich der B6,
 - Gemeinde Stadt Weißenberg,
 - Gemeinde Stadt Wittichenau,
 - Gemeinde Steina,
 - Gemeinde Wachau,
 - Stadt Dresden:
 - Stadtgebiet nördlich der BAB4 bis zum Verlauf westlich der Elbe, dann nördlich der B6,
 - Landkreis Görlitz,
 - Landkreis Meißen:
 - Gemeinde Diera-Zehren östlich der Elbe,
 - Gemeinde Ebersbach,
 - Gemeinde Glaubitz östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Klipphausen östlich der S177,
 - Gemeinde Lampertswalde,
 - Gemeinde Moritzburg,
 - Gemeinde Niederau östlich der B101,
 - Gemeinde Nünchritz östlich der Elbe und südlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Priestewitz,
 - Gemeinde Röderaue östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Schönfeld,
 - Gemeinde Stadt Coswig,
 - Gemeinde Stadt Gröditz östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Gemeinde Stadt Großenhain,
 - Gemeinde Stadt Meißen östlich des Straßenverlaufs der S177 bis zur B6, dann B6 bis zur B101, ab der B101 Elbtalbrücke Richtung Norden östlich der Elbe,
 - Gemeinde Stadt Radebeul,
 - Gemeinde Stadt Radeburg,
 - Gemeinde Thienendorf,
 - Gemeinde Weinböhla,
 - Gemeinde Wülknitz östlich des Grödel-Elsterwerdaer-Floßkanals,
 - Landkreis Sächsische Schweiz-Osterzgebirge:
 - Gemeinde Stadt Wilsdruff nördlich der BAB4 zwischen den Abfahren Wilsdruff und Dreieck Dresden-West,
- Bundesland Mecklenburg-Vorpommern:
- Landkreis Ludwigslust-Parchim:
 - Gemeinde Balow mit dem Ortsteil: Balow,
 - Gemeinde Brunow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Bauerkuhl,
 - Brunow (bei Ludwigslust), Klüß, Löcknitz (bei Parchim),

- Gemeinde Dambeck mit dem Ortsteil und der Ortslage:
- Dambeck (bei Ludwigslust),
- Gemeinde Ganzlin mit den Ortsteilen und Ortslagen: Barackendorf, Hof Retzow, Klein Damerow, Retzow, Wangelin,
- Gemeinde Gehlsbach mit den Ortsteilen und Ortslagen: Ausbau Darß, Darß, Hof Karbow, Karbow, Karbow-Ausbau, Quaßlin, Quaßlin Hof, Quaßliner Mühle, Vietlütbe, Wahlstorf
- Gemeinde Groß Godems mit den Ortsteilen und Ortslagen:
- Groß Godems, Klein Godems,
- Gemeinde Karrenzin mit den Ortsteilen und Ortslagen: Herzfeld, Karrenzin, Karrenzin-Ausbau, Neu Herzfeld, Repzin, Wulfsahl,
- Gemeinde Kreien mit den Ortsteilen und Ortslagen: Ausbau Kreien,
- Hof Kreien, Kolonie Kreien, Kreien, Wilsen,
- Gemeinde Kritzow mit dem Ortsteil und der Ortslage: Benzin,
- Gemeinde Lübz mit den Ortsteilen und Ortslagen: Burow, Gischow, Meyerberg,
- Gemeinde Möllenbeck mit den Ortsteilen und Ortslagen: Carlshof, Horst, Menzendorf, Möllenbeck,
- Gemeinde Muchow mit dem Ortsteil und Ortslage: Muchow,
- Gemeinde Parchim mit dem Ortsteil und Ortslage: Slate,
- Gemeinde Prislich mit den Ortsteilen und Ortslagen: Marienhof, Neese, Prislich, Werle,
- Gemeinde Rom mit dem Ortsteil und Ortslage: Klein Niendorf,
- Gemeinde Ruhner Berge mit den Ortsteilen und Ortslagen: Dorf Polnitz, Drenkow, Griebow, Jarchow, Leppin, Malow, Malower Mühle, Marnitz, Mentin, Mooster, Poitendorf, Polnitz, Suckow, Tessenow, Zachow,
- Gemeinde Siggelkow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Groß Pankow, Klein Pankow, Neuburg, Redlin, Siggelkow,
- Gemeinde Stolpe mit den Ortsteilen und Ortslagen: Barkow, Granzin, Stolpe Ausbau, Stolpe,
- Gemeinde Ziegendorf mit den Ortsteilen und Ortslagen: Drefahl, Meierstorf, Neu Drefahl, Pampin, Platschow, Stresendorf, Ziegendorf,
- Gemeinde Zierzow mit den Ortsteilen und Ortslagen: Kolbow, Zierzow.

3. Eesti

Järgmised II taseme piirangutsoonid Eestis:

- Eesti Vabariik (välja arvatud Hiiu maakond).

4. Lāti

Järgmised II taseme piirangutsoonid Lātis:

- Aizkraukles novads,
- Alūksnes, novada Alsviķu, Annas, Ilzenes, Jaunalūksnes, Jaunlaicenes, Kalncempju, Liepnas, Malienas, Mārupes, Mārkalnes, Pededzes, Veclaicenes, Zeltiņu, Ziemera pagasts, Jaunannas pagasta daļa uz ziemeļrietumiem no Pededzes upes, Alūksnes pilsēta,
- Augšdaugavas novads,
- Ādažu novads,
- Balvu, novada Baltinavas, Bērzipils, Briežuciema, Krišjāņu, Kupravas, Lazdukalna, Lazdulejas, Medņevas, Rugāju, Susāju, Šķilbēnu, Tilžas, Vectilžas, Vecumu, Žīguru, Viļakas pilsēta,

- Bauskas novads,
- Cēsu novads,
- Dienvidkurzemes novada Aizputes, Cīravas, Lažas, Durbes, Dunalkas, Tadaikšu, Vecpils, Bārtas, Sakas, Bunkas, Priekules, Gramzdas, Kalētu, Virgas, Dunikas, Vainodes, Gaviezes, Rucavas, Vērgales, Medzes pagasts, Nīcas pagasta daļa uz dienvidiem no apdzīvotas vietas Bernāti, autoceļa V1232, A11, V1222, Bārtas upes, Embūtes pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa P116, P106, autoceļa no apdzīvotas vietas Dinsdurbe, Kalvenes pagasta daļa uz rietumiem no ceļa pie Vārtājas upes līdz autoceļam A9, uz dienvidiem no autoceļa A9, uz rietumiem no autoceļa V1200, Kazdangas pagasta daļa uz rietumiem no ceļa V1200, P115, P117, V1296, Aizputes, Durbes, Pāvilostas, Priekules pilsēta,
- Dobeles novads,
- Gulbenes, novada Beļavas, Daukstu, Druvienas, Galgauskas, Jaungulbenes, Lejasciema, Lizuma, Līgo, Rankas, Stāmerienas, Stradu, Tirzas pagasts, Litenes pagasta daļa uz rietumiem no Pededzes upes, Gulbenes pilsēta,
- Jelgavas novads,
- Jēkabpils novads,
- Krāslavas novads,
- Kuldīgas novada Alsungas, Gudenieku, Kurmāles, Rendas, Kabiles, Vārmes, Pelču, Snēpeles, Turlavas, Laidu pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V1296, Ēdoles pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa V1269, V1271, V1288, P119, Īvandes pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa P119, Rumbas pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa P120, Kuldīgas pilsēta,
- Ķekavas novads,
- Limbažu novads,
- Līvānu novads,
- Ludzas novads,
- Madonas novads,
- Mārupes novads,
- Ogres novads,
- Olaines novads,
- Preiļu, novada Aglonas, Aizkalnes, Pelēču, Preiļu, Riebiņu, Rožkalnu, Saunas, Sīlukalna, Stabulnieku, Upmalas, Vārkavas pagasts, Galēnu pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa V740, V595, Rušonas pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V742, Preiļu pilsēta,
- Rēzeknes, novada Audriņu, Bērzgales, Čornajas, Dekšāres, Dricānu, Gaigalavas, Griškānu, Ilzeskalna, Kantinieku, Kaunatas, Lendžu, Mākoņkalna, Nagļu, Nautrēnu, Ozolaines, Ozolmuižas, Pušas, Rikavas, Sakstagala, Sokolku, Stojerovas, Stružānu, Vērēnu, Viļānu pagasts, Lūznavas pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa A13 līdz apdzīvotai vietai Vertukšne, uz austrumiem no Vertukšnes ezera, Maltas pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa Vertukšne – Rozentova un uz austrumiem no autoceļa P56, P57, V569, Feimaņu pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V577, V742, Viļānu pilsēta,
- Ropažu novada Garkalnes, Ropažu pagasts, Stopiņu pagasta daļa, kas atrodas uz austrumiem no autoceļa V36, P4 un P5, Acones ielas, Daugulupes ielas un Daugulupītes, Vangažu pilsēta,
- Salaspils novads,
- Saldus novads,
- Saulkrastu novads,
- Siguldas novads,
- Smiltenes novads,
- Talsu novads,
- Tukuma novads,

- Valkas novads,
- Valmieras novads,
- Varakļānu novads,
- Ventspils novada Ances, Popes, Puzes, Tārgales, Vārves, Užavas, Usmas, Jūrkalnes pagasts, Ugāles pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V1347, uz austrumiem no autoceļa P123, Ziru pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa V1269, P108, Piltenes pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V1310, V1309, autoceļa līdz Ventas upei, Piltenes pilsēta,
- Daugavpils valstspilsētas pašvaldība,
- Jelgavas valstspilsētas pašvaldība,
- Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība,
- Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība.

5. Leedu

Jārgmised II taseme piirangutsoonid Leedus:

- Alytaus miesto savivaldybė,
- Alytaus rajono savivaldybė,
- Anykščių rajono savivaldybė,
- Akmenės rajono savivaldybė,
- Birštono savivaldybė,
- Biržų miesto savivaldybė,
- Biržų rajono savivaldybė,
- Druskininkų savivaldybė,
- Elektrėnų savivaldybė,
- Ignalinos rajono savivaldybė,
- Jonavos rajono savivaldybė,
- Joniškio rajono savivaldybė,
- Jurbarko rajono savivaldybė: Eržvilko, Juodaičių, Seredžiaus, Smalininkų ir Viešvilės seniūnijos,
- Kaišiadorių rajono savivaldybė,
- Kauno miesto savivaldybė,
- Kauno rajono savivaldybė,
- Kazlų rūdos savivaldybė: Kazlų Rūdos seniūnija, išskyrus vakarinė dalis iki kelio 2602 ir 183, Plutiškių seniūnija.
- Kelmės rajono savivaldybė,
- Kėdainių rajono savivaldybė,
- Klaipėdos rajono savivaldybė: Jūdrėnų, Endriejavo ir Veiviržėnų seniūnijos,
- Kupiškio rajono savivaldybė,
- Kretingos rajono savivaldybė,
- Lazdijų rajono savivaldybė,
- Mažeikių rajono savivaldybė,
- Molėtų rajono savivaldybė: Alantos, Balninkų, Čiulėnų, Inturkės, Joniškio, Luokesos, Mindūnų, Suginėčių ir Videniškių seniūnijos,
- Pagėgių savivaldybė,
- Pakruojo rajono savivaldybė,

- Panevėžio rajono savivaldybė,
- Panevėžio miesto savivaldybė,
- Pasvalio rajono savivaldybė,
- Radviliškio rajono savivaldybė,
- Rietavo savivaldybė,
- Prienų rajono savivaldybė,
- Plungės rajono savivaldybė,
- Raseinių rajono savivaldybė,
- Rokiškio rajono savivaldybė,
- Skuodo rajono savivaldybė,
- Šakių rajono savivaldybė: Kriūkų, Lekėčių ir Lukšių seniūnijos,
- Šalčininkų rajono savivaldybė,
- Šiaulių miesto savivaldybė,
- Šiaulių rajono savivaldybė,
- Šilutės rajono savivaldybė,
- Širvintų rajono savivaldybė: Čiobiškio, Gelvonų, Jauniūnų, Kernavės, Musinkų ir Širvintų seniūnijos,
- Šilalės rajono savivaldybė,
- Švenčionių rajono savivaldybė,
- Tauragės rajono savivaldybė,
- Telšių rajono savivaldybė,
- Trakų rajono savivaldybė,
- Ukmergės rajono savivaldybė: Deltuvos, Lyduokių, Pabaisko, Pivonijos, Siesikų, Šešuolių, Taujėnų, Ukmergės miesto, Veprių, Vidiškių ir Žemaitkiemo seniūnijos,
- Utenos rajono savivaldybė,
- Varėnos rajono savivaldybė,
- Vilniaus miesto savivaldybė,
- Vilniaus rajono savivaldybė: Avižienių, Bezdonių, Buivydžių, Dūkštų, Juodšilių, Kalvelių, Lavoriškių, Maišiagalos, Marijampolio, Medininkų, Mickūnų, Nemenčinės, Nemenčinės miesto, Nemėžio, Pagirių, Riešės, Rudaminos, Rukainių, Sudervės, Sužionių, Šatrininkų ir Zujūnų seniūnijos,
- Visagino savivaldybė,
- Zarasų rajono savivaldybė.

6. Ungari

Järgmised II taseme piirangutsoonid Ungaris:

- Békés megye 950150, 950250, 950350, 950450, 950550, 950650, 950660, 950750, 950850, 950860, 951050, 951150, 951250, 951260, 951350, 951450, 951460, 951550, 951650, 951750, 952150, 952250, 952350, 952450, 952550, 952650, 953250, 953260, 953270, 953350, 953450, 953550, 953560, 953950, 954050, 954060, 954150, 956250, 956350, 956450, 956550, 956650 és 956750 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Borsod-Abaúj-Zemplén megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe,
- Fejér megye 403150, 403160, 403250, 403260, 403350, 404250, 404550, 404560, 404570, 405450, 405550, 405650, 406450 és 407050 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,

- Hajdú-Bihar megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe,
- Heves megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe,
- Jász-Nagykun-Szolnok megye 750250, 750550, 750650, 750750, 750850, 750970, 750980, 751050, 751150, 751160, 751250, 751260, 751350, 751360, 751450, 751460, 751470, 751550, 751650, 751750, 751850, 751950, 752150, 752250, 752350, 752450, 752460, 752550, 752560, 752650, 752750, 752850, 752950, 753060, 753070, 753150, 753250, 753310, 753450, 753550, 753650, 753660, 753750, 753850, 753950, 753960, 754050, 754150, 754250, 754360, 754370, 754850, 755550, 755650 és 755750 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Komárom-Esztergom megye: 250350, 250850, 250950, 251450, 251550, 251950, 252050, 252150, 252350, 252460, 252550, 252650, 252750, 252850, 252860, 252950, 252960, 253050, 253150, 253250, 253350, 253450 és 253550 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Nógrád megye valamennyi vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Pest megye 570150, 570250, 570350, 570450, 570550, 570650, 570750, 570850, 570950, 571050, 571150, 571250, 571350, 571650, 571750, 571760, 571850, 571950, 572050, 573550, 573650, 574250, 577250, 580050 és 580150 kódszámú vadgazdálkodási egységeinek teljes területe,
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye valamennyi vadgazdálkodási egységének teljes területe.

7. Poola

Järgmised II taseme piirangutsoonid Poolas:

w województwie warmińsko-mazurskim:

- gminy Kalinowo, Stare Juchy, Prostki oraz gmina wiejska Elk w powiecie elckim,
- powiat elbląski,
- powiat miejski Elbląg,
- część powiatu gołdapskiego niewymieniona w części III załącznika I,
- powiat piski,
- powiat bartoszycki,
- część powiatu oleckiego niewymieniona w części III załącznika I,
- część powiatu giżyckiego niewymieniona w części III załącznika I,
- powiat braniewski,
- powiat kętrzyński,
- powiat lidzbarski,
- gminy Dźwierzuty Jedwabno, Pasym, Świątajno, Szczytno i miasto Szczytno w powiecie szczycieńskim,
- powiat mrągowski,
- część powiatu węgorzewskiego niewymieniona w części III załącznika I,
- powiat olsztyński,
- powiat miejski Olsztyn,
- powiat nidzicki,
- gminy Kisielice, Susz, Zalewo w powiecie iławskim,
- część powiatu ostródzkiego niewymieniona w części III załącznika I,
- gmina Iłowo – Osada, część gminy wiejskiej Działdowo położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wchodniej do zachodniej granicy gminy, część gminy Płośnica położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wchodniej do zachodniej granicy gminy, część gminy Lidzbark położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 544 biegnącą od wschodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 541 oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 541 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 544 w powiecie działdowskim,

w województwie podlaskim:

- powiat bielski,
- powiat grajewski,
- powiat moniecki,
- powiat sejneński,
- gminy Łomża, Piątnica, Jedwabne, Przytuły i Wizna w powiecie łomżyńskim,
- powiat miejski Łomża,
- powiat siemiatycki,
- powiat hajnowski,
- gminy Ciechanowiec, Klukowo, Szepietowo, Kobylin-Borzymy, Nowe Piekuty, Sokoły i część gminy Kulesze Kościelne położona na północ od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie wysokomazowieckim,
- gmina Rutki i część gminy Kołaki Kościelne położona na północ od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie zambrowskim,
- gminy Mały Płock i Stawiski w powiecie kolneńskim,
- powiat białostocki,
- powiat suwalski,
- powiat miejski Suwałki,
- powiat augustowski,
- powiat sokółski,
- powiat miejski Białystok,

w województwie mazowieckim:

- gminy Domanice, Korczew, Kotuń, Mordy, Paprotnia, Przesmyki, Siedlce, Skórzec, Wiśniew, Wodynie, Zbuczyn w powiecie siedleckim,
- powiat miejski Siedlce,
- gminy Ceranów, Jabłonna Lacka, Kosów Lacki, Repki, Sabnie, Sterdyń w powiecie sokołowskim,
- powiat łosicki,
- powiat sochaczewski,
- powiat zwolenński,
- powiat kozienicki,
- powiat lipski,
- powiat radomski
- powiat miejski Radom,
- powiat szydłowiecki,
- gminy Lubowidz i Kuczbork Osada w powiecie żuromińskim,
- gmina Wieczfnia Kościelna w powiecie mławskim,
- gminy Bodzanów, Słubice, Wyszogród i Mała Wieś w powiecie płockim,
- powiat nowodworski,
- gminy Czerwińsk nad Wisłą, Naruszewo, Załuski w powiecie płońskim,
- gminy: miasto Kobyłka, miasto Marki, miasto Ząbki, miasto Zielonka, część gminy Tłuszcz ograniczona liniami kolejowymi: na północ od linii kolejowej biegnącej od wschodniej granicy gminy do miasta Tłuszcz oraz na wschód od linii kolejowej biegnącej od północnej granicy gminy do miasta Tłuszcz, część gminy Jadów położona na północ od linii kolejowej biegnącej od wschodniej do zachodniej granicy gminy w powiecie wołomińskim,

- powiat garwoliński,
- gminy Boguty – Pianki, Brok, Zaręby Kościelne, Nur, Małkinia Górna, część gminy Wąsewo położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 60, część gminy wiejskiej Ostrów Mazowiecka położona na południe od miasta Ostrów Mazowiecka i na południe od linii wyznaczonej przez drogę 60 biegnącą od zachodniej granicy miasta Ostrów Mazowiecka do zachodniej granicy gminy w powiecie ostrowskim,
- część gminy Sadowne położona na północny- zachód od linii wyznaczonej przez linię kolejową, część gminy Łochów położona na północny – zachód od linii wyznaczonej przez linię kolejową w powiecie węgrowskim,
- gminy Brańszczyk, Długosiodło, Rząśnik, Wyszaków, część gminy Zabrodzie położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr S8 w powiecie wyszkowskim,
- gminy Cegłów, Dębe Wielkie, Halinów, Latowicz, Mińsk Mazowiecki i miasto Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Siennica, miasto Sulejówek w powiecie mińskim,
- powiat otwocki,
- powiat warszawski zachodni,
- powiat legionowski,
- powiat piaseczyński,
- powiat pruszkowski,
- powiat grójecki,
- powiat grodziski,
- powiat żyrardowski,
- powiat białobrzegi,
- powiat przysuski,
- powiat miejski Warszawa,
- w województwie lubelskim:
 - powiat bialski,
 - powiat miejski Biała Podlaska,
 - powiat janowski,
 - powiat puławski,
 - powiat rycki,
 - powiat łukowski,
 - powiat lubelski,
 - powiat miejski Lublin,
 - powiat lubartowski,
 - powiat łęczyński,
 - powiat świdnicki,
 - powiat biłgorajski,
 - powiat hrubieszowski,
 - powiat krasnostawski,
 - powiat chełmski,
 - powiat miejski Chełm,
 - powiat tomaszowski,
 - powiat kraśnicki,
 - powiat opolski,
 - powiat parczewski,

- powiat włodawski,
 - powiat radzyński,
 - powiat miejski Zamość,
 - powiat zamojski,
- w województwie podkarpackim:
- powiat stalowowolski,
 - powiat lubaczowski,
 - gminy Medyka, Stubno, część gminy Orły położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77, część gminy Żurawica na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 77 w powiecie przemyskim,
 - powiat jarosławski,
 - gmina Kamień w powiecie rzeszowskim,
 - gminy Cmolas, Dzikowiec, Kolbuszowa, Majdan Królewski i Niwiska powiecie kolbuszowskim,
 - powiat leżajski,
 - powiat niżański,
 - powiat tarnobrzeski,
 - gminy Adamówka, Sieniawa, Tryńcza, Przeworsk z miastem Przeworsk, Zarzecze w powiecie przeworskim,
 - gmina Ostrów, część gminy Sędziszów Małopolski położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4,
 - część gminy Czarna położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy Żyraków położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy wiejskiej Dębica położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4 w powiecie dębickim,
 - część powiatu mieleckiego niewymieniona w części III załącznika I,
- w województwie małopolskim:
- gminy Nawojowa, Piwniczna Zdrój, Rytro, Stary Sącz, część gminy Łącko położona na południe od linii wyznaczonej przez rzekę Dunajec w powiecie nowosądeckim,
 - gmina Szczawnica w powiecie nowotarskim,
- w województwie pomorskim:
- gminy Dzierżgoń i Stary Dzierżgoń w powiecie sztumskim,
 - gmina Stare Pole, część gminy Nowy Staw położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 w powiecie malborskim,
 - gminy Stegny, Sztutowo i część gminy Nowy Dwór Gdański położona na północny - wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 55 biegnącą od południowej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 7, następnie przez drogę nr 7 i S7 biegnącą do zachodniej granicy gminy w powiecie nowodworskim,
- w województwie świętokrzyskim:
- gmina Tarłów i część gminy Ożarów położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 74 biegnącą od miejscowości Honorów do zachodniej granicy gminy w powiecie opatowskim,
 - część gminy Brody położona wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 9 i na północny - wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 0618T biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania w miejscowości Lipie oraz przez drogę biegnącą od miejscowości Lipie do wschodniej granicy gminy i część gminy Mirzec położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 744 biegnącą od południowej granicy gminy do miejscowości Tychów Stary a następnie przez drogę nr 0566T biegnącą od miejscowości Tychów Stary w kierunku północno - wschodnim do granicy gminy w powiecie starachowickim,

— gmina Gowarczów, część gminy Końskie położona na wschód od linii kolejowej, część gminy Stąporków położona na północ od linii kolejowej w powiecie koneckim,

— gminy Dwikozy i Zawichost w powiecie sandomierskim,

w województwie lubuskim:

— gminy Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Santok, Witnica w powiecie gorzowskim,

— powiat miejski Gorzów Wielkopolski,

— gminy Drezenko, Strzelce Krajeńskie, Stare Kurowo, Zwierzyn w powiecie strzelecko – drezdeneckim,

— powiat żarski,

— powiat słubicki,

— gminy Brzeźnica, Iłowa, Gozdnicza, Małomice Wymiarki, Żagań i miasto Żagań w powiecie żagańskim,

— powiat krośnieński,

— powiat zielonogórski

— powiat miejski Zielona Góra,

— powiat nowosolski,

— powiat sulęciński,

— powiat międzyrzecki,

— powiat świebodziński,

— powiat wschowski,

w województwie dolnośląskim:

— powiat zgorzelecki,

— gminy Gaworzyce, Grębocice, Polkowice i Radwanice w powiecie polkowickim,

— część powiatu wołowskiego niewymieniona w części III załącznika I,

— gmina Jeżów Sudecki w powiecie karkonoskim,

— gminy Rudna, Ścinawa, miasto Lubin i część gminy Lubin niewymieniona w części III załącznika I w powiecie lubińskim,

— gmina Malczyce, Miękinia, Środa Śląska, część gminy Kostomłoty położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4, część gminy Udanin położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr A4 w powiecie średzkim,

— gmina Wądroże Wielkie w powiecie jaworskim,

— gminy Kunice, Legnickie Pole, Prochowice, Ruja w powiecie legnickim,

— gminy Wisznia Mała, Trzebnica, Zawonia, część gminy Oborniki Śląskie położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 340 w powiecie trzebnickim,

— gminy Leśna, Lubań i miasto Lubań, Olszyna, Platerówka, Siekierczyn w powiecie lubańskim,

— powiat miejski Wrocław,

— gminy Czernica, Długołęka, Siechnice, część gminy Żórawina położona na wschód od linii wyznaczonej przez autostradę A4, część gminy Kąty Wrocławskie położona na północ od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie wrocławskim,

— gminy Jelcz - Laskowice, Oława z miastem Oława i część gminy Domaniów położona na północny wschód od linii wyznaczonej przez autostradę A4 w powiecie oławskim,

- gmina Bierutów, miasto Oleśnica, część gminy wiejskiej Oleśnica położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr S8, część gminy Dobroszyce położona na zachód od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od północnej do południowej granicy gminy w powiecie oleśnickim,
- gmina Cieszków, Krośnice, część gminy Milicz położona na wschód od linii łączącej miejscowości Poradów – Piotrkosice – Sulimierz – Sułów - Gruszcza w powiecie milickim,
- część powiatu bolesławieckiego niewymieniona w części III załącznika I,
- powiat głogowski,
- gmina Niechlów w powiecie górowskim,
- gmina Świerzawa, Wojcieszków, część gminy Zagrodno położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Jadwisin – Modlikowice Zagrodno oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od miejscowości Zagrodno do południowej granicy gminy w powiecie złotoryjskim,
- gmina Gryfów Śląski, Lubomierz, Lwówek Śląski, Wleń w powiecie lwóweckim,
- gminy Czarny Bór, Stare Bogaczowice, Walim, miasto Boguszów - Gorce, miasto Jedlina – Zdrój, miasto Szczawno – Zdrój w powiecie wałbrzyskim,
- powiat miejski Wałbrzych,
- gmina Świdnica, miasto Świdnica, miasto Świebodzice w powiecie świdnickim,

w województwie wielkopolskim:

- gminy Siedlec, Wolsztyn, część gminy Przemęt położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Borek – Kluczewo – Sączkowo – Przemęt – Błotnica – Starkowo – Boszkowo – Letnisko w powiecie wolsztyńskim,
- gmina Wielichowo, Rakoniewice, Granowo, część gminy Kamieniec położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 308 w powiecie grodziskim,
- powiat międzychodzki,
- powiat nowotomyski,
- powiat obornicki,
- część gminy Połajewo na położona na południe od drogi łączącej miejscowości Chraplewo, Tarnówko-Boruszyn, Krosin, Jakubowo, Połajewo - ul. Ryczywolska do północno-wschodniej granicy gminy w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim,
- powiat miejski Poznań,
- gminy Buk, Czerwonak, Dopiewo, Komorniki, Rokietnica, Stęszew, Swarzędz, Suchy Las, Tarnowo Podgórne, część gminy wiejskiej Murowana Goślina położona na północ od linii kolejowej biegnącej od północnej granicy miasta Murowana Goślina do północno-wschodniej granicy gminy w powiecie poznańskim,
- gminy
- część powiatu szamotulskiego niewymieniona w części I i III załącznika I,
- gmina Pępowo w powiecie gostyńskim,
- gminy Kobylin, Zduny, część gminy Krotoszyn położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogi: nr 15 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 36, nr 36 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 15 do skrzyżowania z drogą nr 444, nr 444 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 36 do południowej granicy gminy w powiecie krotoszyńskim,
- gmina Wijewo w powiecie leszczyńskim,

w województwie łódzkim:

- gminy Białaczów, Drzewica, Opoczno i Poświętne w powiecie opoczyńskim,
- gminy Biała Rawska, Regnów i Sadkowiec w powiecie rawskim,

— gmina Kowiesy w powiecie skierniewickim,

w województwie zachodniopomorskim:

— gmina Boleszkowice i część gminy Dębno położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 126 biegnącą od zachodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 23 w miejscowości Dębno, następnie na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 23 do skrzyżowania z ul. Jana Pawła II w miejscowości Cychry, następnie na południe od ul. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Ogrodową i dalej na południe od linii wyznaczonej przez ul. Ogrodową, której przedłużenie biegnie do wschodniej granicy gminy w powiecie myśliborskim,

— gminy Cedynia, Gryfino, Mieszkowice, Moryń, część gminy Chojna położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogi nr 31 biegnącą od północnej granicy gminy i 124 biegnącą od południowej granicy gminy w powiecie gryfińskim,

— gmina Kołbaskowo w powiecie polickim,

w województwie opolskim:

— gminy Brzeg, Lubsza, Lewin Brzeski, Olszanka, Skarbimierz w powiecie brzeskim,

— gminy Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Popielów w powiecie opolskim,

— gminy Świerczów, Wilków, część gminy Namysłów położona na południe od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od wschodniej do zachodniej granicy gminy w powiecie namysłowskim.

8. Slovakkia

Järgmised II taseme piirangutsoonid Slovakkias:

— the whole district of Gelnica except municipalities included in zone III,

— the whole district of Poprad

— the whole district of Spišská Nová Ves,

— the whole district of Levoča,

— the whole district of Kežmarok

— in the whole district of Michalovce except municipalities included in zone III,

— the whole district of Košice-okolie,

— the whole district of Rožnava,

— the whole city of Košice,

— in the district of Sobrance: Remetské Hámre, Vyšná Rybnica, Hľivišťa, Ruská Bystrá, Podhorod', Choňkovce, Ruský Hrabovec, Inovce, Beňatina, Koňuš,

— the whole district of Vranov nad Topľou,

— the whole district of Humenné except municipalities included in zone III,

— the whole district of Snina,

— the whole district of Prešov except municipalities included in zone III,

— the whole district of Sabinov except municipalities included in zone III,

— the whole district of Svidník, except municipalities included in zone III,

— the whole district of Stropkov, except municipalities included in zone III,

— the whole district of Bardejov,

— the whole district of Stará Ľubovňa,

— the whole district of Revúca,

— the whole district of Rimavská Sobota except municipalities included in zone III,

- in the district of Veľký Krtíš, the whole municipalities not included in part I,
- the whole district of Lučenec,
- the whole district of Poltár,
- the whole district of Zvolen, except municipalities included in zone III,
- the whole district of Detva,
- the whole district of Krupina, except municipalities included in zone I,
- the whole district of Banská Stiavnica,
- in the district of Žiar nad Hronom the municipalities of Hronská Dúbrava, Trnavá Hora,
- the whole district of Banská Bystrica, except municipalities included in zone III,
- the whole district of Brezno,
- the whole district of Liptovský Mikuláš,
- the whole district of Trebišov’.

9. Itaalia

Järgmised II taseme piirangutsoonid Itaalias:

Piedmont Region:

- in the Province of Alessandria, the municipalities of Cavatore, Castelnuovo Bormida, Cabella Ligure, Carrega Ligure, Francavilla Bisio, Carpeneto, Costa Vescovato, Grogna, Orsara Bormida, Pasturana, Melazzo, Mornese, Ovada, Predosa, Lerma, Fraconalto, Rivalta Bormida, Fresonara, Malvicino, Ponzzone, San Cristoforo, Sezzadio, Rocca Grimalda, Garbagna, Tassarolo, Mongiardino Ligure, Morsasco, Montaldo Bormida, Prasco, Montaldeo, Belforte Monferrato, Albera Ligure, Bosio, Cantalupo Ligure, Castelletto D’orba, Cartosio, Acqui Terme, Arquata Scrivia, Parodi Ligure, Ricaldone, Gavi, Cremolino, Brignano-Frascata, Novi Ligure, Molare, Cassinelle, Morbello, Avolasca, Carezzano, Basaluzzo, Dernice, Trisobbio, Strevi, Sant’Agata Fossili, Pareto, Visone, Voltaggio, Tagliolo Monferrato, Casaleggio Boiro, Capriata D’orba, Castellania, Carrosio, Cassine, Vignole Borbera, Serravalle Scrivia, Silvano D’orba, Villalvernia, Roccaforte Ligure, Rocchetta Ligure, Sardigliano, Stazzano, Borghetto Di Borbera, Grondona, Cassano Spinola, Montacuto, Gremiasco, San Sebastiano Curone, Fabbria Curone, Spigno Monferrato, Montechiaro d’Acqui, Castelletto d’Erro, Ponti, Denice,
- in the province of Asti, the municipality of Mombaldone,

Liguria Region:

- in the province of Genova, the municipalities of Bogliasco, Arenzano, Ceranesi, Ronco Scrivia, Mele, Isola Del Cantone, Lumarzo, Genova, Masone, Serra Riccò, Campo Ligure, Mignanego, Busalla, Bargagli, Savignone, Torriglia, Rossiglione, Sant’Olcese, Valbrenna, Sori, Tiglieto, Campomorone, Cogoleto, Pieve Ligure, Davagna, Casella, Montoggio, Crocefieschi, Vobbia;
- in the province of Savona, the municipalities of Albisola Superiore, Celle Ligure, Stella, Pontinvrea, Varazze, Urbe, Sassello, Mioglia,

Lazio Region:

- the Area of the Municipality of Rome within the administrative boundaries of the Local Health Unit „ASL RM1“.

III OSA

1. Bulgaaria

Järgmised III taseme piirangutsoonid Bulgaarias:

- in Blagoevgrad region:
 - the whole municipality of Sandanski
 - the whole municipality of Strumyani
 - the whole municipality of Petrich,

- the Pazardzhik region:
 - the whole municipality of Pazardzhik,
 - the whole municipality of Panagyurishte,
 - the whole municipality of Lesichevo,
 - the whole municipality of Septemvri,
 - the whole municipality of Strelcha,
- in Plovdiv region
 - the whole municipality of Hisar,
 - the whole municipality of Suedinenie,
 - the whole municipality of Maritsa
 - the whole municipality of Rodopi,
 - the whole municipality of Plovdiv,
- in Varna region:
 - the whole municipality of Byala,
 - the whole municipality of Dolni Chiflik.

2. Itaalia

Järgmised III taseme piirangutsoonid Itaalias:

- Sardinia Region: the whole territory.

3. Lāti

Järgmised III taseme piirangutsoonid Lātis:

- Dienvidkurzemes novada Embūtes pagasta daļa uz ziemeļiem autoceļa P116, P106, autoceļa no apdzīvotas vietas Dinsdurbe, Kalvenes pagasta daļa uz austrumiem no ceļa pie Vārtājas upes līdz autoceļam A9, uz ziemeļiem no autoceļa A9, uz austrumiem no autoceļa V1200, Kazdangas pagasta daļa uz austrumiem no ceļa V1200, P115, P117, V1296,
- Kuldīgas novada Rudbāržu, Nīkrāces, Padures, Raņķu, Skrundas pagasts, Laidu pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V1296, Ēdoles pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa V1269, V1271, V1288, P119, Īvandes pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa P119, Rumbas pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa P120, Skrundas pilsēta,
- Ventpils novada Zlēku pagasts, Ugāles pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V1347, uz rietumiem no autoceļa P123, Ziru pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa V1269, P108, Piltenes pagasta daļa uz dienvidiem no autoceļa V1310, V1309, autoceļa līdz Ventas upei,
- Alūksnes novada Jaunannas pagasta daļa uz dienvidaustrumiem no Pededzes upes,
- Balvu novada Kubulu, Viksnas, Bērzkalnes, Balvu pagasts, Balvu pilsēta,
- Gulbenes novada Litenes pagasta daļa uz austrumiem no Pededzes upes,
- Preiļu novada Silajāņu pagasts, Galēnu pagasta daļa uz austrumiem no autoceļa V740, V595, Rušonas pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V742,
- Rēzeknes novada Silmalas pagasts, Lūznavas pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa A13 līdz apdzīvotai vietai Vertukšne, uz rietumiem no Vertukšnes ezera, Maltas pagasta daļa uz rietumiem no autoceļa Vertukšne – Rozentova un uz rietumiem no autoceļa P56, P57, V569, Feimaņu pagasta daļa uz ziemeļiem no autoceļa V577, V742.

4. Leedu

Järgmised III taseme piirangutsoonid Leedus:

- Jurbarko rajono savivaldybė: Jurbarko miesto seniūnija, Girdžių, Jurbarkų Raudonės, Skirsnemunės, Veliuonos ir Šimkaičių seniūnijos,
- Molėtų rajono savivaldybė: Dubingių ir Giedraičių seniūnijos,

- Marijampolės savivaldybė: Sasnavos ir Šunskų seniūnijos,
- Šakių rajono savivaldybė: Barzdų, Gelgaudiškio, Griškabūdžio, Kidulių, Kudirkos Naumiesčio, Sintautų, Slavikų, Sudargo, Šakių, Plokščių ir Žvirgždaičių seniūnijos.
- Kazlų rūdų savivaldybė: Antanavos, Jankų ir Kazlų Rūdų seniūnijos: vakarinė dalis iki kelio 2602 ir 183,
- Vilkaviškio rajono savivaldybė: Gižų, Kybartų, Klausūčių, Pilviškių, Šeimenos ir Vilkaviškio miesto seniūnijos.
- Širvintų rajono savivaldybė: Alionių ir Zibalų seniūnijos,
- Ukmergės rajono savivaldybė: Želvos seniūnija,
- Vilniaus rajono savivaldybė: Paberžės seniūnija.

5. Poola

Järgmised III taseme piirangutsoonid Poolas:

w województwie zachodniopomorskim:

- gminy Banie, Trzcińsko – Zdrój, Widuchowa, część gminy Chojna położona na wschód linii wyznaczonej przez drogi nr 31 biegnącą od północnej granicy gminy i 124 biegnącą od południowej granicy gminy w powiecie gryfińskim,

w województwie warmińsko-mazurskim:

- część powiatu działdowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- część powiatu iławskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- powiat nowomiejski,
- gminy Dąbrówno, Grunwald i Ostróda z miastem Ostróda w powiecie ostródzkim,
- gmina Banie Mazurskie, część gminy Gołdap położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od zachodniej granicy gminy i łączącą miejscowości Pietraszki – Grygieliszki – Łobody - Bałupiany - Piękne Łąki do skrzyżowania z drogą nr 65, następnie od tego skrzyżowania na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 65 biegnącą do skrzyżowania z drogą nr 650 i dalej na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 650 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 65 do miejscowości Wronki Wielkie i dalej na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Wronki Wielkie – Suczki – Pietrasze – Kamionki – Wilkasy biegnącą do południowej granicy gminy w powiecie gołdapskim,
- część gminy Pozdezdrye położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od zachodniej do południowej granicy gminy i łączącą miejscowości Stręgiel – Gębałka – Kutry – Jakunówko – Jasieniec, część gminy Budry położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej do południowej granicy gminy i łączącą miejscowości Skalisze – Budzewo – Budry – Brzozówko w powiecie węgorzewskim,
- część gminy Kruklanki położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od północnej do wschodniej granicy gminy i łączącą miejscowości Jasieniec – Jeziorowskie – Podleśne w powiecie giżyckim,
- część gminy Kowale Oleckie położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od północnej do południowej granicy gminy i łączącą miejscowości Wierzbiednki – Czerwony Dwór – Mazury w powiecie oleckim,

w województwie podkarpackim:

- gminy Borowa, Czermin, Radomyśl Wielki, Wadowice Górne w powiecie mieleckim,

w województwie lubuskim:

- gminy Niegosławice, Szprotawa w powiecie żagańskim,

w województwie wielkopolskim:

- gminy Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Rydzyna, Świąciechowa, Włoszakowice w powiecie leszczyńskim,

- powiat miejski Leszno,
- gminy Kościan i miasto Kościan, Krzywiń, Śmigiel w powiecie kościańskim,
- część gminy Dolsk położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 434 biegnącą od północnej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 437, a następnie na zachód od drogi nr 437 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 434 do południowej granicy gminy, część gminy Śrem położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 310 biegnącą od zachodniej granicy gminy do miejscowości Śrem, następnie na zachód od drogi nr 432 w miejscowości Śrem oraz na zachód od drogi nr 434 biegnącej od skrzyżowania z drogą nr 432 do południowej granicy gminy w powiecie śremskim,
- gminy Gostyń, Krobia i Poniec w powiecie gostyńskim,
- część gminy Przemęt położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Borek – Kluczewo – Sączkowo – Przemęt – Błotnica – Starkowo – Boszkowo – Letnisko w powiecie wolsztyńskim,
- powiat rawicki,
- gmina Pniewy, część gminy Duszniki położona na północ od linii wyznaczonej przez autostradę A2 oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy, łączącą miejscowości Ceradz Kościelny – Grzebienisko – Wierzeja – Wilkowo, biegnącą do skrzyżowania z autostradą A2, część gminy Kaźmierz położona zachód od linii wyznaczonej przez rzekę Sarna, część gminy Ostroróg położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 184 biegnącą od południowej granicy gminy do skrzyżowania z drogą nr 116 oraz na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 116 biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 184 do zachodniej granicy gminy, część gminy Szamotuły położona na zachód od linii wyznaczonej przez rzekę Sarna biegnącą od południowej granicy gminy do przecięcia z drogą nr 184 oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 184 biegnącą od przecięcia z rzeką Sarna do północnej granicy gminy w powiecie szamotulskim,

w województwie dolnośląskim:

- część powiatu górowskiego niewymieniona w części II załącznika I,
- część gminy Lubin położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 335 biegnącą od zachodniej granicy gminy do granicy miasta Lubin oraz na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 333 biegnącą od granicy miasta Lubin do południowej granicy gminy w powiecie lubińskim
- gminy Prusice, Żmigród, część gminy Oborniki Śląskie położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 340 w powiecie trzebnickim,
- część gminy Zagrodno położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Jadwisin – Modlikowice - Zagrodno oraz na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od miejscowości Zagrodno do południowej granicy gminy, część gminy wiejskiej Złotoryja położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od północnej granicy gminy w miejscowości Nowa Wieś Złotoryjska do granicy miasta Złotoryja oraz na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 382 biegnącą od granicy miasta Złotoryja do wschodniej granicy gminy w powiecie złotoryjskim
- gmina Gromadka w powiecie bolesławieckim,
- gminy Chocianów i Przemków w powiecie polkowickim,
- gminy Chojnów i miasto Chojnów, Krotoszyce, Miłkowice w powiecie legnickim,
- powiat miejski Legnica,
- część gminy Wołów położona na wschód od linii wyznaczonej przez linię kolejową biegnącą od północnej do południowej granicy gminy, część gminy Wińsko położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 36 biegnącą od północnej do zachodniej granicy gminy, część gminy Brzeg Dolny położona na wschód od linii wyznaczonej przez linię kolejową od północnej do południowej granicy gminy w powiecie wołowskim,
- część gminy Milicz położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Poradów – Piotrkosice - Sulimierz-Sułów - Gruszcza w powiecie milickim,

w województwie świętokrzyskim:

- gminy Gnojno, Pacanów w powiecie buskim,
- gminy Łubnice, Oleśnica, Połaniec, część gminy Rytwiany położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 764, część gminy Szydłów położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogę nr 756 w powiecie staszowskim,
- gminy Chmielnik, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Łopuszno, Piekoszów, Pierzchnica, Sitkówka-Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk, część gminy Raków położona na zachód od linii wyznaczonej przez drogi nr 756 i 764, część gminy Chęciny położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę nr 762, część gminy Górno położona na północ od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy łączącą miejscowości Leszczyna – Cedzyna oraz na północ od linii wyznaczonej przez ul. Kielecką w miejscowości Cedzyna biegnącą do wschodniej granicy gminy, część gminy Daleszyce położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę nr 764 biegnącą od wschodniej granicy gminy do skrzyżowania z drogą łączącą miejscowości Daleszyce – Słopiec – Borków, dalej na południe od linii wyznaczonej przez tę drogę biegnącą od skrzyżowania z drogą nr 764 do przecięcia z linią rzeki Belnianka, następnie na południe od linii wyznaczonej przez rzeki Belnianka i Czarna Nida biegnącej do zachodniej granicy gminy w powiecie kieleckim,
- powiat miejski Kielce,
- gminy Krasocin, część gminy Włoszczowa położona na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od północnej granicy gminy do miejscowości Konieczno i dalej na wschód od linii wyznaczonej przez drogę łączącą miejscowości Konieczno – Rogienice – Dąbie – Podłazie, część gminy Kluczewsko położona na południe od linii wyznaczonej przez drogę biegnącą od wschodniej granicy gminy i łączącą miejscowości Krogulec – Nowiny - Komorniki do przecięcia z linią rzeki Czarna, następnie na południe od linii wyznaczonej przez rzekę Czarna biegnącą do przecięcia z linią wyznaczoną przez drogę nr 742 i dalej na wschód od linii wyznaczonej przez drogę nr 742 biegnącą od przecięcia z linią rzeki Czarna do południowej granicy gminy w powiecie włoszczowskim,
- gmina Kije w powiecie pińczowskim,
- gminy Małogoszcz, Oksa w powiecie jędrzejowskim,

w województwie małopolskim:

- gminy Dąbrowa Tarnowska, Radgoszcz, Szczucin w powiecie dąbrowskim.

6. Rumeenia

Järgmised III taseme piirangutsoonid Rumeenias:

- Zona oraşului Bucureşti,
- Judeţul Constanţa,
- Judeţul Satu Mare,
- Judeţul Tulcea,
- Judeţul Bacău,
- Judeţul Bihor,
- Judeţul Bistriţa Năsăud,
- Judeţul Brăila,
- Judeţul Buzău,
- Judeţul Călăraşi,
- Judeţul Dâmboviţa,
- Judeţul Galaţi,
- Judeţul Giurgiu,
- Judeţul Ialomiţa,
- Judeţul Ilfov,
- Judeţul Prahova,

- Județul Sălaj,
- Județul Suceava
- Județul Vaslui,
- Județul Vrancea,
- Județul Teleorman,
- Județul Mehedinți,
- Județul Gorj,
- Județul Argeș,
- Județul Olt,
- Județul Dolj,
- Județul Arad,
- Județul Timiș,
- Județul Covasna,
- Județul Brașov,
- Județul Botoșani,
- Județul Vâlcea,
- Județul Iași,
- Județul Hunedoara,
- Județul Alba,
- Județul Sibiu,
- Județul Caraș-Severin,
- Județul Neamț,
- Județul Harghita,
- Județul Mureș,
- Județul Cluj,
- Județul Maramureș.

7. Slovakkia

Järgmised III taseme piirangutsoonid Slovakkias:

- The whole district of Vranov and Topľou,
- In the district of Humenné: Lieskovec, Myslina, Humenné, Jasenov, Brekov, Závadka, Topoľovka, Hudcovce, Ptičie, Chlmec, Porúbka, Brestov, Gruzovce, Ohradzany, Slovenská Volová, Karná, Lackovce, Kochanovce, Hažín nad Cirochou, Závada, Nižná Sitnica, Vyšná Sitnica, Rohožník, Prituľany, Ruská Poruba, Ruská Kajňa,
- In the district of Michalovce: Strážske, Staré, Oreské, Zbudza, Voľa, Nacina Ves, Pusté Čemerné, Lesné, Rakovec nad Ondavou, Petrovce nad Laborcom, Trnava pri Laborci, Vinné, Kaluža, Klokočov, Kusín, Jovsa, Poruba pod Vihorlatom, Hojné, Lúčky, Závadka, Hažín, Zalužice, Michalovce, Krásnovce, Šamudovce, Vrbnica, Žbince, Lastomír, Zemplínska Široká, Čéčehov, Jastrabie pri Michalovciach, Iňačovce, Senné, Palín, Sliepkovce, Hatalov, Budkovce, Stretava, Stretávka, Pavlovce nad Uhom, Vysoká nad Uhom, Bajany,
- In the district of Rimavská Sobota: Jesenské, Gortva, Hodejov, Hodejovec, Širkovce, Šimonovce, Drňa, Hostice, Gemerské Dechtáre, Jestice, Dubovec, Rimavské Janovce, Rimavská Sobota, Belín, Pavlovce, Sútor, Bottovo, Dúžava, Mojín, Konrádovce, Čierny Potok, Blhovce, Gemerček, Hajnáčka,
- In the district of Gelnica: Hrišovce, Jaklovce, Kluknava, Margecany, Richnava,

- In the district Of Sabinov: Daletice,
 - In the district of Prešov: Hrabkov, Krížovany, Žipov, Kvačany, Ondrašovce, Chminianske Jakubovany, Klenov, Bajerov, Bertotovce, Brežany, Bzenov, Fričovce, Hendrichovce, Hermanovce, Chmiňany, Chminianska Nová Ves, Janov, Jarovnice, Kojatice, Lažany, Mikušovce, Ovčie, Rokycany, Sedlice, Suchá Dolina, Svinia, Šindliar, Široké, Štefanovce, Vífaz, Župčany,
 - the whole district of Medzilaborce,
 - In the district of Stropkov: Havaj, Malá Poľana, Bystrá, Mikové, Varechovce, Vladiča, Staškovce, Makovce, Veľkrop, Solník, Korunková, Bukovce, Krišľovce, Jakušovce, Kolbovce,
 - In the district of Svidník: Pstruša,
 - In the district of Zvolen: Očová, Zvolen, Sliač, Veľká Lúka, Lukavica, Sielnica, Železná Breznica, Trnie, Turová, Kováčová, Budča, Hronská Breznica, Ostrá Lúka, Bacúrov, Breziny, Podzámčok, Michalková, Zvolenská Slatina, Lieskovec,
 - In the district of Banská Bystrica: Sebedín-Bečov, Čerín, Dúbravica, Oravce, Mólča, Horná Mičiná, Dolná Mičiná, Vlkanová, Hronsek, Badín, Horné Pršany, Malachov, Banská Bystrica,
 - The whole district of Sobrance except municipalities included in zone II.“
-

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2022/2068,**26. oktoober 2022,****millega kehtestatakse pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1036 artikli 11 lõike 2 kohast aegumise läbivaatamist lõplik dumpinguvastane tollimaks Hiina Rahvavabariigist ja Venemaa Föderatsioonist pärit teatavate külmaltsitud lehtterastoodete impordi suhtes**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrust (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed ⁽¹⁾ (edaspidi „alusmäärus“), eriti selle artikli 11 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2015. aasta määrust (EL) 2015/477 meetmete kohta, mida liit võib kohaldada seoses dumpingu- või subsiidiumivastaste meetmete ja kaitsemeetmete ühismõjuga, ⁽²⁾ eriti selle artiklit 1,

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS**1.1. Varasemad uurimised ja kehtivad meetmed**

- (1) Euroopa Komisjon kehtestas määrusega (EL) 2016/1328 ⁽³⁾ lõplikud dumpinguvastased tollimaksud teatavate Hiina Rahvavabariigist (edaspidi „HRV“ või „Hiina“) ja Venemaa Föderatsioonist (edaspidi „Venemaa“) pärit külmaltsitud lehtterastoodete impordi suhtes (edaspidi „esialgsed meetmed“). Esialgsete meetmete kehtestamiseni viinud uurimist nimetatakse edaspidi esialgseks uurimiseks.
- (2) Praegu HRV suhtes kehtivad dumpinguvastased tollimaksud on 19,7 % valimisse kaasatud eksportivatele tootjatele pärit impordi puhul, 20,5 % valimisse kaasamata koostööd tegevate äriühingute puhul ja 22,1 % kõigi teiste äriühingute puhul ning Venemaa suhtes kehtivad dumpinguvastased tollimaksud on vahemikus 18,7–34 % valimisse kaasatud eksportivate tootjate puhul ning kõigile teistele äriühingutele kehtib tollimaksumäär 36,1 %.

1.2. Meetmete aegumise läbivaatamise taotlus

- (3) Pärast meetmete eelseisva aegumise kohta teate avaldamist ⁽⁴⁾ sai Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) alusmääruse artikli 11 lõike 2 kohase läbivaatamistaotluse.

⁽¹⁾ ELT L 176, 30.6.2016, lk 21.

⁽²⁾ ELT L 83, 27.3.2015, lk 11.

⁽³⁾ Komisjoni 29. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1328, millega kehtestatakse teatavate Hiina Rahvavabariigist ja Venemaa Föderatsioonist pärit külmaltsitud lehtterastoodete impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks ja nõutakse lõplikult sisse kõnealuse impordi suhtes kehtestatud ajutine tollimaks (ELT L 210, 4.8.2016, lk 1).

⁽⁴⁾ ELT C 389, 16.11.2020, lk 4.

- (4) Läbivaatamistaotluse esitas 3. mail 2021 Euroopa Teraseühendus (edaspidi „Eurofer“ või „taotluse esitaja“) liidu külmvaltsitud lehtterastoodete tootmisharu nimel alusmääruse artikli 5 lõike 4 tähenduses. Läbivaatamistaotlus põhines väitel, et meetmete kehtivuse lõppemine tooks tõenäoliselt kaasa dumpingu kordumise ning liidu tootmisharule tekitatud kahju jätkumise või kordumise.

1.3. Aegumise läbivaatamise algatamine

- (5) Pärast konsulteerimist alusmääruse artikli 15 lõike 1 kohaselt asutatud komiteega jõudis komisjon seisukohale, et meetmete aegumise läbivaatamise algatamiseks on piisavalt tõendeid, ning algatas 3. augustil 2021 alusmääruse artikli 11 lõike 2 alusel HRVst ja Venemaalt (edaspidi „asjaomased riigid“) pärit külmvaltsitud lehtterastoodete liitu impordi suhtes aegumise läbivaatamise. Komisjon avaldas algatamisteate *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁵⁾ (edaspidi „algatamisteade“).

1.4. Läbivaatamisega seotud uurimisperiood ja vaatlusalune periood

- (6) Dumpingu jätkumise või kordumise uurimine kestis 1. juulist 2020 kuni 30. juunini 2021 (edaspidi „aegumise läbivaatamisega seotud uurimisperiood“). Kahju jätkumise või kordumise tõenäosuse hindamise seisukohalt oluliste suundumuste uurimine hõlmas ajavahemikku 1. jaanuarist 2017 kuni läbivaatamisega seotud uurimisperioodi lõpuni (edaspidi „vaatlusalune periood“).

1.5. Huvitatud isikud

- (7) Algatamisteates kutsuti huvitatud isikuid uurimises osalemiseks komisjoniga ühendust võtma. Lisaks teavitas komisjon spetsiaalselt taotluse esitajat, kõiki teadaolevaid liidu tootjaid, teadaolevaid HRV ja Venemaa tootjaid ning HRV ja Venemaa ametiasutusi, teadaolevaid importijaid, kasutajaid ja kauplejaid aegumise läbivaatamise algatamisest ja kutsus neid selles osalema.

1.6. Uurimise algatamise kohta esitatud märkused

- (8) Huvitatud isikutel oli võimalus esitada aegumise läbivaatamise algatamise kohta märkusi ning taotleda komisjonilt ja/või kaubandusmenetlustes ärakuulamise eest vastutavalt ametnikult ärakuulamist. Komisjon sai märkusi kolmelt Venemaa eksportivalt tootjalt, Venemaa valitsuselt, ühelt sõltumatult importijalt ja ühelt kasutajalt.
- (9) Oma märkustes algatamise kohta väitsid kolm Venemaa eksportivat tootjat, et taotluse esitaja ei esitanud piisavaid ja usaldusväärseid tõendeid selle kohta, et Venemaalt pärit impordist tuleneva kahjustava dumpingu jätkumine või kordumine on tõenäoline. Lisaks väitsid Venemaa valitsus, Venemaa eksportivad tootjad, sõltumatu importija ja kasutaja, et liidu tootmisharule kahjuliku olukorra ning Hiinast ja Venemaalt pärit külmvaltsitud lehtterastoodete impordi vahel ei ole põhjuslikku seost. Eri isikud väitsid, et kuna asjaomastest riikidest pärit külmvaltsitud lehtterastoodete impordi mahud olid väheolulised, põhjustasid liidu tootmisharule tekkinud kahju, kui see üldse oli olemas, muud tegurid kui Venemaalt ja Hiinast pärit kahjustav import.
- (10) Nagu on aga märgitud algatamisteates, väitis taotluse esitaja, et „kahju kõrvaldamine tuleneb peamiselt meetmete olemasolust ning kui meetmetel lastakse aeguda, siis liidu tootmisharule põhjustatav kahju tõenäoliselt kordub, kui jätkub märkimisväärses kogustes dumpinguhinnaga toodete import asjaomastest riikidest“ ⁽⁶⁾. Läbivaatamise eesmärk oli kindlaks teha, kas meetmete aegumine toob tõenäoliselt kaasa asjaomastest riikidest pärit dumpinguhinnaga impordi põhjustatud kahju jätkumise või kordumise. Teave, mille taotluse esitaja algatamisetapis esitas, oli piisav tõendamaks, et dumpinguhinnaga impordist põhjustatud kahju korduks, kui dumpinguhinnaga import jätkuks suuremas mahus. Seetõttu lükkas komisjon isikute väited põhjusliku seose kohta tagasi.

⁽⁵⁾ Teade Hiina Rahvavabariigist ja Venemaa Föderatsioonist pärit teatavate külmvaltsitud lehtterastoodete impordi suhtes kehtestatud dumpinguvastaste meetmete aegumise läbivaatamise algatamise kohta (ELT C 311, 3.8.2021, lk 6).

⁽⁶⁾ ELT C 311, 3.8.2021, lk 8, punkt 4.2.

- (11) Venemaa valitsus väitis, et taotluse esitaja ei esitanud normaalväärtuse arvutamisel piisavalt tõendeid dumpingu suurenemise kohta, nagu on sätestatud dumpinguvastase lepingu artikli 5 lõikes 2. Lisaks väitis Venemaa valitsus, et aegumise läbivaatamise taotluse avalikus versioonis esitatud teave ei olnud piisavalt üksikasjalik ega sisaldanud marginaali arvutamiseks kasutatud täpseid arve, sest transpordikulud, ekspordikulud, samuti hinnad Venemaa külmvaltsitud lehtterastoodete turul ja arvutused ise olid esitatud ligikaudsete arvudena. Venemaa valitsus palus komisjonil taotluses esitatud arvutusi uurida ja esitada tõendid selle kohta, et need arvutused on usaldusväärsed. Lisaks viitas Venemaa valitsus dumpinguvastase lepingu artikli 6 lõikele 2, väites, et andmata võimalust konfidentsiaalsena esitatud teabe sisust mõistlikult aru saada võttis taotluse esitaja nii Venemaa valitsuselt kui ka Venemaa tootjatelt ja muudelt huvitatud isikutelt võimaluse oma huve täielikult kaitsta, ning palus komisjonil ja Euroferil esitada dumpingumarginaali arvutuste kohta üksikasjalikumaid andmeid.
- (12) Mis puudutab väidet tõendite piisavuse kohta, siis nenditi läbivaatamistaotluses, et vaatlusaluse toote eksport Venemaalt liitu vähenes võrreldes esialgse uurimise uurimisperioodiga järsult. Seetõttu hinnati taotluses dumpingu kordumise tõenäosust, lähtudes hindadest, millega eksporditi muudesse kolmandatesse riikidesse, mitte liitu. Tõendite analüüs näitas, et taotlus sisaldas piisavalt tõendeid dumpingu kordumise tõenäosuse kohta.
- (13) Taotluses arvutatud dumpingumarginaal kajastas Venemaa eksportivate tootjate hinnapoliitikat kolmandate riikide turgudel ega kajastanud tingimata uurimise käigus arvutatud dumpingu täpset astet. Samas esitas taotluse esitaja taotluses piisavalt tõendeid ekspordihinna ja normaalväärtuse kohta, mis näitavad dumpingu kordumise tõenäosust. Ka esitas taotluse esitaja dumpingu arvutamisel kasutatud meetoodika piisavalt üksikasjaliku kirjelduse, et konfidentsiaalsena esitatud teabe sisust oleks võimalik mõistlikult aru saada.
- (14) Selleks et hinnata Venemaa eksportivate tootjate külmvaltsitud lehtterastoodete normaalväärtust, kogus taotluse esitaja avalikult kättesaadavat ja tellitavat teavet omamaiste müügihindade kohta, mida peamised tootjad külmvaltsitud lehtterastoodete eest riigisisel turul võrdlusperioodil küsisid. Komisjon kontrollis ekspordihinda andmebaasis Global Trade Atlas (edaspidi „GTA“) ja kinnitas selle.
- (15) Kuna vaatlusaluse toote import Venemaalt liitu on pärast dumpinguvastaste tollimaksude kehtestamist 2016. aastal olnud väheoluline, määras taotluse esitaja ekspordihinna kindlaks, kasutades mitut hinnateabe allikat, mis sisaldavad teavet Venemaa külmvaltsitud lehtterastoodete 2020. aastal kolmandatesse riikidesse toimunud ekspordi hindade kohta. Need külmvaltsitud lehtterastoodete ühe tonni ekspordihinnad määrati kindlaks Venemaa ekspordihindade turu-uuringu põhjal. Ekspordihinda kontrolliti ja kinnitati Venemaa kolme peamise ekspordisihikoha keskmise GTA-põhise hinnana.
- (16) Seega võrdles taotluse esitaja Venemaalt pärit külmvaltsitud lehtterastoodete keskmise tehasehinna tasemel ekspordihinda Venemaa omamaistel hindadel põhineva normaalväärtusega.
- (17) Oma kohustuslikus analüüsis võttis komisjon arvesse ainult neid elemente, mille kohta oli piisavaid ja täpseid tõendeid.
- (18) Seepärast lükati Venemaa valitsuse väited tagasi.
- (19) Komisjon leidis, et taotluse mittekonfidentsiaalne versioon, mis oli huvitatud isikutele tutvumiseks ettenähtud toimikus kättesaadav, sisaldas kõiki olulisi tõendeid ja mittekonfidentsiaalseid kokkuvõtteid konfidentsiaalsetest andmetest, et huvitatud isikutel oleks võimalik nõuetekohaselt kasutada oma kaitseõigust. Seepärast lükati see väide tagasi.

1.7. Väljavõtteline uuring

- (20) Komisjon andis algatamisteates teada, et ta võib teha huvitatud isikute väljavõttelise uuringu koostöös alusmääruse artikliga 17.

1.7.1. Liidu tootjate väljavõtteline uuring

- (21) Komisjon teatas algatamisteates, et on moodustanud kolmest liidu tootjast esialgse valimi. Valimi moodustamisel lähtus komisjon samasuguse toote tootmis- ja müüginahust. Valim koosnes kolmest liidu tootjast, kelle toodang moodustas üle 30 % samasuguse toote hinnangulisest kogutoodangust liidus ja rohkem kui 20 % hinnangulisest müügi kogumahust.
- (22) Kooskõlas alusmääruse artikli 17 lõikega 2 palus komisjon huvitatud isikutel esitada esialgse valimi kohta märkusi. Ühtegi märkust ei laekunud ja seega esialgne valim kinnitati ning seda peeti liidu tootmisharu jaoks tüüpiliseks.

1.7.2. Importijate väljavõtteline uuring

- (23) Selleks et otsustada, kas väljavõtteline uuring on vajalik, ning vajaduse korral moodustada valim, palus komisjon sõltumatutel importijatel esitada algatamisteate lisas nimetatud teabe.
- (24) Valimi moodustamisega seotud küsimustikule ei vastanud ükski sõltumatu importija. Seega otsustas komisjon, et väljavõtteline uuring ei ole vajalik.

1.7.3. Venemaa ja Hiina eksportivate tootjate väljavõtteline uuring

- (25) Selleks et otsustada, kas väljavõtteline uuring on vajalik, ning vajaduse korral moodustada valim, palus komisjon, et kõik Venemaa ja Hiina eksportivad tootjad esitaksid algatamisteates osutatud teabe. Lisaks palus komisjon Hiina ja Venemaa ametiasutustel teha kindlaks muud eksportivad tootjad, kes võiksid olla huvitatud uurimises osalemisest, ja/või võtta nendega ühendust.
- (26) Algamise ajal tegi komisjon küsimustike koopia kättesaadavaks huvitatud isikutele tutvumiseks ettenähtud toimikus ja kaubanduse peadirektoraadi veebisaidil.
- (27) Ükski Hiina eksportiv tootja ei esitanud nõutud teavet ega andnud nõusolekut enda kaasamiseks valimisse. Komisjon teavitas Hiina Rahvavabariigi esindust Euroopa Liidu juures oma kavatsusest kasutada kättesaadavaid fakte kooskõlas alusmääruse artikliga 18. Ühtegi märkust ei laekunud.
- (28) Kuna Hiina tootjad ei teinud koostööd, tehti järeldused HRVst pärit impordi kohta alusmääruse artikli 18 kohaselt kättesaadavate faktide põhjal, kasutades eelkõige impordi ja ekspordi käsitlevat kaubandusstatistikat (Eurostat, Global Trade Atlas (GTA) ⁽⁷⁾ ja OECD) ⁽⁸⁾.
- (29) Nõutud teabe esitasid ja valimisse kaasamisega nõustusid kolm Venemaa eksportivat tootjat, nimelt PJSC Magnitogorsk Iron and Steel Works (MMK) ja sellega seotud äriühingud (MMK Group), PJSC Novolipetsk Steel (NLMK) ja sellega seotud äriühingud (NLMK Group) ning PJSC Severstal (Severstal) ja sellega seotud äriühingud (SEVERSTAL Group). 6. septembril 2021 teatasid need kolm eksportivat tootjat siiski komisjonile, et nad on otsustanud individuaalse dumpinguvastase küsimustiku vastuseid mitte esitada, kuid teevad komisjoniga koostööd kõigis muudes aegumise läbivaatamise aspektides, nagu märkuste esitamine läbivaatamisaotluse, kahju jätkumise või kordumise tõenäosuse ja liidu huvide kohta. Seejärel esitasid kolm Venemaa eksportivat tootjat 13. septembril 2021 märkused aegumise läbivaatamise taotluse, kahjustava dumpingu väidetava jätkumise ja kordumise tõenäosuse ning liidu huvide kohta. Nad kutsusid komisjoni üles valikuliselt kontrollima koos märkustega esitatud asjakohaseid äriühingupõhiseid andmeid, nagu tootmine, tootmisvõimsus ja tootmisvõimsuse rakendamine.

⁽⁷⁾ <https://www.gtis.com/gta/>

⁽⁸⁾ https://qdd.oecd.org/subject.aspx?Subject=ExportRestrictions_IndustrialRawMaterials

- (30) Pärast seda teadet teavitas komisjon 21. septembril ja 19. novembril 2021 eespool nimetatud eksportivaid tootjaid, et ta peab neid koostööst hoiduvateks isikuteks, ja teavitas neid kavatsusest kohaldada alusmääruse artiklit 18 ning kasutada uurimises järelduste tegemiseks kättesaadavaid fakte. Komisjon teavitas ka Venemaa ametiasutusi oma kavatsusest kasutada kättesaadavaid fakte kooskõlas alusmääruse artikliga 18.
- (31) 30. septembril ja 29. novembril 2021 sai komisjon kolmelt Venemaa eksportivalt tootjalt märkused alusmääruse artikli 18 kohaldamise kohta. Nad ei nõustunud komisjoni hinnanguga nende koostööstaatus kohta ja kordasid oma kavatsust teha koostööd läbivaatamise muudes aspektides, nagu kahju jätkumine või kordumine, edasise kahjustava dumpingu tõenäosus ja liidu huvid. Nad palusid uuesti komisjonil kontrollida nende esitatud andmeid tootmise, tootmisvõimsuse ja tootmisvõimsuse rakendamise kohta.
- (32) Venemaa eksportivad tootjad ei esitanud oma küsimustiku vastustes nõutud vajalikku teavet. Komisjon leidis, et Venemaa eksportivad tootjad esitasid üksnes killustatud teavet, mis piirdus tootmise, tootmisvõimsuse ja tootmismahuga, lisamata kinnitavaid tõendeid. Seega, kuna eksportivad tootjad ei esitanud komisjonile piisavat ja usaldusväärset teavet mõistliku ja täpse järelduse tegemiseks, kasutas komisjon toimikus olemasolevat teavet, nagu on selgitatud põhjenduses 30. Igal juhul kasutas komisjon järelduste tegemisel kolme Venemaa tootja esitatud teavet nii palju kui võimalik.
- (33) Komisjon saatis Hiina Rahvavabariigi valitsusele (edaspidi „Hiina valitsus“) küsimustiku oluliste moonutuste esinemise kohta HRVs alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b tähenduses.
- (34) Komisjon saatis küsimustikud ka valimisse kaasatud liidu tootjatele. Samad küsimustikud tehti menetluse algatamise päeval kättesaadavaks ka elektrooniliselt ⁽⁹⁾. Lisaks saatis komisjon küsimustiku liidu tootjate ühendusele Eurofer.
- (35) Küsimustiku vastused saadi kolmelt valimisse kaasatud liidu tootjalt ja Euroferilt.

1.7.4. Kontrollimine

- (36) Komisjon kogus ja kontrollis kogu teavet, mida ta pidas vajalikuks dumpingu ja sellest tuleneva kahju jätkumise või kordumise tõenäosuse ja liidu huvide kindlakstegemiseks. COVID-19 pandeemia puhkemise ja sellega toimetulemiseks võetud meetmete („COVID-19 teade“) ⁽¹⁰⁾ tõttu ei olnud komisjonil võimalik teha kontrollkäike valimisse kaasatud äriühingute valdustesse. Selle asemel riskkontrollis komisjon kaugmeetodil videokonferentsi teel järgmiste äriühingute esitatud teavet:

liidu tootjad:

- Voestalpine Stahl GmbH, Austria;
- ThyssenKrupp Steel Europe AG, Saksamaa;
- ArcelorMittal Belgium, Belgia.

1.8. Järgnenud menetlus

- (37) 19. augustil 2022 avalikustas komisjon olulised faktid ja kaalutlused, mille põhjal ta kavatses HRVst ja Venemaalt pärit impordi suhtes kehtivaid dumpinguvastased tollimaksud säilitada. Kõikidele huvitatud isikutele anti võimalus esitada avaldatud faktide ja kaalutluste kohta märkusi.

⁽⁹⁾ https://trade.ec.europa.eu/tdi/case_details.cfm?id=2538

⁽¹⁰⁾ Teade COVID-19 puhangu poolt dumpingu- ja subsiidiumivastastele uurimistele avalduva mõju kohta (2020/C 86/06) (ELT C 86, 16.3.2020, lk 6).

- (38) Komisjon kaalus huvitatud isikute märkusi ja võttis neid vajaduse korral arvesse. Kõigile vastava taotluse esitanud isikutele võimaldati ärakuulamine.

2. UURIMISALUNE TOODE, VAATLUSALUNE TOODE JA SAMASUGUNE TOODE

2.1. Uurimisalune toode

- (39) Uurimisalune toode on sama, mis esialgses uurimises, nimelt teatavad lehtvaltstooted, rauast või legerimata terasest või muust legeerterasest, kuid mitte roostevabast terasest, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata ja muu töötluseta peale külmaltsimise, mis praegu kuuluvad CN-koodide ex 7209 15 00 (TARICi kood 7209 15 00 90), 7209 16 90, 7209 17 90, 7209 18 91, ex 7209 18 99 (TARICi kood 7209 18 99 90), ex 7209 25 00 (TARICi kood 7209 25 00 90), 7209 26 90, 7209 27 90, 7209 28 90, 7211 23 30, ex 7211 23 80 (TARICi koodid 7211 23 80 19, 7211 23 80 95 ja 7211 23 80 99), ex 7211 29 00 (TARICi koodid 7211 29 00 19 ja 7211 29 00 99), 7225 50 80 ja 7226 92 00 alla (edaspidi „uurimisalune toode“).
- (40) Uurimisaluse toote määratlus ei hõlma järgmisi tooteliike:
- lehtvaltstooted rauast või legerimata terasest, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata, muu töötluseta peale külmaltsimise, rullides või mitte, igasuguse paksusega, elektrotehnilised;
 - lehtvaltstooted rauast või legerimata terasest, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata, rullides, paksusega alla 0,35 mm, lõõmutatud (nn „must raudplekk“);
 - muust legeerterasest lehtvaltstooted, igasuguse laiusega elektrotehnilisest räniterasest, ja
 - legeerterasest lehtvaltstooted, muu töötluseta peale külmaltsimise, kiirlõiketerasest.
- (41) Külmaltsitud lehtterastooteid toodetakse kuumaltsitud lehtterase rullidest. Külmaltsimise protsessi määratletakse eelnevalt kuumaltsitud ja peitsitud lehtede või ribade läbilaskmisena külmaltspingist, st allpool metalli pehmenemistemperatuuri. Külmaltsitud lehtterastooteid toodetakse konkreetsete tootespetsifikatsioonide või lõppkasutaja patenditud spetsifikatsioonide täitmiseks. Selliseid tooteid võidakse tarnida mitmel kujul: rullidena (õlitatud või mitte), mõõdulõigatult (lehtedena) või kitsaste ribadena. Külmaltsitud lehtterastooted on tööstuslik sisend, mida lõpptarbijad ostavad mitmesugustel kasutusotstarvetel, peamiselt töötlevas tööstuses (üldtööstus, pakendamine, autotööstus jne), aga ka ehituses.

2.2. Vaatlusalune toode

- (42) Käesoleva uurimise vaatlusalune toode on HRVst ja Venemaalt pärit uurimisalune toode.

2.3. Samasugune toode

- (43) Nagu tehti kindlaks esialgse uurimise käigus, kinnitas aegumise läbivaatamisega seotud uurimine, et järgmistel toodetel on samasugused põhilised füüsilised omadused ning samasugused põhilised kasutusotstarbed:
- vaatlusalune toode, kui seda eksporditakse liitu;
 - uurimisalune toode, mida toodetakse ja müüakse HRV ja Venemaa siseturul, ja
 - uurimisalune toode, mida liidu tootmisharu toodab ja müüb liidu turul.
- (44) Neid tooteid käsitatakse seepärast samasuguste toodetena alusmääruse artikli 1 lõike 4 tähenduses.

3. DUMPINGUHINGNAGA MÜÜK

3.1. Hiina Rahvavabariik

3.1.1. Sissejuhatavad märkused

- (45) Läbivaatamisega seotud uurimisperioodil jätkus teatavate külmvaltsitud lehtterastoodete import HRVst, kuigi väiksemas mahus kui esialgse uurimise uurimisperioodil (t1 April 2014 1. aprillist 2014 kuni 31. märtsini 2015). Eurostati andmete kohaselt moodustas teatavate külmvaltsitud lehtterastoodete import HRVst läbivaatamisega seotud uurimisperioodil vähem kui 1 % liidu turust võrreldes 10,3 %ga ⁽¹¹⁾ esialgse uurimise ajal. Absoluutarvudes eksportis Hiina läbivaatamisega seotud uurimisperioodil liitu ligikaudu 32 000 tonni, mis tähendab märkimisväärset vähenemist võrreldes ligikaudu 732 000 tonniga, ⁽¹²⁾ mille Hiina eksportis liitu esialgse uurimise uurimisperioodil.
- (46) Esialgse uurimise käigus leidis komisjon, et vaatlusalust toodet eksporditi Hiinast liidu turule märkimisväärse dumpinguga. Koostööd tegevate Hiina eksportijate dumpingumarginaalid olid 52,7–59,2 %. Väiksema tollimaksu reegli kohaldamise tõttu kehtestati Hiina impordile dumpinguvastased tollimaksud palju madalamal tasemel, vahemikus 19,7–22,1 %.
- (47) Nagu põhjenduses 27 märgitud, ei teinud ükski Hiina eksportija/tootja uurimise käigus koostööd. Seega teatas komisjon HRV ametiasutustele, et koostöö puudumise tõttu võib komisjon HRV kohta tehtavate järelduste suhtes kohaldada alusmääruse artiklit 18. Komisjon ei saanud selle kohta ühtegi märkust ega taotlust ärakuulamise eest vastutava ametniku sekkumiseks.
- (48) Seega põhinesid järeldused HRVga seotud dumpingu jätkumise või kordumise tõenäosuse kohta kooskõlas alusmääruse artikli 18 lõikega 1 kättesaadavatel faktidel, eelkõige aegumise läbivaatamise taotluses ja huvitatud isikute avaldustes sisalduval teabel, koos muude teabeallikatega, nagu impordi ja eksporti käsitlev kaubandusstatistika (Eurostat, GTA ⁽¹³⁾ ja OECD) ⁽¹⁴⁾, ning finantsandmete sõltumatud pakkujad, näiteks Global Financials, mida avaldab Dun & Bradstreet ⁽¹⁵⁾.

3.1.2. Dumping

3.1.2.1. HRVst pärit teatavate külmvaltsitud lehtterastoodete impordi normaalväärtuse kindlaksmääramine kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõikega 6a

- (49) Kuna uurimise algatamise ajal olid olemas piisavad tõendid, mis osutasid HRV puhul pigem oluliste moonutuste olemasolule alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b tähenduses, algatas komisjon uurimise alusmääruse artikli 2 lõike 6a alusel.
- (50) Komisjon saatis Hiina valitsusele küsimustiku, et saada teavet, mida ta pidas vajalikuks, et uurida väidetavaid olulisi moonutusi. Lisaks kutsus komisjon algatamisteate punktis 5.3.2 kõiki huvitatud isikuid üles tegema 37 päeva jooksul pärast algatamisteate avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* teatavaks oma seisukohad, esitama teabe ja kinnitavad tõendid alusmääruse artikli 2 lõike 6a kohaldamise kohta. Hiina valitsus ei vastanud küsimustikule ja ettenähtud tähtaja jooksul ei laekunud ühtki seisukohta alusmääruse artikli 2 lõike 6a kohaldamise kohta. Seejärel teatas komisjon 13. septembri 2021. aasta verbaalnoodiga Hiina valitsusele, et kasutab HRVs oluliste moonutuste esinemise kindlakstegemiseks kättesaadavaid fakte alusmääruse artikli 18 tähenduses.

⁽¹¹⁾ Komisjoni 10. veebruari 2016. aasta rakendusmäärus (EL) 2016/181, millega kehtestatakse ajutine dumpinguvastane tollimaks teatavate Hiina Rahvavabariigist ja Venemaa Föderatsioonist pärit külmvaltsitud lehtterastoodete impordi suhtes, põhjendus 113 (ELT L 37, 12.2.2016, lk 17), põhjendus 113.

⁽¹²⁾ Vt eelmine joonealune märkus.

⁽¹³⁾ <https://www.gtis.com/gta/>

⁽¹⁴⁾ https://qdd.oecd.org/subject.aspx?Subject=ExportRestrictions_IndustrialRawMaterials

⁽¹⁵⁾ <https://ec.altares.eu/>

- (51) Algamisteate punktis 5.3.2 märkis komisjon, et olemasolevat tõendusmaterjali arvesse võttes on alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti a kohaselt Hiina võimalik kolmandast riigist võrdlusriik praegusel juhul Brasiilia, et määrata normaalväärtus kindlaks moonutamata hindade või võrdlusaluste põhjal. Lisaks märkis komisjon, et uurib alusmääruse artikli 2 lõike 6a esimeses taandes sätestatud kriteeriumide alusel muid võimalikke sobivaid võrdlusriike.
- (52) 24. novembril 2020 saatis komisjon huvitatud isikutele teate (edaspidi „esimene teade“) asjakohaste allikate kohta, mida ta kavatses normaalväärtuse väljaselgitamiseks kasutada. Selles teates loetles komisjon kõik tootmistegurid, nagu toorained, tööjõud ja energia, mida teatavate külmvaltsitud lehtterastoodete tootmisel kasutatakse. Lisaks tegi komisjon kindlaks võimalikud võrdlusriigid, nimelt Brasiilia, Mehhiko, Venemaa ja Türgi, tuginedes moonutamata hindade või võrdlusaluste valimise kriteeriumidele. Komisjon ei saanud esimese teate kohta ühtegi märkust.
- (53) 17. märtsil 2022 saatis komisjon huvitatud isikutele veel ühe teate (edaspidi „teine teade“) asjakohaste allikate kohta, mida ta kavatses normaalväärtuse kindlaksmääramiseks kasutada, käsitledes võrdlusriigina Brasiiliat. Ühtegi märkust ei laekunud.

3.1.2.2. Normaalväärtus

- (54) Alusmääruse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et „[n]ormaalväärtuse aluseks võetakse tavaliselt ekspordiriigi sõltumatute klientide poolt tavapärasel kaubandustegevuses makstud või makstavad hinnad“.
- (55) Samas on alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktis a öeldud: „Kui [...] tehakse kindlaks, et ekspordiriigis punkti b kohaste oluliste moonutuste tõttu ei ole asjakohane kasutada selle riigi hindu ega kulusid, arvutatakse normaalväärtus üksnes moonutamata hindu või võrdlusaluseid kajastavate tootmis- ja müügikulude põhjal“ ning see „hõlmab moonutamata ja põhjendatud haldus-, müügi- ja üldkulusummat ning kasumisummat“.
- (56) Nagu järgmistes alapunktides selgitatud, jõudis komisjon käesolevas uurimises järeldusele, et olemasolevate tõendite põhjal ning pidades silmas Hiina valitsuse ja Hiina eksportivate tootjate koostöösoovimatust, oli alusmääruse artikli 2 lõike 6a kohaldamine asjakohane.

3.1.3. Oluliste moonutuste esinemine

- (57) HRV terasesektorit käsitlevates hiljutistes uurimistes ⁽¹⁶⁾ leidis komisjon, et esinevad alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b kohased olulised moonutused.
- (58) Nende uurimiste käigus leidis komisjon, et HRVs esineb ulatuslikku riigi sekkumist, mis moonutab vahendite tõhusat eraldamist kooskõlas turupõhimõtetega ⁽¹⁷⁾. Arvestades, et teras on peamine tooraine uurimisel toote tootmiseks, järeldas komisjon eelkõige, et lisaks sellele, et alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b esimese

⁽¹⁶⁾ Komisjoni 16. veebruari 2022. aasta rakendusmäärus (EL) 2022/191, millega kehtestatakse lõplik dumpinguvastane tollimaks Hiina Rahvavabariigist pärit teatavate rauast või terasest kinnitusdetailide impordi suhtes (ELT L 36, 17.2.2022, lk 1); komisjoni 15. detsembri 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/2239, millega kehtestatakse lõplik dumpinguvastane tollimaks teatavate Hiina Rahvavabariigist pärit elektriit võrku tootvate terasest tuuleturbiinimastide impordi suhtes (ELT L 450, 16.12.2021, lk 59); komisjoni 16. aprilli 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/635, millega kehtestatakse pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1036 artikli 11 lõike 2 kohast aegumise läbivaatamist lõplik dumpinguvastane tollimaks teatavate Valgevenest, Hiina Rahvavabariigist ja Venemaalt pärit rauast või legeerimata terasest keevitorude impordi suhtes (ELT L 132, 19.4.2021, lk 145), ning komisjoni 7. aprilli 2020. aasta rakendusmäärus (EL) 2020/508, millega kehtestatakse ajutine dumpinguvastane tollimaks teatavate Indoneesiast, Hiina Rahvavabariigist ja Taiwanist pärit kuumvaltsitud roostevabade teraslehtede ja -rullide impordi suhtes (ELT L 110, 8.4.2020, lk 3).

⁽¹⁷⁾ Vi rakendusmääruse (EL) 2022/191 põhjendused 195–201, rakendusmääruse (EL) 2021/2239 põhjendused 67–74, rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 149–150 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 158–159.

taande⁽¹⁸⁾ tähenduses on oluline osa terasesektori äriühingutest endiselt Hiina valitsuse omandis, võib Hiina valitsus alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b teise taande tähenduses oma esindatuse tõttu ettevõtetes ka mõjutada terasesektori hindu ja kulusid⁽¹⁹⁾. Komisjon leidis ka, et riigi esindatusel finantsturgudel ning tooraine ja sisendite tarnimisel ning neisse sekkumisel on turgu täiendavalt moonutav mõju. HRV planeerimissüsteem toob üldiselt tõepoolest kaasa ressursside eraldamise sektoritele, mille Hiina valitsus on määranud strateegilisteks või muul viisil poliitiliselt olulisteks, selle asemel, et neid jaotataks kooskõlas turujõududega⁽²⁰⁾. Lisaks järeldas komisjon, et Hiina pankroti- ja asjaõigusnormid ei toimi alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b neljanda taande tähenduses nõuetekohaselt ning põhjustavad seetõttu HRVs eelkõige maksejõuetute äriühingute tegevuses hoidmise ning maakasutusõiguste andmise kaudu moonutusi⁽²¹⁾. Samamoodi leidis komisjon terasesektoris alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b viienda taande tähenduses palgakulude moonutusi⁽²²⁾ ja alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b kuuenta taande tähenduses moonutusi finantsturgudel, eriti seoses HRV äriühingute juurdepääsuga kapitalile⁽²³⁾.

- (59) Nagu eelmistes HRV terasesektorit käsitlevates uurimistes, vaatles komisjon käesolevas uurimises, kas on asjakohane kasutada HRV omamaiseid hindu ja kulusid, kuna esinevad olulised moonutused alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b tähenduses. Komisjon tegi seda toimikus, sealhulgas taotluses ning komisjoni talituste töödokumendis „Significant Distortions in the Economy of the China People's Republic of the Economy for the Purposes of Trade Defence Investigations“ („Kaubanduse kaitsemeetmete uurimise käigus tuvastatud olulised moonutused Hiina Rahvavabariigi majanduses“) (24) (edaspidi „aruanne“) sisalduvate tõendite põhjal, mis tuginevad avalikult kättesaadavatele allikatele. Analüüsis käsitleti valitsuse ulatuslikku sekkumist HRV majandusse üldiselt, aga ka konkreetset turuolukorda asjaomases sektoris, sealhulgas seoses uurimisaluse tootega. Komisjon täiendas neid tõendeid omaenda uuringutega mitmesuguste asjakohaste kriteeriumide kohta, mille alusel saab kinnitada oluliste moonutuste olemasolu HRVs, nagu tuvastati ka komisjoni varasemates selleteemalistes uurimistes.

⁽¹⁸⁾ Vt rakendusmääruse (EL) 2022/191 põhjendused 195–201, rakendusmääruse (EL) 2021/2239 põhjendused 67–74, rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 115–118 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 122–127.

⁽¹⁹⁾ Vt rakendusmääruse (EL) 2022/191 põhjendused 195–201, rakendusmääruse (EL) 2021/2239 põhjendused 67–74, rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 119–122 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 128–132. Kui Hiina õigusaktides ette nähtud asjaomaste riigiasutuste õigust nimetada ametisse ja kutsuda tagasi riigile kuuluvate ettevõtete juhtkonna võtmeisikuid võib käsitada vastava omandiõigusena, siis nii riigi- kui ka eraettevõtetes tegutsevad HKP rakukesed moodustavad veel ühe olulise kanali, mille kaudu riik saab äriotsuseid mõjutada. HRV äriühinguõiguse kohaselt tuleb igas äriühingus luua HKP organisatsioon (millesse kuulub vähemalt kolm partei liiget, nagu on sätestatud HKP põhikirjas) ning äriühing peab tagama selle tegevuseks vajalikud tingimused. Näib, et varem ei ole seda nõuet alati järgitud või selle täitmist rangelt tagatud. Alates hiljemalt 2016. aastast on aga HKP poliitilise põhimõttena tugevdanud oma nõuet kontrollida riigile kuuluvate ettevõtete äriotsuseid. Samuti on teada antud, et HKP avaldab eraettevõtjatele survet, nõudes „patriotismi“ esikohale seadmist ja parteidistsipliini järgimist. On teada, et 2017. aastal olid parteirakukesed olemas 70 %-l ligi 1,86 miljonist eraettevõttest, ning suurenes surve anda HKP organisatsioonidele viimane sõna äriotsuste tegemisel asjaomases äriühingus. Neid eeskirju kohaldatakse üldiselt kogu Hiina majanduse kõigis sektorites, sealhulgas roostevabast terasest lehtvaltsitud tootjate ja nende sisendite tarnijate puhul.

⁽²⁰⁾ Vt rakendusmääruse (EL) 2022/191 põhjendused 195–201, rakendusmääruse (EL) 2021/2239 põhjendused 67–74, rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 123–129 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 133–138.

⁽²¹⁾ Vt rakendusmääruse (EL) 2022/191 põhjendused 195–201, rakendusmääruse (EL) 2021/2239 põhjendused 67–74, rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 130–133 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 139–142.

⁽²²⁾ Vt rakendusmääruse (EL) 2022/191 põhjendused 195–201, rakendusmääruse (EL) 2021/2239 põhjendused 67–74, rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 134–135 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 143–144.

⁽²³⁾ Vt rakendusmääruse (EL) 2022/191 põhjendused 195–201, rakendusmääruse (EL) 2021/2239 põhjendused 67–74, rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 136–145 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 145–154.

⁽²⁴⁾ Komisjoni talituste töödokument SWD(2017) 483 final/2, 20.12.2017, kättesaadav aadressil https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156474.pdf.

- (60) Taotluses väideti, et Hiina valitsuse või muude ametiasutuste mitmesugused kõikehõlmavad sekkumised eri valitsustasanditel mõjutavad ulatuslikult Hiina majandust tervikuna, mille tõttu ei saa Hiina terasetööstuse omamaiseid hindu ja kulusid käesolevas uurimises kasutada. Selle seisukoha toetamiseks viidati taotluses komisjoni hiljutistele Hiina terasesektorit käsitlevatele uurimistele ⁽²⁵⁾ või G20 terasetööstuse liigse tootmisvõimsuse ülemaailmse foorumi järeldustele ⁽²⁶⁾.
- (61) Täpsemalt öeldes juhiti taotluses tähelepanu sellele, et arvestades Hiina Rahvavabariigi põhiseaduses sätestatud *sotsialistliku turumajanduse* doktriini, Hiina Kommunistliku Partei (edaspidi „HKP“) kohalolekut kõikjal ja valitsuse mõju majandusele strateegilise planeerimise algatuste, nt 13. ja 14. viisaastakukava kaudu, avaldub Hiina valitsuse sekkumine eri vormides, nimelt haldus-, finants- ja regulatiivsete meetmetena.
- (62) Taotluses esitati näiteid elementidest, mis osutavad alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b esimeses kuni kuuendas taandes loetletud moonutustele. Viidates eelkõige komisjoni varasematele terasesektorit käsitlevatele uurimistele, aruandele, kolmandate riikide ametiasutuste (USTR) ja muude institutsioonide (IMF) aruannetele, väitis taotluse esitaja järgmist.
- Märkimisväärset osa külmvaltsitud lehtterastoodete turust teenindavad ettevõtted, mis tegutsevad HRV ametiasutuste omandis, nende kontrolli või poliitilise järelevalve all või juhendite kohaselt, võttes eelkõige arvesse HKP mõju nii era- kui ka riigi omanduses olevatele ettevõtetele HKP liikmete ettevõtetesse ametisse nimetamise kaudu ning arvestades riigi ja HKP ametikohtade süstemaatilist segunemist. Lisaks märkis taotluse esitaja, et kuigi terasesektoris jaguneb tootmine ja tootmisvõimsus eraettevõtete ja riigi omanduses olevate ettevõtete vahel ligikaudu pooleks, on viiest suurimast terasetootjast neli riigi omanduses olevad ettevõtted, sealhulgas maailma suuruselt teine tooterase tootja Baowu, mis on täielikult riigi omandis ja järgib täpselt Hiina valitsuse terasepoliitikat. Selle seose kohta märkis taotluse esitaja, et Hiina valitsus on viinud ellu kava koondada 2025. aastaks 70 % raua- ja terasetootmisest kümnesse juhtivasse ettevõttesse, mis mõjutab ka külmvaltsitud lehtterastoodete tööstust, näiteks sellega, et 2019. aastal omandas Baowu külmvaltsitud lehtterastoodete tootja Maanshan Iron & Steel.
 - Riik on esindatud ettevõtetes viisil, mis võimaldab tal mõjutada hindu või kulusid, eelkõige regulatiivse ja juhtimiskontrolli tegemisega riigi omanduses olevate ettevõtete üle, samuti HKP rolli suurendamisega nii riigi omanduses olevates kui ka eraettevõtetes, kellel on viimastel aastatel tungival soovitatud jätta oluliste otsuste tegemine HKP-le. Lisaks osutas taotluse esitaja isikulistele kattumistele riigi kontrolli all olevas CISA ühenduses ja suurimas erasektori terasetootjas Shagangi kontsernis, samuti riigi esindatusele varustava sektori ettevõtetes, millele seatud eesmärgid toovad kaasa ebaharilikult väikesed kulud terasetööstuses.
 - Avalik poliitika või riigi meetmed tagavad omamaiste tarnijate sooduskohtlemise või mõjutavad vabaturujõude muul viisil, arvestades eelkõige planeerimissüsteemi, mille kaudu suunatakse vahendeid valitud tootmisharudesse, näiteks terasesektorisse. Taotluse esitaja tõi näiteks tsitaadi terasetööstuse 14. viisaastakukava kavandist, milles korratakse, kui tähtis on see sektor Hiina majanduse jaoks, ning viitas ka muudele planeerimis- ja strateegilistele dokumentidele, milles nähakse ette toetada terasesektorit, näiteks tegevuskava „Made in China 2025“. Lisaks viitas taotluse esitaja muudele vabaturujõude mõjutavatele avaliku poliitika suundadele, näiteks Hiina valitsus, kes juhib toorainehindu mitme meetme abil, nagu ekspordikvoodid, ekspordilitsentsi nõuded, eksporditollimaksud või käibemaksutagastused energiahindade diferentseerimise kaudu. Lisaks kirjeldatakse taotluses stiimuleid, mida Hiina ametiasutused pakuvad terasetootjatele, kes osalevad majandusvõõndi ja maanteede algatustes „Belt and Road“, mille eesmärk on edendada Hiina ettevõtete kohalolekut välisurgudel.

⁽²⁵⁾ Komisjoni 5. aprilli 2017. aasta rakendusmäärus (EL) 2017/649, millega kehtestatakse Hiina Rahvavabariigist pärinevate teatavate rauast või legerimata terasest või muust legerterasest kuumvaltsitud lehttoodete impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks (ELT L 92, 6.4.2017, lk 68); komisjoni 8. juuni 2017. aasta rakendusmäärus (EL) 2017/969, millega kehtestatakse Hiina Rahvavabariigist pärinevate teatavate rauast või legerimata terasest või muust legerterasest kuumvaltsitud lehttoodete impordi suhtes lõplik tasakaalustav tollimaks ja muudetakse komisjoni rakendusmäärust (EL) 2017/649, millega kehtestatakse Hiina Rahvavabariigist pärinevate teatavate rauast või legerimata terasest või muust legerterasest kuumvaltsitud lehttoodete impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks (ELT L 146, 9.6.2017, lk 17), ja komisjoni 2. mai 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/688, millega kehtestatakse pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1037 artikli 18 kohast aegumise läbivaatamist teatavate Hiina Rahvavabariigist pärit orgaanilise kattega terastoodete impordi suhtes lõplik tasakaalustav tollimaks (ELT L 116, 3.5.2019, lk 39).

⁽²⁶⁾ Terasetööstuse liigse tootmisvõimsuse ülemaailmne foorum, ministrite aruanne, 20. september 2018.

- Pankroti-, äriühingu- või asjaõiguse puudumine, selle diskrimineeriv kohaldamine või selle ebapiisav täitmise tagamine toovad kaasa suure hulga nn zombie-ettevõtete ellujäämise, mis aitab kaasa kasutamata tootmisvõimsuse püsimisele, mis on eriti tuntav terasesektoris ning mõjutab Hiina finantssektorit ja laenuurget. Taotluse esitaja juhtis tähelepanu ka sellele, et kuna Hiinas ei ole eraomandis olevat maad, sekkub Hiina riik terasesektori maakasutusse, nagu komisjon on juba varasemates uurimistes kindlaks teinud ⁽²⁷⁾.
- Palgakulud on moonutatud, kuna puuduvad vabad läbirääkimised ja ainus õiguslikult tunnustatud ametiühing ACFTU allub HKP juhtimisele. Taotluse esitaja märkis ka, et Hiina ei ole mitut ILO põhikonventsiooni ikka veel ratifitseerinud ja et Hiina tööjõudu mõjutab leibkondade registreerimise süsteem.
- Rahastamisvahendeid annavad asutused, kes viivad ellu avaliku poliitika eesmärgid või ei tegutse muul viisil riigist sõltumatult, kuna ülekaalus on riigi omanduses olevad ja riigi kontrollitavad pangad, kus riik ja HKP mõjutavad personali puudutavaid ja äriotsuseid, ning mis joonduvad riigi tööstuspoliitiliste eesmärkide järgi. Taotluse kohaselt saavad Hiina külmvaltsitud lehtterastoodete tootjad nendelt pankadelt suurtes summades soodustingimustel laenu. Taotluse esitaja juhtis tähelepanu asjaolule, et ka erapangad peavad oma äritegevuses riikliku poliitikaga arvestama. Sarnaselt pangandussektori moonutustega kirjeldatakse taotluses valitsusega seotud osalejate valitsevat rolli võlakirjaturul ning riigi omanduses olevate reitinguagenduuride või tugeva riigipoolse mõju all olevate eraagenduuride moonutatavat rolli, millega avatakse võimalus rahastada soodustatud tootmisharusid soodsamate intressimääradega kui need, mis oleksid kättesaadavad turupõhimõtete kohaselt toimivatel finantsturgudel.

- (63) Nagu on märgitud põhjenduses 50, ei esitanud Hiina valitsus märkusi ega tõendeid, mis toetaksid või lükkaksid ümber toimikus olevaid tõendeid, sealhulgas aruannet ja taotluse esitaja esitatud täiendavaid tõendeid oluliste moonutuste olemasolu kohta ja/või alusmääruse artikli 2 lõike 6a kohaldamise asjakohasuse kohta käesoleval juhul.
- (64) Konkreetset uurimiseluse toote sektoris, st terasesektoris on oluline osa äriühingutest endiselt Hiina valitsuse omandis. Paljud suurimad külmvaltsitud lehtterastoodete tootjad kuuluvad riigile, näiteks Hebei Iron and Steel, Handan Iron and Steel, Baoshan Iron and Steel, Shanghai Meishan Iron and Steel, BX Steel Posco Cold Rolled Sheet, WISCO International Economic and Trading, Maanshan Iron and Steel, Tianjin Rolling One Steel või Inner Mongolia Baotou Steel Union. Baosteel, teine suur Hiina ettevõtte, mis tegeleb terase tootmisega, kuulub kontserni China Baowu Steel Group Co. Ltd. (varemalt Baosteel Group ja Wuhan Iron & Steel), mis on maailma suurim terasetootja ⁽²⁸⁾ ja kuulub kokkuvõttes tervenisti (100 %) keskele SASACile ⁽²⁹⁾. Kuigi riigile kuuluvate ettevõtete ja eraomandis olevate ettevõtete nominaalne jaotus on hinnangute järgi peaaegu võrdne, on maailma kümne suurima terasetootja hulka kuuluvast viiest Hiina terasetootjast neli riigile kuuluvad ettevõtted ⁽³⁰⁾. Ehkki kümme suurimat tootjat andsid vaid ligikaudu 36 % tootmisharu 2016. aasta kogutoodangust, seadis Hiina valitsus samal aastal eesmärgi koondada 2025. aastaks 60–70 % terasetootmisest kümnesse suurettevõttesse ⁽³¹⁾. Hiina valitsus kordas seda kavatsust 2019. aasta aprillis, teatades terasetööstuse konsolideerimise suuniste avaldamisest ⁽³²⁾. Selline koondamine võib kaasa tuua kasumlike eraettevõtete sundühinemise riigile kuuluvate halvast seisukorras ettevõtetega ⁽³³⁾. Kuna Hiina uurimiseluse toote tootjad koostööd ei teinud, ei olnud võimalik külmvaltsitud terase era- ja riigile kuuluvate tootjate täpset suhtarvu välja selgitada. Ehkki konkreetne teave külmvaltsitud lehtterastoodete sektori kohta ei pruugi olla kättesaadav, on see sektor terasetööstuse allsektor ja terasesektori puudutavaid järeldusi peetakse seetõttu kehtivaks ka vaatlusaluse toote puhul.

⁽²⁷⁾ Rakendusmäärus (EL) 2019/688, põhjendus 86.

⁽²⁸⁾ Vt <https://worldsteel.org/steel-topics/statistics/top-producers/> (viimati vaadatud 4. augustil 2022).

⁽²⁹⁾ Vt näiteks: www.fitchratings.com/research/corporate-finance/china-baowu-steel-group-corporation-limited-05-03-2021 (viimati vaadatud 4. augustil 2022).

⁽³⁰⁾ Aruande 14. peatükk, lk 358. Tootmismahu järgi on 51 % eraettevõtted ja 49 % riigile kuuluvad ettevõtted ning tootmisvõimsuse järgi 44 % riigile kuuluvad ettevõtted ja 56 % eraettevõtted.

⁽³¹⁾ Kättesaadav aadressil www.gov.cn/zhengce/content/2016-02/04/content_5039353.htm; https://policycn.com/policy_ticker/higher-expectations-for-large-scale-steel-enterprise/?iframe=1&secret=c8uthafuthefra4e ja www.xinhuanet.com/english/2019-04/23/c_138001574.htm (viimati vaadatud 4. augustil 2022).

⁽³²⁾ Kättesaadav aadressil http://www.jjckb.cn/2019-04/23/c_137999653.htm (viimati vaadatud 4. augustil 2022).

⁽³³⁾ Nagu juhtus eraettevõtte Rizhao ja riigile kuuluva ettevõttega Shandong Iron and Steel, mis ühinesid 2009. aastal. Vt Pekingi terasearuannet, lk 58, ja China Baowu Steel Groupi poolt Magang Steelis 2019. aasta juunis omandatud enamusosalus, vt <https://www.ft.com/content/a7c93fae-85bc-11e9-a028-86cea8523dc2> (viimati vaadatud 4. augustil 2022).

- (65) Hiina viimased terasesektorit käsitlevad poliitikadokumendid kinnitavad tähtsust, mida Hiina valitsus jätkuvalt sektorile omistab, sealhulgas kavatsust sektoris sekkuda, et kujundada seda kooskõlas valitsuse poliitikaga. Seda näitlikustab tööstus- ja infotehnoloogiaaministeriumi terasetööstuse kvaliteetse arendamise edendamist käsitleva suunava arvamuse kavand, milles nõutakse tööstusliku vundamendi edasist tugevdamist ja tööstusahela moderniseerimise taseme olulist parandamist, ⁽³⁴⁾ või 14. viisaastakukava toorainetööstuse arendamise kohta, mille kohaselt sektor „hoiab ühtaegu turuliidri positsiooni ja edendab valitsuse eesmärgi“ ning „arendab ökoloogilise juhtpositsiooni ja põhikonkurentsivõimega juhtivate ettevõtete rühma“ ⁽³⁵⁾. Sarnaseid näiteid Hiina ametiasutuste kavatsusest sektori arengut jälgida ja suunata võib näha provintsi tasandil, näiteks Shandongis, kus on ette nähtud nii „terasestööstuse ökoloogia ülesehitamine [...], tootmisparkide rajamine, tööstusahela pikendamine ja tööstusklastrite loomine“ kui ka soovetakse, et terasetööstus „oleks meie provintsis ja isegi kogu riigis ümberkujundamise ja ajakohastamise [...] eeskujuks“ ⁽³⁶⁾.
- (66) Seoses Hiina valitsuse positsiooniga, mis võimaldab tal mõjutada hindu või kulusid alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b teise taande tähenduses, ei olnud selle tõttu, et külmaltsitud lehtterastoodete tootjad ei teinud koostööd, võimalik süstemaatiliselt kindlaks määrata isiklike suhteid uurimiseluse toote tootjate ja HKP vahel. Arvestades aga, et külmaltsitud lehtterastoodet esindavad terasesektori allsektorit, on terasetootjate kohta kättesaadav teave asjakohane ka külmaltsitud lehtterastoodete puhul. Näiteks Baowu direktorite nõukogu esimees töötab samal ajal parteikomitee sekretärina ja peadirektor on parteikomitee asesekretär ⁽³⁷⁾. Samamoodi on Baosteeli direktorite nõukogu esimees parteikomitee sekretär, samas kui tegevjuht on parteikomitee asesekretär ⁽³⁸⁾. Üldisemas plaanis, võttes arvesse äriühingutes HKP esindatust käsitleva õigusakti üldkohaldatavust, ei saa eeldada, et Hiina valitsuse võimalus sekkuda hindadesse ja kuludesse riigi esindatuse kaudu ettevõtetes oleks teistsugune kui terasesektoris üldiselt.
- (67) Külmaltsitud lehtterastoodete sektoris on nii riigi- kui ka eraettevõtted poliitilise järelevalve ja juhtimise all. Järgmised näited ilmestavad eespool kirjeldatud suundumust, kuidas Hiina valitsus sekkub üha rohkem külmaltsitud lehtterastoodete sektoris. Paljud külmaltsitud lehtterastoodete tootjad rõhutavad oma veebisaitidel sõnaselgelt parteitööd, nende ettevõtte juhatuses on partei liikmeid ja nad toonitavad oma seotust HKPga. Näiteks märgib Baowu, et kontsernis on 301 parteikomiteed, kusjuures 84 571 Baowu töötajat on HKP liikmed ⁽³⁹⁾. Lisaks märgib kontsern seoses partei tähtsusega ettevõttes järgmist: „Partei juhtpositsiooni tugevdamine ja äriühingu üldjuhtimise täiustamine, kaasaegse ettevõtluse süsteemi täiustamine. China Baowu rakendab täielikult dokumendi „Arvamused, milles käsitletakse partei juhtpositsioonide tugevdamist riikliku tähtsusega ettevõtete üldjuhtimise täiustamisel“ nõudeid, [...]. Läbivaadatud ja täiustatud otsuste tegemise süsteem olulistest küsimustes täiustas veelgi enam parteikomitee, direktorite nõukogu, juhtide ja muude juhtimisorganite otsustusõigusi, direktorite nõukogu poolt volitatud otsustava tähtsusega küsimusi ja vorme [...]. [...] Baowu järgib ja rakendab partei tugevdamise ning ettevõtluse reformi üheaegset kavandamist, parteiorganisatsioonide ja toimivate institutsioonide üheaegset loomist, parteiorganisatsioonide juhtide ja parteitöötajate üheaegset ametisse määramist“ ⁽⁴⁰⁾.
- (68) Pealegi on külmaltsitud lehtterastoodete sektoris kehtestatud poliitika, mis tagab omamaiste tarnijate sooduskohtlemise või mõjutab turgu muul viisil alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b kolmanda taande tähenduses. Kuigi külmaltsitud lehtterastoodete sektor on spetsialiseerunud tootmisharu ja uurimise käigus ei tuvastatud konkreetseid poliitikadokumente, mis suunavad just nimelt külmaltsitud lehtterastoodete tootmisharu arengut, saab külmaltsitud lehtterastoodete tootmisharu valitsuselt juhiseid seeläbi, et valitsus sekkub terasesektoris ning külmaltsitud lehtterastoodete sektor esindab üht selle allsektoritest.

⁽³⁴⁾ Vt https://www.miit.gov.cn/gzcy/yjzj/art/2020/art_af1bef04b9624997956b2bff6cdb7383.html (viimati vaadatud 13. jaanuaril 2022).

⁽³⁵⁾ Vt kava IV jao 3. alajagu, kättesaadav aadressil https://www.miit.gov.cn/zwgk/zcwj/wjfb/tz/art/2021/art_2960538d19e34c66a5eb8d01b74cbb20.html (viimati vaadatud 13. jaanuaril 2022).

⁽³⁶⁾ Vt terasetööstuse arengu 14. viisaastakukava eessõna.

⁽³⁷⁾ Vt kontserni veebisait, mis on kättesaadav aadressil http://www.baowugroup.com/about/board_of_directors (viimati vaadatud 28. märtsil 2022).

⁽³⁸⁾ Vt äriühingu veebisait, mis on kättesaadav aadressil <https://www.baosteel.com/about/manager> (viimati vaadatud 28. märtsil 2022).

⁽³⁹⁾ Vt kontserni veebisait, mis on kättesaadav aadressil <https://www.baosteel.com/about/manager> (viimati vaadatud 28. märtsil 2022).

⁽⁴⁰⁾ Samas.

- (69) Hiina valitsus peab terasetööstust võtmetähtsusega tootmisharuks ⁽⁴¹⁾. Seda kinnitavad paljud riigi, piirkondlikul ja kohaliku omavalitsuse tasandil välja antud ja läbivaatamisega seotud uurimisperioodist märkimisväärse osa vältel kehtivad terasetoodetele keskendunud kavad, suunised ja muud dokumendid, näiteks terasetööstuse kohandamise ja uuendamise kava aastateks 2016–2020. Kavas rõhutati, et terasetööstus on „Hiina majanduse jaoks oluline ja fundamentaalse tähtsusega sektor ning rahvamajanduse nurgakivi“ ⁽⁴²⁾. Kavas sätestatud peamised ülesanded ja eesmärgid hõlmavad kõiki tootmisharu arendamise aspekte ⁽⁴³⁾. Majandusliku ja sotsiaalse arengu 13. viisaastakukavas, ⁽⁴⁴⁾ mis on kohaldatav läbivaatamisega seotud uurimisperioodil, on ette nähtud kvaliteetsete tootjatele toetuse andmine ⁽⁴⁵⁾. Samuti on see suunatud toote kvaliteedi, vastupidavuse ja usaldusväärsuse saavutamisele, toetades äriühinguid, kes kasutavad puhta terasetootmise, täppisvaltsimise ja kvaliteedi parandamise tehnoloogiaid ⁽⁴⁶⁾. Samamoodi on Hiina valitsus eraldanud vahendeid terasetööstuse ümberkujundamiseks ja ajakohastamiseks ning selle optimeerimiseks ja struktuuri kohandamiseks 2021. aasta märtsis vastu võetud 14. viisaastakukava raames ⁽⁴⁷⁾.
- (70) Tööstussektori struktuurimuudatuste suuniskataloogis (2019. aasta versioon) ⁽⁴⁸⁾ (edaspidi „kataloog“) nimetatakse terasesektorit soodustatud tootmisharuks. Teine oluline külmvaltsitud lehtterastoodete tootmisel kasutatav tooraine on rauamaak. Rauamaak oli suure osa läbivaatamisega seotud uurimisperioodi jooksul hõlmatud riikliku maavarade kavaga aastateks 2016–2020. Muu hulgas tuli kava kohaselt „tagada ettevõtete koondumine ning kujundada välja turul konkurentsivõimelised suured ja keskmise suurusega kaevandused“, „tagada kohalike ressursside suunamine, et koondada need suurte kaevanduskontsernide kätte“, „vähendada rauamaagisektoris tegutsevate ettevõtete koormust, suurendada omamaiste rauamaagisektoris tegutsevate ettevõtete konkurentsivõimet“ ja „piisavalt kontrollida 1 000 meetri sügavuste kaevanduste ja madala kvaliteediklassi rauamaagi kaevanduste arendamist“.
- (71) Rauamaaki on nimetatud ka terasesektori 13. viisaastakukavas aastateks 2016–2020, mis kehtis olulise osa läbivaatamisega seotud uurimisperioodist. Kavas on seoses rauamaagiga ette nähtud järgmine: „jätkata uuringute toetamist peamistes omamaiste maavarade valdkondades, [...] toetada mitut olemasolevat ja väga konkurentsivõimelist rauamaagisektoris tegutsevat omamaist ettevõtet ulatuslikuma ja aktiivsema arendamise kaudu, [...] ning tugevdada omamaiste maavarabaaside rolli (varustus)kindluses“.
- (72) Rauamaagitööstus on liigitatud strateegiliseks kujunemisjärgus tööstusharuks ja seega on see hõlmatud strateegiliste kujunemisjärgus tööstusharude 13. viisaastakukavaga. Rauamaak ja kõik ferrosulamid on loetletud ka kataloogis. Veel on ferrosulamid nimetatud tööstus- ja infotehnoloogiaministeeriumi 2018. aasta tööstuse arendamise ja ülemineku suuniskataloogis. Eespool toodud näited terasesektori kohta üldiselt ja eelkõige rauamaagiäri kohta, kusjuures rauamaak on oluline tooraine külmvaltsitud lehtterastoodete valmistamisel, näitavad, kui tähtsaks Hiina valitsus neid sektoreid peab. Seetõttu suunab Hiina valitsus ka külmvaltsitud lehtterastoodete sektori edasist arengut kooskõlas paljude poliitiliste vahendite ja direktiividega ning kontrollib peaaegu kõiki sektori arengu ja toimimise aspekte. Seega saab külmvaltsitud lehtterastoodete tootmisharu valitsuselt juhiseid ja valitsus sekkub külmvaltsitud lehtterastoodete peamiste toorainete, eelkõige raua valdkonnas.
- (73) Kokkuvõttes on Hiina valitsus kehtestanud meetmed, et ärgitada ettevõtjaid täitma avaliku poliitika eesmärgi toetada soodustatud tootmisharusid, sealhulgas külmvaltsitud lehtterastoodete tootmisel kasutatava peamise tooraine tootmist. Sellised meetmed takistavad turujõudude vaba toimimist.

⁽⁴¹⁾ Aruande III osa, 14. peatükk, lk 346 jj.

⁽⁴²⁾ Terasetööstuse kohandamise ja uuendamise kava sissejuhatus.

⁽⁴³⁾ Aruande 14. peatükk, lk 347.

⁽⁴⁴⁾ Hiina Rahvavabariigi majandusliku ja sotsiaalse arengu 13. viisaastakukava (2016–2020), kättesaadav aadressil <https://en.ndrc.gov.cn/policies/202105/P020210527785800103339.pdf> (viimati vaadatud 4. augustil 2022).

⁽⁴⁵⁾ Aruande 14. peatükk, lk 349.

⁽⁴⁶⁾ Aruande 14. peatükk, lk 352.

⁽⁴⁷⁾ Vt Hiina Rahvavabariigi 14. viisaastakukava riigi majandusliku ja sotsiaalse arengu ning pikaajaliste eesmärkidega 2035. aastaks, III osa artikkel VIII, kättesaadav aadressil <https://cset.georgetown.edu/publication/china-14th-five-year-plan/> (vaadatud 4. augustil 2022).

⁽⁴⁸⁾ Tööstussektori struktuurimuudatuste suuniskataloog (2019. aasta versioon), mis kiideti heaks Hiina Rahvavabariigi riikliku arengu- ja reformikomisjoni 27. augusti 2019. aasta dekreediga nr 29, kättesaadav aadressil <http://www.gov.cn/xinwen/2019-11/06/5449193/files/26c9d25f713f4ed5b8dc51ae40ef37af.pdf> (viimati vaadatud 27. juunil 2022).

- (74) Käesolevas uurimises ei ole leitud tõendeid selle kohta, et eespool põhjenduses 55 viidatud alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b neljanda taande kohane pankroti- või asjaõiguse diskrimineeriv kohaldamine või ebapiisav täitmise tagamine külmvaltsitud lehtterastoodete sektoris ei mõjuta uurimiseluse toote tootjaid.
- (75) Nagu eespool põhjenduses 55 samuti viidatud, mõjutavad külmvaltsitud lehtterastoodete sektorit ka alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b viienda taande kohased palgakulude moonutused. Need moonutused mõjutavad sektorit nii otseselt (uurimiseluse toote või selle põhisisendite tootmisel) kui ka kaudselt (seoses kapitali kättesaadavusega või sisenditega, mida tarnivad äriühingud, kelle suhtes kohaldatakse HRVs sama tööhõivesüsteemi) ⁽⁴⁹⁾.
- (76) Lisaks ei esitatud käesoleva uurimise käigus tõendeid, mis näitaksid, et külmvaltsitud lehtterastoodete sektorit ei mõjuta riigi sekkumine finantssüsteemi alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b kuuenda taande tähenduses, nagu on viidatud ka eespool põhjenduses 55. Seetõttu mõjutab riigi oluline sekkumine finantssüsteemi tugevalt turutingimusi kõikidel tasanditel.
- (77) Lõpuks tuleb komisjon meelde, et külmvaltsitud lehtterastoodete tootmiseks on vaja hulka sisendeid. Kui külmvaltsitud lehtterastoodete tootjad ostavad/tellivad neid sisendeid, mõjutavad nende makstavaid (ja kuludena kajastatavaid) hindu selgesti samad eespool nimetatud süsteemsed moonutused. Näiteks kasutavad sisendite tarnijad tööjõudu, mida mõjutavad moonutused. Nad võivad laenata raha, mida mõjutavad finantssektori/kapitalipaigutuse moonutused. Lisaks kohaldatakse nende suhtes planeerimissüsteemi, mis kehtib kõikidel valitsemistasanditel ja kõikides sektorites.
- (78) Seetõttu ei ole asjakohane kasutada külmvaltsitud lehtterastoodete omamaiseid müügihindu alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti a tähenduses ning samuti on kõigi sisendite (sealhulgas tooraine, energia, maa, rahastamine, tööjõud jms) kulud ebausaldusväärsed, sest nende hinnakujundust mõjutab riigi oluline sekkumine, nagu on kirjeldatud aruande I ja II osas. Riigi sekkumine, mida on kirjeldatud seoses kapitali paigutamise, maa, tööjõu, energia ja toorainetega, toimub kõikjal HRVs. See tähendab näiteks, et iga sisendit, mis on toodetud HRVs eri tootmistegureid kombineerides, mõjutavad olulised moonutused. Sama kehtib ka sisendite sisendi jne kohta.
- (79) Hiina valitsus ega eksportivad tootjad ei ole käesoleva uurimise käigus esitanud ühtegi tõendit ega väidet, mis tõendaks vastupidist.
- (80) Kokkuvõttes nähtus kättesaadavatest tõenditest, et uurimiseluse toote hinnad ja kulud, sealhulgas tooraine-, energia- ja tööjõukulud, ei ole kujunenud vabaturujõudude tulemusel, sest neid mõjutab riigi oluline sekkumine alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti b tähenduses, nagu ilmneb ühe või mitme selles punktis loetletud asjakohase elemendi tegelikust või võimalikust mõjust. Seda arvesse võttes ja kuna Hiina valitsus ei teinud koostööd, järeldas komisjon, et käesoleval juhul ei ole sobiv kasutada normaalväärtuse kindlaksmääramiseks omamaiseid hindu ja kulusid. Seetõttu arvutas komisjon normaalväärtuse ainult tootmis- ja müügikulude põhjal, mis vastavad moonutamata hindadele või võrdlusalustele, st käesoleval juhul sobiva võrdlusriigi vastavate tootmis- ja müügikulude alusel kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktiga a, nagu on kirjeldatud järgmises punktis.

3.1.4. Võrdlusriik

3.1.4.1. Üldised märkused

- (81) Võrdlusriigi valimisel lähtuti kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõikega 6a järgmistest kriteeriumidest:

— Hiinaga sarnane majanduse arengutase. Sellega seoses kasutas komisjon riike, mille kogurahvatulu elaniku kohta sarnaneb Maailmapanga andmebaasi alusel Hiina omaga; ⁽⁵⁰⁾

⁽⁴⁹⁾ Vt rakendusmääruse (EL) 2021/635 põhjendused 134–135 ja rakendusmääruse (EL) 2020/508 põhjendused 143–144.

⁽⁵⁰⁾ Maailmapanga avatud andmed – suurem keskmine sissetulek, <https://data.worldbank.org/income-level/upper-middle-income>.

- uurimiseluse toote tootmine selles riigis; ⁽⁵¹⁾
- asjakohaste avalike andmete kättesaadavus võrdlusriigis;
- kui võimalikke võrdlusriike on mitu, tuleks võimaluse korral eelistada piisava sotsiaal- ja keskkonnakaitse tasemega riiki.

(82) Nagu on selgitatud põhjendustes 52 ja 53, avaldas komisjon kaks toimikusse lisatud teadet normaalväärtuse kindlaksmääramiseks kasutatud allikate kohta. Teadetes kirjeldati asjakohaste kriteeriumide aluseks olevaid fakte ja tõendeid. Nagu on öeldud kahes eespool nimetatud teates, ei saadud huvitatud isikutelt nende elementide ja asjakohaste allikate kohta ühtegi märkust. Teises teates teavitas komisjon huvitatud isikuid oma kavatsusest käsitada käesoleval juhul sobiva võrdlusriigina Brasiiliat, kui leiab kinnitust oluliste moonutuste olemasolu vastavalt alusmääruse artikli 2 lõikele 6a.

3.1.4.2. HRVga sarnane majandusarengu tase

- (83) Esimeses tootmistegureid käsitlevas teates mainis komisjon, et HRVga sarnase majandusarengu tasemega riigid, kus uurimiselust toodet teadaolevalt toodetakse, on Maailmapanga andmete kohaselt Brasiilia, Mehhiko, Venemaa ja Türgi (st Maailmapank on need kõik liigitanud kogurahvatulu alusel suurema keskmise sissetulekuga riikideks).
- (84) Taotluses pakkus taotluse esitaja väidetavalt sobivaks võrdlusriigiks Brasiiliat, kuna Brasiilias asub mitu integreeritud terasetootjat ja see on peamine näide terasetoodete, sealhulgas uurimiseluse toote konkurentsivõimelisest siseturust. Taotluse esitaja märkis taotluses ka seda, et kõik sisendid, mida Brasiilias uurimiseluse toote tootmiseks kasutatakse, imporditakse tavaliselt mitmest kohast ja enamjaolt moonutamata allikatest.
- (85) Selles teates nimetatud riikide kohta märkusi ei saadud.

3.1.4.3. Asjakohaste avalike andmete kättesaadavus võrdlusriigis

- (86) Esimeses teates märkis komisjon, et uurimiselust toodet tootvate riikidena tuvastatud riikides, st Brasiilias, Mehhikos, Venemaal ja Türgis, on avalike andmete kättesaadavust vaja veel kontrollida, eelkõige seoses uurimiseluse toote tootjate avalike finantsandmetega.
- (87) Mis puudutab Mehhikot, siis tegi komisjon kindlaks kaks äriühingut, mis esimeses teates tuvastati tootjatena. Üks neist kahest äriühingust oli aga alates 2016. aastast, sh 2020. aastal, kahjumis. Teise äriühingu kohta selgus, et tema 2020. aasta raamatupidamise aastaaruanne ei olnud kooskõlas tema eelmise aasta (2019) raamatupidamisaruannetega: näiteks leiti, et 2020. aastal oli müügitulu umbes seitse korda väiksem kui 2019. aastal. Teavet, mis põhjendaks sellist netokäibe erinevust (mis mõjutab ka puhaskasumit) aastatel 2020–2019, ei leitud. Seetõttu leiti, et kumbki äriühing ei sobi tootmise üldkulude, müügi-, üld- ja halduskulude ning kasumi kindlaksmääramiseks. Komisjonil puudus muu teave uurimiselust toodet tootvate ettevõtjate kohta Mehhikos ja avalikult kättesaadavad finantsandmed, mistõttu ta järeldas, et Mehhikot ei saa enam pidada sobivaks võrdlusriigiks.
- (88) Mis puudutab Venemaad, siis tegi komisjon kindlaks kaks äriühingut, mis esimeses teates tuvastati tootjatena ja mille finantsandmed olid avalikult kättesaadavad. Mõlemad äriühingud olid 2020. aastal ja sellele eelnevatel aastatel kasumis. Nagu aga põhjenduses 91, tuvastas komisjon seoses Venemaa kohta kättesaadavate andmetega mitu probleemi, kuna Venemaa ei importinud mitut olulist toorainet, näiteks veeldatud maagaasi, mida kasutatakse uuritava toote tootmiseks. Peale selle paistis, et Venemaal olid maagaasi hinnad moonutatud. Seetõttu järeldas komisjon, et Venemaad ei saa pidada selles uurimises sobivaks võrdlusriigiks.

⁽⁵¹⁾ Kui üheski sarnase arengutasemega riigis uurimiselust toodet ei toodeta, võib vaadelda uurimiseluse tootega samasse üldkategoriasse kuuluva ja/või samas sektoris toodetava toote tootmist.

- (89) Mis puudutab Türgit, siis tegi komisjon esimeses teates tootjatena kindlaks kaks äriühingut. Neist ühe puhul ei olnud aga hõlpsasti kättesaadavaid hiljutisi finantsaruandeid. Mis puudutab teist äriühingut, siis hoolimata asjaolust, et see oli 2020. aastal ja sellele eelnevatel aastatel kasumlik, pidas komisjon selle äriühingu müügi- ja üldkulude taset põhjendamatuks, kuna müügi-, üld- ja halduskulud, väljendatuna protsendina tootmiskuludest, olid väikesed (2020. aastal alla 2 %) või isegi negatiivsed. Seetõttu järeldas komisjon, et ta ei saa kasutada moonutamata normaalväärtuse kindlaksmääramiseks müügi-, üld- ja halduskulude moonutamata ja mõistliku summana nende äriühingute andmeid. Selle tulemusel järeldas komisjon, et Türgit ei saa pidada selles uurimises sobivaks võrdlusriigiks.
- (90) Kõigele lisaks, mis puudutab Brasiiliat, tegi komisjon esimeses teates kindlaks viis külmvaltsitud lehtterastooteid tootvat äriühingut. Nendest viiest äriühingust kahe müügi- ja üldkulud, väljendatuna protsendina nende tootmiskuludest, olid aga negatiivsed, mistõttu ei saanud nende andmeid kasutada moonutamata normaalväärtuse kindlaksmääramiseks. Ülejäänud kolme Brasiilia äriühingu puhul olid olemas hiljutised avalikud finantsandmed, mis näitavad 2020. aasta kohta kasumit ning mõistlikke müügi-, üld- ja halduskulusid.
- (91) Samuti analüüsis komisjon peamiste tootmistegurite importi Brasiiliasse, Mehhikosse, Venemaale ja Türki. Impordiantmete analüüs näitas, et Venemaa ei importinud mõnda olulist tootmistegurit. Peale selle paistis, et Venemaal olid maagaasi hinnad moonutatud. Lisaks näitas impordiantmete analüüs, et Türki ei importinud veeldatud maagaasi (veeldatud maagaas HS-koodiga 2711 11) ja hapnikku (hapnik HS-koodiga 2804 40) importis ta vaid piiratud koguses. Seetõttu ei saa Venemaad ega Türgit sobivaks esindusriigiks pidada.
- (92) Eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades andis komisjon huvitatud isikutele teise teatega teada, et kavatseb kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti a esimese taandega kasutada normaalväärtuse arvutamiseks vajalike moonutamata hindade või võrdlusaluste saamiseks sobiva võrdlusriigina Brasiiliat ja kolme Brasiilia äriühingut (ArcelorMittal Brazil, CSN ja Usiminas).
- (93) Huvitatud isikutel paluti kommenteerida Brasiilia sobivust võrdlusriigiks ja kolme äriühingu (ArcelorMittal Brazil, CSN ja Usiminas) sobivust võrdlusriigi tootjana. Teise teate järel komisjonile ühtegi märkust ei esitatud.

3.1.4.4. Sotsiaal- ja keskkonnakaitse tase

- (94) Kuna kõigi eespool kirjeldatud asjaolude põhjal tehti kindlaks, et Brasiilia on ainus sobiv võrdlusriik, ei olnud vastavalt alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti a esimese taande viimasele lausele vaja hinnata sotsiaal- ja keskkonnakaitse taset.

3.1.4.5. Järeldus

- (95) Eespool esitatud analüüsi silmas pidades vastab Brasiilia alusmääruse artikli 2 lõike 6a punkti a esimeses taandes sätestatud kriteeriumidele, mistõttu seda saab pidada sobivaks võrdlusriigiks.

3.1.5. Moonutamata kulude kindlakstegemiseks kasutatud allikad

- (96) Komisjon esitas esimeses teates loetelu kõigist tootmisteguritest, nagu materjalid, energia ja tööjõud, mida eksportivad tootjad uurimisel toote tootmisel kasutavad, ning kutsus huvitatud isikuid üles esitama märkusi ja avalikult kättesaadavat teavet iga kõnealuses teates nimetatud tootmisteguri moonutamata väärtuste kohta.

- (97) Seejärel märkis komisjon teises teates, et normaalväärtuse arvutamiseks kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktiga a kasutab ta enamiku tootmisteguritega, eelkõige toorainetega, seotud moonutamata kulude kindlakstegemiseks GTA andmebaasi. Lisaks teatas komisjon, et kasutab moonutamata energiakulude kindlakstegemiseks järgmisi allikaid: elektri hind, mida küsis üks Brasiilia suurimaid elektritarnijaid, äriühing EDP Brasil, ⁽⁵²⁾ arvestades, et komisjon kasutab andmeid – nagu on selgitatud põhjenduses 109 – maagaasi hinna väljaselgitamiseks. Peale selle märkis komisjon, et moonutamata tööjõukulude kindlakstegemisel kasutab ta Brasiilia palkade väljaselgitamiseks ILO statistikat. ILO statistika ⁽⁵³⁾ annab teavet töötajate kuupalkade ⁽⁵⁴⁾ ja nädala keskmise töötundide arvu kohta Brasiilia tootmissektoris ⁽⁵⁵⁾ 2020. aastal.
- (98) Teises teates teavitas komisjon huvitatud isikuid ka sellest, et kuna Hiina eksportivad tootjad koostööd ei tee, siis arvestades, et mõne tooraine kaal tootmise kogukuludes on tähtsusetu, rühmitab ta need vähetähtsad tooted taotluse esitaja taotluses esitatud teabe põhjal kulumaterjalide alla. Komisjon andis ka teada, et kohaldab seda osakaalu tooraine ümberarvutatud kuludele taotluse esitaja taotluses esitatud teabe põhjal kulumaterjalide kindlaksmääramiseks sobiva võrdlusriigi kindlaksmääratud moonutamata võrdlusaluste kasutamisel.
- (99) Ühtegi märkust ei laekunud.

3.1.6. Moonutamata kulud ja võrdlusalused

3.1.6.1. Tootmistegurid

- (100) Komisjon palus taotluse esitajal esitada selgitused asjakohaste tootmistegurite kohta, mida kasutatakse tootmisprotsessides alates kuumvaltsitud pooltoodetest, ja esitada ajakohastatud teave kogu läbivaatamisega seotud uurimisperioodi transpordikulude suuruse kohta. Taotluse esitaja esitas nõutud teabe 17. veebruaril 2022.
- (101) Võttes arvesse kogu teavet, mis saadi taotlusest, ning taotluse esitaja hiljem esitatud teavet, tehti kindlaks järgmised tootmistegurid ja nende allikad, et määrata kindlaks normaalväärtus vastavalt alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktile a.

Tabel 1

Teatavate külmaalustatud lehtterastoodete tootmistegurid

Tootmistegur	Kauba kood	Moonutamata väärtus jüaanides	Mõõtühik
Tooraine			
Dolomiit	251810, 251820 ja 251830	169,9	tonn
Lubjakivi	252100	160,8	tonn
Kustutamata lubi	252210	852,8	tonn
Rauamaagid ja -kontsentraadid	260111 ja 260112	1 206,8	tonn
Rauasaadused	720310 ja 720390	453 671	tonn

⁽⁵²⁾ [https://www.edp.com.br/distribuicao-es/saiba-mais/informativos/tarifas-aplicadas-a-clientes-atendidos-em-alta-e-media-tensao-\(grupo-a\)](https://www.edp.com.br/distribuicao-es/saiba-mais/informativos/tarifas-aplicadas-a-clientes-atendidos-em-alta-e-media-tensao-(grupo-a)) ja <https://www.edp.com.br/distribuicao-es/saiba-mais/informativos/bandeira-tarifaria>.

⁽⁵³⁾ <https://ilostat.ilo.org/>

⁽⁵⁴⁾ <https://ilostat.ilo.org/data/>. https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer36/?lang=en&segment=indicator&id=EAR_4MTH_SEX_ECO_CUR_NB_A.

⁽⁵⁵⁾ https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer38/?lang=en&segment=indicator&id=HOW_TEMP_SEX_ECO_NB_A

Antratsiit ja bituumenkivisüsi	270111 ja 270112	662	tonn
Kivisöest koks ja poolkoks	270400	2 027,6	tonn
Hapnik	280440	8 796,3	kuupmeeter
Ferromangaan	720211 ja 720219	9 388,2	tonn
Ferrokroom	720241 ja 720249	9 470,6	tonn
Pooltooted rauast või legeerimata terasest	7207	4 256,3	tonn
Lehtvalstooted rauast või legeerimata terasest	72081000, 72082500, 72082610, 72082690, 72082710, 72082790, 72083610, 72083690, 72083700, 72083810, 72083890, 72083910, 72083990, 72084000, 72085100, 72085200, 72085300, 72085400, 72089000, 72111300, 72111400, 72111900	4 637,9	tonn
Lehtvalstooted muust legeerterasest, laiusega vähemalt 600 mm	72253000, 72254010, 72254090	8 539,6	tonn
Lehtvalstooted muust legeerterasest, laiusega alla 600 mm	72269100	9 081,8	tonn
Kõrvalsaadus: jäätmed			
Malmi või terase jäätmed ja jäägid	720430 ja 720449	2 383,3	tonn
Treimis-, hõõvli- ja raielaastud, freesimisjäätmed, saepuru, viilmed, lõikmed ning stantsimisjäätmed, rauast või terasest	720441	3 269,1	tonn
Tööjõud			
Tööjõud		24,8	töötunni kohta
Energia			
Elektrienergia		547,7	kWh
Maagaas	271111 ja 271112	1 638	tonn

3.1.6.2. Tooraine

- (102) Taotluse esitaja taotluses antud teabe kohaselt kasutatakse teatavate külmaltsitud lehtterastoodete valmistamiseks kaht peamist tootmisprotsessi:

- esimene tootmisprotsess, mis algab toorainest ja milles kasutatakse hapnikukonverter-kõrgahju: selle tootmisprotsessi esimeses etapis toodetakse toorainetest (peamiselt rauamaagist ja koksioöst) nn täiskõva lehtteras, st toode, mis saadakse vahetult pärast kuumvaltsitud materjali külmaltsipingi alt läbilaskmist paksuse vähendamiseks. Teine etapp on lõõmutamine, st täiskõva külmaltsitud lehtterase uuesti kuumutamine, et taastada terase omadused;
- teine tootmisprotsess, mis algab pooltoodetest, st kuumvaltsitud lehtterastoodetest: külmaltsitud lehtterastoodete valmistamine algab ostetud kuumvaltsitud lehtterase rullidest (peitsitud teraserullid), mille maksumus moodustab valdava osa sisendikuludest.

- (103) Selleks et teha kindlaks võrdlusriigi tootja tehasesse tarnitud toorainete (esimese tootmisprotsessi puhul) ja kuumvaltsitud terastoodete (teise tootmisprotsessi puhul) moonutamata hind, kasutas komisjon alusena võrdlusriigi kaalutud keskmist impordihinda (millele lisandusid imporditollimaksud ja transpordikulud), nagu see oli esitatud GTAs. Võrdlusriigi impordihind tehti kindlaks kõikidest kolmandatest riikidest (v.a HRVst) ja riikidest, mis ei ole WTO liikmed ning mis on loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/755 1. lisas, pärit impordi ühikuhindade kaalutud keskmisena ⁽⁵⁶⁾. Komisjon otsustas jätta välja HRVst pärit impordi võrdlusriiki, sest nagu ta järeldas põhjenduses 80, ei ole Hiina omamaiste hindade ja kulude kasutamine sobiv, kuna esinevad olulised moonutused kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktiga b. Kuna puuduvad tõendid selle kohta, et samad moonutused ei mõjuta ekspordiks ettenähtud tooteid võrdselt, oli komisjon seisukohal, et samad moonutused mõjutasid ekspordihindu. Pärast HRVst võrdlusriiki suunatud impordi väljajätmist oli muudest kolmandatest riikidest pärit impordi maht endiselt tüüpiline.
- (104) Mitu tootmistegurit moodustasid läbivaatamisega seotud uurimisperioodil tühise osa tooraine kogukuludest. Kuna nende puhul kasutatud väärtus ei mõjutanud märkimisväärselt dumpingumarginaali arvutamist, olenemata kasutatud allikast, otsustas komisjon lisada need kulud kulumaterjalide alla. Nagu on selgitatud põhjenduses 98, kohaldas komisjon kulumaterjalide koguse kindlaksmääramiseks taotluse esitaja taotluses esitatud protsendimäära asjaomase võrdlusriigi kindlaksmääratud moonutamata võrdlusaluste kasutamisel.
- (105) Imporditollimaksude kohta märkis komisjon, et Brasiilia importis oma kõige olulisemaid tooraineid (rauamaaki enam kui viiest riigist ning kivisütt ja koksi rohkem kui kümnest riigist). Võttes arvesse asjaolu, et aegumise läbivaatamisel ei ole vaja arvutada täpset dumpingumarginaali, vaid pigem teha kindlaks dumpingu jätkumise või kordumise tõenäosus, arvutas komisjon iga tooraine imporditollimaksud piiratud arvust riikidest pärit impordi tüüpiliste mahtude põhjal, mis kõige olulisemate toorainete puhul (rauamaak, kivisüsi ja koks) moodustavad vähemalt 80 % koguimpordist.
- (106) Mis puudutab transpordikuluseid, siis kuna koostööd ei tehtud, palus komisjon taotluse esitajal esitada ajakohastatud teave kogu läbivaatamisega seotud uurimisperioodi riigisiseste transpordikulude suuruse kohta. Taotluse esitaja esitas küsitud teabe vastavalt 4. ja 17. veebruaril 2022. Komisjon väljendas toorainete tarne eest kantud riigisisese transpordi kulu protsendimäärana nende toorainete tegelikust kulust ja rakendas siis sama protsendimäära samade toorainete moonutamata kulule, et määrata kindlaks moonutamata transpordikulu. Komisjon leidis, et eksportiva tootja tooraine ja esitatud transpordikulude suhet võiks kasutada mõistlikult näitajana, mille abil hinnata äriühingu tehasesse tarnitud toorainete moonutamata kuluseid.

3.1.6.3. Tööjõud

- (107) Komisjon kasutas Brasiilia palkade kindlaksmääramiseks ILO statistikat. ILO statistika ⁽⁵⁷⁾ annab teavet töötajate kuupalkade ⁽⁵⁸⁾ ja nädala keskmise töötundide arvu kohta Brasiilia tootmissektoris ⁽⁵⁹⁾ 2020. aastal.

⁽⁵⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/755 teatavatest kolmandatest riikidest pärit impordi ühiste eeskirjade kohta (ELT L 123, 19.5.2015, lk 33). Alusmääruse artikli 2 lõike 7 kohaselt ei saa normaalväärtuse kindlaksmääramisel lähtuda nendes riikides kehtivatest hindadest ning pealekauba olid sellised impordiandmed ebaolulised.

⁽⁵⁷⁾ <https://ilostat.ilo.org/>

⁽⁵⁸⁾ <https://ilostat.ilo.org/data/>. https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer36/?lang=en&segment=indicator&id=EAR_4MTH_SEX_ECO_CUR_NB_A

⁽⁵⁹⁾ https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer38/?lang=en&segment=indicator&id=HOW_TEMP_SEX_ECO_NB_A

3.1.6.4. Elektrienergia

- (108) Elektri hinna moonutamata väärtuse kindlaksmääramiseks kasutas komisjon Brasiilia ühe suurima elektritarnija, äriühingu EDP Brasil ⁽⁶⁰⁾ teatatud elektritariifi.

3.1.6.5. Maagaas

- (109) Brasiilia maagaasihinna aluseks võeti andmed, mis näitavad imporditud gaasi hindu pärast tollimaksu tasumist, kombineerides GTAst võetud impordikoguseid ja väärtusi MacMapist saadud tariifiandmetega ⁽⁶¹⁾.

3.1.6.6. Tootmise üldkulud, müügi-, üld- ja halduskulud ning kasum ja kulum

- (110) Alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktis a on sätestatud, et „arvutatud normaalväärtus hõlmab moonutamata ja põhjendatud haldus-, müügi- ja üldkulusummat ning kasumisummat“. Lisaks tuleb kindlaks teha tootmise üldkulud, et hõlmata kulud, mida eespool viidatud tootmistegurid ei hõlma.
- (111) Nagu põhjenduses 90 osutatud, kasutas komisjon võrdlusriigi tootjate, st kolme Brasiilia äriühingu (ArcelorMittal Brazil, CSN ja Usiminas) finantsandmeid.
- (112) Selleks et teha kindlaks tootmise üldkulude moonutamata väärtus, ja kuna Hiina eksportivad tootjad ei teinud koostööd, lähtus komisjon kooskõlas alusmääruse artikliga 18 kättesaadavatest faktidest. Seetõttu tegi komisjon taotluse esitaja taotluses esitatud andmetele tuginedes kindlaks tootmise üldkulude osa tootmis- ja tööjõukuludest tervikuna. Seejärel kohaldati seda protsenti tootmiskulude moonutamata väärtuse suhtes, et saada tootmise üldkulude moonutamata väärtus.

3.1.7. Normaalväärtuse arvutamine

- (113) Eelõeldu alusel arvutas komisjon kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktiga a normaalväärtuse tooteliigi kohta tehasest hankimise tasandil.
- (114) Kõigepealt tegi komisjon kindlaks moonutamata tootmiskulud. Kuna eksportivad tootjad koostööd ei teinud, tugines komisjon teabele, mille taotluse esitaja esitas läbivaatamistaotluses iga teguri (materjalid ja tööjõud) kasutamise kohta uurimiseluse toote tootmisel.
- (115) Kui moonutamata tootmiskulud olid kindlaks tehtud, lisas komisjon tootmise üldkulud, müügi-, üld- ja halduskulud ning kasumi põhjenduses 112 märgitu kohaselt. Tootmise üldkulud määrati kindlaks taotluse esitaja esitatud andmete põhjal. Müügi-, üld- ja halduskulud ning kasum määrati kindlaks kolme Brasiilia äriühingu (ArcelorMittal Brazil, CSN ja Usiminas) finantsandmete põhjal, nagu on märgitud põhjenduses 111. Komisjon lisas moonutamata tootmiskuludele järgmised kulud:

— tootmise üldkulud, mis moodustasid kokku 10 % otsestest tootmiskuludest alates esimesest tootmisprotsessist, ja 2 % otsestest tootmiskuludest alates teisest tootmisprotsessist;

⁽⁶⁰⁾ <https://www.edp.com.br/distribuicao-es/saiba-mais/informativos/tarifas-aplicadas-a-clientes-atendidos-em-alta-e-media-tensao-grupo-a> ja <https://www.edp.com.br/distribuicao-es/saiba-mais/informativos/bandeira-tarifaria>.

⁽⁶¹⁾ www.macmap.org

- müügi-, üld- ja halduskulud ning muud kulud, mis moodustasid 18,5 % kolme eespool nimetatud Brasiilia äriühingu müüdud kaupade kuludest;
- tootmise moonutamata kogukuludele kohaldati kasumit, mis moodustas 14,7 % eespool nimetatud kolme Brasiilia äriühingu müüdud kaupade kuludest.

- (116) Selle põhjal arvutas komisjon kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktiga a normaalväärtuse tooteliigi kohta tehastest hankimise tasandil. Arvutatud normaalväärtus oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil olenevalt tootmisprotsessist 1 200–1 400 eurot tonni kohta või 1 500–1 700 eurot tonni kohta (vt selle kohta põhjendus 102).

3.1.8. Ekspordihind

- (117) Kuna Hiina eksportivad tootjad keeldusid koostööst, tehti ekspordihind kindlaks artikli 14 lõike 6 kohase andmebaasi andmete ⁽⁶²⁾ alusel CIF-hinna tasemel.

3.1.9. Võrdlus

- (118) Komisjon võrdles kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõike 6a punktiga a arvutatud normaalväärtust eespool kindlaks määratud ekspordihinnaga.
- (119) Õiglase võrdluse tagamiseks kohandas komisjon vajaduse korral normaalväärtust ja/või ekspordihinda, võttes arvesse hindu ning hinna võrreldavust mõjutavaid erinevusi kooskõlas alusmääruse artikli 2 lõikega 10. Selleks et viia ekspordihind tehasehinna tasemele, kohandati taotluse esitaja esitatud teabe põhjal mere- ja riigisisesid veo- ja mahalaadimistasusid, mis olid 140,44 eurot tonni kohta.

3.1.10. Dumpingu jätkumine

- (120) Selle põhjal tegi komisjon kindlaks, et toorainest algava esimese tootmisprotsessi puhul oli ekspordihind normaalväärtusest 29,7 % madalam, nagu on selgitatud põhjenduses 102, ja pooltoodetest algava teise tootmisprotsessi puhul 8,83 % madalam.
- (121) Kuna aga kõnealuse impordi maht oli väga piiratud, st see moodustas alla 0,5 % liitu suunatud koguimpordist ja vähem kui 1 % liidu turust, peeti hindu ebatüüpiliseks. Seepärast järeltas komisjon, et selline väike kogus ei ole piisav alus, mille põhjal teha järeltas dumpingu jätkumise kohta. Seetõttu uuris komisjon dumpingu kordumise tõenäosust.

3.1.11. Dumpingu kordumise tõenäosus

- (122) Dumpingu kordumise tõenäosuse analüüsimiseks uuriti järgmisi lisaelemente: eksport kolmandatesse riikidesse, tootmisvõimsus ja vaba tootmisvõimsus Hiinas ning liidu turu atraktiivsus.

3.1.11.1. Kolmandatesse riikidesse ja liitu suunduva ekspordi hindade võrdlus

- (123) Komisjon analüüsis kolmandatesse riikidesse suunatud Hiina ekspordi hinnamuutust läbivaatamisega seotud uurimisperioodil. Seetõttu uuris komisjon avalikult kättesaadavat teavet, näiteks andmebaasis Global Trade Atlas (GTA) esitatud Hiina ekspordistatistikat, ning võttis sealt välja HS-koodide 7209 15 90, 7209 16 90, 7209 17 90, 7209 18 90, 7209 25 00, 7209 26 00, 7209 27 00, 7209 28 00, 7211 23 00, 7211 29 00, 7225 50 00 ja 7226 92 00 alla kuuluvate teatavate külmavaltsitud lehtterastoodete ekspordikogused ja -väärtused. Kõikidesse riikidesse (kaasa arvatud Euroopa Liitu) eksporditud kogused on 3 253 368 tonni, millest 31 602 tonni ehk umbes 1 % eksporditi liitu.

⁽⁶²⁾ Artikli 14 lõike 6 kohane andmebaas sisaldab 10-kohaliste TARICi koodide tasandil andmeid nende menetlusega seotud riikidest ja muudest kolmandatest riikidest pärit toodete impordi kohta, mille suhtes juba kohaldatakse registreerimis- või dumpingu- või subsidiumivastaseid meetmeid.

- (124) GTAs esitatud Hiina ekspordistatistika näitas, et Hiinast teistesse riikidesse suunatud ekspordi keskmine CIF-hind oli 629 eurot tonni kohta, mis kohandati tehasehinna tasemele (pärast mere- ja riigisisese kaubaveo ning mahalaadimistasude kohandamist), st 585 eurole tonni kohta. Viimane hind oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil isegi madalam kui ELi suunatud ekspordi hind.
- (125) Seepärast peeti tõenäoliseks, et kehtivate meetmete kehtetuks tunnistamise korral hakkavad Hiina eksportivad tootjad müüma tooteid liitu kindlakstehtud normaalväärtusest madalamate hindadega.

3.1.11.2. Hiina tootmisvõimsus ja vaba tootmisvõimsus

- (126) Taotluse esitaja taotluse kohaselt on Hiinas üle 50 uurimisalust toodet eksportivat tootjat. GTAs sisalduva Hiina ekspordistatistika kohaselt eksportisid Hiina eksportivad tootjad mujale maailma:
- (127) Kuna Hiina eksportivad tootjad koostööd ei teinud, tegi komisjon oma järeldused teiste eksportivate tootjate tootmisvõimsuse kohta kättesaadavate faktide põhjal ning tugines aegumise läbivaatamise taotluses sisalduvale teabele ja muudele kättesaadavatele allikatele, nagu komisjoni rakendusmäärus (EL) 2021/1029, ⁽⁶³⁾ 2021. aasta septembris avaldatud OECD dokument terase tootmisvõimsuse viimaste suundumuste ⁽⁶⁴⁾ kohta 2021. aastal ja Maailma Teraseühenduse andmed 2021. aasta kohta ⁽⁶⁵⁾.
- (128) Esiteks hinnati aegumise läbivaatamise taotluses sisalduvas teabes, et Hiina kogutootmisvõimsus on enam kui 120 miljonit tonni, samas kui nii tootmine kui ka Hiina tarbimine olid 2020. aastal mõlemad hinnanguliselt 100 miljonit tonni. Selle põhjal hinnati Hiina vaba tootmisvõimsus 2020. aastal 20 miljonile tonnile, mis osutab vabale tootmisvõimsusele läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ja ületab märkimisväärselt kogutarbimist liidu vabaturul (umbes 9,7 miljonit tonni) läbivaatamisega seotud uurimisperioodil. Teiseks on rakendusmääruses (EL) 2021/1029 öeldud, et hoolimata „erandlikust tarbimise kasvust Hiinas“ (vt määruse (EL) 2021/1029 põhjendus 36) märgiti terasetööstuse liigse tootmisvõimsuse ülemaailmse foorumi (GFSEC) ministrite 2020. aasta aruandes, mis põhineb kuni 2019. aastani kogutud andmetel, et „vahetu mõju nõudlusele seisneb selles, et ülemaailmse tootmisvõimsuse ja nõudluse vahe, mis osutab ülepakkumise ohule teraseturul, suureneb 2020. aastal märkimisväärselt, ulatudes vähemalt 606 miljoni tonnini“. Samuti märgiti, et „selline vastupidine suundumus ülevõimsuse puhul võib põhjustada häireid kaubanduses, põhjustada terasehindade järsku langust ja kahjustada terasetööstuse jätkusuutlikku kasvu“. Kolmandaks kinnitati sellise olukorra olemasolu ka OECD dokumendis „Latest development in steelmaking capacities in 2021“. Dokumendis viidati nii „arvukatele uutele investeeringutele, mis on seotud Hiina meetmetega vananenud ja väikeste terasetehaste väljavahetamiseks, eriti Hiina ida- ja lõunapoolsetel rannikualadel“, kui ka asjaolule, et Hiina valitsus „on leidnud juhtumeid, kus mõned terasetehased on tootmisvõimsuse vahetamise kava raames oma tootmisvõimsust suurendanud“. Lisaks viidati OECD dokumendis investeeringutele, mida Hiina teraseettevõtted on teinud Lõuna-Aasia riikides, nagu Filipiinid ja Indoneesia. Isegi kui Maailma Teraseühenduse 2021. aasta andmed käsitlevad ainult tooterast, võib neid pidada vaatlusaluse toote kohta käivaks, kuna külmvaltsitud lehtterastoodete tootmine on kuumvaltsitud terase tootmise järel põhimõtteliselt teine terase tootmisprotsess. Sellega seoses näitasid 2021. aasta andmed tooteraste tootmise kohta, et Hiina arvele jäi 52,9 % ülemaailmsest terasetoodangust, mis näitab ka vaatlusaluse toote tohutut tootmisvõimsust Hiinas 2021. aastal.
- (129) Lisaks kaitsevad mõnda peamist turgu, nagu USA ja India, uurimisaluse toote suhtes kehtivad dumpinguvastased meetmed, mis vähendavad Hiina eksportivate tootjate juurdepääsu.
- (130) Selle põhjal on tõenäoline, et meetmete aegumise korral kasutavad Hiina tootjad oma vaba tootmisvõimsust suures koguses dumpinguhindadega toodete liidu turule suunamiseks.

3.1.11.3. Liidu turu atraktiivsus

- (131) Liidu turg on üks maailma suurimaid külmvaltsitud lehtterastoodete turge.

⁽⁶³⁾ Komisjoni 24. juuni 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/1029, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) 2019/159, et pikendada teatavate terasetoodete impordi suhtes kehtestatud kaitsemeetme kehtivust (ELT L 225I, 25.6.2021, lk 1).

⁽⁶⁴⁾ <https://www.oecd.org/industry/ind/latest-developments-in-steelmaking-capacity-2021.pdf>

⁽⁶⁵⁾ <https://worldsteel.org/steel-topics/statistics/world-steel-in-figures-2022/>

- (132) Taotluse esitaja väitis oma taotluses, et liidu terasetööstuse kaitsemeetmetest, mida uurimiseluse toote suhtes kohaldatakse, üksi ei piisa, et kaitsta liidu turgu märkimisväärtes kogustes dumpinguhinnaga impordi eest. Kuna Hiina ei saanud uurimiseluse toote jaoks riigipõhist kvooti, on Hiina eksportivatel tootjatel juurdepääs suurtele jääkvootide alla kuuluvatele mahtudele, mille alusel nad saaksid suunata oma ekspordi liidu turule, kui dumpinguvastased meetmed aeguvad. Seega, kui dumpinguvastased meetmed tunnistatakse kehtetuks, suurenevad Hiina ekspordimahud jääkvoodi piires tõenäoliselt märkimisväärselt ja ujutavad seega liidu turu üle, enne kui kaitsemeetme alusel hakatakse kohaldama kvoodivälist tollimaksu.
- (133) Importija Duferco S.A. teatas, ⁽⁶⁶⁾ et Hiina ametiasutused tühistasid terase ekspordi, sealhulgas uurimiseluse toote impordi suhtes kehtestatud 13 % käibemaksutagastuse eesmärgiga piirata terasetootmist Hiinas (et vähendada selle süsinikdioksiidi heitkoguseid), tagades samal ajal Hiina siseturu varustamise. Duferco S.A. märkis, et selle tõttu peaksid Hiinast pärit impordi hinnad tõusma, mis kahjustab liidu turu atraktiivsust. Siiski ei saanud komisjon seda väidet kinnitada, kuna mahtude ja hindade areng sõltub ka paljudest muudest teguritest, eelkõige näiteks olemasolevast liigsest tootmisvõimsusest ja liidu turu atraktiivsusest võrreldes muude kolmandate riikidega.

3.1.11.4. Järeldus kordumise tõenäosuse kohta

- (134) Liidu turg on väga atraktiivne, kuna see on üks maailma suurimaid. Lisaks, nagu on esitatud põhjenduse 202 tabelis 7, ulatusid valimisse kaasatud liidu tootjate kaalutud keskmised ühiku müügihinnad liidu sõltumatutele klientidele liidu vabaturul läbivaatamisega seotud uurimisperioodil 622 euronit tonni kohta, mis on rohkem kui Hiinast pärit ekspordi tehasehinna tasemele kohandatud keskmine hind 585 eurot tonni kohta (vt põhjendus 124). Seega on tõenäoline, et kui kehtivad dumpinguvastased meetmed aeguvad, kasutaksid Hiina tootjad oma vaba tootmisvõimsust ja suunaksid lisaks osa oma vähem kasumlikust ekspordimüügist kolmandatest riikidest liidu turule ümber.
- (135) Eespool esitatud kaalutluste põhjal järelitati, et kui meetmetel lastakse aeguda, siis on dumpingu kordumine tõenäoline.

3.2. Venemaa

3.2.1. Sissejuhatavad märkused

- (136) Läbivaatamisega seotud uurimisperioodil uurimiseluse toote import Venemaalt jätkus, kuigi märkimisväärselt väiksemas mahus kui esialgse uurimise uurimisperioodil (st 2014. aasta 1. aprillist kuni 2015. aasta 31. maini). Comexti (Eurostat) statistika kohaselt oli külmvaltsitud lehtterastoodete import Venemaalt läbivaatamisega seotud uurimisperioodil vähem kui 3 000 tonni võrreldes ligikaudu 700 000 tonniga esialgsel uurimisperioodil. Venemaalt pärit külmvaltsitud lehtterastoodete impordi turuosa nii liidu koguturul kui ka liidu vabaturul oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ligi 0 % võrreldes 9,8 % turuosaga esialgsel uurimisperioodil.
- (137) Nagu on selgitatud põhjenduses 29, andsid algatamise ajal endast teada kolm Venemaa eksportivat tootjat ja väljendasid koostöövalmidust. Siiski teatasid nad hiljem komisjonile, et ei kavatse vastata eksportivate tootjate küsimustikule.
- (138) Seega lähtuti kooskõlas alusmääruse artikliga 18 dumpingu jätkumise ja kordumise tõenäosuse kohta järelduste tegemisel kättesaadavatest faktidest.

⁽⁶⁶⁾ Hiina Rahvavabariigist ja Venemaa Föderatsioonist pärit teatavate külmvaltsitud lehtterastoodete impordi suhtes kehtestatud dumpinguvastaste meetmete aegumise läbivaatamise algatamine, Duferco S.A. nimel esitatud teave, 27.8.2021, punkt 4.1. „Hiina“, lk 6–7.

3.2.2. Dumpinguhinnaga impordi jätkumine läbivaatamisega seotud uurimisperioodil

3.2.2.1. Normaalväärtus

- (139) Nagu on osutatud eespool põhjenduses 138, kasutas komisjon Venemaa eksportivate tootjate koostöösoovimatusse tõttu normaalväärtuse kindlaksmääramiseks kättesaadavaid fakte. Selleks kasutas komisjon taotluse esitaja läbivaatamisega seotud uurimisperioodi kohta esitatud andmeid, mis põhinesid MEPS Internationali ⁽⁶⁷⁾ Venemaa külmvaltsitud lehtterastoodete siseturu võrdlushindadel Volga piirkonna kohta. Selle põhjal kindlaks tehtud normaalväärtus läbivaatamisega seotud uurimisperioodil oli 702,97 eurot tonni kohta.

3.2.2.2. Ekspordihind

- (140) Venemaa eksportivate tootjate koostöösoovimatusse tõttu pidi komisjon ekspordihinna määramiseks kasutama kättesaadavaid fakte.
- (141) Ekspordihind tehti kindlaks Eurostati andmetel põhineva CIF-hinna alusel. Seega kujunes ekspordihinnaks 755,65 eurot tonni kohta.

3.2.2.3. Võrdlus

- (142) Komisjon võrdles normaalväärtust ja uurimisaluse toote ekspordihinda tehasest hankimise tasandil. Selleks et viia ekspordihind tehasehinna tasemele, kohandati taotluse esitaja esitatud teabe põhjal mere- ja riigisiseseid veo- ja mahalaadimistasusid, mis olid 127,84 eurot tonni kohta. Selle põhjal oli liitu suunatud ekspordi kohandatud tehasehind 627,81 eurot tonni kohta.

3.2.2.4. Dumpingu jätkumine

- (143) Eespool esitatud võrdlus näitas, et liitu suunatud ekspordi hinnad, väljendatuna protsendina CIF-väärtusest, olid kindlaksmääratud normaalväärtusest 10 % madalamad.
- (144) Kuna aga kõnealune impordi maht oli väga piiratud, st alla 1 % kogu liidu impordist ja ligi 0 % liidu turust, uuris komisjon ka dumpingu kordumise tõenäosust.

3.2.3. Dumpingu kordumise tõenäosus meetmete kehtetuks tunnistamise korral

- (145) Komisjon uuris alusmääruse artikli 11 lõike 2 kohaselt dumpingu kordumise tõenäosust meetmete aegumise korral. Analüüsiti järgmisi lisaelemente: eksport kolmandatesse riikidesse, tootmisvõimsus ja vaba tootmisvõimsus Venemaal ning liidu turu atraktiivsus.

3.2.3.1. Eksport kolmandatesse riikidesse

a) **Normaalväärtus**

- (146) Normaalväärtus arvutati nii, nagu on selgitatud eespool punktis 3.2.2.1.

b) **Ekspordihind**

- (147) Ekspordihind selgitati välja, võttes aluseks uurimisaluse toote teistesse kolmandatesse riikidesse ekspordi hinnad. Kuna eksportivad tootjad koostööd ei teinud, kasutas komisjon selleks GTA andmebaasi. Kolmandatesse riikidesse suunatud ekspordi keskmine CIF-hind oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil 536 eurot tonni kohta. Kolmandatesse riikidesse suunatud ekspordi CIF-hinda alandati tehasest hankimise tasandile, lahutades veo- ja kindlustuskulud ning Venemaa riigisisese transpordi kulud, mis olid 127,84 eurot tonni kohta, nagu on märgitud põhjenduses 141. Selle põhjal oli kolmandatesse riikidesse suunatud ekspordi kohandatud tehasehind 408,72 eurot tonni kohta.

⁽⁶⁷⁾ Global Steel Prices, Indexes & Forecasts (Terase maailmaturu hinnad, indeksid ja prognoosid) | MEPS International

c) **Hindade võrdlus**

- (148) Komisjon võrdles punktis 3.2.2.1 kindlaks määratud normaalväärtust ja keskmist ekspordihinda kolmandatesse riikidesse tehasest hankimise tasandil.
- (149) Eespool esitatud võrdlus näitas, et uurimiseluse toote Venemaalt kolmandatesse riikidesse ekspordi hinnad, väljendatuna protsendina CIF-väärtusest, olid kindlaksmääratud normaalväärtusest 55 % madalamad.
- (150) Kolm Venemaa eksportivat tootjat väitsid oma algatamise kohta esitatud märkustes, et ekspordihinnad kolmandatele turgudele ei ole tüüpilisemad kui liitu suunduva ekspordi hinnad, kuna kõnealune eksport, mis läheb peamiselt Türgi, koosneb odavamatest külmaltsitud lehtterastoodete liikidest, mis seletab nende madalamaid hindu. Nad osutasid, et Eurostati teatatud Venemaa kõrgeid ekspordihinnad on tüüpilised ja neid tuleb hindamisel kasutada.
- (151) Selle kohta märkis komisjon, et tooteliikide väidetavate erinevuste kohta ei esitatud ühtegi tõendit. Tegelikult kolm Venemaa eksportivat tootjat ei vastanudki küsimustikule, mis võimaldaks komisjonil liitu eksporditud tooteliike hinnata. Seega, nagu on selgitatud põhjenduses 138, tegi komisjon hindamise kättesaadavate faktide põhjal. Ta kasutas Venemaa kolmandatesse riikidesse suunatud ekspordi hinna kindlaksmääramiseks GTA andmebaasi kui kõige sobivamat allikat. Igal juhul, isegi kui Venemaa liitu suunatud ekspordi hindu kasutatakse nii, nagu kolm Venemaa eksportijat soovitasid, tegi komisjon eespool punktis 3.2.2.4 kindlaks, et Eurostatist saadud Venemaa liitu suunatud ekspordi hinnad, väljendatuna protsendina CIF-väärtusest, olid kindlaksmääratud normaalväärtusest 10 % väiksemad. Seepärast lükati see väide tagasi.

3.2.3.2. Tootmisvõimsus ja vaba tootmisvõimsus Venemaal

- (152) Arvestades Venemaa eksportivate tootjate koostööst keeldumist, tehti Venemaa tootmisvõimsus ja vaba tootmisvõimsus kindlaks kättesaadavate faktide ja eelkõige taotluse esitajalt läbivaatamisega seotud uurimisperioodi kohta saadud teabe alusel.
- (153) Taotluse esitaja esitatud andmete kohaselt ületas uurimiseluse toote kogutootmisvõimsus Venemaal läbivaatamisega seotud uurimisperioodil 12 000 000 tonni. Taotluse esitaja hinnangul on Venemaa tootjate vaba tootmisvõimsus umbes 2 miljon tonni, mida siseturg ei suuda vastu võtta. Lisaks väitis taotluse esitaja, et 2016.–2021. aastal suurendasid Venemaa tootjad külmaltsitud terase tootmisvõimsust ligikaudu 1 150 000 tonni võrra.
- (154) Venemaa eksportivad tootjad vaidlustasid taotluse esitaja Venemaa vaba tootmisvõimsuse kohta antud hinnangu. Algamise kohta esitatud märkustes esitasid nad andmeid Venemaa külmaltsitud lehtterastoodete kogutootmisvõimsuse, üldise tootmismahu ja tootmisvõimsuse rakendusastme kohta. Nad väitsid, et 2020. aastal oli Venemaa külmaltsitud lehtterastoodete tööstuse vaba tootmisvõimsus [1,8–2,3] miljonit tonni, mis oli vaid [4–8] % liidu kogutarbimisest (32,4 miljonit tonni). Lisaks väitsid nad, et võttes arvesse külmaltsitud lehtterastoodete tarbimise ja tootmise prognoositavat kasvu Venemaal ja Euraasia Majandusliidus (EAEU), väheneb Venemaa külmaltsitud lehtterastoodete tööstuse vaba tootmisvõimsus eeldatavasti veelgi.
- (155) Nagu on selgitatud põhjenduses 32, ei saanud Venemaa eksportivad tootjad küsimustiku vastuseid ja komisjon leidis, et nad esitasid tootmise, tootmisvõimsuse ja tootmismahu kohta üksnes ilma kinnitavate tõenditeta killustatud teavet, mida komisjon ei saanud kontrollida. Seega, kuna eksportivad tootjad ei esitanud tootmisvõimsuse ja tootmismahu kohta piisavat ja usaldusväärset teavet, kasutas komisjon toimikus olemasolevat teavet.

- (156) Lisaks esitasid Venemaa eksportivad tootjad andmeid tootmise, tootmisvõimsuse ja tootmisvõimsuse rakendamise kohta ainult tundlikku teavet sisaldavas piiratud versioonis ilma mittekonfidentsiaalse kokkuvõttega. Nagu on märgitud algatamisteaates, võib komisjon juhul, kui konfidentsiaalset teavet esitav isik ei anna teabe konfidentsiaalsena käsitamise taotlusele sobilikku põhjendust või ei esita nõutavas vormis ja nõutava kvaliteediga mittekonfidentsiaalset kokkuvõtet, võib komisjon jätta sellise teabe arvesse võtmata, kui asjakohastest allikatest ei ole teabe õigsust võimalik rahuldavalt kontrollida. Arvestades, et teave tootmise, tootmisvõimsuse ja tootmisvõimsuse rakendamise kohta esitati ainult tundlikku teavet sisaldavas piiratud versioonis ja et seetõttu ei saanud teised huvitatud isikud selle kohta märkusi esitada, ei olnud võimalik teabe õigsust rahuldavalt kontrollida.
- (157) Igal juhul ei olnud Venemaa eksportivate tootjate ja taotluse esitaja esitatud kõnealuste andmete vahel olulisi lahknevusi. Seetõttu leidis komisjon, et Venemaa eksportivate tootjate esitatud andmetel põhinev hinnang ei oleks viinud teistsugusele järeldusele. Seepärast lükkas komisjon need väited tagasi.
- (158) Pärast järelduste avalikustamist vaidlustasid nii Venemaa valitsus kui ka eksportivad tootjad komisjoni järeldused, et ekspordivad tootjad ei teinud uurimises täielikku koostööd ja et sisulist avalikku versiooni ei ole esitatud (nagu on selgitatud põhjenduses 156). Seega väitsid eksportivad tootjad, et komisjon väärkasutas sellega seoses oma kaalutusõigust.
- (159) Esiteks märkis komisjon, et eksportivad tootjad andsid iga äriühingu tootmisvõimsuse kohta teavet ainult indekseeritud kujul, mis ei võimaldanud osalistel esitada märkusi täpse ülesseatud tootmisvõimsuse kohta (vahemikke ei esitatud). Avalikus versioonis ei esitatud andmeid ei tootmise ega tootmisvõimsuse rakendamise kohta. Seega kordas komisjon oma järeldust, et teised huvitatud isikud ei saanud uurida tootmist, tootmisvõimsust ja tootmisvõimsuse rakendamist käsitleva teabe avalikku versiooni. Teiseks ei esitatud seda teavet küsimustiku vastustes ja seda ei saanud ristkontrollida, võrreldes teavet küsimustiku teiste osade ja alusdokumentidega, mille ettevõtjad peavad esitama küsimustiku vastuses esitatud teavet kinnitava tõendina. Kõigele lisaks, nagu on selgitatud eespool põhjenduses 157, tegi komisjon kindlaks, et isegi kui esitatud andmeid oleks arvesse võetud, ei oleks need muutnud vaba tootmisvõimsuse kohta tehtud järeldusi. Seepärast lükkas komisjon need väited tagasi.
- (160) Taotluse põhjal on uurimiseluse toote Venemaal olemasolev vaba tootmisvõimsus umbes 21 % liidu kogutarbimisest vabaturul läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ja kui võtta arvesse Venemaa eksportivate tootjate esitatud teavet, siis on see ligikaudu 20 %.
- (161) Eespool esitatu põhjal jõudis komisjon järeldusele, et Venemaa eksportivatel tootjatel on märkimisväärne vaba tootmisvõimsus, mida nad saaksid kasutada külmvaltsitud lehtterastoodete tootmiseks, et neid meetmete kehtetuks tunnistamise korral liitu eksportida.

3.2.3.3. Liidu turu atraktiivsus

- (162) Komisjon tegi kindlaks, et Venemaa eksportivad tootjad eksportisid uurimiselust toodet kolmandatele turgudele umbes 14 % madalamate hindadega, kui on liidu tootjate keskmised müügihinnad liidu turul. Võttes arvesse seda hinnataset, on liitu eksportimine Venemaa eksportijate jaoks potentsiaalselt atraktiivsem kui eksportimine kõikidesse teistesse riikidesse.
- (163) Liidu turg on atraktiivne ka selle geograafilise läheduse ja suuruse tõttu, nimelt on kogutarbimine 33 579 173 tonni, sealhulgas tarbimine vabaturul, mis oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil 9 677 020 tonni.

- (164) Läbivaatamisega seotud uurimisperioodil eksporditi kolmandatesse riikidesse 580 000 tonni, st 6 % liidu vabaturu tarbimisest. See kujutab endast külmvaltsitud lehtterastoodete lisakogust, mille võiks meetmete aegumise korral liidu turule suunata, arvestades selle atraktiivsust.
- (165) Pärast järelduste avalikustamist väitsid eksportivad tootjad ja Venemaa valitsus, et sanktsioonide tõttu ei ole liidu turg eksportivate tootjate jaoks enam atraktiivne ning et „kaubavood, taristu ja tarneahelad olid hävitatud juba“ enne sanktsioone ning nende taastamine võtaks aastaid.
- (166) Kuigi väidet sanktsioonide kohta käsitletakse allpool põhjendustes 167 ja 172, märkis komisjon, et väidet, mille kohaselt kuluks liitu eksportimise taastamiseks aastaid, ei kinnitatud ühegi tõendiga. Samal ajal, arvestades oluliselt madalamaid hindu, millega Venemaa eksportijad jätkavad ekspordi ülejäänud riikidesse, liidu turu geograafilist lähedust ja suurust ning märkimisväärses mahus ekspordi kolmandatesse riikidesse, mille võiks liitu ümber suunata, kordas komisjon oma järeldust, et liidu turg on Venemaa eksportijate jaoks atraktiivne.
- (167) Hiljutised sündmused seda järeldust kahtluse alla ei sea. Komisjon märkis selle kohta, et pärast uurimise algatamist kohaldas liit Venemaa Föderatsiooni sõjalise agressiooni tõttu Ukraina vastu Venemaa suhtes järjekohaseid sanktsioonide pakette, mis samuti mõjutasid terasetooteid ja/või uurimisalust toodet tootvaid ning eksportivaid teraseettevõtteid pärast läbivaatamisega seotud uurimisperioodi. Kõige hiljutisem sanktsioonide pakett, mis hõlmab uurimisalust toodet ja/või eksportivaid tootjaid, sisaldab külmvaltsitud lehtterastoodete impordikeeldu. See keeld jõustus 16. märtsil 2022 ⁽⁶⁸⁾. Arvestades, et asjaomased sanktsioonid on seotud sõjalise agressiooni ja selle aluseks oleva geopoliitilise olukorraga, on nende ulatus, muudatused ja/või kestus ennustamatud. Lisaks on dumpinguvastaste meetmete kestus viis aastat. Arvestades eespool nimetatud teadmatust ja asjaolu, et nõukogu võib sanktsioonide täpset ulatust ja kestust igal ajal täiendavalt muuta, leidis komisjon, et asjaomased sanktsioonid ei saa käesolevas menetluses tema järeldusi mõjutada.

3.2.3.4. Järeldus dumpingu kordumise tõenäosuse kohta

- (168) Komisjon tegi kindlaks, et Venemaa eksportivad tootjad müüvad kolmandatesse riikidesse normaalväärtusest madalamate hindadega.
- (169) Nagu on selgitatud põhjenduses 161, oli vaba tootmisvõimsus Venemaal läbivaatamisega seotud uurimisperioodil märkimisväärne, ligikaudu 21 % liidu kogutarbimisest vabaturul läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ja 2016.–2021. aastal see suurenes.
- (170) Kõigele lisaks osutab liidu turu atraktiivsus selle suuruse, geograafilise läheduse ja hindade poolest tõenäosusele, et Venemaa ekspord ja vaba tootmisvõimsus suunatakse juhul, kui meetmetel lastakse aeguda, (ümber) liitu.
- (171) Pärast järelduste avalikustamist väitis Venemaa valitsus, et dumpingu kordumise tõenäosus on olematu, kuna impordi maht on olnud tähtsusetu ja sanktsioonide tõttu on Venemaa tootjad lõpetanud pikaks ja määramatuks perioodiks liitu ekspordi täielikult.
- (172) Mis puudutab ekspordi liitu, tuletas komisjon meelde, et ta tegi dumpingu kordumise tõenäosuse kindlaks eespool kirjeldatud elementide alusel, mis ei hõlma liitu eksportimise praegust mahtu, mida peetakse ajutiseks olukorrak, mis võib igal ajal muutuda. Mis puudutab kehtivaid sanktsioone, siis nagu on selgitatud põhjenduses 167, leidis komisjon, arvestades, et nende ulatus, tase ja/või kestus on ettearvamatud ja neid võidakse igal ajal muuta, et neil ei

⁽⁶⁸⁾ Nõukogu 31. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (ELT L 229, 31.7.2014, lk 1), mida on muudetud määrusega (EL) 2022/428 (ELT L 87I, 15.3.2022, lk 13). Määruse (EL) nr 833/2014 konsolideeritud versioon, mis sisaldab kõiki sanktsioonide paketi seotud muudatusi, on leitav aadressil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A02014R0833-20220413>.

saa olla mõju käesolevas menetluses tehtavatele järeldustele. Seetõttu ei saa hiljutised sündmused, mis ajutiselt mõjutavad liitu impordi Venemaalt, muuta käesoleval juhul järeldusi dumpingu kordumise kohta ning need väited lükati tagasi.

- (173) Seega järeldas komisjon, et meetmete pikendamata jätmise korral on dumpingu kordumine tõenäoline.

4. KAHJU

4.1. Liidu tootmisharu ja liidu toodangu määratlus

- (174) Vaatlusalusel perioodil tootis liidus samasugust toodet 21 tootjat. Neid käsitatakse liidu tootmisharuna alusmääruse artikli 4 lõike 1 tähenduses.
- (175) Tehti kindlaks, et liidu kogutoodang oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ligikaudu 30,5 miljonit tonni. Komisjon tegi kõnealuse arvu kindlaks kõigi liidu tootmisharu kohta kättesaadavate andmete, näiteks tootluse esitaja esitatud teabe alusel. Nagu on märgitud põhjenduses 21, valiti valimisse kolm liidu tootjat, kelle toodang moodustas üle 30 % samasuguse toote kogutoodangust liidus.
- (176) Kuna liidu tootmisharu on enamjaolt vertikaalselt integreeritud ja külmvaltsitud lehtterastooteid käsitatakse esmase materjalina mitmesuguste lisaväärtusega järgmise etapi toodete tootmisel, analüüsiti eraldi tootmisharusisest tarbimist ja tarbimist vabal turul.
- (177) Tootmisharusisese ja vabal turul toimuva tarbimise eristamine on kahju analüüsimisel oluline, sest tootmisharusiseseks kasutamiseks ettenähtud tooted ei konkureeri otseselt impordiga ning nende siirdehinnad määratakse kindlaks kontsernisiseselt vastavalt mitmesugustele hinnakujunduspõhimõtetele ja seepärast ei ole need usaldusväärsed. Seevastu konkureerib vabale turule suunatud toodang otseselt vaatlusaluse toote impordiga ja selle hinnad on vabaturuhinnad.
- (178) Selleks et anda liidu tootmisharust võimalikult terviklik ja esialgses uurimises tehtuga sarnane ülevaade, hankis komisjon andmeid kogu külmvaltsitud lehtterastoodetega seotud tegevuse kohta ja tegi kindlaks, kas toodang on suunatud tootmisharusiseseks kasutamiseks või vabale turule. Komisjon leidis, et ligikaudu 78 % liidu tootjate kogutoodangust on ette nähtud tootmisharusiseseks kasutamiseks.
- (179) Komisjon vaatas teatavad liidu tootmisharu käsitlevad majandusnäitajad läbi üksnes vabaturgu käsitlevate andmete alusel. Need näitajad on müügimaht ja müügihinnad liidu turul; turuosa; ekspordimaht ja -hinnad ning kasumlikkus. Muude näitajate puhul, nagu toodang, tootmisvõimsus, tootlikkus, tööhõive ja palgad, seostuvad allpool esitatud arvud kogu tegevusega ning arvude eristamine ei ole seega asjakohane.

4.2. Liidu tarbimine

- (180) Komisjon määras liidu tarbimise kindlaks a) Euroferi esitatud andmete põhjal, mis käsitlevad liidu tootmisharu samasuguse toote müüki liidus ja mida on võrreldud valimisse kaasatud liidu tootjate andmetega, ja b) uurimiseluse toote impordi põhjal kõikidest kolmandatest riikidest vastavalt Eurostati andmetele.
- (181) Liidu tarbimine muutus järgmiselt.

Tabel 2

Liidu tarbimine (tonnides)

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiod
Liidu kogutarbimine	39 389 717	38 484 642	31 808 880	33 579 173
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	98	81	85
Tootmisharusisene turg	28 207 944	28 129 434	22 651 025	23 902 153
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	100	80	85
Vabaturg	11 181 772	10 355 209	9 157 856	9 677 020
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	93	82	87

Allikas: Euroferi esitatud andmed, mida on ristkontrollitud valimisse kaasatud tootjate vastustega küsimustikule; Eurostat.

- (182) Võrreldes esialgse uurimise uurimisperiodil (1. aprillist 2014 kuni 31. märtsini 2015) tarbitud 7 122 682 tonniga on tarbimine vabaturul suurenenud. Vaatlusalusel perioodil vähenes aga tootmisharusisene tarbimine liidu turul ligikaudu 15 %, samas kui tarbimine liidu vabaturul vähenes ligikaudu 13 %. Aastatel 2018–2019 püsis tarbimine tootmisharusisesel turul stabiilsena, samal ajal kui vabaturu tarbimine vähenes 7 %. Peamine langus toimus aastatel 2019–2020, mil nii vabaturu kui ka tootmisharusisene tarbimine vähenesid oluliselt, vastavalt 11 % ja 20 %. Langus algas 2019. aastal majanduskasvu üldise aeglustumise tõttu liidus, kuid süvenes veelgi COVID-19 pandeemia põhjustatud üldise majanduskasvu aeglustumise tõttu. Majanduskasvu aeglustumine üldiselt ja konkreetselt tootmissektoris on mõjutanud üldist nõudlust terase järele. Eelkõige avaldas see mõju autotööstusele, mis moodustab olulise osa külmvaltsitud lehtterastoodete kasutajatest. Alates 2020. aastast kuni läbivaatamisega seotud uurimisperiodini kasvas nii tootmisharusisene kui ka vabaturu tarbimine 5 %, kuid ei jõudnud tagasi 2018. aasta tasemele.

4.3. Import asjaomastest riikidest ja ülejäänud riikidest

4.3.1. Asjaomastest riikidest ja ülejäänud riikidest pärit impordi maht ja turuosa

- (183) Komisjon tegi impordi mahu kindlaks Eurostati andmete alusel. Impordi turuosa kindlakstegemiseks võrreldi impordi mahtu tarbimisega liidu vabaturul, nagu on esitatud eespool tabelis 2.
- (184) Asjaomastest riikidest ja ülejäänud riikidest pärit import liitu muutus vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 3

Impordi maht (tonnides) ja turuosa

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Asjaomastest riikidest pärit impordi maht	14 367	4 286	1 435	9 713
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	30	10	68
Turuosa	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %
HRVst pärit impordi maht	2 305	1 275	423	7 065
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	55	18	307
HRV turuosa	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %
Venemaalt pärit impordi maht	12 062	3 011	1 012	2 648
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	25	8	22
Venemaa turuosa	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Ülejäänud riikidest pärit impordi maht	2 279 706	2 113 190	1 876 491	2 154 420
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	93	82	95
Ülejäänud riikide turuosa	20,39 %	20,41 %	20,49 %	22,26 %

Allikas: Eurostat.

- (185) Kui esialgsel uurimisperioodil moodustas asjaomastest riikidest pärit import 20 % turuosast ehk 1,4 miljonit tonni, siis praeguseks on see Eurostati andmetel liidu turult sama hästi kui kadunud. Tegelikult vähenes import asjaomastest riikidest vaatlusalusel perioodil jätkuvalt, 14 367 tonnilt 9 713 tonnini. Kuigi mõlemast asjaomase riigist pärit impordi mahud suurenesid 2020. aasta ja läbivaatamisega seotud uurimisperioodi vahelisel ajal taas mõnevõrra, kooskõlas tarbimismahutude suurenemisega samal perioodil, oli nende turuosa läbivaatamisega seotud uurimisperioodil siiski vaid 0,1 %.

- (186) Uurimiseluse toote koguimport muudest kolmandatest riikidest peale asjaomaste riikide vähenes vaatlusalusel perioodil 5 % (2,28 miljonilt tonnilt 2,15 miljoni tonnini). See järgib liidu vabaturu tarbimises tekkinud samasugust langustrendi, nagu on märgitud tabelis 2, kuid vähemal määral. Lisaks säilitasid kolmandad riigid vaatlusalusel perioodil oma turuosa vabaturul (ja isegi suurendasid seda peaaegu 2 protsendipunkti võrra), samas kui liidu tootmisharu kaotas turuosast peaaegu 2 %. Külmaltsitud lehtterastoodete pakkumine vabaturul oli aga killustatud ning ühegi teise kolmanda riigi turuosa liidu turul ei ületanud 4 % ⁽⁶⁹⁾.

4.4. Liidu tootmisharu majanduslik olukord

4.4.1. Üldised märkused

- (187) Liidu tootmisharu majandusliku olukorra hindamine hõlmas kõigi vaatlusalusel perioodil liidu tootmisharu seisundit mõjutanud majandusnäitajate hindamist.
- (188) Kahju kindlakstegemiseks eristas komisjon makro- ja mikromajanduslikke kahjunäitajaid. Komisjon hindas makromajanduslikke näitajaid Euroferi küsimustiku vastuses sisalduvate andmete põhjal, mis käsitlevad liidu tootmisharu samasuguse toote müüki, ja neid andmeid võrreldi valimisse kaasatud liidu tootjate esitatud andmetega. Komisjon hindas mikromajanduslikke näitajaid andmete alusel, mille valimisse kaasatud liidu tootjad esitasid küsimustiku vastustes. Mõlemad andmekogumid leiti olevat liidu tootmisharu majanduslikule olukorrale tüüpilised.
- (189) Makromajanduslikud näitajad on toodang, tootmisvõimsus, tootmisvõimsuse rakendamine, müügimaht, turuosa, kasv, tööhõive, tootlikkus, dumpingumarginaali suurus ja varasemast dumpingust taastumine.
- (190) Mikromajanduslikud näitajad on keskmised ühikuhinnad, ühikukulu, tööjõukulud, laovarud, kasumlikkus, rahavoog, investeeringud, investeeringutasuvus ja kapitali kaasamise võime.

4.4.2. Makromajanduslikud näitajad

4.4.2.1. Toodang, tootmisvõimsus ja tootmisvõimsuse rakendamine

- (191) Liidu kogutoodang, tootmisvõimsus ja tootmisvõimsuse rakendamine arenesid vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 4

Toodang, tootmisvõimsus ja tootmisvõimsuse rakendamine

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Tootmismahd (tonnides)	36 298 267	35 686 689	29 229 520	30 520 404
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	98	81	84
Tootmisvõimsus (tonnides)	45 912 036	45 976 102	48 542 510	44 909 450
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	100	106	98

⁽⁶⁹⁾ India, Türgi, Ukraina ja Korea Vabariik olid ainsad riigid, mille turuosa oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil üle 3 %, samas kui suurem kui 2 % turuosa oli ainult Taiwanil ja Ühendkuningriigil.

Tootmisvõimsuse rakendamine (%)	79	78	60	68
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	98	76	86

Allikas: Eurofer, valimisse kaasatud liidu tootjad.

- (192) Tootmismahud on alates vaatlusaluse perioodi algusest oluliselt vähenenud. Vähenemise suundumus ja ulatus on üldjoontes sarnased sellega, mida täheldati liidu kogutarbimise vähenemise puhul. Tootmismahud vähenesid läbivaatamisega seotud uurimisperioodil 16 %.
- (193) Ka tootmisvõimsus vähenes vaatlusalusel perioodil veidi ja on palju madalamal tasemel kui esialgse uurimise ajal. Osaliselt on see tingitud sellest, et Ühendkuningriik oli esialgse uurimise ajal ikka veel liidu liikmesriik, samas kui praeguses läbivaatamises tema tootmisvõimsust enam arvesse ei võetud. Lisaks on liidu tootmisharu astunud samme, et oma tootmisvõimsust turu tarbimise järgi kohandada ja ratsionaliseerida. Seetõttu tootmisvõimsuse rakendamine võrreldes esialgse uurimisega esialgu paranes. Alates liidu majanduskasvu aeglustumisest 2019. aastal ja eriti COVID-19 pandeemia algusest on see aga vaatlusalusel perioodil taas oluliselt vähenenud, kuigi taastus mõnevõrra läbivaatamisega seotud uurimisperioodil (kui langus oli 2020. aastal peaaegu 20 protsendipunkti võrreldes 2018. aastaga, läbivaatamisega seotud uurimisperioodil oli see –11 protsendipunkti võrreldes 2018. aastaga).

4.4.2.2. Müügiimaht ja turuosa

- (194) Liidu tootmisharu müügiimaht ja turuosa muutusid vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 5

Müügiimaht (tonnides) ja turuosa

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Müügi kogumaht liidu turul – vaba- ja tootmisharusisene turg	37 095 644	36 367 167	29 930 954	31 415 040
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	98	81	85
Müük ja kasutamine tootmisharusisesel turul	28 207 944	28 129 434	22 651 025	23 902 153
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	100	80	85
Müük vabaturul	8 887 699	8 237 733	7 279 930	7 512 887
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	93	82	85
Vabaturumüügi turuosa	79 %	80 %	79 %	78 %

Allikas: Eurofer, valimisse kaasatud liidu tootjad.

- (195) Kogumüük liidus oli vaatlusalusel perioodil languses, üldiselt vähenes müük 15 %. Sama ja sarnase ulatusega suundumust täheldatakse tootmisharusisesel ja vabaturul, mis on kooskõlas tabelis 2 näidatud tarbimise vähenemisega.
- (196) Liidu tootmisharu turuosa vabaturul püsis kogu vaatlusaluse perioodi jooksul üsna stabiilsena, kuid vähenes läbivaatamisega seotud uurimisperioodil peaaegu 2 %. See langeb kokku kolmandate riikide turuosa suurenemisega läbivaatamisega seotud uurimisperioodil, nagu on näidatud tabelis 3.

4.4.2.3. Kasv

- (197) Väheneva tarbimise tingimustes ei kaotanud liidu tootmisharu mitte ainult müügimahtu ELis, vaid ka turuosa vabaturul. Seega liidu tootmisharu vaatlusalusel perioodil ei kasvanud.

4.4.2.4. Tööhõive ja tootlikkus

- (198) Tööhõive ja tootlikkus muutusid vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 6

Tööhõive ja tootlikkus

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Töötajate arv	9 634	9 137	9 773	9 321
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	95	101	97
Tootlikkus (tonnides töötaja kohta)	3 768	3 906	2 991	3 274
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	104	79	87

Allikas: Eurofer, valimisse kaasatud liidu tootjad.

- (199) Liidu tootmisharu ei suutnud säilitada uurimisaluse toote tootmisega tegelevate töötajate arvu, mis vähenes 2018. aasta ja läbivaatamisega seotud uurimisperioodi vahel kokku 3 %.
- (200) Liidu tootmisharu tööjõu tootlikkus, mida mõõdetakse toodanguna (tonnides) töötaja kohta, oli vaatlusalusel perioodil languses (–13 %). Tootlikkuse märkimisväärne vähenemine on seletatav tootmismahu suurema vähenemisega, mis on seotud ka liidu tootmisharu toodete müügi ja nõudluse vähenemisega nii sise- kui ka eksporditurul, võrreldes töötajate arvu väiksema vähenemisega.

4.4.2.5. Dumpingumarginaali suurus ja varasemast dumpingust taastumine

- (201) Kõik läbivaatamisega seotud uurimisperioodil kindlaks tehtud dumpingumarginaalid olid märkimisväärselt üle miinimumtaseme. Samal ajal oli impordi maht läbivaatamisega seotud uurimisperioodil väga väike, vaid 0,1 % liidu tarbimisest. Pärast esialgset uurimist kehtestatud dumpinguvastased meetmed võimaldasid liidu tootmisharul varasemast dumpingust toibuda, nagu näitavad 2018. aasta andmed ja mida kinnitavad ka taotluse esitaja läbivaatamistaotluses esitatud andmed.

4.4.3. Mikromajanduslikud näitajad

4.4.3.1. Hinnad ja neid mõjutavad tegurid

- (202) Valimisse kaasatud liidu tootjate kaalutud keskmised ühiku müügihinnad liidus asuvatele sõltumatutele klientidele ja tootmiskulud muutusid vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 7

Müügihinnad ja tootmiskulud liidus (eurot tonni kohta)

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Keskmine ühiku müügihind liidu vabaturul	654	613	553	622
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	94	85	95
Ühiku tootmiskulu	592	617	573	643
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	104	97	109

Allikas: valimisse kaasatud liidu tootjad.

- (203) Kogu vaatlusaluse perioodi jooksul vähenesid müügihinnad sõltumatutele isikutele (vabaturul) 5 %. Üksikasjalik analüüs näitab, et aastatel 2018–2020 langesid müügihinnad 15 %, enne kui läbivaatamisega seotud uurimisperioodil uuesti tõusid (12 %). Samal perioodil tootmiskulud kõikusid, kuid olid läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ligi 10 % suuremad kui 2018. aastal. Välja arvatud 2018. aasta, oli keskmine toodangu omahind kõigil aastatel keskmisest müügihinnast kõrgem. Kuigi müügihinnad tõusid 2020. aasta ja läbivaatamisega seotud uurimisperioodi vahelisel ajal märkimisväärselt, ei olnud liidu tootmisharul veel õnnestunud tõsta müügihinda tasemeni, mis oleks piisav tootmiskulude katmiseks.

4.4.3.2. Tööjõukulud

- (204) Valimisse kaasatud liidu tootjate keskmised tööjõukulud muutusid vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 8

Keskmised tööjõukulud töötaja kohta

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Keskmised tööjõukulud töötaja kohta (eurodes)	91 664	97 412	93 113	97 981
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	106	102	107

Allikas: valimisse kaasatud liidu tootjad.

- (205) Vaatlusalusel perioodil keskmised tööjõukulud kõikusid, kuid suurenesid üldjoontes 7 %. Samal ajal kui töötajate arv vähenes, vähenesid ka üldised tööjõukulud, kuid vähemal määral.

4.4.3.3. Varud

- (206) Valimisse kaasatud liidu tootjate laovarud muutusid vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 9

Varud

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Lõppvarud (tonnides)	488 722	429 657	284 572	262 487
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	88	58	54
Lõppvarud protsendina toodangust	4	4	3	2
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	88	65	55

Allikas: valimisse kaasatud liidu tootjad.

- (207) Vaatlusalusel perioodil on liidu tootmisharu varud pidevalt vähenenud. Tavaliselt muutuvad külmvaltsitud lehtterastoodete varud samade suundumuste järgi nagu tootmine, mis vaatlusalusel perioodil samuti vähenes, nagu on näidatud tabelis 4 ⁽⁷⁰⁾. Vaatlusalusel perioodil toimusid aga ühes valimisse kaasatud äriühingus teatavad ümberkorraldused, millega kaasnes osaline jagunemine, sealhulgas puudutas see aktsiaid. Lisaks oli ühel valimisse kaasatud äriühingul teatava aja jooksul probleeme mitme seadmega, mistõttu tuli laost müüa arvatust rohkem. Samas, nagu tehti kindlaks ka esialgses uurimises, ei peeta varusid selle tootmisharu puhul oluliseks kahjunäitajaks, kuna liidu tootmisharu toodab enamikku samasuguse toote liike tarbijate eritellimuste alusel ⁽⁷¹⁾.

4.4.3.4. Kasumlikkus, rahavoog, investeeringud, investeeringutasuvus ja kapitali kaasamise võime

- (208) Valimisse kaasatud liidu tootjate kasumlikkus, rahavoog, investeeringud ja investeeringutasuvus muutusid vaatlusalusel perioodil järgmiselt.

Tabel 10

Kasumlikkus, rahavoog, investeeringud ja investeeringutasuvus

	2018	2019	2020	Läbivaatamisega seotud uurimisperiood
Liidus sõltumatutele klientidele suunatud müügi kasumlikkus (% müügikäibest)	16,1	– 2,8	– 14,7	– 3,1

⁽⁷⁰⁾ Seda kinnitati ka esialgses uurimises, vt rakendusmäärus (EL) 2016/181, põhjendus 136.

⁽⁷¹⁾ Rakendusmäärus (EL) 2016/181, põhjendus 136.

<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	– 17	– 92	– 20
Rahavoog (eurot)	1 197 337 649	1 024 735 660	744 992 480	822 335 704
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	86	62	69
Investeeringud (eurodes)	65 866 851	75 059 376	61 159 498	72 616 722
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	114	93	110
Investeeringutasuvus (%)	5	0	– 3	– 1
<i>Indeks</i> (2018 = 100)	100	– 8	– 69	– 12
Allikas: valimisse kaasatud liidu tootjad.				

- (209) Selleks et selgitada välja valimisse kaasatud liidu tootjate kasumlikkus, tegi komisjon kindlaks liidus sõltumatutele klientidele müüdud samasuguse toote eest saadud maksueelse puhaskasumi protsendina selle müügi käibest.
- (210) Tänu dumpinguvastaste meetmete kehtestamisele suutis liidu tootmisharu oma kasumlikkust alates esialgsest uurimisperioodist suurendada ja kõnealuses uurimises kehtestatud sihtkasumit isegi ületada ⁽⁷²⁾. Pärast 2018. aasta haripunkti põhjustas aga tarbimise vähenemine liidu vabaturul koos müügihindade langusega järgnevatel aastatel, nagu on näidatud eespool esitatud tabelis 7, ühiku tootmiskulu suurenemise, nii et see ületas keskmist müügihinda. Külmaltsitud lehtterastoodete tarbimise vähenemine liidus ei võimaldanud liidu tootmisharul kehtestada müügihindu tasemel, mis kataks vähemalt tootmiskulud.
- (211) Netorahavoog on liidu tootmisharu võimekus oma tegevust ise rahastada. Netorahavoog arenes enamjaolt kooskõlas kasumlikkusega, nii et see oli haripunktis 2018. aastal, seejärel vähenes 2019. ja 2020. aastal oluliselt, taastus küll mõnevõrra uurimisperioodil, kuid jäi siiski alla 2018. ja 2019. aasta taset.
- (212) Investeeringutasuvus on kasum protsendina investeeringute bilansilisest netoväärtusest. Kuigi vaatlusalusel perioodil investeeringud üldiselt suurenesid, jäid need 2020. aastal ja läbivaatamisega seotud uurimisperioodil 2019. aasta tasemele alla. Investeeringutasuvuse areng oli negatiivne ja see järgis sama suundumust nagu kasumlikkust.

4.5. Järeldus kahju kohta

- (213) Kõigi makromajanduslike näitajate, nagu tootmine, tootmisvõimsuse rakendamine, müügiimaht liidu turul (nii tootmisharusisesel kui ka vabaturul), turuosa, tööhõive ja tootlikkus, suundumus oli vaatlusalusel perioodil negatiivne. Samamoodi muutus vaatlusalusel perioodil negatiivses suunas enamik mikromajanduslikke näitajaid, nagu müügihinnad liidu vabaturul, tootmiskulud, kasumlikkus, lõppvarud, rahavoog ja investeeringutasuvus. Positiivne oli vaid investeeringute suundumus.

⁽⁷²⁾ Rakendusmäärus (EL) 2016/1328.

- (214) Kuigi liidu tootmisharu õnnestus läbivaatamisega seotud uurimisperioodil hindu tõsta, oli liidu tootmisharu kasumimarginaal läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ikkagi negatiivne, st $-3,1$ %. Samuti vähenesid rahavoog ja investeeringutasuvus, mis muudab kapitali kaasamise ja kasvamise liidu tootmisharu jaoks keerulisemaks.
- (215) Eelöeldut arvestades järeldas komisjon, et kuni 2018. aastani oli liidu tootmisharu toibunud Hiinast ja Venemaalt pärit impordi põhjustatud varasemast olulisest kahjust alusmääruse artikli 3 lõike 5 tähenduses. Vaatlusalusel perioodil kahju aga süvenes ning läbivaatamisega seotud uurimisperioodil oli liidu tootmisharu taas majanduslikult ebakindlas ja kahjustavas olukorras.
- (216) Pärast järelduste avalikustamist ei nõustunud Venemaa valitsus komisjoni järeldusega liidu tootmisharu olukorra kohta läbivaatamisega seotud uurimisperioodil. Venemaa valitsuse väitel olukord läbivaatamisega seotud uurimisperioodil võrreldes eelmise aastaga paranes, välja arvatud ühiku tootmiskulu.
- (217) Kuigi on õige, et mõned kahjunäitajad 2020. aasta ja läbivaatamisega seotud uurimisperioodi vahelisel ajal mõnevõrra paranesid, nagu on osutatud ka eespool tehtud analüüsis (näiteks põhjenduses 193 või 211), halvenesid näitajad vaatlusalusel perioodil. Läbivaatamisega seotud uurimisperioodil täheldatud paranemine ei olnud aga piisav, et tuua liidu tootmisharu välja majanduslikult ebakindlast olukorrast, milles see oli olnud alates 2018. aastast. Seepärast lükkas komisjon selle väite tagasi.
- (218) Kuna asjaomastest riikidest pärit impordi maht oli kogu vaatlusaluse perioodi jooksul tähtsusetu, järeldas komisjon, et Hiinast ja Venemaalt pärit import ei saanud olla liidu tootmisharule tekitatud kahju põhjustaja.
- (219) Seetõttu uuris komisjon täiendavalt HRVst ja Venemaalt pärit dumpinguhinnaga impordi algselt tekitatud kahju kordumise tõenäosust meetmete kehtetuks tunnistamise korral.

5. KAHJU KORDUMISE TÕENÄOSUS

- (220) Komisjon järeldas põhjenduses 215, et liidu tootmisharu oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil majanduslikult ebakindlas olukorras. Samuti järeldas komisjon põhjenduses 218, et läbivaatamisega seotud uurimisperioodil liidu tootmisharule tekitatud kahju ei saanud põhjustada HRVst ja Venemaalt pärit import, sest selle maht oli väga väike. Komisjon hindas seetõttu kooskõlas alusmääruse artikli 11 lõikega 2 HRVst ja Venemaalt pärit dumpinguhinnaga impordist tulenenud kahju kordumise tõenäosust juhul, kui meetmetel lastakse aeguda.
- (221) Sellega seoses uuris komisjon tootmisvõimsust ja vaba tootmisvõimsust asjaomastes riikides, kolmandatesse riikidesse suunatud ekspordi hindade ja liidu hinnataseme vahelist seost ning nendest riikidest pärineva võimaliku impordi ja sellise impordi hinnataseme mõju liidu tootmisharu olukorrale juhul, kui meetmetel lastakse aeguda.

5.1. Vaba tootmisvõimsus HRVs ja Venemaal ning liidu turu atraktiivsus

- (222) Nagu on juba kirjeldatud punktides 3.1.11.2 ja 3.2.3.2, on HRV ja Venemaa eksportivatel tootjatel märkimisväärselt palju vaba tootmisvõimsust, mis ületab summaarselt märgatavalt nende riikide praeguseid tootmismahte ja sisenõudlust. Meetme aegumise korral võidakse seda kasutada uurimisaluse toote liitu eksportimiseks. Kogused, mida Hiina ja Venemaa eksportivad tootjad võiksid eksportida, on liidu turu suurusega võrreldes märkimisväärsed. Vaba tootmisvõimsus on kaks korda suurem kui liidu kogutarbimine vabaturul läbivaatamisega seotud uurimisperioodil.

- (223) Nagu on kirjeldatud punktides 3.1.11.1 ja 3.2.3.1, eksportisid Hiina ja Venemaa eksportivad tootjad oma peamistele kolmandatele turgudele hindadega, mis olid kindlaksmääratud normaalväärtusest oluliselt madalamad, ja olid lisaks madalamad kui liidu tootjate keskmised (siht)müügihinnad liidu turul läbivaatamisega seotud uurimisperioodil. Seetõttu on Hiinast ja Venemaalt muudele kolmandatele turgudele suunatud ekspordi hinnataset arvesse võttes nende riikide eksportijate jaoks potentsiaalselt palju atraktiivsem eksportida liitu. Seega võib mõistlikult eeldada, et meetmete kehtetuks tunnistamise korral hakkaksid Hiina ja Venemaa eksportivad tootjad uuesti uurimiseluse toote suuri koguseid liitu eksportima. Seda oletust kinnitab ka märkimisväärse vaba tootmisvõimsuse olemasolu Hiinas ja Venemaal. Nagu on märgitud põhjenduses 167, siis kuigi praegu kehtib teatavate Venemaalt eksporditavate terasetoodete, sealhulgas külmvaltsitud lehtterastoodete suhtes liidu impordikeeld, ⁽⁷³⁾ on see tõenäoliselt ajutine meede ja selle kestust ei saa seoses kehtivate meetmete pikendamise kestusega kuidagi ette näha. Seetõttu ei mõjuta see järeldusi liidu turu atraktiivsuse kohta.
- (224) Kolm Venemaa eksportivat tootjat väitsid, et taotluse esitaja hindas taotluses liidu turu atraktiivsust Venemaa jaoks üle. Venemaa äriühingud märkisid, et kui nad peaksidki oma ekspordi kolmandatesse riikidesse suurendama, läheks selline eksport pigem Venemaa sooduskaubanduspartneritele, mitte liitu. Samas, nagu märkis ka taotluse esitaja, ei ole põhjust, miks peaks Venemaa vaba tootmisvõimsust kasutatama ekspordi suurendamiseks Venemaa sooduskaubanduspartneritele. Kuna sellise ekspordi suhtes juba kehtib 0 % tollimaks, oleksid nad juba praegu võinud eksportida tollimaksuvabalt. Seevastu maksustatakse liitu suunduvat ekspordi praegu tollimaksuga ning Venemaa ja Hiina kolmandatesse riikidesse müügi hindade võrdlus, lisaks liidu dumpinguvastane tollimaks, ei tooks kaasa sihtlinna allalöömist, samas kui dumpinguvastase tollimaksu kaotamine tooks. Seega ei ole veenev väide, et eksport sellistele kaubanduspartneritele suureneks, kuna nad ei ole teinud kindlaks ühtegi muutust, mis võiks tekkida praegu või lähitulevikus ja mis suurendaks ekspordi Venemaalt sellistesse riikidesse. Seepärast lükkas komisjon Venemaa eksportijate väite tagasi.
- (225) Pärast avalikustamist väitsid kolm Venemaa eksportivat tootjat ja Venemaa valitsus, et Venemaalt pärit kahjustava dumpingu kordumine ei ole tõenäoline. Nende osaliste arvates „tõendavad ELi õigus ja praktika, et ELi sanktsioonid on pikaajaline poliitiline vahend“, samas kui „ELi dumpinguvastastel meetmetel ei ole eelnevalt kindlaks määratud kehtivusaega“ ⁽⁷⁴⁾. Venemaa eksportivad tootjad väitsid, et miski ei viita Venemaa-vastaste sanktsioonide leevendamisele või tühistamisele. Ent isegi kui sanktsioonid tühistataks, ei ole ELi turg „rangete kaubanduspiirangute kehtestamise riski tõttu“ Venemaa eksportijatele atraktiivne.
- (226) Nagu on märgitud ka põhjendustes 165 ja 166, ei esitatud ühtegi tõendit selle kohta, miks oleks liidu turg sanktsioonideta stsenaariumi korral Venemaa eksportijatele vähem atraktiivne. Lisaks selgitatakse käesoleva määruse põhjendustes 172, 223 ja 248, miks komisjon leidis, et sanktsioonid ei saa mõjutada käesoleva menetluse järeldusi. Seega lükati need väited tagasi.

5.2. Mõju liidu tootmisharu olukorrale

- (227) Selleks et teha kindlaks, kuidas Hiinast ja Venemaalt pärit import mõjutaks liidu tootmisharu meetmete lõpetamise korral, tegi komisjon prognoositava ja võrdleva hinnaanalüüsi puhuks, kui dumpinguvastaseid meetmeid ei ole.
- (228) Kuna asjaomaste riikide eksportivad tootjad ei teinud koostööd ja arvestades nendest riikides liitu imporditud väga väikeseid koguseid, ei olnud võimalik läbivaatamisega seotud uurimisperioodi kohta usaldusväärseid impordihindu kindlaks määrata. Seetõttu ei olnud selle põhjal võimalik hinna allalöömist täpselt kindlaks määrata. Arvestades

⁽⁷³⁾ Vt määrus (EL) 2022/428, millega muudetakse määrust (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas.

⁽⁷⁴⁾ Venemaa eksportivate tootjate sõnul „tuleb kõik dumpinguvastased meetmed lõpetada, kui nende kehtestamise aluseks olnud tingimused lakkavad olemast“, samas kui komisjon kasutab dumpinguvastaseid meetmeid „kaubanduse pikaajalise kaitsevahendina“.

neid asjaolusid, võrdles komisjon selleks, et prognoosida hinda, millega Hiina ja Venemaa tootjad müüksid eksportimise korral liidu turule, valimisse kaasatud liidu tootjate keskmist hinda (tehasehind) ja uurimiseluse toote vastavat kaalutud keskmist hinda, kui seda eksporditakse Hiinast ja Venemaalt kolmandatesse riikidesse ⁽⁷⁵⁾.

- (229) Võrdluse tulemus on väljendatud protsendina valimisse kaasatud liidu tootjate käibest läbivaatamisega seotud uurimisperioodil. Venemaa puhul näitas võrdlus peaaegu 13 % hinnaerinevust. Seetõttu leidis komisjon, et kui meetmetel lastakse aeguda, lööksid Venemaa hinnad liidu hindu liidu turul alla sarnasel tasemel.
- (230) Hiina kohta leiti samas võrdluses, et Hiinast kolmandatesse riikidesse suunatud ekspordi hinnad ei olnud liidu hindadest madalamad. Täiendav analüüs näitas aga, et need hinnad olid liidu sihthinnast ikkagi madalamad. Kasutades sama sihtkasumit nagu esialgses uurimises (9,9 %), ⁽⁷⁶⁾ leiti, et Hiinast pärit impordi hind Hiinast kolmandatesse riikidesse suunduva ekspordi hindade tasemel oli liidu sihthinnast 10 % madalam. Seega on tõenäoline, et kui meetmeid ei säilitata, põhjustaks Hiinast pärit import kahju.

5.3. Järeldus

- (231) Eelõeldu põhjal järeldas komisjon, et meetmete puudumise tagajärjel suureneks tõenäoliselt oluliselt Hiinast ja Venemaalt pärit kahjustava dumpinguhinnaga import, mis tooks tõenäoliselt kaasa olulise kahju kordumise.

6. LIIDU HUVID

- (232) Kooskõlas alusmääruse artikliga 21 uuris komisjon, kas kehtestatud dumpinguvastaste meetmete säilitamine võiks olla selgelt vastuolus liidu kui terviku huvidega. Liidu huvide kindlakstegemisel võeti arvesse kõigi asjaomaste huvitatud isikute, sealhulgas liidu tootmisharu, importijate ja kasutajate huve.

6.1. Liidu tootmisharu huvid

- (233) Liidu tootmisharu paikneb 14 liikmesriigis (Saksamaa, Slovaki Vabariik, Itaalia, Sloveenia, Luksemburg, Kreeka, Belgia, Madalmaad, Austria, Soome, Rootsi, Portugal, Ungari ja Hispaania). Uurimiseluse tootega seoses annab see tööd 9 000 töötajale.
- (234) Kuigi kehtivad dumpinguvastased meetmed takistasid suuresti Venemaalt ja Hiinast pärit dumpinguhinnaga impordi jõudmist liidu turule, oli liidu tootmisharu olukord läbivaatamisega seotud uurimisperioodil ebakindel, mida on kinnitanud ka teatavate kahjunäitajate negatiivsed suundumused.
- (235) Eespool toodu põhjal tegi komisjon kindlaks, et meetmete aegumise korral oleks asjaomastest riikidest pärit impordi algselt tekitatud kahju kordumise tõenäosus suur. Suure hulga dumpinguhinnaga impordi sissevool Venemaalt ja Hiinast halvendaks liidu tootmisharu niigi väga ebakindlat majanduslikku olukorda ja ohustaks selle elujõulisust.
- (236) Seega järeldas komisjon, et Venemaa ja Hiina suhtes kehtestatud dumpinguvastaste meetmete säilitamine on liidu tootmisharu huvides.

6.2. Kasutajate ja sõltumatute importijate huvid

- (237) Komisjon võttis ühendust kõigi teadaolevate kasutajate ja sõltumatute importijatega. Ükski kasutaja ega sõltumatu importija endast teada ei andnud ega teinud käesolevas uurimises koostööd, st ei esitanud vastust küsimustikule.

⁽⁷⁵⁾ See hind määrati kindlaks GTAs esitatud CIF-hinna alusel (<https://www.gtis.com/gta/>), kohandades asjakohaselt impordijärgseid kulusid.

⁽⁷⁶⁾ Rakendusmääruse (EL) 2016/1328 põhjendus 156.

- (238) Üks sõltumatu importija, Duferco S.A., ja üks kasutaja, ATS S.A., esitasid algatamise kohta märkusi. Duferco S.A. andmetel on terasehinnad märkimisväärselt tõusnud, mis on tekitanud tarneahelas nappuse. Ka Venemaa valitsus osutas külmaltsitud lehtterastoodete hindade järsu tõusu all kannatavatele liidu kasutajatele ja tarbijatele. ATS S.A. ja kolm Venemaa eksportijat viitavad 2021. aasta esimesel poolel toimunud hinnahüppele, mis nende väitel kahjustas külmaltsitud lehtterastoodete kasutajaid ja tarbijaid. Lisaks väitsid osalised, et terasetoodete impordi suhtes kehtestatud olemasolevad kaitsemeetmed on eraldiseisev kaubanduskaitsevahend, mis aitab kaasa hinnatõusule ning nõudluse ja pakkumise tasakaalustamatusele ⁽⁷⁾.
- (239) Sellega seoses on kaitsemeetmete põhjused ja eesmärk teistsugused kui dumpinguvastastel meetmetel. Nagu on selgitatud eespool põhjenduses 132, ei ole kaitsemeetmed piisavad, et kaitsta liidu turgu märkimisväärses kogustes dumpinguhinnaga impordi eest. Lisaks on andmed, mille Duferco S.A. oma teabe kinnitamiseks esitas, pärit 2021. aasta aprillist ja juulist, hõlmates läbivaatamisega seotud uurimisperioodil täheldatud suundumusi. Nagu näitas punktis 4.4.2 tehtud analüüs, oli liidu tootmisharu tootmisvõimsuse rakendusaste samal perioodil vaid 68 %, samas kui selle müügihinnad olid suhteliselt madalad. See näitas, et konkurentsivõimeliste hindadega tootmiseks oli ruumi küllaga.
- (240) ATS S.A. ega Venemaa eksportijad ei esitanud oma märkustes esitatud väidete põhjendamiseks mingeid tõendeid. Nagu näitab punktis 4.4.3 tehtud analüüs, ei kinnitanud andmed läbivaatamisega seotud uurimisperioodi kohta, mis hõlmab 2021. aasta esimest poolt, ATS S.A. väiteid. Tegelikult ei olnud liidu tootmisharu hinnad ebaharilikult kõrged. Hinnad olid ühikukulust väiksemad ja isegi madalamad mõne kolmanda riigi, sealhulgas Hiina ekspordihindadest, samuti liidu tootmisharu sihthindadest.
- (241) Kuna ükski põhjenduses 238 nimetatud huvitatud isik ega ükski teine kasutaja või sõltumatu importija ei vastanud küsimustikule ega esitanud lisaks eespool nimetatud teadetele muud teavet, ei olnud komisjonil piisavalt andmeid järeldamiseks, et meetmetega jätkamine kahjustaks kasutajate või importijate huve.

6.3. Järeldus liidu huvide kohta

- (242) Eespool esitatud põhjal järeldas komisjon, et liidu huvide seisukohalt puuduvad kaalukad põhjused, mis takistaksid Venemaalt ja Hiinast pärit uurimisaluse toote impordi suhtes kehtestatud meetmete säilitamist.

7. NÕUDEDE MEETMED PEATADA/LÕPETADA

- (243) Kolm Venemaa eksportijat ja üks kasutaja (ATS S.A.) väitsid, et kehtivad meetmed tuleks peatada. Lisaks oli samasuguse nõude esitanud ka Ühendkuningriigis asuv sõltumatu importija (Stemcor London Limited).
- (244) Eri isikute esitatud argumendid viitasid väidetavale hiljutisele suurele hinnatõusule liidus alates 2020. aasta lõpust, külmaltsitud lehtterastoodete vähenevat impordi asjaomastest riikidest ning nõudluse ja pakkumise väidetavale tasakaalustamatusele. Nende argumentide toetuseks esitatud tõendid ja andmed, olgugi et need on piiratud, käsitlesid peaaegu täielikult läbivaatamisega seotud uurimisperioodi. Ükski isik ei esitanud oma väidete tõendamiseks andmeid, mis on seotud läbivaatamisega seotud uurimisperioodi järgse perioodiga, või tulevaste prognooside andmed, välja arvatud liidu müügihinnad 2021. aasta kolmandas kvartalis ja osutus mõõdukale langussuundumusele 2021. aasta lõpus. Kolm Venemaa eksportijat väitsid, et „turu tulevase arengu analüütiline prognoos aastateks 2022–2023 on ebakindel ja selles nähakse ette palju alternatiivseid, isegi vastuolulisi stsenaariume. Tulevasele arengule ei saa valgust heida isegi kõige keerukamad majandusnäitajad“. Seega on selle alusel praeguses etapis turutingimuste ajutise muutumise kohta keeruline järeldusi teha.

⁽⁷⁾ Komisjoni 23. juuni 2022. aasta rakendusmäärus (EL) 2022/978, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) 2019/159, millega kehtestatakse lõplikud kaitsemeetmed teatavate terasetoodete impordi suhtes (ELT L 167, 24.6.2022, lk 58).

- (245) Sellega seoses tuletas komisjon meelde, et alusmääruse artikli 14 lõikes 4 on sätestatud, et liidu huvides võib dumpinguvastased meetmed peatada, kui turutingimused on ajutiselt sedavõrd muutunud, et oleks ebatõenäoline, et kahju peatamise tulemusena jätkuks.
- (246) Mis puudutab teist elementi ja nagu on sätestatud eespool kahju, kahju kordumist ja liidu huve käsitlevates punktides (põhjendus 174 jj), märkis komisjon, et liidu tootmisharu olukord oli läbivaatamisega seotud uurimisperioodil endiselt ebakindel ning et igal juhul oli väga tõenäoline, et kui meetmed aeguvad, siis oluline kahju, mille Hiinast ja Venemaast pärit kahjustavate hindadega import algselt põhjustas, kordub. Lisaks ei leidnud komisjon ühtegi liidu huvidega seotud kaalukat põhjust meetmete säilitamise vastu. Seetõttu ei saanud komisjon käesolevas uurimises kättesaadava teabe põhjal praeguses etapis järeldada, et peatamise korral kahju tõenäoliselt ei jätku ning et liidu huvides oleks meetmed alusmääruse artikli 14 lõike 4 kohaselt peatada. Seetõttu lükkas komisjon selle väite tagasi. Komisjon jättis endale õiguse uurida meetmete peatamise vajadust õigel ajal edasi vastavalt alusmääruse artikli 14 lõikele 4 õigel ajal.
- (247) Lisaks väitsid NLMK Group, Severstal Group ja MMK Group, et kuna Venemaa külmvaltsitud lehtterastoodete tarned liitu on sanktsioonide tõttu täielikult peatatud, ei ole mingit õiguslikku alust meetmete säilitamiseks kas käimasoleva aegumise läbivaatamise tulemusena või meetmete kohaldamise õigusaktides sätestatud perioodi jooksul. Eksportivad tootjad väitsid, et nende sanktsioonide põhjustatud kaubavoogude põhjalikud ümbersuunamised on püsivad. Selle väite kohaselt ei täidaks meetmed eesmärgi kaitsta liidu tootmisharu ja turgu välismaiste eksportijate ebaõiglaste kaubandustavade eest ning seetõttu ei ole need alusmääruse artikli 11 lõike 1 kohaselt vajalikud.
- (248) Komisjon märkis, et pärast uurimise algatamist kohaldas liit Venemaa Föderatsiooni sõjalise agressiooni tõttu Ukraina vastu Venemaa suhtes järjekohaseid sanktsioonide pakette, mis samuti mõjutasid terasetooteid ja/või uurimisalust toodet tootvaid ning eksportivaid terasettevvõtteid pärast läbivaatamisega seotud uurimisperioodi. Vastupidiselt eksportijate väitele ei saa siiski praegust olukorda pidada püsivaks. Nagu on märgitud põhjendustes 167 ja 172, leidiski komisjon, et need sanktsioonid ei saa mõjutada tema käesolevas uurimises tehtavaid järeldusi. Eelkõige leidis komisjon, et hoolimata kehtivatest sanktsioonidest on meetmed siiski vajalikud alusmääruse artikli 11 lõigete 1 ja 2 tähenduses.

8. DUMPINGUVASTASED MEETMED

- (249) Tuginedes komisjoni järeldustele dumpingu ja kordumise ning liidu huvide kohta, tuleks säilitada Venemaalt ja Hiinast pärit külmvaltsitud lehtterastoodete suhtes kohaldatavad dumpinguvastased meetmed.
- (250) Individuaalsete dumpinguvastaste tollimaksude rakendamise tagamiseks on vaja erimeetmeid. Äriühingud, kellele on kehtestatud individuaalne dumpinguvastane tollimaks, peavad esitama liikmesriikide tolliasutustele kehtiva faktuurarve. Arve peab vastama käesoleva määruse artikli 1 lõikes 3 sätestatud nõuetele. Sellise arveta impordi suhtes rakendatakse „kõigile muudele äriühingutele“ kohaldatavat dumpinguvastast tollimaksu.
- (251) Kuigi sellise arve esitamine on vajalik selleks, et liikmesriikide tolliasutused saaksid kohaldada impordi suhtes individuaalseid dumpinguvastaste tollimaksu määrasid, peavad tolliasutused peale selle dokumendi arvesse võtma ka muid asjaolusid. Isegi kui esitatakse arve, mis vastab kõigile käesoleva määruse artikli 1 lõikes 3 esitatud nõuetele, peavad liikmesriikide tolliasutused tegema kooskõlas tollieeskirjadega tavapärased kontrollid ja – nagu ka kõigil muudel juhtudel – võivad nõuda lisadokumente (veodokumendid jne), et kontrollida deklaratsioonis esitatud üksikasjade õigsust ning veenduda, et madalama tollimaksumäära kohaldamine on õigustatud.

- (252) Kui sellise äriühingu ekspordi maht, mille suhtes kohaldatakse madalamaid individuaalseid tollimaksumäärasid, suureneb pärast asjaomaste meetmete kehtestamist märgatavalt, võib sellist mahu suurenemist käsitleda meetmete kohaldamisest tuleneva kaubandusstruktuuri muutusena alusmääruse artikli 13 lõike 1 tähenduses. Sellisel juhul võib alata kõrvalehoidmisega seotud uurimise, eeldusel et tingimused on täidetud. Sellise uurimise käigus võib muu hulgas uurida individuaalse(te) tollimaksumäära(de) kaotamise ja sellest tulenevalt kogu riiki hõlmava tollimaksu kehtestamise vajadust.
- (253) Käesolevas määruses sätestatud individuaalseid dumpinguvastase tollimaksu määrasid kohaldatakse üksnes nimetatud juriidiliste isikute toodetud ja asjaomastest riikidest pärit uurimiseluse toote impordi suhtes. Käesolevas määruses sätestatud individuaalseid dumpinguvastase tollimaksu määrasid kohaldatakse üksnes nimetatud juriidiliste isikute toodetud ja asjaomastest riikidest pärit uurimiseluse toote impordi suhtes. Nende suhtes ei tohiks kohaldada ühtki individuaalset dumpinguvastase tollimaksu määra.
- (254) Kui äriühing muudab hiljem oma juriidilise isiku nime, võib ta taotleda kõnealuste individuaalsete dumpinguvastase tollimaksu määrade kohaldamist. Taotlus tuleb adresseerida komisjonile ⁽⁷⁸⁾. Taotlus peab sisaldama kogu vajalikku teavet, mis võimaldab kindlaks teha, et muudatus ei mõjuta äriühingu õigust kasutada tema suhtes kohaldatavat tollimaksumäära. Kui äriühingu nimevahetus ei mõjuta tema õigust tema suhtes kohaldatavale tollimaksumäärale, avaldatakse teade nimemuutuse kohta *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (255) Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽⁷⁹⁾ artiklit 109, on viivisemäär juhul, kui teatav summa tuleb tagasi maksta Euroopa Liidu Kohtu otsuse alusel, Euroopa Keskpanka poolt oma peamiste refinantseerimistehingute suhtes kohaldatav ja *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldatud määr, mis kehtib iga kuu esimesel kalendripäeval.
- (256) Komisjon kehtestas rakendusmäärusega (EL) 2019/159 ⁽⁸⁰⁾ kolmeks aastaks kaitsemeetme teatavate terasetoodete suhtes. Rakendusmäärusega (EL) 2021/1029 pikendati kaitsemeetme kehtivust 30. juunini 2024. Uurimiselune toode on kaitsemeetmega hõlmatud üks tootekategooriatest. Kui kaitsemeetmega kehtestatud tariifikvoodid on ületatud, tuleb samalt impordilt tasuta seega nii lisatollimaks kui ka dumpinguvastane tollimaks. Kuna dumpinguvastaste meetmete ja kaitsemeetmete samal ajal rakendamine võib mõjutada kaubandust soovitud rohkem, otsustas komisjon tõkestada kuni kaitsemeetme rakendamise lõpuni vaatlusaluse toote suhtes dumpinguvastase tollimaksu ja kvoodi ületamisega seotud tariifi samal ajal kohaldamist.
- (257) See tähendab, et kui määruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 osutatud lisatollimaksu kohaldatakse uurimiselusele tootele ja see ületab käesoleva määruse kohase dumpinguvastase maksu taset, nõutakse ainult määruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 sätestatud lisatollimaksu. Kaitse- ja dumpinguvastaste tollimaksude samaaegse kohaldamise perioodil peatatakse käesoleva määruse kohaselt kehtestatud tollimaksude sissenõudmine. Kui uurimiseluse toote suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 viidatud kvoodi ületamisega seotud tariifi ning see on väiksem kui selle määruse kohased dumpinguvastased tollimaksud, tuleb lisaks sellise tollimaksu ja selle määruse kohaselt määratud dumpinguvastase tollimaksu määra vahelisele erinevusele nõuda sisse ka määruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 viidatud kvoodi ületamisega seotud tariifi. Selle dumpinguvastaste tollimaksude osa, mida ei nõutud, sissenõudmine peatatakse.

⁽⁷⁸⁾ European Commission, Directorate-General for Trade, Directorate G, Rue de la Loi 170, 1040 Brussels, Belgium.

⁽⁷⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

⁽⁸⁰⁾ Komisjoni 31. jaanuari 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/159, millega kehtestatakse lõplikud kaitsemeetmed teatavate terasetoodete impordi suhtes (ELT L 31, 1.2.2019, lk 27).

(258) Käesoleva määrusega kehtestatud meetmed on kooskõlas määruse (EL) 2016/1036 artikli 15 lõike 1 alusel loodud komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

1. Määrusega kehtestatakse lõplik dumpinguvastane tollimaks järgmiste Hiina Rahvavabariigist ja Venemaa Föderatsioonist pärit toodete impordi suhtes: rauast või legeerimata terasest või muust legeerterasest, kuid mitte roostevabast terasest, lehtvaltsustooded, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata, muu töötluseta peale külmaltsimise, mis kuuluvad praegu CN-koodide ex 7209 15 00 (TARICi kood 7209 15 00 90), 7209 16 90, 7209 17 90, 7209 18 91, ex 7209 18 99 (TARICi kood 7209 18 99 90), ex 7209 25 00 (TARICi kood 7209 25 00 90), 7209 26 90, 7209 27 90, 7209 28 90, 7211 23 30, ex 7211 23 80 (TARICi koodid 7211 23 80 19, 7211 23 80 95 ja 7211 23 80 99), ex 7211 29 00 (TARICi koodid 7211 29 00 19 ja 7211 29 00 99), 7225 50 80 ja 7226 92 00 alla.

Vaatlusaluse toote määratlus ei hõlma järgmisi tooteliike:

- lehtvaltsustooded rauast või legeerimata terasest, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata, muu töötluseta peale külmaltsimise, rullides või mitte, igasuguse paksusega, elektrotehnilised;
- lehtvaltsustooded rauast või legeerimata terasest, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata, rullides, paksusega alla 0,35 mm, lõõmutatud (nn „must raudplekk“);
- muust legeerterasest lehtvaltsustooded, igasuguse laiusega elektrotehnilisest räniterasest, ja
- legeerterasest lehtvaltsustooded, muu töötluseta peale külmaltsimise, kiirlõiketerasest.

2. Lõpliku dumpinguvastase tollimaksu määrad, mida kohaldatakse allpool loetletud äriühingute toodetud ja lõikes 1 kirjeldatud toote netohinna suhtes liidu piiril enne tollimaksu tasumist, on järgmised:

Riik	Äriühing	Dumpinguvastane tollimaks (%)	TARICi lisakood
HRV	Angang Steel Company Limited, Anshan	19,7	C097
	Tianjin Angang Tiantie Cold Rolled Sheets Co. Ltd., Tianjin	19,7	C098
	Teised lisas loetletud koostööd tegevad äriühingud	20,5	
	Kõik muud äriühingud	22,1	C999
Venemaa	Magnitogorsk Iron & Steel Works OJSC, Magnitogorsk	18,7	C099
	PAO Severstal, Tšerepovets	34	C100
	Kõik muud äriühingud	36,1	C999

3. Lõikes 2 nimetatud äriühingute jaoks kindlaks määratud individuaalset tollimaksumäära kohaldatakse tingimusel, et liikmesriikide tolliasutustele esitatakse kehtiv faktuurarve, millele peab olema lisatud faktuurarve väljastanud üksuse töötaja allkirjastatud ning töötaja nime, ametinimetuse ja kuupäevaga varustatud avaldus järgmises vormis: „Mina, allakirjutanu, kinnitan, et käesoleva arvega hõlmatud, otseeksportiks Euroopa Liitu müüdiv (uurimislune toode) (koguses) on

toodetud (äriühingu nimi ja aadress) poolt (TARICi lisakood) [asjaomases riigis]. Kinnitan, et sellel arvel esitatud teave on täielik ja õige.“ Kui sellist arvet ei esitata, kohaldatakse kõigi muude äriühingute suhtes kohaldatavat tollimaksu.

4. Artikli 1 lõiget 2 võib muuta, et lisada uusi Hiina Rahvavabariigi eksportivaid tootjaid ja kehtestada nende suhtes valimisse kaasamata, koostööd tegevate äriühingute asjakohast kaalutud keskmise dumpinguvastase tollimaksu määra. Uus eksportiv tootja esitab tõendid selle kohta, et

- a) ta ei eksportinud uurimisperioodi ajal (1. aprill 2014 kuni 31. märts 2015) (esialgne uurimisperiood) Hiina Rahvavabariigist pärit tooteid, mida on kirjeldatud artikli 1 lõikes 1;
- b) ta ei ole seotud ühegi eksportija ega tootjaga, kelle suhtes kohaldatakse käesoleva määrusega kehtestatud meetmeid, ja
- c) ta on uurimisel toodet pärast esialgse uurimisperioodi lõppu tegelikult eksportinud või on võtnud tühistamatu lepinguga kohustuse eksportida seda toodet liitu märkimisväärses koguses pärast selle perioodi lõppu.

5. Kui ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse kehtivaid tollimaksusätteid.

Artikkel 2

1. Kui rakendusmääruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 osutatud lisatollimaksu kohaldatakse järgmiste toodete suhtes: rauast või legeerimata terasest või muust legeerterasest, kuid mitte roostevabast terasest, lehtvaltsed, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata, muu töötluseta peale külmaltsimise ja see ületab artikli 1 lõikes 2 sätestatud dumpinguvastase tollimaksu taset, nõutakse sisse ainult rakendusmääruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 sätestatud lisatollimaks.

2. Lõike 1 kohaldamise perioodil peatatakse käesoleva määruse kohaselt kehtestatud tollimaksude sissenõudmine.

3. Kui rakendusmääruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 osutatud lisatollimaksu kohaldatakse järgmiste toodete suhtes: rauast või legeerimata terasest või muust legeerterasest, kuid mitte roostevabast terasest, lehtvaltsed, igasuguse laiusega, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või katmata, muu töötluseta peale külmaltsimise ja see kehtestatakse madalamal tasemel kui artikli 1 lõikes 2 sätestatud dumpinguvastase tollimaksu tase, nõutakse rakendusmääruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 sätestatud lisatollimaksu lisaks kõnealuse tollimaksu ja artikli 1 lõikes 2 sätestatud dumpinguvastase tollimaksu vahelisele erinevusele.

4. Selle dumpinguvastase tollimaksu summa osa, mida lõike 3 alusel ei nõutud, sissenõudmine peatatakse.

5. Lõigetes 2 ja 4 osutatud peatamine kehtib üksnes rakendusmääruse (EL) 2019/159 artikli 1 lõikes 6 osutatud lisatollimaksu kohaldamise ajal.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides.

Brüssel, 26. oktoober 2022

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN

LISA

Koostööd tegevad Hiina eksportivad tootjad, kes ei kuulu valimisse:

Riik	Nimi	TARICi lisakood
HRV	Hesteel Co., Ltd Tangshan Branch, Tangshan	C103
HRV	Handan Iron & Steel Group Han-Bao Co., Ltd., Handan	C104
HRV	Baoshan Iron & Steel Co., Ltd., Shanghai	C105
HRV	Shanghai Meishan Iron & Steel Co., Ltd., Nanjing	C106
HRV	BX Steel POSCO Cold Rolled Sheet Co., Ltd., Benxi	C107
HRV	Bengang Steel Plates Co., Ltd, Benxi	C108
HRV	WISCO International Economic & Trading Co. Ltd., Wuhan	C109
HRV	Maanshan Iron & Steel Co., Ltd., Maanshan	C110
HRV	Tianjin Rolling-one Steel Co., Ltd., Tianjin	C111
HRV	Zhangjiagang Yangtze River Cold Rolled Sheet Co., Ltd., Zhangjiagang	C112
HRV	Inner Mongolia Baotou Steel Union Co., Ltd., Baotou City	C113

OTSUSED

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2022/2069,

30. september 2022,

**millega tehakse Madalmaade taotluse alusel erand vastavalt nõukogu direktiivile 91/676/EMÜ
veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest**

(teatavaks tehtud numbri C(2022) 6859 all)

(Ainult hollandikeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest, ⁽¹⁾ eriti selle III lisa punkti 2 kolmandat lõiku,

ning arvestades järgmist:

- (1) Direktiivis 91/676/EMÜ on sätestatud eeskirjad selle kohta, kuidas kaitsta veekogusid põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest.
- (2) Direktiivi 91/676/EMÜ III lisa punktis 2 on sätestatud, et liikmesriigid, kes kavatsevad lubada, et ühe hektari kohta laotatav loomasõnnikukogus sisaldab rohkem kui 170 kg lämmastikku, peavad sõnnikukoguse kindlaks määrama selliselt, et see ei takista kõnealuse direktiivi artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamist. Kui liikmesriik lubab teise lõigu punkti b alusel erinevat kogust, teavitab ta sellest komisjoni, kes kontrollib selle põhjendatust vastavalt artikli 9 lõikes 2 osutatud regulatiivkomitee menetlusele.
- (3) Otsusega 2005/880/EÜ ⁽²⁾ tegi komisjon Madalmaade poolt vastavalt direktiivile 91/676/EMÜ esitatud taotluse alusel erandi, lubades põllumajandusettevõtetes, kus on vähemalt 70 % rohumaad, laotada aastas ühe hektari kohta kuni 250 kg lämmastikku sisaldavat rohusööjate kariloomade sõnnikut.
- (4) Otsusega 2010/65/EL, ⁽³⁾ millega muudeti otsust 2005/880/EÜ, tegi komisjon Madalmaade poolt vastavalt direktiivile 91/676/EMÜ esitatud taotluse alusel erandi, lubades põllumajandusettevõtetes, kus on vähemalt 70 % rohumaad, laotada kuni 31. detsembrini 2013 aastas ühe hektari kohta kuni 250 kg lämmastikku sisaldavat rohusööjate kariloomade sõnnikut.
- (5) Rakendusotsusega 2014/291/EL, ⁽⁴⁾ mille kehtivus lõppes 31. detsembril 2017, tegi komisjon vastavalt direktiivile 91/676/EMÜ Madalmaadele erandi, lubades põllumajandusettevõtetes, kus on vähemalt 80 % rohumaad, laotada aastas ühe hektari kohta kuni 230 kg lämmastikku sisaldavat rohusööjate kariloomade sõnnikut, kui ettevõtte asub lõuna- või keskosa liiv- või lössimullal, ning kuni 250 kg lämmastikku sisaldavat sõnnikut hektari kohta aastas, kui ettevõtte asub muul mullal. Erandi alla kuulus 2016. aastal 19 564 põllumajandusettevõtet, mille maad moodustasid Madalmaades 47 % kogu põllumajandusmaa netopindalast.

⁽¹⁾ EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1.

⁽²⁾ Komisjoni 8. detsembri 2005. aasta otsus 2005/880/EÜ, millega lubatakse Madalmaade taotletud erand nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest rakendamisel (ELT L 324, 10.12.2005, lk 89).

⁽³⁾ Komisjoni 5. veebruari 2010. aasta otsus 2010/65/EL, millega muudetakse otsust 2005/880/EÜ, millega lubatakse Madalmaade taotletud erand nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest rakendamisel (ELT L 35, 6.2.2010, lk 18).

⁽⁴⁾ Komisjoni 16. mai 2014. aasta rakendusotsus 2014/291/EL, millega lubatakse Madalmaade taotletud erand vastavalt nõukogu direktiivile 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (ELT L 148, 20.5.2014, lk 88).

- (6) Rakendusotsusega (EL) 2018/820, ⁽³⁾ mille kehtivus lõppes 1. jaanuaril 2020, tegi komisjon vastavalt direktiivile 91/676/EMÜ Madalmaadele erandi, lubades põllumajandusettevõtetes, kus on vähemalt 80 % rohumaad, laotada aastas ühe hektari kohta kuni 230 kg lämmastikku sisaldavat rohusööjate kariloomade sõnnikut, kui ettevõtte asub lõuna- või keskosa liiv- või lössimullal, ning kuni 250 kg lämmastikku sisaldavat sõnnikut hektari kohta aastas, kui ettevõtte asub muul mullal. Erandi alla kuulus 2019. aastal 18 818 põllumajandusettevõtet, mille maad moodustasid Madalmaades 44,7 % kogu põllumajandusmaa netopindalast.
- (7) Rakendusotsusega (EL) 2020/1073, ⁽⁴⁾ mille kehtivus lõppes 31. detsembril 2021, tegi komisjon Madalmaadele erandi, lubades põllumajandusettevõtetes, kus on vähemalt 80 % rohumaad, laotada aastas ühe hektari kohta kuni 230 kg lämmastikku sisaldavat rohusööjate kariloomade sõnnikut, kui ettevõtte asub lõuna- või keskosa liiv- või lössimullal, ning kuni 250 kg lämmastikku sisaldavat sõnnikut hektari kohta aastas, kui ettevõtte asub muul mullal. Kõnealune rakendusotsus kehtestati kaheks aastaks, et võimaldada Madalmaadel täielikult rakendada täiustatud rakendamisstrateegiat, et hoida ära pettusi sõnnikupoliitika rakendamisel. Peale selle lisati sellesse täiendavad tingimused, tagamaks, et kariloomade arv ei suureneks ja vähendamaks ammoniaagiheidet sõnniku laotamisel.
- (8) 25. veebruaril 2022 taotlesid Madalmaad direktiivi 91/676/EMÜ III lisa punkti 2 kolmanda lõigu kohaselt uut erandit.
- (9) Madalmaad esitasid direktiivi 91/676/EMÜ artikli 10 kohaselt andmed, ⁽⁵⁾ millest nähtus, et ajavahemikus 2016–2019 oli ligikaudu 14 % Madalmaade põhjavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus üle 50 mg/l, 5 % põhjavee seirejaamades 40–50 mg/l ja 73 % põhjavee seirejaamades alla 25 mg/l. Andmetest ilmnes ka, et ajavahemikus 2016–2019 oli 99 % Madalmaade pinnavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus alla 50 mg/l ja 96 % pinnavee seirejaamades oli keskmine nitraadisaldus alla 25 mg/l. Aruandeperioodil 2016–2019 olid siiski 58 % mageveekogudest eutroofsed ja 10 % oleksid võinud muutuda eutroofseteks, kui meetmeid ei oleks võetud.
- (10) Need andmed, mis avaldati direktiivi 91/676/EMÜ artiklit 10 käsitlevas aruandes, ⁽⁶⁾ näitasid ka märkimisväärsed erinevusi Madalmaade provintside vahel ja seda, et mitmes Madalmaade provintsis on põhjavee nitraadisalduse ja eutrofeerumise reostuskolled. *Limburgi provintsis* oli 36 % põhjavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus üle 50 mg/l ja 22 % põhjavee seirejaamades täheldati keskmise nitraadisalduse suurenemist, samal ajal kui 74 % pinnaveekogudest olid eutroofsed ja 16 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Põhja-Brabandi provintsis* oli 26 % põhjavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus üle 50 mg/l ja 20 % põhjavee seirejaamades täheldati keskmise nitraadisalduse suurenemist, samal ajal kui 68 % pinnaveekogudest olid eutroofsed ja 7 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Zeelandi provintsis* oli 14 % põhjavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus üle 50 mg/l ja 47 % põhjavee seirejaamades täheldati keskmise nitraadisalduse suurenemist, samal ajal kui 80 % pinnaveekogudest olid eutroofsed ja 11 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Lõuna-Hollandi provintsis* olid 54 % pinnaveekogudest eutroofsed ja 17 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Põhja-Hollandi provintsis* olid 61 % pinnaveekogudest eutroofsed ja 19 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Utrechti provintsis* täheldati 24 % põhjavee seirejaamades nitraadisalduse suurenemist, samal ajal kui 43 % pinnaveekogudest olid eutroofsed ja 10 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Gelderlandi provintsis* oli 10 % põhjavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus üle 50 mg/l ja 15 % põhjavee seirejaamades täheldati selle suurenemist. *Overijsseli provintsis* oli 18 % põhjavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus üle 50 mg/l ja 19 % põhjavee seirejaamades täheldati selle suurenemist, samal ajal kui 67 % pinnaveekogudest olid eutroofsed ja 4 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Drenthe provintsis* oli 15 % põhjavee seirejaamades keskmine nitraadisaldus üle 50 mg/l, samal ajal kui 65 % pinnaveekogudest olid eutroofsed ja 9 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Friisimaa provintsis* täheldati 23 % põhjavee seirejaamades nitraadisalduse suurenemist, samal ajal kui 85 % pinnaveekogudest olid eutroofsed. *Groningeni provintsis* olid 52 % pinnaveekogudest eutroofsed ja 11 % eutroofseks muutumise ohus, kui meetmeid ei võeta. *Flevolandi provintsis* olid 33 % pinnaveekogudest eutroofsed.

⁽³⁾ Komisjoni 31. mai 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/820, millega lubatakse Madalmaade taotletud erand vastavalt nõukogu direktiivile 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (ELT L 137, 4.6.2018, lk 27).

⁽⁴⁾ Komisjoni 17. juuli 2020. aasta rakendusotsus (EL) 2020/1073, millega tehakse Madalmaade taotluse alusel erand vastavalt nõukogu direktiivile 91/676/EMÜ veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (ELT L 234, 21.7.2020, lk 20).

⁽⁵⁾ COM(2021) 1000 ja SWD(2021) 1001, 28. osa.

⁽⁶⁾ COM(2021) 1000 ja SWD(2021) 1001, 28. osa.

- (11) Andmed, mille Madalmaad 2020. ja 2021. aastal rakendusotsuse (EL) 2020/1073 kohastes aruannetes esitasid, näitasid põhjavee nitraadisalduse suurenemist lössi-, liiv- ja savimullaga aladel. 2021. aastal oli liivmullaga piirkonna lõuna- ja idaosas keskmine nitraadisaldus põhjavee ülemises meetrises kihis 67 mg/l. See ületab liidu piirnormati, mis on 50 mg/l. Alates 2017. aastast on nitraadisaldus liivmullaga piirkonna selles osas kahekordistunud. Keskmine sisaldus liivmullaga piirkonna põhjaosas oli liidu piirnormist väiksem, kuid suurenes 2021. aastal tasemeni 37 mg/l. Keskmine sisaldus lössimullaga piirkonnas vähenes 2020. aastal veidi, langedes tasemeni 57 mg/l, kuid ületab siiski liidu piirnormati. Savimullaga piirkonnas jäi nitraadisaldus pidevalt piirnormist väiksemaks, kuid on suurenenud. Turbammullaga piirkonnas mõõdeti väikseimad sisaldused ja 2021. aastal oli keskmine sisaldus 14 mg/l. Andmetest ilmnes ka, et erandiga seotud seirevõrgustikku kuuluvate põllumajandusettevõtete maadel ületas juuretsooni vesi sageli nitraadisalduse norme, isegi kui selle keskmine väärtus jäi alla 50 mg/l.
- (12) Kooskõlas direktiivi 91/676/EMÜ artikli 3 lõikega 5 kohaldavad Madalmaad tegevusprogrammi kogu oma riigi territooriumil. 26. detsembril 2021 võtsid Madalmaad vastu uue tegevusprogrammi ajavahemikuks 2022–2025 ⁽⁹⁾ (seitsmes nitraate käsitlev tegevusprogramm), mis sisaldab lisameetmeid, et vähendada toitaine (lämmastik ja fosfor) kadu keskkonda, ja põhineb piirkondlikult diferentseeritud lähenemisviisil, mis oleneb toitaineerostuse tasemest ja mullatüübist. Keskkonnamõju hindamise käigus, mille Madalmaade ametiasutuste teaduslik nõuandekomisjon (Commissie van Deskundigen Meststoffenwet) seitsmenda nitraate käsitleva tegevusprogrammi koostamisel korraldas, ilmnes siiski, et tegevusprogrammi võimalik mõju ei oleks veekvaliteedi eesmärkide saavutamiseks piisav. 25. veebruaril 2022 võtsid Madalmaad vastu seitsmenda nitraate käsitleva tegevusprogrammi *addendum*’i, ⁽¹⁰⁾ milles on osutatud riiklikule maapiirkondade programmile, ⁽¹¹⁾ milles on esitatud terviklik lähenemisviis loodusele, veele ja kliimale, sealhulgas lämmastikuheitele, et täita liidu keskkonna- ja kliimanõuded. *Addendum*’iga soovib Madalmaade valitsus võtta seatud eesmärkide alusel konkreetseid meetmeid, et saavutada põllumajandustegevusest lähtuvate toitude seotud veekvaliteedialased sihid.
- (13) Seitsmendas nitraate käsitlevas tegevusprogrammis ajavahemikuks 2022–2025 ja selle *addendum*’is on piirkondade kaupa kindlaks määratud jõupingutused, mida on vaja teha selleks, et saavutada põllumajandustegevusest lähtuvate nitraatide ja fosforiga seotud veekvaliteedialased eesmärgid, mis on kindlaks määratud direktiivis 91/676/EMÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ ⁽¹²⁾ raames vastu võetud Madalmaade veemajanduskavas. Põhjavee nitraadisaldusega seoses peavad Zand Noordi, Zand Oosti, Westeljk Noord-Brabanti, Centraal zeeklei, Zuidwesteljk zeekleigebiedi ja Westeljk zandgebiedi piirkond eesmärkide saavutamiseks tegema mõningaid jõupingutusi, samal ajal kui Gelderse Vallei, Oosteljk Noord-Brabant en Limburg Zandi ja Lössgebiedi piirkond peavad nende saavutamiseks tegema märkimisväärsed jõupingutusi. Pinnavee fosforisisaldusega (eutrofeerumisega) seoses peavad Zand Noordi, Zand Oosti, Westeljk Noord-Brabanti, Oosteljk Noord-Brabant en Limburg Zandi, Noordeljk zeekleigebiedi, Centraal zeeklei ja Zuidwesteljk zeekleigebiedi piirkond tegema eesmärkide saavutamiseks mõningaid jõupingutusi, samal ajal kui Gelderse Vallei, Lössgebiedi, Westeljk Zeeklei, Westeljk veengebiedi ja Westeljk zandgebiedi piirkond peavad nende saavutamiseks tegema märkimisväärsed jõupingutusi. See on kooskõlas andmetega, mille Madalmaad esitasid direktiivi 91/676/EMÜ artikli 10 kohaselt.
- (14) Madalmaad võtavad vastu uue põllumajandustegevusest lähtuvate nitraatide ja fosforiga reostunud alade (toitaineerostusega alad) loetelu, mis peaks hõlmama kõiki selliste põhja- ja pinnavee seirepunktide valgalasid, kus esineb keskmist nitraadireostust või juhuslikku nitraadireostust, kus on reostuse oht ja märgatav reostuse suurenemise tendents, ning seirepunkte, kus on näha eutrofeerumist või eutrofeerumise ohtu. Loetelu koostamisel tuleks arvesse võtta ka Euroopa Liidu Kohtu asjakohast praktikat, eelkõige kohtuotsuseid C-221/03 ⁽¹³⁾ ja C-543/16 ⁽¹⁴⁾. Kui 1. jaanuariks 2024 ei ole uut loetelu vastu võetud, määratakse toitaineerostusega aladeks kõik alad, kus on vaja teha mõningaid või märkimisväärsed jõupingutusi.

⁽⁹⁾ Originaalpealkiri: „7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (2022-2025)“.

⁽¹⁰⁾ Originaalpealkiri: „Addendum op het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn“.

⁽¹¹⁾ Nationaal Programma Landelijk Gebied.

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

⁽¹³⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2005, Euroopa Ühenduste Komisjon vs. Belgia Kuningriik, C-221/03, ECLI:EU:C:2005:573.

⁽¹⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. juuni 2018, Euroopa Komisjon vs. Saksamaa Liitvabariik, C-543/16, ECLI:EU:C:2018:481.

- (15) Käesolevat eranditaotlust tuleks kaaluda toitaineite kasutamise küsimusena laiemas ELi poliitilises kontekstis, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2000/60/EÜ, 2006/118/EÜ⁽¹⁵⁾ ja 2008/56/EÜ⁽¹⁶⁾ eesmärkide ja sihtide, jõupingutuste jagamise määrase⁽¹⁷⁾ suuremate ambitsioonide ja Madalmaade ÜPP strateegiakava,⁽¹⁸⁾ samuti Euroopa roheline kokkuleppe toitaineereostusalaste eesmärkide valguses. Euroopa rohelises kokkuleppes on kindlaks määratud liidu eesmärgid toitainekeha vähendamiseks ja muude kasvuhoonegaaside kui CO₂, nimelt suures osas väetamisest ja kariloomadelt lähtuva metaani ja dilämmastikoksiidi piiramiseks. Liit on võtnud strateegias „Talust taldrikule“⁽¹⁹⁾ ja nullsaaste tegevuskavas⁽²⁰⁾ eelkõige kohustuse vähendada toitainekeha 2030. aastaks 50 %, mis tooks kaasa väetisekasutuse 20 % vähenemise, ning kaitsta mullaviljakust ja vähendada 25 % võrra ELi ökosüsteemialasid, kus lämmastiku sadestumine ületab kriitilist taset ja kus õhusaaste ohustab elurikkust.
- (16) 10. juuni 2022. aasta esialgses ettepanekus riikliku maapiirkondade programmi kohta⁽²¹⁾ on Madalmaade valitsus märkinud: „Turbaladel, Natura 2000 aladel ja põhjavee kaitsealadel on suurimaks väljakutseks haavatavad vooluveekogud ja Natura 2000 alasid ümbritsevad puhvervööndid. Neil aladel on põllumajandustootjatel rohkem äritegevuse piiranguid või vähem arendusvõimalusi. Sel juhul on põllumajanduse ekstensiivistamine kõige asjakohasem toimingisviis.“ Samuti on võetud „kohustus luua Natura 2000 alade ümber üleminekualad“. „Natura 2000 alasid ümbritsevad üleminekualad (puhvervööndid) on Natura 2000 aladega külgnevad alad, mis aitavad kaasa süsteemi taastamisele, et säilitada ja taastada asjaomasel Natura 2000 alal elurikkus.“
- (17) Komisjon on Madalmaade eranditaotluse läbi vaadanud, võttes arvesse direktiivi 91/676/EMÜ nõudeid ja eesmarke, varasemate erandiotsuste rakendamisest saadud kogemusi ning seitsmendat nitraate käsitlevat tegevusprogrammi ja selle *addendum*it. Ta on uurinud ka veekvaliteedi suundumusi ja võtnud arvesse Euroopa roheline kokkuleppe eesmarke. Eeltoodu põhjal leiab komisjon, et rohumaapõhiste põllumajandusettevõtetele on vaja tagada kuni neli-aastane prognoositav erandiga hõlmatud üleminekuperiood, kuni *addendum*is esitatud kavandatud reformid on täielikult Madalmaade õigusesse üle võetud ja et uute reformide järkjärgulise rakendamisega kaasas käia. Komisjon leiab ka, et direktiivi 91/676/EMÜ eesmärkide saavutamiseks on vaja, et Madalmaad täidaksid rangeid lisatingimusi eelkõige, kuid mitte ainult toitaineereostusega aladel. Taotletud erand peaks toetama *addendum*is ja riiklikus maapiirkondade programmis kindlaks määratud reformikava.
- (18) Käesoleva otsusega kehtestatav erand ei piira Madalmaade kohustust kohaldada nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ⁽²²⁾ ja Euroopa Liidu Kohtu otsust kohtuasjas C-293/17,⁽²³⁾ eelkõige selles esitatud kõnealuse direktiivi artikli 6 lõike 3 tõlgendust, ning kohaldada direktiive 2000/60/EÜ ja 2008/56/EÜ ega välista, et neist direktiividest tulenevate kohustuste täitmiseks võib olla vaja võtta lisameetmeid.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest (ELT L 372, 27.12.2006, lk 19).

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrategie raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT L 156, 19.6.2018, lk 26).

⁽¹⁸⁾ SWD(2020) 93 final – Analysis of links between CAP Reform and Green Deal („ÜPP reformi ja roheline kokkuleppe vaheliste seoste analüüs“); SWD(2020) 388 final – komisjoni soovitusel Madalmaade ÜPP strateegiakava kohta; SWD(2020) 388 final.

⁽¹⁹⁾ „Strategia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“, COM(2020) 381 final.

⁽²⁰⁾ COM(2021) 400 final.

⁽²¹⁾ Originaalpealkiri: „Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied – 10 Juni 2022“.

⁽²²⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

⁽²³⁾ Kohtuasi C-293/17: Coöperatie Mobilisation for the Environment and Vereniging Leefmilieu (ECLI:EU:C:2018:882).

- (19) Väga oluline on tagada, et aastas ühe hektari kohta täiendavate sõnnikukoguste laotamise lubamine ei tekitaks viivitusi teiste selliste liidu õigusaktide nõuete täitmisel, mille eesmärkide saavutamist lämmastiku- ja fosforireostus võib takistada, ega seaks nende nõuete täitmist ohtu. Seepärast ei tohiks riiklikul tasandil lubada erandeid konkreetsetele põllumajandustootjatele põhjavee kaitsealadel ja Natura 2000 aladel või Natura 2000 alasid ümbritsevates puhervööndites, mis on määratletud Madalmaade riiklikus maapiirkondade programmis ja mille suurus täpsustatakse 2023. aastal.
- (20) Kariloomade asustustihedus Madalmaades on endiselt väga suur ning oli 2016. aastal liidu suurim, ületades liidu keskmist peaaegu viis korda. Madalmaade esitatud andmete kohaselt vähenes seal ajavahemikus 2019–2021 kariloomade koguarv 2,5 %, samal ajal kui veiste arv suurenes.
- (21) 2020. aasta sõnniku kogutoodangut ei tohiks ületada. See sõnnikutoodangu ülemmäär lõimitakse liikmesriigi õigusaktidesse 1. jaanuaril 2024. Lisaks peaks riikliku maapiirkondade programmi alusel kavandatud reformide rakendamine sõnnikutootmist käesoleva otsuse kehtivusaja lõpuks järk-järgult vähendama.
- (22) Seitsmendat nitraate käsitlevat tegevusprogrammi ja selle *addendum*'it on vaja eriti just toitaineereostusega alade puhul täiendada konkreetsete meetmetega, mis on tuntud oma tõhususe poolest kestlikul toitainete kasutamisel põllumajandusettevõtetes ning põhja- ja magevette jõudva toitainekeao vähendamisel.
- (23) Madalmaad kehtestasid täiustatud rakendamisstrateegia, et tõhustada pettuste ärahoidmist sõnnikupoliitika elluviimisel. Kõnealust strateegiat rakendati 2020.–2021. aastal, kuid COVIDi pandeemia tõttu esines selle rakendamisel ka mõningaid viivitusi. Strateegiat tuleb selle peamisi tegevussuundi järgides tõhusalt rakendada ja laiendada ka teistele piirkondadele, kus esineb sõltumatu hinnangu kohaselt märkimisväärne sõnnikukäitlusalaste õigusnormide tahtliku rikkumise oht. Kavandatud põllumajandusreformide üleminekuperiood võib kaasa tuua ka pettuste suurenemise ja seepärast tuleks kontrollimist tõhustada.
- (24) Konkreetsele põllumajandustootjale loa andmisel kohaldatakse teatavaid tingimusi, mille eesmärk on tagada põllumajandusettevõttes põllukultuuride vajadustele vastav väetamine ning hoida ära lämmastiku ja fosfaadi sattumine vette. Käesolevas otsuses sätestatavaid meetmeid tuleks kohaldada lisaks seitsmenda nitraate käsitleva tegevusprogrammi ja selle *addendum*'i alusel juba kohaldatavatele meetmetele.
- (25) Madalmaad peavad rakendama kõik Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2284 ⁽²⁴⁾ III lisas kindlaks määratud meetmed ammoniaagiheite vähendamiseks. Aruandes, milles käsitleti direktiivi 91/676/EMÜ mõju gaasilisele lämmastikuheitele, ⁽²⁵⁾ leiti, et mõnes suure kariloomade arvuga piirkonnas võib erandi kohaldamine põhjustada gaasilise heite suurenemist. Seepärast tuleks võtta asjakohased meetmed ammoniaagiheite vähendamiseks, sh võtta kasutusele vähese heitega sõnnikulaotamise meetodid ning kehtestada vajaduse korral maksimaalne temperatuur, millega tohib sõnnikut laotada, ja range kohustus põllule laotatud sõnnik või läga kohe mulda segada.

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1).

⁽²⁵⁾ The impact of the Nitrates Directive on gaseous N emissions, Effects of measures in nitrates action programme on gaseous N emissions, Contract ENV.B.1/ETU/2010/0009.

- (26) Käesoleva otsuse artiklis 4 sätestatud tingimusi käsitletakse liikmesriigi õigusega kehtestatud kohustuslike majandamisnõuetena Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115⁽²⁶⁾ artiklite 12 ja 13 tähenduses ning käesoleva otsuse artiklites 5 ja 9 sätestatud tingimusi käsitletakse erandiga hõlmatud üksuste puhul liikmesriigi õigusega kehtestatud kohustuslike majandamisnõuetena määruse (EL) 2021/2115 artiklite 12 ja 13 tähenduses.
- (27) Madalmaad peavad täitma 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikus sätestatud maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tuleneva kasvuhoonegaaside heite ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumise eesmärgi. Maa muutmine rohumaast põllumaaks tooks kaasa mullasüsiniku heite suurenemise ja takistaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/841⁽²⁷⁾ artikli 4 täitmist.
- (28) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2007/2/EÜ⁽²⁸⁾ on sätestatud liidu ruumiandmete taristu rajamise üldeeskirjad liidu keskkonnapoliitika ja keskkonda mõjutada võivate liidu poliitika- ja tegevussuundade rakendamiseks. Käesoleva otsuse rakendamisega seoses kogutud ruumiandmed peaksid vajaduse korral olema kooskõlas kõnealuse direktiivi sätetega. Peale selle peaksid Madalmaad selleks, et vähendada halduskoormust ja suurendada andmete sidusust, kasutama käesoleva otsuse raames vajalikke andmeid kogudes vajaduse korral teavet, mis on saadud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013⁽²⁹⁾ artikli 67 lõike 1 kohaselt loodud ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi raames.
- (29) Käesolev otsus kaotab kehtivuse 31. detsembril 2025.
- (30) Käesoleva otsusega ette nähtud meetmed on kooskõlas direktiivi 91/676/EMÜ artikli 9 alusel moodustatud nitraadikomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Erand

Madalmaade 25. veebruari 2022. aasta kirjas taotletud erand, mis võimaldab laotada maale suurema koguse rohusööjate kariloomade sõnnikus sisalduvat lämmastikku, kui on ette nähtud direktiivi 91/676/EMÜ III lisa punkti 2 teise lõigu esimese lausega, tehakse üleminekumeetmena, mis kaasneb Madalmaade põllumajandus- ja kariloomasektori reformidega, mille eesmärk on täita ELi keskkonna- ja kliimanõudeid (sh direktiiv 91/676/EMÜ), mis on seotud lämmastikuheitega (sh ammoniaagiheitega) ja toitainetega vees, ning käesolevas otsuses sätestatud tingimustel.

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1).

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/841, millega lisatakse maakasutusest, maakasutuse muutusest ja metsandusest tulenev kasvuhoonegaaside heide ja sellest tulenevate kasvuhoonegaaside sidumine 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 ja otsust nr 529/2013/EL (ELT L 156, 19.6.2018, lk 1).

⁽²⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete taristu (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1).

⁽²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549).

*Artikkel 2***Erandi kohaldamisala**

Erandid kohaldatakse rohumAAPõhiste põllumajandusettevõtete suhtes, kes on saanud selleks loa vastavalt artiklile 6.

*Artikkel 3***Mõisted**

Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „rohumAAPõhine põllumajandusettevõte“ – põllumajandusettevõte, kus vähemalt 80 % põllumajandusmaast, millele sõnnikut laotatakse, on rohumaa;
- 2) „rohusööjad kariloomad“ – veised (välja arvatud lihavasikad), lambad, kitsed, hobused, eeslid, hirved ja vesipühvlid;
- 3) „põllumajandusmaa“ – eraomanduses, renditud või individuaalse kirjaliku lepingu alusel põllumajandustootja poolt kasutatav maa-ala, mille haldamise eest põllumajandustootja otseselt vastutab;
- 4) „rohumaa“ – püsirohumaa või ajutine rohumaa, mida kasutatakse vähem kui viis aastat;
- 5) „väetamiskava“ – arvutused toitainete kavandatava kasutuse ja kättesaadavuse kohta;
- 6) „väetamisarvestus“ – toitainete tasakaalu arvestus, mis tehakse väetistes kasutatavate toitainete tegelike koguste ja selle põhjal, kuidas taimed toitaineid omastavad;
- 7) „väetamisregister“ – elektrooniline süsteem, mille kaudu põllumajandustootjad annavad aru tegeliku toitaine kasutuse ja sõnnikukäitluse kohta;
- 8) „lõuna- või keskosa liivmuld“ – muld, millele Madalmaade õigusaktides (väetiseseaduse rakendusmääruse ⁽³⁰⁾ artikli 1 lõige 1) osutatakse kui lõuna- või keskosa liivmullale;
- 9) „lössimuld“ – muld, millele Madalmaade õigusaktides (väetiseseaduse rakendusmääruse artikli 1 lõige 1) osutatakse kui lössimullale;
- 10) „toitained“ – lämmastik ja fosfaat.

*Artikkel 4***Erandi tegemise üldtingimused**

Erand tehakse järgmistel tingimustel.

- 1) Madalmaad koostavad hiljemalt 1. jaanuariks 2024 põllumajandustegevusest lähtuvate nitraatide ja fosforiga reostunud alade (toitainereostusega alad) uue loetelu ja uue kaardi, hõlmates kõik selliste põhja- ja pinnavee seirepunktide valgalad, kus esineb keskmist nitraadireostust või juhuslikku nitraadireostust, kus on reostuse oht ja märgatav reostuse suurenemise tendents, ning seirepunktid, kus on näha eutrofeerumist või eutrofeerumise ohtu.

Üleminekumeetmena ja kuni uus loetelu hiljemalt 1. jaanuariks 2024 vastu võetakse, hõlmavad toitainereostusega alad liiv- ja lössimullaga lõuna- ja keskosa piirkondi ning alates 1. jaanuarist 2023 Madalmaade Keskkonnahindamisagentuuri (PBL) riiklikus veekvaliteedi analüüsis (2020) ⁽³¹⁾ piirkondlike veekogude hulgast kindlaks määratud ja toitainete poolest mittevastavateks (halvas, kehvast ja keskpärase seisundis) aladeks liigitatud valgalasid.

1. jaanuariks 2024 on kehtestatud toitainereostusega alade lõplik loetelu ja kaart ning nende alade hulka kuuluvad vähemalt 2023. aastal kindlaks määratud alad ja mis tahes muud alad, kus põllumajanduse osa toitainereostuse tekkel on märkimisväärne, st ületab 19 % kogu toitaine koormusest.

⁽³⁰⁾ Originaalpealkiri: „Uitvoeringsregeling Meststoffenwet“.

⁽³¹⁾ https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-nationale-analyse-waterkwaliteit-4002_0.pdf.

Kui 1. jaanuariks 2024 ei ole toitaineerostusega alade lõplikku loetelu ja kaarti kehtestatud, kasutatakse seitsmendas nitraate käsitlevas tegevusprogrammis ja selle *addendum*'is kindlaks määratud alasid, mille hulka kuuluvad kõik alad, kus on vaja teha *mõningaid* või *märkimisväärseid* jõupingutusi, et saavutada nitraadi- ja fosforisisaldusega seotud veekvaliteedialased eesmärgid, mis on kindlaks määratud direktiivis 91/676/EMÜ ja direktiivi 2000/60/EÜ raames vastu võetud Madalmaade veemajanduskavas.

- 2) Madalmaad jälgivad toodetud sõnniku hulka ja tagavad, et riigis toodetav sõnnik ei sisalda üle 489,4 miljoni kilogrammi lämmastikku ja 150,7 miljoni kilogrammi fosfaati (2020. aastal toodetud kogus), ning et *addendum*'is kindlaks määratud reformide rakendamise tulemusel väheneb toodetud sõnniku kogus järk-järgult ega sisalda 2025. aastal üle 440 miljoni kilogrammi lämmastikku ja 135 miljoni kilogrammi fosfaati.
 - 3) Alates 1. jaanuarist 2023 ei luba Madalmaad teha käesoleva otsuse artiklis 5 osutatud erandeid Natura 2000 aladel, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ⁽³²⁾ ja direktiivi 92/43/EMÜ kohaselt, ning alates 1. jaanuarist 2024 riiklikus maapiirkondade programmis täpsustatud Natura 2000 alade lähedal olevates puhvervööndites, kus kriitiline lämmastikukoormus lämmastiku sadestumiseks on ületatud.
 - 4) Alates 1. jaanuarist 2023 ei luba Madalmaad teha käesoleva otsuse artiklis 5 osutatud erandeid põhjavee kaitsealadel. Põhjavee kaitsealadel, kus põhjavesi on nitraatidega reostunud, hakatakse hiljemalt 1. jaanuaril 2024 kohaldama kohustuslike meetmete paketti toitainekoormuse vähendamiseks.
 - 5) Madalmaad kehtestavad järgmised meetmed.
 - a) Alates 2023. aasta jaanuarist koostavad kõik põllumajandusettevõtted enne kasvuhooaega aastase väetamiskava. Väetamiskavas kirjeldatakse põllumajandusmaa külvikorda ning sõnniku ja muude lämmastik- ja fosforväetiste kavandatud kasutamist.
 - b) Alates 1. jaanuarist 2024 võetakse kasutusele elektrooniline väetamisregister, milles registreeritakse mineraalväetiste kasutamine ning sõnniku tootmine ja laotamine. Alates 1. jaanuarist 2025 kasutavad kõik põllumajandusettevõtted elektroonilist registrit. Madalmaade ametiasutused jälgivad ja analüüsivad kasutatavate väetiste koguseid ja annavad põllumajandustootjatele nõu kasutatavate väetiste üldkoguse vähendamise meetodite kohta.
 - c) Vooluveekogude kõrval asuval põllumajandusmaal luuakse puhverribad, kus väetamine on keelatud. Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2023 kõigi Madalmaades põllumajanduslikel maatükkidel asuvate vooluveekogude suhtes. Puhverribad määratakse kindlaks järgmiselt:
 - i) vähemalt viie meetri laiune puhverriba direktiivi 2000/60/EÜ kohaselt kindlaks määratud ökoloogiliselt tundlike ojade ja pinnaveekogude ääres;
 - ii) vähemalt kolme meetri laiune puhverriba kõigi muude põllumajandusmaadel asuvate vooluveekogude, sealhulgas kraavide ääres.
- Neid miinimumlaiusi saab paljude kuivendus- ja niisutuskraavidega aladel kohandada järgmiselt:
- kolme meetri laiune puhverriba direktiivi 2000/60/EÜ kohaselt kindlaks määratud pinnaveekogude ääres, kui viie meetri laiuse puhverriba kogupindala maatüki tasandil moodustaks üle 4 % põllumajanduslikust maatükist. Kui direktiivi 2000/60/EÜ kohaselt kindlaks määratud ja kuni 10 meetri suurust pinnaveekogu ääristava kolme meetri laiuse puhverriba kogupindala maatüki tasandil moodustaks üle 4 % põllumajanduslikust maatükist, võib puhverriba laiust vähendada ühe meetrini;
 - ühe meetri laiune puhverriba kõigi muude põllumajandusmaadel asuvate vooluveekogude ääres, kui kolme meetri laiuse puhverriba kogupindala maatüki tasandil moodustaks üle 4 % põllumajanduslikust maatükist. Kui ühe meetri laiuse puhverriba kogupindala maatüki tasandil moodustaks üle 4 % põllumajanduslikust maatükist, võib puhverriba laiust vähendada 0,5 meetrini;
 - iii) vähemalt ühe meetri laiune puhverriba suvel ära kuivavate vooluveekogude ääres (need vooluveekogud peavad olema kuivad vähemalt 1. aprillist kuni 1. oktoobrini).

⁽³²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

- d) Toitainereostusega aladel kohaldatakse järgmisi tingimusi: orgaaniliste ja keemiliste väetistega väetamise kogunormi vähendatakse järk-järgult, et see norm oleks 1. jaanuari 2025. aasta seisuga 20 % väiksem kui seitsmenda nitraate käsitleva tegevusprogrammi lisas avaldatud normid. Kui väetamisnormide kavandatud läbivaatamisel määratakse kindlaks väiksemad normid, kohaldatakse neid.
- 6) Madalmaal kohaldavad täiustatud rakendamisstrateegiat, tuginedes rakendusotsuse (EL) 2020/1073 artikli 4 lõike 3 kohaldamisel saadud kogemustele. Täiustatud rakendamisstrateegia hõlmab vähemalt järgmist:
- a) pettusejuhtumite pidev sõltumatu riskihindamine ning nende sõnnikukasutuse ja -käitluse piirkondade ja osaliste kindlakstegemine, kus võidakse või kes võivad tõenäolisemalt tahtlikult rikkuda riiklikke sõnnikualaseid õigusnorme, mis on sätestatud väetiseseaduse rakendusmääruses, ⁽³³⁾ väetiste kasutamist käsitlevas dekreedis ⁽³⁴⁾ ja keskkonnajuhtimise tegevuste dekreedis, ⁽³⁵⁾ niivõrd kui selles käsitletakse põllukultuurideta alasid;
- b) täiustatud rakendamise jätkuv kohaldamine De Peelis, Gelderse Valleis ja Twentes, mida peetakse suure riiklike sõnnikualaste õigusnormide tahtliku rikkumise ohuga piirkondadeks; täiustatud rakendamisstrateegiat laiendatakse enne 2025. aasta lõppu järk-järgult kõigile muudele piirkondadele, mille kohta hindamine näitab, et need asuvad suure ohuga alal, võttes arvesse saadud kogemusi ja parimaid tavasid;
- c) rakendamisstrateegias erilise tähelepanu pööramine neile sõnniku väärtusahela osalistele, sealhulgas vahendajatele ja kooskäritajatele kõikides piirkondades, kelle puhul esineb väga suur rikkumisoht;
- d) automaatne süsteem reaajajas aruandluseks sõnnikuveo kohta alates 1. jaanuarist 2023;
- e) inspekteerimis- ja kontrollisuutlikkuse, sealhulgas pistelise kontrollimise suutlikkuse jätkuv suurendamine vähemalt 40 protsendini artikli 11 lõikes 2 osutatud nõutavast loaga hõlmatud rohumaapõhiste põllumajandusettevõtete põldtunnustamise suutlikkusest ning sellise suutlikkuse sihipärasem kasutamine sõnnikukasutuse ja -käitluse riskipiirkondades;
- f) igal aastal vähemalt 5,5 % seakasvatustevõtete individuaalne kontroll.

Artikkel 5

Loa taotlemine

1. Rohumaapõhine põllumajandusettevõte võib esitada pädevale asutusele taotluse saada aastane luba laotada suurem kogus rohusööjate kariloomade sõnnikut, sealhulgas loomade endi kohapeal tekitatud sõnnik, mille korral aastane sõnnikukogus hektari kohta sisaldab:

- a) 2022. aastal kuni 230 kg lämmastikku hektari kohta aastast toitainereostusega aladel ja kuni 250 kg lämmastiku hektari kohta aastast muudel aladel;
- b) 2023. aastal kuni 220 kg lämmastikku hektari kohta aastast toitainereostusega aladel ja kuni 240 kg lämmastiku hektari kohta aastast muudel aladel;
- c) 2024. aastal kuni 210 kg lämmastikku hektari kohta aastast toitainereostusega aladel ja kuni 230 kg lämmastiku hektari kohta aastast muudel aladel;
- d) 2025. aastal kuni 190 kg lämmastikku hektari kohta aastast toitainereostusega aladel ja kuni 200 kg lämmastiku hektari kohta aastast muudel aladel;
- e) pärast 31. detsembrit 2025 kuni 170 kg lämmastikku hektari kohta aastast kõikidel aladel.

⁽³³⁾ Originaalpealkiri: „Uitvoeringsregeling Meststoffenwet“.

⁽³⁴⁾ Originaalpealkiri: „Besluit gebruik meststoffen“.

⁽³⁵⁾ Originaalpealkiri: „Activiteitenbesluit milieubeheer“.

2. Koos lõikes 1 osutatud taotlusega esitab taotleja kirjaliku deklaratsiooni, et ta järgib artiklites 7, 8 ja 9 sätestatud tingimusi ning on nõus artiklis 7 osutatud väetisekasutuse, väetamiskava ja väetamisarvestuse kontrollimisega, nagu on osutatud käesoleva otsuse artiklis 11.

Artikkel 6

Loa andmine

Luba laotada rohumaapõhises põllumajandusettevõttes suurem kogus rohusööjate kariloomade sõnnikut, sealhulgas loomade endi kohapeal tekitatud sõnnik, antakse juhul, kui järgitakse artiklites 7, 8 ja 9 sätestatud tingimusi.

Artikkel 7

Erandiga hõlmatud rohumaapõhises põllumajandusettevõtetes sõnniku laotamise ja muude väetiste kasutamise tingimused

1. Rohumaapõhises põllumajandusettevõttes igal aastal maale laotatava rohusööjate kariloomade sõnniku, sealhulgas loomade endi kohapeal tekitatud sõnniku kogus ei ületa artiklis 5 täpsustatud koguseid.
2. Rohumaapõhises põllumajandusettevõttes ei kasutata keemilisi fosforväetisi.
3. Rohumaapõhine põllumajandusettevõtte koostab väetamiskava hiljemalt 28. veebruariks. Kava sisaldab vähemalt rakendusotsuse (EL) 2020/1073 artikli 7 lõikes 4 loetletud andmeid. Väetamiskava vaadatakse läbi hiljemalt seitsme päeva jooksul pärast mis tahes muudatust rohumaapõhise põllumajandusettevõtte põllumajandustegevuses.
4. Rohumaapõhine põllumajandusettevõtte peab iga kalendriaasta kohta väetamisarvestust. Kõnealune arvestus esitatakse pädevale asutusele järgmise kalendriaasta 31. märtsiks. Väetamisarvestus sisaldab järgmisi andmeid:
 - a) põllukultuuri alune maa;
 - b) kariloomade arv ja liik;
 - c) sõnnikutoodang looma kohta;
 - d) rohumaapõhisesse põllumajandusettevõttesse sisse toodud väetiste kogus;
 - e) rohumaapõhises põllumajandusettevõttes kasutamata jääva allhankijatele tarnitava sõnniku kogus ning asjaomaste allhankijate nimed.
5. Rohumaapõhine põllumajandusettevõtte teeb vähemalt üks kord nelja aasta jooksul külvikorra ja mulla omaduste poolest samalaadsetel maa-aladel analüüsi lämmastiku ja fosfori sisaldumise kohta pinnases. Nõutav on vähemalt üks analüüs viie hektari kohta. Selle analüüsi põhjal kohaldatakse põllumajandusettevõtte väetamiskava ja parandusmeetmeid.
6. Kui rohumaa on uuendamiseks üles küntud, vähendatakse lämmastikukasutuse piirnormi igal kalendriaastal pärast 31. maid 50 kg võrra hektari kohta. Kui rohumaa on üles küntud maisi viljelemiseks, vähendatakse lämmastikukasutuse piirnormi 65 kg võrra hektari kohta.
7. Kui külvikord hõlmab liblikõielisi või muid õhulämmastikku siduvaid taimi, vähendatakse väetiste kasutamist vastavalt.
8. Sõnnikut ei laotata sügisel enne rohumaa harimist.

*Artikkel 8***Erandiga hõlmatud rohumapõhistes põllumajandusettevõtetes maa majandamise tingimused**

1. Toitainereostusega aladele külvatakse pärast maisikasvatust heintaimed või muud põllukultuurid, millega tagatakse talvise taimekatte olemasolu.
2. Vahekultuure ei künta sisse enne 1. veebruari.
3. Toitainereostusega aladel küntakse rohumaad ainult kevadel, välja arvatud:
 - a) rohumaa uuendamiseks, mida võib teha kuni 31. augustini;
 - b) lillesibulate istutamiseks, mida võib teha sügisel.
4. Küntud rohumaa külvatakse kõikide mullatüüpide puhul kohe suure lämmastikunõudlusega põllukultuur ning väetamine põhineb mineraallämmastikku ja muid näitajaid käsitleval mullaanalüüsil, mis võetakse aluseks mulla orgaanilise aine mineraliseerumise tulemusel vabaneva lämmastiku koguse hindamisel.

*Artikkel 9***Tingimused seoses ammoniaagiheite vähendamisega, et vähendada toitainete sadestumist vette**

1. Artikli 6 kohase loa saanud rohumapõhiste põllumajandusettevõtete suhtes kehtivad järgmised tingimused:
 - a) liiv- ja lössimullaga rohumaal laotatakse läga pinnale;
 - b) savi- ja turbamullaga rohumaal laotatakse läga pinnale, kasutatakse lohiskinga (segus oleva läga ja vee suhe on 2: 1) või kindlate vahemikega laoturit;
 - c) kui välistemperatuur on 20 °C või üle selle, ei tohi läga laotamiseks lohiskinga kasutada;
 - d) põllumaal laotatakse läga kas pinnale või küntakse kohe pärast pealekandmist pinna sisse;
 - e) tahke sõnnik tuleb kohe pärast pealekandmist sisse künda (maksimaalselt kaks künnikorda).
2. Madalmaad pakuvad kõikidele loa saanud rohumapõhistele põllumajandustootjatele ammoniaagiheite vähendamise meetmete alast koolitust. Esimene koolitus korraldatakse enne 31. detsembrit 2023.

*Artikkel 10***Seire**

1. Pädevad asutused tagavad, et koostatakse kaardid, mis sisaldavad järgmisi protsentuaalseid osakaale:
 - a) loaga hõlmatud rohumapõhised põllumajandusettevõtted igas vallas;
 - b) loaga hõlmatud kariloomad igas vallas;
 - c) loaga hõlmatud põllumajandusmaa igas vallas;

Neid kaarte ajakohastatakse igal aastal.

2. Pädevad asutused loovad seirevõrgustiku loaga hõlmatud rohumapõhistes põllumajandusettevõtetes asuvates seirekohtades pinnaseveest, ojadest, maapinnalähedasest põhjaveest ja äravooluveest proovide võtmiseks ning haldavad seda võrgustikku. Seirevõrgustikust saadakse andmeid lämmastiku- ja fosfaadisalduse kohta vees, mis voolab juuresoonist põhjavee- ja pinnaveesüsteemi.

3. Seirevõrgustikku kuulub vähemalt 300 loaga hõlmatud põllumajandusettevõtet ja see hõlmab kõiki mullatüüpe (savi-, turba-, liiv- ja liiv-lössimuld) ning reostustaset, väetamismeetodeid ja külvikordi. Käesoleva otsuse kohaldamisaja jooksul seirevõrgustiku koosseisu ei muudeta.
4. Pädevad asutused seiravad järgmist:
 - a) juuretsooni vesi, pinnaveekogud ja põhjavesi;
 - b) toitaineostusega aladel tehtud edusammud nende nitraadi- ja fosfaadisisaldusega seotud veekvaliteedi eesmärkide saavutamisel, mis on kindlaks määratud direktiivis 91/676/EMÜ ja direktiivi 2000/60/EÜ raames vastu võetud Madalmaade veemajanduskavas.
5. Madalmaad esitavad komisjonile andmed pinna- ja põhjavee nitraadisisalduse ning pinnavee fosfaadisisalduse ja troofilise seisundi kohta nii erandi kohaldamise korral kui ka tavapära tingimustes.

Artikkel 11

Kontrollimine ja põldtunnustamine

1. Pädevad asutused teevad halduskontrolle kõikide loataotluste puhul, et hinnata artiklites 7, 8 ja 9 sätestatud tingimuste täitmist. Kui selgub, et tingimused ei ole täidetud, keelduvad pädevad asutused luba andmast ja taotlejale teatatakse keeldumise põhjused.

Pädevate asutuste tehtavad halduskontrollid maa kasutamise, kariloomade arvu ja sõnnikutootmise suhtes hõlmavad vähemalt 5 % loaga hõlmatud rohumapõhistest põllumajandusettevõtetest.

2. Pädevad asutused koostavad riskianalüüsi põhjal loaga hõlmatud rohumapõhistest põllumajandusettevõtete põldtunnustamise programmi, millega nähakse ette sobiv kontrollide sagedus. Programmi puhul võetakse arvesse eelnenud aastate kontrollide tulemusi, direktiivi 91/676/EMÜ ülevõtvate õigusaktide üldise pistelise kontrollimise tulemusi ja mis tahes teavet, mis võib viidata käesoleva otsuse artiklites 7, 8 ja 9 sätestatud tingimuste rikkumisele.

Artiklites 7, 8 ja 9 sätestatud tingimustele vastavuse hindamiseks tehtav põldtunnustamine hõlmab vähemalt 5 % loaga hõlmatud rohumapõhistest põllumajandusettevõtetest. Lisaks tehakse täiendavaid inspekteerimisi ja kontrolle, millele on osutatud artikli 4 lõikes 6.

3. Kui mis tahes aastal tehakse kindlaks, et loaga hõlmatud rohumapõhine põllumajandusettevõtte ei ole täitnud artiklites 7, 8 ja 9 sätestatud tingimusi, karistatakse loa hoidjat vastavalt liikmesriigi õigusnormidele ja järgneval aastal ei ole tal õigust luba saada.
4. Pädevatele asutustele antakse vajalikud volitused ja vahendid, et kontrollida käesoleva otsuse alusel antud loa tingimuste täitmist.

Artikkel 12

Aruandlus

1. Pädevad asutused esitavad komisjonile igal aastal hiljemalt 30. juuniks aruande, mis sisaldab järgmist teavet:
 - a) väetamisega seotud andmed kõikide artikli 6 kohaselt loa saanud rohumapõhistest põllumajandusettevõtete kohta, sealhulgas teave saagikuse ja mullatüüpide kohta;
 - b) kariloomade arvu muutused Madalmaades igas kariloomakategoorias ja loaga hõlmatud rohumapõhistest põllumajandusettevõtetest;
 - c) riigisisese sõnnikutootmise muutused seoses sõnnikus sisalduva lämmastiku ja fosfaadi kogustega;
 - d) artiklis 4 sätestatud üldtingimuste rakendamine;

- e) artikli 10 lõikes 1 osutatud kaardid;
 - f) käesoleva otsuse artikli 10 lõigetes 4 ja 5 osutatud põhja- ja pinnavee nitraadi- ja fosfaadisisalduse ja eutrofeerumise seire tulemused, sealhulgas teave põhja- ja pinnavee kvaliteedi muutuste kohta nii erandi kohaldamise korral kui ka tavapärastes tingimustes, samuti andmed erandite mõju kohta veekvaliteedile;
 - g) põllumajandusettevõtete kontrollimise tulemustel põhinev hinnang artiklites 7, 8 ja 9 sätestatud loatingimuste järgimisele ning artiklis 11 osutatud halduskontrollide ja inspekteerimiste tulemusena saadud teave tingimusi mittetäitvate põllumajandusettevõtete kohta;
 - h) artiklis 4 osutatud täiustatud rakendamistrateegia kohaldamine ja konkreetne aruandlus iga artikli 4 lõikes 6 osutatud elemendi kohta.
2. Lõikes 1 osutatud aruandes sisalduvad ruumiandmed peavad asjakohasel juhul olema kooskõlas direktiiviga 2007/2/EÜ. Vajalike andmete kogumisel kasutavad Madalmaad vajaduse korral teavet, mis on saadud määruse (EL) nr 1306/2013 artikli 67 lõike 1 kohaselt loodud ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi raames.

Artikkel 13

Kohaldamisperiood

Käesolevat otsust kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2025.

Artikkel 14

Adressaat

Käesolev otsus on adresseeritud Madalmaade Kuningriigile.

Brüssel, 30. september 2022

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Virginijus SINKEVIČIUS

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2022/2070,**26. oktoober 2022,****mitte peatada rakendusmäärusega (EL) 2019/1688 Venemaalt, Trinidadist ja Tobagost ning Ameerika Ühendriikidest pärit uurea ja ammooniumnitraadi segu impordi suhtes kehtestatud lõplikke dumpinguvastaseid tollimakse**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrust (EL) 2016/1036 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed (edaspidi „alusmäärus“), ⁽¹⁾ eriti selle artikli 14 lõiget 4,

olles konsulteerinud nimetatud määruse artikli 15 lõike 2 kohaselt asutatud komiteega

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 8. oktoobril 2019 kehtestas komisjon rakendusmäärusega (EL) 2019/1688 ⁽²⁾ (edaspidi „algmäärus“) lõplikud dumpinguvastased tollimaksud Venemaalt, Trinidadist ja Tobagost ning Ameerika Ühendriikidest (edaspidi „asjaomased riigid“) pärit uurea ja ammooniumnitraadi segude (edaspidi „UAN“ või „vaatlusalune toode“) impordi suhtes.
- (2) 2021. aasta mais esitas vaatlusaluse toote kasutajate ühendus – Euroopa põllumajandusettevõtete ja põllumajandusühistute esindusorganisatsioon (edaspidi „Copa-Cogeca“ või „taotluse esitaja“) teabe selle kohta, et turutingimused on pärast lõplike dumpinguvastaste meetmete kehtestamist väidetavalt ajutiselt muutunud. Algne uurimisperiood kestis 1. juulist 2017 kuni 30. juunini 2018. Taotluse esitaja väitis, et selline ajutine muutus õigustaks kehtivate dumpinguvastaste tollimaksude peatamist kooskõlas määruse (EL) 2016/1036 artikli 14 lõikega 4. Muud ühendused, st AGBP (Association Générale des Producteurs de Blé) ja Interore (International Ore & Fertilizer Belgium SA), esitasid samuti tõendeid dumpinguvastaste tollimaksude peatamise toetuseks. Need esildised ei sisaldanud kõiki vajalikke elemente ja tõendeid, mida komisjon analüüsi jätkamiseks vajas. Komisjon suhtles taotluse esitajaga, et koguda täiendavaid tõendeid, mis toetaksid väidet turutingimuste ajutise muutumise kohta.
- (3) Võttes arvesse kättesaadavaid tõendeid, otsustas komisjon 16. novembril 2021 paluda AGBP-l, Copa-Cogecal ja Fertilizers Europe'il esitada lisateavet algele uurimisperioodile järgneva perioodi kohta ning täpsemalt teavet hindade, liidu tootmisharu võimsuse kohta 2021. aasta kolmandas kvartalis, et uurida ja hinnata väidetavate muutunud asjaolude võimalikku mõju liidu turule ja seda, kas oleks ebatõenäoline, et kahju sellise peatamise tulemusena jätkuks.
- (4) Pärast nende andmete esitamist anti Copa-Cogecale (võttes arvesse mõningaid AGBP esitatud väiteid) ja liidu tootmisharule võimalus esitada märkusi.
- (5) Eespool esitatud teabe põhjal uuris komisjon, kas selline peatamine oleks põhjendatud. Allpool on kokkuvõtlikult esitatud arvesse võetud elemendid.
- (6) 20. juulil 2022 avaldas komisjon oma järeldused AGBP-le, Interore'ile, Copa-Cogecale ja Fertilizers Europe'ile. Seejärel võimaldati kõigil huvitatud isikutel teatava ajavahemiku jooksul esitada oma märkused. Märkusi esitasid Interore, Copa-Cogeca ja Fertilizers Europe.

⁽¹⁾ ELT L 176, 30.6.2016, lk 21.

⁽²⁾ Komisjoni 8. oktoobri 2019. aasta rakendusmäärus (EL) 2019/1688, millega kehtestatakse Venemaalt, Trinidadist ja Tobagost ning Ameerika Ühendriikidest pärit uurea ja ammooniumnitraadi segude impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks ja nõutakse lõplikult sisse kõnealuse impordi suhtes kehtestatud ajutine tollimaks (ELT L 258, 9.10.2019, lk 21).

2. MUUTUNUD TURUTINGIMUSTE UURIMINE

- (7) Alusmääruse artikli 14 lõikes 4 on sätestatud, et liidu huvides võib dumpinguvastased meetmed peatada siis, kui turutingimused on ajutiselt sedavõrd muutunud, et oleks ebatõenäoline, et kahju sellise peatamise tulemusena jätkuks. Komisjon vaatleb neid elemente allpool.

2.1. Turutingimuste muutuste analüüs

- (8) Turutingimuste väidetavad ajutised muutused seisnesid pakkumise nappuses liidu turul, kuna impordi maht oli vähenenud ja liidu tootmisharu oma toodangut vähendanud. Pakkumise ja nõudluse ajutine tasakaalustamatus põhjustas järsu hinnatõusu. Analüüs hõlmas kahte osa, st esiteks algse uurimisperioodi ja 2021. aasta turutingimuste võrdlust ning teiseks ajakohastatud teavet 2022. aasta viimaste arengute kohta, mille kohta olid andmed kättesaadavad.
- (9) Alates meetmete kehtestamisest näitas Eurostati statistika kuni 2021. aasta lõpuni, et UANi import vähenes järsult. Import asjaomastest riikidest vähenes algse uurimisperioodiga võrreldes 69 % ja asendati ainult osaliselt impordiga muudest riikidest. See tõi kaasa igasuguse impordi ligi 60 % vähenemise võrreldes algse uurimisperioodi impordimahuga. Ka impordi turuosa vähenes 43 %-lt 19 %-le, kui võtta aluseks eeldus, et nõudlus liidus püsis stabiilsena, nagu märkis Copa-Cogeca. Algse uurimisperioodi ja 2021. aasta võrdluses tekitas see pakkumise poolel 1,14 miljoni tonnise puudujäägi.
- (10) Oma märkustes järelduste avalikustamise kohta juhtis Copa-Cogeca tähelepanu, et import suurenes 2022. aasta esimesel poolel 2021. aasta esimese poolega võrreldes üle 250 %. Ta märkis, et see kasv langes kokku liidu toodangu järsu vähenemisega allpool käsitletavate tegurite tõttu. Komisjonile kättesaadavad andmed kinnitavad seda impordi kasvu.

Tabel 1

Impordi mahud

(tuhandetes tonnides)

	Uurimisperiood (1. juuli 2017 kuni 30. juuni 2018)	2018	2019	2020	2021 I pool	2021 II pool	2022 I pool
Kogu import	1 927	1 998	1 322	1 027	294	499	753
Import Trinidadist ja Tobagost	368	361	401	418	172	217	332
Import Venemaalt	613	688	314	90	15	130	320
Import Ameerika Ühendriikidest	742	890	222	–	–	–	37
Muu import	204	59	385	519	107	152	64

Allikas: algmäärus, Eurostat.

- (11) Seoses impordi võimalike tulevaste arengusuundumustega täheldas komisjon, et Ameerika Ühendriigid (edaspidi „USA“) näivad olevat koondanud UANi müügi alates 2020. aastast omamaisele turule. Tundub, et Trinidadist ja Tobago impordi ei ole lõplike dumpinguvastaste meetmete kehtestamine 2019. aasta oktoobris mõjutanud. Asjaomaseid importtooteid tuuakse liitu jätkuvalt märkimisväärt kogustes. 2021. aastal moodustasid need 50 % (389 000 tonni) kogu liitu suunatud impordist. 2022. aasta esimesel neljal kuul eksportisid Trinidad ja Tobago liitu üle 234 000 tonni, mis on 54 % rohkem kui eelmise aasta samal perioodil (ligikaudu 152 000 tonni). Seega paistab, et Trinidadist ja Tobagost pärit UANi saabub liitu tööpooldest endiselt märkimisväärt kogustes.

- (12) Mis puutub Venemaalt tulevat importi, siis andsid teated ja sanktsioonid meile alust uskuda, et Venemaa UANi impordi suurenemine on äärmiselt ebatõenäoline. 4. märtsil 2022 teataski Venemaa kaubandus- ja tööstusministereium, et ta „soovitas Venemaa tootjatel ajutiselt peatada Venemaa väetiste ekspordisaadetised, kuni vedajad jätkavad (tavapäraselt) tööd ning annavad tagatised, et Venemaa väetiseeksport viiakse täielikult lõpule ⁽³⁾“.
- (13) Lisaks on Venemaa suurte UANi tootjate peamised aktsionärid, nagu EuroChemi Andrei Melnitšenko ja selle tegevjuht Vladimir Raševski, Uralchemi Dmitri Mazepin ning ACRONi Moshe Kantor kantud ELi sanktsioonide nimekirja. Kuigi individuaalsed sanktsioonid ei ole neid Venemaa äriühinguid otseselt mõjutanud, võivad need mõjutada importi Venemaalt. Väärib aga märkimist, et import Venemaalt jätkus 2022. aastal väga suures ulatuses (peaaegu ei vähenenud). 2022. aasta esimesel poolel see lausa suurenes võrreldes 2019. aastaga. Ainuüksi juunis 2022 oli Venemaalt tuleva impordi maht suurem kui kogu 2021. aasta esimeses pooles.
- (14) Veel üks liidu impordi allikas on olnud Valgevene, kuid ka see import lõpetati, sest Valgevene peamine tootja Grodno Azot on alates 2. detsembrist 2021 kantud ELi sanktsioonide nimekirja.
- (15) 12. märtsil 2022 teatas väetiste, sealhulgas UANi ekspordikeelust ka Ukraina põllumajanduspoliitika minister Roman Leščenko.
- (16) Eeltoodu põhjal järeldas komisjon, et võib põhjendatult eeldada, et Trinidad ja Tobago jäävad peamiseks UANi liitu importimise allikaks.
- (17) Vaadates 2021. aasta andmeid ja võttes arvesse impordi vähenemist ja põhjenduse (9) kohast hinnanguliselt stabiilset nõudlust, oleks liidu tootmisharu müügiimaht pidanud võrreldes algse uurimisperioodiga suurenema umbes 31 %, mis vastanuks täiendavale 821 000 tonnile. Ometi ei olnud see suurenemine liidu tootmisharu pakkumise poole kohta kogutud teabe alusel piisav, et kompenseerida täielikult impordi vähenemist, kuigi tootmine pärast meetmete kehtestamist oluliselt suurenes. Liidu tootmisharu müügiimaht liidu turul suurenes keskmiselt ligikaudu 17 %, mis vastab ligikaudu 450 000 tonnile. Võttes arvesse, et nagu märgiti põhjenduses (9), püsis UANi nõudlus liidus alates algsest uurimisperioodist suhteliselt stabiilsena, ei kata liidu tootmisharu müügiimahu kasv väiksemast impordimahust tulenevat pakkumise puudujääki täielikult, mis tõi 2021. aastal kaasa hinnanguliselt ligikaudu 371 000 tonni suuruse pakkumise ja nõudluse vahelise tasakaalutuse.
- (18) Copa-Cogeca märkustes esitatud 2022. aasta andmete alusel paistab liidu tootmisharu olevat oma toodangut järsult vähendanud. Pakkumise puudujääk, mille see põhjustas, oli liiga suur, et seda oleks saanud kompenseerida 2022. aasta esimese poole impordi kasvuga, mida on käsitletud põhjenduses (10).
- (19) Seepärast võib järeldada, et pärast algset uurimist on liidu turul olnud ajutine pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatus.
- (20) Liidu UANi turuhind (edaspidi „UANi hind“) määrati kindlaks UAN-30 segu keskmise hinna alusel tsisternist Roueni sadamas, mis on kõige levinum tüüpiline turuhind Euroopas, ja Prantsusmaa on suurim UANi tarbiv riik Euroopa Liidus. UANi hind liidus tõusis 2021. aasta teisel poolel järsult. Hinnad on selle kuue kuu jooksul enam kui kahekordistunud ja olid 2021. aasta detsembris peaaegu neli korda kõrgemad kui algsel uurimisperioodil. UANi keskmine hind, mis oli algsel uurimisperioodil 154 eurot tonni kohta, oli 2021. aasta detsembris 598 eurot tonni kohta.
- (21) Selle hinnatõusu peamine põhjus näib olevat maagaasihindade tõus, mis liidu tootjatel kogutud teabe kohaselt moodustas suure osa UANi tootmiskuludest. Võrreldes algse uurimisperioodiga on maagaasi keskmised hinnad liidus tõusnud 2021. aasta viimases kvartalis peaaegu 400 % võrra: 6,53 USA dollarilt MMBtu ⁽⁴⁾ kohta 32,23 USA dollarini MMBtu kohta.

⁽³⁾ <https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-russia-fertilizers-idINL2N2V71JG>

⁽⁴⁾ MMBtu: miljon Briti soojusühikut.

- (22) UANi impordihinnad on samuti tõusnud, kuid vähem kui liidu tootmisharu hinnad. 2021. aastal olid Trinidad ja Tobago ning Venemaa hinnad pidevalt madalamad kui avaldatud UANi turuhinnad. See oli nii ka 2022. aasta kahes esimeses kvartalis, v.a Trinidad ja Tobago puhul, kelle hind tõusis 2022. aasta teises kvartalis UANi avaldatud turuhindadest veidi kõrgemale.

Tabel 2

Import ja UAN-30 segu avaldatud tsisternihind Roueni sadamas

(eurodes)

	Uurimisperiood (1. juuli 2017 kuni 30. juuni 2018)	2021 I kvartal	2021 II kvar- tal	2021 III kvar- tal	2021 IV kvar- tal	2022 I kvartal	2022 II kvar- tal
Import Trinidadist ja Tobagost	140	166	229	222	323	569	700
Import Venemaalt	126	147	—	269	302	483	451
Import Ameerika Ühendriikidest	124	—	—	—	—	—	653
Muu import	129	164	220	253	303	577	547
UAN-30 segu avaldatud tsisternihind Roueni sadamas (Prantsusmaa)	154	255	237	318	591	695	689

Allikas: algmäärus, Eurostat ja Fertecon.

- (23) Nagu märgiti põhjendustes (17) ja (18), ei ole pakkumine ELi turul suutnud rahuldada nõudlust, mis on hinnanguliselt üsna stabiilne. See koos toorainekulude suure tõusuga on tõenäoliselt põhjustanud hinnatõusu.
- (24) UANi hinnatõus paneb kasutajatele rahalise koormuse, sest UANi ei ole lihtne asendada teiste lämmastikväetistega. UAN on vedelik ja UANi ostvad põllumajandustootjad on selle vedeliku kasutamiseks vajalike seadmete tõttu seotud. Muid lämmastikväetisi kasutavad põllumajandustootjad vajavad teistsuguseid seadmeid. Lisaks ei ole UANi kogus, mida põllumajandustootjad vajavad, elastne. Kasvatustsükli jooksul on põllumajandustootjatel UANi kasutamise osas teatav paindlikkus, kuid nad ei saa UANi üldkogust liiga palju vähendada, ilma et see ohustaks saagi ja kvaliteedi langust.
- (25) Eespool esitatud põhjustel järeldas komisjon, et pärast algset uurimisperioodi on turutingimustes toimunud ajutine muutus, nii et pakkumine ei rahulda nõudlust ja hinnad on tõusnud.
- (26) Pärast järelduste avalikustamist kordasid Interore ja Copa-Cogeca oma väidet, et liidus valitsevate kõrgete gaasihindade tõttu ei suurendanud liidu tootmisharu oma tootmist, et asendada vähenenud importi, mistõttu UANi kasutajad vajavad importi USAst ning Trinidadist ja Tobagost. Lisaks väitis Copa-Cogeca, et liidu turul puudub konkurents.
- (27) Nagu on märgitud põhjenduses (25), tunnistas komisjon, et pakkumine ei suutnud rahuldada UANi nõudlust ja hinnad olid tõusnud. Kuna Copa-Cogeca ei esitanud tõendeid konkurentsi puudumise kohta, lükati see väide tagasi.

3. KAHJU JÄTKUMISE TÕENÄOSUS

- (28) Komisjoni poolt algse uurimises kaebuse esitajaks olnud Fertilizers Europe'ilt nõutud täiendava teabe analüüs uurimaks, kas kahju jätkumine oleks vastavalt alusmääruse artikli 14 lõikele 4 peatamise tõttu ebatõenäoline, näitas, et liidu tootmisharu saab praegu endiselt kahju.

- (29) Vaatamata sellele, et UANi hind tõusis, avaldas liidu tootmisharu kasumlikkusele suurt negatiivset mõju maagaasihindade paralleelne tõus. Fertilizers Europe esitas 2021. aasta esimese kolme kvartali andmed müüdud UANi kulude, tehasehindade ja kasumlikkuse näitajate kohta nende liidu tootjate lõikes, kes esindavad 65 % liidu tootmisharust. Need andmed näitasid selget kasumlikkuse langustrendi, mille tulemuseks oli 2021. aasta kolmandas kvartalis keskmiselt 9 % kahjum.
- (30) Komisjon kasutas oma järelduste ajakohastamiseks liidu tootmisharu kasumlikkuse arengu simulatsioone eeldusel, et kehtivad meetmed peatatakse. Ajakohastamiseks kasutati maagaasihindade (mis on ülekaalukalt suurim kulutegur) ja UANi hinna suundumusi 2021. aasta esimesest kvartalist kuni 2022. aasta teise kvartalini. Neid suundumusi kasutati liidu tootmisharu tegelike tootmiskulude ja vastava käibe ajakohastamiseks, et vaadelda nende olukorda kuni 2022. aasta teise kvartalini. Ajakohastus näitas, et liidu tootmisharu kahjumlik olukord 2021. aasta kolmandas kvartalis jätkus ka 2022. aasta esimesel poolel.
- (31) Peale selle on järelduste avalikustamise kohta esitatud märkuste alusel selge, et liidu tootmisharu olukord on tegelikult halvem kui simulatsiooni alusel prognoositi. Kui simulatsioonis eeldati liidu tootmisharu tootmise ja müügi stabiilsust, siis liidu tootmisharu tootmise ja hinna kollaps 2022. aastal, nii nagu Copa-Cogeca seda esitles, oleks ainult raskendanud liidu tootmisharu olukorda. Selle põhjuseks on maagaasihindade ja UANi hindade areng. UANi hind tõusis mõnda aega ja jõudis haripunkti 2022. aasta märtsis (875 eurot/tonn). Seejärel hakkas UANi hind langema, jõudes 2022. aasta juunis 595 euronit tonni kohta. Komisjon ei näe mingeid märke sellest, et UANi hinnad lähikuudel tõusma hakkavad. Maagaasi hinnad seevastu on püsinud 2021. aasta viimases ja 2022. aasta kahes esimeses kvartalis kõrgel tasemel (keskmiselt 32,34 USA dollarit MMBtu kohta). Mais maagaasi hind (29,8 USA dollarit MMBtu kohta) küll langes, kuid on seejärel tõusuteel olnud. Juunis oli see taas 34,4 USA dollarit MMBtu kohta ja edaspidi prognoositakse veelgi suuremat hinnatõusu (üle 50 USA dollarit MMBtu kohta) ⁽⁵⁾.
- (32) Sellises olukorras ei saanud liidu tootjad tootmist suurendada, et kompenseerida täielikult 2021. aastal kaotatud import, vaid olid sunnitud tootmist veelgi vähendama, nagu näitab osaliselt suletud tootmisliinide arv. Copa-Cogeca ise märkis järelduste avalikustamise kohta esitatud märkustes, et UANi hinnad 2022. aasta septembris ei suutnud katta UANi tootmiseks kasutatud gaasi maksumust. Arvestades, et ainult osa muutuvkuludest ületasid UANi müügihinda liidu turul ja et püsikulud toodangu ühiku kohta olid toodangu vähenemise tõttu märkimisväärselt kasvanud, on vaieldamatu, et liidu tootmisharu kannatas jätkuvalt olulist kahju.
- (33) Pärast järelduste avalikustamist kordas Fertilizers Europe, et gaasi hind liidus jääb 2022. aasta neljandas kvartalis tõenäoliselt kõrgeks ja et liidu tootmisharu kannatab impordi tõttu eeldatavasti kahju.
- (34) Pärast järelduste avalikustamist märkis Copa-Cogeca ära kuulamisel, et komisjon peaks kahju jätkumise tõenäosuse hindamisel analüüsima liidu tootmisharu müüki ja kasumlikkust pärast Copa-Cogeca algset esildist, s.o alates 2021. aasta juulist.
- (35) Komisjon märkis selle kohta, et dumpinguvastaste meetmete peatamise otsus ei saa olla staatiline meede. Liidu UANi turg on pärast Copa-Cogeca algset esildist näidanud suurt volatiilsust, mõjutades muutunud turutingimuste hindamist ja kahju jätkumise tõenäosust. Seetõttu peeti Copa-Cogeca algselt esitatud teavet aegunuks ja vajalikuks peeti täiendavat teavet. Liidu tootmisharult saadud lisateave näitas, et liidu tootjad kannatasid rahalist kahju. Copa-Cogeca tunnistas tõepoolest, et liidu tootmisharu kannatab 2022. aastal kahju. Oma märkustes järelduste avalikustamise kohta märgib Copa-Cogeca, et „[m]is puutub liidu tootmisharusse, [...] selle müük oleks pidanud 2022. aastal oluliselt vähenema“, ja et „[p]raeguste turutingimuste juures ei ole seejärel kasulik töödelda maagaasi UANiks. Seega on loogiline, et peaaegu kõik ELi tootmisrajatised seisavad jõe.“

⁽⁵⁾ Põhineb Madalmaade gaasibörsi (Dutch TTF) gaasifutuuride hinnal, mis on Madalmaade gaasibörsi tarnehind. Madalmaade gaasibörsiindeksit kasutab ajaloolise gaasihinna arvutamiseks ka Maailmapank.

- (36) Peale selle väitis Copa-Cogeca ära kuulamisel, et liidu tootmisharu esitatud kasumlikkuse andmed ei ole läbipaistvad ega esinduslikud. Nagu on märgitud põhjenduses (29), sai komisjon andmeid, mis näitasid, et koostööd tegevad liidu tootjad, kelle toodang moodustab suurema osa liidu toodangust, on kahjumis. See kasumlikkuse näitaja põhines liidu tootjate UANi käibel ja kuludel. Kuna see teave oli konfidentsiaalne, võis avaldada ainult koondandmed kõigi koostööd tegevate liidu tootjate kohta. Peale selle, nagu märgiti eespool põhjendustes (32) ja (35), ei tundnud Copa-Cogeca ise eitavat, et liidu tootmisharu kannatab olulist kahju.
- (37) Pärast järelduste avalikustamist väitis Copa-Cogeca, et meetmete jätkumine oleks vastuolus liidu huvidega ja avaldaks negatiivset mõju liidu toidutootmisele. Komisjon tuletas meelde, et alusmääruse artikli 14 lõike 4 kohaselt võib meetmete kohaldamise peatada liidu huvides üksnes juhul, kui kahju jätkumine peatamise tulemusena on ebatõenäoline. Võttes arvesse liidu tootmisharu olukorda 2022. aasta septembris, nagu Copa-Cogeca tunnistas oma märkustes järelduste avalikustamise kohta, mis on võetud kokku eespool põhjendustes (32) ja (35), kannatas liidu tootmisharu jätkuvalt rahalist kahju ja seega võiks meetmete peatamine kahju tõenäoliselt suurendada, peatamise tingimused ei olnud täidetud ja komisjon ei pidanud vajalikuks hinnata liidu huve vastavalt alusmääruse artikli 14 lõikele 4.
- (38) Copa-Cogeca väitis, et kaitsemeetmed ei ole vajalikud, kuna liidu tootmisharu ei ole praegu võimeline UANi tootma, sest gaasi hind on UANi hinnast palju kõrgem, mistõttu on UANi toodang liidus märkimisväärselt vähenenud.
- (39) Komisjon märkis aga, et Copa-Cogeca esitatud andmed näitasid, et liidus toodetakse endiselt UANi ja et liidu tootmisharu kannatab olulist kahju. Seepärast lükati kõnealune väide tagasi.

4. KOKKUVÕTE

- (40) Turutingimused on ajutiselt muutunud nii, et soodsa hinnaga UANi pakkumine liidu turul ei ole piisav, et rahuldada püsivat nõudlust. Selle põhjuseks on peamiselt asjaolu, et UANi import on märkimisväärselt vähenenud ja liidu tootjad ei suuda tootmiskulude märkimisväärse suurenemise tõttu kaotatud impordi mahtusid täielikult kompenseerida.
- (41) Praeguste rekordiliselt kõrgete UANi hindade taga on tõepoolest rekordiliselt kõrged maagaasihinnad. Gaas on UANi tootmiseks vajalik peamine tooraine. Äärmuslikud gaasihinnad paidsid liidu tootmisharu 2021. aasta kolmandas kvartalis kahjumisse. Kulude suurenemist ei saa tarbijatele üle kanda kahel põhjusel. Esiteks otsustasid põllumajandustootjad põhjenduses (24) nimetatud paindlikkuse tõttu lükata UANi ostu edasi väetamishooaega (kevadesse). Teiseks tabelis 2 kajastatud jätkuva impordi hinnasurve tõttu. Peale selle, nagu osaliselt tunnistasid, ei suuda liidu tootmisharu praeguste turutingimuste juures UANi kasumiga toota ja müüa ning nii seisab suur osa tema tootmisvõimsusest jõude. Samuti on märke sellest, et peatamine halvendaks liidu tootmisharu olukorda veelgi. Dumpinguhinnaga odav import asjaomastest riikidest, eelkõige Trinidadist ja Tobagost, tooks kaasa täiendava surve liidu tootmisharu hindadele ja sellest tuleneva hinnalanguse ohu liidu turul.
- (42) Võttes arvesse, et uurimisperioodi järgsete arengute läbivaatus näitas, et liidu tootmisharu kannatas endiselt kahju, ei saanud komisjon järeldada, et turutingimused olid ajutiselt muutunud sellisel määral, et alusmääruse artikli 14 lõike 4 kohaselt oleks kahju jätkumine peatamise tõttu ebatõenäoline. Käesolev otsus ei piira komisjoni õigust teha vastavalt alusmääruse artikli 14 lõikele 4 otsus juhul, kui olukord tulevikus muutub.
- (43) Seepärast otsustas komisjon mitte peatada rakendusmäärusega (EL) 2019/1688 Venemaalt, Trinidadist ja Tobagost ning Ameerika Ühendriikidest pärit uurea ja ammoniumnitraadi segu impordi suhtes kehtestatud lõplikke dumpinguvastaseid tollimakse.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Rakendusmääruse (EL) 2019/1688 artikliga 1 Venemaalt, Trinidadist ja Tobagost ning Ameerika Ühendriikidest pärit uurea ja ammooniumnitraadi segu impordi suhtes määruse (EL) 2016/1036 artikli 14 lõike 4 kohaselt kehtestatud lõpliku dumpinguvastase tollimaksu peatamise tingimused ei ole täidetud.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 26. oktoober 2022

Komisjoni nimel

president

Ursula VON DER LEYEN

EUROOPA KESKPANGA OTSUS (EL) 2022/2071,**20. oktoober 2022,****Euroopa Keskpannga poolt kohustusliku reservi kohaldamise üleminekusätete kohta pärast euro kasutuselevõttu Horvaatias (EKP/2022/36)**

EUROOPA KESKPANGA JUHATUS,

võttes arvesse Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpannga põhikirja, eelkõige selle artiklit 19.1 ja artikli 46.2 esimest taanet,

võttes arvesse nõukogu määrust (EÜ) nr 2531/98, 23. november 1998, kohustuslike reservide kohaldamise kohta Euroopa Keskpannga poolt ⁽¹⁾,

võttes arvesse nõukogu määrust (EÜ) nr 2532/98, 23. november 1998, Euroopa Keskpannga sanktsioonide rakendamise volituste kohta ⁽²⁾,

võttes arvesse nõukogu määrust (EÜ) nr 2533/98, 23. november 1998, statistilise teabe kogumise kohta Euroopa Keskpannga poolt ⁽³⁾, eelkõige selle artikli 5 lõiget 1 ja artikli 6 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Keskpannga määrust (EL) 2021/378, 22. jaanuar 2021, kohustusliku reservi kohaldamise kohta (EKP/2021/1) ⁽⁴⁾,

võttes arvesse Euroopa Keskpannga määrust (EL) 2021/379, 22. jaanuar 2021, krediidasutuste ja rahaloomeasutuste sektori bilansikirjete kohta (EKP/2021/2) ⁽⁵⁾,

ning arvestades järgmist:

- (1) Euro kasutusele võtmisest Horvaatias 1. jaanuaril 2023. aastal tuleneb, et Horvaatias asuvate asutuste suhtes hakkavad alates sellest kuupäevast kehtima kohustusliku reservi nõuded kooskõlas määrusega (EL) 2021/378 (EKP/2021/1).
- (2) Nende asutuste integreerimiseks eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi tuleb vastu võtta üleminekusätted sujuva integreerumise tagamiseks, ilma et nende liikmesriikide, mille rahatühik on euro, sealhulgas Horvaatia, asutustel lasuks ebaproportsionaalne koormus.
- (3) Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpannga põhikirja artikli 5 kohaselt kogub EKP riikide keskpankade kaasabil vajalikku statistilist informatsiooni kas riikide pädevatelt ametiasutustelt või otse majandussubjektidelt muu hulgas selleks, et tagada statistikavaldkonna õigeaegne ettevalmistus, arvestades euro kasutusele võtmist liikmesriigis,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Mõisted

Käesolevas otsuses kasutatakse mõisteid määruse (EL) 2021/378 (EKP/2021/1) artiklis 2 määratletud tähenduses.

⁽¹⁾ EÜT L 318, 27.11.1998, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 318, 27.11.1998, lk 4.

⁽³⁾ EÜT L 318, 27.11.1998, lk 8.

⁽⁴⁾ ELT L 73, 3.3.2021, lk 1.

⁽⁵⁾ ELT L 73, 3.3.2021, lk 16.

Artikkel 2

Üleminekusätted Horvaatias asuvatele asutustele

1. Erandina määruse (EL) 2021/378 (EKP/2021/1) artiklist 8 kestab Horvaatias asuvate asutuste ülemineku hoidmisperiood 1. jaanuarist kuni 7. veebruarini 2023.
2. Iga Horvaatias asuva asutuse reservibaas ülemineku hoidmisperioodil määratakse kindlaks vastavalt nende bilansile 31. oktoobril 2022. Hrvatska narodna banka palub Horvaatias asuvatel asutustel teatada oma reservibaas Hrvatska narodna banka'le kooskõlas määrusega (EL) 2021/379 (EKP/2021/2). Hrvatska narodna banka palub Horvaatias asuvatel asutustel, kelle suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) artikli 9 lõigetes 1 või 2 või artikli 9 lõike 5 punktis a sätestatud erandit, arvutada ülemineku hoidmisperioodi reservibaas oma 30. septembri 2022 bilansi alusel.
3. Ülemineku hoidmisperioodi kohustusliku reservi arvutab välja kas Horvaatias asuv asutus või Hrvatska narodna banka. Osapool, kes arvutab välja kohustusliku reservi, esitab oma arvutuse teisele osapoolale, jättes talle piisavalt aega arvutust kontrollida ja esitada oma parandused. Osapooled kinnitavad arvutatud kohustusliku reservi koos parandustega hiljemalt 20. detsembril 2022. Juhul kui teavitatud osapool ei kinnita kohustusliku reservi suurust 20. detsembriks 2022, loetakse arvutatud summa kinnitatuks ja see kehtib ülemineku hoidmisperioodil.
4. Käesoleva otsuse artikli 3 lõiked 2 kuni 4 kehtivad vajalike muudatustega (*mutatis mutandis*) Horvaatias asuvate asutuste suhtes, mis võimaldab neil oma reservibaasist esimesel hoidmisperioodil maha arvata mis tahes kohustused Horvaatias asuvate asutuste ees, olenemata sellest, et kohustusliku reservi arvutamise ajal ei ole neid asutuste nimekirjas, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/378 (EKP/2021/1) artikli 3 lõikes 3 osutatud kohustusliku reservi nõuet.

Artikkel 3

Üleminekusätted asutustele, kes asuvad teistes liikmesriikides, mille rahaühik on euro

1. Horvaatias asuvate asutuste ülemineku hoidmisperiood ei mõjuta määruse (EL) 2021/378 (EKP/2021/1) artikli 8 kohaselt teistes liikmesriikides, mille rahaühik on euro, asuvate asutuste suhtes kohaldatavat hoidmisperioodi.
2. Teistes liikmesriikides, mille rahaühik on euro, asuvad asutused võivad otsustada oma reservibaasist hoidmisperioodidel 21. detsembrist 2022 kuni 7. veebruarini 2023 ja 8. veebruarist kuni 21. märtsini 2023 maha arvata kohustused Horvaatias asuvate asutuste ees, olenemata sellest, et kohustusliku reservi arvutamise ajal ei ole need asutused määruse (EL) 2021/378 (EKP/2021/1) artikli 3 lõikes 3 osutatud kohustusliku reservi nõudega hõlmatud asutuste loetelus.
3. Teistes liikmesriikides, mille rahaühik on euro, asuvad asutused, kes arvavad lõike 2 kohaselt maha kohustused Horvaatias asuvate asutuste ees, arvutavad hoidmisperioodidel 21. detsembrist 2022 kuni 7. veebruarini 2023 ja 8. veebruarist kuni 21. märtsini 2023 oma kohustusliku reservi vastavalt oma 31. oktoobri 2022 ja 31. detsembri 2022 bilansi alusel ning esitavad aruande statistilise teabe kohta vastavalt määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) III lisa 1. osale, esitades Horvaatias asuvad asutused EKP kohustusliku reservi süsteemi subjektidena.

See ei mõjuta asutuste kohustust esitada aruanne asjaomaste perioodide statistilise teabega vastavalt määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) I lisa 2. osa tabelile 1, esitades Horvaatias asuvad asutused pankadena, mis kuuluvad jaotusse „Välismaailm“.

Tabelid esitatakse määrusega (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) kehtestatud tähtaegadel ja korras.

4. Hoidmisperioodideks, mis algavad 2022. aasta detsembris ning 2023. aasta veebruaris, arvavad teistes liikmesriikides, mille rahaühik on euro, asuvad asutused, kelle suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) artikli 9 lõigetes 1 või 2 või artikli 9 lõike 5 punktis a sätestatud erandit, lõike 2 kohaselt maha kohustused Horvaatias asuvate asutuste ees ja arvutavad oma kohustusliku reservi 30. septembri 2022 bilansi alusel, ning esitavad aruande statistilise teabe kohta vastavalt määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) III lisa 1. osale, esitades Horvaatias asuvad asutused EKP kohustusliku reservi süsteemi subjektidena.

Hoidmisperioodideks, mis algavad 2023. aasta märtsis ja mais, arvavad teistes liikmesriikides, mille rahaühik on euro, asuvad asutused, kelle suhtes kohaldatakse määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) artikli 9 lõigetes 1 või 2 või artikli 9 lõike 5 punktis a sätestatud erandit, lõike 2 kohaselt maha kohustused Horvaatias asuvate asutuste ees ja arvutavad oma kohustusliku reservi 31. detsembri 2022 bilansi alusel, ning esitavad aruande statistilise teabe kohta vastavalt määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) III lisa 1. osale, esitades Horvaatias asuvad asutused EKP kohustusliku reservi süsteemi subjektidena.

See ei mõjuta asutuste kohustust esitada aruanne asjaomaste perioodide statistilise teabega vastavalt määruse (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) I lisa 2. osa tabelile 1, esitades Horvaatias asuvad asutused pankadena, mis kuuluvad jaotusse „Välismaailm“.

Statistiline teave esitatakse määrusega (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) kehtestatud tähtaegadel ja korras.

Artikkel 4

Lõppsätted

1. Käesolev otsus jõustub päeval, mil sellest adressaatidele teatatakse.
2. Seda kohaldatakse alates 1. novembrist 2022.
3. Juhul kui käesolevas otsuses puuduvad erisätted, kohaldatakse määruste (EL) 2021/378 (EKP/2021/1) ja (EL) 2021/379 (EKP/2021/2) sätteid.

Artikkel 5

Adressaadid

Käesolev otsus on adresseeritud Hrvatska narodna banka'le, Horvaatias asuvatele asutustele ja teistes liikmesriikides, mille rahaühik on euro, asuvatele asutustele.

Frankfurt Maini ääres, 20. oktoober 2022

EKP president
Christine LAGARDE

III

(Muud aktid)

EUROOPA MAJANDUSPIIRKOND

EFTA JÄRELEVALVEAMETI OTSUS nr 029/22/COL,

9. veebruar 2022,

millega muudetakse riigiabi valdkonna sisulisi eeskirju, võttes vastu uued „Kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022“ [2022/2072]

EFTA JÄRELEVALVEAMET,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut (edaspidi „EMP leping“), eriti selle artikleid 61–63 ja protokolli nr 26,

võttes arvesse EFTA riikide vahel järelevalveameti ja kohtu asutamise kohta sõlmitud lepingut (edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping“), eriti selle artiklit 24 ja artikli 5 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse järelevalve- ja kohtulepingu protokolli nr 3 (edaspidi „protokoll nr 3“), eriti selle I osa artikli 1 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

Järelevalve- ja kohtulepingu artikli 24 kohaselt peab EFTA järelevalveamet jõustama EMP lepingu riigiabi käsitlevad sätted.

Järelevalve- ja kohtulepingu artikli 5 lõike 2 punkti b kohaselt peab EFTA järelevalveamet andma välja teateid või suuniseid EMP lepingus käsitletud küsimustes, kui EMP lepingu või järelevalve- ja kohtulepinguga on nii ette nähtud või kui järelevalveamet peab seda vajalikuks.

Protokolli nr 3 I osa artikli 1 lõike 1 kohaselt kontrollib EFTA järelevalveamet pidevalt kõiki EFTA riikides ⁽¹⁾ olemasolevaid abisüsteeme ja teeb vajaduse korral ettepanekuid asjakohaste meetmete kohta, mis on vajalikud EMP lepingu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks.

EFTA järelevalveameti keskkonnakaitse ja energiaalase riigiabi suuniseid aastateks 2014–2020 (edaspidi „EFTA järelevalveameti 2014.–2020. aasta suunised“) ⁽²⁾ (muudetud kujul) ⁽³⁾ kohaldati kuni 31. detsembrini 2021.

EFTA järelevalveameti 2014.–2020. aasta suunised vastasid Euroopa Komisjoni (edaspidi „komisjon“) suunistele keskkonna- ja energiaalase riigiabi kohta aastateks 2014–2020 (edaspidi „komisjoni 2014.–2020. aasta suunised“) ⁽⁴⁾. Komisjoni muudetud 2014.–2020. aasta suuniseid ⁽⁵⁾ kohaldati kuni 31. detsembrini 2021.

⁽¹⁾ Järelevalve- ja kohtulepingu artikli 1 punktis b on sätestatud, et „EFTA riikidena käsitatakse Islandi Vabariiki ja Norra Kuningriiki ning EFTA riikide vahel järelevalveameti ja kohtu asutamise kohta sõlmitud lepingut kohandava protokolli artikli 1 lõikes 2 sätestatud tingimustel Liechtensteini Vürstiriiki“.

⁽²⁾ EFTA järelevalveameti 16. juuli 2014. aasta otsus nr 301/14/COL, millega muudetakse üheksakümne kaheksandat korda riigiabi käsitlevaid menetlus- ja materiaalõiguslikke norme, võttes vastu „Keskkonnakaitse ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020“ (ELT L 131, 28.5.2015, lk 1 ja EMP kaasanne nr 30, 28.5.2015, lk 1).

⁽³⁾ EFTA järelevalveameti 15. juuli 2020. aasta otsus nr 90/20/COL, millega muudetakse 107. korda riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, muutes ja pikendades teatavaid riigiabi suuniseid (ELT L 359, 29.10.2020, lk 16 ja EMP kaasanne nr 68, 29.10.2020, lk 4).

⁽⁴⁾ Komisjoni teatis – Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020 (ELT C 200, 28.6.2014, lk 1).

⁽⁵⁾ Komisjoni teatis, mis käsitleb regionaalabi suunise (2014–2020), riskifinantseerimisinvesteeringute edendamiseks antavat riigiabi käsitlevate suuniste, keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste (2014–2020), raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevate suuniste, üleeuroopalise tähtsusega projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga analüüsida võimaldavaid kriteeriume käsitleva teatise, komisjoni teatise „Raamistik teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta“ ning dokumendi „Komisjoni teatis liikmesriikidele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse suhtes“ pikendamist ja muutmist. 2020/C 224/02 (ELT C 224, 8.7.2020, lk 2).

27. jaanuaril 2022 võttis komisjon vastu kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022 (edaspidi „2022. aasta suunised“) ⁽⁶⁾.

2022. aasta suunised on olulised ka Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) jaoks.

EMP riigiabi eeskirjade ühetaoline kohaldamine tuleb tagada kogu Euroopa Majanduspiirkonnas kooskõlas EMP lepingu artiklis 1 sätestatud ühtsuse tagamise eesmärgiga.

EMP lepingu XV lisa peatüki „ÜLDSÄTTED“ II punkti kohaselt peab EFTA järelevalveamet pärast komisjoniga konsulteerimist vastu võtma komisjoni õigusaktidega kooskõlas olevaid õigusakte.

2022. aasta suunistes võidakse viidata teatavatele Euroopa Liidu poliitikavahenditele ja õigusaktidele, mis ei ole EMP lepingusse inkorporeeritud. Et tagada kogu EMPs riigiabi sätete ühetaoline kohaldamine ja võrdsed konkurentsitingimused, kohaldab EFTA järelevalveamet, hinnates abi kokkusobivust EMP lepingu toimimisega, üldiselt samu võrdlusalusid nagu komisjon.

Olles konsulteerinud Euroopa Komisjoniga,

Olles konsulteerinud EFTA riikidega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Riigiabi valdkonna sisulisi eeskirju muudetakse, kehtestades uued kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022⁶. 2022. aasta suunised on lisatud käesolevale otsusele ja on selle lahutamatu osa.
2. EFTA järelevalveamet kohaldab käesolevaid suuniseid hindamaks alates 9. veebruarist 2022 antud või antava kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase abi kokkusobivust siseturuga. Ebaseaduslikku abi hinnatakse vastavalt abi andmise päeval kehtinud eeskirjadele.

Artikkel 2

EFTA järelevalveamet kohaldab 2022. aasta suuniseid vajaduse korral muu hulgas järgmiste kohandustega:

- a) viiteid liikmesriigile/liikmesriikidele käsitab EFTA järelevalveamet viidetena EFTA riigile/riikidele ⁽⁷⁾ või vajaduse korral EMP riigile/riikidele;
- b) kui see on asjakohane, käsitab EFTA järelevalveamet viiteid Euroopa Komisjonile viidetena EFTA järelevalveametile;
- c) viiteid aluslepingule või ELi toimimise lepingule käsitab EFTA järelevalveamet viidetena EMP lepingule;
- d) viiteid liidu riigiabieeskirjadele käsitab EFTA järelevalveamet viidetena EMP riigiabieeskirjadele;
- e) viiteid ELi toimimise lepingu artiklile 107 või selle osadele käsitab EFTA järelevalveamet viidetena EMP lepingu artiklile 61 ja selle artikli vastavatele osadele;
- f) viiteid ELi toimimise lepingu artiklile 108 või selle osadele käsitab EFTA järelevalveamet viidetena järelevalve- ja kohtulepingu protokolli nr 3 I osa artiklile 1 ja selle artikli vastavatele osadele;

⁽⁶⁾ C(2022) 481 final, suuniseid ei ole veel Euroopa Liidu Teatajas avaldatud.

⁽⁷⁾ EFTA riigid on Island, Liechtenstein ja Norra.

- g) viiteid nõukogu määrusele (EL) 2015/1589 ⁽⁸⁾ käsitab EFTA järelevalveamet viidetena järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 II osale;
- h) viiteid komisjoni määrusele (EÜ) nr 794/2004 ⁽⁹⁾ käsitab EFTA järelevalveamet viidetena EFTA järelevalveameti otsusele 195/04/COL;
- i) sõnu „kokkusobiv/kokkusobimatu siseturuga“ käsitab EFTA järelevalveamet sõnadena „kokkusobiv/kokkusobimatu EMP lepingu toimimisega“;
- j) sõnu „liidus (või väljaspool liitu)“, käsitab EFTA järelevalveamet sõnadena „EMPd (või väljaspool EMPd)“;
- k) viiteid liidusisele kaubandusele käsitab EFTA järelevalveamet viidetena EMP-sisele kaubandusele;
- l) kui suunistes on sätestatud, et neid kohaldatakse „kõigi majandussektorite“ suhtes, kohaldab järelevalveamet neid „kõigi EMP lepingu kohaldamisalasse kuuluvate majandussektorite või nende osade“ suhtes;
- m) viiteid komisjoni teatistele või suunistele käsitab EFTA järelevalveamet viidetena omaenda asjaomastele suunistele.

Artikkel 3

2022. aasta suuniste punkt 468 asendatakse järgmisega:

„EFTA järelevalveamet teeb vastavalt järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 I osa artikli 1 lõikele 1 EFTA riikidele ettepaneku järgmisteks asjakohasteks meetmeteks:

- a) EFTA riigid muudavad vajaduse korral olemasolevaid keskkonna- ja energiaalase riigiabi kavasid, et viia need käesolevate suunistega kooskõlla hiljemalt 31. detsembriks 2023;
- b) EFTA riikidel palutakse esitada 11. aprilliks 2022 oma sõnaselge tingimusteta nõusolek kavandatud meetmetega. Vastuse puudumise korral eeldab järelevalveamet, et asjaomane EFTA riik ei ole kavandatud meetmetega nõus.“

Brüssel, 9. veebruar 2022

EFTA järelevalveameti nimel

eesistuja
vastutav kolleegiumi liige
Arne RØKSUND

kolleegiumi liige
Árni Páll ÁRNASON

kolleegiumi liige
Stefan BARRIGA

Melpo-Menie JOSÉPHIDÈS,
kes kirjutab alla õigus- ja täitevasjade
direktorina

⁽⁸⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

⁽⁹⁾ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

KOMISJONI TEATIS

Kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022

Lehekülg

1. SISSEJUHATUS	225
2. KOHALDAMISALA JA MÕISTED	227
2.1. Kohaldamisala	227
2.2. Käesolevate suunistega hõlmatud abimeetmed	227
2.3. Suuniste ülesehitus	228
2.4. Mõisted	228
3. SISETURUGA KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE ALUSLEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 3 PUNKTI C ALUSEL	239
3.1. Positiivne tingimus: abi peab soodustama teatava majandustegevuse arengut	239
3.1.1. Meetme abil soodustatav majandustegevus, positiivne mõju kogu ühiskonnale ja asjakohasel juhul olulisus liidu konkreetse poliitika seisukohast	239
3.1.2. Ergutav mõju	240
3.1.3. Asjakohaste liidu õigusnormide rikkumise puudumine	241
3.2. Negatiivne tingimus: abimeede ei tohi mõjutada ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega	241
3.2.1. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	241
3.2.1.1. Abi vajalikkus	241
3.2.1.2. Asjakohasus	242
3.2.1.2.1. Asjakohasus võrreldes alternatiivsete poliitikavahenditega	243
3.2.1.2.2. Asjakohasus võrreldes teiste abivahenditega	243
3.2.1.3. Proportsionaalsus	244
3.2.1.3.1. Kumuleerimine	245
3.2.1.4. Läbipaistvus	246
3.2.2. Konkurentsi- ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine	247
3.3. Abi positiivse mõju ning konkurentsi- ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju kaalumise	248
4. ABI LIIGID	249
4.1. Abi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks, sealhulgas taastuvenergia ja energiatõhususe toetamise kaudu	249
4.1.1. Abi põhjendatus	249
4.1.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus	249
4.1.2.1. Abi taastuvenergia toetamiseks	249
4.1.2.2. Muu abi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks ning energiatõhususe suurendamiseks	250
4.1.3. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	250
4.1.3.1. Abi vajalikkus	250
4.1.3.2. Asjakohasus	251
4.1.3.3. Abikõlblikkus	251

4.1.3.4.	Avalik konsultatsioon	252
4.1.3.5.	Proportsionaalsus	253
4.1.4.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine	256
4.2.	Abi hoonete energiatõhususe ja keskkonnatoime parandamiseks	259
4.2.1.	Abi põhjendatus	259
4.2.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	259
4.2.3.	Ergutav mõju	260
4.2.4.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	260
4.2.4.1.	Asjakohasus	260
4.2.4.2.	Proportsionaalsus	261
4.2.4.3.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine	262
4.3.	Abi keskkonnasõbralikule liikuvusele	262
4.3.1.	Abi keskkonnasõbralike sõidukite ja keskkonnasõbralike mobiilsete teenindusseadmete soetamiseks ja liisimiseks ning sõidukite ja mobiilsete teenindusseadmete moderniseerimiseks	263
4.3.1.1.	Abi põhjendatus	263
4.3.1.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	263
4.3.1.3.	Ergutav mõju	264
4.3.1.4.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	264
4.3.1.4.1.	Asjakohasus	264
4.3.1.4.2.	Proportsionaalsus	264
4.3.1.5.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine	266
4.3.2.	Abi laadimis- või tankimistaristu kasutuselevõtuks	267
4.3.2.1.	Abi põhjendatus	267
4.3.2.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	267
4.3.2.3.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	268
4.3.2.3.1.	Abi vajalikkus	268
4.3.2.3.2.	Asjakohasus	268
4.3.2.3.3.	Proportsionaalsus	268
4.3.2.4.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine	269
4.4.	Abi ressursitõhususe suurendamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks	271
4.4.1.	Abi põhjendatus	271
4.4.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	272
4.4.3.	Ergutav mõju	273
4.4.4.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	274
4.4.4.1.	Abi vajalikkus	274
4.4.4.2.	Asjakohasus	274
4.4.4.3.	Proportsionaalsus	274
4.4.5.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine	276

4.5.	Abi muu kui kasvuhoonegaasidest tuleneva saastamise vältimiseks või vähendamiseks	276
4.5.1.	Abi põhjendatus	276
4.5.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	277
4.5.3.	Ergutav mõju	278
4.5.4.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	278
4.5.4.1.	Abi vajalikkus	278
4.5.4.2.	Proportsionaalsus	278
4.5.5.	Konkurentile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine	279
4.6.	Abi keskkonnakahju heastamiseks, looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamiseks, elurikkuse kaitsmiseks või ennistamiseks ning kliimamuutustega kohanemise ja nende mõju leevendamise eesmärgil looduspõhiste lahenduste rakendamiseks	279
4.6.1.	Abi põhjendatus	279
4.6.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	280
4.6.3.	Ergutav mõju	280
4.6.4.	Proportsionaalsus	281
4.7.	Abi, mida antakse maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis	282
4.7.1.	Abi, mida antakse keskkonnamaksude ja maksutaoliste tasude vähendamise vormis	282
4.7.1.1.	Abi põhjendatus	282
4.7.1.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	282
4.7.1.3.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	283
4.7.1.3.1.	Vajalikkus	283
4.7.1.3.2.	Asjakohasus	284
4.7.1.3.3.	Proportsionaalsus	284
4.7.2.	Abi, mida antakse keskkonnakaitse eesmärgil maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis	284
4.7.2.1.	Abi põhjendatus	284
4.7.2.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	285
4.7.2.3.	Ergutav mõju	285
4.7.2.4.	Proportsionaalsus	313
4.7.2.5.	Konkurentile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine	286
4.8.	Abi elektrivarustuskindluse tagamiseks	286
4.8.1.	Abi põhjendatus	286
4.8.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	286
4.8.3.	Ergutav mõju	287
4.8.4.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	287
4.8.4.1.	Vajalikkus	287
4.8.4.2.	Asjakohasus	288
4.8.4.3.	Abikõlblikkus	288
4.8.4.4.	Avalik konsultatsioon	289
4.8.4.5.	Proportsionaalsus	290

4.8.5.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine	290
4.9.	Abi energiataristule	292
4.9.1.	Abi põhjendatus	292
4.9.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	294
4.9.3.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	294
4.9.3.1.	Vajalikkus ja asjakohasus	294
4.9.3.2.	Abi proportsionaalsus	295
4.9.4.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine	295
4.10.	Abi kaugkütteks ja -jahutuseks	295
4.10.1.	Abi põhjendatus	295
4.10.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	296
4.10.3.	Vajalikkus ja asjakohasus	296
4.10.4.	Abimeetme proportsionaalsus	297
4.10.5.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine	297
4.11.	Abi, mida antakse energia suurtarbijatele elektrimaksude vähendamise vormis	298
4.11.1.	Abi põhjendatus	298
4.11.2.	Kohaldamisala: maksud, mille suhtes võib kohaldada vähendusi	299
4.11.3.	Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine	299
4.11.3.1.	Abikõlblikkus	299
4.11.3.2.	Abimeetme proportsionaalsus	300
4.11.3.3.	Riigiabi vorm	300
4.11.3.4.	Energiaauditid ja -juhtimissüsteemid	301
4.11.3.5.	Üleminekueeskirjad	301
4.12.	Abi kivisütt, turvast või põlevkivi kasutavate elektrijaamade sulgemiseks ning kivisöe, turba või põlevkivi kaevandamisega seotud tegevuse lõpetamiseks	302
4.12.1.	Abi söe, turba ja põlevkiviga seotud kasumliku tegevuse ennetähtaegseks lõpetamiseks	302
4.12.1.1.	Abi põhjendatus	302
4.12.1.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	303
4.12.1.3.	Ergutav mõju	303
4.12.1.4.	Vajalikkus ja asjakohasus	303
4.12.1.5.	Proportsionaalsus	303
4.12.1.6.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine	304
4.12.2.	Abi söe, turba ja põlevkiviga seotud konkurentsivõimetu tegevuse lõpetamisega seotud erakorraliste kulude katmiseks	304
4.12.2.1.	Abi põhjendatus	304
4.12.2.2.	Kohaldamisala ja toetatav tegevus	304
4.12.2.3.	Vajalikkus ja asjakohasus	305
4.12.2.4.	Ergutav mõju ja proportsionaalsus	305
4.12.2.5.	Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine	305

4.13. Abi uuringuteks või nõustamisteenusteks kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaküsimustes	306
4.13.1. Kohaldamisala ja toetatav tegevus	306
4.13.2. Ergutav mõju	306
4.13.3. Proportsionaalsus	306
5. HINDAMINE	306
6. ARUANDLUS JA JÄRELEVALVE	307
7. KOHALDAMINE	308
8. LÄBIVAATAMINE	308

1. SISSEJUHATUS

1. Komisjon on seadnud Euroopa rohelise kokkuleppe poliitiliseks prioriteediks, et muuta liit õiglaseks ja jõukaks ning nüüdisaegse, ressursitõhusa ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, kus 2050. aastal puudub netoheide ja kus majanduskasv on ressursikasutusest lahutatud, jätmata seejuures kedagi kõrvale. Komisjoni kliimaeesmärke tugevdati 2019. aastal Euroopa rohelise kokkuleppe teatisega, ⁽¹⁾ milles seati eesmärk, et 2050. aastaks netoheide puudub. Selleks et meie majandus ja ühiskond liiguksid õiglust, keskkonnahoidlikkust ja jõukust silmas pidades 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise poole, on komisjon teinud ka ettepaneku vähendada netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega ⁽²⁾. Need ambitsioonikad eesmärgid on sätestatud Euroopa kliimamääruses ⁽³⁾.
2. Seadusandlike ettepanekute pakett „Eesmärk 55“ toetab nende eesmärkide saavutamist ⁽⁴⁾ ja seab liidu 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise kursile.
3. Rohepöördega kaasnevate kliimaneutraalsuse, kliimamuutustega kohanemise, ressursi- ja energiatõhususe, energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte, ringluse, nullsaaste ja elurikkuse taastamise eesmärkide saavutamine nõuab märkimisväärseid jõupingutusi ja piisavat toetust. Euroopa rohelise kokkuleppe teatises seatud eesmärkide saavutamiseks tuleb teha märkimisväärseid investeeringuid, sealhulgas taastuvatesse energiaallikatesse. Komisjoni hinnangul on hiljuti suurendatud 2030. aasta kliima-, energia- ja transpordieesmärkide saavutamiseks vaja igal aastal 2011.–2020. aasta tasemega võrreldes 390 miljardi euro ulatuses täiendavaid investeeringuid, ⁽⁵⁾ millele muude keskkonnanäesmärkide jaoks lisandub varem prognoositud 130 miljardit eurot aastas ⁽⁶⁾. Investeeringuvajaduse ulatus eeldab nii era- kui ka avaliku sektori vahendite kulutõhusat kasutamist. See mõjutab kõiki sektoreid ja seega liidu majandust tervikuna.

⁽¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

⁽²⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks“ (COM(2020) 562 final).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁽⁴⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Eesmärk 55: ELi 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamine teel kliimaneutraalsuseni“ (COM(2021) 550 final).

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/amendment-renewable-energy-directive-2030-climate-target-with-annexes_en.pdf

⁽⁶⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Keskpankale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „COVID-19-järgne ELi majandus – tagajärjed majanduse juhtimisele“ (COM(2021) 662 final).

4. Konkurentsipoliitikal ja eelkõige riigiabi eeskirjadel on oluline roll selles, et võimaldada ja aidata liidul saavutada roheline kokkuleppe eesmärgid. Euroopa roheline kokkuleppe teatisega on konkreetselt ette nähtud riigiabi eeskirjade läbivaatamine, et võtta arvesse kõnealuseid poliitikaeesmärke, toetada kulutõhusat ja õiglast üleminekut kliimanetraalsusele ning soodustada fossiilkütuste järkjärgulist kasutuselt kõrvaldamist, tagades samal ajal siseturul võrdsed tingimused. Käesolevad suunised kajastavad kõnealust läbivaatamist.
5. Selleks et riigiabi ei moonutaks ega ähvardaks moonutada konkurentsi siseturul ega mõjutaks liikmesriikidevahelist kaubandust, on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud põhimõte, et riigiabi on keelatud. Teatavatel juhtudel võib sellist abi pidada siiski aluslepingu artikli 107 lõigete 2 ja 3 alusel siseturuga kokkusobivaks.
6. Liikmesriigid peavad vastavalt aluslepingu artikli 108 lõikele 3 teatama teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antavast abist, välja arvatud meetmetest, mis vastavad komisjoni poolt nõukogu määruse (EL) 2015/1588 (⁽⁷⁾) artikli 1 kohaselt vastu võetud grupierandi määruses sätestatud tingimustele.
7. Käesolevates suunistes antakse juhiseid selle kohta, kuidas komisjon hindab nende keskkonnakaitse-, sealhulgas kliimakaitse- ja energiaalaste abimeetmete kokkusobivust siseturuga, mille suhtes kohaldatakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktist c tulenevat teatamiskohustust. Käesolevates suunistes sisalduvaid viiteid keskkonnakaitsele tuleks käsitada nii, et need hõlmavad ka kliimakaitset.
8. Aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib abimeedet pidada siseturuga kokkusobivaks, kui on täidetud kaks tingimust, millest üks on positiivne ja teine negatiivne. Positiivse tingimusega peab abi soodustama teatava majandustegevuse arengut. Negatiivse tingimuse kohaselt ei tohi abi kaubandustingimusi mõjutada ebasoovitavalt määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
9. Üldiselt ollakse seisukohal, et konkurentsipõhised turud tagavad tavaliselt hindade, toodangu ja ressursikasutuse osas tõhusaid tulemusi. Sellegipoolest võib olla vajalik riigi sekkumine, et soodustada sellise majandustegevuse arengut, mis abi puudumisel ei areneks või ei areneks sama kiiresti või samadel tingimustel. Seega aitab sekkumine kaasa arukale, kestlikule ja kaasavale majanduskasvule.
10. Keskkonnakaitse kontekstis põhjustavad välismõjud keskkonnale, teabe puudulikkus ja koordineerimise puudumine selle, et vaatamata regulatiivsetele sekkumistele ei pruugi turuosalisel võtta tarbimise, investeringute ja tootmise üle otsustamisel täielikult arvesse majandustegevuse kulusid ja tulusid. Need turutõrked, st olukorrad, kus omapead tegutsevad turud tõenäoliselt ei taga tõhusaid tulemusi, tähendavad seda, et ei saavutata tarbijate ja kogu ühiskonna optimaalset heaolu ning asjaomase majandustegevuse elluviimisel ei ole riigi toetuse puudumise korral võimalik piisav keskkonnakaitse.
11. Liikmesriikide ametiasutused peaksid tagama, et abimeede, sellega seotud tingimused, selle vastuvõtmise kord ja sellega toetatav tegevus ei ole liidu keskkonnaõigusega vastuolus. Samuti peaksid liikmesriikide ametiasutused tagama, et abi käsitlevate otsuste tegemisel konsulteeritakse asjaomase üldsusega. Üksikisikutele ja organisatsioonidele tuleks anda võimalus vaidlustada abi või abi rakendamise meetmed siseriiklikes kohtutes, kui nad suudavad tõendada, et liidu keskkonnavalade õigusakte ei järgita (⁽⁸⁾).

(⁽⁷⁾) Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1588, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (ELT L 248, 24.9.2015, lk 1).

(⁽⁸⁾) Vt komisjoni teatis õiguskaitse kättesaadavuse kohta keskkonnaõiguse valdkonnas (ELT C 275, 18.8.2017, lk 1) seoses keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnavalade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Ärhuse konventsiooni rakendamisega riiklikul tasandil.

2. KOHALDAMISALA JA MÕISTED

2.1. Kohaldamisala

12. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse riigiabi suhtes, mida antakse majandustegevuse arengu soodustamiseks viisil, mis parandab keskkonnakaitset, ning aluslepinguga reguleeritud energiaspektori tegevuse suhtes niivõrd, kuivõrd abimeetmed on hõlmatud suuniste jaoga 2.2. Seega kohaldatakse käesolevaid suuniseid ka nende sektorite suhtes, mille puhul kohaldatakse riigiabi käsitlevaid liidu erieeskirju, välja arvatud juhul, kui sellistes erieeskirjades on sätestatud teisiti või kui need eeskirjad sisaldavad keskkonnakaitseks antava abi või energiasektoris antava abi kohta sätteid, mis on kohaldatavad sama meetme suhtes; sellisel juhul on sektoripõhised eeskirjad ülimuslikud. Käesolevad suunised on ülimuslikud lennunduse valdkonnas antava riigiabi suuniste ⁽⁹⁾ punkti 17 alapunkti b suhtes, mis käsitleb keskkonnakaitseks antavat abi suurtele lennujaamadele, mida läbib aastas üle 5 miljoni reisija.
13. Käesolevaid suuniseid ei kohaldata järgmiste valdkondade suhtes:
- a) riigiabi keskkonnasõbralike, vähem loodusvarasid kulutavate toodete, masinate, seadmete või sõidukite projekteerimiseks ja tootmiseks ning tehaste ja muude tootmisüksuste tegevuseks ohutuse või hügieeni parandamisel; ⁽¹⁰⁾
 - b) teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antav riigiabi, mille suhtes kohaldatakse teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistikus ⁽¹¹⁾ sätestatud eeskirju;
 - c) riigiabi, mis on hõlmatud põllumajandus- ja metsandussektoris ⁽¹²⁾ või kalandus- ja vesiviljelussektoris ⁽¹³⁾ riigiabi andmise eeskirjadega;
 - d) tuumaenergiale antav riigiabi.
14. Keskkonnakaitse- ja energiaalast abi ei tohi anda raskustes olevatele ettevõtjatele, nagu need on määratletud komisjoni suunistes raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta ⁽¹⁴⁾.
15. Hinnates abi ettevõtjale, kellele komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks, võtab komisjon arvesse tagasimaksmata abisummat ⁽¹⁵⁾.

2.2. Käesolevate suunistega hõlmatud abimeetmed

16. Komisjon on kindlaks määranud mitu keskkonnakaitse- ja energiametmete kategooriat, mille puhul riigiabi võib teatavatel tingimustel olla aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokkusobiv:
- a) abi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks, sealhulgas taastuvenergia ja energiatõhususe toetamise kaudu;
 - b) abi hoonete energiatõhususe ja keskkonnatoime parandamiseks;

⁽⁹⁾ Komisjoni teatis „Suunised lennujaamadele ja -ettevõtjatele antava riigiabi kohta“ (ELT C 99, 4.4.2014, lk 3).

⁽¹⁰⁾ Keskkonnakaitseks antav riigiabi on üldiselt vähem moonutav ja tulemuslikum, kui seda antakse keskkonnasõbraliku toote tootja asemel selliste toodete tarbijatele/kasutajatele. See ei piira liikmesriikide võimalust anda ettevõtjatele keskkonnavalast abi, mille eesmärk on parandada nende ettevõtjate tootmistegevuses keskkonnakaitset.

⁽¹¹⁾ Komisjoni teatis „Teadus- ja arendustegevuseks antava riigiabi raamistik“ (ELT C 198, 27.6.2014, lk 1).

⁽¹²⁾ Euroopa Liidu suunistes riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020 (ELT C 204, 1.7.2014, lk 1).

⁽¹³⁾ Komisjoni teatis „Kalandus- ja vesiviljelussektoris antava riigiabi kontrollimise suunised“ (ELT C 217, 2.7.2015, lk 1).

⁽¹⁴⁾ Komisjoni teatis „Suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta“ (ELT C 249, 31.7.2014, lk 1).

⁽¹⁵⁾ Vt kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 13. september 1995, TWD vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-244/93 ja T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, punkt 56. Vt ka komisjoni teatis ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu riigiabi tagasinõudmise kohta (ELT C 247, 23.7.2019, lk 1).

- c) abi keskkonnasõbralike sõidukite (mida kasutatakse lennu-, maantee-, raudtee-, sisevee- ja meretranspordis) ja keskkonnasõbralike mobiilsete teenindusseadmete soetamiseks ja liisimiseks ning sõidukite ja mobiilsete teenindusseadmete moderniseerimiseks;
- d) abi keskkonnasõbralike sõidukite laadimis- või tankimistaristu kasutuselevõtuks;
- e) abi ressursitõhususe suurendamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks;
- f) abi muu kui kasvuhoonegaasidest tuleneva saastamise vältimiseks või vähendamiseks;
- g) abi keskkonnakahju heastamiseks, looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamiseks, elurikkuse kaitsmiseks või ennistamiseks ning kliimamuutustega kohanemise ja nende mõju leevendamise eesmärgil looduspõhiste lahenduste rakendamiseks;
- h) abi, mida antakse maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis;
- i) abi elektrivarustuskindluse tagamiseks;
- j) abi energiataristule;
- k) abi kaugkütteks ja -jahutuseks;
- l) abi, mida antakse energia suurtarbijatele elektrimaksude vähendamise vormis;
- m) abi kivisütt, turvast või põlevkivi kasutavate elektrijaamade sulgemiseks ning kivisöe, turba või põlevkivi kaevandamisega seotud tegevuse lõpetamiseks;
- n) abi uuringuteks või nõustamisteenusteks kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaküsimustes

2.3. Suuniste ülesehitus

- 17. Suuniste 3. peatükis on esitatud siseturuga kokkusobivuse kriteeriumid, mida üldiselt kohaldatakse käesolevate suunistega hõlmatud erinevate abiliikide suhtes. Kumuleerimist käsitlevat jagu 3.2.1.3.1 kohaldatakse kõikide käesolevate suunistega hõlmatud abiliikide suhtes. 4. peatükis on esitatud siseturuga kokkusobivuse erikriteeriumid, mida kohaldatakse selle peatüki eri jagudes käsitletud abimeetmete suhtes. 3. peatükis esitatud kokkusobivuskriteeriume kohaldatakse juhul, kui 4. peatüki asjaomastes jagudes ei nähta ette konkreetsemaid kriteeriume.
- 18. Käesolevates suunistes esitatud tingimusi kohaldatakse abikavade ja nii abikava alusel kui ka sihtotstarbeliselt antava üksikabi suhtes, kui ei ole märgitud teisiti.

2.4. Mõisted

- 19. Käesolevates suunistes kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - (1) „sihtotstarbeline üksikabi“ – abi, mida ei anta abikava alusel;
 - (2) „abi osakaal“ – abi kogusumma, mis on väljendatud protsendina abikõlblikest kuludest. Arvutamise aluseks tuleb võtta näitajad enne maksude või muude tasude mahaarvamist. Kui abi antakse muus vormis kui toetusena, on abi suuruseks abi brutotoetusekvivalent. Mitmes osas makstava abi väärtus tuleb arvutada selle andmise aja väärtuse kohaselt. Diskonteerimisel ja sooduslaenus⁽¹⁶⁾ sisalduva abisumma arvutamisel tuleb intressimäärana kasutada abi andmise ajal kehtinud viitemäära. Abi osakaal arvutatakse ühe abisaaja kohta;
 - (3) „abi saavad piirkonnad“ – piirkonnad, mis on abi andmise ajal aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktide a ja c kohaselt kindlaks määratud heakskiidetud regionaali kaardil;
 - (4) „tasakaalustamine“ (elektrienergia puhul) – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943⁽¹⁷⁾ artikli 2 punktis 10 sätestatud määratlusele vastav tasakaalustamine;

⁽¹⁶⁾ Turumäära madalama intressimääraga laen.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (ELT L 158, 14.6.2019, lk 54).

- (5) „tasakaaluhaldur“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 14 sätestatud määratlusele vastav tasakaaluhaldur;
- (6) „elurikkus“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 ⁽¹⁸⁾ artikli 2 punktis 15 sätestatud määratlusele vastav elurikkus;
- (7) „biokütused“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 ⁽¹⁹⁾ artikli 2 punktis 33 sätestatud määratlusele vastavad biokütused;
- (8) „biogaas“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 28 sätestatud määratlusele vastav biogaas;
- (9) „vedelad biokütused“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 32 sätestatud määratlusele vastavad vedelad biokütused;
- (10) „biomass“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 24 sätestatud määratlusele vastav bioloogilise päritoluga toodete, jäätmete ja jääkide biolagunev fraktsioon;
- (11) „biomasskütused“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 27 sätestatud määratlusele vastavad biomasskütused;
- (12) „reservvõimsuse mehhanism“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 22 sätestatud määratlusele vastav reservvõimsuse mehhanism;
- (13) „CO₂ kogumine ja säilitamine“ – tehnoloogiliste lahenduste kogum, mis võimaldab koguda tööstusrajatistest eralduvat süsinikdioksiidi (CO₂), sealhulgas protsessidest tulenevat CO₂, või eemaldada seda otse välisõhust, transportida see hoidlasse ja juhtida püsiva säilitamise eesmärgil sobivasse maa-alusesse geoloogilisse formatsiooni;
- (14) „CO₂ kogumine ja kasutamine“ – tehnoloogiliste lahenduste kogum, mis võimaldab koguda tööstusrajatistest eralduvat CO₂, sealhulgas protsessidest tulenevat CO₂, või eemaldada seda otse välisõhust ning transportida see tarbimis- või kasutusk kohta täieliku ärakasutamise eesmärgil;
- (15) „CO₂ sidumine“ – inimtegevus, mille tulemusena CO₂ eemaldatakse atmosfäärist ja seda säilitatakse püsivalt geoloogilistes, maismaa- või ookeanireservuaarides või toodetes. Selle hulka kuuluvad bioloogiliste või geokeemiliste sidujate olemasolev ja võimalik tõhustamine inimtegevuse tulemusena ning CO₂ välisõhust eemaldamine ja säilitamine, kuid mitte looduslik sidumine, mis ei ole otseselt põhjustatud inimtegevusest;
- (16) „tarnija kohustuse kava“ – kava, mille raames luuakse väärtust kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks, sertifitseerides neid kaupu või teenuseid ning pannes tarnijatele või tarbijatele kohustuse osta sertifikaate;
- (17) „keskkonnasõbralikud mobiilsed maapealse teeninduse seadmed“ – mobiilsed seadmed, mida kasutatakse lennu- või meretranspordiga seotud teenindustegevuses ja millel puudub otsene (väljalasketoru) CO₂-heide;
- (18) „keskkonnasõbralikud mobiilsed teenindusseadmed“ – keskkonnasõbralikud mobiilsed terminaliseadmed ja keskkonnasõbralikud mobiilsed maapealse teeninduse seadmed;
- (19) „keskkonnasõbralikud mobiilsed terminaliseadmed“ – mobiilsed seadmed, mida kasutatakse kaupade ja ühendveo-laadimisüksuste peale-, maha- ja ümberlaadimiseks ning lasti veoks terminali piirkonnas ja millel puudub otsene (väljalasketoru) CO₂-heide või – otsese (väljalasketoru) CO₂-heiteta alternatiivide puudumise korral – mille otsene (väljalasketoru) CO₂-heide on oluliselt väiksem kui tavapärastel terminaliseadmetel;
- (20) „keskkonnasõbralik sõiduk“ –
- a) kahe-, kolme- ja neljarattaliste sõidukite puhul:
- i) määruse (EL) nr 168/2013 kohaldamisalasse kuuluv sõiduk, mille väljalasketoru CO₂-heide on null arvatuna kõnealuse määruse artiklis 24 ja V lisas sätestatud nõuete kohaselt;

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

b) kergsõidukite puhul:

- i) M1-, M2- või N1-kategooria sõiduk, mille väljalasketoru CO₂-heide on null, nagu on kindlaks määratud komisjoni määruse (EL) 2017/1151 ⁽²⁰⁾ kohaselt;
- ii) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/33/EÜ ⁽²¹⁾ artikli 4 punkti 4 alapunktis a määratletud keskkonnasõbralik sõiduk;

c) raskesõidukite puhul:

- i) direktiivi 2009/33/EÜ artikli 4 punktis 5 määratletud heiteta raskeveok;
- ii) kuni 31. detsembrini 2025 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1242 ⁽²²⁾ artikli 3 punktis 12 määratletud vähese heitega raskeveok;
- iii) kuni 31. detsembrini 2025 direktiivi 2009/33/EÜ artikli 4 punkti 4 alapunktis b määratletud keskkonnasõbralik sõiduk, mis ei kuulu määruse (EL) 2019/1242 kohaldamisalasse;

d) siseveelaevade puhul:

- i) reisijate- või kaubaveoks ette nähtud siseveelaev, millel puudub otsene (väljalasketoru) CO₂-heide;
- ii) reisijateveoks kasutatav siseveelaev, millel on hübriid- või kaherežiimiline mootor, mis tavatingimustes käitamise korral kasutab vähemalt 50 % ulatuses kütust, millel puudub otsene (väljalasketoru) CO₂-heide, või elektrienergiat;
- iii) kaubaveoks kasutatav siseveelaev, mille otsene (väljalasketoru) CO₂-heide tonnkilomeetri kohta (gCO₂/tkm) arvatuna (või uute laevade puhul prognoosituna) Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni energiatõhususe näitaja (EEOI) abil, on 50 % väiksem kui määruse (EL) 2019/1242 artikli 11 kohaselt raskeveokite (sõidukite allrühm 5-LH) jaoks kindlaks määratud keskmine CO₂-võrdlusheite väärtus;

Hinnates seda, kas laev kvalifitseerub keskkonnasõbralikuks sõidukiks, võtab komisjon arvesse asjaomase sektori arengut ja lähtub muu hulgas tehnilistest sõelumiskriteeriumidest, mille alusel otsustatakse, kas tegevust võib pidada kliimamuutuste leevendamisele oluliselt kaasa aitavaks, nagu on sätestatud määruse (EL) 2020/852 kohases asjaomases delegeeritud õigusaktis;

e) merelaevade puhul:

- i) reisijate- või kaubaveoks või sadamatoiminguteks või abitegevusteks kasutatav mere- ja rannikulaev, millel puudub otsene (väljalasketoru) CO₂-heide, või
- ii) reisijate- või kaubaveoks või sadamatoiminguteks või abitegevusteks kasutatav mere- ja rannikulaev hübriid- või kaherežiimilise mootoriga, mille tavapäraseks käitamiseks merel ja sadamates kasutatakse vähemalt 25 % ulatuses otsese (väljalasketoru) CO₂-heiteta kütust või elektrienergiat või mille Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni energiatõhususe indeksi (EEDI) väärtus on 1. aprilli 2022. aasta seisuga kohaldatavate EEDI nõuetega ette nähtust 10 % madalam ja mida on võimalik käitada otsese (väljalasketoru) CO₂-heiteta kütustega või taastuvatest energiaallikatest toodetud kütustega, või

⁽²⁰⁾ Komisjoni 1. juuni 2017. aasta määrus (EL) 2017/1151, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite heitmetega (Euro 5 ja Euro 6) ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust (ELT L 175, 7.7.2017, lk 1).

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/33/EÜ keskkonnasõbralike maantesõidukite edendamise kohta vähese heitega liikuvuse toetamiseks (ELT L 120, 15.5.2009, lk 5).

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1242, millega kehtestatakse uute raskeveokite CO₂-heite normid ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 595/2009 ja (EL) 2018/956 ning nõukogu direktiivi 96/53/EÜ (ELT L 198, 25.7.2019, lk 202).

- iii) kaubaveoks ette nähtud mere- ja rannikulaev, mida kasutatakse üksnes ranniku- ja lähimereveo-teenuste osutamiseks, mille eesmärk on võimaldada praegu maismaad mööda veetava kauba ümbersuunamist merele, ning mille otsene (väljalasketoru) CO₂-heide on energiatõhususe indeksi (EEDI) alusel arvatuna 50 % väiksem kui määruse (EL) 2019/1242 artikli 11 kohaselt raskeveokite (veokite allrühm 5-LH) jaoks kindlaks määratud keskmine CO₂-võrdlusheite väärtus;

Hinnates seda, kas laev kvalifitseerub keskkonnasõbralikuks sõidukiks, võtab komisjon arvesse asjaomase sektori arengut ja lähtub muu hulgas tehnilistest sõelumiskriteeriumidest, mille alusel otsustatakse, kas tegevust võib pidada kliimamuutuste leevendamisele oluliselt kaasa aitavaks, nagu on sätestatud määruse (EL) 2020/852 kohases asjaomases delegeeritud õigusaktis;

f) raudteeveeremi puhul:

- i) veerem, millel puudub otsene (väljalasketoru) CO₂-heide;
- ii) veerem, millel puudub otsene väljalasketoru CO₂-heide, kui seda käitatakse vajaliku taristuga rööbasteel, ja see töötab tavapärase mootoriga, kui selline taristu pole kättesaadav (bimodaalne);

g) õhusõidukite puhul:

- i) õhusõiduk, millel puudub otsene (väljalasketoru) CO₂-heide;
- ii) õhusõiduk, mille keskkonnatoime on oluliselt parem võrreldes sama stardimassiga õhusõidukiga, mis vastab turul laialdaselt kättesaadavale alternatiivile;

- (21) „koostootmine“ või „soojus- ja elektrienergia koostootmine“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2012/27 ⁽²³⁾ artikli 2 punktis 30 sätestatud määratlusele vastav koostootmine;
- (22) „saastunud ala“ – ala, kus inimtegevuse tõttu on materjalide või ainete kinnitatud sisaldus selline, et see ala kujutab endast märkimisväärset ohtu inimeste tervisele või keskkonnale, kui võtta arvesse maa, merepõhja või jõgede praegust ja heakskiidetud tulevast kasutusviisi;
- (23) „näidisprojekt“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 24 sätestatud määratlusele vastav näidisprojekt;
- (24) „digiteerimine“ – elektroonilistel seadmetel ja/või süsteemidel põhineva tehnoloogia kasutuselevõtt, mis võimaldab suurendada toodete funktsionaalsust, välja töötada internetipõhiseid teenuseid, ajakohastada protsesse või minna kaupade tootmisel ja teenuste pakkumisel üle vahendajateta ärimudelitele ning millel on lõppkokkuvõttes ümberkujundav mõju;
- (25) „kõrvaldamine“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ ⁽²⁴⁾ artikli 3 punktis 19 sätestatud määratlusele vastav kõrvaldamine;
- (26) „jaotusvõrguettevõtja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 ⁽²⁵⁾ artikli 2 punktis 29 sätestatud määratlusele vastav jaotusvõrguettevõtja;
- (27) „kaugküte“ või „kaugjahutus“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2010/31 ⁽²⁶⁾ artikli 2 punktis 19 sätestatud määratlusele vastav kaugküte või kaugjahutus;

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv 2019/944/EL elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

- (28) „kaugkütte- ja/või kaugjahutussüsteemid“ – kütte ja/või jahutuse tootmise rajatised, salvestusrajatised ja jaotusvõrk, mis hõlmab nii esmast ülekandevõrku kui ka teisest torustikku, mille kaudu tarbijaid varustatakse kütte või jahutusega. Viidet kaugküttele tuleb tõlgendada kui viidet kaugkütte- ja/või kaugjahutussüsteemile, sõltuvalt sellest, kas võrkude abil varustatakse tarbijaid kütte või jahutusega koos või eraldi;
- (29) „ökoinnovatsioon“ – kõik uuendustegevuse vormid, sealhulgas uued tootmisprotsessid, uued tooted või teenused ning uued juhtimis- ja ärimetodid, mille tulemus või eesmärk on keskkonnakaitse oluline parandamine ja saastamise keskkonnamõju oluline vähendamine. Selle määratluse tähenduses ei loeta innovatsiooniks järgmist:
- a) tegevused, mis toovad kaasa üksnes väiksemaid muutusi või parandusi keskkonnakaitstes;
 - b) tootmise või teenuste osutamise suutlikkuse suurenemine selliste tootmis- või logistikasüsteemide lisamise kaudu, mis on väga sarnased juba kasutusel olevate süsteemidega;
 - c) äritavade, töökorralduse või välissuhete muudatused, mis põhinevad ettevõttes juba kasutatavatel organisatsioonilistel meetoditel;
 - d) muudatused juhtimisstrateegias;
 - e) ühinemised ja omandamised;
 - f) protsessi kasutamise lõpetamine;
 - g) lihtne kapitali asendamine või suurendamine;
 - h) muutused, mis tulenevad üksnes ressursihindade muutustest, kohandamisest, regulaarsetest hooajalistest ja muudest tsüklilistest muutustest;
 - i) kauplemine uute või oluliselt täiustatud toodetega;
- (30) „ökosüsteem“ – määruse (EL) 2020/852 artikli 2 punktis 13 sätestatud määratlusele vastav ökosüsteem;
- (31) „energiatõhusus“ – direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 4 sätestatud määratlusele vastav energiatõhusus;
- (32) „energia salvestamine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 59 sätestatud määratlusele vastav energia salvestamine elektrisüsteemis;
- (33) „energiasalvestusüksus“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 60 sätestatud määratlusele vastav energiasalvestusüksus;
- (34) „tõhus kaugküte ja -jahutus“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 41 sätestatud määratlusele vastav tõhus kaugküte ja -jahutus;
- (35) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ – üksnes direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 1 määratletud taastuvaid energiaallikaid kasutavates elektrijaamades toodetud energia ja sellistes hübriidelektrijaamades taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kütteväärtuse osakaal, kus kasutatakse ka traditsioonilisi energiaallikaid, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia, mida kasutatakse kohapealsete salvestussüsteemide täitmiseks (paigaldatud koos või taastuvenegiarajatise lisana), kuid välja arvatud salvestussüsteemide tulemusena toodetud elektrienergia;
- (36) „energiataristu“ ⁽²⁷⁾ – füüsilised seadmed või rajatised, mis asuvad liidus või ühendavad liitu ja üht või mitut kolmandat riiki ning kuuluvad järgmistesse kategooriatesse:

⁽²⁷⁾ Projektid, mis ehitatakse ühe kasutaja jaoks või väikese eelnevalt kindlaksmääratud kasutajate rühma jaoks ja mis on kohandatud vastavalt nende vajadustele (eriotstarbeline taristu), ei kvalifitseeru energiataristuks.

a) elekter:

- i) ülekande- ja jaotusvõrgud, kusjuures „ülekanne“ tähendab elektrienergia transporti maismaal ja avamerel vastastikku ühendatud ülikõrgepinge- ja kõrgepingevõrkudes eesmärgiga edastada see lõpptarbijatele või jaotajatele, kuid ei hõlma tarnimist, ning „jaotus“ tähendab elektrienergia transporti maismaal ja avamerel kõrgepinge-, keskpinge- ja madalpingejaotusvõrkudes eesmärgiga edastada see tarbijatele, kuid ei hõlma tarnimist;
- ii) kõik seadmed või paigaldised, mis on vajalikud alapunktis i osutatud süsteemide ohutuks, turvaliseks ja tõhusaks toimimiseks, sealhulgas kaitse-, seire- ja kontrollisüsteemid kõigil pingetasemetel ja alajaamades;
- iii) täielikult integreeritud võrgukomponendid, nagu need on määratletud direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 51;
- iv) arukad võrgud, st süsteemid ja komponendid, mis ühendavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat toimivate digitaalsete platvormide, kontrollisüsteemide ja anduritehnoloogia kaudu nii ülekande- kui ka jaotustasandil ning mille eesmärk on turvalisem, tõhusam ja arukam elektrienergia ülekande- ja jaotusvõrk, suurem võimsus uute tootmis-, salvestamis- ja tarbimisvormide integreerimiseks ning uute ärimudelite ja turustruktuuride soodustamine;
- v) avamere elektrivõrgud, st kõik alapunktis i nimetatud ülekande- või jaotustaristu seadmed või paigaldised, millel on topelfunktsioon: taastuvatest energiaallikatest avamerel toodetud elektrienergia võrku ühendamise ja ülekandmise või jaotamise avamere tootmiskohtadest kahte või enamasse riiki. Siia kuuluvad ka arukad võrgud ning kõik avamerel asuvad külgnevad seadmed või paigaldised, mis on vajalikud ohutuks, turvaliseks ja tõhusaks toimimiseks, sealhulgas kaitse-, seire- ja kontrollisüsteemid, ning vajalikud alajaamad, kui need tagavad tehnoloogia koostalitlusvõime, muu hulgas eri tehnoloogiat kasutavate liideste ühilduvuse;

b) gaas (maagaas, biogaas, sealhulgas biometaan, ja/või muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud gaas):

- i) võrgu osaks olevad ülekande- ja jaotustorustikud gaasi transpordiks, välja arvatud maagaasi tootmisetapis kasutatavad kõrgsurvetorustikud;
- ii) alapunktis i nimetatud kõrgsurvetorustikega ühendatud maa-alused gaasihoidlad;
- iii) veeldatud või surugaasi vastuvõtu, hoiustamise ja taasgaasistamise või dekompressiooni rajatised;
- iv) süsteemi ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks või kahesuunaliste voogude läbilaske võimsuse tagamiseks vajalikud seadmed või paigaldised, sh kompressorjaamad;
- v) arukad gaasivõrgud, st järgmised seadmed või paigaldised, mille eesmärk on võimaldada ja hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside ja väheses CO₂-heitega gaaside (sealhulgas vesiniku või mittebioloogilist päritolu gaaside) integreerimist võrku: digitaalsed süsteemid ja komponendid, mis ühendavad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, kontrollisüsteeme ja anduritehnoloogiat, et võimaldada gaasivõrgus gaasi tootmise, ülekandmise, jaotamise ja tarbimise interaktiivset ja arukat seiret, mõõtmist, kvaliteedikontrolli ja juhtimist. Lisaks võivad arukad võrgud hõlmata ka seadmeid, mis võimaldavad vastassuunavoogusid jaotustasandilt ülekandetasandile ja selleks vajalikke olemasoleva võrgu uuendusi;

c) vesinik: ⁽²⁸⁾

- i) vesiniku kõrgsurvetranspordiks kasutatavad ülekandetorustikud ja vesiniku kohalikuks jaotamiseks kasutatavad jaotustorustikud, mille puhul on läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel alustel tagatud juurdepääs paljudele võrgukasutajatele;
- ii) hoidlad, st rajatised, mida kasutatakse kõrge puhtusastmega vesiniku hoiustamiseks, sealhulgas hoiustamiseks kasutatav vesinikuterminali osa, kuid välja arvatud tootmistoiiminguteks kasutatav osa, ning sealhulgas rajatised, mis on ette nähtud üksnes vesinikuvõrgu operaatoritele nende ülesannete täitmiseks. Vesinikuhoodlad hõlmavad alapunktis i nimetatud kõrgsurve ülekande- või jaotustorustikega ühendatud maa-aluseid hoidlaid;
- iii) vesiniku või muudes keemilistes ainetes sisalduva vesiniku edastamis-, vastuvõtu-, taasgaasistamis- või dekompressiooniseadmed, mille eesmärk on juhtida vesinik kas gaasivõrku või spetsiaalselt vesiniku jaoks ettenähtud võrku;
- iv) terminalid, st rajatised, mida kasutatakse vedela vesiniku muundamiseks gaasiliseks vesinikuks, et juhtida see vesinikuvõrku. Terminalide hulka kuuluvad muundamiseks ja sellele järgnevatks vesinikuvõrku juhtimiseks vajalikud lisaseadmed ja ajutised hoidlad, kuid mitte vesinikuterminali osad, mida kasutatakse hoiustamiseks;
- v) võrkudevahelised ühendused, st vesinikuvõrk (või selle osa), mis kulgeb või ulatub üle liikmesriiki-devahelise piiri või liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelise piiri kuni liikmesriigi territooriumini või territoriaalmereni;
- vi) kõik seadmed või paigaldised, sh kompressorjaamad, mis on vajalikud vesinikusüsteemi ohutuks, kindlaks ja tõhusaks tööks või kahesuunaliste voogude läbilaske võimsuse tagamiseks;

d) süsinikdioksiid: ⁽²⁹⁾

- i) torustikud, välja arvatud tootmisetapi torustikud, mida kasutatakse süsinikdioksiidi transportimiseks rohkem kui ühest allikast, st tööstusrajatistest (sh elektrijaamad), kus põlemise või muude fossiilsete või mittefossiilsete süsinikku sisaldavate ühenditega seotud keemiliste reaktsioonide tagajärjel tekib süsinikdioksiid, kas püsivaks geoloogiliseks säilitamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/31/EÜ ⁽³⁰⁾ artiklile 3 või lähtena kasutamiseks või bioloogiliste protsesside tootluse suurendamiseks;
- ii) rajatised süsinikdioksiidi veeldamiseks ja säilitamiseks transpordi või säilitamise eesmärgil;
- iii) geoloogilises formatsioonis paiknev taristu, mida kasutatakse süsinikdioksiidi püsivaks geoloogiliseks säilitamiseks vastavalt direktiivi 2009/31/EÜ artiklile 3, ning seonduvad maapealsed rajatised ja sissejuhtimisseadmed;
- iv) kõnealuse süsteemi nõuetekohaseks, kindlaks ja tõhusaks toimimiseks vajalikud seadmed või paigaldised, sh kaitse-, seire- ja kontrollisüsteemid. Nende hulka võivad kuuluda spetsiaalsed mobiilsed vahendid süsinikdioksiidi transpordiks ja säilitamiseks, tingimusel et sellised mobiilsed vahendid vastavad keskkonnasõbraliku sõiduki määratlusele;

⁽²⁸⁾ Alapunktides i–vi loetletud, vesinikuga seotud varad võivad olla uued ehitatud varad või maagaasi asemel vesiniku jaoks kasutamiseks ümber kujundatud (uue sihtotstarbega) varad või nende kahe kombinatsioon. Energiataristuks kvalifitseeruvad sellised alapunktides i–vi loetletud, vesinikuga seotud varad, millele kolmandatel isikutel on juurdepääs.

⁽²⁹⁾ Energiataristuks kvalifitseeruvad sellised alapunktides i–iv loetletud, süsinikdioksiidiga seotud varad, millele kolmandatel isikutel on juurdepääs.

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114).

- e) taristu, mida kasutatakse mitmelt tootjalt/kasutajalt pärineva soojusenergia ülekandmiseks või jaotamiseks auru, kuuma vee või jahutatud vedelike kujul ning mis põhineb taastuenergia või tööstuslike rakenduste heitsoojusenergia kasutamisel;
 - f) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 347/2013 ⁽³¹⁾ artikli 2 punktis 4 määratletud ühishuviprojektid ja aluslepingu artiklis 171 osutatud vastastikust huvi pakkuvad projektid;
 - g) muud taristukategooriad, mille hulka kuulub taristu, mis võimaldab taastuenergia või heiteta energia tootjate ja kasutajate füüsilist või juhtmeta ühendust mitmest juurdepääsu- ja väljundpunktist ning millele on juurdepääs kolmandatel isikutel, kes ei ole taristu omanikust/haldajast ettevõtjad;
- (37) „hoone energiatõhusus“ – direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punktis 4 sätestatud määratlusele vastav hoone energiatõhusus;
- (38) „energiasääst“ – direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 5 sätestatud määratlusele vastav energiasääst;
- (39) „keskkonnakaitse“ – meede või tegevus, mille eesmärk on vähendada või ennetada inimtegevusest tulenevat saastamist, negatiivset keskkonnamõju või muud kahju füüsilisele keskkonnale (sealhulgas õhule, veele ja mullale), ökosüsteemidele või loodusvaradele, sealhulgas leevendada kliimamuutusi, vähendada sellise kahju tekkimise ohtu, kaitsta ja taastada elurikkust või saavutada loodusvarade tõhusam kasutamine, sealhulgas energia säästmise meetmed ja taastuvate energiaallikate kasutamine ning muud meetodid kasvuhoonegaaside heitkoguste ja muude saasteainete vähendamiseks, samuti üleminek ringmajanduse mudelitele, et vähendada esmaste materjalide kasutamist ja suurendada tõhusust. See mõiste hõlmab ka meetmeid, mis tugevdavad kohanemisvõimet ja vähendavad haavatavust kliimamõjude suhtes;
- (40) „keskkonnamaks“ – maks või tasu, mida kohaldatakse selgelt negatiivse keskkonnamõjuga maksubaasi, toodete või teenuste suhtes või mille eesmärk on maksustada teatavat tegevust või teatavaid kaupu või teenuseid selleks, et nende hinna sisse arvestataks keskkonnakulud, või selleks, et tootjad ja tarbijad oleksid orienteeritud keskkonda säästvamale tegevusele;
- (41) „hindamiskava“ – dokument, milles käsitletakse üht või mitut abikava ja mis koosneb vähemalt järgmistest elementidest:
- a) hinnatavad eesmärgid,
 - b) hindamisküsimused,
 - c) tulemusnäitajad,
 - d) kavandatud hindamismeetod,
 - e) andmete kogumise nõuded,
 - f) hindamise kavandatud ajakava, sealhulgas hindamise vahe- ja lõpparuande esitamise kuupäevad,
 - g) hindamist teostava sõltumatu organi kirjeldus või kriteeriumid selle organi valimiseks ning hindamistulemuste üldsusele kättesaadavaks tegemise kord;
- (42) „laiendatud tootjavastutuse süsteem“ – direktiivi 2008/98/EÜ artikli 2 punktis 21 sätestatud määratlusele vastav laiendatud tootjavastutuse süsteem;
- (43) „tootja“ – ettevõtja, kes toodab elektrienergiat kommertseesmärkidel;
- (44) „kasvuhoonegaas“ – igasugune gaas, mis aitab kaasa kasvuhooneefekti tekkimisele, neelates infrapuna-kiirgust, sealhulgas süsinikdioksiid, metaan, dilaammastikoksiid ja fluoritud gaasid, näiteks fluorosüsi- vesinikud;
- (45) „tõhus koostootmine“ – direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 34 sätestatud määratlusele vastav tõhus koostootmine;

⁽³¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

- (46) „vesinikuvõrgu haldur“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab vesiniku võrgutranspordi ülesannet ning vastutab konkreetses piirkonnas vesinikuvõrgu käitamise, hoolduse ja vajaduse korral arendamise eest ning asjakohasel juhul vesinikuvõrgu ühenduste eest muude vesinikuvõrkudega ja kes tagab süsteemi pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust vesiniku transportimise järele;
- (47) „tasakaalustamatus“ – komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 2 punktis 8 sätestatud määratlusele vastav tasakaalustamatus;
- (48) „tasakaaluarveldus“ – komisjoni määruse (EL) 2017/2195 artikli 2 punktis 9 sätestatud määratlusele vastav tasakaaluarveldus;
- (49) „tasakaaluarveldusperiood“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 15 sätestatud määratlusele vastav tasakaaluarveldusperiood;
- (50) „üksikabi“ – sihtotstarbeline üksikabi ja abikava alusel antav abi, millest tuleb teatada;
- (51) „katkestamiskava“ – elektrivarustuskindluse tagamise meede, mille eesmärk on tagada elektrisüsteemis stabiilne sagedus või lahendada lühiajalisi varustuskindluse probleeme, sealhulgas koormuse katkestamise teel;
- (52) „mikroettevõtja“ – ettevõtja, kes vastab tingimustele, mis on mikroettevõtjate kohta sätestatud komisjoni soovitusel mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta; ⁽³²⁾
- (53) „looduspõhine lahendus“ – loodusest inspireeritud ja looduse toetatav lahendus, mis on kulutõhus, toob samaaegselt keskkonnavalast, sotsiaalset ja majanduslikku kasu ja aitab suurendada vastupanuvõimet ning mis kohalikule oludele kohandatud, ressursitõhusate ja süsteemsete sekkumiste kaudu toob linnadesse, maastikele ja merealadele rohkem ja mitmekesisemat loodust ning rohkem ja mitmekesisemaid looduslikke elemente ja protsesse;
- (54) „võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimise meede“ – elektrivarustuskindluse tagamise meede, mille eesmärk on korvata elektrienergia ülekande- või jaotusvõrgu ebapiisavust;
- (55) „saasteaine“ – määruse (EL) 2020/852 artikli 2 punktis 10 sätestatud määratlusele vastav saasteaine;
- (56) „saastaja“ – nõukogu soovitusel 75/436/Euratom, ESTÜ, EMÜ ⁽³³⁾ lisa punktis 3 sätestatud määratlusele vastav saastaja;
- (57) „saastamine“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL ⁽³⁴⁾ artikli 3 punktis 2 sätestatud määratlusele vastav saastamine;
- (58) „põhimõte „saastaja maksab““ – põhimõte, mille kohaselt saastuse põhjustanud saastaja peaks kandma saaste likvideerimise meetmete kulud;
- (59) „korduskasutamiseks ettevalmistamine“ – direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 16 sätestatud määratlusele vastav korduskasutamiseks ettevalmistamine;
- (60) „laadimistaristu“ – paikne või liikuv taristu, mis varustab keskkonnasõbralikke sõidukeid või keskkonnasõbralikke mobiilseid teenindusseadmeid elektriga;
- (61) „taaskasutamine“ – direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 15 sätestatud määratlusele vastav taaskasutamine;
- (62) „ringlussevõtt“ – direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 17 sätestatud määratlusele vastav ringlussevõtt;
- (63) „võrdlusprojekt“ – näidisprojekt, mis esindab keskmist projekti abikava tingimustele vastavate abisaajate kategoorias;

⁽³²⁾ Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

⁽³³⁾ Nõukogu 3. märtsi 1975. aasta soovitus kulude arvestamise ja riigiasutuste keskkonnaküsimuste alase tegevuse kohta (EÜT L 194, 25.7.1975, lk 1).

⁽³⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

- (64) „tankimistaristu“ – paikne või mobiilne taristu vesinikuga, gaasilises olekus maagaasiga (surumaagaas) ja veeldatud olekus maagaasiga (veeldatud maagaas), biogaasiga ja biokütustega, sealhulgas täiustatud biokütustega või taastuvatest või vähese CO₂-heitega energiaallikatest toodetud sünteetiliste kütustega varustamiseks;
- (65) „taastamine“ – keskkonnajuhtimismeetmed, mida võetakse selleks, et taastada halvenenud seisundiga aladel ökosüsteemi toimimise teatav tase ning mille eesmärk on ökosüsteemi teenuste pakkumise uuendamine ja jätkumine, mitte asjaomase loodusliku või poolloodusliku võrdlusökosüsteemi elurikkus ja terviklikkus;
- (66) „heastamine“ – keskkonnajuhtimismeetmed, näiteks detoksifitseerimine või saasteainete või liigsete toitainete eemaldamine mullast ja veest, eesmärgiga kõrvaldada seisundi halvenemise allikad;
- (67) „taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 1 sätestatud määratlusele vastav taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia;
- (68) „taastuenergiakogukond“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 16 sätestatud määratlusele vastav taastuenergiakogukond;
- (69) „taastuenergia“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 1 sätestatud määratlusele vastav taastuvatest energiaallikatest toodetud energia või taastuenergia;
- (70) „saastevaba vesinik“ – vesinik, mis on toodetud taastuvatest energiaallikatest meetodite kohaselt, mis on direktiivis (EL) 2018/2001 sätestatud muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetavate vedelate ja gaasiliste transpordikütuste puhul;
- (71) „muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelad ja gaasilised transpordikütused“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 36 sätestatud määratlusele vastavad muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelad ja gaasilised transpordikütused;
- (72) „ressursside piisavus“ – tootmisvõimsuse tase, mida peetakse piisavaks, et vastata pakumispriirkonna nõudluse tasemele teataval perioodil, ja mille aluseks on tavapärane statistiline näitaja, mida kasutavad organisatsioonid, nt Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik, mille olulist rolli ühtse elektrituru loomisel tunnustavad liidu institutsioonid;
- (73) „ressursitõhusus“ – toodanguühiku tootmiseks vajalike sisendite koguse vähendamine või esmaste sisendite asendamine teisest sisenditega;
- (74) „ennistamine“ – protsess, millega aidatakse kaasa ökosüsteemi taastumisele, et säilitada elurikkust ja suurendada ökosüsteemi vastupanuvõimet, eelkõige kliimamuutustele. Ökosüsteemide ennistamine hõlmab meetmeid ökosüsteemi seisundi parandamiseks ja ökosüsteemi taasloomiseks või taastamiseks, kui see seisund on kadunud, ning ökosüsteemi vastupanuvõime ja kliimamuutustega kohanemise parandamiseks;
- (75) „korduskasutamine“ – direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 13 sätestatud määratlusele vastav korduskasutamine, mis hõlmab kõiki toiminguid, mille käigus tooteid või komponente, mis ei ole jäätmed, kasutatakse uuesti muul eesmärgil kui see, milleks nad loodi;
- (76) „väikeettevõtja“ – ettevõtja, kes vastab tingimustele, mis on väikeettevõtjate kohta sätestatud komisjoni soovitusel mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta;
- (77) „väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKE)“ – ettevõtjad, kes vastavad tingimustele, mis on sätestatud komisjoni soovitusel mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlemise kohta;
- (78) „väike keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtja“ – ettevõtja, kes ei ole VKE ja kelle töötajate arv ei ületa 499, arvutatuna vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ⁽³⁵⁾ I lisa artiklitele 3–6, ning kelle aastakäive ei ületa 100 miljonit eurot või kelle aastabilanss ei ületa 86 miljonit eurot. Mitut üksust käsitletakse ühe ettevõtjana, kui on täidetud mõni määruse (EL) nr 651/2014 I lisa artikli 3 punktis 3 loetletud tingimustest;

⁽³⁵⁾ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1).

- (79) „nutilaadimine“ – laadimistoiming, mille käigus akusse suunatava elektrienergia kogust kohandatakse elektroonilise side kaudu saadud teabe alusel reaalajas;
- (80) „nutivalmidus“ – hoonete (või hoone osade) võime kohandada oma talitlust kasutaja vajadustega (sealhulgas optimeerida energiatõhusust ja üldist tõhusust) ja kohandada oma talitlust vastavalt võrgusignaalidele;
- (81) „standardne bilansivastutus“ – selline mittediskrimineeriv bilansivastutus kõikides tehnoloogiavaldkondades, mis ei vabasta bilansivastutusest ühtegi elektritootjat, nagu on sätestatud määruse (EL) 2019/943 artiklis 5;
- (82) „tööde alustamine“ – esimene siduv kohustus (nt tellida seadmeid või alustada ehitustöid), mis muudab investeeringu pöördumatuks. Maa ostmist ega ettevalmistustöid, nagu lubade hankimine ja esialgsete teostatavusuuringute tegemine, ei käsitata tööde alustamisena. Ülevõtmiste puhul tähendab tööde alustamine omandatud ettevõttega vahetult seotud vara omandamise hetke;
- (83) „strateegiline reserv“ – reservvõimsuse mehhanism, mille puhul elektrivõimsust (näiteks tootmine, salvestamine või tarbimiskaja) hoitakse väljaspool elektriturgu ja see võetakse kasutusele ainult teatavatel asjaoludel;
- (84) „omamise kogukulu“ – sõiduki soetamise ja omamise kogukulu sõiduki kasutajajooksul, sealhulgas sõiduki soetamise või rentimise kulud, kütusekulud, hooldus- ja remondikulud, kindlustuskulud, rahastamiskulud ja maksud;
- (85) „põhivõrguettevõtja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 35 sätestatud määratlusele vastav põhivõrguettevõtja;
- (86) „sõiduk“ – mis tahes järgmine sõiduk:
- a) M1-, M2-, N1-, M3-, N2-, N3- või L-kategooria maanteesõiduk;
 - b) reisijate- või kaubaveoks kasutatav sisevee- või mere- ja rannikulaev;
 - c) veerem;
 - d) õhusõiduk;
- (87) „töötlemine“ – direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 14 sätestatud määratlusele vastav töötlemine;
- (88) „liidu madalaim maksustamistase“ – liidu õiguses sätestatud madalaim maksustamistase; energiatoodete ja elektrienergia puhul on liidu madalaim maksustamistase nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ ⁽³⁶⁾ I lisas sätestatud madalaim maksustamistase;
- (89) „liidu standard“ –
- a) kohustuslik liidu standard, millega nähakse ette keskkonnakaitse tase, mille ettevõtjad peavad saavutama, välja arvatud liidu tasandil kehtestatud standardid või eesmärgid, mis on siduvad liikmesriikidele, kuid mitte üksikutele ettevõtjatele;
 - b) kohustus kasutada parimat võimalikku tehnikat (PVT), nagu see on määratletud direktiivis 2010/75/EL, ja tagada, et heitkogused ei ületa taset, mis saavutatakse parima võimaliku tehnika kasutamisel; kui parima võimaliku tehnikaga seotud heitetasemed ⁽³⁷⁾ on kindlaks määratud direktiivi 2010/75/EL või muude kohaldatavate direktiivide alusel vastu võetud rakendusaktides, kehtivad käesolevate suuniste kohaldamisel need tasemed; kui selliseid tasemeid väljendatakse vahemikuna, kohaldatakse piirmäära, mis vastab parima võimaliku tehnika saavutamise kõige madalamale tasemele asjaomase ettevõtja puhul;
- (90) „jäätmel“ – direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 1 sätestatud määratlusele vastavad jäätmel;
- (91) „heitsoojusenergia“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 9 sätestatud määratlusele vastav heitsoojusenergia.

⁽³⁶⁾ Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).

⁽³⁷⁾ Need võivad hõlmata parima võimaliku tehnikaga saavutatavaid heitetasemeid, parima võimaliku tehnikaga saavutatavaid energiatõhususe tasemeid või parima võimaliku tehnikaga saavutatavaid keskkonnatoime tasemeid.

3. SISETURUGA KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE ALUSLEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 3 PUNKTI C ALUSEL

20. Käesolevates suunistes esitatakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohased siseturuga kokkusobivuse kriteeriumid keskkonnakaitse- (sh kliimakaitse) ja energiaeesmärkidega seotud abimeetmete puhul, millest tuleb vastavalt aluslepingu artikli 108 lõikele 3 komisjonile teatada.
21. Vastavalt aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktile c võib komisjon pidada siseturuga kokkusobivaks riigiabi, millega soodustatakse teatava majandustegevuse arengut Euroopa Liidus (positiivne tingimus), kui see abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega (negatiivne tingimus).
22. Hinnates, kas keskkonnakaitse- ja energiaalast abi võib pidada aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokkusobivaks, analüüsib komisjon järgmisi aspekte.
- a) Esimese (positiivse) tingimusena soodustab abi teatava majandustegevuse arengut:
- i) meetme abil soodustatav majandustegevus, positiivne mõju kogu ühiskonnale ja asjakohasel juhul olulisus liidu konkreetse poliitika seisukohast (vt jagu 3.1.1);
 - ii) abi ergutav mõju (vt jagu 3.1.2);
 - iii) asjakohaste liidu õigusnormide rikkumise puudumine (vt jagu 3.1.3).
- b) Teise (negatiivse) tingimusena ei mõjuta abi põhjendamatult kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega:
- i) vajadus riigi sekkumise järele (vt jagu 3.2.1.1);
 - ii) abi asjakohasus (vt jagu 3.2.1.2);
 - iii) abi proportsionaalsus (abi piirdub abi eesmärgi saavutamiseks minimaalselt vajalikuga), sealhulgas abi kumuleerumine (vt jagu 3.2.1.3);
 - iv) abi läbipaistvus (vt jagu 3.2.1.4);
 - v) abi tõttu konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine (vt jagu 3.2.2);
 - vi) abi positiivse ja negatiivse mõju kaalumine (vt jagu 3.3).

3.1. Positiivne tingimus: abi peab soodustama teatava majandustegevuse arengut

3.1.1. *Meetme abil soodustatav majandustegevus, positiivne mõju kogu ühiskonnale ja asjakohasel juhul olulisus liidu konkreetse poliitika seisukohast*

23. Abist teatamisel peavad liikmesriigid määratlema majandustegevuse, mida abi tulemusel soodustatakse, ja selle, kuidas kõnealuse majandustegevuse arengut toetatakse.
24. Abi, mille eesmärk on ennetada või vähendada majandustegevuse negatiivset mõju kliimale või keskkonnale, võib soodustada majandustegevuse arengut asjaomase majandustegevuse jätkusuutlikkuse parandamise kaudu. Abi võib ka tagada, et see tegevus võib tulevikus jätkuda, tekitamata ebaproportsionaalset keskkonnakahju, ning toetada uute majandustegevuste ja teenuste loomist (toetades rohemajanduse arengut).
25. Samuti peavad liikmesriigid kirjeldama, kas ja kuidas aitab abi kaasa liidu kliima-, keskkonna- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamisele, ning täpsemalt abi eeldatavat kasulikkust seoses olulise panusega keskkonnakaitse, sealhulgas kliimamuutuste leevendamisse, või energia siseturu tõhusasse toimimisse.

3.1.2. Ergutav mõju

26. Abi saab pidada majandustegevust soodustavaks üksnes juhul, kui sellel on ergutav mõju. Ergutav mõju tekib siis, kui abi ajendab abisaajat muutma oma käitumist ning tegelema täiendava majandustegevusega või keskkonnasõbralikuma majandustegevusega, millega ta ilma abita ei tegeleks või tegeleks väiksemas ulatuses või teistsugusel viisil.
27. Abiga ei tohi toetada sellise tegevusega seotud kulusid, millega abisaaja igal juhul tegeleks, ega hüvitada majandustegevuse tavalist äririski ⁽³⁸⁾.
28. Ergutava mõju tõendamiseks tuleb visandada tegelik stsenaarium ja tõenäoline vastupidine stsenaarium, kus abi ei anta ⁽³⁹⁾. Komisjon lähtub selle uurimisel jaos 3.2.1.3 osutatud kvantifitseerimisest.
29. Komisjon leiab, et abil ei ole abisaajale ergutavat mõju, kui projekti või tegevusega seotud töid alustatakse enne, kui abisaaja esitab riiklikule ametiasutusele kirjaliku abitaotluse. Juhtudel, kui abisaaja alustab projekti elluviimist enne abi taotlemist, ei loeta selle projekti jaoks antud abi põhimõtteliselt siseturuga kokkusobivaks.
30. Abi võidakse taotleda mitmesugustes vormides, sealhulgas näiteks konkurentsipõhises pakkumismenetluses pakkumuse esitamisega. Taotlus peab sisaldama vähemalt taotleja nime, projekti või tegevuse kirjeldust, sealhulgas selle asukohta, ja elluviimiseks vajalikku abisummat.
31. Teatavatel erandjuhtudel võib abil olla ergutav mõju ka projektide puhul, mille elluviimist alustati enne abitaotluse esitamist. Eelkõige loetakse, et abil on ergutav mõju järgmistes olukordades:
- a) abi antakse automaatselt vastavalt objektiivsetele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele ning ilma liikmesriigi täiendava kaalutusõiguseta ning meede on vastu võetud ja jõustunud enne abi saava projekti või tegevusega seotud tööde alustamist, välja arvatud maksumeetme kava järglaskavade puhul juhul, kui tegevus oli juba hõlmatud eelnevate maksusoodustuste kavadeaga;
 - b) enne tööde alustamist on riiklikud ametiasutused avaldanud teatise oma kavatsuse kohta kehtestada kavandatav abimeede tingimusel, et komisjon kiidab vastavalt aluslepingu artikli 108 lõikele 3 meetme heaks. Kõnealune teatis tuleb teha kättesaadavaks avalikul veebisaidil või muu avalikult kättesaadava teavitusvahendi abil, millele on võrdlemisi laialdane ja lihtne juurdepääs, ning selles tuleb selgelt märkida, millist liiki projekte liikmesriik kavatseb käsitada abikõlblikena ja alates millisest ajahetkest selliseid projekte käsitatakse abikõlblikena. Kavandatud abikõlblikkust ei tohi põhjendamatult piirata. Abisaaja peab olema enne tööde alustamist abi andvale asutusele teatanud, et kavandatud abimeedet peeti tehtud investeerimisotsuste eeltingimuseks. Kui liikmesriik tugineb ergutava mõju tõendamisel sellisele teatisele, peab ta riigiabi teatele lisama vastava teatise koopia ja lingi veebisaidile, kus see avaldati, või tõendid selle kohta, et teatis on avalikkusele kättesaadav;

⁽³⁸⁾ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 13. juuni 2013, HGA jt vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-630/11 P kuni C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, punkt 104.

⁽³⁹⁾ See stsenaarium peab olema usutav, ehtne ja seotud otsustusprotsessi mõjutavate teguritega ajal, mil abisaaja teeb projekti kohta otsuse. Liikmesriike kutsutakse üles tuginema ametlikele juhatuse dokumentidele, riskihindamistele, finantsaruannetele, sisemistele äriplaanidele, eksperdiarvamustele ja muudele hinnatava projektiga seotud uuringutele. Ergutavat mõju võivad liikmesriikidel aidata tõendada dokumendid, mis sisaldavad teavet nõudluse prognooside, kuluprognooside ja finantsprognooside kohta, investeerimiskomiteele esitatavad ja erinevaid investeeringu/tegevuse stsenaariume käsitlevad dokumendid või finantsasutustele esitatavad dokumendid. Need dokumendid peavad pärinema investeeringu/tegevusega seotud otsustusprotsessiga samast ajast.

- c) tegevusabi antakse olemasolevatele käitistele keskkonnasõbraliku tootmise eesmärgil, kui tööde alustamise aega ei ole võimalik kindlaks määrata, kuna märkimisväärseid uusi investeeringuid ei tehta. Sellistel juhtudel võib ergutavat mõju tõendada muutus käitise käitamisest keskkonnasõbralikul viisil odavama ja keskkonda vähem säästva käitamisviisi asemel.
32. Komisjon leiab, et abil, mida antakse üksnes liidu standarditega kohandumise kulude katmiseks, ei ole põhimõtteliselt ergutavat mõju. Üldreegli kohaselt võib ergutav mõju olla ainult abil, mida antakse selleks, et rakendada liidu standarditest rangemaid standardeid. Kui aga asjakohane liidu standard on juba vastu võetud, kuid ei ole veel jõustunud, võib abil olla ergutav mõju juhul, kui see ergutab investeeringut tegema ja lõpule viima vähemalt 18 kuud enne standardi jõustumist, kui jagudes 4.1–4.13 ei ole märgitud teisiti. Et mitte vähendada liikmesriikide valmisolekut kehtestada liidu vastavatest standarditest rangemaid või ambitsioosikamaid kohustuslikke riiklikke standardeid, võib abimeetmetel olla ergutav mõju selliste riiklike standardite olemasolust olenemata. Sama kehtib abi kohta, mida antakse olukorras, kus liidu standardite puudumisel on vastu võetud kohustuslikud riiklikud standardid.
- 3.1.3. *Asjakohaste liidu õigusnormide rikkumise puudumine*
33. Kui toetatavast tegevusest või abimeetmest või sellega seotud tingimustest (sh selle rahastamise viisist, kui see on meetme lahutamatu osa) tuleneb liidu asjakohase õigusnormi rikkumine, ei saa sellist abi pidada siseturuga kokkusobivaks. Nii võib see olla näiteks juhul, kui abi suhtes kohaldatakse klausleid, millega otseselt või kaudselt seatakse abi andmise eeltingimuseks toodete või seadmete päritolu, näiteks nõue, et abisaaja ostaks omamaiseid tooteid.
- 3.2. **Negatiivne tingimus: abimeede ei tohi mõjutada ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega**
- 3.2.1. *Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine*
- 3.2.1.1. *Abi vajalikkus*
34. Kavandatav riigiabimeede peab olema suunatud olukorrale, kus abi tulemuseks võib olla oluline areng, mida turg üksi ei suudaks esile kutsuda, näiteks turutõrgete kõrvaldamine seoses projektide või tegevusega, mille jaoks abi antakse. Hoolimata üldisest arusaamast, et konkurentsipõhised turud tagavad tavaliselt tõhusaid tulemusi majandustegevuse arengu, hindade, toodangu ja ressursikasutuse osas, võib turutõrgete korral riiklik sekkumine riigiabi vormis parandada turgude tõhusat toimimist ja seega aidata kaasa majandustegevuse arengule, kui turg üksi ei suuda saavutada tõhusat tulemust. Liikmesriik peaks tegema kindlaks turutõrked, mis ei võimalda saavutada piisavat keskkonnakaitse taset või tõhusat energia siseturgu. Peamised keskkonnakaitse ja energiaga seotud turutõrked, mis võivad takistada optimaalse tulemuse saavutamist ja viia ebatõhusa tulemuseni, on järgmised.
- a) Negatiivsed välismõjud: need on kõige tavalisemad keskkonnavalaste abimeetmete puhul ja tekivad juhul, kui saastamisel ei ole piisavat hinda, st asjaomane ettevõtja ei pea maksma saastamise eest täishinda. Sellisel juhul ei pruugi enda huvides tegutsevatel ettevõtjatel olla piisavalt stiimuleid, et võtta konkreetse tehnoloogia valimisel või tootmismahu üle otsustamisel arvesse oma majandustegevusest tulenevaid negatiivseid välismõjusid. Teisisõnu tähendab see, et ettevõtja kantavad kulud ei kajasta täielikult tarbijate ja kogu ühiskonna kantavaid kulusid. Seetõttu puudub ettevõtjatel tavaliselt piisav stiimul saastamise vähendamiseks või keskkonnakaitse eesmärgil individuaalsete meetmete võtmiseks.
- b) Positiivsed välismõjud: asjaolu, et osa investeeringust tulenevast kasust saavad muud turuosalised kui investor, võib viia selleni, et ettevõtjad investeerivad liiga vähe. Positiivsed välismõjud võivad ilmneda näiteks ökoinnovatsiooni, süsteemide stabiilsuses, uutesse ja innovaatilistesse taastuvenergiaga seotud tehnoloogilistesse lahendustesse ning innovaatilistesse nõudlusele reageerimise meetmetesse investeerimise puhul või paljudele liikmesriikidele või laiemale hulgale tarbijatele kasulike energiataristute või elektrivarustuskindluse tagamise meetmete puhul.

- c) Asümmeetriline teave: see esineb tavaliselt turgudel, kus turu ühel ja teisel poolel kättesaadava teabe vahel on lahknevused. See võib esineda näiteks juhul, kui välistel investoritel puudub teave projekti tõenäoliste tulemuste ja projektiga kaasnevate riskide kohta. Samuti võib see esineda piiriülese taristuga seotud koostöö puhul, kus üks koostööpartner on teabe osas teise partneriga võrreldes ebasoodsamas olukorras. Kuigi risk või ebakindlus iseenesest ei too kaasa turutõrget, on asümmeetrilise teabe probleem siiski seotud sellise riski ja ebakindluse tasemega. Mõlemad kipuvad olema kõrgemad keskkonnaga seotud investeeringute puhul, millel on tavaliselt pikem amortisatsiooniperiood; seetõttu keskendutakse rohkem lühiajalisele perspektiivile ja seda võivad süvendada selliste investeeringute rahastamistingimused, eelkõige VKEde puhul.
- d) Kooskõlastamisega seotud turutõrked: need võivad takistada projekti arendamist või tõhusat kavandamist investorite huvide ja motiivide erinevuste (huvide lahknemise), töövõtuga või vastutuskindlustusega seotud kulude, koostöö tulemusi puudutava ebaselguse ja võrguefekti tõttu (nt seoses katkematu elektrivarustusega). Sellised kooskõlastamisega seotud tõrked võivad tekkida näiteks hoone omaniku ja üürniku vahelistes suhetes seoses energiatõhusate lahendustega. Kooskõlastamisega seotud turutõrkeid võivad veelgi süvendada teabeprobleemid, eelkõige need, mis on seotud asümmeetrilise teabega. Kooskõlastamisega seotud turutõrked võivad tuleneda ka vajadusest saavutada teatav kriitiline mass, enne kui projekti alustamine on majanduslikult atraktiivne; see võib olla eriti oluline (piiriüleste) taristuprojektide puhul.
35. Ainuüksi turutõrgete olemasolu teatavas kontekstis ei ole siiski riigiabi vajalikkuse tõendamiseks piisav. Tuvastatud turutõrgete leevendamiseks võib juba olla kehtestatud muu poliitika või võetud muid meetmeid. Näiteks võib tuua valdkondliku reguleerimise, kohustuslikud liidu saastennormid, tarnekohustused, hinnakujundusmehhanismid, nagu liidu heitkogustega kauplemise süsteem (HKS) ja CO₂-maksud. Täiendavad meetmed, sealhulgas riigiabi, võivad olla suunatud üksnes allesjäänud turutõrgetele, st neile, mida juba kehtestatud poliitika ja meetmetega ei õnnestu kõrvaldada. Samuti on oluline näidata, kuidas riigiabi tugevdab juba kehtestatud poliitikat ja meetmeid, mille eesmärk on samade turutõrgete kõrvaldamine. Seega on riigiabi vajalikkuse tõendamine keerulisem, kui abi töötab vastu muule, samade turutõrgete kõrvaldamiseks kavandatud poliitikale. Seepärast peaks liikmesriik kirjeldama ka võimalikku olemasolevat poliitikat ja olemasolevaid meetmeid, mis on juba suunatud asjaomaste regulatiivsete tõrgete või turutõrgete kõrvaldamisele.
36. Komisjon loeb abi vajalikuks, kui liikmesriik tõendab, et see on tõhusalt suunatud allesjäänud turutõrgete kõrvaldamisele, võttes arvesse ka võimalikku muud poliitikat ja meetmeid, mis on juba kehtestatud mõne tuvastatud turutõrke kõrvaldamiseks.
37. Kui riigiabi antakse projektidele või tegevustele, mis oma tehnoloogilise sisu, riskitaseme ja ulatuse poolest sarnanevad liidus turutingimustel juba elluviidavatele projektidele või tegevustele, eeldab komisjon põhimõtteliselt, et turutõrkeid ei esine, ning nõuab täiendavaid tõendeid riigiabi vajalikkuse kohta.
38. Abi vajalikkuse tõendamiseks peab liikmesriik tõendama, et projekti või (kavade puhul) võrdlusprojekti ei viidaks ellu ilma abita. Komisjon lähtub selle hindamisel jaos 3.2.1.3 osutatud kvantifitseerimisest või liikmesriigi esitatud konkreetsest tõenditel põhinevast analüüsist, mis näitab abi vajalikkust.

3.2.1.2. Asjakohasus

39. Kavandatav abimeede peab olema abi kavandatud eesmärgi saavutamiseks asjakohane poliitikavahend, mis tähendab, et samu tulemusi ei tohi olla võimalik saavutada vähem moonutava poliitika- ja abimeetmega.

3.2.1.2.1. Asjakohasus võrreldes alternatiivsete poliitikavahenditega

40. Riigiabi ei ole ainus liikmesriikide käsutuses olev poliitikavahend keskkonnakaitse taseme tõstmiseks või energia siseturu tõhusa toimimise tagamiseks. Liikmesriigil võib olla võimalik kasutada muid, asjakohasemaid vahendeid, nagu turupõhised vahendid või nõudlusega seotud meetmed, mille hulka kuuluvad reguleerimine, kohustus järgida energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, ⁽⁴⁰⁾ riigihanked või standardimine, samuti avaliku taristu rahastamise suurendamine ja üldised fiskaalmeetmed. Leebetel vahenditel, nagu vabatahtlikud ökomärgised ja keskkonnasõbralike tehnoloogiliste lahenduste levitamine, võib samuti olla oluline roll keskkonnakaitse kõrgema taseme saavutamisel ⁽⁴¹⁾.
41. Eri meetmed sama turutõrke leevendamiseks võivad üksteisele vastu töötada. Nii on see juhul, kui välismõjude probleemiga tegelemiseks on loodud tõhus turupõhine mehhanism, nagu näiteks liidu HKS. On oht, et samale turutõrkele suunatud täiendav abimeede võib vähendada turupõhise mehhanismi tõhusust. Seega, kui abikava eesmärk on kõrvaldada allesjäänud turutõrked, tuleb abikava kavandada nii, et see ei kahjustaks turupõhise mehhanismi tõhusust.
42. Keskkonnavalaste õigusaktide kaudu põhimõtte „saastaja maksab“ järgimise eesmärk on tagada negatiivsete välismõjudega seotud turutõrgete kõrvaldamine. Seepärast ei ole riigiabi sobiv vahend ja riigiabi ei saa anda, kui abisaajat saab kehtivate liidu või siseriiklike õigusaktide alusel pidada saastamise eest vastutavaks.

3.2.1.2.2. Asjakohasus võrreldes teiste abivahenditega

43. Keskkonnakaitse ja energiaga seotud riigiabi saab anda mitmes vormis. Liikmesriik peaks siiski tagama, et abi antakse vormis, mis kaubandust ja konkurentsi tõenäoliselt kõige vähem moonutab.
44. Sellega seoses peab liikmesriik näitama, miks muud potentsiaalselt vähem moonutavad abivormid, nagu tagastatavad ettemaksed võrreldes otsetoetustega, maksu ümberarvutus võrreldes maksuvähendusega või finantsinstrumentidel põhinevad abivormid, nagu võlainstrumentid võrreldes omakapitaliinstrumentidega, sealhulgas näiteks madala intressiga laenuid ja intressitoetused, riigigarantiid või alternatiivne finantseerimine soodsatel tingimustel, on vähem asjakohased.
45. Abivahendi valik peaks olema turutõrke kõrvaldamiseks asjakohane. Kui tegelikud tulud ei ole kindlad, näiteks energiasäästumeetmete puhul, võib tagastatav ettemakse olla kõige sobivam vahend.

⁽⁴⁰⁾ Selle põhimõtte kohaselt peavad liikmesriigid energiasüsteemi kavandamisel ning poliitiliste ja investeerimisotsuste tegemisel võtma võimalikult suurel määral arvesse alternatiivseid kulutõhusaid energiatõhususmeetmeid, et muuta energianõudlus ja -pakkumine tõhusamaks, eelkõige energia kulutõhusa säästmise kaudu lõpptarbijates, samuti nõudlusele reageerimise algatuste ning energia tõhusama muundamise, ülekandmise ja jaotamise kaudu, saavutades samas ikkagi nende otsuste eesmärgid. Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

⁽⁴¹⁾ Keskkonnamärgiste ja toodete kohta esitatavate väidete kasutamine võib olla veel üks vahend, mis aitab tarbijatel/kasutajatel teha teadlikke ostuotsuseid ja võimaldab suurendada nõudlust keskkonnasõbralike toodete järele. Kui usaldusväärsed keskkonnamärgised ja tõesed keskkonnaväited on hästi kavandatud ning tarbijad neid tunnustavad, mõistavad, usaldavad ja tähtsustavad, võivad need olla mõjukas vahend, mille abil juhtida ja kujundada (tarbijate) käitumist keskkonnasõbralikumate valikute suunas. Selgetel kriteeriumidel põhineva ja (kolmandate isikute poolse) väliskontrolliga hõlmatud märgistamis-/sertifitseerimiskava kasutamine on ettevõtja jaoks üks kõige paremaid võimalusi tarbijatele ja sidusrühmadele näidata, et ta täidab rangeid keskkonnanõudeid. Seda silmas pidades ei lisa komisjon käesolevasse suunistesse erieeskirju keskkonnasõbralike toodete kavandamiseks ja tootmiseks antava abi kohta.

46. Liikmesriik peab tõendama, et abi ja selle ülesehitus on asjakohased selle eesmärgi saavutamiseks, millele abi on suunatud.

3.2.1.3. Proportsionaalsus

47. Abi peetakse proportsionaalseks, kui abisumma abisaaja kohta piirdub abi saava projekti või tegevuse elluviimiseks vajaliku miinimumiga.
48. Üldpõhimõtte kohaselt loetakse, et abi piirdub abi saava projekti või tegevuse elluviimiseks vajaliku miinimumiga, kui abisumma vastab abimeetme eesmärgi saavutamiseks vajalikule netolisakulule (rahastamispuudujäägile) võrreldes vastupidise stsenaariumiga, kus abi ei anta. Netolisakulu määratakse kindlaks abi saava projekti ning abi puudumise korral usutavalt teostatava alternatiivse projekti majanduslike tulude ja kulude (sealhulgas investeerimis- ja tegevuskulude) erinevuse kaudu.
49. Netolisakulu ei ole vaja üksikasjalikult hinnata, kui abisummad määratakse kindlaks konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu, sest see annab usaldusväärse hinnangu võimalikele abisaajatele vajaliku minimaalse abi kohta ⁽⁴²⁾. Seetõttu leiab komisjon, et abi proportsionaalsus on tagatud, kui on täidetud järgmised kriteeriumid:
- a) pakkumismenetlus on konkurentsipõhine, nimelt: see on avatud, selge, läbipaistev ja mittediskrimineeriv, põhineb objektiivsetel kriteeriumidel, mis on eelnevalt kindlaks määratud vastavalt meetme eesmärgile ja minimeerides strateegilise pakkumise riski;
 - b) need kriteeriumid avaldatakse piisavalt aegsasti enne taotluste esitamise tähtaega, et võimaldada tõhusat konkurentsi; ⁽⁴³⁾
 - c) pakkumismenetlusega seotud eelarve või maht on siduv piirang, mis tähendab, et eeldatavalt ei saa mitte kõik pakkujad abi, pakkujate eeldatav arv on tõhusa konkurentsi tagamiseks piisav ning kui kava rakendamise ajal läbiviidavates pakkumismenetlustes on liiga vähe pakkujaid, parandatakse pakkumismenetluste korraldust, et tagada tõhus konkurents järgnevates pakkumismenetlustes või kui see ei ole võimalik, siis niipea, kui see on asjakohane;
 - d) välditakse pakkumismenetluse tulemuste tagantjärele kohandamist (nt hilisemad läbirääkimised pakkumise tulemuste üle või normeerimine), sest need võivad vähendada menetluse tulemuse tõhusust.
50. Konkurentsipõhises pakkumismenetluses pakkumuste järjestamiseks ja lõpptulemusena abi andmiseks kasutatavate valikukriteeriumidega tuleks üldjuhul meetme põhieesmärkide saavutamisse antav panus otseselt või kaudselt seostada taotleja taotletud abisummaga. Seda võib väljendada näiteks abina keskkonnakaitse ühiku kohta või abina energiaühiku kohta ⁽⁴⁴⁾. Samuti võib olla asjakohane lisada muid valikukriteeriume, mis ei ole otseselt ega kaudselt seotud meetme põhieesmärkidega. Niisugustel juhtudel ei või selliste muude kriteeriumide osakaal olla suurem kui 30 % kõigi valikukriteeriumide kaalust. Liikmesriik peab kavandatud lähenemisviisi põhjendama ja tagama, et see on taotletavate eesmärkide saavutamiseks sobiv.

⁽⁴²⁾ Kui on siiski võimalikud pakkumused subsidiumita projektidele, peaksid liikmesriigid selgitama, kuidas tagatakse proportsionaalsus. Pakkumused subsidiumita projektidele võivad tuleneda näiteks asjaolust, et prognoositakse turult saadava tulu suurenemist aja jooksul ja/või et edukad pakkujad saavad kontsessioone või muid soodustusi ja hinnatoetust. Vältida tuleks hinna alam- või ülempiire, mis piiravad konkurentsipõhist menetlust ja kahjustavad proportsionaalsust, isegi kui need on nulltasemel.

⁽⁴³⁾ Tavaliselt piisab kuuest nädalast. Eriti keerukate või uudsete menetluste puhul võib see aeg olla pikem. Põhjendatud juhtudel, näiteks lihtsate või korrapärase/korduvate menetluste puhul, võib olla asjakohane lühem kestus.

⁽⁴⁴⁾ Keskkonnakaitse ühikute hindamiseks võivad liikmesriigid näiteks välja töötada metoodika, milles võetakse arvesse heitkoguseid või muud saastamist toetava majandustegevuse eri etappides, projekti teostamise aega või süsteemi integreerimise kulusid. Seostades põhieesmärkide saavutamisse antava panuse taotletava abisummaga, võivad liikmesriigid näiteks kaaluda erinevaid objektiivseid kriteeriume ja lähtuda valiku tegemisel abisummast objektiivsete kriteeriumide kaalutud keskmise ühiku kohta või valida piiratud hulga pakkumuste seast, mille puhul abisumma objektiivsete kriteeriumide ühiku kohta on väikseim, sellised pakkumused, mis said objektiivsetele kriteeriumidele vastavuse eest kõrgeima punktisumma. Iga sellise lähenemisviisi parameetrid tuleb kalibreerida, tagamaks, et pakkumismenetlus on mittediskrimineeriv, hõlmab tõhusat konkurentsi ja kajastab majanduslikku väärtust.

51. Kui abi ei anta konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu, tuleb netolisakulu kindlaks määrata abi andmise stsenaariumi ja vastupidise stsenaariumi kasumlikkuse võrdlemise teel. Rahastamispuudujäägi kindlaksmääramiseks sellistel juhtudel peab liikmesriik esitama abi andmise stsenaariumi ja usutava vastupidise stsenaariumi puhul kvantifitseeritud andmed kõigi peamiste kulude ja tulude kohta, abisaajate kapitali kaalutud keskmise hinna kohta (tulevaste rahavoogude diskonteerimiseks) ning projekti nüüdispuhasväärtuse kohta nii abi andmise stsenaariumi kui ka vastupidise stsenaariumi korral projekti kestuse ajal. Komisjon kontrollib, kas selline vastupidine stsenaarium on realistlik ⁽⁴⁵⁾. Liikmesriik peab põhjendama kvantifitseerimise iga aspekti puhul kasutatud eeldusi ning selgitama ja põhjendama kasutatud meetodeid. Tüüpilise netolisakulu võib kindlaks määrata nüüdispuhasväärtuste vahena abi andmise stsenaariumi ja vastupidise stsenaariumi korral võrdlusprojekti kestuse ajal.
52. Vastupidine stsenaarium võib seisneda selles, et abisaaja ei vii tegevust või investeeringut ellu või jätkab oma äritegevust muutusteta. Kui tõendid kinnitavad, et see on kõige tõenäolisem vastupidine stsenaarium, võib netolisakulu võrdsustada abi andmise stsenaariumi projekti negatiivse nüüdispuhasväärtusega juhul, kui projekti kestuse ajal abi ei saada (seega kaudselt eeldades, et vastupidise stsenaariumi korral on nüüdispuhasväärtus null) ⁽⁴⁶⁾. Eelkõige võib see nii olla taristuprojektide puhul.
53. Üksikabi ja kavade puhul, millest saab kasu eriti piiratud arvul abisaajaid, tuleb punktis 51 osutatud arvutused ja prognoosid esitada projekti üksikasjaliku äriplaani tasandil ning abikavade puhul ühe või mitme võrdlusprojekti alusel. Samamoodi tuleb punkti 52 kohaldatavuse korral esitada tõendid projekti üksikasjaliku äriplaani tasandil ja abikava puhul ühe või mitme võrdlusprojekti alusel.
54. Teatavate asjaolude korral võib olla keeruline abisaaja tulusid ja kulusid täies ulatuses kindlaks teha ning seega nüüdispuhasväärtust abi andmise stsenaariumis ja vastupidises stsenaariumis kvantifitseerida. Sellistel juhtudel võib kasutada 4. peatükis konkreetsete abiliikide puhul kirjeldatud alternatiivseid lähenemisviise. Neil juhtudel võib abi pidada proportsionaalseks, kui abisumma ei ületa abi ülemmäära.
55. Kui konkurentsipõhist pakkumismenetlust ei kasutata ning edaspidised kulud ja tulud on väga ebakindlad ja teave on väga asümmeetriline, võidakse liikmesriigilt nõuda, et ta kasutaks rahastamismudeleid, mis ei ole täielikult eelnevalt kindlaks määratud. Need on pigem eelneva ja tagantjärele rahastamise kombinatsioon või näevad ette tagastamismehhanismi või kulude jälgimise mehhanismi, kuid säilitavad samal ajal abisaajate stiimulid kulude minimeerimiseks ja äritegevuse tõhusamaks arendamiseks.

3.2.1.3.1. Kumuleerimine

56. Abi võib anda samaaegselt mitme abikava alusel või kumuleerida samade abikõlblike kulude katmiseks antava sihtotstarbelise või vähese tähtsusega abiga, tingimusel et projektile või tegevusele antava abi kogusumma ei põhjusta ülerahastamist ega ületa käesolevate suuniste kohast lubatud maksimaalset abisummat. Kui liikmesriik lubab ühe meetme kohast abi kumuleerida teiste meetmete kohase abiga, peab ta iga meetme puhul kirjeldama meetodit, mida kasutatakse käesolevas punktis sätestatud tingimuste täitmise tagamiseks.

⁽⁴⁵⁾ Vastupidist stsenaariumi, mille kohaselt investeeringu/tegevuse alternatiivina jätkatakse pikaajaliselt senist keskkonna seisukohast jätkusuutmatut tegevust, ei loeta realistlikuks stsenaariumiks.

⁽⁴⁶⁾ Alternatiivse projekti puudumisel kontrollib komisjon, ega abisumma ei ületa abi saava projekti piisavat kasumlikkust tagavat miinimumi, mis võimaldab näiteks saavutada projekti sisemise tulumäära, mis vastab sektori või asjaomase ettevõtja võrdlusnäitajale või minimaalsele vastuvõetavale ühiskondliku tulu määrale. Selleks otstarbeks võib kasutada ka tavalisi tulumäärasid, mida abisaaja muude sarnaste investimisprojektide puhul tavaliselt eeldab, kapitalikulu tervikuna või asjaomases majandusharus tavapärastel täheldatud tulumäärasid. Arvesse tuleb võtta kõiki projekti kestuse jooksul eeldatavalt tekkivaid asjasepuutuvaid kulusid ja tulusid.

57. Kesksest hallatavad liidu rahalised vahendid, mis ei ole otseselt ega kaudselt liikmesriigi kontrolli all, ei kujuta endast riigiabi. Kui selliseid liidu rahalisi vahendeid kombineeritakse riigiabiga, tuleb tagada, et samade abikõlblike kuludega seoses võimaldatavate avaliku sektori rahaliste vahendite kogusumma ei põhjusta ülerahastamist.

3.2.1.4. Läbipaistvus

58. Selleks et vähendada negatiivset mõju, tagades konkurentidele juurdepääsu asjakohasele teabele toetatava tegevuse kohta, peab asjaomane liikmesriik tagama, et komisjoni läbipaistvusmoodulis ⁽⁴⁷⁾ või riigi või piirkondliku tasandi kõikehõlmaval riigiabi veebisaidil avaldatakse järgmine teave:
- a) heakskiidetud abikava või üksikabi andmiseks vastu võetud otsuse ja selle rakendussätete täistekst või link sellele;
 - b) teave iga üksikabi kohta, mida antakse sihtotstarbeliselt või käesolevate suuniste alusel heakskiidetud abikava alusel ja mis ületab 100 000 eurot ⁽⁴⁸⁾.
59. Liikmesriigid peavad looma ülevaatliku riigiabi veebisaidi, kus tuleb avaldada käesolevas jao kohaselt nõutav teave viisil, mis tagab teabe lihtsa juurdepääsu. Teave tuleb avaldada omandiõigusega (näiteks CSV- või XML-vormingus) tabeli vormis, mis võimaldab andmeid tulemuslikult otsida, neist väljavõtteid teha, neid alla laadida ja neid hõlpsalt internetis jagada. Üldsusel peab olema veebisaidile piiranguteta juurdepääs. Veebisaidile juurdepääsuks ei tohi nõuda kasutaja eelnevat registreerimist.
60. Maksusoodustuste või maksutaoliste tasudega seotud soodustuste vormis antava abi kavade puhul loetakse punktis 58(b) esitatud tingimused täidetuks, kui liikmesriik avaldab nõutava teabe üksikabi summade kohta järgmistes vahemikes (miljonites eurodes):
- 0,1–0,5;
 - 0,5–1;
 - 1–2;
 - 2–5;
 - 5–10;
 - 10–30;
 - 30–60;
 - 60–100;
 - 100–250;
 - 250 ja rohkem.
61. Punkti 58 alapunktis (b) osutatud teave tuleb avaldada kuue kuu jooksul alates abi andmise kuupäevast või maksusoodustusena antava abi puhul ühe aasta jooksul alates maksudeklaratsiooni esitamise tähtpäevast ⁽⁴⁹⁾. Ebaseadusliku, kuid siseturuga kokkusobiva abi korral peavad liikmesriigid tagama selle teabe avaldamise tagantjärele, kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil komisjon tegi otsuse, millega abi tunnistati siseturuga kokkusobivaks. Selleks et tagada riigiabi eeskirjade täitmine vastavalt aluslepingule, peab see teave olema kättesaadav vähemalt 10 aasta jooksul alates abi andmise kuupäevast.

⁽⁴⁷⁾ Riigiabi läbipaistvusmooduli avalik otsing, kättesaadav aadressil: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=et>.

⁽⁴⁸⁾ Liikmesriigi nõuetekohaselt põhjendatud taotluse korral võidakse sellest nõudest loobuda juhul, kui üksikasjalike andmete avaldamine kahjustaks konkurentsi järgmistes jaotamisprotsessides, näiteks võimaldades strateegilist pakkumist.

⁽⁴⁹⁾ Kui iga-aastase deklaratsiooni esitamise ametlikku nõuet ei ole, käsitatakse kodeerimisel abi andmise kuupäevana selle aasta 31. detsembrit, milleks abi anti.

62. Komisjon avaldab punktis 59 osutatud riigiabi veebisaitide lingid oma veebisaidil.

3.2.2. *Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine*

63. Aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib komisjon tunnistada siseturuga kokkusobivaks abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kuid üksnes juhul, „kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega“.
64. Selle negatiivse tingimuse kohaldamiseks tuleb kõigepealt hinnata kõnealuse abi moonutavat mõju kaubandustingimustele. Igasugune abimeede tekitab või ähvardab tekitada konkurentsimoontusi ja mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust juba oma olemuse tõttu, kuna tugevdab abisaajate konkurentsipositsiooni, isegi kui abimeede on vajalik, asjakohane, proportsionaalne ja läbipaistev.
65. Keskkonnanäesmärkidel antav abi kaldub olemuslikult soosima keskkonnasõbralikke tooteid ja tehnoloogilisi lahendusi teiste, saastavamate toodete ja tehnoloogiliste lahenduste arvelt ning seda abi mõju ei peeta põhimõtteliselt põhjendamatuks konkurentsimoontuseks, kuna see on suunatud selliste turutõrgete kõrvaldamisele, mis muudavad abi vajalikuks. Lisaks aitab kliimasõbralike toodete ja tehnoloogiliste lahenduste toetamine saavutada Euroopa kliimamääruse eesmärged 2030. ja 2050. aastaks. Keskkonnakaitsega seotud meetmete puhul kaalub komisjon seetõttu moonutavat mõju konkurentidele, kes tegutsevad samuti keskkonnasõbralikult – ka ilma abita.
66. Komisjon leiab, et kavadel, mis on avatud laiemale võimalike abisaajate ringile, on (või tõenäoliselt on) väiksem konkurentsi moonutav mõju kui üksnes piiratud arvule konkreetsetele abisaajatele suunatud toetustel, eelkõige juhul, kui abimeetme kohaldamisalasse kuuluvad kõik konkurendid, kes soovivad pakkuda sama teenust, toodet või hüve.
67. Keskkonna- ja energiaeesmärkide saavutamiseks antaval riigiabil võib olla soovimatu mõju, mis seisneb selles, et turg ei premeeri kõige tõhusamaid ja innovaatilisemaid tootjaid ega avalda kõige väiksema tõhususega tootjatele survet, et nad oma tegevust parendaksid, viiks läbi restruktureerimise või väljuksid turult. See võib kaasa tuua ka tõkkes potentsiaalsete tõhusamate või innovaatilisemate konkurentide turule sisenemisele. Pikas perspektiivis võivad sellised moonutused pärssida innovatsiooni, tõhusust ja puhtama tehnoloogia kasutuselevõttu. Selline moonutav mõju võib olla eriti oluline juhul, kui abi suunatakse projektidele, mis annavad mõningast ajutist kasu, kuid pikemas perspektiivis välistavad keskkonnasõbralikuma tehnoloogia kasutuselevõtu, sealhulgas sellise tehnoloogia kasutuselevõtu, mis on vajalik Euroopa kliimamääruses sätestatud keskpika perioodi ja pikaajaliste kliimaeesmärkide saavutamiseks. Nii võib näiteks juhtuda siis, kui toetatakse teatavaid fossiilkütustel põhinevaid tegevusi, mis vähendavad kasvuhoonegaaside heitkoguseid kohe, kuid pikas perspektiivis aeglustavad heite vähenemist. Kui kõik muud asjaolud on võrdsed, siis mida lähemal on abi saav investeering asjaomasele tähtajale, seda suurem on tõenäosus, et keskkonnasõbralikuma tehnoloogia võimalikud negatiivsed mõjud kaaluvad üles sellest tuleneva ajutise kasu. Seepärast võtab komisjon hindamisel arvesse neid võimalikke lühi- ja pikaajalisi negatiivseid mõjusid konkurentsile ja kaubandusele.
68. Abi võib moonutada konkurentsi ka abisaaja märkimisväärse turujõu tugevdamise või säilitamise kaudu. Ka siis, kui abi ei suurenda märkimisväärset turujõudu otseselt, võib ta teha seda kaudselt, takistades olemasolevate konkurentide laienemist või ajendades neid turult lahkuma või muutes uute konkurentide turuletuleku keeruliseks. Seda tuleb arvesse võtta eelkõige siis, kui toetusmeede on suunatud piiratud arvule konkreetsetele abisaajatele või kui turgu valitsevad ettevõtjad omandasid turuvõimu enne turu liberaliseerimist, nagu mõnikord juhtub näiteks energiaturgudel. Samuti on see aspekt oluline konkurentsipõhiste pakkumismenetluste korral tähtsaval turugudel, kui on oht, et tugeva turupositsiooniga ettevõtja võidab enamiku pakkumismenetlustest ja takistab uute ettevõtjate jõulist turuletulekut.
69. Lisaks tooteturgude moonutustele võib abi mõjutada ka kaubandust ja asukohavalikut. Need moonutused võivad tekkida kõigis liikmesriikides, kui ettevõtjad konkureerivad piiriülesest või kaaluvad erinevaid investeerimiskohti. Abi, mille eesmärk on majandustegevuse säilitamine ühes piirkonnas või selle ligimeelitamine teistest

siseturu piirkondadest, võib viia tegevuse või investeeringud ühest piirkonnast teise ilma igasuguse netomõjuta keskkonnale. Komisjon kontrollib, et abi ei avaldaks konkurentsile ja kaubandusele ilmselgelt negatiivset mõju. Näiteks ei loeta siseturuga kokkusobivaks keskkonna- ja energiaalaste eesmärkide saavutamiseks antavat abi, mis muudab üksnes majandustegevuse asukohta ega tõsta keskkonnakaitse taset liikmesriikides.

70. Komisjon kiidab käesolevate suuniste alusel meetmed heaks maksimaalselt 10 aastaks, kuid mõnel juhul võib see aeg olla lühem (vt punkt 76). Kui liikmesriik soovib rakendada meetet sellest maksimumperioodist kauem, võib ta meetmest uuesti teatada. See tähendab, et heakskiidetud meetmete alusel võib abi anda maksimaalselt 10 aasta jooksul alates kuupäevast, mil teatati komisjoni otsusest, millega abi tunnistati siseturuga kokkusobivaks.

3.3. Abi positiivse mõju ning konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju kaalumine

71. Viimase sammuna võrdleb komisjon abimeetme kindlakstehtud negatiivset mõju konkurentsile ja kaubandustingimustele kavandatava abi positiivse mõjuga toetatavale majandustegevusele, sealhulgas panusega keskkonnakaitsele ja energiapoliitika eesmärkidesse, täpsemalt üleminekusse keskkonnasäästlikule majandustegevusele ja Euroopa kliimamäärusest tulenevate õiguslikult siduvate eesmärkide ning liidus 2030. aastaks seatud energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisse.
72. Võrdlemisel pöörab komisjon erilist tähelepanu määruse (EL) 2020/852 artiklile 3, sealhulgas olulise kahju ärahoidmise põhimõttele, ⁽⁵⁰⁾ või muudele võrreldavatele meetoditele. Lisaks võtab komisjon konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju hindamisel asjakohasel juhul arvesse abi saava tegevuse negatiivseid välismõjusid, kui need välismõjud kahjustavad konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust määral, mis on vastuolus ühiste huvidega, põhjustades või süvendades turu ebatõhusust, sealhulgas eelkõige välismõjusid, mis võivad takistada liidu õiguses sätestatud kliimaeesmärkide saavutamist ⁽⁵¹⁾.
73. Komisjon loeb abimeetme siseturuga kokkusobivaks üksnes juhul, kui positiivne mõju kaalub üles negatiivse mõju. Kui kavandatud abimeetmega ei kõrvaldata selgelt kindlaks määratud turutõrget asjakohasel ja proportsionaalsel viisil, näiteks kasu ajutisuse ja abiga kaasnevate pikaajaliste moonutuste tõttu, nagu on kirjeldatud punktis 67, kaalub konkurentsile avalduv negatiivne moonutav mõju enamasti üles meetme positiivse mõju. Seetõttu teeb komisjon tõenäoliselt järelduse, et kavandatud abimeetmed ei ole siseturuga kokkusobiv.
74. Meetmed, mis otseselt või kaudselt hõlmavad fossiilkütuste, eelkõige kõige saastavamate fossiilkütuste toetamist, ei avalda tõenäoliselt positiivset keskkonnamõju ja neil on sageli oluline negatiivne mõju, sest need võivad suurendada turul negatiivseid välismõjusid keskkonnale. Sama kehtib ka meetmete kohta, mis hõlmavad uusi investeeringuid maagaasi, välja arvatud juhul, kui tõendatakse, et puudub seotuse efekt ⁽⁵²⁾. Põhimõtteliselt on selliste meetmete positiivne kogumõju ebatõenäoline, nagu on üksikasjalikumalt selgitatud 4. peatükis.

⁽⁵⁰⁾ Meetmete puhul, mis on identsed nõukogu heakskiidetud taaste- ja vastupidavuskavade meetmetega, loetakse olulise kahju ärahoidmise põhimõtte tingimus täidetuks, sest seda on juba kontrollitud.

⁽⁵¹⁾ Nii võib see olla ka juhul, kui abi kahjustab selliste negatiivsete välismõjude arvessevõtmiseks loodud majanduslike instrumentide toimimist (nt mõjutades liidu HKSi või muu sarnase vahendi antavaid hinnasignaale).

⁽⁵²⁾ Seejuures võib tugineda näiteks riiklikule siduvate eesmärkidega CO₂-heite vähendamise kavale või abisaaja siduvatele kohustustele rakendada CO₂-heite vähendamise tehnoloogiat, nagu CO₂ kogumine ja säilitamine või CO₂ kogumine ja kasutamine, või asendada maagaas taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasiga või vähese CO₂-heitega gaasiga või sulgeda rajatis tähtajaks, mis on kooskõlas liidu kliimaeesmärkidega. Liidu 2030. ja 2050. aasta kliimaeesmärkide saavutamiseks tuleb kõigi fossiilkütuste, sealhulgas maagaasi kasutamise puhul näha ette selge vähenemine. Komisjoni mõjuhinnaangus, mis koostati 2030. aasta kliimaeesmärgi kava kohta, selgitatakse, et 2050. aastaks muutub maagaasi kestev kasutamine kliimanetraalsuse eesmärgiga kokkusobimatuks ja maagaasi kasutamist tuleb vähendada 2015. aastaga võrreldes 66–71 % (SWD(2020) 176 final).

75. Komisjon suhtub üldiselt positiivselt liikmesriikide kavandatud meetmete elementidesse, mille eesmärk on hõlbustada VKEde ja asjakohasel juhul taastuenergiakogukondade osalemist konkurentsipõhistes pakkumismenetlustes, tingimusel et osalemise ja aktsepteerimise tagamise positiivne mõju kaalub üles võimaliku moonutava mõju.
76. Teatavatel juhtudel tuleb teatavat liiki abikavade kogumõju kindlaksmääramisel võtta arvesse veel järgmisi tegureid:
- a) järeelhindamise nõue, mida kirjeldatakse 5. peatükis; sellistel juhtudel võib komisjon piirata kõnealuste kavade kestust (tavaliselt kuni nelja aastaga) ja anda võimaluse nende pikendamise hiljem uuesti teatada;
 - b) konkurentsipõhise pakkumismenetluse puudumisel nõue teatada igast teatava suurusega või teatavate omadustega toetatavast projektist eraldi;
 - c) nõue, et abimeetmed peavad olema ajaliselt piiratud.

4. ABI LIIGID

4.1. **Abi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks, sealhulgas taastuenergia ja energiatõhususe toetamise kaudu**

4.1.1. *Abi põhjendatus*

77. Liit on Euroopa kliimamääruses kehtestanud 2030. ja 2050. aastaks siduvad ja ambitsioonikad kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid. Määruses (EL) 2018/1999 on kehtestatud liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärgid. Energiatõhususe direktiivis on liit kehtestanud siduvad energiatõhususe eesmärgid, mis tuleb saavutada 2030. aastaks. Selleks et aidata kaasa kõnealuste liidu eesmärkide ja nendega seotud riiklike eesmärkide saavutamisele, võib osutada vajalikuks anda riigiabi.

4.1.2. *Kohaldamisala ja toetatav tegevus*

78. Jaos 4.1 esitatakse siseturuga kokkusobivuse eeskirjad meetmete puhul, mis on suunatud taastuvatest energiaallikatest toodetud energiale, sealhulgas abi puhul, mida antakse taastuenergia tootmiseks või taastuenergiat kasutades sünteetiliste kütuste tootmiseks. Samuti esitatakse siseturuga kokkusobivuse eeskirjad selliste abimeetmete puhul, mis hõlmavad paljusid muid tehnoloogilisi lahendusi, mille peamine eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heidet ⁽⁵³⁾.

4.1.2.1. *Abi taastuenergia toetamiseks*

79. Käesolevas jaos esitatakse siseturuga kokkusobivuse eeskirjad iga liiki taastuenergiat toetavate meetmete puhul.
80. Biokütustele, vedelatele biokütustele, biogaasile (sh biometaanile) ja biomasskütustele antava abi võib heaks kiita üksnes sel määral, mil abi saavad kütused vastavad säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumidele, mis on sätestatud direktiivis (EL) 2018/2001 ning selle alusel vastu võetud rakendusaktides või delegeeritud õigusaktides.
81. Jäätmetest energia tootmiseks antavat abi võib pidada käesoleva jao alusel siseturuga kokkusobivaks niivõrd, kui võrd see piirneb jäätmetega, mis kuuluvad taastuvate energiaallikate määratluse alla.
82. Saastevaba vesiniku tootmiseks ⁽⁵⁴⁾ antavat abi võidakse hinnata käesoleva jao alusel.

⁽⁵³⁾ See hõlmab nii mahajäetud tööstusaladel kui ka hoonestamata aladel tehtavaid investeeringuid.

⁽⁵⁴⁾ See hõlmab võrgusiseseid elektrolüüsijaid, kes on sõlminud taastuvelektrit tootvate ettevõtjatega taastuvate energiaallikate ostmiselepingud, mis vastavad direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 27 lõike 3 kohaselt vastu võetud komisjoni delegeeritud määruses sätestatud tingimustele.

4.1.2.2. Muu abi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks ning energiatõhususe suurendamiseks

83. Põhimõtteliselt võib anda abi igasuguse tehnoloogia jaoks, mis aitab kaasa kasvuhoonegaaside heite vähendamisele, sealhulgas abi vähese CO₂-heitega energia tootmiseks või vähese CO₂-heitega energiat kasutades sünteetiliste kütuste tootmiseks, abi energiatõhususe suurendamiseks, sealhulgas töhusa koostootmise jaoks, abi CO₂ kogumiseks ja säilitamiseks või abi tarbimiskaja jaoks ja energia salvestamiseks, kui seeläbi vähendatakse heitkoguseid, ning abi tööstusprotsessidest, sealhulgas tooraine töötlemisest, tulenevate heitkoguste vähendamiseks või vältimiseks. See jagu hõlmab ka toetust kasvuhoonegaaside sidumisele keskkonnast. Käesolevat jagu ei kohaldata meetmete suhtes, mille eesmärk ei ole kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine või sidumine. Kui meede aitab kaasa nii kasvuhoonegaaside heite vähendamisele kui ka muu saastamise kui kasvuhoonegaaside heite vältimisele või vähendamisele, hinnatakse meetme kokkusobivust siseturuga kas käesoleva jao või jao 4.5 alusel, olenevalt sellest, kumb neist kahest eesmärgist on ülekaalukas.
84. Käesolevat jagu kohaldatakse ka sihtotstarbeliste taristuprojektide suhtes (sealhulgas vesinikuga, muude vähese CO₂-heitega gaasidega ja CO₂ säilitamise/kasutamisega seotud projektid), mis ei kuulu energiataristu määratluse alla, ning projektide suhtes, mis hõlmavad sihtotstarbelist taristut ja/või energiataristut ning mis on seotud kas tootmisega või tarbimisega/kasutamisega.
85. Niivõrd, kuivõrd abi hõlbustab investeerimist tööstustegevuse energiatõhususe parandamisse, kohaldatakse käesolevat jagu ka abi suhtes, mida antakse energiatõhususe parandamise meetmeid rakendavatele VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, et soodustada direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 27 osutatud energiatõhususe lepingute sõlmimist.
86. Jäätmetest energia tootmiseks antavat abi võib pidada käesoleva jao alusel siseturuga kokkusobivaks niivõrd, kuivõrd see piirdub jäätmetega, mida kasutatakse kütusena töhusa koostootmise määratlusele vastavates rajatistes.
87. Vähese CO₂-heitega vesiniku tootmiseks antavat abi võidakse hinnata käesoleva jao alusel.
88. Käesoleva jao alusel võidakse hinnata ka taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat ja/või vähese CO₂-heitega elektrienergiat põhineva elektrifitseerimise toetamiseks antavat abi, sealhulgas kütte- ja tööstusprotsesside toetamist.

4.1.3. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.1.3.1. Abi vajalikkus

89. Punkte 34–37 ei kohaldata kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise meetmete suhtes. Liikmesriik peab kindlaks tegema poliitikameetmed, mis on kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks juba kehtestatud. Kuigi liidu HKS ning sellega seotud poliitika ja meetmed võtavad arvesse mõningaid kasvuhoonegaaside heitega seotud kulusid, ei pruugi nad neid kulusid veel täielikult arvesse võtta.
90. Liikmesriik peaks tõendama, et abi on kavandatava tegevuse jaoks vajalik, nagu on nõutud punktis 38, võttes arvesse vastupidise stsenaariumi ⁽⁵⁵⁾ kohast olukorda ning asjakohaseid kulusid ja tulusid, sealhulgas neid, mis on seotud HKS-i ning sellega seotud poliitika ja meetmetega, millele on osutatud punktis 89. Kui suure osa ärimudeliga seotud tulevased turusuundumused on väga ebakindlad (näiteks taastuvenergiasse tehtavate investeeringute puhul, kui elektrienergiast saadavad tulud ei ole seotud sisendikuludega), võib erasektori investeeringu tegemise tagamiseks osutada vajalikuks anda toetust teatava garanteeritud tasu vormis, et vähendada tundlikkust negatiivsete stsenaariumide suhtes. Sellistel juhtudel võib proportsionaalsuse tagamiseks olla vaja kehtestada kasumlikkuse piirmäärad ja/või näha ette tagastamismehhanism, mis on seotud võimalike positiivsete stsenaariumidega.

⁽⁵⁵⁾ Vastupidine stsenaarium seisneb tegevuses, mida abisaaja oleks viinud ellu ilma abita. Mõnel CO₂-heite vähendamise juhul võib see hõlmata investeeringut vähem keskkonnasõbralikku alternatiivi. Muudel juhtudel võib olla tegemist investeerimisest loobumisega või investeeringu edasilükkamisega, samuti tegevusotsustega, millega kaasneb väiksem keskkonnakasu, näiteks olemasolevate rajatiste käitamise jätkamine ja/või energia ostmise jätkamine.

91. Kui liikmesriik tõendab punkti 90 kohaselt, et abi on vajalik, eeldab komisjon, et esineb allesjäänud turutõrge, mida saab kõrvaldada CO₂-heite vähendamiseks antava abiga, välja arvatud juhul, kui tal on vastupidiseid tõendeid.
92. Kavade puhul, mis kestavad kauem kui kolm aastat, peab liikmesriik kinnitama, et ta ajakohastab asjaomaste kulude ja tulude analüüsi vähemalt iga kolme aasta järel või harvemini abi andmist hõlmavate kavade puhul enne abi andmist, et veenduda abi jätkuvas vajalikkuses iga abikõlblike abisaajate kategooria puhul. Kui teatava abisaajate kategooria puhul ei ole abi enam vajalik, tuleks see kategooria enne täiendava abi andmist välja jätta ⁽⁵⁶⁾.

4.1.3.2. Asjakohasus

93. Punkti 3.2.1.2 ei kohaldata kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise meetmete suhtes. Komisjon eeldab, et riigiabi võib põhimõtteliselt olla asjakohane meede CO₂-heite vähendamise eesmärkide saavutamiseks, kuna muud poliitikavahendid ei ole tavaliselt nende eesmärkide saavutamiseks piisavad, ja tingimusel, et kõik muud siseturuga kokkusobivuse tingimused on täidetud. Arvestades CO₂-heite vähendamise ülesande ulatust ja kiireloomulisust, võib kasutada mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas otsetoetusi.
94. Punktis 85 osutatud abi energiatõhususe lepingute sõlmimise soodustamiseks võib anda ainult ühes järgmises vormis:
- a) energiatõhususe lepingu kohaste energiatõhususe parandamise meetmete rakendajale antav laen või garantii;
 - b) finantstoode, mille eesmärk on meetmete rakendaja refinantseerimine (nt faktooring või nõuete loovutamine).

4.1.3.3. Abikõlblikkus

95. CO₂-heite vähendamise meetmed, mis on suunatud konkreetsetele tegevustele, mis konkureerivad muude, subsideerimata tegevustega, põhjustavad eeldatavasti suuremaid konkurentsimoonutusi võrreldes meetmetega, mis on avatud kõikidele konkureerivatele tegevustele. Seepärast peaks liikmesriik põhjendama meetmeid, mis ei hõlma kõiki konkureerivaid tehnoloogiaharusid ja projekte, näiteks kõiki elektriturul elluviidavaid projekte või kõiki ettevõtjaid, kes toodavad asendatavaid tooteid ja kes on tehniliselt võimelised tõhusalt kaasa aitama kasvuhoonegaaside heite vähendamisele ⁽⁵⁷⁾. Selle põhjenduse aluseks peaksid olema objektiivsed kaalutlused, mis on seotud näiteks tõhususe või kuludega või muude oluliste asjaoludega. Asjakohasel juhul võib põhjendamisel tugineda jaos 4.1.3.4 osutatud avaliku konsultatsiooni käigus kogutud tõenditele.
96. Komisjon hindab esitatud põhjendusi ja leiab näiteks, et piiratum abikõlblikkus ei moonuta põhjendamatult konkurentsi, kui:
- a) meede on suunatud liidu õiguses ⁽⁵⁸⁾ sätestatud konkreetse sektori- või tehnoloogiapõhise eesmärgi saavutamisele, näiteks taastuvenergia või energiatõhususe kava; ⁽⁵⁹⁾
 - b) meetme konkreetne eesmärk on toetada näidisprojekte;
 - c) meede ei ole suunatud üksnes CO₂-heite vähendamisele, vaid ka õhukvaliteedile või muule saastamisele;

⁽⁵⁶⁾ See ei mõjuta õigust saada juba määratud abi (nt 10aastase lepingu alusel).

⁽⁵⁷⁾ Komisjon ei nõua üldiselt, et meetmed peaksid olema avatud piiriülelt, kuigi see võib aidata konkurentsiprobleeme leevendada.

⁽⁵⁸⁾ Näiteks saastevaba vesiniku puhul, kui see on asjakohane.

⁽⁵⁹⁾ Sellisel juhul tuleks abikõlblikkust piirata üksnes kooskõlas asjakohaste määratlustega, kui need on valdkondlikes õigusaktides sätestatud. Näiteks liidu taastuvenergia peaesmärgi saavutamiseks loodud kava peaks olema avatud kõikidele tehnoloogilistele lahendustele, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivis (EL) 2018/2001 (taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta) (ELT L 328, 21.12.2018, lk 8) sätestatud taastuvate energiaallikate määratlusele, samas kui liidu mõne alleesmärgi saavutamiseks loodud kava peaks olema avatud kõikidele tehnoloogilistele lahendustele, mis võivad selle alleesmärgi saavutamisele kaasa aidata. Liikmesriigid võivad siiski piirata oma toetusmeetmete ulatust, sealhulgas konkreetsete taastuvate energiaallikate liikidega, muude objektiivsete kriteeriumide alusel, näiteks punkti 96 alapunktides (b)–(g) loetletud kriteeriumide alusel.

- d) liikmesriik määratleb põhjused, mis võimaldavad eeldada, et abikõlblikud sektorid või uuenduslikud tehnoloogiaharud võivad pikemas perspektiivis anda olulise ja kulutõhusa panuse keskkonnakaitseks ja CO₂-heite vähendamisse;
- e) meede on vajalik mitmekesistamiseks, et vältida võrgu stabiilsusega seotud probleemide süvenemist; ⁽⁶⁰⁾
- f) võib eeldada, et valikulisem lähenemisviis vähendab keskkonnakaitse saavutamise kulusid (näiteks süsteemi integreerimise kulude vähendamise kaudu tänu mitmekesistamisele, sealhulgas taastuvate energiaallikate mitmekesistamisele, mis võib hõlmata ka tarbimiskaja ja/või salvestamist) ja/või moonutab konkurentsi vähem;
- g) projekt on välja valitud avatud projektikonkursi raames ja moodustab osa suurest integreeritud piiriülesest projektist, mille on ühiselt kavandanud mitu liikmesriiki ja mille eesmärk on liidu ühistes huvides anda oluline panus keskkonnakaitseks, ning sellega kas rakendatakse uuenduslikku tehnoloogiat, mis tuleneb abisaaja või mõne muu üksuse teadus- ja arendustegevusest ning innovatsioonist, tingimusel et abisaaja omandab teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni tulemuste kasutamise õigused, või projekti näol on tegemist sektoris uuendusliku tehnoloogia varajase kasutuselevõetuga.

97. Liikmesriigid peavad abikõlblikkuse eeskirjad ja võimalikud nendega seotud eeskirjad korrapäraselt läbi vaatama, veendumaks, et piiratud abikõlblikkuse kohta esitatud põhjendused on iga kava kehtivusaja jooksul jätkuvalt kohaldatavad, st veendumaks, et võimalikud abikõlblikkuse piirangud on endiselt põhjendatud ka siis, kui töötatakse välja uusi tehnoloogilisi lahendusi või lähenemisviise või saadakse rohkem andmeid.

4.1.3.4. Avalik konsultatsioon

98. Jagu 4.1.3.4 kohaldatakse alates 1. juulist 2023.

99. Välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel peavad liikmesriigid enne abist teatamist viima läbi avaliku konsultatsiooni käesoleva jaos kohaselt teatatavate meetmete konkurentsimeetmete ja proportsionaalsuse üle. Konsulteerimise kohustust ei kohaldata juba heaks kiidetud meetmete muudatuste suhtes, mille tulemusena ei muudeta vastavate meetmete kohaldamisala ega abikõlblikkust ega pikendada nende kestust kauemaks kui 10 aastat alates komisjoni algsest otsusest, millega abi tunnistati siseturuga kokkusobivaks, ega punktis 100 osutatud juhtudel. Selleks et teha kindlaks, kas meede on käesolevate suuniste kriteeriume arvesse võttes põhjendatud, tuleb avalik konsultatsioon viia läbi järgmiselt: ⁽⁶¹⁾

- a) meetmete puhul, mille kohaselt antav hinnanguline keskmine aastane abisumma on vähemalt 150 miljonit eurot aastas, peab avalik konsultatsioon kestma vähemalt kuus nädalat ja hõlmama järgmist:
 - i) abikõlblikkus;
 - ii) meetod ja hinnanguline toetus välitud CO₂-ekvivalenttonni ⁽⁶²⁾ kohta (projekti või võrdlusprojekti kohta);
 - iii) konkurentsipõhiste pakkumismenetluste kavandatud kasutamine ja ulatus ning võimalikud kavandatavad erandid;

⁽⁶⁰⁾ Piirkondliku toetust hõlmavatel juhtudel peaks liikmesriik tõendama, et kõrvalteenused ja koormuste ümberjaotamise eeskirjad võimaldavad taastuvate energiaallikate tõhusat osalemist, salvestamist ja tarbimiskaja (vastavalt asjakohasusele) ning toetatavad võrgu stabiilsust tagavaid asukoha- ja tehnoloogiaalikeid kooskõlas määrusega (EL) 2019/943 ja direktiiviga (EL) 2019/944. Kui liikmesriik teeb kindlaks kohaliku varustuskindluse probleemi, mida ei ole keskpikas perspektiivis (nt 5–10 aasta jooksul) võimalik lahendada turukorralduse parandamise või võrgu piisava tugevdamisega, tuleks selle probleemi lahendamiseks meede välja töötada ja seda hinnata jaos 4.8 alusel.

⁽⁶¹⁾ Liikmesriigid võivad nende nõuete puhul tugineda olemasolevatele riiklikele konsultatsiooniprotsessidele. Kui konsultatsioon sisaldab käesolevates suunistes loetletud elemente ja kestab nõutava aja, ei ole eraldi konsulteerimine vajalik. Eraldi konsulteerimine ei pruugi olla vajalik ka punkti 96 alapunktis (g) osutatud juhtudel.

⁽⁶²⁾ „CO₂-ekvivalent“ (CO₂e) on meetermõõdustiku mõõtühik, mida kasutatakse eri kasvuhooonegaaside heitkoguste võrdlemiseks nende globaalse soojendamise potentsiaali alusel, teisendades muude gaaside kogused samaväärseks süsinikdioksiidi koguseks, millel on sama globaalse soojendamise potentsiaal.

- iv) abi eraldamise protsessi põhiparameetrid, ⁽⁶³⁾ sealhulgas eri liiki abisaajate vahelise konkurentsi võimaldamiseks; ⁽⁶⁴⁾
 - v) ergutava mõju, vajalikkuse ja proportsionaalsuse tõendamiseks kasutatud kvantifitseerimise aluseks olevad peamised eeldused;
 - vi) kui toetatakse uusi investeeringuid maagaasipõhisesse energiatootmisse või tööstustootmisse, siis kavandatud kaitsemeetmed, millega tagatakse kooskõla liidu kliimaeesmärkidega (vt punkt 129);
- b) meetmete puhul, mille kohaselt antav hinnanguline keskmine aastane abisumma on alla 150 miljoni euro aastas, peab avalik konsultatsioon kestma vähemalt neli nädalat ja hõlmama järgmist:
- i) abikõlblikkus;
 - ii) konkurentsipõhiste pakkumismenetluste kavandatud kasutamine ja ulatus ning võimalikud kavandatavad erandid;
 - iii) kui toetatakse uusi investeeringuid maagaasipõhisesse energiatootmisse või tööstustootmisse, siis kavandatud kaitsemeetmed, millega tagatakse kooskõla liidu kliimaeesmärkidega (vt punkt 129);
100. Punkti 99 alapunkti (b) alla kuuluvate meetmete puhul ei ole avalik konsultatsioon nõutav, kui kasutatakse konkurentsipõhiseid pakkumismenetlusi ja meetmega ei toetata investeeringuid fossiilkütustel põhinevasse energiatootmisse, muusse tootmisse ega muusse tegevusse.
101. Konsultatsiooniküsimustikud tuleb avaldada avalikul veebisaidil. Liikmesriigid peavad avaldama konsultatsiooni kohta ülevaate, milles võetakse kokku saadud vastused ja analüüsitakse neid. See peaks sisaldama selgitust selle kohta, kuidas kavandatud meetme kohaldamisala või abikõlblikkuse kaudu minimeeritakse võimalikku negatiivset mõju konkurentsile. Käesoleva jao kohaselt abimeetmest teatamisel peavad liikmesriigid lisama lingi oma vastusele konsultatsioonile.
102. Nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel võib komisjon võtta arvesse alternatiivseid konsulteerimis-meetodeid, tingimusel et abi (jätkuval) rakendamisel arvestatakse huvitatud isikute seisukohti. Sellistel juhtudel võib osutada vajalikuks kombineerida alternatiivsed meetodid parandusmeetmete võtmisega, et minimeerida meetme võimalikku moonutavat mõju.

4.1.3.5. Proportsionaalsus

103. Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks tuleks abi üldjuhul anda konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu, nagu on kirjeldatud punktides 49 ja 50, et meetme eesmärgi ⁽⁶⁵⁾ oleks võimalik saavutada proportsionaalsel viisil, mis minimeerib konkurentsi- ja kaubandusmoonutusi. Pakkumismenetlusega seotud eelarve või maht on siduv piirang, mis tähendab, et eeldatavalt ei saa mitte kõik pakkujad abi, pakkujate eeldatav arv on tõhusa konkurentsi tagamiseks piisav ning kui kava rakendamise ajal läbiviidavates pakkumismenetlustes on liiga vähe pakkujaid, parandatakse pakkumismenetluste korraldust, et tagada tõhus konkurents järgnevatel pakkumismenetlustes või kui see ei ole võimalik, siis niipea, kui see on asjakohane ⁽⁶⁶⁾.

⁽⁶³⁾ Näiteks konkurentsipõhise menetluse ja tarneperioodi vaheline aeg, pakkumise eeskirjad, hinnakujunduseeskirjad.

⁽⁶⁴⁾ Näiteks erinevad lepingute kestused, erinevad meetodid eri tehnoloogiliste lahenduste abil saadava abikõlbliku võimsuse/toodangu arvutamiseks, erinevad meetodid toetuste arvutamiseks või maksamiseks.

⁽⁶⁵⁾ Näiteks liikmesriigi CO₂-heite vähendamise eesmärkide saavutamine.

⁽⁶⁶⁾ Sellist siduvat piirangut on võimalik saavutada mitmel üksteist täiendaval viisil, sealhulgas meetmetega pakkumispoole võimalike piirangute leevendamiseks, mahu korrigeerimisega, et kajastada tõenäolist olemasolevat pakkumist teataval ajahetkel, ja/või pakkumismenetluse korralduse muude elementide (näiteks osalemiskõlblikkuse kriteeriumide) muutmisega, pidades silmas vajadust saavutada meetme eesmärk (näiteks liikmesriigi CO₂-heite vähendamise eesmärk) proportsionaalsel viisil, minimeerides konkurentsi- ja kaubandusmoonutusi. Kuni on tagatud proportsionaalsus ja konkurents, võivad liikmesriigid arvesse võtta ka investorite õiguspäraseid ootusi,

104. Pakkumismenetlus peaks põhimõtteliselt olema avatud kõigile abikõlblikele abisaajatele, et tagada abi kulutõhus eraldamine ja vähendada konkurentsimoonutusi. Pakkumismenetlus võib siiski piirduda ühe või mitme konkreetse abisaajate kategooriaga, kui esitatakse tõendid, sealhulgas avaliku konsultatsiooni käigus kogutud asjakohased tõendid, mis näitavad näiteks järgmist:
- a) kõigile abikõlblikele abisaajatele avatud ühtne menetlus tooks kaasa mitteoptimaalse tulemuse või ei võimaldaks saavutada meetme eesmärke; selle põhjenduse puhul võib viidata punktis 96 esitatud kriteeriumidele;
 - b) abisaajate eri kategooriate poolt eeldatavalt pakutavad summad erinevad märkimisväärselt (üldjuhul on see nii juhul, kui punkti 90 kohase analüüsi abil kindlaks tehtud eeldatavate konkurentsipõhiste pakkumuste summad erinevad rohkem kui 10 % võrra); sellisel juhul võib kasutada eraldi konkurentsipõhiseid pakkumismenetlusi, et omavahel konkureeriks sarnaste kuludega abisaajate kategooriad.
105. Kui liikmesriik tugineb enam kui kolm aastat kestva kava puhul punkti 104 alapunktis (b) osutatud eranditele, tuleks punkti 92 kohase analüüsi kaaluda ka seda, kas need erandid on jätkuvalt asjakohased. Eelkõige peavad liikmesriigid kinnitama, et selliseid kavasid kohandatakse aja jooksul, tagamaks, et tehnoloogilisi lahendusi, mille puhul pakkumuste eeldatavate summade erinevused jäävad 10 % piiresse, hangitakse sama konkurentspõhise pakkumismenetluse kaudu. Samuti võib liikmesriik otsustada korraldada eraldi hankemenetluse juhul, kui punkti 92 kohane ajakohastatud analüüs näitab, et kulud on muutunud ja pakkumused erinevad nüüd rohkem kui 10 % võrra.
106. Kui punkti 90 kohane analüüs näitab, et abisaajate eri kategooriate poolt eeldatavalt pakutavad summad võivad märkimisväärselt erineda, peaksid liikmesriigid kaaluma odavamate tehnoloogiliste lahenduste ülerahastamise riski. Ka komisjon võtab seda oma hinnangus arvesse. Selleks et piirata konkreetsete kategooriate pakujate maksimaalseid pakkumusi, võivad asjakohastel juhtudel vajalikud olla pakkumuste ülempiirid. Pakkumuste ülempiire tuleks põhjendada punktides 51, 52 ja 53 osutatud võrdlusprojektide kvantifitseerimisega.
107. Erandid nõudest eraldada abi ja määrata abi suurus kindlaks konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu võivad olla põhjendatud, kui esitatakse tõendid, sealhulgas avaliku konsultatsiooni käigus kogutud tõendid, selle kohta, et kehtib üks järgmistest:
- a) potentsiaalne pakkumine või võimalike pakujate arv ei ole konkurentsi tagamiseks piisav; sellisel juhul peab liikmesriik tõendama, et konkurentsi ei ole võimalik suurendada, vähendades eelarvet või hõlbustades pakkumismenetluses osalemist (näiteks määrares kindlaks täiendavad arendatavad maa-alad või kohandades eelkvalifitseerimise nõudeid);
 - b) abisaajateks on väikesed projektid, mis on määratletud järgmiselt:
 - i) elektrienergia tootmine või salvestamine – projektid, mille puhul ülesseatud võimsus on kuni 1 MW;
 - ii) elektritarbimine – projektid, mille puhul maksimaalne nõudlus on kuni 1 MW;
 - iii) soojus- ja gaasitootmistehnoloogia – projektid, mille puhul ülesseatud võimsus või samaväärne võimsus on kuni 1 MW;
 - iv) 100 % ulatuses VKEdele või taastuvenienergiaogukondadele kuuluvad projektid, mille puhul ülesseatud võimsus või maksimaalne nõudlus on kuni 6 MW;
 - v) 100 % ulatuses väike- ja mikroettevõtjatele või taastuvenienergiaogukondadele kuuluvad projektid üksnes tuuleenergia tootmiseks, mille puhul ülesseatud võimsus on kuni 18 MW;
 - vi) energiatõhususe meetmed, mis ei hõlma energiatootmist ja millest saavad kasu VKEd, kui abisaajad saavad vähem kui 300 000 eurot projekti kohta;
 - c) üksikprojektid vastavad mõlemale järgmisele tingimusele:
 - i) projekt on välja valitud avatud projektikonkursi raames ja moodustab osa suurest integreeritud piiriülesest projektist, mille on ühiselt kavandanud mitu liikmesriiki ja mille eesmärk on liidu ühistes huvides anda oluline panus keskkonnakaitseks;

- ii) projektis kas rakendatakse uuenduslikku tehnoloogiat, mis tuleneb abisaaja või mõne muu üksuse teadus- ja arendustegevusest ning innovatsioonist, tingimusel et abisaaja omandab teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni tulemuste kasutamise õigused, või kaasneb projektiga sektoris uuendusliku tehnoloogia varajane kasutuselevõtt.
108. Liikmesriigid võivad abi suuruse kindlaksmääramiseks ja abi eraldamiseks kasutada ka konkurentsipõhiseid sertifikaatide kavasad või tarnija kohustuse kavasad, tingimusel et:
- a) kava raames on nõudlus väiksem kui potentsiaalne pakkumine;
 - b) väljaostu- või trahvihind, mida kohaldatakse tarbija või tarnija suhtes, kes ei ole ostnud nõutavat arvu sertifikaate (st hind, mis moodustab toetuse eest makstava maksimumi), kehtestatakse piisavalt kõrgel tasemel, et stimuleerida kohustuse täitmist. Trahvi hind peaks siiski põhinema punktides 51, 52 ja 53 osutatud kvantifitseerimisel, et vältida ülemäära kõrge taseme tõttu ülerahastamist;
 - c) kui kavad hõlmavad biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste toetamist, peavad liikmesriigid ülerahastamise vältimiseks võtma arvesse teavet juba saadud toetuste kohta, mis pärineb direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 30 kohastest massibilansisüsteemi dokumentidest.
109. Liikmesriigid võivad kavandada ka toetuskavasad CO₂-heite vähendamiseks või energiatõhususe suurendamiseks, mille raames abi antakse maksude või maksutaoliste tasude, näiteks keskkonnapoliitika eesmärkide rahastamiseks kehtestatud tasude vähendamise kaudu. Selliste kavade puhul ei ole konkurentsipõhise pakkumismenetluse kohaldamine kohustuslik. Sellist abi tuleb siiski põhimõtteliselt anda ühtemoodi kõigile abikõlblikele ettevõtjatele, kes tegutsevad samas majandustegevuse sektoris ja kes on abimeetme eesmärges silmas pidades samas või sarnases faktilises olukorras. Teavitav liikmesriik peab kehtestama igaaastase järelevalve mehhanismi, et kontrollida, kas abi on endiselt vajalik. Käesolev jagu ei hõlma selliste maksude või tasude vähendusi, mis kajastavad energiaga varustamise või sellega seotud teenuste osutamise põhikulusid. Näiteks ei kuulu käesoleva jao kohaldamisalasse võrgutasude või reservvõimsuse mehhanismide rahastamiseks kehtestatud tasude vähendamine.
110. Kui maksu või maksutaolise tasu vähendamine vähendab korduvaid tegevuskulusid, ei tohi abisumma ületada keskkonnasõbraliku projekti või tegevuse kulude ja vähem keskkonnasõbraliku vastupidise stsenaariumi kohaste kulude vahet. Kui keskkonnasõbralikum projekt või tegevus võib kaasa tuua kulude kokkuhoiu või lisatulu, tuleb seda kokkuhoidu või lisatulu abi proportsionaalsuse kindlaksmääramisel arvesse võtta.
111. Abikavade väljatöötamisel peab liikmesriik võtma arvesse teavet juba saadud toetuste kohta, mis pärineb direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 30 kohastest massibilansisüsteemi dokumentidest.
112. Kui abimeetmete raames antakse kontsessioone või muid soodustusi, nagu õigus kasutada maad, merepõhja või jõgesid või õigus taristu ühendamisele, peavad liikmesriigid tagama, et sellised kontsessioonid antakse objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel, mis on seotud meetme eesmärkidega (vt punkt 50).
113. Kui abi antakse kõrgema nõudeõiguse järguga laenuna energiatõhususe lepingu kohaste energiatõhususe parandamise meetmete rakendajale, tuleks laenulepinguga tagada kommertstingimustel laenude andjate märkimisväärne kaasinvesteeringu määr. Kaasinvesteeringu määr eeldatakse olevat märkimisväärne juhul, kui see on vähemalt 30 % energiatõhususe parandamise meetmete rakendaja vastavate energiatõhususe lepingute portfelli väärtusest. Energiasõhususe parandamise meetmete rakendaja tagasimakse peab olema vähemalt võrdne laenu nominaalväärtusega. Kui abi antakse garantii vormis, ei või riigi garantii ületada 80 % aluseks oleva laenu põhisummast ning krediitdialutus ja riik peavad kandma kahju proportsionaalselt ja samadel tingimustel. Garanteeritav summa peab proportsionaalselt vähenema, nii et garantii ei kata kunagi rohkem kui 80 % tagasimaksmata laenust. Energiasõhususe parandamise meetmete rakendajale riigi poolt antava laenu või garantii tähtaeg võib olla kuni 10 aastat.

4.1.4. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine

114. Jagusid 3.2.2 ja 3.3 ei kohaldata kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise meetmete suhtes; erandiks on vaid punkt 70.
115. Käesolevat punkti kohaldatakse alates 1. juulist 2023. Toetus välditud CO₂-ekvivalenttonni kohta tuleb arvutada iga projekti kohta või abikava korral iga võrdlusprojekti kohta ning esitada tuleb selle arvutuse tegemisel kasutatud eeldused ja meetod. Võimaluse korral tuleks selle arvutuse tegemisel määrata kindlaks tegevusest tulenev netoheite vähenemine, võttes arvesse olelusringi jooksul tekkivaid või vähendatavaid heitkoguseid. Lisaks tuleks kaaluda lühi- ja pikaajalist koostoitmet võimaliku muu asjakohase poliitika või meetmega, sealhulgas liidu HKSiga. Erinevate keskkonnakaitsemeetmetega kaasnevate kulude võrdlemiseks peaks metoodika olema kõikide liikmesriigis edendatavate meetmete puhul põhimõtteliselt ühesugune ⁽⁶⁷⁾.
116. CO₂-heite vähendamisega seotud positiivse keskkonnamõju saavutamiseks ei tohi abi lihtsalt suunata heitkoguseid ühest sektorist teise, vaid sellega tuleb saavutada kasvuhoonegaaside heitkoguste üldine vähendamine.
117. Selleks et vältida toetuste dubleerimise riski ja tagada kasvuhoonegaaside heitkoguste kontrollitud vähendamine, peab tööstustegevuse CO₂-heite vähendamiseks antav abi vähendama otseselt sellest tööstustegevusest tulenevaid heitkoguseid. Tööstustegevuse energiatõhususe parandamiseks antav abi peab parandama abisaajate tegevuse energiatõhusust.
118. Erandina punkti 117 viimases lauses esitatud nõudest võib tööstustegevuse energiatõhususe parandamist toetada energiatõhususe lepingute sõlmimise soodustamiseks antava abiga.
119. Kui energiatõhususe lepingute sõlmimise soodustamiseks ei anta abi konkurentsipõhise pakkumismenetluse tulemusena, tuleb riigiabi põhimõtteliselt anda ühtemoodi kõigile abikõlblikele ettevõtjatele, kes tegutsevad samas majandustegevuse sektoris ja kes on abimeetme eesmärgi silmas pidades samas või sarnases faktilises olukorras.
120. Selleks et vältida eelarve eraldamist projektidele, mida ei viida ellu ja mis seeläbi võivad takistada uute ettevõtjate turuletulekut, peavad liikmesriigid tõendama, et võetakse mõistlikke meetmeid, et tagada abi saanud projektide tegelik elluviimine, näiteks tuleks kehtestada selged tähtajad projektide elluviimiseks, kontrollida abi saamiseks kvalifitseerumise eelneva kontrollimise raames projekti teostatavust, nõuda osalejatelt tagatise maksmist või jälgida projekti arendamist ja ehitamist. Liikmesriigid võivad siiski võimaldada eelkvalifitseerimise nõuete osas suuremat paindlikkust projektide puhul, mida arendavad ja 100 % ulatuses omavad VKEd või taastuenergiakogukonnad, et vähendada VKEd ja taastuenergiakogukondade osalemist takistavaid tegureid ⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁷⁾ Kasulikuks võrdlusaluseks on ELi innovatsioonifondi puhul kasutatavad kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise arvutamise põhimõtted, millega saab tutvuda aadressil https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/2021/call-annex_c_innovfund-lsc-2021_en.pdf. Kui sisendina kasutatakse elektrienergiat, tuleb kasutatava metoodika puhul võtta arvesse selle elektrienergia tootmisel tekkivaid heitkoguseid. Liikmesriigid võivad oma abimeetmetes valikukriteeriumina kasutada toetust välditud CO₂-ekvivalenttonni kohta, kuid see ei ole kohustuslik.

⁽⁶⁸⁾ Lisaks, nagu on märgitud punktis 75, suhtub komisjon üldiselt positiivselt liikmesriikide kavandatud meetmete muudesse elementidesse, mille eesmärk on hõlbustada VKEd ja taastuenergiakogukondade osalemist konkurentsipõhises pakkumismenetlustes, tingimusel et osalemise ja aktsepteerimise tagamise positiivne mõju kaalub üles võimaliku moonutava mõju.

121. CO₂-heite vähendamiseks võidakse abi anda mitmes vormis, sealhulgas eeltoetustena ja jooksvate abimaksede lepingute, näiteks hinnavahelepingute alusel ⁽⁶⁹⁾. Abi, mis katab peamiselt tegevusega seotud kulud, mitte investeringud, tuleks kasutada üksnes juhul, kui liikmesriik tõendab, et selle tulemuseks on keskkonnasõbralikumad tegevusalased otsused.
122. Kui abi on peamiselt vajalik selliste lühiajaliste kulude katmiseks, mis võivad olla muutuvad, nagu biomasskütuse kulud või elektrienergia sisendikulud, ning seda makstakse üle ühe aasta, peaksid liikmesriigid kinnitama, et abisumma aluseks olevaid tootmiskulusid jälgitakse ja abisummat ajakohastatakse vähemalt kord aastas.
123. Abi kavandamisel tuleb seada eesmärk vältida turgude tõhusa toimimise põhjendamatut moonutamist ning eelkõige säilitada tõhusad tegevusstiimulid ja hinnasignaalid. Näiteks peaksid abisaajad olema jätkuvalt avatud hinnakõikumistele ja tururiskidele, välja arvatud juhul, kui see kahjustab abi eesmärgi saavutamist. Eelkõige ei tohiks abisaajaid motiveerida pakkuma oma toodangut piirkuludest madalama hinnaga ja nad ei või saada tootmistoetust perioodidel, mil kõnealuse toodangu turuväärtus on negatiivne ⁽⁷⁰⁾.
124. Komisjon hindab igal üksikjuhul eraldi meetmeid, mis hõlmavad spetsiaalseid taristuprojekte. Hindamisel võtab komisjon muu hulgas arvesse taristu suurust asjaomase turu suhtes, mõju täiendavate turupõhiste investeringute tõenäosusele, seda, mil määral on taristu algselt ette nähtud konkreetsele kasutajale või kasutajate rühmale, seda, kas on olemas usutav kava või siduv kohustus laiema võrguga ühendamiseks, siseturгу käsitlevatest õigusaktidest tehtavate võimalike erandite kestust, asjaomase turu struktuuri ning abisaajate positsiooni sellel turul.
125. Kui näiteks algselt on taristuga ühendatud vaid piiratud arv kasutajaid, saab moonutatavat mõju leevendada, kui taristu on osa kavast arendada välja laiem liidu võrk järgmiste kriteeriumide alusel:
- a) taristuga seotud raamatupidamisarvestus tuleks eraldada kogu muust tegevusest ning juurdepääsu- ja kasutuskulud tuleks muuta läbipaistvaks;
 - b) välja arvatud juhul, kui see kahjustab abi eesmärgi saavutamist, tuleks abi andmise tingimuseks seada kohustus avada taristu ⁽⁷¹⁾ kolmandatele isikutele õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel (sealhulgas avalikud kutsed liitumistaotluste esitamiseks samaväärsetel tingimustel);
 - c) eelist, mida abisaajad saavad kuni sellise laiema arenduse realiseerumiseni, võib olla vaja korvata näiteks panusega võrgu edasisse laiendamisse;
 - d) ettenähtud kasutajate saadavat eelist võib olla vaja piirata ja/või jagada teiste osalejatega.
126. Selleks et vältida meetme eesmärgi või muude liidu keskkonnakaitse-eesmärkide õõnestamist, ei tohi pakkuda stiimuleid sellise energia tootmiseks, mis tõrjuks kõrvale vähem saastavad energialiigid. Näiteks taastumatutel allikatel põhineva koostootmise või biomassist energia tootmise toetamise korral tuleb võimaluste piires mitte stimuleerida elektri või soojuste tootmist ajal, mil see piiraks saastevabasid taastuvaid energiaallikaid.

⁽⁶⁹⁾ Hinnavaheleping annab abisaajale õiguse saada toetust, mis võrdub kindlaksmääratud täitmishinna ja võrdlushinna (nt turuhind) vahega toodanguühiku kohta. Neid on viimastel aastatel kasutatud elektrienergia tootmise meetmete puhul, kuid need võivad hõlmata ka heitkogustega kauplemise süsteemiga seotud võrdlushinda (st CO₂-heite hinnavahelepingud). CO₂-heite hinnavahelepingud võivad olla kasulik vahend, võimaldades tuua turule murrangulisi tehnoloogilisi lahendusi, mis võivad olla vajalikud tööstuse CO₂-heite vähendamiseks. Hinnavahelepingud võivad sisaldada ka abisaajate tagasimakseid maksumaksjatele või tarbijatele perioodidel, mil võrdlushind ületab täitmishinda.

⁽⁷⁰⁾ Kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 4 lõikes 3 sätestatud erandiga võivad väikesemahulised taastuvenergiat tootvad kütised saada otsest hinnatoetust, mis katab kõik tegevuskulud ega nõua neilt elektri müümist turul. Käitist käsitletakse väikesemahulisenä, kui selle võimsus jääb allapoole määrase (EL) 2019/943 artiklis 5 sätestatud kohaldatavat künnist.

⁽⁷¹⁾ Vt loetelu punktis 19(36).

127. CO₂-heite vähendamiseks antav abi võib põhjendamatult moonutada konkurentsi, kui see tõrjub kõrvale investeeringud turul juba kättesaadavatesse keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse või kui see kinnistab teatavate tehnoloogiliste lahenduste kasutamise, takistades keskkonnasõbralikumate lahenduste kasutuselevõttu ja selliste lahenduste turu laiemat arengut. Seepärast kontrollib komisjon ka seda, et abimeede ei stimuleeriks ega pikendaks fossiilkütuste ja fossiilkütustepõhise energia ⁽⁷²⁾ tarbimist, mis pärsib keskkonnasõbralikumate alternatiivide arendamist ja vähendab märkimisväärselt investeeringu üldist keskkonnakasut. Liikmesriigid peaksid selgitama, kuidas nad kavatsevad seda riski vältida, sealhulgas siduvate kohustuste kaudu kasutada peamiselt taastuvkütuseid või vähese CO₂-heitega kütuseid või loobuda järk-järgult fossiilkütuste kasutamisest.
128. Komisjon leiab, et teatavatel abimeetmetel on konkurentsile ja kaubandusele negatiivne mõju, mis tõenäoliselt jääb korvamata. Eelkõige võivad teatavad abimeetmed süvendada turutõrkeid, tekitades ebatõhusust, mis kahjustab tarbijaid ja sotsiaalset heaolu. Näiteks meetmed, millega stimuleeritakse uusi investeeringuid energiatootmisse või tööstustootmisse, mis põhineb kõige saastavamatel fossiilkütustel, nagu kivisüsi, diislikütus, pruunsüsi, nafta, turvas ja põlevkivi, suurendavad turul negatiivseid välismõjusid keskkonnale. Üldiselt on komisjon seisukohal, et neil meetmetel puudub igasugune positiivne keskkonnamõju, kuna need kütused ei sobi kokku liidu keskkonnanägemisega.
129. Samamoodi võivad meetmed, millega stimuleeritakse uusi investeeringuid maagaasil põhinevasse energiatootmisse või tööstustootmisse, lühiajaliselt vähendada kasvuhoonegaaside ja muude saasteainete heidet, kuid alternatiivsete investeeringutega võrreldes võivad need pikemas perspektiivis süvendada negatiivseid välismõjusid keskkonnale. Selleks et maagaasi tehtavat investeeringut saaks pidada positiivse keskkonnamõjuga investeeringuks, peab liikmesriik selgitama, kuidas tagatakse, et investeering aitab kaasa liidu 2030. aastaks seatud kliimaeesmärgi ja 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisele. Eelkõige peavad liikmesriigid selgitama, kuidas välditakse gaasil põhineva energiatootmise või gaasikütel töötavate tootmisseadmete tehnoloogilist kinnistumist. Seejuures võib tugineda näiteks riiklikule siduvate eesmärkidega CO₂-heite vähendamise kavale või abisaaja siduvatele kohustustele rakendada CO₂-heite vähendamise tehnoloogiat, nagu CO₂ kogumine ja säilitamine või CO₂ kogumine ja kasutamine, või asendada maagaas taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasiga või vähese CO₂-heitega gaasiga või sulgeda rajatis tähtajaks, mis on kooskõlas liidu kliimaeesmärkidega. Kohustus peaks sisaldama ühte või mitut usutatavat heitkoguste vähendamise vahe-eesmärki teel 2050. aastaks kliimanetraalsuse saavutamise suunas.
130. Biokütuste tootmine toidu- ja söödakultuuridest võib tekitada lisanõudlust maa järele ja tuua kaasa põllumajandusmaa laienemise suure süsinikuvaruga maale, nagu metsad, märgalad ja turbaalad, põhjustades kasvuhoonegaaside lisaheidet. Seepärast piiratakse direktiiviga (EL) 2018/2001 toidu- ja söödakultuuridel põhinevate biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste kogust, mida võetakse arvesse taastuvenergia eesmärkide saavutamisel. Komisjon leiab, et teatavad abimeetmed võivad kaudseid negatiivseid välismõjusid süvendada. Seetõttu leiab komisjon põhimõtteliselt, et riigiabi, mida antakse biokütuste, vedelate biokütuste, biogaasi ja biomasskütuste tootmisele kogustes, mis ületavad arvessevõetavuse piirmäärasid taastuvatest energiaallikatest toodetud energia summaarse lõpptarbimise arvutamisel asjaomasel liikmesriigis vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 artiklile 26, tõenäoliselt ei avalda positiivset mõju, mis kaaluks üles meetme negatiivse mõju.
131. Kui tehakse kindlaks täiendavate konkurentsimoontonutuste oht või kui meetmed on eriti uudsed või keerukad, võib komisjon kohaldada punktis 76 kirjeldatud tingimusi.
132. Üksikabimeetmete või kavade puhul, millest saab kasu eriti väike arv abisaajaid või ainult turgu valitsev abisaaja, peaksid liikmesriigid lisaks tõendama, et kavandatav abimeede ei tekita konkurentsimoontonutusi, näiteks suurema turuvõimu kaudu. Isegi kui abi ei suurenda turuvõimu otseselt, võib ta teha seda kaudselt, takistades olemasolevate konkurentide laienemist või ajendades neid turult väljuma või muutes uute konkurentide turuletuleku keeruliseks. Kõnealuste abimeetmete negatiivse mõju hindamisel keskendub komisjon oma analüüsis tõenäolisele mõjule, mida abi võib avaldada ettevõtjate konkurentsile asjaomastel tooteturgudel, sealhulgas asjakohasel juhul eelnevatel või järgnevatel turgudel, ning liigse tootmisvõimsuse ohule. Komisjon hindab ka võimalikku negatiivset mõju kaubandusele, sealhulgas asukohavalikuga seotud ohtu, et liikmesriigid hakkavad üksteise võidu toetusi pakkuma.

⁽⁷²⁾ Sealhulgas vähese CO₂-heitega kütused taastumatutest allikatest ja energiakandjad, mille puhul puudub otsene väljalasketoru heide, kuid mida toodetakse rohkesti CO₂ tekitava protsessi käigus.

133. Kui abi antakse ilma konkurentsipõhise pakkumismenetlusega ja meede on kasulik eriti väikestele arvudele abisaajatele või ainult turgu valitsevale abisaajale, võib komisjon kohustada liikmesriiki tagama, et abisaaja levitab abi saanud projekti tulemusel saadud oskusteavet, kiirendamaks end tõestanud tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõttu.
134. Kui kõik muud siseturuga kokkusobivuse tingimused on täidetud, leiab komisjon tavaliselt, et CO₂-heite vähendamise meetmete kogumõju on positiivne (st positiivne mõju kaalub siseturu moonutused üles), võttes arvesse nende panust kliimamuutuste leevendamisse, mis on määruses (EL) 2020/852 sätestatud keskkonnanäesmärk, ja/või panust liidu energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisse, tingimusel et puuduvad ilmsed märgid olulise kahju ärahoidmise põhimõtte rikkumise kohta ⁽⁷³⁾. Kui eespool esitatud eeldus ei kehti, hindab komisjon, kas positiivne mõju (sealhulgas vastavus jao 4.1.4 punktidele ja võimalikud punktis 129 osutatud kohustused) kaalub üles negatiivse mõju siseturule.

4.2. Abi hoonete energiatõhususe ja keskkonnatoime parandamiseks

4.2.1. Abi põhjendatus

135. Meetmed, mille eesmärk on parandada hoonete energiatõhusust ja keskkonnatoimet, on suunatud negatiivsete välismõjude vähendamisele energiasäästu eesmärkide ning kasvuhoonegaaside ja õhusaasteainete heite vähendamise eesmärkide saavutamise individuaalsete stiimulite kaudu. Lisaks 3. peatükis kirjeldatud üldistele turutõrgetele võib hoonete energiatõhususe ja keskkonnatoime valdkonnas esineda spetsiifilisi turutõrkeid. Näiteks hoonete renoveerimise puhul ei saa energiatõhususe ja keskkonnatoime meetmetest tavaliselt kasu mitte ainult hoone omanik, kes tavaliselt kannab renoveerimiskulud, vaid ka üüri. Seetõttu leiab komisjon, et hoonete energiatõhususe ja keskkonnatoime parandamiseks tehtavate investeeringute edendamiseks võib olla vaja riigiabi.

4.2.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

136. Abi võib anda hoonete energiatõhususe parandamiseks.
137. Seda abi võib kombineerida mõnele või kõigile järgmistele meetmetele antava abiga:
- a) elektrit, soojust või jahutust tootvate integreeritud kohapealsete taastuenergiaseadmete paigaldamine;
 - b) kohapealsete taastuenergiaseadmete toodetud energia salvestamiseks seadmete paigaldamine;
 - c) hoone kasutajate jaoks laadimistaristu ja sellega seotud taristu, näiteks kaablikanaliseerimise ehitamine ja paigaldamine, kui parkla asub hoone sees või hoonega vahetult külgneval alal;
 - d) seadmete paigaldamine hoone keskkonna- ja energijuhtimise ja -kontrolli digiteerimiseks, eelkõige selleks, et suurendada hoone nutivalmidust, sealhulgas passiivsed hoonesisised juhtimistehnikud või struktureeritud kaablisüsteemid andmesidevõrkude jaoks ja passiivse võrgu lisaosa krundil, mille juurde hoone kuulub, kuid välja arvatud andmesidevõrkude juhtmed või kaablid, mis asuvad väljaspool hoonet;
 - e) muud investeeringud, mis parandavad hoone energiatõhusust või keskkonnatoimet, sealhulgas investeeringud haljaskatustesse ja vihmavee taaskasutamise seadmetesse.

⁽⁷³⁾ Meetmete puhul, mis on identsed nõukogu heakskiidetud taaste- ja vastupidavuskavade meetmetega, loetakse olulise kahju ärahoidmise põhimõtte tingimus täidetuks, sest seda on juba kontrollitud.

138. Abi võib anda ka hoones paiknevate kütte- või jahutusseadmete energiatõhususe parandamiseks. Kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemidega otseselt ühendatud kütte- või jahutusseadmete jaoks antavat abi hinnatakse vastavalt jaos 4.10 esitatud tingimustele, mida kohaldatakse kaugkütte ja -jahutuse jaoks antava abi suhtes. Tootmisprotsesside energiatõhususe parandamiseks ja masinate käitamiseks kasutatavate energiatootvate seadmete jaoks antavat abi hinnatakse vastavalt jaos 4.1 esitatud tingimustele, mida kohaldatakse kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks antava abi suhtes.
139. Abi peab tooma kaasa järgmise:
- a) olemasolevate hoonete renoveerimise korral energiatõhususe paranemine, mille tulemusel väheneb primaarenergia nõudlus vähemalt 20 % võrreldes investeeringueelse olukorraga; kui energiatõhusust parandatakse järkjärgulise renoveerimise käigus, väheneb primaarenergia nõudlus viie aasta jooksul vähemalt 30 % võrreldes investeeringueelse olukorraga;
 - b) kui renoveerimismeetmed hõlmavad ainult ühte tüüpi ehitusdetailide ⁽⁷⁴⁾ (direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punkti 9 tähenduses) paigaldamist või asendamist, väheneb primaarenergia nõudlus vähemalt 10 % võrreldes investeeringueelse olukorraga, tingimusel et liikmesriik tõendab, et meetmel on kava tasandil primaarenergia nõudluse vähenemise seisukohast märkimisväärne kogumõju;
 - c) uute hoonete korral energiatõhususe paranemine, mille tulemuseks on primaarenergia nõudluse vähenemine vähemalt 10 % võrra võrreldes liginullenergiahoonete suhtes kohaldatavate nõuete kohase piirnormiga, mis on ette nähtud siseriiklike õigusnormidega, millele rakendatakse direktiivi 2010/31/EL.
140. Abi hoonete energiatõhususe parandamiseks võib anda ka energiatõhususe parandamise meetmeid rakendavatele VKEdele ja väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele, et soodustada direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punktis 27 osutatud energiatõhususe lepingute sõlmimist.

4.2.3. Ergutav mõju

141. Lisaks jaos 3.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 142 ja 143 esitatud nõudeid.
142. Komisjon leiab, et abil, mida antakse projektidele, mille tasuvusperiood ⁽⁷⁵⁾ on lühem kui viis aastat, põhimõtteliselt ei ole ergutavat mõju. Liikmesriik võib siiski ka lühema tasuvusperioodiga projektide puhul esitada tõendeid selle kohta, et abi on vajalik käitumise muutuse esilekutsumiseks.
143. Kui liidu õigusega kehtestatakse ettevõtjatele ehitiste energiatõhususe miinimumnõuded, mis on käsitatavad liidu standarditena, loetakse, et abil, mida antakse kõigi selliste investeeringute tegemiseks, mis võimaldavad ettevõtjatel neid nõudeid järgida, on ergutav mõju tingimusel, et abi antakse enne, kui vastavad nõuded muutuvad asjaomasele ettevõtjale kohustuslikuks ⁽⁷⁶⁾. Liikmesriik peab tagama, et abisaajad esitavad täpse renoveerimisplaani ja ajakava, mis tõendavad, et abi saav renoveerimine on piisav vähemalt selleks, et viia hoone vastavusse ehitiste energiatõhususe miinimumnõuetega.

4.2.4. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.2.4.1. Asjakohasus

144. Lisaks jaos 3.2.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktis 145 esitatud nõuet.

⁽⁷⁴⁾ Selliste investeeringute eesmärk võib olla näiteks hoone akende või boilerite asendamine või seinaisolatsiooni parandamine.

⁽⁷⁵⁾ Tasuvusperiood on aeg, mis kulub investeeringu (ilma abita) tagasi teenimiseks.

⁽⁷⁶⁾ See kehtib juhul, kui abi antakse selleks, et võimaldada ettevõtjatel järgida liidu standarditena käsitatavaid ehitiste energiatõhususe miinimumnõudeid enne, kui need muutuvad asjaomasele ettevõtjale kohustuslikuks, olenemata juba kehtivatest varasematest liidu standarditest.

145. Energiatõhususe lepingute sõlmimise soodustamiseks võib abi anda energiatõhususe lepingu kohaste energiatõhususe parandamise meetmete rakendajale antava laenu või garantii vormis või finantstootena, mille eesmärk on meetmete rakendaja finantseerimine (nt faktooring või nõuete loovutamine).

4.2.4.2. Proportsionaalsus

146. Abi võib anda üksnes seoses investeerimiskuludega, mis on otseselt seotud energiatõhususe või keskkonnatoime kõrgema taseme saavutamiseega.
147. Punkti 139 alapunktides (a) ja (c) nimetatud meetmete korral ei või abi osakaal ületada 30 % abikõlblikest kuludest. Punkti 139 alapunktis (b) nimetatud meetmete korral ei või abi osakaal ületada 25 % abikõlblikest kuludest. Kui investeeringuteks, mis võimaldavad ettevõtjatel järgida liidu standarditena käsitatavaid ehitiste energiatõhususe miinimumnõudeid, antakse abi vähem kui 18 kuud enne liidu standardite jõustumist, ei või abi osakaal punkti 139 alapunktides (a) ja (c) nimetatud meetmete korral ületada 20 % abikõlblikest kuludest ning 15 % abikõlblikest kuludest punkti 139 alapunktis (b) nimetatud meetmete korral.
148. Olemasolevate hoonete energiatõhususe parandamiseks antava abi osakaalu võib suurendada 15 protsendipunkti võrra, kui energiatõhususe parandamine toob kaasa primaarenergia nõudluse vähenemise vähemalt 40 % võrra. Abi osakaalu ei või siiski suurendada juhul, kui projekti tulemusena primaarenergia nõudlus küll väheneb 40 % või rohkem, kuid projekt ei paranda hoone energiatõhusust nii, et see ületaks taseme, mis on ette nähtud liidu standarditena käsitatavate energiatõhususe miinimumnõuetega, mis jõustuvad vähem kui 18 kuu pärast.
149. Väikeettevõtjatele antava abi korral võib abi osakaalu suurendada 20 protsendipunkti võrra ja keskmise suurusega ettevõtjatele antava abi korral 10 protsendipunkti võrra.
150. Investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti a tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 15 protsendipunkti võrra ja investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 5 protsendipunkti võrra.
151. Sõltuvalt meetme konkreetsetest omadustest võib liikmesriik punktide 48, 51 ja 52 kohasele rahastamispuudujäägi analüüsile tuginedes tõendada ka suurema abisumma vajalikkust. Abisumma ei tohi ületada rahastamispuudujääki, nagu on kirjeldatud punktides 51 ja 52. Kui investeeringuteks, mis võimaldavad ettevõtjatel järgida liidu standarditena käsitatavaid ehitiste energiatõhususe miinimumnõudeid, antakse abi vähem kui 18 kuud enne liidu standardite jõustumist, ei või maksimaalne abisumma ületada 70 % rahastamispuudujäägist.
152. Kui abi antakse sellise konkurentsipõhise pakkumismenetluse tulemusena, mis viiakse läbi vastavalt punktides 49 ja 50 esitatud kriteeriumidele, peetakse abisummat proportsionaalseks. Kui investeeringuteks, mis võimaldavad ettevõtjatel järgida liidu standarditena käsitatavaid ehitiste energiatõhususe miinimumnõudeid, antakse abi vähem kui 18 kuud enne liidu standardite jõustumist, peab liikmesriik asjakohaselt maandama ülerahastamise riski, näiteks kehtestades pakkumuste ülempiirid.
153. Finantsinstrumentide vormis antava abi suhtes punktides 147–151 osutatud abi ülemmäärasid ei kohaldata. Kui abi antakse garantii vormis, ei tohiks garantii ületada 80 % aluseks olevast laenust. Kui abi antakse laenuna, peavad hooneomanike tagasimaksed energiatõhususe fondile või taastuenergia fondile või muule finantsvahendajale olema vähemalt võrdsed laenu nominaalväärtusega.

4.2.4.3. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine

154. Lisaks jaos 3.2.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 155–157 esitatud nõudeid.
155. Abi maagaasil töötavatesse seadmetesse tehtavateks investeeringuteks, mille eesmärk on parandada hoonete energiatõhusust, võib lühiajaliselt vähendada energianõudlust, kuid alternatiivsete investeeringutega võrreldes võib see pikemas perspektiivis süvendada negatiivseid välismõjusid keskkonnale. Maagaasil töötavate seadmete paigaldamiseks antav abi võib põhjendamatult moonutada konkurentsi, kui see tõrjub kõrvale investeeringud turul juba kättesaadavatesse keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse või kui see kinnistab teatavate tehnoloogiliste lahenduste kasutamise ning takistab seega keskkonnasõbralikumate lahenduste kasutuselevõttu ja selliste lahenduste turu arengut. Sellise kõrvaletõrjumise või seotuse efekti põhjustavate meetmete positiivne mõju ei kaalu tõenäoliselt üles nende negatiivset mõju konkurentsile. Hindamisel kaalub komisjon, kas maagaasil töötavad seadmed asendavad energiaseadmeid, mis kasutavad kõige saastavamaid fossiilkütuseid, näiteks naftat ja kivisütt.
156. Saastavaid fossiilkütuseid (näiteks naftat ja kivisütt) kasutavate energiaseadmete alternatiivid on turul juba kättesaadavad. Sellega seoses leitakse, et niisuguseid kütuseid kasutavate energiatõhusate energiaseadmete paigaldamiseks antaval abil ei ole samasugust positiivset mõju nagu keskkonnasõbralikumate energiaseadmete paigaldamiseks antaval abil. Esiteks tasakaalustavad fossiilkütuste kasutamisega seotud suuremad CO₂-heitkogused minimaalse kasu, mis seisneb energianõudluse vähenemises. Teiseks kaasneb tahketel või vedelatel fossiilkütustel töötavate energiaseadmete paigaldamiseks antava abiga märkimisväärne risk, et fossiilkütustel põhinev tehnoloogia kinnistub ja kõrvale tõrjutakse investeeringud turul kättesaadavatesse keskkonnasõbralikumatesse ja innovaativsematesse alternatiividesse, kuna nõudlus suunatakse eemale energiaseadmetelt, mis ei kasuta tahkeid või vedelaid fossiilkütuseid. See pärsiks ka mittefossiilsetel energiaallikatel põhinevate tehnoloogiliste lahenduste turu edasist arengut. Seetõttu leiab komisjon, et tahkeid või vedelaid fossiilkütuseid kasutavate energiaseadmete jaoks antava abi negatiivne mõju konkurentsile jääb tõenäoliselt korvamata.
157. Kui abi antakse energiatõhususe fondile, taastuenergiafondile või muule finantsvahendajale toetuse, omakapitali, garantii või laenu vormis, kontrollib komisjon, kas on kehtestatud tingimused, millega tagatakse, et energiatõhususe fond, taastuenergiafond või muu finantsvahendaja ei saa põhjendamatuid eeliseid ja kohaldab energiatõhususe parandamisele suunatud abimeetme rakendamiseks äriselt usaldusväärset investeerimisstrateegiat. Eelkõige peavad olema täidetud järgmised tingimused:
- a) finantsvahendaja või fondivalitseja tuleb valida avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse teel, mis viiakse läbi kooskõlas kohaldatavate liidu ja siseriiklike õigusaktidega;
 - b) kehtestatud on tingimused, millega tagatakse, et finantsvahendajaid, sealhulgas energiatõhususe fonde või taastuenergiafonde, juhitakse ärilistel alustel ja nad teevad kasumile orienteeritud rahastamisotsuseid;
 - c) energiatõhususe fondi või taastuenergiafondi valitsejad või muud finantsvahendajad annavad eelise võimalikult suure ulatuses edasi lõplikele abisaajatele (hoonete omanikele või üürnikele) suuremate rahastamisvahendite, madalamate tagatisnõuete, väiksemate garantiitasude või madalamate intressimäärade näol.

4.3. Abi keskkonnasõbralikule liikuvusele

158. Jagudes 4.3.1 ja 4.3.2 on esitatud tingimused, mille kohaselt võib riigiabi teatavateks investeeringuteks, mille eesmärk on vähendada või vältida lennu-, maantee-, raudtee-, vee- ja meretranspordisektori CO₂ ja muude saasteainete heidet, soodustada majandustegevuse arengut keskkonnasõbralikul viisil, mõjutamata ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis on vastuolus liidu ühiste huvidega.

159. Käesolevate suuniste kohaldamisalasse ei kuulu abi investeeringuteks gaasil (eelkõige veeldatud maagaasil, surumaagaasil ja biogaasil) töötavatesse kergsõidukitesse ja raskeveokitesse ning asjaomasesse maanteeõidukite gaasitankimistariistusse, välja arvatud veeldatud maagaasi tariistusse, mis on ette nähtud üksnes raskeveokite tankimiseks. Turu praeguse arenguetapi põhjal eeldatakse, et kõnealusel tehnoloogial on võrreldes keskkonnasõbralikumate ja uuenduslikumate alternatiividega oluliselt väiksem potentsiaal aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja õhusaaste vähendamisele, ning seetõttu leitakse, et see moonutab põhjendamatult konkurentsi, tõrjudes kõrvale investeeringud nendesse keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse ja kinnistades liikuvuslahendused, mis ei ole kooskõlas 2030. ja 2050. aastaks seatud eesmärkidega.

4.3.1. *Abi keskkonnasõbralike sõidukite ja keskkonnasõbralike mobiilsete teenindusseadmete soetamiseks ja liisimiseks ning sõidukite ja mobiilsete teenindusseadmete moderniseerimiseks*

4.3.1.1. *Abi põhjendatus*

160. Selleks et 2050. aastaks saavutada liidus õiguslikult siduv kliimaneutraalsuse eesmärk, seati Euroopa roheline kokkuleppe teatistes siht vähendada transpordisektori heitkoguseid 2050. aastaks vähemalt 90 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Teatis „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia“⁽⁷⁷⁾ näitab suunda selle eesmärgi saavutamiseks nii üksikute transpordiliikide kui ka kogu transpordiahela CO₂-heite vähendamise kaudu⁽⁷⁸⁾.
161. Kuigi olemasolevad poliitikameetmed võivad luua stiimuleid keskkonnasõbralike sõidukite kasutuselevõtuks tootjatele uute maanteeõidukite puhul siduvate CO₂-heite sihttasemete kehtestamise, ⁽⁷⁹⁾ kliima ja keskkonnale avalduvate välismõjude arvessevõtmise ⁽⁸⁰⁾ või riigihangete abil sõidukite nõudluse suurendamise kaudu, ⁽⁸¹⁾ ei pruugi need olla asjaomast sektorit mõjutavate turutõrgete täielikuks kõrvaldamiseks piisavad. Vaatamata senistele poliitikameetmetele võivad teatavad turutõkked ja -tõrked jääda kõrvaldamata, sealhulgas need, mis on seotud keskkonnasõbralike sõidukite taskukohasusega võrreldes tavasõidukitega, laadimis- või tankimistaristu piiratud kättesaadavusega ning keskkonnale avalduvate välismõjudega. Seepärast võivad liikmesriigid anda abi nende turutõrgete kõrvaldamiseks ja keskkonnasõbraliku liikuvuse sektori arengu toetamiseks.

4.3.1.2. *Kohaldamisala ja toetatav tegevus*

162. Abi võib anda uute või kasutatud keskkonnasõbralike sõidukite soetamiseks ja liisimiseks ning keskkonnasõbralike mobiilsete teenindusseadmete soetamiseks ja liisimiseks.
163. Abi võib anda ka sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete moderniseerimiseks, rekonstrueerimiseks ja kohandamiseks järgmistel juhtudel:
- a) kui see võimaldab neid käsitada keskkonnasõbralike sõidukitena või keskkonnasõbralike mobiilsete teenindusseadmetena või
 - b) kui see on vajalik selleks, et võimaldada laevadel ja õhusõidukitel kasutada fossiilkütuste kõrval või asemel biokütuseid ja sünteetilisi kütuseid, sealhulgas muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelaid ja gaasilisi transpordikütuseid, või suurendada selliste kütuste osakaalu, või
 - c) kui see on vajalik selleks, et võimaldada laevadel liikuda tuule jõul.

⁽⁷⁷⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia – Euroopa transpordivaldkonna edasise arengu suunad“ (COM(2020) 789 final).

⁽⁷⁸⁾ Muu hulgas on teatistes esitatud eesmärgid, et 2030. aastaks on kasutusel vähemalt 30 miljonit heiteta sõiduauto ja 80 000 heiteta veoauto ning et 2050. aastaks on peaaegu kõik sõidua autod, kaubikud, bussid ja uued raskeveokid heitevabad.

⁽⁷⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1242 ja 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/631, millega kehtestatakse uute sõiduaudote ja uute väikeste tarbesõidukite CO₂-heite normid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 443/2009 ja (EL) nr 510/2011 (ELT L 111, 25.4.2019, lk 13).

⁽⁸⁰⁾ Näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 1999. aasta direktiivi 1999/62/EÜ kaudu (raskete kaubaveokite maksustamise kohta teatavate infrastruktuuride kasutamise eest, EÜT L 187, 20.7.1999, lk 42) ja liidu heitkogustega kauplemise süsteemi kaudu.

⁽⁸¹⁾ Näiteks direktiivi (EL) 2009/33/EÜ kaudu.

4.3.1.3. Ergutav mõju

164. Lisaks jaos 3.1.2 kirjeldatud tingimustele kohaldatakse punktides 165–169 esitatud tingimusi.
165. Liikmesriik peab esitama usutava vastupidise stsenaariumi, mille kohaselt abi ei anta. Vastupidine stsenaarium hõlmab investeringut, millel on sama võimsus, eluiga ja asjakohasel juhul muud olulised tehnilised näitajad nagu keskkonnasõbralikul investeringul. Kui investering on seotud keskkonnasõbralike sõidukite või keskkonnasõbralike mobiilsete teenindusseadmete soetamise või liisimisega, hõlmab vastupidine stsenaarium üldjuhul samasse kategooriasse kuuluvate ja sama võimsusega ning asjakohasel juhul vähemalt liidu standarditele vastavate sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete soetamist või liisimist ilma abita.
166. Vastupidine stsenaarium võib seisneda olemasolevate sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete käitamise jätkamises keskkonnasõbraliku investeringu elueale vastava ajavahemiku jooksul. Sellisel juhul tuleks arvesse võtta kõnealuse ajavahemiku diskonteeritud hooldus-, remondi- ja moderniseerimiskulusid.
167. Muudel juhtudel võib vastupidine stsenaarium seisneda sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete hilisemas asendamises; sellisel juhul tuleks arvesse võtta sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete diskonteeritud väärtust ning tasakaalustada majanduslike eluigade erinevus. See lähenemisviis võib olla eriti asjakohane sõidukite puhul, mille majanduslik eluiga on pikem, nagu laevad, raudteeveerem või õhusõidukid.
168. Liisitavate sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete puhul tuleks keskkonnasõbralike sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete liisingu diskonteeritud väärtust võrrelda selliste vähem keskkonnasõbralike sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete liisingu diskonteeritud väärtusega, mida kasutatakse abi puudumisel.
169. Kui investering seisneb seadmete lisamises olemasolevale sõidukile või mobiilsele teenindusseadmele, et parandada selle keskkonnatoimet (näiteks saastekontrollisüsteemide moderniseerimine), võib abi anda investeerimiskulude kogusumma ulatuses.

4.3.1.4. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.3.1.4.1. Asjakohasus

170. Lisaks jaos 3.2.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktis 171 esitatud nõudeid.
171. Kontrollides kavandatud meetme asjakohasust võrreldes alternatiivsete poliitikavahenditega, tuleks võtta arvesse muud liiki sekkumiste kui riigiabi potentsiaali stimuleerida keskkonnasõbraliku liikuvuse turu arengut ja nende eeldatavat mõju võrreldes kavandatud meetme mõjuga. Sellised muud liiki sekkumised võivad hõlmata keskkonnasõbralike sõidukite soetamise edendamise üldmeetmete, näiteks keskkonnahoidlikkuse premeerimise süsteemide või lammutuskavade kehtestamist või vähese heitega tsoonide loomist asjaomases liikmesriigis.

4.3.1.4.2. Proportsionaalsus

172. Abi ei tohi ületada kulusid, mis on vajalikud kõnealuse majandustegevuse arengu soodustamiseks viisil, mis tõstab keskkonnakaitse taset (tavapärastelt sõidukitelt ja seadmetelt keskkonnasõbralikele sõidukitele ja keskkonnasõbralikele mobiilsetele teenindusseadmetele ülemineku kaudu), võrreldes vastupidise stsenaariumiga, kus abi ei anta. Riigiabi võib pidada proportsionaalseks, kui punktides 173–181 esitatud tingimused on täidetud.
173. Üldjuhul tuleb abi andmiseks korraldada konkurentsipõhine pakkumismenetlus, mis viiakse läbi vastavalt punktides 49 ja 50 esitatud kriteeriumidele.

174. Kui konkurentsipõhises pakkumismenetluses kasutatakse muid kriteeriume kui taotletud abisumma, kohaldatakse punkti 50. Valikukriteeriumid võivad olla seotud näiteks investeeringust tuleneva eeldatava keskkonnakasuga CO₂-ekvivalendi või muude saasteainete heitkoguste vähendamise mõttes investeeringu eluea jooksul. Sellistel juhtudel võib liikmesriik keskkonnakasu kindlakstegemise hõlbustamiseks nõuda, et taotlejad näitaksid oma pakkumustes ära investeeringust tuleneva heitkoguste vähenemise eeldatava taseme võrreldes liidu standarditele vastava (asjakohasel juhul) võrreldava sõiduki heite tasemega. Konkurentsipõhises pakkumismenetluses kasutatavad keskkonnakriteeriumid võivad sisaldada ka olelusringiga seotud kaalutlusi, näiteks toote olelusringi lõpus toimuva käitlemise keskkonnamõju.
175. Konkurentsipõhise pakkumismenetluse kavandamisel tuleb tagada, et taotlejatel on piisavad stiimulid esitada pakkumusi projektidele, mis on seotud heitevabade sõidukite soetamisega (kui need on asjaomase transpordiliigi puhul kättesaadavad), mis on üldiselt kallimad kui vähem keskkonnasõbralikud alternatiivid. Seejuures tuleb tagada, et valikukriteeriumide kohaldamine ei seaks neid projekte ebasoodsasse olukorda võrreldes teiste keskkonnasõbralike sõidukitega, mis ei liigitu heiteta sõidukiteks. Näiteks võib keskkonnakriteeriumid kavandada erikriteeriumidena, mis võimaldavad anda rohkem punkte projektidele, mille keskkonnakasu ületab kasu, mis tuleneb kvalifitseerumise nõuetele või meetme peamisele eesmärgile vastavusest. Selleks et piirata konkreetsete kategooriate pakkujate maksimaalseid pakkumusi, võivad asjakohastel juhtudel vajalikud olla pakkumuste ülempiirid. Pakkumuste ülempiire tuleks põhjendada punktides 51, 52 ja 53 osutatud võrdlusprojektide kvantifitseerimisega.
176. Erandina punktides 173–175 võib järgmistel juhtudel abi anda ilma konkurentsipõhise pakkumismenetluseta:
- a) kui eeldatav osalejate arv ei ole tõhusa konkurentsi tagamiseks või strateegilise pakkumise vältimiseks piisav;
 - b) kui liikmesriik esitab piisavad põhjendused selle kohta, et punktides 49 ja 50 kirjeldatud konkurentsipõhine pakkumismenetlus ei ole abi proportsionaalsuse tagamiseks asjakohane ning et punktides 177–180 nimetatud alternatiivsete meetodite kasutamine ei suurendaks põhjendamatute konkurentsimoonutuste ohtu, ⁽⁸²⁾ sõltuvalt meetme või asjaomaste sektorite või transpordiliikide omadustest, või
 - c) kui abi antakse selliste sõidukite soetamiseks või liisimiseks, mis on ette nähtud kasutamiseks maantee-, raudtee- või veetranspordi sektoris avaliku reisijateveoga tegelevatele ettevõtjatele.
177. Punktis 176 osutatud juhtudel võib abi pidada proportsionaalseks, kui see ei ületa 40 % abikõlblikest kuludest. Abi osakaalu võib heiteta sõidukite puhul suurendada 10 protsendipunkti võrra ning keskmise suurusega ettevõtjate puhul 10 protsendipunkti võrra ja väikeettevõtjate puhul 20 protsendipunkti võrra.
178. Abikõlblikud kulud on investeeringu netolisakulud. Need arvutatakse ühelt poolt soetatava või liisitava keskkonnasõbraliku sõiduki omamise kogukulu ning teiselt poolt abi ja vastupidise stsenaariumi korral omamise kogukulu vahena. Kulud, mis ei ole otseselt seotud kõrgema keskkonnakaitse taseme saavutamise, ei ole abikõlblikud.
179. Sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete moderniseerimise korral võivad kooskõlas punktiga 169 abikõlblikud kulud võrduda moderniseerimise kogukuludega, tingimusel et vastupidise stsenaariumi korral säilib sõidukitel või mobiilsetel teenindusseadmetel moderniseerimiseta sama majanduslik eluiga.

⁽⁸²⁾ Selle tõendamiseks võib kinnitada, et abi antakse läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil ning et potentsiaalseid huvitatud isikuid teavitatakse piisavalt meetme ulatusest ja võimalikest abi andmise tingimustest.

180. Sõltuvalt meetme konkreetsetest omadustest võib liikmesriik punktide 48, 51 ja 52 kohasele rahastamispuudujäägi analüüsile tuginedes tõendada ka suurema abisumma vajalikkust. Sellisel juhul peab liikmesriik vajaliku abisumma eelduste kontrollimiseks teostama järelkontrolli ja kehtestama tagastatismehhanismi, nagu on kirjeldatud punktis 55. Abisumma ei tohi ületada rahastamispuudujääki, nagu on kirjeldatud punktides 51 ja 52.
181. Üksikabi korral tuleb abisumma kindlaks määrata rahastamispuudujäägi analüüsi alusel vastavalt punktides 48, 51 ja 52 kirjeldatule. Sellistel juhtudel peab liikmesriik vajaliku abisumma eelduste kontrollimiseks teostama järelkontrolli ja kehtestama tagastatismehhanismi, nagu on kirjeldatud punktis 55.
- 4.3.1.5. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine
182. Lisaks jaos 3.2.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 183–189 esitatud nõudeid.
183. Komisjon on seisukohal, et maagaasil töötavatesse sõidukitesse ja mobiilsetesse teenindusseadmetesse tehtavateks investeeringuteks antav abi võib lühiajaliselt vähendada kasvuhooonegaaside ja muude saasteainete heidet, kuid alternatiivsete investeeringutega võrreldes võidakse seeläbi pikemas perspektiivis süvendada negatiivseid välismõjusid keskkonnale. Maagaasil töötavate sõidukite ja mobiilsete teenindusseadmete soetamiseks antav abi võib põhjendamatult moonutada konkurentsi, kui see tõrjub kõrvale investeeringud turul juba kättesaadavatesse keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse või kui see kinnistab teatavate tehnoloogiliste lahenduste kasutamise, millega takistatakse keskkonnasõbralikumate lahenduste kasutuselevõttu ja selliste lahenduste turu arengut. Seepärast leiab komisjon neil juhtudel, et maagaasil töötavate sõidukite ja mobiilsete teenindusseadmete jaoks antava abi negatiivne mõju jääb tõenäoliselt korvamata.
184. Abi veetranspordis kasutatavate surumaagaasil ja veeldatud maagaasil töötavate sõidukite ja mobiilsete teenindusseadmete soetamiseks või liisimiseks võidakse siiski pidada abiks, mis ei tekita pikaajalise seotuse efekti ega tõrju kõrvale investeeringuid keskkonnasõbralikumatesse tehnoloogilistesse lahendustesse, kui liikmesriik tõendab, et keskkonnasõbralikumad alternatiivid ei ole turul hõlpsasti kättesaadavad ja eeldatavasti ei muutu nad lühiajalisel perspektiivis kättesaadavaks ⁽⁸³⁾.
185. Alternatiivid kõige saastavamatel fossiilkütustel (nt diislikütus, bensiin või veeldatud naftagaas) töötavatele sõidukitele on maantee-, vee-, ja raudteetranspordi sektoris juba turul kättesaadavad. Kõnealuste sõidukite jaoks abi andmisega kaasneb märkimisväärne risk, et traditsiooniline tehnoloogia kinnistub ja kõrvale tõrjutakse investeeringud turul kättesaadavatesse keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse, kuna nõudlus suunatakse keskkonnasõbralikumate sõidukitelt eemale. See pärsiks ka mittefossiilsetel energiaallikatel põhinevate tehnoloogiliste lahenduste turu edasist arengut. Seetõttu loetakse, et selliste sõidukite soetamiseks või liisimiseks antaval abil, sh juhul, kui tegemist on uue põlvkonna sõidukitega, mis vastavad liidu standarditest rangematele standarditele (asjakohasel juhul), ei ole sama positiivset mõju kui abil, mida antakse väiksema otsese (väljalasketoru) CO₂-heitega keskkonnasõbralike sõidukite soetamiseks või liisimiseks. Seetõttu leiab komisjon, et kõige saastavamaid fossiilkütuseid, näiteks diislikütust, bensiini või veeldatud naftagaasi, kasutavatele sõidukitele antava abi negatiivne mõju konkurentsile jääb tõenäoliselt korvamata.
186. Eeldatakse, et heitevabad elektri või vesiniku jõul töötavad õhusõidukid ei muutu lähiajal turul kättesaadavaks. Seetõttu leiab komisjon, et muude keskkonnasõbralike õhusõidukite (v.a heitevabad õhusõidukid) jaoks antava riigiabi negatiivset mõju võib korvata abi positiivne mõju, kui see aitab kaasa uute, tõhusamate ja oluliselt keskkonnasõbralikumate õhusõidukite turuletoomisele või kasutuselevõtu kiirendamisele kooskõlas kliimaneutraalsuse suunas liikumise trajektooriga, kinnistamata teatavaid tehnoloogilisi lahendusi ja tõrjumata kõrvale investeeringud keskkonnasõbralikumasse alternatiividesse.

⁽⁸³⁾ Selle hindamisel võtab komisjon sõltuvalt asjaomastest sektoritest ja transpordiliikidest üldjuhul arvesse kahe kuni viie aasta pikkust ajavahemikku, mis järgneb abimeetme teatamisele või selle rakendamisele. Hindamisel tugineb komisjon liikmesriigi esitatud sõltumatutele turu-uuringutele või muudele asjakohastele tõenditele.

187. Kui see on vajalik abi iseäranis moonutava mõju leevendamiseks, võttes muu hulgas arvesse abisaaja turupositsiooni, või meetmete positiivse mõju suurendamiseks, võib komisjon lennutranspordi puhul nõuda, et abisaaja kõrvaldaks kasutusest samaväärse arvu vähem keskkonnasõbralikke õhusõidukeid, mille stardimass on samaväärne riigiabiga soetatud või liisitud õhusõidukitega.
188. Kui komisjon hindab sõidukite või mobiilsete teenindusseadmete soetamiseks või liisimiseks antavast abist tulenevaid konkurentsimoonutusi, kaalub ta, kas uute sõidukite kasutuselevõtmine põhjustaks või süvendaks asjaomases sektoris turutõrkeid, näiteks ülevõimsust.
189. Seoses eeldatava suurema moonutava mõjuga, mida avaldavad meetmed, millega konkurentsipõhise pakkumismenetluse puudumisel antakse sihtotstarbelist toetust üksikule abisaajale või piiratud arvule konkreetsetele abisaajatele, ⁽⁸⁴⁾ peab liikmesriik meetme ülesehitust piisavalt põhjendama ja tõendama, et suuremat konkurentsimoonutuste riski vähendatakse asjakohaselt ⁽⁸⁵⁾.

4.3.2. Abi laadimis- või tankimistaristu kasutuselevõtuks

4.3.2.1. Abi põhjendatus

190. Selleks, et võimaldada keskkonnasõbralike sõidukite laialdast kasutuselevõttu ja üleminekut heitevabale liikuvusele, on vaja üldist laadimis- ja tankimistaristute võrku. Keskkonnasõbralike sõidukite turuletoomisel seisnebki üks eriti oluline takistus nende sõidukite laadimiseks või tankimiseks vajaliku taristu väheses kättesaadavuses. Peale selle ei jaotu laadimis- ja tankimistaristu liikmesriigiti ühtlaselt. Kuni kasutusel olevate keskkonnasõbralike sõidukite osakaal on väike, ei pruugi turg üksinda vajalikku laadimis- ja tankimistaristut pakkuda.
191. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/94/EL ⁽⁸⁶⁾ kehtestati ühine meetmete raamistik liidus transpordi jaoks alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtuks. Ka teised keskkonnasõbralike sõidukite kasutuselevõttu edendavad poliitikameetmed võivad juba anda investeerimissignaale laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõtuks. Neist poliitikameetmetest aga ei pruugi siiski piisata tuvastatud turutõrgete täielikuks kõrvaldamiseks. Seepärast võivad liikmesriigid anda abi nende järelejäänud turutõrgete kõrvaldamiseks ning laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõtu toetamiseks.

4.3.2.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

192. Abi võib anda laadimis- või tankimistaristu ehitamiseks, paigaldamiseks, ajakohastamiseks või laiendamiseks.
193. Projektid võivad hõlmata ka rajatise arukaks laadimiseks ning taastuvatest energiaallikatest elektri või saastevaba või vähese CO₂-heitega vesiniku kohapealseks tootmiseks, mis on ühendatud laadimis- või tankimistaristuga otseühenduse kaudu, ning kohapealseid rajatise transpordikütusena kasutatava elektri või saastevaba või vähese CO₂-heitega vesiniku säilitamiseks. Kohapealse elektri- või vesinikutootmisrajatise nimitootmisvõimsus peaks olema proportsionaalne sellega ühendatud laadimis- või tankimistaristu nimiväljund- või tankimisvõimsusega.

⁽⁸⁴⁾ Vt punkt 66.

⁽⁸⁵⁾ Selleks võib tagada, et ülerahastamise välistamiseks veendutakse, et abi ei ületa netolisakulusid, mis tehakse kindlaks rahastamispuudujäägi alusel faktilise ja vastupidise stsenaariumi võrdlemisel, ning et liikmesriik kehtestab järelkontrollimehhanismi, et kontrollida vajaliku abisumma kohta tehtud oletusi, ja tagastatismehhanismi.

⁽⁸⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (ELT L 307, 28.10.2014, lk 1).

4.3.2.3. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.3.2.3.1. Abi vajalikkus

194. Liikmesriik peab kontrollima, kas abi on vajalik selleks, et ergutada riigiabiga kasutusele võetava taristuga samasse kategooriasse kuuluva laadimis- või tankimistaristu kasutuselevõttu, ⁽⁸⁷⁾ tuginedes eelnevale avalikule konsultatsioonile, sõltumatule turu-uuringule või mis tahes muule asjakohasele tõendusmaterjalile, mida on kirjeldatud jaos 3.2.1.1. Eelkõige peab liikmesriik tõendama, et kaubanduslikel tingimustel sarnast taristut lühiajalises perspektiivis tõenäoliselt välja ei arendata, ⁽⁸⁸⁾ ja asjakohasel juhul kaaluma heitkogustega kauplemise süsteemi mõju.
195. Hinnates vajadust anda abi sellise laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõtuks, mida saavad lisaks abisaaja(te)le kasutada ka kolmandad isikud, sealhulgas üldkasutatava laadimis- või tankimistaristu kasutuselevõtuks, võib arvesse võtta selliste keskkonnasõbralike sõidukite turuosa, mida see taristu teenindaks, ning liiklusmahtu asjaomases piirkonnas või asjaomastes piirkondades.

4.3.2.3.2. Asjakohasus

196. Lisaks jaos 3.2.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktis 197 esitatud nõuet.
197. Kontrollides kavandatud meetme asjakohasust võrreldes alternatiivsete poliitikavahenditega, tuleks võtta arvesse uute regulatiivsete sekkumiste potentsiaali stimuleerida üleminekut keskkonnahoidlikule liikuvusele ja nende eeldatavat mõju võrreldes kavandatud meetme mõjuga.

4.3.2.3.3. Proportsionaalsus

198. Abi ei tohi ületada kulusid, mis on vajalikud kõnealuse majandustegevuse arengu soodustamiseks viisil, mis tõstab keskkonnakaitse taset. Abi võib pidada proportsionaalseks, kui on täidetud punktides 199–204 esitatud tingimused.
199. Abi andmiseks tuleb korraldada konkurentsipõhine pakkumismenetlus, mis viiakse läbi vastavalt punktides 49 ja 50 esitatud kriteeriumidele. Konkurentsipõhise pakkumismenetluse kavandamisel tuleb tagada, et taotlejatel on piisavad stiimulid esitada pakkumusi üksnes taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri või saastevaba vesinikuga varustava laadimis- või tankimistaristu projektidele. Pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaldamine ei tohi seada üksnes taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri või saastevaba vesinikuga varustava laadimis- või tankimistaristu projekte ebasoodsamasse olukorda võrreldes laadimis- või tankimistaristu projektidega, mille raames varustatakse kasutajaid ka elektri või vesinikuga, mis on taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiaga või saastevaba vesinikuga võrreldes CO₂-mahukam või mis ei ole toodetud taastuvatest energiaallikatest. Selleks et piirata konkreetsete kategooriate pakkujate maksimaalseid pakkumusi, võivad asjakohasel juhtudel vajalikud olla pakkumuste ülempiirid. Pakkumuste ülempiire tuleks põhjendada punktides 51, 52 ja 53 osutatud võrdlusprojektide kvantifitseerimisega.
200. Erandina punktist 199 võib järgmistel juhtudel abi anda muul viisil kui konkurentsipõhise pakkumismenetluse tulemusena:
- a) kui eeldatav osalejate arv ei ole tõhusa konkurentsi tagamiseks või strateegilise pakkumise vältimiseks piisav;
 - b) kui punktides 49 ja 50 kirjeldatud konkurentsipõhist pakkumismenetlust ei ole võimalik korraldada;

⁽⁸⁷⁾ Näiteks tava- või suure võimsusega laadimistaristu.

⁽⁸⁸⁾ Selle hindamisel kaalub komisjon üldiselt, kas laadimis- või tankimistaristu võetakse eeldatavasti kaubanduslikel tingimustel kasutusele meetme kestuse seisukohast asjakohase ajavahemiku jooksul. Hindamisel tugineb komisjon eelneva avaliku konsultatsiooni tulemustele, liikmesriigi esitatud sõltumatutele turu-uuringutele või muudele asjakohastele tõenditele.

- c) kui abi antakse laadimis- või tankimistaristu jaoks, mis on ette nähtud kasutamiseks üksnes või peamiselt ettevõtjatele, kes tegelevad maantee-, raudtee- või veetranspordi sektoris avaliku reisijateveoga; ⁽⁸⁹⁾
- d) kui abi antakse laadimis- või tankimistaristu jaoks, mis on ette nähtud üksnes või peamiselt abisaajale kasutamiseks ja mis ei ole üldsusele kättesaadav, ⁽⁹⁰⁾ kui asjaomane liikmesriik seda piisavalt põhjendab; või
- e) kui abi antakse laadimis- või tankimistaristu jaoks, mis on ette nähtud kasutamiseks teatavate sõidukiliikide puhul, mille turuosad asjaomases liikmesriigis (asjaomaste sõidukiliikide kaupa) või liiklusmahud asjaomases piirkonnas või asjaomastes piirkondades on väga väikesed ⁽⁹¹⁾.
201. Punktis 200 osutatud juhtudel võib abisumma kindlaks määrata rahastamispuudujäägi analüüsi alusel vastavalt punktides 48, 51 ja 52 kirjeldatule. Liikmesriik peab vajaliku abisumma eelduste kontrollimiseks teostama järelkontrolli ja kehtestama tagastamismehhanismi, nagu on kirjeldatud punktis 55.
202. Alternatiivina punktile 201 võib abi pidada proportsionaalseks, kui see ei ületa 30 % abikõlblikest kuludest või, kui laadimis- või tankimistaristu varustab kasutajaid ainult taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri või saastevaba vesinikuga, 40 % abikõlblikest kuludest. Abi osakaalu võib suurendada keskmise suurusega ettevõtjate puhul 10 protsendipunkti võrra ja väikeettevõtjate puhul 20 protsendipunkti võrra. Investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti a tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 15 protsendipunkti võrra ja investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 5 protsendipunkti võrra.
203. Sellistel juhtudel on abikõlblikud kulud kõik laadimis- või tankimistaristu ehitamise, paigaldamise, ajakohastamise või laiendamise seotud investeerimiskulud. Nende hulka võivad kuuluda näiteks kulud, mis on seotud järgmisega:
- a) laadimis- või tankimistaristu ja sellega seotud tehnilised seadmed;
- b) elektriliste või muude osade, sealhulgas laadimis- või tankimistaristu võrguga või kohaliku elektri- või vesinikutootmis- või -säilitamisüksusega ühendamiseks ja laadimistaristu nutivalmiduse tagamiseks vajalike elektrikaablite ja trafode paigaldamine või ajakohastamine;
- c) tsiviilehitustööd, maa või tee kohandamine, paigalduskulud ja seonduvate lubade saamise kulud.
204. Kui projekt hõlmab kohapealset taastuvallikatest elektri tootmist või saastevaba või vähese CO₂-heitega vesiniku tootmist või elektri või saastevaba või vähese CO₂-heitega vesiniku kohapealset säilitamist, võivad abikõlblikud kulud hõlmata tootmisüksuste või hoidlate seotud investeerimiskulusid.

4.3.2.4. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine

205. Lisaks jaos 3.2.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 206–216 esitatud nõudeid.

⁽⁸⁹⁾ Laadimis- või tankimistaristu, mis on ette nähtud kasutamiseks peamiselt ettevõtjatele, kes tegelevad maantee-, raudtee- või veetranspordi sektoris avaliku reisijateveoga, võib olla avatud kasutamiseks ka nende ettevõtjate töötajatele, välisöövõtjatele või tarnijatele.

⁽⁹⁰⁾ Laadimis- või tankimistaristu, mis on ette nähtud peamiselt abisaajale kasutamiseks, võib olla avatud kasutamiseks ka abisaaja töötajatele, välisöövõtjatele või tarnijatele.

⁽⁹¹⁾ Näiteks meede investeerimiseks raskeveokite vesinikutanklatesse kaubaterminalides ja logistikaparkides liikmesriigis, kus vesinikütusel töötavate raskeveokite turuosa on alla 2 %.

206. Uus laadimistaristu, mis võimaldab edastada elektrit väljundvõimsusega kuni 22 kW, peab suutma toetada aruka laadimise funktsioone. Sellega tagatakse laadimistoimingute optimeerimine ja haldamine viisil, mis ei põhjusta ülekoormust ning mis võimaldab täielikult ära kasutada taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kättesaadavust ja madalaid elektrihindu süsteemis.
207. Selleks et vältida taristu dubleerimist ja kasutada ära vara, mis ei ole veel jõudnud oma majandusliku eluea lõppu, peab liikmesriik vee- ja lennustranspordi tankimistaristu puhul, mis varustab kasutajaid sünteetiliste kütustega, sealhulgas muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelate ja gaasiliste transpordikütustega või biokütustega, ⁽⁹²⁾ põhjendama vajadust uue taristu järele, võttes arvesse selle taristu abil pakutava kütuse või kütuste tehnilisi omadusi. Asendavate ⁽⁹³⁾ sünteetiliste kütuste või biokütuste puhul peab liikmesriik kaaluma, mil määral saab sünteetiliste kütuste või biokütustega varustamiseks kasutada olemasolevat taristut.
208. Tankimistaristu ehitamiseks, paigaldamiseks, uuendamiseks või laiendamiseks antav abi võib põhjendamatult moonutada konkurentsi, kui see tõrjub kõrvale investeeringud turul juba kättesaadavatesse keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse või kui see kinnistab teatavate tehnoloogiliste lahenduste kasutamise, millega takistatakse keskkonnasõbralikumate lahenduste kasutuselevõttu ja selliste lahenduste turu arengut. Seetõttu leiab komisjon neil juhtudel, et maagaasil põhinevate kütustega varustava tankimistaristu jaoks antava abi negatiivne mõju konkrentsile jääb tõenäoliselt korvamata.
209. Võttes arvesse veetranspordisektori puhta liikuvuse tehnoloogia turu praegust arenguetappi, võib abi, mida antakse veetranspordivahendite surumaagaasiga ja veeldatud maagaasiga varustava tankimistaristu ehitamiseks, paigaldamiseks, ajakohastamiseks või laiendamiseks, pidada abiks, mis ei tekita pikaajalise seotuse efekti ega tõrju kõrvale investeeringuid keskkonnasõbralikumatesse tehnoloogilistesse lahendustesse, kui liikmesriik tõendab, et keskkonnasõbralikumad alternatiivid ei ole turul hõlpsasti kättesaadavad ja eeldatavasti ei muutu nad lühiajalises perspektiivis kättesaadavaks, ⁽⁹⁴⁾ ning tingimusel, et taristut kasutatakse vähese CO₂-heitega kütustele ülemineku käivitamiseks. Sellise abi hindamisel võtab komisjon arvesse, kas investeering moodustab osa CO₂-heite vähendamise usutavast trajektloorist ja kas abi aitab saavutada alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu käsitlevates liidu õigusaktides sätestatud eesmärged.
210. Maanteetranspordi puhul on heiteta sõidukid juba realistlik valikuvõimalus, eriti kergsõidukite puhul. Mis puudutab raskeveokeid, siis eeldatakse, et need muutuvad turul lähitulevikus laiemalt kättesaadavaks. Seepärast avaldab raskeveokeid veeldatud maagaasiga varustava tankimistaristu jaoks pärast 2025. aastat antav abi tõenäoliselt konkrentsile negatiivset mõju, mida positiivne mõju tõenäoliselt ei tasakaalusta. Raskeveokite tankimistaristule antava abi hindamisel võtab komisjon arvesse, kas see aitab saavutada alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu käsitlevates liidu õigusaktides sätestatud eesmärged.
211. Fossiilsetel energiaallikatel põhinevate kütuste alternatiivid on juba turul kättesaadavad ning neid saab kasutada maanteetranspordi sektoris, veetranspordisektori teatavates segmentides ja raudteetranspordi sektoris. Seetõttu leitakse, et fossiilsetel energiaallikatel põhinevate kütustega, sealhulgas fossiilkütusepõhise vesinikuga, ⁽⁹⁵⁾ varustava tankimistaristu kasutuselevõtuks või ajakohastamiseks antaval abil ei ole samasugust positiivset mõju kui mittefossiilsetel energiaallikatel põhinevate või vähese CO₂-heitega kütustega varustava tankimistaristu kasutuselevõtuks antaval abil. Esiteks tasakaalustab transpordisektori CO₂-heite vähenemise tõenäoliselt fossiilsetel energiaallikatel põhinevate kütuste tootmisest ja kasutamisest tuleneva CO₂-heite jätkumine, eriti kui seda tõhusalt ei koguta ega säilitata. Teiseks võib abi andmine tankimistaristu jaoks, mis varustab kasutajaid fossiilsetel energiaallikatel põhinevate kütustega, mis ei ole vähese CO₂-heitega, tuua kaasa ohu, et teatav tootmistehnoloogia kinnistub ja kõrvale tõrjutakse investeeringud keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse,

⁽⁹²⁾ Sealhulgas säästvad lennukikütused.

⁽⁹³⁾ Asendavad kütused on kütused, mis on funktsionaalselt samaväärsed praegu kasutatavate fossiilkütustega ning mis sobivad täielikult kasutamiseks olemasolevate jaotustaristute ning pardamasinate ja mootorite puhul.

⁽⁹⁴⁾ Selle hindamisel võtab komisjon üldjuhul arvesse kahe kuni viie aasta pikkust ajavahemikku, mis järgneb abimeetmest teatamisele või selle rakendamisele. Hindamisel tugineb komisjon liikmesriigi esitatud sõltumatutele turu-uuringutele või muudele asjakohastele tõenditele.

⁽⁹⁵⁾ Vt komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide komiteele „Kliimaneutraalse Euroopa vesinikustrateegia“ (COM(2020) 301 final, lk 3).

kuna nõudlus suunatakse eemale tootmisprotsessidelt, mis ei hõlma fossiilsete energiaallikate kasutamist või mis on vähese CO₂-heitega. See pärsiks ka heitevabaks liikuvuseks vajalike keskkonnasõbralike mittefossiilsetel energiaallikatel põhinevate tehnoloogiliste lahenduste turu ning mittefossiilsete kütuste ja energia tootmise turu arengut. Seepärast leiab komisjon, et sellise abi negatiivne mõju konkurentsile, mida antakse tankimistaristu jaoks, mis varustab kasutajaid fossiilsetel energiaallikatel põhinevate kütustega, sealhulgas fossiilkütustepõhise vesinikuga, mille puhul vesiniku tootmise käigus tekkivaid kasvuhoonegaase tõhusalt ei koguta, jääb tõenäoliselt korvamata, kui puudub usutav trajektoor taastuvkütustega või vähese CO₂-heitega kütustega varustamiseks ja nende kasutamiseks keskpikas perspektiivis.

212. Abi vesinikutankimistaristule, mis ei varusta kasutajaid üksnes saastevaba vesinikuga või vähese CO₂-heitega vesinikuga, võib pidada abiaks, mis ei tekita pikaajalise seotuse efekti ega tõrju kõrvale investeringuid keskkonnasõbralikumatesse tehnoloogilistesse lahendustesse, kui liikmesriik esitab usutava trajektoori 2035. aastaks tankimistaristus sellisest vesinikust järgjärguliseks loobumiseks, mis ei ole saastevaba või vähese CO₂-heitega vesinik.
213. Asjakohaste kaitsemeetmete puudumisel võib abi kaasa tuua turuvõimu tekkimise või tugevnemise ning see võib takistada või kahjustada tõhusat konkurentsi tekkivatel või arenevatel turgudel. Seepärast peab liikmesriik tagama, et abimeetme kavandamisel nähakse ette asjakohased kaitsemeetmed selle riski kõrvaldamiseks. Need kaitsemeetmed võivad hõlmata näiteks abimeetme eelarvest ühele ettevõtjale eraldatava abi maksimaalse protsendimäära kindlaksmääramist.
214. Kui see on asjakohane, hindab komisjon, kas on kehtestatud piisavad kaitsemeetmed tagamaks, et laadimis- või tankimistaristu käitajad, kes pakuvad või lubavad oma taristust lepingupõhiseid makseid, ei tee põhjendamatult vahet liikuvusteenuse osutajate vahel, näiteks kohaldades põhjendamatuid soodusjuurdepääsutingimusi või põhjendamatut hindade diferentseerimist. Kui selliseid kaitsemeetmeid ei ole kehtestatud, leiab komisjon, et meede võib tõenäoliselt avaldada põhjendamatut negatiivset mõju konkurentsile liikuvusteenuste turul.
215. Kontsessioon või muu volitus kolmandale isikule laadimis- või tankimistaristu käitamiseks tuleb anda konkurentsipõhiselt, läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt, võttes asjakohasel juhul nõuetekohaselt arvesse kohaldatavaid liidu riigihanke-eeskirju.
216. Kui abi antakse sellise laadimis- või tankimistaristu ehitamiseks, paigaldamiseks, ajakohastamiseks või laiendamiseks, mida peale abisaaja(te) saavad kasutada ka kolmandad isikud, sealhulgas üldkasutatava laadimis- või tankimistaristu ehitamiseks, paigaldamiseks, ajakohastamiseks või laiendamiseks, peab see taristu olema üldsusele kättesaadav ja võimaldama kasutajatele mittediskrimineerivat juurdepääsu, sealhulgas (vastavalt asjakohasusele) seoses tariifide, autentimis- ja makseviiside ning muude kasutustingimustega. Lisaks peab liikmesriik tagama, et tasud, mida võetakse muudelt kasutajatelt kui abisaajalt või abisaajatelt laadimis- või tankimistaristu kasutamise eest, vastavad turuhindadele.

4.4. Abi ressursitõhususe suurendamiseks ja ringmajandusele ülemineku toetamiseks

4.4.1. Abi põhjendus

217. ELi ringmajanduse tegevuskava⁽⁹⁶⁾ on tulevikku suunatud tegevuskava, mille eesmärk on Euroopa roheline kokkuleppe teatisega edendatava põhjaliku muutuse raames kiirendada liidu üleminekut ringmajandusele. Ringmajanduse tegevuskava edendab ringmajanduse protsesse, ergutab säästvat tarbimist ja tootmist ning selle eesmärk on tagada, et välditakse jäätmeteket ja et kasutatavaid ressursse hoitakse liidu majanduses võimalikult kaua. Need sihid on ka eeltingimuseks, mis võimaldavad saavutada liidus 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgi ning keskkonnasõbralikuma ja kestlikuma majanduse.

⁽⁹⁶⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“ (COM(2020) 98 final).

218. Ringmajanduse tegevuskavas nimetatakse konkreetselt vajadust võtta keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste läbivaatamisel arvesse ringmajandusega seotud eesmärgi. Rahaline toetus riigiabina, millega kaasnevad põhjalikud, selged ja järjepidevad eeskirjad, võib olla oluline, et toetada tootmisprotsessides ringlust, mis on osa liidu tööstuse laiemast ümberkujundamisest kliimanetraalsuse ja pikaajalise konkurentsivõime saavutamiseks. Samuti võib see olla kesksel kohal liidu hästitoimiva teisese toorme turu loomisel, mis vähendab survet loodusvaradele, loob jätkusuutlikku majanduskasvu ja töökohti ning tugevdab vastupanuvõimet.
219. Lisaks tunnistatakse ringmajanduse tegevuskavas bioloogiliste ressursside kasvavat tähtsust ELi majanduse olulise sisendina. Vastavalt ELi biomajanduse strateegiale⁽⁹⁷⁾ toetab biomajandus Euroopa roheline kokkuleppe eesmärgi, aidates kaasa CO₂-neutraalse majanduse saavutamisele, suurendades keskkonnaval, majanduslikku ja sotsiaalset kestlikkust ning edendades keskkonnasäästlikku majanduskasvu. Riigiabi vormis antaval rahalisel toetusel võib olla oluline roll selliste kestlike biomajanduse tavade kasutuselevõtu toetamisel nagu bioressursipõhiste materjalide ja toodete keskkonnasäästlik tootmine, mis võivad aidata saavutada kliimanetraalsust ja mida turg iseseisvalt omaks ei võtaks.

4.4.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

220. Käesoleva jao kohast abi võib anda järgmist liiki investeeringuteks:
- a) investeeringud ressursitõhususe parandamiseks järgmise kaudu:
 - i) sama toodangukoguse tootmiseks kasutatavate ressursside netovähenedmine;⁽⁹⁸⁾
 - ii) esmase tooraine või lähteaine asendamine teisese (korduskasutatud või ringlussevõetud) või taaskasutatud tooraine või lähteainega või
 - iii) fossiilkütusepõhiste toorainete või lähteainete asendamine bioressursipõhiste toorainete või lähteainetega;
 - b) investeeringud abisaaja tekitatavate jäätmete vähendamise, vältimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, materjalide taaskasutamise, saastest puhastamise ja ringlussevõtu;⁽⁹⁹⁾
 - c) investeeringud kolmandate isikute tekitatud selliste jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamise, materjalide taaskasutamise, saastest puhastamise ja ringlussevõtu, mis vastasel juhul kõrvaldataks või mida käideldaks jäätmehierarhias⁽¹⁰⁰⁾ madalamal astmel asuval viisil või vähem ressursitõhusal viisil või millega kaasneks ringlussevõtu madalam kvaliteet;
 - d) investeeringud selliste muude toodete, materjalide või ainete⁽¹⁰¹⁾ vähendamise, vältimise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, materjalide taaskasutamise, saastest puhastamise, korduskasutusse ja ringlussevõtu, mille on tekitanud abisaaja või kolmandad isikud ja mis ei pruugi olla käsitatavad jäätmetena ning mis vastasel juhul jääksid kasutamata või mis kõrvaldataks või mida taaskasutatakse vähem ressursitõhusal viisil, mis kujutaksid endast jäätmeid, kui neid ei võetaks uuesti kasutusse, või millega kaasneks ringlussevõtu madalam kvaliteet;

⁽⁹⁷⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kestlik biomajandus Euroopas: majanduse, ühiskonna ja keskkonna vaheliste sidemete tugevdamine“ (COM(2018) 673 final ja SWD(2018)4 31).

⁽⁹⁸⁾ Kasutatavad ressursid võivad hõlmata kõiki tarbitavaid materiaalseid ressursse peale energia. Vähenedmise kindlaksmääramiseks võib mõõta või hinnata kasutust enne ja pärast abimeetme rakendamist, sealhulgas väliste tingimuste kohandusi, mis võivad ressursikasutust mõjutada.

⁽⁹⁹⁾ Vt korduskasutamise, taaskasutamise, korduskasutamiseks ettevalmistamise, ringlussevõtu ning jäätmete määratlusi punkti 19 alapunktides (59), (61), (62), (75) ja (90).

⁽¹⁰⁰⁾ Jäätmehierarhia on järgmine: a) vältimine, b) korduskasutamiseks ettevalmistamine, c) ringlussevõtt, d) muu taaskasutamine, näiteks energia taaskasutamine, ning e) kõrvaldamine. Vt direktiivi 2008/98/EÜ artikli 4 punkt 1.

⁽¹⁰¹⁾ Muude toodete, materjalide ja ainete hulka võivad kuuluda kõrvalsaadused (nagu on osutatud direktiivi 2008/98/EÜ artiklis 5), põllumajandusest, vesiviljelusest, kalandusest ja metsandusest pärinevad jäägid, reovesi, vihmavesi ja äravooluvesi, mineraalid, kaevandamisjäätmek, toidained, tootmisprotsesside jääkgaasid, üleliigsed tooted, osad ja materjalid jne.

e) investeeringud jäätmete või muude toodete, materjalide või ainete liigiti kogumiseks ⁽¹⁰²⁾ ja sorteerimiseks nende korduskasutamiseks ettevalmistamise või ringlussevõtu eesmärgil.

221. Teatavatel tingimustel võib anda abi tegevuskulude katmiseks seoses jäätmete liigiti kogumise ja sorteerimisega konkreetsete jäätmevoogude või jäätmeliikide puhul (vt punkt 247).
222. Tootmisprotsessides tekkiva jääksoojuse taaskasutamisega seotud abi ning CO₂ kogumise ja kasutamisega seotud abi hinnatakse vastavalt kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks antava abi suhtes kohaldatavatele tingimustele, mis on esitatud jaos 4.1.
223. Jäätmetest biokütuste, vedelate biokütuste, biogaasi ja biomasskütuste tootmiseks antavat abi hinnatakse vastavalt kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks antava abi suhtes kohaldatavatele tingimustele, mis on esitatud jaos 4.1.
224. Jäätmetest energia tootmiseks antavat abi hinnatakse vastavalt kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks antava abi suhtes kohaldatavatele tingimustele, mis on esitatud jaos 4.1. Kui abi on seotud investeeringutega kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemidesse või nende käitamisse, hinnatakse jäätmetest energia või soojuse tootmiseks antavat abi vastavalt jaos 4.10 esitatud tingimustele, mida kohaldatakse kaugkütte või -jahutuse jaoks antava abi suhtes.

4.4.3. Ergutav mõju

225. Lisaks jaos 3.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 226–233 esitatud nõudeid.
226. Mis puudutab punktis 28 esitatud nõuet, et liikmesriik teeks kindlaks usutava vastupidise stsenaariumi, siis üldjuhul hõlmab vastupidine stsenaarium investeeringut, millel on sama võimsus, eluiga ja asjakohasel juhul muud vastavad tehnilised näitajad nagu keskkonnasõbralikul investeeringul.
227. Vastupidine stsenaarium võib seisneda ka olemasolevate rajatiste või seadmete käitamise jätkamises keskkonnasõbraliku investeeringu elueale vastava ajavahemiku jooksul. Sellisel juhul tuleks arvesse võtta kõnealuse ajavahemiku diskonteeritud hooldus-, remondi- ja moderniseerimiskulusid.
228. Teatavatel juhtudel võib vastupidine stsenaarium seisneda rajatiste või seadmete hilisemas asendamises; sellisel juhul tuleks arvesse võtta rajatiste ja seadmete diskonteeritud väärtust ning tasandada rajatiste või seadmete majandusliku eluea erinevus.
229. Renditavate seadmete puhul tuleks keskkonnasõbralike seadmete rendi diskonteeritud väärtust võrrelda selliste vähem keskkonnasõbralike seadmete rendi diskonteeritud väärtusega, mida kasutatakse abi puudumisel.
230. Kui investeering seisneb seadmete lisamises olemasolevatele rajatistele, käitistele või seadmetele, võrduvad abikõlblikud kulud investeerimiskulude kogusummaga.
231. Komisjon leiab, et abil, mida antakse projektidele, mille tasuvusperiood on lühem kui viis aastat, põhimõtteliselt ei ole ergutavat mõju. Liikmesriik võib siiski ka lühema tasuvusperioodiga projektide puhul esitada tõendeid selle kohta, et abi on vajalik käitumise muutuse esilekutsumiseks.

⁽¹⁰²⁾ Vt mõiste „liigiti kogumine“ määratlust direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punktis 11.

232. Abil investeringuteks, mis võimaldavad ettevõtjatel üksnes järgida juba kehtivaid kohustuslikke liidu standardeid, ei ole ergutavat mõju (vt punkt 32). Nagu punktis 32 selgitatud, võib abi pidada ergutava mõjuga abiks, kui see võimaldab ettevõtjal tõsta oma keskkonnakaitsetaset kooskõlas kohustuslike riiklike standarditega, mis on rangemad kui liidu standardid või mis on vastu võetud liidu standardite puudumisel.

233. Abil, mis on ette nähtud sellistele liidu standarditele vastavuse tagamiseks, mis on vastu võetud, kuid ei ole veel jõustunud, on ergutav mõju, kui investering viiakse lõpule vähemalt 18 kuud enne nende liidu standardite jõustumist.

4.4.4. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.4.4.1. Abi vajalikkus

234. Lisaks jaos 3.2.1.1 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 235 ja 236 esitatud nõudeid.

235. Investeering peab minema kaugemale väljakujunenud kaubandustavadest, mida kasutatakse üldiselt kogu liidus ning eri tehnoloogiavaldkondades ⁽¹⁰³⁾.

236. Jäätmete või muude toodete, materjalide või ainete liigiti kogumiseks ja sorteerimiseks antava abi puhul peab liikmesriik tõendama, et liigiti kogumine ja sorteerimine on selles liikmesriigis vähearenenud ⁽¹⁰⁴⁾. Kui abi antakse tegevuskulude katmiseks, peab liikmesriik tõendama, et see abi on üleminekuperioodil vajalik jäätmete liigiti kogumise ja sorteerimisega seotud tegevuse arengu soodustamiseks. Liikmesriik peab võtma arvesse ettevõtjate võimalikke kohustusi laiendatud tootjavastutuse süsteemide raames, mida ta võib olla rakendanud vastavalt direktiivi 2008/98/EÜ artiklile 8.

4.4.4.2. Asjakohasus

237. Lisaks jaos 3.2.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktis 238 esitatud nõudeid.

238. Põhimõtte „saastaja maksab“ ⁽¹⁰⁵⁾ kohaselt ei tohiks jäätmeid tekitavaid ettevõtjaid vabastada jäätmekäitluskuludest. Seega ei tohiks abi vabastada jäätmeid tekitavaid ettevõtjaid jäätmekäitlusega seotud kuludest või kohustustest, mida nad peavad liidu või siseriikliku õiguse, sealhulgas laiendatud tootjavastutuse süsteemi alusel kandma või täitma. Lisaks ei tohiks abi vabastada ettevõtjaid kuludest, mida tuleks pidada ettevõtja tavapärasteks kuludeks.

4.4.4.3. Proportsionaalsus

239. Abikõlblikud kulud on täiendavad investeerimiskulud, mille kindlaksmääramiseks võrreldakse projekti raames tehtava investeeringu kogukulusid ühe järgmise vähem keskkonnasõbraliku projekti või tegevuse kuludega:

a) punktis 226 kirjeldatud võrreldav investeering, mis usutavalt ilma abita tehtaks ja millega ei saavutata samasugust ressursitõhususe taset;

b) jäätmete käitlemine jäätmehierarhias madalamal astmel asuval viisil või vähem ressursitõhusal viisil;

⁽¹⁰³⁾ Tehnoloogia seisukohast peaks investeering tooma kaasa suurema ringlussevõetavuse või ringlussevõetud materjali kõrgema kvaliteedi võrreldes tavapraktikaga.

⁽¹⁰⁴⁾ Kui liikmesriik on seda piisavalt tõendanud, võib arvesse võtta ka konkreetset olukorda asjaomases piirkonnas või asjaomastes piirkondades.

⁽¹⁰⁵⁾ Vt määratlust punkti 19 alapunktis (58).

- c) esmase tooraine või tootega seotud tavapärane tootmisprotsess, kui taaskasutatav või ringlussevõetud (teisene) toode ja esmane tooraine või toode on omavahel tehniliselt ja majanduslikult asendatavad,
- d) muu vastupidine stsenaarium, mis põhineb nõuetekohaselt põhjendatud eeldustel.
240. Juhul, kui taaskasutamata jätmise korral kujutaks toode, aine või materjal endast jäätmeid ja puudub õiguslik nõue kõnealuse toote, aine või materjali kõrvaldamiseks või muul viisil käitlemiseks, võivad abikõlblikud kulud võrrelda investeeringuga, mis on vajalik kõnealuse toote, aine või materjali taaskasutamiseks.
241. Abi osakaal ei tohi ületada 40 % abikõlblikest kuludest.
242. Abi osakaalu võib suurendada keskmise suurusega ettevõtjate puhul 10 protsendipunkti võrra ja väikeettevõtjate puhul 20 protsendipunkti võrra.
243. Investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti a tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 15 protsendipunkti võrra ja investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 5 protsendipunkti võrra.
244. Õkoinnovatsiooniga seotud tegevuse puhul võib abi osakaalu suurendada 10 protsendipunkti võrra, kui täidetud on järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) ökoinnovatsiooniga seotud tegevus peab olema uus või oluliselt täiustatud võrreldes liidu vastava majandusharu tehnika tasemega; ⁽¹⁰⁶⁾
- b) oodatav keskkonnakasu peab olema oluliselt suurem kui paranemine, mis tuleneb võrreldava tegevuse üldisest arengust; ⁽¹⁰⁷⁾
- c) asjaomase tegevuse innovaatsusega kaasneb ilmselge tehnoloogiline, turu- või finantsrisk, mis on suurem kui võrreldavate mitteinnovaatiliste tegevustega üldiselt kaasnev risk ⁽¹⁰⁸⁾.
245. Erandina punktides 241–244 võib liikmesriik punktide 48, 51 ja 52 kohasele rahastamispuudujäägi analüüsile tuginedes tõendada ka suurema abi osakaalu vajalikkust. Sellisel juhul peab liikmesriik vajaliku abisumma eelduste kontrollimiseks teostama järelkontrolli ja kehtestama tagastamismehhanismi, nagu on kirjeldatud punktis 55. Abisumma ei tohi ületada rahastamispuudujääki, nagu on kirjeldatud punktides 51 ja 52.
246. Kui abi antakse sellise konkurentsipõhise pakkumismenetluse tulemusena, mis viiakse läbi vastavalt punktides 49 ja 50 esitatud kriteeriumidele, peetakse abisummat proportsionaalseks.
247. Abi võib katta tegevuskulusid, kui see on seotud konkreetsete jäätmevoogude või jäätmeliikide puhul jäätmete või muude toodete, materjalide või ainete liigiti kogumise ja sorteerimisega nende korduskasutamiseks ettevalmistamise või ringlussevõtu eesmärgil; sel juhul peavad olema täidetud järgmised tingimused:

⁽¹⁰⁶⁾ Uudsuse tõendamiseks võib liikmesriik näiteks täpselt kirjeldada innovatsiooni ning turutingimusi selle kasutusele võtmiseks või levitamiseks ja võrrelda seda teiste samal alal tegutsevate ettevõtjate tavaliselt kasutatava uusimate protsesside või organisatoorsete meetoditega.

⁽¹⁰⁷⁾ Kui ökoinnovatsiooni võrdlemisel tavapärase mitteinnovaatilise tegevusega on võimalik kasutada kvantitatiivseid parameetreid, tähendab „oluliselt suurem“ seda, et ökoinnovatsioonist oodatav minimaalne paranemine, mis väljendub keskkonnariski või saastamise vähenemises või energia või ressursside tõhusamas kasutuses, peaks olema vähemalt kaks korda nii suur kui võrreldava tavapärase mitteinnovaatilise tegevuse üldisest arengust oodatav minimaalne paranemine. Juhul kui väljapakutud lähenemisviis ei ole konkreetse juhtumi puhul sobilik või kui kvantitatiivne võrdlemine ei ole võimalik, peab riigiabi taotlemise toimik sisaldama üksikasjalikku kirjeldust meetodi kohta, mida kasutatakse kõnealuse kriteeriumi hindamiseks, tagades, et hindamine toimub samaväärsel tasemel kui väljapakutud meetodi puhul.

⁽¹⁰⁸⁾ Sellist riski saab liikmesriik tõendada näiteks kulude ja ettevõtja käibe suhtega, väljatöötamiseks vajaliku ajaga, ökoinnovatsiooniga seotud tegevusest eeldatava kasuga võrreldes kuludega ning ebaõnnestumise tõenäosusega.

- a) abi tuleb anda sellise konkurentsipõhise pakkumismenetluse tulemusena, mis viiakse läbi vastavalt punktides 49 ja 50 esitatud kriteeriumidele ning mis peab olema mittediskrimineerival viisil avatud kõigile ettevõtjatele, kes osutavad liigiti kogumise ja sorteerimise teenuseid;
- b) kui tegevuskulude tulevane areng meetme kestuse ajal on väga ebakindel, võib konkurentsipõhises pakkumismenetluses näha ette eeskirjad, mille kohaselt piiratakse abi teatavatel täpselt määratletud asjaoludel, tingimusel et need eeskirjad ja asjaolud on eelnevalt kindlaks määratud;
- c) võimalik investeringuteks ettenähtud abi, mida antakse jäätmete liigiti kogumiseks ja sorteerimiseks kasutatavale rajatisele seoses konkreetsete jäätmevoogude või jäätmeliikidega, tuleb samale rajatisele antavast tegevusabist maha arvata, kui mõlemad abi liigid katavad samu abikõlblikke kulusid;
- d) abi võib anda maksimaalselt viie aasta jooksul.

4.4.5. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine

- 248. Lisaks jaos 3.2.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 249–252 esitatud nõudeid.
- 249. Abi ei tohi stimuleerida jäätmeteket ega ressursside ulatuslikumat kasutamist.
- 250. Abi ei tohi pelgalt suurendada nõudlust korduskasutamiseks, ringlussevõtuks või taaskasutamiseks mõeldud jäätmete või muude materjalide ja ressursside järele, suurendamata nende materjalide kogumist.
- 251. Kui komisjon hindab abi mõju turule, võtab ta arvesse abi võimalikku mõju asjaomaste toodetega seotud esmaste ja teiste materjalide turgude toimimisele.
- 252. Kui komisjon hindab eelkõige mõju, mida avaldab turule abi, mida antakse tegevuskulude katteks, mis on seotud konkreetsete jäätmevoogude või jäätmeliikide puhul jäätmete või muude toodete, materjalide või ainete liigiti kogumise ja sorteerimisega nende korduskasutuseks ettevalmistamise või ringlussevõtu eesmärgil, võtab ta arvesse võimalikku koostoimet asjaomase liikmesriigi laiendatud tootjavastutuse süsteemidega.

4.5. Abi muu kui kasvuhoonegaasidest tuleneva saastamise vältimiseks või vähendamiseks

4.5.1. Abi põhjendus

- 253. Euroopa rohelise kokkuleppe teatises esitatud nullsaaste eesmärk mürgivaba keskkonna saavutamiseks peaks tagama, et kooskõlas kestliku arengu tegevuskavaga aastani 2030⁽¹⁰⁹⁾ ja 8. keskkonnaalase tegevusprogrammi⁽¹¹⁰⁾ pikaajaliste eesmärkidega vähendatakse saastamist 2050. aastaks tasemeni, mis ei ole enam inimestele ega looduslikele ökosüsteemidele kahjulik ning jääb piiridesse, millega meie planeet suudab

⁽¹⁰⁹⁾ ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“ on kättesaadav aadressil <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>.

⁽¹¹⁰⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, milles käsitletakse Euroopa Liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2030 (COM(2020) 652 final).

toime tulla. Liit on seadnud konkreetsed eesmärgid saastamise vähendamiseks, näiteks eesmärgid puhtama õhu ⁽¹¹¹⁾ ja veekogude nullsaaste ⁽¹¹²⁾ saavutamiseks, müra vähendamiseks, probleemsete ainete kasutamise ja keskkonda laskmise minimeerimiseks, plasti- ja mikroplastireostuse ning jäätmete vähendamiseks, ⁽¹¹³⁾ samuti ülemääraste toimetite ja väetiste, ohtlike pestitsiidide ja antimikroobikumiresistentsust põhjustavate ainetega seotud eesmärgid ⁽¹¹⁴⁾.

254. Rahaline toetamine riigiabi vormis võib aidata oluliselt kaasa keskkonnanäesmärgi saavutamisele, milleks on muu kui kasvuhoonegaaside heitest tuleneva saastamise vähendamine.

4.5.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

255. Muu kui kasvuhoonegaaside heitest tuleneva saastamise vältimise või vähendamise eesmärgil võib abi anda investeringuteks, mis võimaldavad ettevõtjatel teha liidu keskkonnakaitsestandarditega nõutust rohkem, liidu standardite puudumisel parandada keskkonnakaitset või tagada vastavus liidu standarditele, mis on vastu võetud, kuid ei ole veel jõustunud.
256. Kui abi antakse kaubeldavate lubade vormis, ⁽¹¹⁵⁾ peab abimeede olema kavandatud nii, et selle tulemusena välditakse või vähendatakse saastamist asjaomastele ettevõtjatele kohustuslike liidu standardite nõuetest enam.
257. Abi peab olema suunatud abisaaja enda tegevusega otseselt seotud saastamise vältimisele või vähendamisele.
258. Abi tulemusena ei tohi saastamine liikuda ühest sektorist teise või ühest keskkonnakomponendist teise (nt õhust vette). Kui abi eesmärk on saastamise vähendamine, tuleb saavutada saaste üldine vähenemine.
259. Jagu 4.5 ei kohaldata abimeetmete suhtes, mis kuuluvad jao 4.1 kohaldamisalasse. Kui meede aitab kaasa kasvuhoonegaaside heite vältimisele või vähendamisele ning ka muu saastamise kui kasvuhoonegaaside heite vältimisele või vähendamisele, hinnatakse meetme kokkusobivust siseturuga kas jao 4.1 või käesoleva jao alusel, olenevalt sellest, kumb neist kahest eesmärgist on ülekaalukas ⁽¹¹⁶⁾.

⁽¹¹¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa puhta õhu programm“ (COM(2013) 918 final). Vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/107/EÜ arseeni, kaadmiumi, elavhõbeda, nikli ja polütsükliiliste aroomaatsete süsivesinike sisalduse kohta välisõhus (ELT L 23, 26.1.2005, lk 3) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT L 152, 11.6.2008, lk 1), mis käsitleb troposfääriosooni, tahkeid osakesi, lämmastikoksiide, muid ohtlikke raskmetalle ja mitmeid muid saasteaineid. Vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2284, mis käsitleb teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamist, millega muudetakse direktiivi 2003/35/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/81/EÜ (ELT L 344, 17.12.2016, lk 1), mis hõlmab kõige olulisemaid piiriüleseid õhusaasteaineid – vääveldioksiide, lämmastikoksiide, ammoniaaki, muid lenduvaid orgaanilisi ühendeid kui metaani ja tahkeid osakesi.

⁽¹¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiviga 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1), nõutakse kõigi pinna- ja põhjaveekogumite head ökoloogilist seisundit, välja arvatud juhul, kui kohaldatakse erandeid.

⁽¹¹³⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““ (COM(2021) 400 final).

⁽¹¹⁴⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020) 381 final).

⁽¹¹⁵⁾ Kaubeldavad load võivad hõlmata riigiabi, eelkõige juhul, kui liikmesriigid annavad lube ja kvoote turuväärtusest madalama hinnaga.

⁽¹¹⁶⁾ Selleks et määrata kindlaks, kumb kahest eesmärgist on ülekaalukas, võib komisjon nõuda, et liikmesriik võrdleks meetme oodatavaid tulemusi kasvuhoonegaaside ja muude saasteainete heitkoguste vältimisel või vähendamisel usaldusväärse ja üksikasjaliku kvantifitseerimise alusel ning esitaks selle võrdluse.

4.5.3. Ergutav mõju

260. Lisaks jaos 3.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 261 ja 262 esitatud nõudeid.
261. Abil loetakse olevat ergutav mõju, kui see võimaldab ettevõtjal vältida või vähendada saastamist liidu standardite puudumisel või liidu kehtivate standardite kohaselt nõutavast enam. Nagu punktis 32 selgitatud, võib abi pidada ergutava mõjuga abiks ka siis, kui see võimaldab ettevõtjal vältida või vähendada saastamist kooskõlas kohustuslike riiklike standarditega, mis on rangemad kui liidu standardid või mis on vastu võetud liidu standardite puudumisel.
262. Abil, mis on ette nähtud sellistele liidu standarditele vastavuse tagamiseks, mis on vastu võetud, kuid ei ole veel jõustunud, on ergutav mõju, kui investeering viiakse lõpule vähemalt 18 kuud enne nende liidu standardite jõustumist.

4.5.4. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.5.4.1. Abi vajalikkus

263. Lisaks jaos 3.2.1.1 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktis 264 esitatud nõudeid.
264. Kaubeldavate lubade ⁽¹⁷⁾ vormis antava abi puhul peab liikmesriik tõendama, et täidetud on järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) täiel määral enampakkumisel müümine toob kaasa olulise tootmiskulude suurenemise kõikide sektorite või konkreetsete abisaajate kategooriate jaoks;
 - b) oluliselt suurenenud tootmiskulusid ei saa kanda üle tarbijatele, ilma et müük selle tagajärjel märkimisväärselt väheneks; ⁽¹⁸⁾
 - c) sektori ettevõtjatel ei ole individuaalselt võimalik vähendada heitkoguseid, et vähendada sertifikaatide maksumust neile jõukohase tasemeni. Tarbimise vähendamise võimatuse tõendamiseks võib võrrelda heitkoguseid Euroopa Majanduspiirkonnas parimaid tulemusi saavutanud tehnikat kasutades tekkivate heitkogustega. Ettevõtja, kes kasutab parimaid tulemusi saavutanud tehnikat, võib kaubeldavate lubade süsteemi alusel saada maksimaalselt kvoodi, mis vastab tootmiskulude suurenemisele, mida ei saa tarbijatele üle kanda. Ettevõtja, kelle tegevuse mõju keskkonnale on halvem, saab väiksema kvoodi, mis on proportsionaalne tema tegevuse keskkonnamõjuga.

4.5.4.2. Proportsionaalsus

265. Abikõlblikud kulud on täiendavad investeerimiskulud, mis on otseselt seotud kõrgema keskkonnakaitse taseme saavutamise
266. Täiendavad investeerimiskulud võrduvad toetatud investeerimiskulude ning punktides 226–230 kirjeldatud vastupidise stsenaariumi korral tehtava investeeringu kulude vahega. Kui projekt seisneb varajases vastavuse tagamises liidu standarditele, mis ei ole veel jõustunud, tuleks põhimõtteliselt kasutada punktis 228 kirjeldatud vastupidist stsenaariumi.
267. Abi osakaal ei tohi ületada 40 % abikõlblikest kuludest.
268. Abi osakaalu võib suurendada keskmise suurusega ettevõtjate puhul 10 protsendipunkti võrra ja väikeettevõtjate puhul 20 protsendipunkti võrra.

⁽¹⁷⁾ Kaubeldavad load võivad hõlmata riigiabi, eelkõige juhul, kui liikmesriigid annavad lube ja kvoote turuväärtusest madalama hinnaga.

⁽¹⁸⁾ Analüüs võib muu hulgas põhineda asjaomase sektori tootehindade elastsuse hinnangutel, samuti müügi vähenemise ja seeläbi abisaaja kasumlikkusele avalduva mõju hinnangutel.

269. Investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti a tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 15 protsendipunkti võrra ja investeeringute puhul, mis tehakse aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tingimustele vastavates abi saavates piirkondades, võib abi osakaalu suurendada 5 protsendipunkti võrra.
270. Õkoinnovatsiooniga seotud tegevuse puhul võib abi osakaalu suurendada 10 protsendipunkti võrra, kui täidetud on punkti 244 alapunktides (a)–(c) kirjeldatud tingimused.
271. Erandina punktides 267–270 võib liikmesriik punktide 48, 51 ja 52 kohasele rahastamispuudujäägi analüüsile tuginedes tõendada ka suurema abisumma vajalikkust. Sellisel juhul peab liikmesriik vajaliku abisumma eelduste kontrollimiseks teostama järelkontrolli ja kehtestama tagastamismehhanismi, nagu on kirjeldatud punktis 55. Abisumma ei tohi ületada rahastamispuudujääki, nagu on kirjeldatud punktides 51 ja 52.
272. Kui abi antakse sellise konkurentsipõhise pakkumismenetluse tulemusena, mis viiakse läbi vastavalt punktides 49 ja 50 esitatud kriteeriumidele, peetakse abisummat proportsionaalseks.
273. Kaubeldavate lubade vormis antava abi puhul kontrollib komisjon ka seda, kas:
- a) kvoote jagatakse läbipaistvalt, võttes aluseks objektiivsed kriteeriumid ja kvaliteetseimad kättesaadavad andmeallikad; ning
 - b) igale ettevõtjale turuväärtusest madalama hinnaga eraldatavate kaubeldavate lubade või kvootide kogusumma ei ole suurem kui ettevõtja eeldatav vajadus vastavalt hinnangule, mis antakse olukorrale kaubeldavate lubade süsteemi puudumisel.
- 4.5.5. *Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine*
274. Lisaks jaos 3.2.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktis 275 esitatud nõudeid.
275. Kaubeldavate lubade vormis antava abi puhul kontrollib komisjon ka seda, kas:
- a) abisaajate valik põhineb objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel ning abi antakse põhimõtteliselt ühtemoodi kõikidele konkurentidele, kes tegutsevad ühes sektoris, kui nad on sarnases faktilises olukorras;
 - b) kvootide eraldamise meetodika ei soosi teatavaid ettevõtjaid ⁽¹¹⁹⁾ ega teatavaid sektoreid, välja arvatud juhul, kui seda õigustab süsteemi enda keskkonnapolitiika loogika või kui sellised reeglid on vajalikud kooskõla tagamiseks muu keskkonnapoliitikaga;
 - c) uued turule tulijad ei saa lube või kvoote soodsamatel tingimustel kui samal turul juba tegutsevad ettevõtjad;
 - d) kui olemasolevatele ettevõtjatele antakse uute turule tulijatega võrreldes suuremaid kvoote, ei too see kaasa põhjendamatu turuletuleku tõkkeid.
- 4.6. **Abi keskkonnakahju heastamiseks, looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamiseks, elurikkuse kaitsmiseks või ennistamiseks ning kliimamuutustega kohanemise ja nende mõju leevendamise eesmärgil looduspõhiste lahenduste rakendamiseks**
- 4.6.1. *Abi põhjendatus*
276. ELi elurikkuse strateegias aastani 2030 ⁽¹²⁰⁾ on seatud eesmärk kaitsta loodust, pöörata tagasi ökosüsteemide seisundi halvenemine ja suunata liidu elurikkus 2030. aastaks taastumise teele. Euroopa rohelise kokkuleppe teatise üheks keskeks osaks on ambitsioonikad eesmärgid ja kohustused 2030. aastaks tervete ja vastupidavate ökosüsteemide saavutamiseks.

⁽¹¹⁹⁾ Näiteks uued turule tulijad või – vastupidi – olemasolevad ettevõtjad või käitised.

⁽¹²⁰⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020) 380 final).

277. Rahaline toetamine riigiabi vormis võib mitmel viisil oluliselt aidata saavutada elurikkuse ja ökosüsteemide kaitsmise ja taastamise keskkonnanäesmärki, sealhulgas saastatud aladele tekitatud kahju heastamise, kahjustatud looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamise või ökosüsteemide kaitse eesmärgil investeeringute tegemise stiimulite kaudu.
278. Kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia ⁽¹²¹⁾ eesmärk on võimendada investeeringuid looduspõhistesse kohanemislahendustesse, ⁽¹²²⁾ kuna nende laiaulatuslik rakendamine suurendaks vastupanuvõimet kliimamuutustele ja aitaks kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe mitme eesmärgi saavutamisele.

4.6.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

279. Käesolevas jaos on esitatud siseturuga kokkusobivuse eeskirjad abimeetmete puhul, mis on suunatud keskkonnakahju heastamisele, looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamisele, elurikkuse kaitsmisele või ennistamisele ning kliimamuutustega kohanemise ja nende mõju leevendamise eesmärgil looduspõhiste lahenduste rakendamisele.
280. Käesolevat jagu ei kohaldata järgmise suhtes:
- a) abi heastamiseks või taastamiseks pärast elektrijaamade sulgemist ning kaevandamistegevuse lõpetamist niivõrd, kuivõrd kõnealune abi on hõlmatud jaoga 4.12; ⁽¹²³⁾
 - b) loodusõnnetuste, näiteks maavärinate, laviinide, maalihete, üleujutuste, tornaadode, orkaanide, vulkaanipursete ja looduslikult alguse saanud metsa- või maastikupõlengute tekitatud kahju korvamiseks antav abi.
281. Käesoleva jao kohast abi võib anda järgmisteks tegevusteks:
- a) keskkonnakahju, sealhulgas mulla või pinna- või põhjavee kvaliteedile või merekeskkonnale tekitatud kahju heastamine;
 - b) looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamine halvenenud seisundist;
 - c) elurikkuse või ökosüsteemide kaitse või ennistamine, et aidata kaasa ökosüsteemide hea seisundi saavutamisele või juba heas seisundis ökosüsteemide kaitsmisele;
 - d) kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks looduspõhiste lahenduste rakendamine.
282. Käesolevat jagu ei kohaldata abimeetmete suhtes, mis kuuluvad jao 4.1 kohaldamisalasse. Kui meede aitab kaasa nii kasvuhoonnegaaside heite vähendamisele kui ka keskkonnakahju heastamisele, looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamisele, elurikkuse kaitsmisele või ennistamisele ning kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks looduspõhiste lahenduste rakendamisele, hinnatakse meetme kokkusobivust siseturuga kas jao 4.1 või käesoleva jao alusel, olenevalt sellest, kumb neist kahest eesmärgist on ülekaalukas ⁽¹²⁴⁾.

4.6.3. Ergutav mõju

283. Lisaks jaos 3.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 284–287 esitatud nõudeid.

⁽¹²¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ (COM(2021) 82 final).

⁽¹²²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>.

⁽¹²³⁾ Näiteks turbaalade taassoostamiseks antav abi, mis ei ole seotud turba kaevandamise ennetähtaegseks lõpetamiseks antava abiga või sellise tegevusega seotud erakorraliste kulude katmiseks antava abiga, võib olla hõlmatud jaoga 4.6.

⁽¹²⁴⁾ Selleks et määrata kindlaks, kumb kahest eesmärgist on ülekaalukas, võib komisjon nõuda, et liikmesriik võrdleks meetme oodatavaid tulemusi kasvuhoonnegaaside heitkoguste vältimisel või vähendamisel ning keskkonnakahju heastamisel, looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamisel, elurikkuse kaitsmisel või ennistamisel ning kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks looduspõhiste lahenduste rakendamisel usaldusväärse ja üksikasjaliku kvantifitseerimise alusel ning esitaks selle võrdluse.

284. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/35/EÜ või muude asjakohaste liidu eeskirjade ⁽¹²⁵⁾ kohaldamist, võib keskkonnakahju heastamiseks, looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamiseks, elurikkuse kaitseks või ennistamiseks ning kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise eesmärgil looduspõhiste lahenduste rakendamiseks antavat abi käsitada ergutava mõjuga abina üksnes juhul, kui keskkonnakahju põhjustanud üksust või ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha või teda ei saa õiguslikult kohustada rahastama keskkonnakahju vältimiseks ja heastamiseks vajalikke töid vastavalt põhimõttele „saastaja maksab“.
285. Liikmesriik peab tõendama, et on võetud kõik vajalikud meetmed, sealhulgas õiguslikud meetmed, et teha kindlaks keskkonnakahju põhjustanud vastutav üksus või ettevõtja ning kohustada teda kandma asjakohaseid kulusid. Kui kohaldatava õiguse alusel vastutavat üksust või ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha või kohustada neid kulusid kandma, võib abi anda kõigi heastamis- või taastamistööde toetamiseks ning sellel võib olla ergutav mõju. Komisjon võib leida, et ettevõtjat ei saa kohustada kandma tema põhjustatud keskkonnakahju heastamise kulusid, kui seda ettevõtjat enam õiguslikult ei eksisteeri ja ühtegi teist ettevõtjat ei saa pidada tema õigusjärglaseks või tema majandustegevuse jätkajaks ⁽¹²⁶⁾ või kui heastamiskulude katmiseks puudub rahaline tagatis või see ei ole piisav.
286. Abil, mida antakse nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ⁽¹²⁷⁾ artikli 6 lõike 4 tähenduses asendusmeetmete rakendamiseks, ei ole ergutavat mõju. Abil, mille eesmärk on katta lisakulud, mis on vajalikud selleks, et kõnealuste meetmete ulatus või ambitsioonitase ületaks nimetatud direktiivi artikli 6 lõikest 4 tulenevaid õiguslikke kohustusi, võib siiski olla ergutav mõju.
287. Keskkonnakahju heastamiseks ning looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamiseks antaval abil loetakse olevat ergutav mõju, kui heastamis- või taastamiskulud ületavad maa väärtuse tõusu (vt punkt 288).
- 4.6.4. *Proportsionaalsus*
288. Keskkonnakahju heastamise või looduslike elupaikade ja ökosüsteemide taastamise tehtavate investeeringute puhul on abikõlblikud kulud heastamis- või taastamistööde kulud, millest on lahutatud maa või kinnisvara väärtuse tõus. Heastamisest või taastamisest tulenevat maa või kinnisvara väärtuse tõusu peab hindama sõltumatu kvalifitseeritud ekspert.
289. Elurikkuse kaitsesse või ennistamise ning kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks looduspõhiste lahenduste rakendamise tehtavate investeeringute puhul on abikõlblikud kulud selliste tööde kogukulud, mille tulemusena aidatakse kaasa elurikkuse kaitsmisele või ennistamisele või rakendatakse looduspõhiseid lahendusi kliimamuutustega kohanemiseks ja nende leevendamiseks.
290. Kui abi antakse looduspõhiste lahenduste rakendamiseks hoonetes, mille kohta on olemas energiatõhususe sertifikaat, peavad liikmesriigid tõendama, et need investeeringud ei takista energiatõhususe sertifikaadil soovitatud energiatõhususe meetmete rakendamist.
291. Abi osakaal võib ulatuda 100 %ni abikõlblikest kuludest.

⁽¹²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143 30.4.2004, lk 56). Vt ka komisjoni teatis „Suunised, mis tagavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/35/EÜ (keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta) artiklis 2 määratletud mõiste „keskkonnakahjustus“ ühtse tõlgendamise“ (ELT C 118, 7.4.2021, lk 1).

⁽¹²⁶⁾ Vt komisjoni 17. oktoobri 2012. aasta otsus C(2012) 558 final riigiabi SA.33496 (2011/N) kohta – Austria – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, põhjendused 65–69 (ELT C 14, 17.1.2013, lk 1).

⁽¹²⁷⁾ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

4.7. Abi, mida antakse maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis

292. Jagu 4.7 hõlmab keskkonnakaitse valdkonnas maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis antavat abi. See koosneb kahest alajaost, millest kummalgi on oma loogika. Jaos 4.7.1 käsitletakse makse või tasusid, mis kujutavad endast sanktsioone keskkonnakahjuliku käitumise eest ning mille eesmärk on seega suunata ettevõtjaid ja tarbijaid keskkonnasõbralikumate valikute poole. Jao 4.7.2 kohaselt võivad liikmesriigid maksude või tasude sihipärase vähendamise abil ergutada ettevõtjaid muutma või kohandama oma käitumist, viies ellu keskkonnasõbralikumaid projekte või tegevusi.

4.7.1. Abi, mida antakse keskkonnamaksude ja maksutaoliste tasude vähendamise vormis

4.7.1.1. Abi põhjendatus

293. Keskkonnamaksud või maksutaolised tasud kehtestatakse keskkonnakahjuliku käitumise väliskulude arvessevõtmiseks, seades keskkonda kahjustavale käitumisele hinna, et sellist käitumist piirata ja et keskkonnakaitse taset tõsta. Põhimõtteliselt peaksid keskkonnamaksud ja maksutaolised tasud kajastama ühiskonnale tekkivaid kogukulusid (väliskulusid) ning seetõttu peaks tekitatud heitkoguste või muude saasteainete või tarbitud ressursside ühiku kohta makstava maksu või maksutaolise tasu summa olema sama kõigi ettevõtjate puhul, kes vastutavad keskkonnakahjuliku käitumise eest. Kuigi keskkonnamaksude või maksutaoliste lõivude vähendamine võib keskkonnakaitse eesmärki negatiivselt mõjutada, võib see siiski olla vajalik, kui abisaajad satuksid muidu ebasoodsasse konkurentsiolukorda, nii et keskkonnamaksu või maksutaolise tasu kehtestamine ei oleks üldse teostatav.
294. Kui keskkonnamakse või maksutaolisi tasusid ei saaks jõustada ilma teatavate ettevõtjate majandustegevust ohtu seadmata, võib mõne ettevõtja soodsam kohtlemine võimaldada saavutada keskkonnamaksude või maksutaoliste tasude üldiselt suuremal määral tasumise. Sellest tulenevalt võivad keskkonnamaksude või -tasude vähendused teatavatel asjaoludel kaudselt kaasa aidata keskkonnakaitse kõrgemale tasemele. Siiski ei tohiks nendega õhnestada keskkonnamaksu või maksutaolise tasu üldeesmärki hoida ära keskkonnakahjulikku käitumist ja/või suurendada sellise käitumise kulukust, kui rahuldavad alternatiivid puuduvad.

4.7.1.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

295. Komisjon leiab, et maksude või tasude vähenduste vormis võib abi anda, kui liikmesriik tõendab, et mõlemad järgmised tingimused on täidetud:
- a) vähendused on suunatud ettevõtjatele, keda keskkonnamaks või -tasu kõige rohkem mõjutab ja kes ilma vähendusteta ei suudaks oma majandustegevust jätkusuutlikult ellu viia;
 - b) vähenduste rakendamisega tegelikult saavutatav keskkonnakaitse tase on kõrgem kui see, mis saavutataks ilma nimetatud vähenduste rakendamiseta.
296. Tõendamaks, et kaks punktis 295 nimetatud tingimust on täidetud, peab liikmesriik esitama komisjonile järgmise teabe:
- a) vähendamise tingimustele vastavate sektorite või abisaajate kategooriate kirjeldus;
 - b) loetelu iga asjaomase sektori suurimatest abisaajatest, nende käive, turuosad, maksubaasi suurus ja osa, mida keskkonnamaks või -tasu moodustaks nende maksueelses kasumis koos vähendusega ja ilma selleta;
 - c) kõnealuste abisaajate olukorra kirjeldus, milles selgitatakse, miks nad ei suuda keskkonnamaksu või -tasu maksta hariliku määra alusel;

- d) selgitus selle kohta, kuidas vähendatud maks või tasu aitab kaasa keskkonnakaitse taseme tegelikule tõusule võrreldes keskkonnakaitse tasemega, mis saavutatakse ilma vähendusteta (näiteks võrreldes vähendustega rakendatavat harilikku maksumäära ilma vähendusteta rakendatava maksumääraga ning esitades nende ettevõtjate koguarvu, kelle suhtes maksu või tasu kohaldataks, või muud näitajad, mis kajastavad keskkonnakahjuliku käitumise tegelikku muutust).

4.7.1.3. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

297. Kui keskkonnamaksud on ühtlustatud, võib komisjon abi vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamisel kohaldada lihtsustatud lähenemisviisi. Direktiivi 2003/96/EÜ kontekstis võib komisjon kohaldada lihtsustatud lähenemisviisi maksuvähenduste suhtes, mis järgivad punktides 298 ja 299 osutatud liidu madalaimat maksustamistaset.
298. Komisjon peab ühtlustatud maksude vähenduste vormis antavat abi vajalikuks ja proportsionaalseks, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) abisaajad maksavad vähemalt kohaldatavas direktiivis sätestatud liidu madalaima maksustamistasemega võrdse summa;
 - b) abisaajate valik põhineb objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel;
 - c) abi antakse põhimõtteliselt ühtemoodi kõikidele samas sektoris tegutsevatele ettevõtjatele, kui nad on sarnases faktilises olukorras;
 - d) liikmesriik veendub, et abi on vajalik selleks, et aidata kaudselt kaasa keskkonnakaitse kõrgema taseme saavutamisele, korraldades eelnevalt avaliku konsultatsiooni, mille raames kirjeldatakse nõuetekohaselt sektoreid, mis vastavad vähenduste saamise tingimustele, ja esitatakse loetelu iga sektori suurimatest abisaajatest.
299. Liikmesriigid võivad anda abi maksumäära vähendusena või kindla aastase hüvitissummana (maksutagastusena) või nende kahe võimaluse kombinatsioonina. Maksutagastuse meetodi eelis on see, et keskkonnamaks saadab ettevõtjatele jätkuvalt hinnasignaali. Maksutagastuse summa tuleb arvutada varasemate perioodide andmete põhjal, st võttes arvesse ettevõtja tootmise ning tarbimise ja saastamise taset teataval vaatlusaastal. Maksutagastus ei tohi ületada liidu madalaimat maksustamistaset, mis vaatlusaastal muidu tasumisele kuuluks.
300. Kui keskkonnamaksud on ühtlustamata või kui abisaajad maksavad liidu ühtlustatud madalaimast maksustamistasemest vähem, kui see on kohaldatava direktiiviga lubatud, tuleb abi vajalikkust ja proportsionaalsust põhjalikult hinnata, nagu on kirjeldatud jagudes 4.7.1.3.1–4.7.1.3.3.

4.7.1.3.1. Vajalikkus

301. Lisaks jaos 3.2.1.1 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 302 ja 303 esitatud nõudeid.
302. Komisjon käsitab abi vajalikuna juhul, kui täidetud on järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) abisaajate valik põhineb objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel ning abi antakse ühtemoodi kõigile abikõlblikele ettevõtjatele, kes tegutsevad samas majandustegevuse sektoris ja kes on abimeetme eesmärgke silmas pidades samas või sarnases faktilises olukorras;
 - b) kui keskkonnamaksu või maksutaolist tasu ei vähendata, tooks see kaasa tootmiskulude olulise suurenemise, mis arvutatakse protsendina iga sektori või abisaajate kategooria kogulisandväärtusest;
 - c) oluliselt suuremaid tootmiskulusid ei saaks kanda üle tarbijatele, ilma et müügiimahud selle tagajärjel märkimisväärselt väheneks.

303. Biokütuste, vedelate biokütuste ja biomasskütuste maksuvähenduste puhul peab liikmesriik kehtestama mehhanismi, et kontrollida, kas meede on endiselt vajalik, kohaldades jaos 4.1.3.1 esitatud vajalikkuse tingimusi, ning võtma asjakohaseid meetmeid, nagu vabastuse lõpetamine või toetuse taseme vähendamine.

4.7.1.3.2. Asjakohasus

304. Lisaks jaos 3.2.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 305 ja 306 esitatud nõudeid.
305. Komisjon annab abikavadele loa maksimaalselt 10 aastaks; pärast kõnealuse ajavahemiku möödumist võib liikmesriik meetmest uuesti teatada, kui ta on uuesti hinnanud asjaomaste abimeetmete asjakohasust.
306. Kui abi antakse maksutagastuse vormis, tuleb maksutagastuse summa arvutada varasemate perioodide andmete põhjal, st võttes arvesse ettevõtja tootmise ning tarbimise ja saastamise taset teataval vaatlusaastal.

4.7.1.3.3. Proportsionaalsus

307. Jagu 3.2.1.3 ei kohaldata keskkonnamaksude ja maksutaoliste tasude vähendamise vormis antava abi suhtes.
308. Komisjon loeb abi proportsionaalseks, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:
- a) iga abisaaja maksab vähemalt 20 % keskkonnamaksu või maksutaolise tasu nominaalsummast, mida vähenduse puudumisel kõnealuse abisaaja suhtes kohaldataks;
 - b) maksu- või tasuvähendus ei ületa 100 % riiklikust keskkonnamaksust või maksutaolisest tasust ja seda võimaldatakse tingimusel, et liikmesriik ja abisaajad või abisaajate ühendused sõlmivad lepingud, millele abisaajad või abisaajate ühendused kohustuvad saavutama keskkonnamaksu eesmärgid, millel on sama mõju nagu siis, kui abisaajad või abisaajate ühendused maksaksid vähemalt 20 % riiklikust maksust või tasust. Need lepingud või kohustused võivad olla seotud muu hulgas energiatarbimise vähendamisega, heitkoguste ja muude saasteainete vähendamisega või muu keskkonnamaksu meetmega.
309. Kõnealused lepingud peavad vastama järgmistele kumulatiivsetele tingimustele:
- a) liikmesriik peab läbirääkimisi lepingute sisu üle, määrab kindlaks eesmärgid ja kinnitab eesmärkide saavutamise ajakava;
 - b) liikmesriik tagab lepingutega võetud kohustuste sõltumatu ja korrapärase järelevalve;
 - c) lepingud vaadatakse korrapäraselt läbi, pidades silmas tehnoloogilist ja muud arengut, ning nendega nähakse ette tõhusad karistused juhuks, kui kohustusi ei täideta.

4.7.2. Abi, mida antakse keskkonnamaksu eesmärgil maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis

4.7.2.1. Abi põhjendus

310. Liikmesriigid võivad kaaluda võimalust maksude või maksutaoliste lõivude vähendamise kaudu motiveerida ettevõtjaid viima ellu keskkonnamaksu taset tõstvaid projekte või tegevusi. Kui sellise vähendamise eesmärk on ergutada abisaajaid viima ellu projekte või tegevusi, mille tulemusena väheneb saastamine või ressursside kasutamine, hindab komisjon vastavaid meetmeid jaos 4.7.2 esitatud nõuete alusel.

4.7.2.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

311. Käesolev jagu hõlmab jagude 4.2–4.6 kohaldamisalasse kuuluvate keskkonnasõbralike projektide ja tegevuste jaoks antavat abi maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis.
312. Kui maksu või tasu vähendamise peamine eesmärk on CO₂-heite vähendamine, kohaldatakse jagu 4.1.
313. Käesolev jagu ei hõlma selliste maksude või tasude vähendusi, mis kajastavad energiaga varustamise või sellega seotud teenuste osutamise põhikulusid. Näiteks ei kuulu jao 4.7.2 kohaldamisalasse võrgutasude või reservvõimsuse mehhanismide rahastamiseks kehtestatud tasude vähendamine. Käesolev jagu ei hõlma energiapoliitika eesmärkide rahastamiseks kasutatavate elektritarbimise tasude vähendamist.

4.7.2.3. Ergutav mõju

314. Lisaks jaos 3.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 315 ja 316 esitatud nõudeid.
315. Iga abikõlbliku projekti või abisaajate kategooria võrdlusprojekti kohta peab liikmesriik esitama komisjonile hindamiseks punktis 51 osutatud kvantifitseerimise või samaväärsed andmed, milles võrreldakse võrdlusprojekti või tegevuse kasumlikkust maksu või maksutaolise tasu vähendamise korral ja ilma vähenduseta ning näidatakse, et vähendus stimuleerib keskkonnasõbraliku projekti või tegevuse elluviimist.
316. Enne abitaotluse esitamist alustatud projektidele antaval abil on ergutav mõju, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) meetmega nähakse ette õigus saada abi objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel ning ilma, et liikmesriik saaks täiendavalt oma kaalutusõigust kasutada;
 - b) meede on vastu võetud ja jõustunud enne projekti või tegevusega seotud töö alustamist, v.a maksumeetme kava järglaskavade puhul juhul, kui tegevus oli juba hõlmatud eelnevate maksusoodustuste või maksutaoliste tasudega seotud soodustuste vormis antava abi kavadeiga.

4.7.2.4. Proportsionaalsus

317. Jagu 3.2.1.3 ei kohaldata abi suhtes, mida antakse keskkonnakaitse eesmärgil maksude või maksutaoliste tasude vähendamise vormis.
318. Abi ei tohi ületada maksu või tasu tavamäära või -summat, mida muidu kohaldataks.
319. Kui maksu või maksutaolise tasu vähendamine on seotud investeerimiskuludega, loetakse abi proportsionaalseks tingimusel, et see ei ületa abi osakaalu ega maksimaalseid abisummasid, mis on esitatud jagudes 4.2–4.6. Kui nende jagude kohaselt on nõutav konkurentsipõhine pakkumismenetlus, ei kohaldata seda nõuet maksu või maksutaolise tasu vähendustena antava abi suhtes.
320. Kui maksu või maksutaolise tasu vähendamine vähendab korduvaid tegevuskulusid, ei tohi abisumma ületada keskkonnasõbraliku projekti või tegevuse tegevuskulude ja vähem keskkonnasõbraliku vastupidise stsenaariumi kohaste tegevuskulude vahet. Kui keskkonnasõbralikum projekt või tegevus võib kaasa tuua kulude kokkuhoiu või lisatulu, tuleb seda kokkuhoidu või lisatulu abi proportsionaalsuse kindlaksmääramisel arvesse võtta.

4.7.2.5. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine

321. Lisaks jaos 3.2.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktides 322–324 esitatud nõudeid.
322. Riigiabi tuleb anda ühtemoodi kõigile abikõlblikele ettevõtjatele, kes tegutsevad samas majandustegevuse sektoris ja kes on abimeetme eesmärgi silmas pidades samas või sarnases faktilises olukorras.
323. Kavade puhul, mis kestavad kauem kui kolm aastat, peab liikmesriik veenduma, et abi on jätkuvalt vajalik, ja neid kavasid vähemalt iga kolme aasta järel hindama.
324. Kui maksu või maksutaolise tasu vähendamine on seotud projektidega, mis kuuluvad:
- a) jao 4.2 kohaldamisalasse, kohaldatakse punkte 154–156;
 - b) jao 4.3.1 kohaldamisalasse, kohaldatakse punkte 183–188;
 - c) jao 4.3.2 kohaldamisalasse, kohaldatakse punkte 206–216.

4.8. Abi elektrivarustuskindluse tagamiseks

4.8.1. Abi põhjendus

325. Turutõrgete ja regulatiivsete puuduste tõttu ei pruugi hinnasignaaliid pakkuda tõhusaid investeerimisstiimuleid ning nende tagajärjeks on näiteks elektriressursside ebapiisav jaotus, võimsus või paindlikkus või vale asukoht. Lisaks tekitavad elektrisektoris tehnoloogilistest arengust ja kliimaprobleemidest tingitud märkimisväärsed muutused uusi väljakutseid elektrivarustuskindluse tagamisel. Kuigi üha integreeritum elektriturg võimaldab tavaliselt vahetada elektrit kogu ELis ja leevendada seeläbi riikide varustuskindluse probleeme, võib esineda olukordi, kus mõnes liikmesriigis või piirkonnas ei pruugi isegi ühendatud turgudel varustuskindlus alati olla tagatud. Seetõttu võivad liikmesriigid kaaluda meetmete võtmist, et tagada teatav elektrivarustuskindluse tase.

4.8.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

326. Käesolevas jaos on esitatud siseturuga kokkusobivuse eeskirjad elektrivarustuskindluse suurendamisele suunatud abimeetmete puhul. Need hõlmavad reservvõimsuse mehhanisme ja muid meetmeid, mille eesmärk on lahendada pika- ja lühiajalisi energiavarustuskindluse probleeme, mis tulenevad turutõrgetest, mis takistavad piisavat investeerimist elektritootmisvõimsusse, salvestamisse või tarbimiskajasse ning süsteemidevahelisse ühendusse, samuti võrgu ülekandevõime piiratud juhtimise meetmeid, mille eesmärk on lahendada elektri ülekande- ja jaotusvõrkude ebapiisavuse küsimus ⁽¹²⁸⁾.
327. Sellised abimeetmed võivad olla kavandatud ka keskkonnakaitse eesmärkide toetamiseks, näiteks saastavamate võimsuste välistamise kaudu või meetmete kaudu, millega keskkonnahoidlikumatele võimsustele antakse valikuprotsessis eelis.
328. Abist teatamisel peaksid liikmesriigid määratlema majandustegevuse, mille arengut abi soodustab. Elektrivarustuskindluse suurendamiseks antav abi soodustab otseselt elektrienergia tootmise, salvestamise ja tarbimiskajaga seotud majandustegevuse arengut, sealhulgas uusi investeeringuid ning olemasolevate varade tõhusat renoveerimist ja hooldust. Samuti võib see kaudselt toetada laiemat hulka majandustegevusi, mille sisendiks on elekter, sealhulgas soojuse ja transpordi elektrifitseerimist.

⁽¹²⁸⁾ Käesolev jagu ei hõlma kõrvalteenuseid, sealhulgas komisjoni määruse (EL) 2017/2196 kohaseid süsteemikaitsekavade meetmeid, mille eesmärk on tagada talitluskindlus ja mille põhivõrguettevõtjad või jaotusvõrguettevõtjad hangivad mittediskrimineeriva konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu, mis on avatud kõigile ressurssidele, mis võivad aidata kaasa kindlaksmääratud talitluskindluse vajaduse rahuldamisele, ilma et riik oleks kaasatud teenuse hankimisse ja rahastamisse.

4.8.3. Ergutav mõju

329. Kohaldatakse ergutavat mõju käsitlevaid eeskirju, mis on esitatud punktides 29, 30, 31 ja 32.

4.8.4. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.8.4.1. Vajalikkus

330. Jagu 3.2.1.1 elektrivarustuskindluse meetmete suhtes ei kohaldata.
331. Elektrivarustuskindluse probleemi olemust ja põhjuseid ning neist tulenevat vajadust anda elektrivarustuskindluse tagamiseks riigiabi tuleb nõuetekohaselt analüüsida ja kvantifitseerida; sealhulgas tuleb kirjeldada, millal ja kus probleem eeldatavasti tekib, võttes asjakohasel juhul arvesse määruse (EL) 2019/943 artiklis 25 määratletud varustuskindluse normi. Võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimise meetmete puhul peaks liikmesriik esitama analüüsi (pärast konsulteerimist vastutava riikliku reguleeriva asutusega ja võttes arvesse tema seisukohta), milles määratakse kindlaks kavandatava meetmega taotletav varustuskindluse tase ja põhjendatakse seda kulude-tulude analüüsiga. Kõigi energiavarustuskindluse meetmete puhul tuleks kirjeldada kvantifitseerimisel kasutatud mõõtühikut ja esitada arvutamise meetod ning lisada viide võimalikele valdkondlikes õigusaktides sätestatud asjakohastele nõuetele.
332. Asjakohasel juhul peaks elektrivarustuskindluse probleemi määratlus olema kooskõlas Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku viimase kättesaadava elektrianalüüsiga, mis on tehtud kooskõlas energia siseturгу käsitlevate õigusaktidega, täpsemalt:
- a) ressursside piisavusega seotud meetmete puhul määruse (EL) 2019/943 artiklis 23 osutatud Euroopa ressursside piisavuse hinnanguga;
 - b) võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimise meetmete puhul määruse (EL) 2019/943 artikli 14 lõikes 2 osutatud aruandega struktuurse ülekandevõime piiratuse ja muu olulise füüsilise ülekandevõime piiratuse kohta pakumispäringkondades ja nende vahel.
333. Samuti võivad liikmesriigid reservvõimsuse mehhanismide vajalikkuse tõendamiseks tugineda riiklikele ressursside piisavuse hinnangutele määruse (EL) 2019/943 artiklis 24 lubatud ulatuses. Muude varustuskindluse meetmete, sealhulgas võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimise meetmete puhul võivad liikmesriigid tugineda ka kavandatava sekkumise vajalikkuse riiklikule hindamisele. Vastutav riiklik reguleeriv asutus peaks käesolevas punktis osutatud riiklikud hindamised kas heaks kiitma või need läbi vaatama.
334. Elektrikriiside ohuga seotud meetmed tuleks kindlaks määrata määruse (EL) 2019/941⁽¹²⁹⁾ artikliga 11 ette nähtud riiklikus ohuvalmiduskavas.
335. Liikmesriigid, kes kavandavad mitut elektrivarustuskindluse meetet, peavad selgelt välja tooma, milline on nende meetmete vastastikune toime, pidades silmas varustuskindluse tagamise kombineeritud meetmete üldist kulutõhusust, näiteks seoses reservvõimsuse mehhanismidega, ja selgitama, kuidas nende meetmetega täidetakse punktis 331 osutatud varustuskindluse norm (kuid ei ületata seda).
336. Kindlaks tuleb määrata regulatiivsed puudused või turutõrked ning võimalikud muud probleemid, mis sekkumise puudumisel takistavad elektrivarustuskindluse (ja asjakohasel juhul keskkonnakaitse) piisava taseme saavutamist.
337. Samuti tuleb loetleda olemasolevad meetmed, mis on juba suunatud punktis 336 osutatud turutõrgetele, regulatiivsetele puudustele või muudele probleemidele.
338. Liikmesriigid peavad esitama põhjused, miks turg ilma riigiabita elektrivarustuskindlust eeldatavalt ei taga, võttes arvesse liikmesriigi kavandatud tureforme ja parendusi ning tehnoloogia arengut.
339. Komisjon võtab hindamisel arvesse järgmisi elemente, mille liikmesriik peab esitama:

⁽¹²⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/941, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris (ohuvalmiduse määrus) (ELT L 158, 14.6.2019, lk 1).

- a) muutliku tootmise, sealhulgas naabersüsteemidel põhineva tootmise mõju hindamine;
- b) tarbijate osalemise ja salvestamise mõju hindamine, sealhulgas nõudluse juhtimise soodustamise meetmete kirjeldus;
- c) võrkudevaheliste ühenduste ja olulise sisemise ülekandevõrgu taristu tegeliku või võimaliku olemasolu hindamine, sealhulgas käimasolevate ja kavandatavate projektide kirjeldus;
- d) muude selliste elementide hindamine, mis võivad põhjustada või süvendada elektrivarustuskindluse probleemi, nagu hulgihindade ülempiirid või muud regulatiivsed puudused või turutõrked. Kui see on määruse (EL) 2019/943 kohaselt nõutav, tuleb enne abi andmist saada komisjoni arvamus kõnealuse määruse artikli 20 lõikes 3 osutatud rakenduskava kohta. Rakenduskava ja arvamust võetakse arvesse abi vajalikkuse hindamisel ning
- e) määruse (EL) 2019/943 artikli 15 kohase tegevuskava asjakohane sisu.

4.8.4.2. Asjakohasus

340. Jagu 3.2.1.2 elektrivarustuskindluse meetmete suhtes ei kohaldata.
341. Liikmesriigid peaksid eelkõige kaaluma alternatiivseid viise elektrivarustuskindluse saavutamiseks, eelkõige elektrituru tõhusamat korraldust, mis võiks leevendada elektrivarustuskindlust kahjustavaid turutõrkeid. Näiteks elektrisüsteemi tasakaaluvarvelduse toimimise parandamine, muutliku tootmise parem integreerimine, tarbimiskaja ja salvestamise stimuleerimine ja integreerimine, tõhusate hinnasignaali võimaldamine, piiriülese kaubanduse tõkete kõrvaldamine ning taristu, sealhulgas võrkudevaheliste ühenduste parandamine. Abi võib pidada asjakohaseks varustuskindluse tagamise meetmeks, kui hoolimata turukorralduse asjakohasest ja proportsionaalsest parandamisest ⁽¹³⁰⁾ ning võrguvaradesse tehtavatest investeeringutest, olenemata sellest, kas neid juba rakendatakse või kavandatakse, jääb energiavarustuskindluse probleem püsima.
342. Võrgu ülekandevõime piiratud juhtimise meetmete puhul peaksid liikmesriigid lisaks selgitama, kuidas kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 13 parandatakse koormuse ümberjaotamise meetmete tõhusust.

4.8.4.3. Abikõlblikkus

343. Abimeede peaks olema avatud kõigile abisaajatele või projektidele, kes/mis on tehniliselt võimelised tõhusalt kaasa aitama varustuskindluse eesmärgi saavutamisele. See hõlmab tootmist, salvestamist ja tarbimiskaja ning seda liiki võimsuse väikeste ühikute koondamist suuremateks plokkideks.
344. Varustuskindluse meetmetes osalemise piiranguid, mille eesmärk on tagada, et need meetmed ei kahjusta keskkonnakaitset, loetakse asjakohasteks (vt punktid 368 ja 369).
345. Liikmesriike julgustatakse võtma oma varustuskindluse meetmetes kasutusele täiendavaid kriteeriume või elemente, et edendada keskkonnasõbralikuma tehnoloogia kasutamist (või vähendada saastava tehnoloogia osalemist), mis on vajalik liidu keskkonnakaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks. Sellised täiendavad kriteeriumid või elemendid peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning seotud selgelt määratletud keskkonnakaitse-eesmärkidega ega tohi põhjustada abisaajate ülerahastamist.

⁽¹³⁰⁾ Võttes arvesse määrust (EL) 2019/943 ja direktiivi (EL) 2019/944.

346. Kui see on tehniliselt teostatav, peavad elektrivarustuskindluse meetmed olema avatud teises liikmesriigis asuvatele võimsuse pakkujatele otseseks piiriüleseks osalemiseks⁽¹³¹⁾. Liikmesriigid peavad tagama, et välismaisel võimsusel, mis suudab pakkuda omamaisega võrdväärset tehnilist taset, on võimalus osaleda kodumaise võimsusega samas konkurentsipõhises menetluses. Liikmesriigid võivad nõuda, et välismaine võimsus asuks liikmesriigis, millel on vahetu võrguühendus selle liikmesriigiga, kes meetet kohaldab. Samuti tuleb asjakohasel juhul järgida määruse (EL) 2019/943 artiklis 26 sätestatud asjakohaseid eeskirju.

4.8.4.4. Avalik konsultatsioon

347. Jagu 4.8.4.4 kohaldatakse alates 1. juulist 2023.

348. Enne abist teatamist peavad liikmesriigid, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel, viima läbi avaliku konsultatsiooni käesoleva ja osaselt teatatavate meetmete konkurentsimeetmete ja proportsionaalsuse üle. Konsulteerimise kohustust ei kohaldata juba heaks kiidetud meetmete muudatuste suhtes, mille tulemusena ei muudeta vastavate meetmete kohaldamisala ega abikõlblikkust ega pikendada nende kestust kauemaks kui 10 aastat alates algse otsuse kuupäevast ega punktis 349 osutatud juhtudel. Selleks et teha kindlaks, kas meede on käesolevate suuniste kriteeriume arvestades võttes põhjendatud, tuleb avalik konsultatsioon viia läbi järgmiselt:⁽¹³²⁾

- a) meetmete puhul, mille kohaselt antav hinnanguline keskmine aastane abisumma on vähemalt 100 miljonit eurot aastas, peab avalik konsultatsioon kestma vähemalt kuus nädalat ja hõlmama järgmist:

- i) abikõlblikkus;
- ii) konkurentsipõhiste pakkumismenetluste kavandatud kasutamine ja ulatus ning võimalikud kavandatavad erandid;
- iii) abi eraldamise protsessi põhiparameetrid,⁽¹³³⁾ sealhulgas eri liiki abisaajate vahelise konkurentsi võimaldamiseks;⁽¹³⁴⁾
- iv) meetodika meetme kulude jaotamiseks tarbijatele;
- v) kui konkurentsipõhist pakkumismenetlust ei kasutata, siis abi proportsionaalsuse tõendamiseks kasutatud kvantifitseerimise aluseks olevad eeldused ja andmed, sealhulgas kulud, tulud, käitumise eeldused ja eluiga ning kapitali kaalutud keskmine hind, ning
- vi) kui toetatakse uusi investeeringuid maagaasipõhisesse tootmisse, siis kavandatud kaitsemeetmed, millega tagatakse kooskõla liidu kliimaeesmärkidega;

- b) meetmete puhul, mille kohaselt antav hinnanguline keskmine aastane abisumma on alla 100 miljoni euro aastas, peab avalik konsultatsioon kestma vähemalt neli nädalat ja hõlmama järgmist:

- i) abikõlblikkus;
- ii) konkurentsipõhiste pakkumismenetluste kavandatud kasutamine ja ulatus ning võimalikud kavandatavad erandid;
- iii) meetodika meetme kulude jaotamiseks tarbijatele ning
- iv) kui toetatakse uusi investeeringuid maagaasipõhisesse tootmisse, siis kavandatud kaitsemeetmed, millega tagatakse kooskõla liidu kliimaeesmärkidega.

349. Punkti 348 alapunkti b alla kuuluvate meetmete puhul ei nõuta avaliku konsultatsiooni korraldamist, kui kasutatakse konkurentsipõhiseid pakkumismenetlusi ja meetmega ei toetata investeeringuid fossiilkütustel põhinevasse energiatootmisse.

⁽¹³¹⁾ Tehnilist teostatavust eeldatakse reservvõimsuse mehhanismide puhul, mille jaoks on määruse (EL) 2019/943 kohaselt nõutav piiriülene osalemine.

⁽¹³²⁾ Liikmesriigid võivad nende nõuete puhul tugineda olemasolevatele riiklikele konsultatsiooniprotsessidele. Kui konsultatsioon hõlmab siin loetletud elemente, ei ole eraldi konsulteerimine vajalik.

⁽¹³³⁾ Näiteks konkurentsipõhise menetluse ja tarneperioodi vaheline aeg, pakkumise eeskirjad, hinnakujunduseeskirjad.

⁽¹³⁴⁾ Näiteks erinevad lepingute kestused, erinevad meetodid eri tehnoloogiliste lahenduste abil saadava abikõlbliku võimsuse/toodangu arvutamiseks, erinevad meetodid toetuste arvutamiseks või maksmiseks.

350. Konsultatsiooniküsimustikud tuleb avaldada avalikul veebisaidil. Liikmesriigid peavad avaldama konsultatsiooni kohta ülevaate, milles võetakse kokku saadud vastused ja analüüsitakse neid. See peaks sisaldama selgitust selle kohta, kuidas kavandatud meetme kohaldamisala/abikõlblikkuse kaudu minimeeritakse võimalikku mõju konkurentidele. Käesoleva jao kohaselt abimeetmest teatamisel peavad liikmesriigid lisama lingi oma ülevaatele konsultatsiooni kohta.
351. Nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel võib komisjon võtta arvesse alternatiivseid konsulteerimis-meetodeid, tingimusel et abi (jätkuval) rakendamisel arvestatakse huvitatud isikute seisukohti. Sellistel juhtudel võib osutada vajalikuks kombineerida konsulteerimine parandusmeetmete võtmisega, et minimeerida meetme võimalikku moonutavat mõju.

4.8.4.5. Proportsionaalsus

352. Lisaks punktides 49, 50, 51, 52, 53 ja 55 kirjeldatud tingimustele kohaldatakse punktides 353, 354, 355, 356 ja 357 esitatud tingimusi.
353. Nõudlus varustuskindluse meetmete järele tuleks kindlaks määrata punktis 331 osutatud varustuskindluse normi või kulude-tulude analüüsi alusel ning punktide 332, 333 ja 334 kohase analüüsi alusel, mis käsitleb varustuskindluse piisava taseme tagamiseks vajalikke ressursse. Nõudluse taseme kindlaksmääramiseks kasutatav analüüs ei või nõudluse taseme kindlaksmääramise hetkeks olla vanem kui 12 kuud.
354. Abi andmise ja projektide elluviimise tähtaja vaheline ajavahemik peaks võimaldama tõhusat konkurentsi erinevate abikõlblike projektide vahel.
355. Erandid nõudest eraldada abi ja määrata abi suurus kindlaks konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu võivad olla põhjendatud:
- a) ainult juhul, kui esitatakse tõendid, sealhulgas asjakohasel juhul avaliku konsultatsiooni käigus kogutud tõendid, millest nähtub, et pakkumismenetluses osalejate arv on konkurentsi tagamiseks tõenäoliselt ebapiisav, või
 - b) ainult võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimise meetmete puhul, kui liikmesriik esitab analüüsi (pärast konsulteerimist vastutava riikliku reguleeriva asutusega ja võttes arvesse tema seisukohta), mis põhineb tõenditel, sealhulgas asjakohasel juhul avaliku konsultatsiooni käigus kogutud tõenditel, et pakkumismenetlus oleks vähem kulutõhus näiteks strateegilise pakkumise või turumoonutuse tõttu.
356. Varustuskindluse meetmete abisaajatel peaksid olema tõhusad stiimulid varustuskindlusele kaasaaitamiseks tarneperioodil. Need stiimulid peaksid üldiselt olema seotud saamata jäänud energia hinnaga ⁽¹³⁵⁾. Näiteks kui abisaaja ei ole kättesaadav, tuleks talle määrata saamata jäänud energia hinnaga seotud sanktsioon. Välja arvatud võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimise meetmete puhul, peaks see sanktsioon üldiselt tulenema elektri tasakaaluarvelduse hindadest, et vältida turu toimimise moonutusi.
357. Liikmesriigid võivad kasutada ka konkurentsipõhiseid sertifikaatide kavasisid/tarnija kohustuse kavasisid, tingimusel et:
- a) kava raames on nõudlus väiksem kui potentsiaalne pakkumine ning
 - b) väljaostu- või trahvihind, mida kohaldatakse tarnija/tarnija suhtes, kes ei ole ostnud nõutavat arvu sertifikaate (st hind, mis kujutab endast abisaajatele makstavat maksimumsummat), kehtestatakse tasemel, mis välistab abisaajate ülerahastamise.

4.8.5. Konkurentidele ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine

358. Jagu 3.2.2 elektrivarustuskindluse meetmete suhtes ei kohaldata; erandiks on vaid punkt 70.

⁽¹³⁵⁾ Mis määratakse kindlaks vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 11.

359. Abi kavandamisel tuleb seada eesmärk tagada turgude tõhus toimimine ning säilitada tõhusad tegevusstiimulid ja hinnasignaalid.
360. Stimuleerida ei või sellise energia tootmist, mis tõrjuks kõrvale vähem saastavad energialiigid.
361. Punktide 359 ja 360 nõuded on üldjuhul täidetud siis, kui meetme raames makstakse pigem võimsuse eest (eurot megavati (MW) kohta) kui elektritoodangu eest (eurot MWh kohta). MWh kohta maksmise korral tuleb täiendavalt tähelepanu pöörata sellele, et välditakse kahjulikku mõju turule ja vähem saastavate tootmisallikate ümberpaiknemist.
362. Varustuskindluse meetmed peavad vastama määruse (EL) 2019/943 artiklis 22 sätestatud kohaldatavatele ülesehituse põhimõtetele ⁽¹³⁶⁾.
363. Strateegiliste reservide ja muude ressursside piisavuse tagamise meetmete, sealhulgas katkestamiskavade korral, mille puhul võimsust hoitakse väljaspool turgu, kohaldatakse turuhindade kujunemise moonutamise vältimiseks järgmisi täiendavaid kumulatiivseid nõudeid:
- a) meetme ressursse jaotatakse ainult juhul, kui põhivõrguettevõtjad ammendavad tõenäoliselt oma pakkumise ja nõudluse tasakaalustamiseks vajalikud tasakaalustamisressursid; ⁽¹³⁷⁾
 - b) tasakaaluarveldusperioodidel, mil meetme ressursse edastatakse, tehakse arveldused seoses turul esineva tasakaalustamatusega vähemalt saamata energia hinna alusel või päevasisesest tehnilisest piirhinnast ⁽¹³⁸⁾ kõrgema hinna alusel, olenevalt sellest, kumb on kõrgem;
 - c) edastamise järel suunatakse meetme väljundvõimsus tasakaaluhalduritele tasakaaluarveldusmehhanismi kaudu;
 - d) ressursid ei saa tasu elektrienergia hulgimüügiturult ega tasakaalustamisturgudelt;
 - e) meetme ressursse hoitakse vähemalt lepinguperioodi vältel väljaspool turgu.
364. Võrgu ülekandevõime piiratuse juhtimise meetmete puhul, kui ressursse hoitakse väljaspool turgu, ei või need ressursid saada tasu elektrienergia hulgimüügiturult ega tasakaalustamisturgudelt ning neid tuleb hoida väljaspool energiaturge vähemalt lepinguperioodi jooksul.
365. Muude reservvõimsuse mehhanismide kui strateegiliste reservide puhul peavad liikmesriigid tagama, et:
- a) meede on üles ehitatud nii, et kättesaadavuse eest makstav hind võrdsustuks automaatselt nulliga, kui pakutud võimsuse tase vastab eeldatavalt nõudlusele;
 - b) meetme raames tasustatakse osalevaid ressursse üksnes nende kättesaadavuse eest ja tagatakse, et tasustamine ei mõjuta võimsuse pakkuja otsuseid selle kohta, kas toota või mitte, ning
 - c) meede võimaldab võimsuskohustusi tunnustatud võimsusepakkujate vahel üle kanda.
366. Elektrivarustuskindluse meetmed ei tohiks:
- a) tekitada põhjendamatuid turumoonutusi ega piirata piirkonnaülest kauplemist;

⁽¹³⁶⁾ Määruses (EL) 2019/941 osutatud ohuvalmiduskavas sisalduvate meetmete puhul vt ka kõnealuse määruse artikli 12 lõige 1.

⁽¹³⁷⁾ See nõue ei piira ressursside aktiveerimist enne nende tegelikku edastamist, et järgida ressursside käivitumisperianguid ja käitamislõudeid. Aktiveerimise ajal ei suunata strateegilise reservi väljundvõimsust tasakaalurühmadele hulgimüügiturgude kaudu ning see ei tohi muuta nende tasakaalustamatust.

⁽¹³⁸⁾ Nagu on osutatud määruse (EL) 2019/943 artikli 10 lõikes 1.

- b) vähendada stiimuleid investeerida ülekandevõimsusse, näiteks olemasolevate või uute võrkudevaheliste ühenduste puhul võimsusjaotustulu vähendamise kaudu;
 - c) kahjustada turgude, sealhulgas päevasiseste ja tasakaalustavate turgude liitmist;
 - d) kahjustada meetmele eelnenud investeerimisotsuseid võimsuse kohta.
367. Selleks et vältida tarbimiskaja stiimulite kahjustamist ja selliste turutõrgete süvendamist, mis tingivad vajaduse varustuskindluse meetmete järele, ning tagada, et varustuskindlusega seotud sekkumise ulatus oleks võimalikult väike, peaksid varustuskindluse meetme kulud kandma turuosalised, kellest meetme vajalikkus tuleneb. Selleks võib näiteks jaotada varustuskindluse meetme kulud elektrinõudluse tippkoormuse perioodidel elektri tarbijatele või jaotada võrgu ülekandevõime piiratud juhtimise meetme kulud selle piirkonna tarbijatele, kus meetme raames võimsuse suunamise ajal elektrit napib. Selline kulude jaotamine ei pruugi siiski olla nõutav, kui liikmesriik esitab analüüsi, mis põhineb tõenditel, sealhulgas avaliku konsultatsiooni käigus kogutud tõenditel, et kulude sellisel viisil jaotamine kahjustaks meetme kulutõhusust või tooks kaasa tõsiseid konkurent-simoonutusi, mis selgelt kahjustaksid sellisest kulujaotusest saadavat võimalikku kasu.
368. Komisjon leiab, et teatavatel abimeetmetel on konkurentsile ja kaubandusele negatiivne mõju, mis tõenäoliselt jääb korvamata. Eelkõige võivad teatavad abimeetmed süvendada turutõrkeid, kuna need tekitavad ebatõhusust, mis kahjustab tarbijaid ja sotsiaalset heaolu. Näiteks meetmed (sealhulgas võrgu ülekandevõime piiratud juhtimise meetmed ja katkestamiskavad), mille puhul ei peeta kinni (EL) 2019/943 artiklis 22 sätestatud reservvõimsuse mehhanismide suhtes kohaldatavast heite piirmäärast ja mis võivad stimuleerida uusi investeeringuid energiasse, mis põhineb kõige saastavamatel fossiilkütustel, nagu kivisüsi, diislikütus, pruunsüsi, nafta, turvas ja põlevkivi, suurendavad turul negatiivseid välismõjusid keskkonnale.
369. Meetmed, mis stimuleerivad uusi investeeringuid maagaasil põhinevasse energiatootmisse, võivad toetada elektrivarustuskindlust, kuid võrreldes alternatiivsete investeeringutega mittedaastavatesse tehnoloogilistesse lahendustesse võivad need pikemas perspektiivis süvendada negatiivseid välismõjusid keskkonnale. Selleks et komisjon saaks veenduda, et positiivne mõju võib tasakaalustada selliste meetmete negatiivset mõju, peaksid liikmesriigid selgitama, kuidas nad tagavad, et need investeeringud aitavad kaasa liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisele. Eelkõige peavad liikmesriigid selgitama, kuidas välditakse gaasil põhineva energiatootmise tehnoloogilist kinnistumist. Näiteks võib see tähendada abisaaja siduvaid kohustusi rakendada CO₂-heite vähendamise tehnoloogiat, nagu CO₂ kogumine ja säilitamine või CO₂ kogumine ja kasutamine, või asendada maagaas taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasiga või väheste CO₂-heitega gaasiga või sulgeda rajatis tähtajaks, mis on kooskõlas liidu kliimaees-märkidega.
370. Üksikabimeetmete või kavade puhul, millest saab kasu vaid eriti väike arv abisaajaid või turgu valitsev abisaaja, peaksid liikmesriigid lisaks tõendama, et kavandatav abimeede ei suurenda turuvõimu.

4.9. **Abi energiataristule**

4.9.1. *Abi põhjendatus*

371. Liidu kliimaeesmärkide saavutamine eeldab märkimisväärsed investeeringud ja energiataristu ajakohastamist. Nüüdisaegne energiataristu on ülioluline integreeritud energiaturu jaoks, mis täidab kliimaeesmärke ja tagab samal ajal liidus varustuskindluse. Piisav energiataristu on tõhusa energiaturu vajalik osa. Energiataristu täiustamine edendab süsteemi stabiilsust, ressursside piisavust, eri energiaallikate integreerimist ja energiaravustust vähearenenud võrkudes.
372. Kui turuosalised ei suuda vajalikku taristut pakkuda, võib vajalik olla riigiabi, et kõrvaldada turutõrked ning tagada liidu märkimisväärsete taristuvajaduste täitmine. Üks turutõrge, mis võib tekkida energiataristu valdkonnas, on seotud kooskõlastusprobleemidega. Projekti arendamist või selle tulemuslikku kavandamist võivad takistada investorite lahknevad huvid, ebakindlus koostöö tulemustes ja võrguefekt. Samal ajal võib energiataristu tekitada märkimisväärsed positiivseid välismõjusid, mille puhul taristu kulud ja tulud võivad jaguneda eri turuosaliste ja liikmesriikide vahel asümmeetriliselt. Seepärast leiab komisjon, et energiataristule antav abi võib olla siseturule kasulik, sest aitab kõrvaldada turutõrkeid. See kehtib eelkõige piiriülese mõjuga

taristuprojektide puhul, nagu ühishuviprojektid määruse (EL) nr 347/2013 artikli 2 punktis 4 osutatud tähenduses.

373. Kooskõlas riigiabi mõistet käsitleva teatisega ⁽¹³⁹⁾ ei kohaldata riigiabi eeskirju seadusliku monopoli raames energiataristule antava toetuse suhtes. Energiasektoris on see eriti oluline nende liikmesriikide puhul, kus teatavate taristute ehitamine ja käitamine on seadusega reserveeritud üksnes põhivõrguettevõtjatele või jaotusvõrguettevõtjatele.
374. Komisjon leiab, et seaduslik monopol, mis välistab konkurentsimoonutused, eksisteerib juhul, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) taristu ehitamise ja käitamise suhtes kehtib seaduslik monopol, mis on kehtestatud kooskõlas liidu õigusega; nii on see juhul, kui põhivõrguettevõtja/jaotusvõrguettevõtja on õiguslikult ainus üksus, kellel on õigus teha teatavat liiki investeringuid või viia ellu teatavat liiki tegevust ja ükski teine üksus ei saa alternatiivset võrku käitada; ⁽¹⁴⁰⁾
 - b) seaduslik monopol ei välista konkurentsi mitte üksnes turul, vaid ka turu loomiseks, sest see välistab võimaliku konkurendi võimaluse muutuda kõnealuse teenuse ainupakkujaks;
 - c) teenus ei konkureeri teiste teenustega;
 - d) kui energiataristu käitaja tegutseb ka mõnel teisel (geograafilisel või kauba-) turul, mis on konkurentsile avatud, on ristsubsideerimine välistatud; see eeldab, et kasutatakse eraldi arvestust, kulud ja tulud on korrektselt eraldatud ning seadusliku monopolina toimivale teenusele antud avalikke vahendeid ei või kasutada muuks tegevuseks. Elektri- ja gaasitaristu puhul on see nõue suure tõenäosusega täidetud, sest Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 artikli 56 ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 31 kohaselt peavad vertikaalselt integreeritud üksused pidama oma iga tegevuse kohta eraldi arvestust.
375. Samuti leiab komisjon, et investeringute puhul ei ole tegemist riigiabiga, kui energiataristut käitatakse loomuliku monopoli alusel, mis loetakse eksisteerivat juhul, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) taristule ei osutata otsest konkurentsi, mis on nii juhul, kui energiataristut ei saa majanduslikult korrata ja seega ei osale ükski muu ettevõtja peale põhivõrguettevõtja/jaotusvõrguettevõtja;
 - b) võrgutaristu alternatiivne rahastamine, mis lisandub võrgu rahastamisele, on asjaomases sektoris ja asjaomases liikmesriigis ebaolulise suurusega;
 - c) taristu ei ole kavandatud konkreetse ettevõtja või sektori valikuliseks soosimiseks, vaid toob kasu ühiskonnale tervikuna.
 - d) Liikmesriigid peavad samuti tagama, et energiavõrgutaristu ehitamiseks ja/või käitamiseks ette nähtud rahalisi vahendeid ei saa kasutada muu majandustegevuse ristsubsideerimiseks või kaudseks subsideerimiseks. Elektri- ja gaasitaristu kohta vt punkt 374.

⁽¹³⁹⁾ Vt komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1). Kuna riigiabi mõiste on objektiivne õiguslik mõiste, mis on määratletud otseselt aluslepingus (Euroopa Kohtu 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-487/06 P, *British Aggregates vs. komisjon*, ECLI:EU:C:2008:757, punkt 111), ei piira punktides 373–375 esitatud seisukohad liidu kohtute tõlgendust riigiabi mõiste (Euroopa Kohtu 21. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-194/09 P, *Alcoa Trasformazioni vs. komisjon*, ECLI:EU:C:2011:497, punkt 125); aluslepingu tõlgendamisel tuleb alati esimesena lähtuda liidu kohtute praktikast.

⁽¹⁴⁰⁾ Seaduslik monopol eksisteerib siis, kui teatav teenus on kindlaksmääratud geograafilises piirkonnas (ka ühe liikmesriigi piires) seadusega või regulatiivsete meetmetega reserveeritud ainuõiguslikule teenuseosutajale ja kõikidel teistel ettevõtjatel on selgelt keelatud sellist teenust osutada (isegi mitte selleks, et rahuldada teatavate kliendirühmade võimalikku jääknõudlust). Üksnes tõsiasi, et avaliku teenuse osutamine on usaldatud konkreetsele ettevõtjale, ei tähenda siiski, et sellisel ettevõtjal on seaduslik monopol.

4.9.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

376. Käesolevat jagu 4.9 kohaldatakse punkti 19 alapunktis (36) määratletud energiataristu ehitamisse või ajakohastamiseks investeerimiseks antava abi suhtes ⁽¹⁴¹⁾. Rahastamiskõlblikud investeeringud võivad hõlmata digiteerimist, energiataristu arukamaks muutmist, näiteks selleks, et võimaldada taastuenergia või vähese CO₂-heitega energia integreerimist, ning ajakohastamist kliimamuutustele vastupanuvõime tagamiseks. Tegevuskulud peaksid üldjuhul katma võrgukasutajad ja seetõttu ei peaks nende kulude katmiseks üldiselt abi olema vajalik. Erandlikel asjaoludel, kui liikmesriik tõendab, et tegevuskulusid ei ole võimalik võrgu kasutajatelt sisse nõuda, ja kui tegevusabi ei ole seotud pöördumatute kuludega, vaid põhjustab käitumise muutuse, mis võimaldab saavutada varustuskindluse või keskkonnakaitse eesmärgi, võib taristuga seotud tegevusabi pidada siseturuga kokkusobivaks. Välja arvatud juhul, kui riigiabi kontrolli projekti suhtes ei kohaldata (vt punktid 374 ja 375), hindab komisjon projekti käesolevas jaos kirjeldatud viisil.
377. Käesolevat jagu 4.9 kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2023 ka selliste energiasalvestusrajatiste suhtes, mis on ühendatud ülekande- või jaotusliinidega (eraldiseisev elektri salvestamine) ⁽¹⁴²⁾ olenemata pingetasemest ⁽¹⁴³⁾.

4.9.3. Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.9.3.1. Vajalikkus ja asjakohasus

378. Jagusid 3.2.1.1 ja 3.2.1.2 energiataristu jaoks antava abi suhtes ei kohaldata.
379. Energiataristut rahastatakse tavaliselt kasutajatariffidest. Paljude taristukategooriate puhul kohaldatakse nende tariifide suhtes reguleerimist, et tagada nende kulupõhisus ja investeeringute vajalik tase, säilitades samal ajal kasutajate õigused. Tariifid kehtestatakse ilma riigi sekkumiseta.
380. Riigiabi andmine on üks viis sellistest turutõrgetest ülesaamiseks, mida ei saa täielikult kõrvaldada kohustuslike kasutajatariffide abil. Seetõttu kohaldatakse riigiabi vajaduse tõendamisel järgmisi põhimõtteid:
- a) komisjon leiab, et määruse (EL) nr 347/2013 artikli 2 punktis 4 määratletud ühishuviprojektide puhul, mille suhtes energia siseturgu käsitlevad õigusaktid on täiel määral kohaldatavad, on kooskõlastusprobleemidega seotud turutõrked sellised, et rahastamine tariifide abil ei pruugi olla piisav, ja riigiabi võib anda;
 - b) ühishuviprojektide puhul, mille suhtes on energia siseturgu reguleerivates õigusaktides tehtud täielikult või osaliselt erand, ja muude taristukategooriate puhul hindab komisjon riigiabi vajadust igal üksikjuhul eraldi. Hindamisel võtab komisjon arvesse järgmisi asjaolusid: i) mil määral põhjustab turutõrge vajaliku taristu optimaalsest väiksema pakkumise; ii) mil määral on kolmandatel isikutel taristule juurdepääs ja kohaldatakse tariifide reguleerimist ning iii) mil määral aitab projekt kaasa liidu energiavarustuskindlusele või liidu kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamisele. Liidu ja kolmanda riigi vahelise taristu puhul, kui projekt ei sisaldu vastastikust huvi pakkuvate projektide loetelus, võidakse siseturu eeskirjadele vastavuse hindamisel arvesse võtta ka muid tegureid ⁽¹⁴⁴⁾.
 - c) Elektrisalvestusrajatiste puhul võib komisjon nõuda, et liikmesriik tõendaks konkreetset turutõrget samalaadsete teenuste osutamiseks vajalike rajatiste arendamisel.

⁽¹⁴¹⁾ Käesolevat jagu ei kohaldata projektide suhtes, mis hõlmavad sihtotstarbelist taristut ja/või muud energiataristut koos tootmistegevuse ja/või tarbimisega.

⁽¹⁴²⁾ Vastandina kohapealsetele salvestusrajatistele.

⁽¹⁴³⁾ Asjakohasel juhul võidakse energia salvestamise toetamist hinnata ka jagude 4.1, 4.2, 4.3 ja 4.8 alusel. Kooskõlas kohaldatavate TEN-E õigusaktidega ühishuviprojektideks valitud salvestusrajatised kvalifitseeruvad käesoleva jaotise tähenduses energiataristuks ja toetust hinnatakse jaotise 4.9 alusel. Direktiivi 944/2019 artikli 54 ja/või artikli 36 kohaselt põhivõrguettevõtjate või jaotusvõrguettevõtjate omandis või kontrolli all olevate salvestusrajatiste toetamine on samuti hõlmatud jaotise 4.9.

⁽¹⁴⁴⁾ Eelkõige kaalub komisjon, kas asjaomane kolmas riik on õigusnormide vastavusse viimisel kõrgel tasemel ja kas ta toetab liidu üldisi poliitikaeesmärgi, eelkõige neid, mis on seotud hästi toimiva energia siseturuga, koostööl ja solidaarsusel põhineva energiavarustuskindlusega, energiasüsteemi CO₂-heite vähendamisega vastavalt Pariisi kliimakokkuleppele ja liidu kliimaeesmärkidele ning kasvuhoonegaaside heite ülekandumise vältimisega.

4.9.3.2. Abi proportsionaalsus

381. Proportsionaalsust hinnatakse rahastamispuudujäägi põhimõtte alusel, nagu on kirjeldatud punktides 48, 51 ja 52. Taristule antava abi puhul eeldatakse, et vastupidine stsenaarium tähendab olukorda, kus projekti ellu ei viida, nagu on selgitatud punktis 52. Järelevalve ja tagastamismehhanismide kasutuselevõtmine võib osutuda vajalikuks juhul, kui esineb juhusliku kasumi oht, nt kui abi on lubatud ülemmäära lähedal; samal ajal tuleb säilitada abisaajate stiimulid kulude minimeerimiseks ja äritegevuse tõhusamaks arendamiseks.

4.9.4. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine

382. Jagu 3.2.2 energiataristu suhtes ei kohaldata. Analüüsides energiataristule antava riigiabi mõju konkurentsile, on komisjoni lähenemisviis järgmine.
- a) Pidades silmas energia siseturgu reguleerivates õigusaktides praegu konkurentsi tugevdamiseks kehtivaid nõudeid, leiab komisjon üldjuhul, et abi, mida antakse energiataristule, mille suhtes täiel määral kohaldatakse siseturgu reguleerivaid õigusakte, ei avalda ebasoovitavat moonutavat mõju ⁽¹⁴⁵⁾.
 - b) Taristuprojektide puhul, mille suhtes on energia siseturgu reguleerivates õigusaktides tehtud täielikult või osaliselt erand, hindab komisjon võimalikke konkurentsimoonutusi igal üksikjuhul eraldi, võttes eelkõige arvesse kolmandate isikute juurdepääsu abi saavale taristule, juurdepääsu alternatiivsele taristule, erasektori investeringute väljatõrjumist ja abisaaja või abisaajate konkurentsipositsiooni. Taristu puhul, mille suhtes energia siseturgu reguleerivaid õigusakte ei kohaldata, peetakse konkurentsile avalduvat negatiivset moonutavat mõju eriti tõsiseks.
 - c) Lisaks punktides a ja b kirjeldatud lähenemisviisile leiab komisjon, et maagaasitaristuga seotud investeringute puhul peavad liikmesriigid tõendama järgmist positiivset mõju, mis võib tasakaalustada negatiivset mõju konkurentsile: i) kas taristu on valmis vesiniku kasutamiseks ja suurendab taastuvallikatest toodetud gaaside kasutamist, või teise võimalusena põhjus, miks projekti ei ole võimalik kavandada nii, et see oleks valmis vesiniku kasutamiseks, ja kuidas välditakse maagaasi kasutamisega seotuse efekti; ning ii) kuidas investering aitab kaasa liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisele.
 - d) Kui abi antakse elektrisalvestusrajatiste ning muude ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuva taristu jaoks, mille suhtes ei kohaldata siseturgu käsitlevaid õigusakte, hindab komisjon eelkõige konkurentsi moonutamise ohtu, mis võib tekkida seotud teenuste turgudel ja muudel energiaturgudel.

4.10. Abi kaugkütteks ja -jahutuseks

4.10.1. Abi põhjendus

383. Kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide ehitamine või ajakohastamine võib anda positiivse panuse keskkonnamajandusse toetust saava süsteemi energiatõhususe ja jätkusuutlikkuse suurendamise kaudu. Taastuvenergia edendamist käsitlevas valdkondlikus õigusaktis (direktiiv (EL) 2018/2001) nõutakse konkreetselt, et liikmesriigid võtaksid vajalikud meetmed tõhusa kaugkütte ja -jahutuse taristu arendamiseks, et edendada taastuvatest energiaallikatest toodetud soojust ja jahutust ⁽¹⁴⁶⁾.

⁽¹⁴⁵⁾ Liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vaheline taristu: liidu territooriumil asuva osa puhul peavad projektid olema kooskõlas direktiividega 2009/73/EÜ ja (EL) 2019/944; kaasatud kolmanda riigi või kolmandate riikide osas peab projektide puhul olema tagatud õigusnormide vastavusse viimise kõrge tase ja projektid peavad toetama liidu üldisi poliitikaeesmärke, eelkõige selleks, et tagada hästitoimiv energia siseturg, koostöö ja solidaarsusel põhinev energiavarustuskindlus, energiasüsteemi CO₂-heite vähendamine vastavalt Pariisi kliimakokkuleppele ja liidu kliimaeesmärkidele ning eelkõige kasvuhoonegaaside heite ülekandumise vältimine.

⁽¹⁴⁶⁾ Direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 20 on sätestatud, et „[liikmesriigid võtavad] asjakohasel juhul kaugkütte ja kaugjahutuse taristu arendamiseks vajalikud meetmed, et võimaldada biomassist, päikeseenergiast, ümbritseva keskkonna energiat ja geotermilist energiat kasutavatest seadmetest ning heitsoojus- ja heitjahutusenergiast pärit kütte ja jahutusenergia tootmise arengut“.

384. Samas võivad keskkonnale avalduvad välismõjud, mida seostatakse kaugkütte ja -jahutuse kasutamisega, põhjustada ebatõhusat alainvesteeringut kaugkütte- ja -jahutussüsteemide ehitamisse ja ajakohastamisse. Riigiabi võib aidata seda turutõrget kõrvaldada, käivitades täiendavaid tõhusaid investeeringuid või toetades erakorralisi tegevuskulusid, mis tulenevad vajadusest edendada kaugküttesüsteemide keskkonnanägemärgi.

4.10.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

385. Kaugkütte jaotusvõrkudega piirduvat toetust võib teatavatel tingimustel pidada riigiabi kontrolli kohaldamisalast välja jäävaks taristumeetmeks, mis ei mõjuta konkurentsi ega kaubandust. See kehtib eelkõige juhul, kui kaugküttevõrke käitatakse samamoodi nagu muud energiataristut, tagades soojuse tootmisest eraldamise, kolmandate isikute juurdepääsu ja reguleeritud tariifid.
386. Sellisel juhul, kui kaugküttevõrku käitatakse loomuliku ja/või seadusliku monopoli raames, kohaldatakse punktides 374 ja 375 esitatud tingimusi ⁽¹⁴⁷⁾.
387. Välja arvatud juhul, kui riigiabi kontrolli projekti suhtes ei kohaldata (vt punkt 385) ⁽¹⁴⁸⁾, hindab komisjon projekti käesolevas jaos kirjeldatud viisil.
388. Käesolevat jagu kohaldatakse abi suhtes, mida antakse soojuse või jahutuse tootmise ja salvestamise rajatiste ja/või jaotusvõrgu ehitamiseks, ajakohastamiseks või käitamiseks.
389. Sellised abimeetmed hõlmavad tavaliselt tootmisüksuse ehitamist, ajakohastamist ja käitamist, et kasutada taastuvenergiat, ⁽¹⁴⁹⁾ heitsoojust või tõhusat koostootmist, sealhulgas soojuse salvestamise lahendusi, või jaotusvõrgu ajakohastamist, et vähendada kadusid ja suurendada tõhusust, sealhulgas arukate ja digitaalsete lahenduste abil ⁽¹⁵⁰⁾. Jäätmetest energia tootmiseks antavat abi võib pidada käesoleva jao alusel siseturuga kokkusobivaks niivõrd, kui võrd see piirdub kas jäätmetega, mis vastavad taastuvate energiaallikate määratlusele, või jäätmetega, mida kasutatakse kütusena tõhusa koostootmise määratlusele vastavates rajatistes.
390. Kui abi antakse kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemi ajakohastamiseks, ilma et see vastaks selles etapis tõhusa kaugkütte ja -jahutuse standardile, ⁽¹⁵¹⁾ peab liikmesriik võtma kohustuse tagada, et abisaaja alustab tööd, et saavutada vastavus sellele standardile kolme aasta jooksul pärast ajakohastamistööd.

4.10.3. Vajalikkus ja asjakohasus

391. Jagusid 3.2.1.1 ja 3.2.1.2. kaugküttele või -jahutusele antava abi suhtes ei kohaldata. Komisjon leiab, et riigiabi võib aidata kaasa turutõrgete kõrvaldamisele, käivitades energiatõhusate kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide rajamiseks, laiendamiseks või ajakohastamiseks vajalike investeeringukulutuste tegemise.

⁽¹⁴⁷⁾ Tagamaks, et jaotusvõrku käitatakse tõepoolest kasutajatele avatud rajatisena kooskõlas kestliku Euroopa investimiskava teatisega (vt komisjoni 14. jaanuari 2020. aasta teatise „Kestliku Euroopa investimiskava“ (COM(2020) 21 final, Euroopa roheline kokkuleppe lisa) jagu 4.3.3), tuleks sarnaselt energiaspektori, eelkõige gaasi- ja elektrisektori siseturu eeskirjadega üldjuhul kehtestada erieeskirjad, millega lisaks nn eraldi arvepidamisele nähakse ette kolmandate isikute juurdepääsu, eraldamise ja reguleeritud tariifid.

⁽¹⁴⁸⁾ Kuigi loomuliku ja/või seadusliku monopoli korral jääb kaugkütte jaotustaristu toetamine riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja (teatavatel tingimustel), kohaldatakse kaugkütte tootmisele antava toetuse suhtes jätkuvalt riigiabi eeskirju.

⁽¹⁴⁹⁾ Soojuspumpade abil kogutud energia kogus, mida käsitletakse taastuvenergiانا, arvutatakse vastavalt direktiivi (EL) 2018/2001 VII lisale. Lisaks, kui kasutatakse elektrienergiat, võib seda pidada täielikult taastuvatest energiaallikatest toodetud energiaks analoogselt meetoditega, mida kasutatakse elektrienergia käsitamiseks täielikult taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiانا vastavalt direktiivile (EL) 2018/2001, sh delegeeritud õigusaktidele, või muude samaväärsete meetoditega, millega tagatakse, et kogu tegelikult kasutatav elekter on saadud taastuvatest energiaallikatest, tingimusel et välditakse taastuvenergia topeltarvestust ja ülerahastamist. Uute investeeringute või ajakohastamise ja käitamise toetamine ei tohi mingil juhul olla seotud koospoletuskäitistega, mis kasutavad muid kütuseid kui taastuvatest energiaallikatest toodetud energia või heitsoojusenergia.

⁽¹⁵⁰⁾ Hõlmatud võivad olla ka tarbijate valdustes olevad kütte- ja jahutusseadmed, sealhulgas soojussalvestusseadmed, nagu on osutatud punktis 138, kui need on ühendatud kaugkütte- või kaugjahutussüsteemidega.

⁽¹⁵¹⁾ Vt direktiivi 2012/27/EL artikli 2 punkt 41.

392. Tegevuskulud peaksid üldjuhul katma küttetarbijad ja seetõttu ei peaks nende kulude katmiseks üldiselt abi olema vajalik. Kui liikmesriik tõendab, et tegevuskulusid ei saa tarbijatele üle kanda ilma keskkonnakaitset kahjustamata, võib soojuse tootmiseks antavat tegevusabi pidada siseturuga kokkusobivaks niivõrd, kui võrd täiendavad netotegevuskulud (võrreldes vastupidise stsenaariumiga) aitavad kaasa keskkonnakasu saavutamisele (näiteks CO₂ ja muu saastamise vähenemine võrreldes alternatiivsete küttelahendustega) ⁽¹⁵²⁾. Nii oleks see näiteks juhul, kui on tõendeid selle kohta, et kodutarbijad (või muud üksused, kes ei tegele majandustegevusega) läheksid tegevusabi puudumisel üle saastavamatele soojusallikatele ⁽¹⁵³⁾ või et toetuse puudumisel satuks saastavamate küttelahenduste eelistamise tõttu ohtu kaugküttesüsteemi pikaajaline elujõulisus. Kaugkütte tootmise rajatistele antava tegevusabi suhtes kohaldatakse punkte 122 ja 126.
393. Lisaks võib riigiabi töhusatele kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemidele, mis kasutavad sisendkütusena jäätmeid, anda positiivse panuse keskkonnakaitseks, tingimusel et hoitakse kõrvaldada jäätmehierarhia põhimõtteid ⁽¹⁵⁴⁾.

4.10.4. Abimeetme proportsionaalsus

394. Proportsionaalsust hinnatakse rahastamispuudujäägi põhimõtte alusel, nagu on kirjeldatud punktides 48, 51 ja 52.
395. Jaotusvõrkude ehitamise, ajakohastamise ja käitamise puhul tähendab vastupidine stsenaarium olukorda, kus projekti ellu ei viida, nagu on kirjeldatud punktis 52.

4.10.5. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatu negatiivse mõju vältimine ning tasakaalustamine

396. Jagu 3.2.2 ei kohaldata kaugkütteks või -jahutuseks antava abi suhtes. Komisjon leiab, et kõige saastavamatel fossiilkütustel, nagu kivisüsi, pruunsüsi, nafta ja diislikütus, põhinevate kaugkütte- ja jahutussüsteemide ajakohastamise, ehitamise või käitamise toetamisel on konkurentsile ja kaubandusele negatiivsed tagajärjed, mida tõenäoliselt ei korvata, välja arvatud juhul, kui on täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused:
- a) toetus piirdub jaotusvõrgu ajakohastamisega investeerimisega;
 - b) jaotusvõrk juba võimaldab taastuvatest energiaallikatest, heitsoojusest või CO₂-neutraalsetest allikatest toodetud soojus- või jahutusenergia transporti;
 - c) abi tulemusel ei suurene fossiilkütustepõhine energiatootmine (nt täiendavate klientide ühendamisel); ⁽¹⁵⁵⁾
 - d) liidu 2030. aasta kliimaeesmärki ja 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärki silmas pidades on kehtestatud kõige saastavamate fossiilkütuste kasutamisest loobumise selge ajakava ja siduvad kohustused ⁽¹⁵⁶⁾.

⁽¹⁵²⁾ Sellega seoses peavad liikmesriigid eelkõige tõendama, et toetatavate kaugküttesüsteemide puhul on võetud vajalikke meetmeid töhususe suurendamiseks ning CO₂ ja muude saasteallikate ning võrgukadude vähendamiseks.

⁽¹⁵³⁾ Teistel turgudel konkurentsimoontuste vältimiseks peavad soojuse tarbijad, kes on majandustegevusega tegelevad ettevõtjad, igal juhul oma küttekulude eest täielikult tasuma vähemalt oma odavaimale alternatiivsele kütteallikale vastavas summas.

⁽¹⁵⁴⁾ Jäätmehierarhia on järgmine: a) vältimine, b) korduskasutamiseks ettevalmistamine, c) ringlussevõtt, d) muu taaskasutamine, näiteks energia taaskasutamine, ning e) kõrvaldamine. Vt direktiivi 2008/98/EÜ artikli 4 punkt 1.

⁽¹⁵⁵⁾ Liikmesriigid peavad tõendama, et on võetud meetmeid säästvate kütteallikate lisamiseks süsteemi, et teenindada täiendavaid tarbijaid.

⁽¹⁵⁶⁾ Liikmesriigid peaksid näiteks esitama tõendid selle kohta, et kõnealused kaugküttesüsteemid on osa riiklikest või kohalikest CO₂-heite vähendamise kavast või määruse (EL) 2018/1999 I lisa kohastest loimitud riiklikest energia- ja kliimakavadest, milles käsitletakse vajadust ehitada uus taastuvatel energiaallikatel põhineva kaugkütte ja -jahutuse taristu, et saavutada direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 3 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärki, ning võetakse kohustus loobuda fossiilkütustest, seades vahe- ja lõppeesmärgid 2050. aastaks kliimanetraalsuse saavutamiseks.

397. Mis puudutab kaugkütterajatiste ehitamist, ajakohastamist või käitamist, siis meetmed, mis stimuleerivad uusi investeeringuid maagaasil põhinevatesse energiatootmisrajatistesse või nende käitamis, võivad lühiajaliselt vähendada kasvuhooonegaaside heitkoguseid, kuid alternatiivsete investeeringutega või vastupidiste stsenaariumidega võrreldes võivad need pikemas perspektiivis süvendada negatiivseid välismõjusid keskkonnale. Selleks et maagaasi või maagaasil põhinevasse käitamis tehtavat investeeringut saaks pidada positiivse keskkonnamõjuga investeeringuks, peab liikmesriik selgitama, kuidas tagatakse, et abi aitab kaasa liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi ja 2050. aastaks seatud kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisele, ning eelkõige seda, kuidas välditakse gaasiküttel põhineva energiatootmise tehnoloogilist kinnistumist ja kuidas tagatakse, et abi ei tõrju eemale investeeringuid keskkonnasõbralikumatesse alternatiividesse, mis on juba turul kättesaadavad, mis pärsiks keskkonnasõbralikumate tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamist ja kasutamist. Näiteks võib see hõlmata abisaaja siduvaid kohustusi rakendada CO₂ kogumise ja säilitamise või CO₂ kogumise ja kasutamise tehnoloogiat või asendada maagaas taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasiga või vähese CO₂-heitel gaasiga või sulgeda rajatis tähtjaks, mis on kooskõlas liidu kliimaeesmärkidega.
398. Analüüsides kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemidele antava riigiabi mõju konkurentsile, kõrvutab komisjon projektist energiatõhususe ja jätkusuutlikkuse seisukohast saadavat kasu ⁽¹⁵⁷⁾ negatiivse mõjuga konkurentsile ja eelkõige võimaliku negatiivse mõjuga alternatiivsetele tehnoloogiaharudele või kütte- ja jahutusteenuste ja -võrkude pakkujatele. Sellega seoses võtab komisjon arvesse, kas kaugküttesüsteem on või võib olla avatud kolmandatele isikutele ⁽¹⁵⁸⁾ ja kas on võimalik kasutada säästvaid alternatiivseid küttelehendusi ⁽¹⁵⁹⁾.

4.11. Abi, mida antakse energia suurtarbijatele elektrimaksude vähendamise vormis

4.11.1. Abi põhjendatus

399. Liidu majanduse ümberkujundamist kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe teatisega rahastatakse osaliselt elektritarbimise maksudest. Rohelise kokkuleppe elluviimiseks peavad liikmesriigid kehtestama ambitsioonika CO₂-heite vähendamise poliitika, et vähendada 2030. aastaks märkimisväärselt liidu kasvuhooonegaaside heidet ja saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus. Sellega seoses on tõenäoline, et liikmesriigid jätkavad sellise poliitika rahastamist maksude kaudu ja on võimalik, et need maksud suurenevad. CO₂-heite vähendamise toetuse rahastamine maksude kaudu ei ole iseenesest suunatud negatiivsele välismõjule. Seega ei ole need maksud käesolevate suuniste tähenduses keskkonnamaksud ja jagu 4.7.1 nende suhtes ei kohaldata.
400. Teatavate majandussektorite puhul, mis on eriti avatud rahvusvahelisele kaubandusele ja sõltuvad väärtuse loomisel suurel määral elektrienergiast, võib juhul, kui nad peavad tasuma energia- ja keskkonnapoliitika eesmärgi rahastavate elektritarbimise makse täies mahus, suureneda oht, et nende sektorite tegevus viiakse väljapoole liitu kohtadesse, kus keskkonnaeesmärgid puuduvad või on vähem ambitsioonikad. Lisaks suurendavad sellised maksud elektrikulusid võrreldes muude energiaallikate kasutamisest tulenevate otseste heitkoguste kuludega ning võivad seega pärssida tootmisprotsesside elektrifitseerimist, mis on liidu majanduse CO₂-heite edukal vähendamisel keskse tähtsusega. Nende riskide ja keskkonnale avalduva negatiivse mõju leevendamiseks võivad liikmesriigid võimaldada asjaomastes majandussektorites tegutsevatele äriühingutele kõnealuste maksude vähendusi.
401. Käesolevas jaos on esitatud kriteeriumid, mida komisjon kohaldab majandustegevuse arengu ning teatavate energia suurtarbijate puhul elektrimaksude vähendamise ergutava mõju, vajalikkuse, asjakohasuse, proportsionaalsuse ja konkurentsismõju hindamisel. 3. peatükis esitatud kokkusobivuskriteeriume kohaldatakse üksnes juhul, kui jaos 4.11 ei ole esitatud erieeskirju.

⁽¹⁵⁷⁾ Võttes arvesse panust kliimamuutuste leevendamisse, mis on määruses (EL) 2020/852 sätestatud keskkonnaeesmärk, tingimusel et puuduvad ilmsed märgid olulise kahju puudumise põhimõtte rikkumise kohta.

⁽¹⁵⁸⁾ Vt ka direktiivi 2018/2001/EL artikkel 24.

⁽¹⁵⁹⁾ Vt ka direktiivi 2018/2001/EL artikli 18 lõige 5 ja artikkel 24.

402. Komisjon on rakendanud asjakohaseid meetmeid, et teha kindlaks need sektorid, mida punktis 400 nimetatud riskid iseäranis ohustavad, ning kehtestanud proportsionaalsuse nõuded, võttes arvesse, et kui vähendused on liiga suured või kui neid võimaldatakse liiga paljudele elektritarbijatele, võib ohtu sattuda taastuvenergia toetuse rahastamine üldse ning konkurents- ja kaubandusmoonutused võivad olla eriti suured.

4.11.2. Kohaldamisala: maksud, mille suhtes võib kohaldada vähendusi

403. Liikmesriigid võivad kohaldada vähendusi elektritarbimisele kehtestatud maksude suhtes, millest rahastatakse keskkonna- ja energiapoliitika eesmärgi. See jagu hõlmab makse, millest rahastatakse toetust taastuvatele energiaallikatele või soojuse ja elektri koostootmisele, ning makse, millest rahastatakse sotsiaalseid tariife või energiahindu eraldatud piirkondades. Jagu 4.11 ei hõlma makse, mis kajastavad osa asjaomaste abisaajate elektriga varustamise kuludest. Näiteks ei hõlma käesolev jagu vabastusi võrgutasudest ega tasudest, millega rahastatakse reservvõimsuse mehhanisme. Käesolev jagu ei hõlma ka muude energialiikide, eelkõige maagaasi tarbimiselt tasutavaid makse.

404. Ettevõtjate asukohaotsused ja nendega kaasnev kahjulik keskkonnamõju sõltuvad vähendatavate maksude üldisest finantsmõjust. Seepärast peavad liikmesriigid, kes soovivad rakendada käesoleva jao alusel hinnatavat meetet, hõlmama kõik sellised vähendused ühe kavaga ning abist teatamisel teavitama komisjoni kõigi abikõlblike maksude ja kavandatud vähenduste kumulatiivsest mõjust. Kui liikmesriik otsustab hiljem kehtestada käesoleva jao hõlmatud maksude täiendava vähenduse, peab ta teatama olemasoleva kava muutmisest.

4.11.3. Konkurents- ja kaubandusmoonutuste minimeerimine

4.11.3.1. Abikõlblikkus

405. Jaoga 4.11.2 hõlmatud maksude puhul sõltub risk, et tegevus viiakse väljapoole Euroopa Liitu kohtadesse, kus keskkonnamärgid puuduvad või on vähem ambitsioonikad, suuresti asjaomase sektori elektritarbimise intensiivsusest ja avatusest rahvusvahelisele kaubandusele. Seega võib abi anda ainult ettevõtjatele, kes tegutsevad:

- a) märkimisväärse ümberpaigutumise riskiga sektoris, mille liidu tasandi kaubanduse intensiivsuse ja elektritarbimise intensiivsuse korruktis ulatub vähemalt 2 %ni ning mille kaubanduse intensiivsus ja elektritarbimise intensiivsus liidu tasandil on kummagi näitaja puhul vähemalt 5 %;
- b) ümberpaigutumise riskiga sektoris, mille liidu tasandi kaubanduse intensiivsuse ja elektritarbimise intensiivsuse korruktis ulatub vähemalt 0,6 %ni ning mille kaubanduse intensiivsus ja elektritarbimise intensiivsus liidu tasandil on vastavalt vähemalt 4 % ja 5 %.

Nendele abikõlblikkuse kriteeriumidele vastavad sektorid on loetletud I lisas.

406. Sektorit või allsektorit, ⁽¹⁶⁰⁾ mida ei ole nimetatud I lisas, käsitatakse samuti abikõlblikuna tingimusel, et see vastab punktis 405 esitatud abikõlblikkuse kriteeriumidele ja et liikmesriigid tõendavad seda andmetega, mis kirjeldavad sektorit või allsektorit liidu tasandil, ⁽¹⁶¹⁾ mida on kontrollinud sõltumatu ekspert ja mis põhinevad vähemalt kolmel järjestikusel aastal mitte varem kui 2013. aastal alanud ajavahemikul.
407. Kui liikmesriik annab toetust ainult teatavale abikõlblike abisaajate rühmale või võimaldab samasse punkti 405 alapunkti a või b kohasesse kategooriasse kuuluvatele abikõlblikele abisaajatele erineva määraga vähendusi, peab ta tõendama, et see otsus põhineb objektiivsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel kriteeriumidel ning et abi antakse põhimõtteliselt ühtemoodi kõikidele abikõlblikele abisaajatele, kes tegutsevad ühes sektoris, kui nad on sarnases faktilises olukorras.

⁽¹⁶⁰⁾ Euroopa Liidu majanduse tegevusalade statistilise klassifikaatori (NACE rev. 2 klassifikaator) määratluses kuni kaheksa numbrini (PRODCOMi tasand).

⁽¹⁶¹⁾ Näiteks andmed, mis hõlmavad märkimisväärset osa asjaomase sektori või allsektori kogulisandväärtusest ELi tasandil.

4.11.3.2. Abimeetme proportsionaalsus

408. Komisjon loeb abi proportsionaalseks, kui punkti 405 alapunktides a ja b nimetatud sektorites tegutsevad abisaajad maksavad vastavalt vähemalt 15 % ja 25 % kuludest, mis tulenevad liikmesriigi kavaga hõlmatud elektrimaksudest. Samuti leiab komisjon, et selleks, et abi oleks proportsionaalne, ei tohi sellise vähendamise tulemuseks olla maks, mis on väiksem kui 0,5 eurot/MWh.
409. See punkti 408 kohane omaosalus võib siiski olla suurem sellest, mida eriti ohustatud ettevõtjad suudavad kanda. Seetõttu võib liikmesriik selle asemel piirata elektrimaksudest tulenevaid lisakulusid 0,5 %-le punkti 405 alapunktis a nimetatud sektorite ettevõtjate kogulisandväärtusest ja 1 %-le punkti 405 alapunktis b nimetatud sektorite ettevõtjate kogulisandväärtusest. Samuti leiab komisjon, et selleks, et abi oleks proportsionaalne, ei tohi sellise vähendamise tulemuseks olla maks, mis on väiksem kui 0,5 eurot/MWh.
410. Komisjon loeb abi proportsionaalseks, kui punktide 408 ja 409 kohast suuremat abi osakaalu laiendatakse punkti 405 alapunktis b nimetatud sektorite ettevõtjatele, tingimusel et asjaomased ettevõtjad vähendavad oma elektritarbimise CO₂-jalajälge. Selleks peavad abisaajad katma vähemalt 50 % oma elektritarbimisest CO₂-vabadest allikatest, millest vähemalt 10 % kaetakse forvardinstrumendiga, näiteks elektriostulepinguga, või vähemalt 5 % kaetakse kohapeal või lähedal toodetud elektrienergiaga.
411. Punkti 409 kohaldamisel tähendab ettevõtja kogulisandväärtus tegurikulude kaudu esitatud kogulisandväärtust, mille arvutamiseks kogulisandväärtusest turuhindades lahutatakse kaudsed maksud ja liidetakse toetused. Tegurikulude kaudu esitatud kogulisandväärtuse võib arvutada käibe põhjal, millele liidetakse oma tarbeks toodetud põhivara, liidetakse muu tegevustulu, liidetakse või lahutatakse muutused varudes, lahutatakse ostetud kaubad ja teenused, ⁽¹⁶²⁾ lahutatakse muud toodetelt makstavad käibega seotud maksud, mis ei kuulu mahaarvamisele, ning lahutatakse tootmisega seotud tollimaksud ja muud maksud. Teise võimalusena võib tegurikulude kaudu esitatud kogulisandväärtuse arvutada tegevuse koguluulejäägi põhjal, liites sellele personalikulud. Lisandväärtusest jäetakse välja äriühingu raamatupidamisaruannetes finantstuludeks või -kuludeks või erakorralisteks tuludeks ja kuludeks liigitatud tulud ja kulud. Tegurikulude kaudu esitatud lisandväärtus arvutatakse brutotasandil, kuna väärtuse korrigeerimisi (näiteks kulumit) ei lahutata ⁽¹⁶³⁾.
412. Punkti 411 kohaldamisel kasutatakse viimase kolme aasta (mille kohta kogulisandväärtuse andmed on olemas) aritmeetilist keskmist.

4.11.3.3. Riigiabi vorm

413. Liikmesriigid võivad anda abi maksude vähendusena, kindla aastase hüvitissummana (maksutagastusena) või nende kahe võimaluse kombinatsioonina ⁽¹⁶⁴⁾. Kui abi antakse maksude vähendamise vormis, tuleb kehtestada järelkontrolli mehhanism, millega tagatakse, et võimalik enammakstud abi makstakse tagasi enne järgmise aasta 1. juulit. Kui abi antakse maksutagastusena, tuleb selle arvutamisel võtta aluseks registreeritud elektritarbimise tase ja asjakohasel juhul kogulisandväärtus ajavahemikul, mille jooksul abikõlblikke makse kohaldatai.

⁽¹⁶²⁾ Kaubad ja teenused ei hõlma personalikulusid.

⁽¹⁶³⁾ Kood 12 15 0 nõukogu 20. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 58/97 struktuuriilise ettevõtlusstatistika kohta (EÜT L 014, 17.1.1997, lk 1) kehtestatud õiguslikus raamistikus.

⁽¹⁶⁴⁾ Kindla aastase hüvitise (maksutagastuse) kasutamise eelis seisneb selles, et abi saavaid ettevõtjaid mõjutab elektri piirkulu sama suur kasv (st elektrikulu sama suur tõus iga täiendava tarbitud MWh eest), mis vähendab võimalikke konkurentsimoonutusi asjaomases sektoris.

4.11.3.4. Energiaauditid ja -juhtimissüsteemid

414. Jao 4.11 kohaselt antava abi puhul peab liikmesriik veenduma, et abisaaja täidab kohustust viia läbi energiaaudit direktiivi 2012/27/EL artikli 8 tähenduses. Seda võib teha kas eraldiseisva energiaauditina või sertifitseeritud energijuhtimissüsteemi või keskkonnanajuhtimissüsteemi raames, nagu on sätestatud energiatõhususe direktiivi artiklis 8.
415. Samuti peab liikmesriik võtma kohustuse jälgida, et abisaajad, kes peavad viima läbi direktiivi 2012/27/EL artikli 8 lõike 4 kohase energiaauditi, teevad järgmist:
- a) rakendavad auditiaruandes esitatud soovitusi, kui asjaomaste investeeringute tasuvusaeg ei ületa kolme aastat ja nende investeeringute kulud on proportsionaalsed;
 - b) vähendavad oma elektritarbimise CO₂-jalajälge ja katavad vähemalt 30 % oma elektritarbimisest CO₂-vabadest allikatest ja/või
 - c) investeerivad märkimisväärse osa (vähemalt 50 %) abisumma projektidesse, mis toovad kaasa rajatise kasvuhoonegaaside heitkoguste olulise vähenemise; asjakohasel juhul peaks investering vähendama heitkoguseid tunduvalt allapoole asjaomast võrdlusalust, mida kasutatakse lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks liidu HKsis.

4.11.3.5. Üleminekueeskirjad

416. Selleks et vältida häirivaid muutusi selliste ettevõtjate maksukoormuses, kes ei vasta jaos 4.11 esitatud abikõlblikkuse tingimustele, võivad liikmesriigid kehtestada nende ettevõtjate jaoks üleminekukava. Üleminekukava piirdub ettevõtjatega, kes vastavad kahele järgmisele kumulatiivsele kriteeriumile:
- a) vähemalt ühel viimasest kahest aastast enne punkti 468 alapunkti a kohast kohandamist on nad saanud abi vähendatud maksude vormis riikliku abikava alusel, mis on tunnistanud siseturuga kokkusobivaks keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste (2014–2020) ⁽¹⁶⁵⁾ jao 3.7.2 alusel;
 - b) punkti 416 alapunkti a nimetatud abi andmise ajal vastasid nad keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste (2014–2020) jaos 3.7.2 esitatud abikõlblikkuse kriteeriumidele.
417. Selline üleminekukava peab hõlmama järkjärgulist ja täielikku kohandumist punktis 4.11 esitatud abikõlblikkuse ja proportsionaalsuse kriteeriumide kohaldamisest tulenevatele tingimustele 2028. aastaks vastavalt järgmisele ajakavale:
- a) kuni 2026. aastani kohaldatavate maksude puhul maksavad asjaomased ettevõtjad vähemalt 35 % liikmesriigi kavaga hõlmatud elektrimaksudest tulenevatest kuludest või summa, mis vastab 1,5 %-le nende kogulisandväärtusest;
 - b) 2027. aastal kohaldatavate maksude puhul maksavad asjaomased ettevõtjad vähemalt 55 % liikmesriigi kavaga hõlmatud elektrimaksudest tulenevatest kuludest või summa, mis vastab 2,5 %-le nende kogulisandväärtusest;
 - c) 2028. aastal kohaldatavate maksude puhul maksavad asjaomased ettevõtjad vähemalt 80 % liikmesriigi kavaga hõlmatud elektrimaksudest tulenevatest kuludest või summa, mis vastab 3,5 %-le nende kogulisandväärtusest.
418. Üleminekukavaga võib lubada, et punkti 417 alapunkti a kohast abi osakaalu kohaldatakse kogu ülemineku- perioodi jooksul, tingimusel et asjaomased ettevõtjad vähendavad oma elektritarbimise CO₂-jalajälge. Selleks peavad abisaajad katma vähemalt 50 % oma elektritarbimisest CO₂-vabadest allikatest, millest vähemalt 10 % kaetakse forvardinstrumendiga, näiteks elektriostulepinguga, või vähemalt 5 % kaetakse kohapeal või lähedal toodetud elektrienergiaga.

⁽¹⁶⁵⁾ Komisjoni teatis „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunistes aastateks 2014–2020“ (ELT C 200, 28.6.2014).

419. Komisjon leiab, et energia suurtarbijatele enne käesolevate suuniste avaldamist elektrimaksu vähendamise vormis antud teatamata abi võib tunnistada siseturuga kokkusobivaks järgmistel kumulatiivsetel tingimustel:

- a) abi oli vajalik abisaajate majandustegevuse arendamiseks;
- b) välditud on ülemääraseid konkurentsimoonusi.

4.12. Abi kivisütt, turvast või põlevkivi kasutavate elektrijaamade sulgemiseks ning kivisöe, turba või põlevkivi kaevandamisega seotud tegevuse lõpetamiseks

420. Loobumine söel, turbal ja põlevkivil põhinevast elektritootmisest on üks tähtsamaid CO₂-heite vähendamise tegureid liidu energiasektoris. Jagudes 4.12.1 ja 4.12.2 on esitatud siseturuga kokkusobivuse eeskirjad kahte liiki meetmete puhul, mida liikmesriigid võivad võtta selleks, et toetada sütt (nii kivisütt kui ka pruunsütt), turvast või põlevkivi põletavate elektrijaamade sulgemist ning nende kütustega seotud kaevandamistegevuse lõpetamist (edaspidi ühiselt „söe, turba ja põlevkiviga seotud tegevus“).

421. Jagudes 4.12.1 ja 4.12.2 on esitatud kriteeriumid, mida komisjon kohaldab ergutava mõju, vajalikkuse, asjakohasuse, proportsionaalsuse ning konkurentsile ja kaubandusele avalduva mõju hindamisel. 3. peatükis esitatud kokkusobivuskriteeriumidest kohaldatakse ainult neid, mille puhul jagudes 4.12.1 ja 4.12.2 ei ole esitatud erieeskirju.

422. Energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamine liikmesriikides, kus sissetulek inimese kohta on väga väike, on eriti keeruline. Selleks et toetada rohepööret kõige enam mõjutatud piirkondades, loobudes järkjärgult kõige saastavamate energiaallikate kasutamisest, võib liikmesriikidel olla vaja ühendada söe, turba või põlevkiviga seotud tegevuse järkjärguline lõpetamine samaaegse investeerimisega keskkonnasõbralikumasse tootmisse, näiteks maagaasil põhinevasse tootmisse. Komisjon võib erandkorras kuni 31. detsembrini 2023 selliste investeeringute hindamisel, mis tehakse liikmesriikides, kus tegelik SKP elaniku kohta eurodes turuhindades oli 2019. aastal 35 % või alla selle liidu keskmisest, võtta aluseks käesolevatest suunistes esitatutest erinevad kriteeriumid. Käesoleva punktiga hõlmatud projektid peavad:

- a) hõlmama selliste sütt, turvast või põlevkivi kasutavate elektrijaamade samaaegset sulgemist hiljemalt 2026. aastaks, mille tootmisvõimsus on vähemalt võrdne investeeeringuga hõlmatud uue tootmisvõimsusega;
- b) hõlmama liikmesriike, kellel puudub reservvõimsuse mehhanism ja kes kohustuvad viima läbi vajalikud turureformid, et tulevikus oleks võimalik tagada elektrivarustuskindlus ilma individuaalseid toetusmeetmeid kasutamata; ning
- c) moodustama osa usaldusväärsest ja ambitsioonikast CO₂-heite vähendamise strateegiast, mis hõlmab kasutuskõlbmatute varade ärahoidmist, pidades silmas 2030. ja 2050. aasta eesmärgi (vt punkt 129).

4.12.1. Abi söe, turba ja põlevkiviga seotud kasumliku tegevuse ennetähtaegseks lõpetamiseks

4.12.1.1. Abi põhjendatus

423. Söe, turba ja põlevkiviga seotud tegevusest loobumine on suures osas tingitud reguleerimisest, turujõududest, nagu CO₂-hinna mõju, ja madala piirkuluga taastuvatest energiaallikatest tulenevast konkurentsist.

424. Liikmesriigid võivad siiski otsustada seda turupõhist üleminekut kiirendada, kui nad keelavad alates teatavast kuupäevast kõnealustel kütustel põhineva energiatootmise. See keeld võib tekitada olukordi, kus kasumlik söe, turba ja põlevkiviga seotud tegevus peab lõppema enne selle majandusliku eluea lõppu, mis võib tähendada seda, et tulud jäävad saamata. Liikmesriigid võivad soovida maksta hüvitist väljaspool kohtumenetlust, et tagada õiguskindlus ja prognoositavus ning hõlbustada rohepööret.

4.12.1.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

425. Selles jaos on esitatud siseturuga kokkusobivuse eeskirjad meetmete puhul, mida võetakse söe, turba ja põlevkiviga seotud kasumliku tegevuse lõpetamise kiirendamiseks ja mõjutatud ettevõtjatele hüvitise maksmiseks. Selline hüvitis arvutatakse tavaliselt ennetähtaegse lõpetamise tõttu ettevõtjatel saamata jäänud kasumi alusel. See võib hõlmata ka ettevõtjate lisakulusid, näiteks seoses täiendavate sotsiaalsete ja keskkonnakuludega, kui need kulud on otseselt tingitud kasumliku tegevuse ennetähtaegsest lõpetamisest. Lisakulud ei või hõlmata kulusid, mis oleksid tekkinud ka vastupidise stsenaariumi korral.
426. Käesoleva jaoga hõlmatud meetmed võivad hõlbustada teatavate majandustegevusalade või piirkondade arengut. Näiteks võivad sellised meetmed luua võimalusi muude elektritootmisega seotud tegevusalade arendamiseks kooskõlas rohelise kokkuleppega, et korvata ennetähtaegsest lõpetamisest tingitud elektritootmisvõimsuse vähenemist. Meetme puudumisel ei pruugi see areng toimuda samas mahu. Lisaks võib selliste meetmetega saavutatav prognoositavus ja õiguskindlus aidata kaasa söe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse korrakohasele lõpetamisele.

4.12.1.3. Ergutav mõju

427. Meede peab kutsuma esile muutuse nende ettevõtjate majanduskäitumises, kes lõpetavad söe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse enne selle majandusliku eluea lõppu. Et teha kindlaks, kas see on nii, võrdleb komisjon faktilist stsenaariumi (st meetme mõju) vastupidise stsenaariumiga (st olukord meetme puudumise korral). Meede ei tohiks põhjustada varustuskindluse meetmete suhtes kohaldatavatest eeskirjadest kõrvalehoidmist.

4.12.1.4. Vajalikkus ja asjakohasus

428. Komisjon leiab, et meede on vajalik, kui liikmesriik suudab tõendada, et meede on suunatud olukorrale, kus see võib tuua kaasa olulise paranemise, mida turg üksi ei suuda saavutada, näiteks võimaldada söel, turbal ja põlevkivil põhineva elektritootmisvõimsuse kasutamise järkjärgulist lõpetamist ning aidata seeläbi kaasa alternatiivsetest energiaallikatest elektritootmise arendamisele, mis ilma meetmeta samas ulatuses ei toimuks. Sellega seoses võib komisjon kaaluda ka seda, kas turg ise oleks saavutanud sarnase CO₂-heite vähendamise ilma meetmeta või kas meede aitab märkimisväärselt kaasa õiguskindluse ja prognoositavuse tagamisele, mis meetme puudumisel ei oleks võimalik, ning seega hõlbustab rohepöört.
429. Lisaks peaks liikmesriik tõendama, et meede on kavandatud eesmärgi saavutamiseks sobiv poliitikavahend, st ei tohi olla vähem moonutatav poliitika ja abivahend, mis suudaks saavutada samad tulemused. Näiteks tuleks tõendada, et meede on hästi suunatud, aidates kaasa alternatiivsetest allikatest elektritootmise arendamisele, leevendades mõju elektrituru toimimisele ja töökohtadele, tagades tegevuse lõpetamise prognoositavuse ja samal ajal toetades CO₂-heite vähendamise eesmärkide saavutamist.

4.12.1.5. Proportsionaalsus

430. Abi tuleb põhimõtteliselt anda konkurentsipõhise pakkumismenetluse raames selgete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel kooskõlas jaoga 3.2.1.3⁽¹⁶⁶⁾. Seda nõuet ei kohaldata, kui liikmesriik tõendab, et pakkumismenetlus ei oleks objektiivsetel põhjustel tõenäoliselt konkurentsipõhine. See võib olla nii näiteks juhul, kui potentsiaalsete osalejate arv on liiga väike, tingimisel et see ei tulene diskrimineerivatest valikukriteeriumidest.

⁽¹⁶⁶⁾ Punktis 50 esitatud 30 % nõuet jao 4.12 kohaste pakkumismenetluste suhtes ei kohaldata. Liikmesriigid võivad kaaluda täiendavate kriteeriumide, näiteks muu keskkonnakasu saavutamise kriteeriumi kasutamist.

431. Kui abi antakse konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu, eeldab komisjon, et abi on proportsionaalne ja piirdub minimaalselt vajalikuga.
432. Konkureeriva pakkumismenetluse puudumisel hindab komisjon proportsionaalsust igal üksikjuhul eraldi, et kontrollida, kas hüvitis piirdub minimaalselt vajalikuga. Sellega seoses analüüsib komisjon üksikasjalikult eeldusi, mida liikmesriik kasutas lisakulude ja saamata jäänud kasumi kindlaksmääramiseks, mille alusel arvutati hüvitis tegevuse ennetähtaegse lõpetamise eest, võrreldes eeldatavat kasumlikkust faktilise ja vastupidise stsenaariumide korral. Vastupidine stsenaarium peaks põhinema nõuetekohaselt põhjendatud eeldustel ja realistlikel turusuundumustel ning kajastama iga asjaomase üksuse prognoositavaid tulusid ja kulusid, võttes samal ajal arvesse võimalikke otseid funktsionaalseid seoseid üksuste vahel.
433. Kui söe, turba ja põlevkiviga seotud tegevus lõpetatakse rohkem kui kolm aastat pärast kompensatsiooni määramist, peab liikmesriik võtma kasutusele mehhanismi kompensatsiooniarvutuse ajakohastamiseks kõige värskemate eelduste alusel, välja arvatud juhul, kui ta suudab tõendada, miks sellise mehhanismi kasutamine ei ole antud juhtumi erandlike asjaolude tõttu põhjendatud.

4.12.1.6. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine

434. Liikmesriik peab määratlema meetme eeldatava keskkonnakasu ja selle kvantifitseerima, väljendades seda võimaluse korral abina välditud CO₂-ekvivalenttonni kohta. Lisaks peab komisjon positiivseks, kui meetmed hõlmavad CO₂ saastekvootide vabatahtlikku tühistamist riiklikul tasandil.
435. Oluline on tagada, et meede oleks üles ehitatud nii, et iga konkurentsimoontonutus turul oleks võimalikult väike. Kui abi antakse konkurentsipõhise pakkumismenetluse kaudu, mis on mittediskrimineerivat tingimustel avatud kõikidele söe-, turba- või põlevkiviettevõtjatele, eeldab komisjon, et abil on piiratud moonutav mõju konkurentsile ja kaubandusele. Konkurentsipõhise pakkumismenetluse puudumisel hindab komisjon abi mõju konkurentsile ja kaubandusele meetme ülesehituse ja selle mõju alusel asjaomasele turule.

4.12.2. *Abi söe, turba ja põlevkiviga seotud konkurentsivõimetu tegevuse lõpetamisega seotud erakorraliste kulude katmiseks*

4.12.2.1. Abi põhjendatus

436. Söe, turba ja põlevkiviga seotud konkurentsivõimetu tegevuse lõpetamine võib põhjustada märkimisväärsed sotsiaalseid ja keskkonnakulusid elektri ja kaevandustegevuse tasandil. Liikmesriigid võivad otsustada sellised erakorralised kulud katta, et leevendada lõpetamise sotsiaalseid ja piirkondlikke tagajärgi.

4.12.2.2. Kohaldamisala ja toetatav tegevus

437. Selles jaos on esitatud siseturuga kokkusobivuse eeskirjad meetmete puhul, mida võetakse söe, turba ja põlevkiviga seotud konkurentsivõimetu tegevuse lõpetamisest tulenevate erakorraliste kulude katmiseks.
438. Käesoleva jaoga hõlmatud meetmed võivad hõlbustada asjaomase piirkonna sotsiaalset, keskkonnavalast ja ohutusalast üleminekut.
439. Käesolevat jagu kohaldatakse niivõrd, kuivõrd meede ei ole hõlmatud nõukogu 10. detsembri 2010. aasta otsusega konkurentsivõimetute söekaevanduste sulgemise soodustamiseks antava riigiabi kohta ⁽¹⁶⁷⁾.

⁽¹⁶⁷⁾ Nõukogu 10. detsembri 2010. aasta otsus konkurentsivõimetute söekaevanduste sulgemise soodustamiseks antava riigiabi kohta (ELT L 336, 21.12.2010, lk 24).

4.12.2.3. Vajalikkus ja asjakohasus

440. Komisjon peab abi erakorraliste kulude katmiseks vajalikuks ja asjakohaseks niivõrd, kuivõrd see võib aidata leevendada asjaomases piirkonnas ja liikmesriigis sõe, turba ja põlevkiviga seotud konkurentsivõimetu tegevuse lõpetamise sotsiaalset ja keskkonnamõju.

4.12.2.4. Ergutav mõju ja proportsionaalsus

441. Erakorraliste kulude katmiseks antavat riigiabi võib kasutada üksnes selliste kulude katmiseks, mis tulenevad sõe, turba ja põlevkiviga seotud konkurentsivõimetu tegevuse lõpetamisest.
442. Kaetavate abikõlblike kulude kategooriad on määratletud II lisas. Keskkonnanäeskirjade rikkumisest tulenevad kulud ja jooksva tootmisega seotud kulud ei ole abikõlblikud.
443. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/35/EÜ⁽¹⁶⁸⁾ või muude asjakohaste liidu eeskirjade⁽¹⁶⁹⁾ kohaldamist, võib erakorraliste keskkonnakulude katmiseks antavat abi käsitada ergutava mõjuga abina üksnes juhul, kui keskkonnakahju põhjustanud üksust või ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha või teda ei saa õiguslikult kohustada rahastama keskkonnakahju vältimiseks ja heastamiseks vajalikke töid vastavalt põhimõttele „saastaja maksab“.
444. Liikmesriik peab tõendama, et on võetud kõik vajalikud meetmed, sealhulgas õiguslikud meetmed, et teha kindlaks keskkonnakahju põhjustanud vastutav üksus või ettevõtja ning kohustada teda kandma asjakohaseid kulusid. Kui kohaldatava õiguse alusel vastutavat üksust või ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha või kohustada neid kulusid kandma, võib abi anda kõigi heastamis- või taastamistööde toetamiseks ning sellel võib olla ergutav mõju. Komisjon võib leida, et ettevõtjat ei saa kohustada kandma tema põhjustatud keskkonnakahju heastamise kulusid, kui seda ettevõtjat enam õiguslikult ei eksisteeri ja ühtegi teist ettevõtjat ei saa pidada tema õigusjärglaseks või tema majandustegevuse jätkajaks⁽¹⁷⁰⁾ või kui heastamiskulude katmiseks puudub rahaline tagatis või see ei ole piisav.
445. Abisumma peab piirduma abisaaja erakorraliste kulude katmisega ega tohi ületada tegelikult kantud kulusid. Komisjon nõuab, et liikmesriik määraks selgelt ja eraldi kindlaks abisumma iga abikõlblike kulude kategooria kohta, mis on loetletud II lisas. Kui liikmesriik katab sellised kulud prognooside alusel enne, kui abisaaja need tegelikult kannab, peab ta tegema kantud kulude järelkontrolli, mis põhineb abisaaja poolt abi määranud asutusele esitatud üksikasjalikel aruannetel, sealhulgas arvetel või tõenditel kantud erakorraliste kulude kohta, ning korregerima vastavalt eraldatud summasid.

4.12.2.5. Konkurentsile ja kaubandusele avalduva põhjendamatult negatiivse mõju vältimine

446. Eeldusel, et abi piirdub abisaaja kantud erakorraliste kulude katmisega, leiab komisjon, et sellel on piiratud moonutav mõju konkurentsile ja kaubandusele.

⁽¹⁶⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143 30.4.2004, lk 56).

⁽¹⁶⁹⁾ Vt ka komisjoni teatis „Suunised, mis tagavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/35/EÜ (keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta) artiklis 2 määratletud mõiste „keskkonnakahjustus“ ühtse tõlgendamise“ (2021/C 118/01) (ELT C 118, 7.4.2021, lk 1).

⁽¹⁷⁰⁾ Vt komisjoni 17. oktoobri 2012. aasta otsus C(2012) 558 final riigiabi SA.33496 (2011/N) kohta – Austria – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, põhjendused 65–69 (ELT C 14, 17.1.2013, lk 1).

447. Erakorraliste kulude katteks saadud abi tuleb näidata abisaaja kasumiaruandes käibest eraldiseisva tuluartiklina. Kui abisaaja jätkab kauplemist või tegevust pärast söe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetamist, peab ta pidama nende tegevuste kohta täpset ja eraldi arvestust. Antud abi tuleb hallata nii, et seda ei oleks võimalik üle kanda sama ettevõtja muule majandustegevusele.

4.13. **Abi uuringuteks või nõustamisteenusteks kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaküsimustes**

4.13.1. *Kohaldamisala ja toetatav tegevus*

448. Käesolevat jagu kohaldatakse abi suhtes, mida antakse käesolevate suunistega hõlmatud projektide või tegevustega otseselt seotud uuringuteks või nõustamisteenusteks kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaküsimustes. Abi võib anda olenemata sellest, kas uuringule või nõustamisteenusele järgneb käesolevate suunistega hõlmatud investeering.
449. Uuring või nõustamisteenus ei tohi olla pidev või perioodiline tegevus ega olla seotud ettevõtja tavapärase tegevuskuludega.

4.13.2. *Ergutav mõju*

450. Lisaks jaos 3.1.2 kirjeldatud nõuetele kohaldatakse punktis 451 esitatud nõuet.

451. Direktiiviga 2012/27/EL nõutavateks energiaaudititeks antaval abil võib olla ergutav mõju üksnes sel määral, mil energiaaudit lisandub kõnealuse direktiivi kohasele kohustuslikule energiaauditile.

4.13.3. *Proportsionaalsus*

452. Abikõlblikud kulud on käesolevate suunistega hõlmatud projektide või tegevustega seotud uuringute või nõustamisteenuste kulud. Kui ainult osa uuringust või nõustamisteenusest on seotud käesolevate suunistega hõlmatud investeeringutega, on abikõlblikeks kuludeks nende investeeringutega seotud uuringu või nõustamisteenuse osade kulud.
453. Abi osakaal ei tohi ületada 60 % abikõlblikest kuludest.
454. Abi osakaalu võib suurendada 20 protsendipunkti võrra väikeettevõtjate jaoks läbiviidavate uuringute või osutatavate nõustamisteenuste puhul ning 10 protsendipunkti võrra keskmise suurusega ettevõtjate jaoks läbiviidavate uuringute või osutatavate nõustamisteenuste puhul.

5. HINDAMINE

455. Selleks et konkurentsi- ja kaubandusmoonutusi veelgi piirata, võib komisjon nõuda teatamiskohustuslike abikavade järeelhindamist. Hinnata tuleks kavasid, millega võivad kaasneda eriti suured konkurentsi- ja kaubandusmoonutused, st kavasid, millega võib kaasneda konkurentsi märkimisväärse piiramise või moonutamise oht, kui nende rakendamist õigel ajal läbi ei vaadata.
456. Järeelhindamine on nõutav abikavade puhul, mille eelarve on suur või millel on uudseid omadusi, või kui on ette näha olulisi muutusi turul, tehnoloogias või õigusnormides. Igal juhul on järeelhindamine nõutav kavade puhul, mille riigiabielarve või arvestatud kulud ületavad 150 miljonit eurot mis tahes aastal või 750 miljonit eurot kava kogukestuse jooksul. Kavade kogukestus hõlmab kava ja võimaliku sellele eelnenud, sarnast eesmärgi ja geograafilist piirkonda hõlmava kava kogukestust alates 1. jaanuarist 2022. Võttes arvesse hindamise eesmärgi ning selleks, et mitte koormata ebaproportsionaalselt liikmesriike ja väiksemaid abiprojekte, kohaldatakse järeelhindamise nõuet üksnes selliste abikavade suhtes, mille kogukestus on pikem kui kolm aastat, alates 1. jaanuarist 2022.

457. Järelhindamise nõudest võib loobuda abikavade puhul, mis vahetult järgnevad sarnast eesmärki ja geograafilist piirkonda hõlmavale kavale, mida on juba hinnatud, mille kohta on esitatud komisjoni heakskiidetud hindamiskavale vastav lõplik hindamisaruanne ning mille kohta ei ole tehtud mingeid negatiivseid järeldusi. Kava, mille lõplik hindamisaruanne ei ole kooskõlas heakskiidetud hindamiskavaga, tuleb viivitamata peatada.
458. Järelhindamise eesmärk peaks olema kontrollida, kas täidetud on kava kokkusobivuse aluseks olevad eeldused ja tingimused, eelkõige abimeetme vajalikkus ja tõhusus, võttes arvesse selle üld- ja erieesmärke, ning anda teavet kava mõju kohta konkurentsile ja kaubandusele.
459. Liikmesriik peab teatama hindamiskava projektist, mis moodustab olulise osa komisjoni hinnangust kavale, järgmiselt:
- a) koos abikavaga, kui selle riigiabieelarve ületab mis tahes aastal 150 miljonit eurot või kava kogukestuse jooksul 750 miljonit eurot; või
 - b) 30 tööpäeva jooksul pärast olulist muudatust, millega suurendatakse kava eelarvet rohkem kui 150 miljoni euroni mis tahes aastal või 750 miljoni euroni kava kogukestuse jooksul; või
 - c) kavade puhul, mis ei kuulu punktide a ja b alla, 30 tööpäeva jooksul pärast eelmise aasta kohta 150 miljonit eurot ületavate kulutuste kajastamist ametlikus raamatupidamisarvestuses.
460. Hindamiskava projekt peab olema kooskõlas komisjoni esitatud ühiste metoodiliste põhimõtetega ⁽¹⁷¹⁾. Komisjoni heakskiidetud hindamiskava tuleb avalikustada.
461. Järelhindamise peab hindamiskava alusel tegema abi andvast ametiasutusest sõltumatu ekspert. Iga hindamise kohta tuleb koostada vähemalt üks vahearuanne ja vähemalt üks lõplik hindamisaruanne. Mõlemad aruanded tuleb avalikustada.
462. Kui abikava jääb grupierandi määruse kohaldamisalast välja üksnes suure eelarve tõttu, hindab komisjon selle kokkusobivust üksnes hindamiskava alusel.
463. Lõplik hindamisaruanne tuleb esitada komisjonile aegsasti, et oleks võimalik hinnata abikava võimalikku pikendamist, ja hiljemalt üheksa kuud enne abikava lõppemist. Seda tähtaega võidakse lühendada kavade puhul, mida tuleb hinnata nende kahe viimase rakendamisaasta jooksul. Iga hindamise täpne ulatus ja kord esitatakse abikava heakskiitmise otsuses. Võimalike järgnevate sarnase eesmärgiga abimeetmete puhul tuleb kirjeldada, kuidas on hindamise tulemusi arvesse võetud.

6. ARUANDE JA JÄRELEVALVE

464. Kooskõlas nõukogu määrusega (EL) nr 2015/1589 ⁽¹⁷²⁾ ja komisjoni määrusega (EÜ) nr 794/2004 ⁽¹⁷³⁾ peavad liikmesriigid esitama komisjonile aastaaruanded.

⁽¹⁷¹⁾ Komisjoni talituste töödokument riigiabi hindamise ühise metoodika kohta, 28.5.2014 (SWD(2014) 179 final).

⁽¹⁷²⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

⁽¹⁷³⁾ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

465. Liikmesriigid peavad säilitama üksikasjalikud andmed kõikide abimeetmete kohta. Need andmed peavad sisaldama kogu teavet, mis on vajalik selleks, et näidata abikõlblike kulude ja abi ülemmäära suhtes kehtestatud tingimuste täitmist. Neid andmeid tuleb säilitada 10 aastat alates abi andmise kuupäevast ja need tuleb nõudmise korral esitada komisjonile.

7. KOHALDAMINE

466. Komisjon kohaldab käesolevaid suuniseid, et hinnata alates 27. jaanuarist 2022 antud või antava kliima-, keskkonnakaitse- ja energiavaldkonna teatamiskohustusliku abi kokkusobivust siseturuga. Ebaseaduslikku abi hinnatakse vastavalt abi andmise ajal kehtinud eeskirjadele.
467. Käesolevate suunistega asendatakse keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020 ⁽¹⁷⁴⁾.
468. Komisjon teeb liikmesriikidele ettepaneku võtta aluslepingu artikli 108 lõike 1 alusel järgmised asjakohased meetmed:
- a) liikmesriigid peavad vajaduse korral muutma olemasolevaid keskkonna- ja energiaalaseid abikavasid, et viia need käesolevate suunistega vastavusse hiljemalt 31. detsembriks 2023;
 - b) Liikmesriike kutsutakse üles väljendama oma selget ja tingimusteta nõusolekut punkti 468 alapunktis (a) esitatud asjakohaste meetmetega kahe kuu jooksul alates käesolevate suuniste avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas*. Vastuse puudumise korral eeldab komisjon, et liikmesriik ei ole kavandatud meetmetega nõus.

8. LÄBIVAATAMINE

469. Komisjon kavatseb neid suuniseid hinnata alates 31. detsembrist 2027, et uurida nende tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja lisaväärtust.
470. Komisjon võib igal ajal otsustada käesolevad suunised läbi vaadata või neid muuta, kui see on vajalik konkurentsi- poliitikaga seotud põhjustel või selleks, et võtta arvesse liidu muud poliitikat ja rahvusvahelisi kohustusi või mis tahes muul põhjendatud juhul.

⁽¹⁷⁴⁾ Komisjoni teatis „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014–2020“ (ELT C 200, 28.6.2014, lk 1).

1. LISA

Jao 4.11 kohaselt abikõlblike sektorite loetelu**Jaos 4.11.3.1 osutatud sektorid, mis on seotud märkimisväärse riskiga**

NACE kood	Kirjeldus
0510	Kivisöe kaevandamine
0620	Maagaasi tootmine
0710	Rauamaagi kaevandamine
0729	Muude mitteraudmetallide maakide kaevandamine
0811	Dekoratiiv- ja ehituskivi, lubjakivi, kipsi, kriidi ja kiltkivi kaevandamine
0891	Kemikaalide ja mineraalväetiste toorme kaevandamine
0893	Soola kaevandamine
0899	Muu mujal liigitamata kaevandamine
1020	Kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine
1031	Kartuli töötlemine ja säilitamine
1032	Puu- ja köögiviljamahla tootmine
1039	Muu puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine
1041	Õli ja rasva tootmine
1062	Tärglase ja tärglisetoodete tootmine
1081	Suhkrutootmine
1086	Homogeensid toiduainete ja dieettoitude tootmine
1104	Muude destilleerimata kääritatud jookide tootmine
1106	Linnasetootmine
1310	Tekstiilkiudude ettevalmistamine ja ketramine
1320	Riidekudumine
1330	Tekstiili viimistlemine
1391	Silmkoe- ja heegelkanga (trikookanga) tootmine
1393	Vaipade ja vaipkatete tootmine
1394	Nööri-, köie- ja võrgulina tootmine
1395	Lausriide ja lausriidest toodete tootmine, v.a rõivad
1396	Tehnilise ja tööstusliku otstarbega tekstiilide tootmine
1411	Nahkrõivaste tootmine
1431	Suka- ja sokitootmine
1511	Nahatöötlemine ja -parkimine; karusnaha töötlemine ja värvimine
1610	Puidu saagimine ja hõõveldamine
1621	Spoonide ja puitplaatide tootmine
1622	Kilpparketi tootmine
1629	Muude puittoodete tootmine; korgist, õlest ja punumismaterjalist toodete tootmine

NACE kood	Kirjeldus
1711	Paberimassi tootmine
1712	Paberi- ja papitootmine
1722	Paberist kodu- ja hügieenitarvete ning tualettpaberi tootmine
1724	Tapeeditootmine
1920	Puhastatud naftatoodete tootmine
2011	Tööstusgaaside tootmine
2012	Värvainete ja pigmentide tootmine
2013	Muude anorgaaniliste põhikemikaalide tootmine
2014	Muude orgaaniliste põhikemikaalide tootmine
2015	Väetiste ja lämmastikuühendite tootmine
2016	Plasti tootmine algkujul
2017	Sünteeskautšuki (toorkummi) tootmine algkujul
2059	Mujal liigitamata keemiatoodete tootmine
2060	Keemilise kiu tootmine
2110	Põhifarmaatsiatoodete tootmine
2211	Kummirehvide ja sisekummide tootmine; kummirehvide protekteerimine ja taastamine
2219	Muude kummitoodete tootmine
2221	Plastplaatide, -lehtede, -torude ja -profiilide tootmine
2222	Plasttaara tootmine
2229	Muude plasttoodete tootmine
2311	Lehtklaasi tootmine
2312	Lehtklaasi vormimine ja töötlemine
2313	Klaasanumate tootmine
2314	Klaaskiutootmine
2319	Muu klaasi tootmine ja töötlemine, sh tehniline klaas
2320	Tulekindlate toodete tootmine
2331	Keraamiliste kivide ja plaatide tootmine
2342	Keraamiliste sanitaarseadmete tootmine
2343	Keraamiliste isolaatorite ja isolatsioonielementide tootmine
2344	Muu tehnilise keraamika tootmine
2349	Muu keraamika tootmine
2351	Tsemenditootmine
2391	Abrasiivtoodete tootmine
2399	Mujal liigitamata muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine
2410	Raua, terase ja ferrosulamite tootmine
2420	Terastorude, -õõnesprofiilide jms -toruliitmike tootmine
2431	Külmtõmbamine lattideks
2432	Külmvaltsimine kitsasteks ribadeks
2434	Traadi külmtõmbamine

NACE kood	Kirjeldus
2442	Alumiiniumitootmine
2443	Plii-, tsingi- ja tinatootmine
2444	Vasetootmine
2445	Muude mitteraudmetallide tootmine
2446	Tuumkütuse töötlemine
2451	Malmivalu
2550	Metalli se pistamine, pressimine, stantsimine ja rullvaltsimine; pulbermetallurgia
2561	Metallitöötlus ja metallpindade katmine
2571	Lõike- ja söögiriistade tootmine
2593	Traaditoodete, kettide ja vedrude tootmine
2594	Kinnituselementide ja keermestatud toodete tootmine
2611	Elektronkomponentide tootmine
2720	Patareide ja akude tootmine
2731	Kiudoptilise kaabli tootmine
2732	Muu elektroonika- ja elektrijuhtmete või -kaabli tootmine
2790	Muude elektriseadmete tootmine
2815	Laagrite, ajamite, hammasülekanne ja ülekandeelementide tootmine
3091	Mootorrataste tootmine
3099	Muude mujal liigitamata transpordivahendite tootmine

Jaos 4.11.3.1 osutatud sektorid, mis on seotud riskiga

NACE kood	Kirjeldus
1011	Liha töötlemine ja säilitamine
1012	Linnuliha töötlemine ja säilitamine
1042	Margariini jms toidurasva tootmine
1051	Piima-, piimatoodete ja juustutootmine
1061	Jahu ja tangainete tootmine
1072	Kuiviku- ja küpsisetootmine; säilitusainetega pagaritoodete tootmine
1073	Makaronide, nuudlite, kuskussi jms makarontoodete tootmine
1082	Kakao, šokolaadi ja suhkrukondiitritoodete tootmine
1085	Valmistoitude tootmine
1089	Mujal liigitamata toiduainete tootmine
1091	Valmissööda tootmine loomakasvatusele
1092	Lemmikloomade valmistoidu tootmine
1107	Alkoholivaba joogi tootmine; mineraalvee ja muu villitud vee tootmine
1723	Paberist kirjatarvete tootmine

NACE kood	Kirjeldus
1729	Muude paber- ja papptoodete tootmine
2051	Lõhkeaine tootmine
2052	Liimitootmine
2332	Põletatud savist telliste, kivide ja muude ehitustoodete tootmine
2352	Lubja- ja kipsitootmine
2365	Kiudtsemendi tootmine
2452	Terasevalu
2453	Kergmetallide valu
2591	Terasvaatide jms mahutite tootmine
2592	Kergmetalltaara tootmine
2932	Mootorsõidukite muude osade ja lisaseadmete tootmine

2. LISA

Jaos 4.12.2 osutatud kulude määratlus

1. Sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetanud või sellist tegevust lõpetavate ettevõtjate kulud
Ainult järgmised kulukategooriad ja üksnes juhul, kui need tulenevad sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetamisest:
 - a) enne vanaduspensioniiikka jõudmist pensionile jäänud töötajate sotsiaaltoetuste maksmise kulud;
 - b) muud erakorralised kulud, mis on seotud töö kaotanud või kaotavate töötajatega;
 - c) riikliku süsteemi välised pensionid ja toetused töötajatele, kes on kaotanud või kaotavad töökoha, ning töötajatele, kellel on õigus selliseid makseid saada enne tegevuse lõpetamist;
 - d) ettevõtjate kulud seoses töötajate taaskohanemisega uute töökohtade leidmiseks väljaspool sõe-, turba- ja põlevkivitööstust, eelkõige koolituskulud;
 - e) tasuta sõe-, turba- ja põlevkivitarned töökoha kaotanud või kaotavatele töötajatele, samuti töötajatele, kellel on õigus selliseid tarneid saada enne tegevuse lõpetamist, või nende tarnete rahaline ekvivalent;
 - f) haldus- ja õigusnormidest ning maksualastest sätetest tulenevad sõe-, turba- ja põlevkivitööstusele iseloomulikud jääkkulud;
 - g) sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetamisest tulenevad täiendavad allmaaohutusmeetmed;
 - h) kaevandamisega seotud kahjustused, kui need on põhjustatud sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevusest, mis on lõpetatud või lõpetatakse;
 - i) kõik nõuetekohaselt põhjendatud kulud, mis on seotud endiste elektrijaamade ja kaevandustegevuse alade taastamisega, sealhulgas:
 - veevarustuse ja heitvee ärajuhtimise eest vastutavatele organitele tehtavate maksetega seotud jääkkulud,
 - muud veevarustusega ja heitvee ärajuhtimisega seotud jääkkulud;
 - j) endiste töötajate tervisekindlustuse jääkkulud;
 - k) kehtivate lepingute ülesütlemise või muutmise kulud (kuni 6-kuulise tootmismahu väärtuses);
 - l) erakorraline sisemine kulum, kui see tuleneb sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetamisest;
 - m) pinna rekultiveerimise kulud.

Punktides g, h, i ja m osutatud kulukategooriate abikõlblikest kuludest tuleb maha arvata maa väärtuse kasv.
2. Mitme ettevõtja kantavad kulud
Üksnes järgmised kulukategooriad:
 - a) riikliku süsteemi väliste sotsiaalkindlustuskulusid katvate maksete suurenemine, mis on tingitud maksjate arvu vähenemisest sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetamise tõttu;
 - b) sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetamisest tulenevad kulutused veevarustusele ja heitvee ärajuhtimisele;
 - c) veevarustuse ja heitvee ärajuhtimise eest vastutavatele organitele tehtavate maksete suurenemine, kui see tuleneb maksustatud tootmise vähenemisest pärast sõe, turba ja põlevkiviga seotud tegevuse lõpetamist.

PARANDUSED

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/719 (millega muudetakse nõukogu direktiivi 96/53/EÜ, millega kehtestatakse teatavatele ühenduses liikuvatele maantesõidukitele siseriiklikus ja rahvusvahelises liikluses lubatud maksimaalmõõtmed ning rahvusvahelises liikluses lubatud täismass) parandus

(Euroopa Liidu Teataja L 115, 6. mai 2015)

Leheküljel 4 artikli 1 punktis 1

- asendatakse* „Direktiivi 96/53/EÜ muudetakse järgmiselt.
- 1) Artikli 1 lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:
- „a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/46/EÜ (*) II lisas kindlaks määratud M₂- ja M₃-kategooria mootorsõidukite ja nende O-kategooria haagiste ning N₂- ja N₃-kategooria mootorsõidukite ja nende O₃- ja O₄-kategooria haagiste mõõtmed.“
- järgmisega:* „Direktiivi 96/53/EÜ muudetakse järgmiselt.
- 1) Artikli 1 lõike 1 punkt a asendatakse järgmisega:
- „a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/46/EÜ (*) II lisas kindlaks määratud M₂- ja M₃-kategooria mootorsõidukite ja nende O-kategooria haagiste ning N₂- ja N₃-kategooria mootorsõidukite ja nende O₃- ja O₄-kategooria haagiste mõõtmed.“

Leheküljel 9 artikli 1 punkti 9 alapunktides c ja d

- asendatakse* „c) punkti 2.2.2 alapunkt c asendatakse järgmisega:
- „c) kolmeteljelise poolhaagisega kaheteljeline mootorsõiduk, kui sellega veetakse ühendveo käigus ühte või mitut konteinerit või vahetusveovahendit maksimaalpikkusega 45 jalga: 42 tonni“;
- d) punkti 2.2.2 lisatakse järgmine alapunkt:
- „d) kahe- või kolmeteljelise poolhaagisega kolmeteljeline mootorsõiduk, kui sellega veetakse ühendveo käigus ühte või mitut konteinerit või vahetusveovahendit maksimaalpikkusega 45 jalga: 44 tonni“;
- järgmisega:* „c) punkti 2.2.2 alapunkt c asendatakse järgmisega:
- „c) kahe- või kolmeteljelise poolhaagisega kolmeteljeline mootorsõiduk, kui sellega veetakse ühendveo käigus ühte või mitut konteinerit või vahetusveovahendit maksimaalpikkusega 45 jalga: 44 tonni“;
- d) punkti 2.2.2 lisatakse järgmine alapunkt:
- „d) kolmeteljelise poolhaagisega kaheteljeline mootorsõiduk, kui sellega veetakse ühendveo käigus ühte või mitut konteinerit või vahetusveovahendit maksimaalpikkusega 45 jalga: 42 tonni“;
-

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)